

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

SIRA SAYISI: 717

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU**

1. CİLT

(Komisyon Çalışmaları ve Rapor Girişi)

8 MAYIS 2015

TABLolar LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
KISALTMALAR TABLOSU	ix
KOMİSYON BAŞKANININ SUNUŞ’U	xi
ÖNERGE METİNLERİ	xix
TAKDİM YAZISI	lxxiv

KOMİSYONUN KURULUŞU VE ÇALIŞMALARI

A. MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİNİN KONUSU VE ÖZETİ	1
B. KOMİSYONUN KURULUŞU, GÖREV SÜRESİ VE KOMİSYON ÜYELERİ	5
C. KOMİSYONUN ÇALIŞMA SÜRECİ HAKKINDA USUL VE ESASLAR	8
D. KOMİSYON ÇALIŞMALARI	8
D.1. Komisyon’da Yapılan Toplantıların Konusu, Bilgi Alınanlar ile Tutanaklar	9
D.1.1. 13 Ocak 2015 Tarihli Başkanlık Divanı Seçimi	9
D.1.2. 14 Ocak 2015 Tarihli (1.) Toplantı	9
D.1.3. 21 Ocak 2015 Tarihli (2.) Toplantı:	10
D.1.4. 22 Ocak 2015 Tarihli (3.) Toplantı:	11
D.1.5. 28 Ocak 2015 Tarihli (4.) Toplantı:	12
D.1.6. 29 Ocak 2015 Tarihli (5.) Toplantı:	13
D.1.7. 05 Şubat 2015 Tarihli (6.) Toplantı:	14
D.1.8. 10 Şubat 2015 Tarihli (7.) Toplantı:	14
D.1.9. 11 Şubat 2015 Tarihli (8.) Toplantı:	15
D.1.10. 12 Şubat 2015 Tarihli (9.) Toplantı:	15
D.1.11. 18 Şubat 2015 Tarihli (10.) Toplantı:	16
D.1.12. 19 Şubat 2015 Tarihli (11.) Toplantı:	16
D.1.13. 25 Şubat 2015 Tarihli (12.) Toplantı:	16
D.1.14. 26 Şubat 2015 Tarihli (13.) Toplantı:	17
D.1.15. 04 Mart 2015 Tarihli (14.) Toplantı:	17
D.1.16. 24 Mart 2015 Tarihli (15.) Toplantı:	18
D.1.17. 02 Nisan 2015 Tarihli (16.) Toplantı:	18
D.2. Yurt İçinde Yapılan İncelemeler, Çalışma Ziyaretleri ve Diğer Faaliyetler	19
D.2.1. 06.02.2015 Tarihli Çalışma Ziyareti	19
D.2.2. 25.03.2015 Tarihli Çalışma Ziyareti	19
D.2.3. 27.03.2015 Tarihli Çalışma Ziyareti	19
D.3. Komisyona Davet Edilerek Bilgi Alınan veya Komisyonun Görüş Talep Ettiği STK’lar	20

E. KOMİSYON'DA GÖREVLENDİRİLEN UZMANLAR VE ÇALIŞMA SÜRECİ	21
F. KOMİSYONA SUNULAN ÖNERGELER, RAPORLAR VE BELGELER	23

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU

BİRİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDET OLGUSU

1.1. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN TANIMI VE TÜRLERİ	29
1.1.1. Ulusal Literatürde Kullanılan Tanımlamalar	30
1.1.2. Uluslararası Literatürde Kullanılan Tanımlamalar	31
1.1.3. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Toplumsal Bakış ve Algı	34
1.1.3.1. Kadınların Kadına Yönelik Şiddet Algısı	36
1.1.3.2. Erkeklerin Kadına Yönelik Şiddet Algısı	41
1.1.4. Hukuksal Açıdan Kadına Yönelik Şiddet	44
1.1.5. Kadına Yönelik Şiddet Türleri	46
1.1.5.1. Fiziksel Şiddet	47
1.1.5.2. Cinsel Şiddet	48
1.1.5.3. Duygusal/Psikolojik Şiddet	49
1.1.5.4. Ekonomik Şiddet	50
1.1.5.5. Teknolojik/Dijital Şiddet	50
1.1.5.6. İşyerinde Psikolojik Taciz/Mobbing	52
1.1.5.7. Erken Yaşta ve/veya Zorla Evlilikler	54
1.1.5.8. Töre ve Namus Adı Altında İşlenen Cinayetler	55
1.1.5.9. Israrlı Takip	58
1.2. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN YAYGINLIĞI	59
1.2.1. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı	59
1.2.1.1. Fiziksel Şiddetin Yaygınlığı	59
1.2.1.2. Cinsel Şiddetin Yaygınlığı	60
1.2.1.3. Duygusal/Psikolojik Şiddetin Yaygınlığı	62
1.2.1.4. Ekonomik Şiddetin/İstismarın Yaygınlığı	64
1.2.1.5. Teknolojik/Dijital Şiddetin Yaygınlığı	64
1.2.1.6. İşyerinde Psikolojik Tacizin/Mobbingin Yaygınlığı	65
1.2.1.7. Erken Yaşta ve/veya Zorla Evliliklerin Yaygınlığı	66
1.2.1.8. Töre ve Namus Adı Altında İşlenen Cinayetlerin Yaygınlığı	67
1.2.1.9. Israrlı Takibin Yaygınlığı	68
1.2.2. Yurtdışında Yaşayan Türk Kadınlarına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı	68
1.2.3. Dünya'da Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı	69
1.3. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN NEDENLERİ, RİSK FAKTÖRLERİ VE SONUÇLARI	72
1.3.1. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Risk Faktörleri	72

1.3.2. Kadına Yönelik Şiddetin Etkileri ve Sonuçları	73
1.3.2.1 Kadına Yönelik Şiddetin Bireysel Etkileri ve Sonuçları	73
1.3.2.2. Kadına Yönelik Şiddetin Toplumsal Etkileri ve Sonuçları	74
1.3.2.2.1. Şiddetin Kuşaklararası Aktarımı	75
1.3.2.2.2. Kadına Yönelik Şiddetin Maliyeti	75

İKİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE POLİTİKASININ HUKUKİ VE KURUMSAL YAPISI

2.1. KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELENİN HUKUKİ TEMELLERİ	77
2.1.1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye Yönelik Ulusal Mevzuat	77
2.1.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	77
2.1.1.2. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu	79
2.1.1.3. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu	88
2.1.1.4. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun	97
2.1.1.5. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği	110
2.1.1.6. 2006/17 Sayılı Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler Konulu Başbakanlık Genelgesi	136
2.1.1.7. 2015/154 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Uygulanması Konulu Adalet Bakanlığı Genelgesi	152
2.1.2. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uluslararası Mevzuat	154
2.1.2.1. İnsan Hakları Evrensel Beyannameesi	154
2.1.2.2. İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi)	154
2.1.2.3. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme (CEDAW)	155
2.1.2.4. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine İlişkin İhtiyari Protokol	155
2.1.2.5. Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri	155
2.1.2.6. Dördüncü Dünya Kadın Konferansı: Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu	156
2.1.2.7. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)	156
2.2. TÜRKİYE'DE KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE POLİTİKASININ KURUMSAL YAPISI	196
2.2.1. Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtisas ve Araştırma Komisyonu Raporları	196
2.2.2. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	201
2.2.2.1. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	201
2.2.2.1.1. Hukuksal Yapı ve Bütçe	201
2.2.2.1.2. Kadının Statüsünün Geliştirilmesi Konusunda Gerçekleştirilen Çalışmalar	203
2.2.2.1.3. Şiddetle Mücadele Alanında Yürütülen Çalışmalar	217
2.2.2.1.4. Kurumsal Hizmet Birimleri	226

2.2.2.2. Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü	247
2.2.2.2.1. Sosyal Hizmet Merkezleri (SHM)	247
2.2.2.2.2. Aile ve Sosyal Destek Programı	248
2.2.2.3. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü	249
2.2.2.4. Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk, Yaşlı ve Engelli Sosyal Destek Hattı	250
2.2.3. İçişleri Bakanlığı	252
2.2.3.1. Emniyet Genel Müdürlüğü	252
2.2.3.1.1. Kurumsal Yapı ve Bütçe	252
2.2.3.1.2. 6284 Sayılı Kanun Kapsamındaki Kolluk Uygulamaları	252
2.2.3.1.3. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Yürütülen Çalışmalar	253
2.2.3.1.4. İstatistiki Veriler ve Değerlendirmeler	255
2.2.3.1.5. Eğitim Faaliyetleri	258
2.2.3.2. Jandarma Genel Komutanlığı	260
2.2.3.2.1. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında İcra Edilen Faaliyetler	260
2.2.3.2.2. İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı Aile İçi Şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet Olaylarının Önlenmesi Amacıyla İcra Edilen Faaliyetlerin Bütçe Boyutu	264
2.2.3.2.3. Aile İçi Şiddet Olaylarının Değerlendirilmesi	264
2.2.3.2.4. Kadına Yönelik Şiddet Olaylarının Değerlendirilmesi	265
2.2.3.3. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü	268
2.2.4. Adalet Bakanlığı	272
2.2.4.1. Kanunlar Genel Müdürlüğü Çalışmaları	272
2.2.4.2. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Çalışmaları	274
2.2.4.3. Eğitim Dairesi Başkanlığı	283
2.2.4.4. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü	288
2.2.4.5. Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı	292
2.2.4.6. Strateji Geliştirme Başkanlığı	295
2.2.4.7. Ceza İşleri Genel Müdürlüğü	298
2.2.4.8. Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü	299
2.2.4.9. Adli Tıp Kurumu Başkanlığı	301
2.2.4.10. Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı	302
2.2.4.11. Adalet Bakanlığı'nın Çalışmaları İle İlgili Genel Değerlendirme	302
2.2.5. Sağlık Bakanlığı	304
2.2.6. Milli Eğitim Bakanlığı	310
2.2.7. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı	323
2.2.8. Diyanet İşleri Başkanlığı	325
2.2.9. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	327
2.2.10. Türkiye İş Kurumu	333
2.2.11. Türkiye İstatistik Kurumu	339
2.2.12. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu	341
2.2.13. Kültür ve Turizm Bakanlığı	345
2.2.14. Diğer İlgili Kuruluşlar	348
2.2.14.1. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu	348

2.2.14.2. Sivil Toplum Kuruluşları	351
2.2.14.2.1. Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşlarının Türleri	354
2.2.14.2.2. Sivil Toplum Kuruluşlarının İşlevleri ve Özellikleri	354
2.2.14.2.3. Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Sivil Toplum Kuruluşları	356
2.2.14.3. Medyanın Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeledeki Rol ve Sorumluluğu	357
2.2.14.3.1. Medyanın Toplum Üzerindeki Etkileri ve Sorumluluğu	357
2.2.14.3.2. Medyada Şiddet ve Kadın	359
2.2.14.3.3. Medyada Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ile ilgili Yasal Önlemler ve Etik İlkeler	374
2.2.14.3.4. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)	381
2.2.14.4. Özel Sektör	381

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women)- Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı: Ülkeler Tarafından Yapılan Araştırma.....	70
Tablo 2: 2015 Yılı KSGM Bütçesinin Merkez ve Kuruluşlar Arasında Dağılımı.....	203
Tablo 3: 01.01.2014-31.12.2014 Tarihleri Arasında ŞÖNİM’den Hizmet Alan Kişi Sayısı.....	229
Tablo 4: Ocak 2015 Kadın Konukevi Sayı ve Kapasitesi.....	232
Tablo 5: Kadın Konukevlerinin İllere Göre Dağılımı.....	234
Tablo 6: Konukevinde ve İlk Kabul Biriminde Sunulan Hizmetlerden Yararlanan Kişi Sayısı..	236
Tablo 7: Kadın Konukevlerinden Yıllar İtibariyle Yararlanan Kadın ve Çocuk Sayıları.....	239
Tablo 8: Kuruluşlardan Hizmet Alan Kişi Sayısı.....	245
Tablo 9: 2010-2014 Yıllarında Meydana Gelen Aile İçi Şiddet Olay Verileri.....	255
Tablo 10: 2014 Yılında Geçici Koruma Altında Öldürülen Kadınlara İlişkin Veriler	257
Tablo 11: Koruyucu ve Önleyici Tedbir Karar Sayısı	263
Tablo 12: Eğitilen Jandarma Personeli Sayısı.....	263
Tablo 13: 4320 -6284 Sayılı Yasaya Göre Koruma Kararı Açılan ve Karara Bağlanan Dava Sayıları, TÜRKİYE (2009-2013).....	289
Tablo 14: 4320 -6284 Sayılı Yasaya Göre Koruma Kararı Açılan ve Karara Bağlanan Dava Sayıları, MAHKEME (2013).....	290
Tablo 15: 2013-2014 Yıllarında Sağlık Kuruluşlarına Şiddet Nedeni İle Başvuran Kadın Sayısı	306
Tablo 16: 2013-2014 Yıllarında 6284 Sayılı Kanun Gereği Önleyici Sağlık Tedbiri Kararı Verilen Kişi Sayısı	308
Tablo 17: Yıllar İtibari ile İlköğretim ve Ortaöğretim Kademesinde Kız Çocuklarının Okullaşma Oranları.....	320
Tablo 18: Yıllar İtibari İle İlköğretim ve Ortaöğretimde Cinsiyet Oranları (100 Erkek Öğrenciye Karşılık Kız Öğrenci Sayısı)	321
Tablo 19: Kız Yatılı Bölge Ortaokulları Yatılı Öğrenci Sayıları	322

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Erkeklerin Kadının Toplum İçerisindeki Rolüne Yönelik Algıları	43
Şekil 2: Sebeplerine Göre Töre ve Namus Cinayetleri Dağılımı	57
Şekil 3: Eşinin veya Birlikte Olduğu Erkeklerin Fiziksel, Cinsel Şiddetine ve Duygusal Şiddet/İstismarına Maruz Kalmış Kadınların Yüzdesi, Türkiye 2008-2014.....	63
Şekil 4: Eşi veya Birlikte Olduğu Erkeklerin Fiziksel ve/veya Cinsel Şiddetine Maruz Kalmış Kadınların Bölge ve Yerleşim Yeri Göre Yüzdesi, Türkiye 2008-2014.....	63
Şekil 5: Töre ve Namus Cinayetleri Bölgelere Göre Dağılımı	68
Şekil 6: KSGM Organizasyon Şeması	202
Şekil 7: Kadın Konukevi Sayısında Yıllara Göre Artış	233
Şekil 8: Çocuk ve Kadın Kısımlarının Bulunduğu İller	261
Şekil 9: Aile İçi Şiddet Olaylarının Tasnifi.....	265
Şekil 10: Kadına Yönelik Şiddet Olay Sayıları (2010-2014).....	265
Şekil 11: Kadına Yönelik Şiddet Olay Nedenleri	266
Şekil 12: Kadına Yönelik Şiddet Mağdur Durumu.....	266
Şekil 13: Aile İçi Şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet Olaylarında Ölen Kadın Durumu	267
Şekil 14: Kadına Yönelik Şiddet Mağdur Eğitim Durumu	267

KISALTMALAR TABLOSU

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AK	Avrupa Komisyonu
AP	Avrupa Parlamentosu
ASPB	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
ATHGM	Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü
BM	Birleşmiş Milletler
CEDAW	Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
GSYH	Gayrisafi Yurt İçi Hasıla
GSYH	Gayri-Safi Yurt İçi Hasıla
ILO	Uluslararası Çalışma Teşkilatı (International Labor Organization)
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsü
KOBİ	Küçük ve Orta Boydaki İşletmeler
KSGM	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SHÇEK	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurum

ŞİVO	Şiddet İçerikli Video Oyunları
ŞÖNİM	Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TCK	Türk Ceza Kanunu
TKYAİŞ	Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNFPA	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
UNWOMEN	Birleşmiş Milletler Kadın Birimi
WHO	Dünya Sağlık Örgütü’nün
YÖK	Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

KOMİSYON BAŞKANININ SUNUŞ'U

Dünya genelinde güncelliğini koruyan ve mücadele edilmesi gereken "şiddet" kavramı, insanların temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden olguların başında gelmektedir. Şiddet, tüm ülkelerin ortak sorunu olduğu gibi, ülkemizin de en önemli ve güncel sorunlarından birisidir.

Şiddetin en yaygın biçimi olan kadına yönelik şiddet, kadının insan hakkı ihlali olması yanında, en temelde yaşamını tehdit eden ve toplumsal hayata katılımına engel olan sosyal bir sorundur. Geniş kapsamlı olarak değerlendirildiğinde, kadına yönelik şiddet, fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik olarak kendini göstermekte olup, kadının bu şiddet türlerinden korunması, çok yönlü, bütüncül, kapsayıcı plan ve politikalarla, toplumsal düzeyde ortak ve kararlı bir mücadeleyi gerektirmektedir.

Uluslararası alanda, şiddetin önlenmesine yönelik olarak Birleşmiş Milletler, ve Avrupa Konseyi'nin önemli çalışmaları olmuştur. Bu kapsamda İnsan Hakları Evrensel Beyanname, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesine İlişkin İhtiyari Protokol, Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri, Pekin Deklarasyonu ve Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) gibi sözleşme ve bildirgeler, taraf ülkelerce imzalanarak yürürlüğe konulmuştur.

Ülkemiz tarafından sayılan tüm bu uluslararası yükümlülüklerin ve insan haklarına saygılı, sosyal hukuk Devleti olma konusundaki kararlılığın sonucu olarak mevzuatımızda çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Ülkemizde kadına yönelik şiddetle mücadelede temel hareket noktası Anayasadır.

Anayasanın "Kanun önünde eşitlik" kenar başlıklı 10 uncu maddesinde, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu belirtilmiştir. Maddeye 2004 yılında eklenen fıkra ile, kadınlar ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğu, devletin bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlü olduğu belirtilmiş, 2010 yılında yapılan değişiklik ile kadın erkek eşitliği

alanında alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağı hükmü getirilmiştir.

Anayasanın 41 inci maddesinde 2010 yılında yapılan değişiklikle, maddenin kenar başlığı "Ailenin korunması ve çocuk hakları" olarak düzenlenmiştir. Madde içeriğinde, ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve eşler arasında eşitliğe dayandığı, devletin, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alarak teşkilatı kuracağı belirtilmiştir. Yine maddeye aynı yıl eklenen fıkra ile, devletin, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alacağı hükmü öngörülmüştür.

01/06/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen kadının mağduru olduğu bir kısım suç tipleri, topluma karşı işlenen suçlar kapsamında çıkarılarak kişilere karşı işlenen suçlar kapsamına alınmış ve cezaları ağırlaştırılmıştır. Ayrıca, töre saiki, kasten öldürme suçunun nitelikli hali sayılarak faillerin Kanunda öngörülen en ağır ceza olan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla cezalandırılmaları sağlanmıştır. Bununla birlikte, kadınların mağdur oldukları cinsel dokunulmazlığı ihlal eden suçlar genel adap ve aile düzeni başlığından çıkarılmış, kişilere karşı suçlar kısmında, cinsel dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar bölümünün de düzenlenmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, 22 nci Yasama Döneminde, 1140 sayılı "Töre Ve Namus Cinayetleri İle Kadınlara Ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi" amacıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonunda önemli çalışmalara imza atılmıştır. Bu Araştırma Komisyonu Raporu kadına yönelik şiddet konusunda bir dönüm noktası olmuştur.

22 nci Yasama Döneminde hazırlanan söz konusu Meclis Araştırması Komisyonu Raporunda; Anayasa'nın 10 uncu maddesi göz önüne alınarak, Devletin, bu amir hükmü hayata geçirecek başta yasal düzenlemeler olmak üzere gerekli her türlü tedbiri alması; mevzuatımızdaki kadın-erkek eşitliğini zedeleyen düzenlemelerin ayıklanması yönünde çalışmaların yapılması; 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un uygulanması aşamasında daha etkili bir sonuca ulaşmak için şiddet uygulayan bireylerin rehabilitasyona tabi tutulmaları konusunda ihtiyaç duyulan bütün yasal ve kurumsal alt yapının oluşturulması; kadına yönelik şiddete karşı alınacak

önlemlerin bir ulusal plan çerçevesinde yasal, kurumsal, eğitsel ve kültürel alanlara yönelik, kapsamlı olarak belirlenmesi ve bu plan hazırlanırken toplumsal cinsiyet bakış açısına sahip bir plan olmasının sağlanması gerektiği yönünde önerilere yer verilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Töre Ve Namus Cinayetleri İle Kadınlara Ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu esas alınarak hazırlanan 2006/17 sayılı "Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konulu Başbakanlık Genelgesi 04/07/2006 tarih ve 26218 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinde, Araştırma Raporunda yer alan önerilerle ilgili olarak başlatılacak çalışmalarda sorumlu kurumlar ile işbirliği yapılacak kurum ve kuruluşlar tek tek belirlenerek, söz konusu kurum ve kuruluşların yapacakları iş ve işlemler başlıklar altında sıralanmıştır.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun a) Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Varsa Uygulamadaki Noksanlıkların Tespitine İlişkin Alt Komisyonu ile b) Erken Yaşta Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılmasına Dair (2009) Alt Komisyonu Raporlarında; “Aile içi şiddet konusunda uzmanlaşmış aile savcısı, aile polisi birimleri kurulmalıdır. “Şiddete uğrama tehlikesinin varlığı” da mahkemece verilecek tedbir kararı için yeterli olmalıdır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede, Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesi göz önünde tutulmalıdır.” şeklinde öneriler yer almıştır.

Yine, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 24. Yasama Döneminde (2011) hazırladığı Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddet İnceleme Raporunda; “Toplumun temelini teşkil eden “Aile Müessesesinde” görülen çözümlenme ve zaaf toplumsal çözülmeye sebep teşkil edecektir. Kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusu her ne kadar çözüm getirilmesi gereken önemli bir toplumsal bir problem ise de, burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus “aile müessesesinin korunması” olmalıdır. Milletimizin geleceği, örf ve adetlerimizin gelecek nesillere intikalinin sağlanması açısından çocukları yetiştirmekle yükümlü olan aile fertlerini, birbirlerine yabancılaştıracak, kadın ve erkeği aileden uzaklaştıracak dolayısı ile aile yapısını bozucu ve sonucunda aile fertlerini yalnızlığa sürükleyecek uygulamalardan sakınılmasında fayda görülmektedir.” şeklinde önerilere yer verilmiştir. TBMM Komisyonları tarafından yapılan bu

çalışmalar, toplum nezdinde olduğu gibi, tüm kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde farkındalık yaratmıştır.

Diğer yandan, temel amacı, kadınları şiddetten korumak, şiddet olaylarını kovuşturmak ve ortadan kaldırmak olan “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) 24 Kasım 2011 tarihinde İstanbul’da imzalanmıştır. Alanında ilk ve bağlayıcı olma özelliğine sahip İstanbul Sözleşmesini onaylayan ilk ülke Türkiye’dir. Sözleşme’nin yürürlüğe girmesi için gerekli 10 imza, ülkelerin değerlendirme süreçleri nedeniyle üç yılda tamamlanarak söz konusu Sözleşme 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

İstanbul Sözleşmesi dikkate alınarak hazırlanan 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" 8 Mart 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilmiş, 20/03/2013 tarihli ve 28239 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun ile şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Yasal alt yapıyı daha da güçlendirerek kadına yönelik şiddetle mücadeleyi bir üst seviyeye taşıyan bu Kanun, getirdiği kapsamlı düzenlemelerle uluslararası alanda da emsal niteliğindedir.

03/06/2011 tarihli ve 633 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurularak, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü bu Bakanlık bünyesinde yeniden yapılandırılmıştır. Bakanlığın kurulmasının ardından yürütülen en önemli çalışmalardan biri olan 6284 sayılı Kanun kapsamında, gerekli uzman personelin görev yaptığı, şiddetin önlenmesi ve koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve hizmetlerin verildiği, çalışmalarını 7/24 saat esasına göre yürüten Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) kurulmuştur.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla, 2006/17 sayılı Genelge uyarınca Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 2007-2010 "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı" hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur.

"6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" ve "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nde yer alan tedbirler göz önünde bulundurularak, 2007-2010 tarihli Ulusal Eylem Planının süresinin dolmuş olması ve planda öngörülen faaliyetlerin devamlılığının sağlanması amacıyla, ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkı ve katılımlarıyla "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)" hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuştur.

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde, başta kadın ve çocuklar olmak üzere, mağdur ve suçtan zarar görenlerin haklarının korunması ve bu kişilere yönelik destek hizmetlerinin sağlanması amacıyla "Mağdur Hakları Daire Başkanlığı" ile Adliyeler bünyesinde "Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Büroları" kurulmuştur. Ayrıca, Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı hastaneler bünyesinde "Acil Krize Müdahale Birimi"; Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı bünyesinde ise "Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü" kurulmuş olup görevi kapsamında hizmet vermektedir.

Kadına yönelik şiddetin farklı boyutlarını belirlemek, nedenlerini tespit etmek ve bu konuda veri toplama ihtiyacını gidermek amacıyla, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü işbirliğiyle 2008 yılında ilk defa kapsamlı olarak "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" gerçekleştirilmiştir. Bunun üzerine, yapılan yasal düzenlemeler ve kurumsal alt yapının güçlendirilmesinin ardından, aynı isimli araştırmanın devamı niteliğindeki ikinci araştırma, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından, yine Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü işbirliğiyle 2014 yılında gerçekleştirilmiştir.

Konu ile ilgili olarak; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ile ilgili birçok kurum ve kuruluş tarafından personel eğitim çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca yine kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla Bakanlıklar ve çeşitli kurum ve kuruluşlar arasında protokoller imzalanarak uygulamaya konulmuştur.

Konuyla ilgili önemli mevzuat çalışmaları ile idari düzenlemeler yapılmasına, önlemler alınmasına ve toplumsal farkındalığı artıran eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmesine rağmen, şiddet olgusu hâlen toplumdaki varlığını devam ettirmektedir. Bu nedenle, kadına yönelik

şiddetin ortadan kaldırılması amacıyla, öncelikle şiddet nedenlerinin araştırılarak bu yönde tespitler yapılması ihtiyacı doğmuştur. Bu bağlamda, kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik yürütülen hizmetlerin uygulamalarının değerlendirilmesi, eksikliklerinin tespit edilmesi, tespitler doğrultusunda çözüm önerilerinin ve önemli hususların belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurularak konunun tüm boyutlarıyla araştırılması gündeme gelmiştir. Bu kapsamda; TBMM Genel Kurulu'nda 32 adet araştırma önergesinin birleştirilerek kabul edilmesinden sonra; “Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Meclis Araştırması Komisyonu” kurulmuştur.

Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu, Anayasa ve TBMM İçtüzüğünde belirtilen görev ve yetki çerçevesinde, 13.01.2015 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Komisyon, yaklaşık 4 aylık çalışma süresi içerisinde, TBMM'de 17 toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantılara, görüş ve önerilerini belirtmek üzere Bakan, siyasetçi, akademisyen, bürokrat ve STK temsilcisi olmak üzere 70 kişi komisyona davet edilmişlerdir. Davetlilerden 12'si STK Temsilcisi olup, Komisyonun çalışma süresinin kısıtlı olmasından dolayı 34 STK'dan ise yazılı olarak görüş talep edilmiştir.

Ankara İlinde Komisyon üyeleri ve uzmanlardan oluşan heyetle gerçekleştirilen çalışma ziyaretlerinde; T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu Ankara 1 No.lu L Tipi Erkek Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı'na, T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu- Ankara Numune Hastanesi Başhekimliği “Tıbbi Sosyal Hizmet Birimi ile Kriz Müdahale Merkezine” ve T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Ankara Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'ne (ŞÖNİM) ziyaretler gerçekleştirmiştir. Yapılan çalışma ziyaretlerinde, 9'u Kadın, 10'u Erkek olmak üzere 19 Mahkum ve 40 Yetkili ile görüşülmüştür.

Yukarda belirtilen toplantı ve çalışma ziyaretleri sonucunda kadına yönelik şiddeti doğuran etkenlerin toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelinde çoklu ve karmaşık bir yapı sergilediği

görülmüştür. Bu çerçevede, kadına yönelik şiddete bir hoşgörü ortamı hazırlanması gibi kültürel faktörler, evlilik içinde çatışma yaşama, ilişkideki sorunları çözememe gibi ilişki faktörleri; kadının ekonomik bağımsızlığının olmaması, istihdam olanaklarına erişimde sınırlılıklar gibi ekonomik faktörler ile karar alma mekanizmalarında kadın-erkek eşitliğinin tam olarak sağlanamamış olması şiddetin ortaya çıkmasını etkileyen temel faktörler olarak tespit edilmiştir.

İşsizlik, yoksulluk, kültürel değişimler, alkol gibi etkenler ise tek başlarına şiddeti doğuran birer neden değil, var olan bir eğilimin dışı çıkmasını kolaylaştıran “şiddet riskini artırıcı faktörler” olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Şiddetin sonuçları ise, nedenlerine paralel şekilde çok boyutluluk göstermektedir. Kadının fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne ağır zarar vermesinin dışında, kadının üretkenliğini, çalışma kapasitesini olumsuz etkilemekte; iş gücü piyasasına katılımının düşmesi, iş verimliliğinin azalması, kazanç kaybı gibi riskleri beraberinde getirmektedir. Yaşam kalitesinin düşmesi, demokratik süreçlere katılımın azalması, şiddet ve saldırganlık içeren eylemlerin kuşaktan kuşağa aktırılması riski şiddetin sosyal sonuçları arasında yer almaktadır.

Nedenleri ve sonuçları bakımından çok boyutlu bir sorun alanı olan şiddetle mücadele, ancak, çok yönlü ve kapsamlı çalışmalarla ve bütüncül bir yaklaşımla, mümkün olabilecektir. Bu alanda ilgili tüm tarafların belirli bir program dahilinde, kararlı, sistemli ve eşgüdümlü müdahale ve mücadelesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çerçevede, kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınması gereken tedbirler;

- şiddetin önlenmesi,
- mağdurun korunması,
- failin rehabilitasyonu ve cezalandırılması,
- eşgüdüm ve koordinasyonun geliştirilmesi,

ana başlıklarında özetlenebilir. Bu yöndeki çalışmalara, hukuk alanında yapılacak bazı değişiklikler zemin hazırlayacak ve destek olacaktır.

Ülkemizde, toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde kadınların toplumdaki rolünü güçlendirmeyi hedefleyen devlet politikaları yaygınlaştırılmıştır. Bu kapsamda; başta Anayasada

olmak üzere birçok yasal düzenleme yapılmış olup, bu düzenlemelerle kadın erkek eşitliğinin hukuki zemini güçlendirilmiştir.

01/06/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yapılan düzenlemelerle birçok suçun kadına ve eşe karşı işlenmiş olması nitelikli hal olarak öngörülmüştür. Bu kapsamda Kanunun “tanımlar” kenar başlıklı maddesinde yer alan “kadın-kız ayrımı” ile, bazı suçlar bakımından cezanın belirlenmesinde kriter olarak kabul edilen “evli-bekar ayrımı” kaldırılarak eşitsizlik giderilmiştir.

Ayrıca, Ceza Kanunun uygulanmasında kişiler arasında ırk, din, dil, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal ve diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamayacağı ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınamayacağına ilişkin hüküm öngörülmüştür.

Mülga Türk Ceza Kanununda yer alan cinsel suçlar, “Adabı Umumiye Ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler” bölümünde düzenlenirken, yeni Türk Ceza Kanununda ise “Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlenmiştir.

Diğer yandan, yeni Türk Ceza Kanununda “zorla ırza geçme ve zorla ırza tasaddi” kavramları kaldırılarak yerine “cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı” kavramları kullanılmıştır.

18/06/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun ile Türk Ceza Kanunu'nda, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlara yönelik olarak önemli değişiklikler yapılmış, böylelikle cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki ve cinsel taciz suçlarının cezaları önemli ölçüde artırılmış, bu suçların işleniş biçimleri nazara alınarak nitelikli hal sayılacak yeni eylem tipleri eklenmiştir.

22/11/2001 tarihinde kabul edilen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu 08/12/2001 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, Kanun; Türk toplumuna çağdaş gelişmeleri yansıtan hükümler içermekte olup; bu haliyle kadın erkek eşitliğini gözeten, cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldıran, kadınları aile ve toplum içerisinde erkeklerle eşit hale getiren bir Kanundur.

Mevzuatımızda, kadına yönelik şiddetle mücadelede etkinliğin sağlanması amacıyla çalışmalar hızla devam etmiş, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları öngören 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 20/03/2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu çerçevede; Ülkemiz, Anayasa ve yasalarıyla kadın-erkek eşitliğini güvence altına alan önemli hükümler ihdas etmiş, ayrıca başta CEDAW, İstanbul Sözleşmesi ve diğer AB mevzuatı olmak üzere uluslararası mevzuat ve ilkeler doğrultusunda politikalar geliştirmeyi, bu hedef doğrultusunda yasal düzenlemeler yapmayı ve bu yasaları uygulamaya geçirmeyi taahhüt etmiştir.

Yapılan mevzuat çalışmalarının uygulama sonuçları değerlendirildiğinde ise; kadına yönelik şiddetle daha etkin mücadele edilebilmesi bakımından, bazı hükümlerin, günümüz ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesine, uygulamadaki tereddütleri giderecek şekilde değiştirilerek açık ve net hükümlere yer verilmesine, ayrıca yeni kavramlara yönelik hükümler ihdas edilmesine ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

Türk Ceza Kanunu'nda kadın ve aileye yönelik olarak işlenen suçlara ilişkin verilen cezalarda, haksız tahrik nedeniyle veya takdiren cezalarda yapılan indirimlerin, "sözde namus" kavramının kasten öldürme suçunda nitelikli haller arasında gösterilmemiş olması gibi hususların uygulamada sebep olduğu sorunların kamu vicdanını yaralayarak, toplumdaki adalet duygusunu örselediği görülmektedir.

Ayrıca, Ülkemizin taraf olduğu İstanbul Sözleşmesi ile mevzuatımızın uyumu bakımından, zorla evlendirme, ısrarlı takip kavramlarına Türk Ceza Kanunu'nda yer verilerek bu suçlara yönelik hüküm ihdas edilmesi gerektiği de önem arz eden hususlar arasında yer almaktadır.

Bu bağlamda yine; Türk Medeni Kanunu'nda yer alan ve 17 olarak belirtilen evlenme yaşının, Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve günümüzdeki bireylerin fiziksel, zihinsel olgunlaşma süreci nazara alınarak, sağlıklı ve dengeli evlilik birliğinin kurulması,

böylece toplumun temelini oluşturan aile yapısının güçlendirilebilmesi amacıyla 18 olarak değiştirilmesinin yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

Öte yandan; 6284 sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliği, cezalandırmaya yönelik olmayıp, koruyucu ve önleyici tedbirler içeren niteliktedir. Her ne kadar Kanun uluslararası alanda emsal niteliğinde ise de, uygulama sonuçlarına bakıldığında mevzuat metninden kaynaklanan tereddütler olduğu gibi, Kanunun uygulanmasında ihtiyaç duyulan mekanizmaların oluşturulamamasından kaynaklanan sorunlar nedeniyle, önleme ve koruma sürecinde yetersizlik ve koordinasyon eksikliği yaşandığı anlaşılmaktadır.

Bu nedenlerle, örneğin koruyucu ve önleyici tedbir kararı verilirken ayırım yapılmadan tüm tedbirlere delil ve belge aranmaksızın karar verilmesi gerektiği, teknik yöntemlerle takibe ilişkin usul ve esasların ayrı bir yönetmelikle belirlenmemiş olması ve teknik altyapının eksik olması nedeniyle pilot uygulamanın ötesine geçilememiş olması, şiddet önleme ve izleme merkezlerinin tüm ülke çapında yaygınlaşmamış olmasından dolayı koordinasyon eksikliğinin giderilememesi, zorlama hapsine yönelik olarak uygulamada tereddütler yaşanması gibi hususların değerlendirmeye alınarak, uygulamaya yol gösterecek nitelikte mevzuatta düzenleme ve değişiklik yapılması, böylece uygulamadaki tereddütlerin ortadan kaldırılması; yine bu kapsamda şiddet mağdurlarının daha etkin korunmalarının sağlanabilmesi amacıyla teknik yöntemlerle takibe ilişkin usul ve esasları içeren yönetmelik çalışmaları ile şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği ŞÖNİM lerin çalışma usul ve esaslarını düzenleyen yönetmelik çalışmalarının ivedilikle sonuçlandırılması gerekmektedir.

Ayrıca; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a yönelik olarak, yukarıda belirtilen hususlar doğrultusunda, "kadına yönelik olarak işlenen şiddet suçları" ile "cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar" dan mahkum olanların cezalarının infazına yönelik kuralların, bu suçların özelliğine uygun olup olmadığı değerlendirilerek, fiil neticesinde ortaya çıkan olumsuz durumların toplumsal ve bireysel sonuçlarının hafifletilebilmesi için işlenen suçun niteliğine göre farklı bir infaz rejimine tabi tutulmaları gerektiği düşünülmektedir.

Hukuki alanda yapılması gereken söz konusu değişikliklerin, idari alanda şiddetle mücadele politikalarına yansımaları çok boyutludur. Bu çerçevede, öncelikle kadına yönelik

şiddetin önlenmesinin, şiddetle mücadelenin en önemli ayağı olduğu görülecektir. Bu bakımdan, kadına yönelik ayrımcılığa neden olan, kadına yönelik şiddeti onaylayan, yeniden üreten tüm olumsuz yargıların ve geleneksel tutumların değiştirilmesi amacıyla tüm topluma etki edecek bilinçlendirme, farkındalık ve zihniyet dönüşümü seferberliği başlatılmalıdır. Bununla bağlantılı bir şekilde söz konusu algıların oluşturulduğu ve yayıldığı bir mecra olan medyanın toplum üzerindeki etkisi büyüktür. Bu bakımdan medya bağımsızlığını zedelemeyen, kadına karşı şiddeti önlemede medya katılımının teşvik edilmesi önem arz etmektedir.

Diğer taraftan, şiddetin meydana gelmesinden sonra bu alandaki kamu politikalarının uygulanmasından sorumlu kamu görevlilerinin nicelik ve nitelik açısından geliştirilmesi, şiddet mağduru kadına yönelik destek mekanizmalarında son yıllarda ilerlemeler kaydetmekle birlikte, bu yapıların uluslararası yükümlülükler çerçevesinde belli standartlara kavuşturulması ve bu yapılar için alternatif modellerin değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Buna ek olarak, kadınların şiddet döngüsünü kırabilmeleri için işgücü/istihdama katılımlarını arttıracak ve çalışma hayatından kopmalarını engelleyecek önlemlerin geliştirilmesinin şiddetle mücadeleye önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca şiddet mağduru kadınların sağlık sisteminde karşılaştıkları güçlükler ve özellikle cinsel şiddet mağduru kadınların ikincil örselenmelerini önlemek için özel eğitilmiş personelin görev yaptığı bir kriz merkezi oluşturulması gerekliliği İstanbul Sözleşmesi ile de getirilen bir yükümlülük olarak ele alınması gereken bir husustur.

Konunun bir diğer önemli ayağı, şüphesiz gördüğü şiddet nedeniyle suç işlemiş kadınların topluma yeniden kazandırılması, bu kadınların cezaevinden ayrıldıktan sonra tekrar şiddet döngüsüne girmemeleri ya da yeniden suça karışmamaları için özel olarak yürütülen çalışmalar geliştirilmesi gerekliliğidir. Bu noktada kadınları suça sürükleyen ve toplumdaki dezavantajlı konumlarını arttıran önemli bir hususun kadınların bazı hak ve imkanlara erişimlerinin sınırlı olmasından kaynaklandığı gözden kaçırılmamalıdır.

Bilindiği üzere; bugüne kadar kadına yönelik şiddet çalışmalarının odağına şiddet mağdurları konulmuştur. Oysa sorunun çözümünün önemli bir öznesi olan şiddet uygulayan kişilere yönelik ilgili kurumlarda belirli programlar uygulanması konuya ilişkin önemli katkılar sağlayacaktır.

Diğer taraftan, gerek araştırmalar yoluyla elde edilen, gerekse kurumsal bazda toplanan verilerin nicelik ve nitelik olarak geliştirilerek kurum ve kuruluşlar arası veri paylaşımının güçlendirilmesi; ayrıca etki ve risk analizleri yoluyla politikaların etkinliğinin değerlendirilmesi kadına yönelik şiddetin önlenmesinde katkı sağlayabilecektir.

Öte yandan, ülkemizde kadına yönelik şiddet alanında yürütülen çalışmalarda derin birikimleri olan sivil toplum kuruluşlarının önemli bir paydaş olarak sürece tam olarak dâhil edilmeleri, kadına yönelik şiddetin farklı alanlarında ihtisaslaşmaları, kadına yönelik şiddetle mücadelede erkek katılımının sağlanmasında etkin rol oynamaları, şiddet uygulayan erkeklere yönelik çalışmalarda görev alacak STK'ların teşvik edilmesinin ülkemiz bakımından bir ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir. Benzer şekilde kadına yönelik şiddetle mücadele konusu ekonomik, sosyal, kültürel, hukuki ve tıbbi boyutu ile birçok kurum ve kuruluşun görev alanına girdiğinden çok taraflı işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Bu bakımdan kadına yönelik şiddetle mücadelede sürdürülebilirliğin sağlanması için hükümet, parlamento, yerel yönetimler gibi çeşitli seviyelerde, STK'ları da içeren çeşitli sektör ve kuruluşlarla ve tüm karar alma süreçlerinde işbirliğinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Son olarak, kadının insan hakları konusunda politikalar geliştirilmesi ile kurumlararası eşgüdüm ve koordinasyonun sağlanmasında sorumlu kurum olan KSGM'nin, eşgüdüm ve koordinasyona ilişkin görevini Başbakanlığa bağlı bir kuruluş iken daha etkin yürüttüğü, günümüzde ise söz konusu Genel Müdürlüğün Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı içinde yeniden yapılanmasının Bakanlıklar arasındaki eşgüdümü zayıflattığı, önceden beri süregelen faaliyetlerin devamının izlenmesinin güçleştiği ve kadın hakları alanındaki politika geliştirme faaliyetlerinin geri planda kalarak konunun bu haklara erişememenin bir sonucu olan şiddete ilişkin hizmetler üzerinden yürütülmesine yol açtığı düşünülmektedir. Ülkemizin uluslararası yükümlülükleri de göz önünde tutularak kadınların durumunu izleyecek ve geliştirecek kurumsal mekanizmanın, hükümet politikalarında etkili olabilmesi için, üst seviyede yapılandırılması, yeterli kaynağın ayrılması ve gereken otorite ile donatılmasının kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Neticede; bu Rapor ve Rapor'da ortaya konan öneriler, Komisyonumuz üyesi, iktidar ve muhalefet partilerinden Milletvekillerinin bir bütün hâlinde, yoğun ve meşakkatli çalışmaları sonucu hazırlanmıştır. Kamuoyu ile paylaştığımız söz konusu önerilerin, kadına yönelik şiddetin

önlenmesi amacıyla yapılacak çalışma ve düzenlemelere vesile olması dileğiyle; Komisyon çalışmalarımız süresince çalışmaktan mutluluk duyduğum başta Komisyon Üyesi Milletvekili arkadaşlarım olmak üzere TBMM’de ve çalışma ve inceleme ziyaretleri esnasında yapılan toplantılarda Komisyonumuza bilgi veren kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ile akademisyenlere, Rapor yazımı aşamasında çalışmalarımıza katkı sunan komisyon uzmanı arkadaşlarıma teşekkürlerimizi sunarız.

Alev DEDEGİL
İstanbul Milletvekili
Komisyon Başkanı

ÖNERGE METİNLERİ

1. Mersin Milletvekili Mehmet ŞANDIR ve 19 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/124):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gerekçesini ekte arz ettiğimiz "Kadına yönelik şiddete karşı mücadelede, kalıcı çözüm yollarının araştırılması" amacıyla Anayasanın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1)	Mehmet ŞANDIR	Mersin
2)	Ali UZUNIRMAK	Aydın
3)	Mesut DEDEOĞLU	Kahramanmaraş
4)	Mehmet ERDOĞAN	Muğla
5)	Alim IŞIK	Kütahya
6)	Hasan Hüseyin TÜRKOĞLU	Osmaniye
7)	Enver ERDEM	Elazığ
8)	Ali ÖZ	Mersin
9)	Seyfettin YILMAZ	Adana
10)	Zühal TOPCU	Ankara
11)	Erkan AKÇAY	Manisa
12)	Yusuf HALAÇOĞLU	Kayseri
13)	Sümer ORAL	Manisa
14)	Kemalettin YILMAZ	Afyonkarahisar
15)	Ahmet Duran BULUT	Balıkesir
16)	Necati ÖZENSOY	Bursa
17)	Bülent BELEN	Tekirdağ
18)	Durmuşali TORLAK	İstanbul
19)	Oktay ÖZTÜRK	Erzurum
20)	Celal ADAN	İstanbul

Gerekeçe:

Toplumsal önemli sorunlarımızdan biri şüphesiz aile içi ve aile dışında Kadınlara yönelik şiddettir.

Şiddet kadınların yalnızca fiziksel ve ruhsal sağlığını etkilemekle kalmayıp, kadının hukuki, sosyal, siyasal ve ekonomik statülerinin gelişmesini de engellemektedir.

Kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi ve mağdur olanların korunması amacıyla Uluslararası sözleşmelere taraf olunmuş taahhütlerde bulunulmuş ve ulusal mevzuatımızda düzenlemeler yapılmıştır.

Bu düzenlemelere rağmen son yapılan araştırmalara bakıldığında kadına yönelik şiddetin azalma göstermemesi ve giderek artan bir boyuta ulaşması değerlendirilmesi gereken çok önemli bir konudur.

Kadınlara yönelik şiddetin giderek artması;

Yasal sürecin iyi işlememesinden mi, toplumsal eğitimin yeterince yapılamamasından mı, ekonomik sıkıntıların bireyler üzerindeki baskılarından mı, şiddet mağdurlarının korunamamasından mı, yasalarımızın yeteri kadar yaptırım gücüne sahip olamamasından mı, yanlış dini ve toplumsal değerler mi, kültürel dejenerasyon mu, çok yönlü araştırılmalıdır.

Ve kadına yönelik şiddete karşı mücadelede kalıcı bir çözüme ulaşabilmek için tüm resmi ve sivil kurum ve kuruluşların bu konuda seferber edilebilmesinin yollar ve yönteminin belirlenmesi gerekmektedir.

Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne büyük sorumluluk düşmektedir.

Bu yüzden konuyla ilgili Meclis Araştırmasının bir an önce gündeme alınması sadece kadınlarımız açısından değil toplumsal sağlığımız açısından önemlidir.

2. İzmir Milletvekili Mustafa MOROĞLU ve 38 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/226):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığı verilerine göre, 2002-2010 yılları arasında kadın cinayetlerinde %1400 artış olmuştur. 2002 yılında 66 kadın öldürülürken, bu sayı 2009'un ilk 7 ayında 953'e yükselmiştir. 2003'te 83, 2004'te 164, 2005'te 317, 2006'da 663, 2007'de 1011, 2008'de ise 806 kadın yaşamını yitirmiştir. Bu durum, kadının, toplumda birey olarak algılanmadığını, söz hakkı olmayan, itaat etme yükümlülüğü olan bir cins olarak kabul edildiğini göstermektedir. Rakamlar, kadına yönelik şiddetin yıldan yıla yükseldiğini ortaya koymaktadır.

Kamuoyunda uzun bir süre konuşulan Münevver Karabulutun vahşice katledilmesi, Ankara'da Ayşe Paşalı'nın eski eşi tarafından sokak ortasında canına kıyılması, Güldünya Törenin namus gerekçesiyle gencecik yaşta hayatına son verilmesi ve İstanbul Bayrampaşa'da eski eşi tarafından, Tuğba Özbek'in yakılarak öldürülmesi kadın cinayetlerine verilebilecek örneklerden sadece birkaç tanesidir.

2011 yılının ilk 6 ayı içinde 130 kadın, cinayete kurban gitmiştir. Bu da devletin, hükümetin ve toplumun kadına bakış açısında bir gelişme olmadığını göstergesidir.

Okulda, evde ve çalışma hayatında kadına yönelik fiziksel ve psikolojik şiddetin örneklerine rastlanmaktadır. Bu kabul edilemez tablonun ortadan kaldırılması, kadınlara yönelik saldırıların engellenmesi ve eşitsizliklerin giderilmesi için öncelikle şiddetin kaynağının belirlenmesi son derece önemlidir.

Sanıldığı aksine şiddetin tek bir nedeni yoktur. Aile içinde şiddeti görerek büyüyen çocukların, şiddeti kanıksaması ve büyüdüklerinde şiddet gören ya da şiddet uygulayan bireyler olmaları yüksek bir olasılıktır. Bu da sorunun önemini daha da arttırmaktadır. Bu nedenle aile içi şiddet başta olmak üzere, her türlü kötü muamelenin engellenmesinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sorumluluk düşmektedir. Kadına karşı şiddetin yasal, ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasi nedenlerinin ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde tespiti konusunda parlamentoya

önemli görevler düşmektedir. Ancak bu yolla, bu toplumsal sorunun çözümü yönünde ciddi bir adım atılabilecektir.

Kadın zaten toplum içinde hor görülüp, dışlanmaktadır. Ayrıca bir de fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalmaktadır. Üstelik şiddeti uygulayanlar değil, mağdur olan kadınlar suçlanmaktadır. Bu durum sadece şiddeti uygulayanları sözle kınayarak geçiştirilemeyecek kadar önemlidir. Bunun hukuksal ve toplumsal yaptırımları olmalıdır.

Şiddete maruz kalan kadının temel ihtiyaçlarının karşılanması yanında psikolojik olarak saygı gösteren ve saygı gören bireylerden oluşan bir toplum haline gelenebilmesinin ön koşullarından biri kadına yönelik şiddetin engellenmesidir. Bu, kadının çok daha güçlü ve sağlıklı bir birey olmasını sağlayacaktır. Sağlıklı düşünen, üreten başkalarının haklarına saygı gösteren ve saygı gören bireylerden oluşan bir toplum haline gelenebilmesinin ön koşullarından biri kadına yönelik şiddetin engellenmesidir.

Anayasanın 17. maddesinde yaşam hakkı düzenlenirken, 56. maddesinde de her bireyin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. Bunların yanında daha pek çok temel hak ve hürriyet, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle teminat altına alınmıştır. Ancak sadece yasal düzenlemelerle bu sorununun çözülmediği ortadadır. Bu nedenle hükümet yasal düzenlemelerin yanında, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde kadın - erkek eşitliğinin vazgeçilmezliğini toplumun tüm kesimlerine anlatacak eğitim ve yayın faaliyetlerini başlatmalıdır. Bu kapsamda özellikle çocuklar hedef kitle olarak belirlenmeli, eğitim müfredatı da buna göre düzenlenmelidir. Örneğin okul kitaplarında anneyi sadece ev işi yapan babayı da sadece eve para getiren rol modeller olarak ortaya koyan anlayıştan vazgeçilmelidir. Kadına yönelik pozitif ayrımcılık da sadece bir yasa maddesi olarak kalmamalı, ekonomiden, eğitime, çalışma hayatından siyasete, her alanda kadınlar bundan yararlanabilmelidir.

Kadına yönelik şiddetin nedenleri ile bu nedenlerin ortadan kaldırılması için yapılacakların tespiti amacıyla, Anayasanın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 21.10.2011

- 1) Mustafa MOROĞLU İzmir
- 2) Ensar ÖĞÜT Ardahan
- 3) Özgür ÖZEL Manisa
- 4) İlhan DEMİRÖZ Bursa
- 5) Candan YÜCEER Tekirdağ
- 6) Kazım KURT Eskişehir
- 7) Ahmet TOPTAŞ Afyonkarahisar
- 8) Ali DEMİRÇALI Adana
- 9) Haydar AKAR Kocaeli
- 10) Orhan DÜZGÜN Tokat
- 11) Aydın Ağan AYAYDIN İstanbul
- 12) Arif BULUT Antalya
- 13) Gürkut ACAR Antalya
- 14) Mehmet Hilal KAPLAN Kocaeli
- 15) Ramazan Kerim ÖZKAN Burdur
- 16) Mustafa Sezgin TANRIKULU İstanbul
- 17) Ali Rıza ÖZTÜRK Mersin
- 18) Celal DİNÇER İstanbul
- 19) Süleyman ÇELEBİ İstanbul
- 20) Hülya GÜVEN İzmir
- 21) Osman KAPTAN Antalya
- 22) Mehmet ŞEKER Gaziantep
- 23) Ali SARIBAŞ Çanakkale
- 24) Aytuğ ATICI Mersin
- 25) Fatma Nur SERTER İstanbul
- 26) Osman Faruk LOĞOĞLU Adana
- 27) Osman Taney KORUTÜRK İstanbul
- 28) İdris YILDIZ Ordu
- 29) Dilek AKAGÜN YILMAZ Uşak
- 30) Nurettin DEMİR Muğla
- 31) Muharrem IŞIK Erzincan

32)	Turgut DİBEK	Kırklareli
33)	Aylin NAZLIAKA	Ankara
34)	Aykan ERDEMİR	Bursa
35)	Mahmut TANAL	İstanbul
36)	Mehmet Volkan CANALİOĞLU	Trabzon
37)	İhsan ÖZKES	İstanbul
38)	Şafak PAVEY	İstanbul
39)	Sedef KÜÇÜK	İstanbul

3. BDP Grubu adına Grup Başkanvekili İğdır Milletvekili Pervin BULDAN'ın, kadına yönelik şiddet olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/320):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadına yönelik fiziksel, ekonomik, siyasal vb. her türlü şiddetin kadın sağlığı üzerinde yarattığı etkilerinin araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması için Anayasanın 98. İçtüzüğün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

1) Pervin BULDAN HDP Grup Başkanvekili İğdır

Gerekçe:

Kadına karşı şiddet değişik boyutlarıyla günümüzün en ciddi sosyal problemlerinden biri olarak ön plana çıkmaktadır. Türkiye’de uygulanan politikaların bütüncül bir niteliğinin olmaması, toplumsal cinsiyet politikalarının ulusal siyasetin öncelikli konusu olmamasından kaynaklı kadınlara ve çocuklara yönelik şiddeti önleme anlamında herhangi etkin bir çalışma yapılmamaktadır. Ayrıca ülkemizde devletin bağımsız kadın hareketinin ve sivil toplum örgütlerinin birikim ve deneyimlerinden yararlanılmaması sorunların çözümü noktasında bir ilerleme sağlanamamasına neden olmuştur.

Başbakanlık tarafından kadınlara ve çocuklara yönelik genelgeler yayınlanmıştır. Fakat görülmektedir ki uygulama anlamında herhangi bir ilerleme kat edilmemiş, kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet hala ülkenin gündeminde yer alan konu olarak kalmıştır. Toplumsal bir gerçek olan şiddet olgusu, tüm toplumlar da olduğu gibi ülkemizde de önemle üzerinde durulması

gereken bir sorundur. Gündelik yaşamın pek çok boyutunda ve farklı biçimlerde karşımıza çıkan şiddet olgusu, kadınları özellikle de onların sağlıklarını önemli ölçüde tehdit etmekte diğer bir deyişle onların fiziksel, psikolojik vb. şiddete uğramaları, sağlık açısından ciddi sorunların yaşanmasına neden olabileceği bilinmektedir. Kadın sağlığını etkileyen önemli faktörlerden biri de hiç şüphesiz şiddet faktörüdür. Ülkemizde de şiddete en çok kadınlar ve çocuklar uğramaktadır.

Kadına yönelik şiddetin en önemli sebebinin toplumsal yapıdaki erkek egemen ideoloji oluşturmaktadır. Söz konusu erkek egemen ideoloji her alanda olduğu gibi siyasal, sosyal ve ekonomik olarak şiddeti doğurmakta ve meşrulaştırmaktadır. Ne yazık ki, son zamanlarda çok vahim olaylar olan kulakları, burnu kesilen kadınlar, hamile iken dövülen ve öldürülen kadın haberleri basma ve kamuoyuna yansımıştır. Kadına yönelik şiddetin bu kadar ürkütücü sonuçlar doğurması acil ve uygulanabilir önlemlerin hayat geçirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Kadına yönelik şiddet olayları, üzücü olan ölüm vakaları ile sonuçlandığı gibi, ölüm vakası dışındaki olaylar ise kadının bundan sonraki yaşam sürecinde hem fiziksel olarak hem de psikolojik olarak derin izler bırakabilmektedir. Hatta bu durum kadının ilerleyen süreç içerisinde ciddi tıbbi sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Diğer yandan fiziksel, cinsel, ekonomik ve duygusal şiddet sonucu depresyona giren kadınlar, aynı şiddetle yeniden karşılaşmamak için tek çözüm olarak intihar düşünmekte veya intihar adı altında öldürülmektedir.

Yine kadınlar, aile içinde ve dışında fiziksel şiddete maruz kaldığı gibi, ekonomik anlamda da şiddete maruz kaldıkları bilinmektedir. Kadına uygulanan ekonomik şiddet, ev içinde kadının maddi olarak erkeğe bağımlı kalması, aile gelirinin kullanılmasında söz sahibi olmaması, çalışıyorsa parasına el konulması yani kısaca erkeğin parayı kendi tekelinde bulundurulması ile ifade edilirken, ev dışında çalışan kadınlar da ciddi olarak ekonomik şiddete maruz kaldığı bilinmektedir. Özel alanda çalışan kadının yaşadığı ekonomik şiddet, kadının kayıt dışı işlerde çalışması, sosyal güvenceden faydalanmaması, mevsimlik ve yarı zamanlı çalışması olarak bilinmektedir. Ayrıca, kadınların görünmeyen emeği, ücretsiz ev içi işleri de eklenmektedir. Kamusal alanda ise karar alıcı, yönetici, örgütleyici konumlara çok az sayıda ve çok zor gelebilmeleri olarak ifade edilebilmektedir.

Ekonomik anlamda yoksullaştırılan kadınlar, kendi kişisel hak ve özgürlüklerinin farkında olamadıkları gibi uğramış oldukları ekonomik şiddet ve onun sonucunda ortaya çıkan sağlık sorunları ekonomik yetersizlikten dolayı giderilememektedir. Kadının yoksullaşması, kendisinin ve çocuğunun eğitim, beslenme, sağlık ve yaşam hakkını engelleyeceği açıktır. İnsanların en temel haklarından biri olan sağlık hakkı olmasına rağmen, kadınlar bu haklardan yoksun bırakılmaktadır.

4. BDP Grubu adına Grup Başkanvekili İğdır Milletvekili Pervin BULDAN'ın, kadınlara yönelik cinayet olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/321):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ülkemizde yaşanan kadın cinayetlerinin nedenlerinin araştırılarak, bu konuda mevcut hukuksal düzenlemelere ve imzalanan Uluslararası Sözleşmelere işlerlik kazandıracak, gerekli mekanizmaların oluşturulması yönündeki hususların tespiti amacıyla Anayasa'nın 98'inci İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

1) Pervin BULDAN HDP Grup Başkanvekili İğdır

Gerekçe:

Çoğu namus ve töre cinayeti olarak adlandırılan kadın cinayetleri, toplumda olağan karşılanan bir olgu haline gelmiştir. Ülkemizde yargı, kadın sorunlarına karşı yeterli duyarlılığı göstermezken; kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık, düzenlemelerle de ortadan kalkmamakta ve kadın cinayetleri her yıl bir önceki yıla göre artarak devam etmektedir. Kadın haklarına ilişkin olarak günümüzde alınan kararlar ve uygulanan politikalar kağıt üzerinde kalırken, ataerkil zihniyetin rahatsızlık uyandırmaması, kadına yönelik şiddete karşı önlem alınmasının da önüne geçiyor. Türkiye tarafından 1985 yılında onaylanan Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi öncelikli olmak üzere, bu konuda imzalana sözleşmelerin, iç hukukta dikkate alınması yönünde başarı sağlanamamıştır. Ülkemizde, her üç kadından biri şiddete maruz kalırken, belediyeler sığınak açma yükümlülüğünü yerine getirmemiştir. Türk Ceza Kanunu ve ilgili diğer kanunlarda yapılan düzenlemelerin çoğu kağıt

üzerinde kalırken, bu düzenlemeler, görünür, bilinir ve uygulanır kılınmadığı için bir ifade bulmamıştır. Ülkemizde, ayrımcılığı ve kadın haklarını korumayı içeren düzenlemeler hakkında, kadınlarda bilinç oluşturma ve farkındalık oluşturan mekanizmalar yetersizken, kadınların bu hakları kullanmaya yönelik başvurularına karşı da son derece duyarsız kalınmaktadır. Yasa uygulayıcıların, kadına yönelik ayrımcılık ve şiddetle mücadelede yeterli ölçüde bilinç sahibi olmaması, yasaları da işlevsiz kılmaktadır diyebiliriz. Bu tespit yalnızca spekülatif bir görüş değildir. Yakın zamanda AİHM, verdiği bir kararla da, bu tespiti güçlendirirken, ülkemizdeki yargının kadına yönelik ayrımcılık ve şiddete karşı duyarsızlığına hükmetmiş ve ülkemiz Avrupa’da kadını korumadığı için mahkum olan ilk ülke olmuştur. Bu karar da göstermiştir ki, dünyanın her yerinde yaşanan kadın cinayetleri, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık, ülkemizde de vahim bir boyuta ulaşmıştır. Ülkemizde, hükümetlerin, kadına karşı şiddeti ve ayrımcılığı önlemek adına, devlet politikası olarak devreye koyduğu düzenlemeler, bu trajik sonucu değiştirecek ve önleyecek güçte olmadığı, yaşanan cinayetlerle de kesinlik kazanmaktadır. Bütünlüklü bir yasal sistem ve bu sistemi hayata geçirecek siyasi irade olmadıkça, kadın örgütlerinin tek başına verdiği mücadele mevcut durumu değiştirmede yetersiz kalacaktır. Hükümetler, kadına yönelik şiddeti ve ayrımcılığı önleyecek mekanizmaları devreye koymak yerine, kadının aile içindeki rolünü pekiştiren araçları ön plana çıkararak bu konudaki çıkmaza katkı sunmaktadırlar. Nitekim şiddete maruz kalan kadınların çoğu ilgili makamlara yaptıkları başvurularda, yetkililerce, kendilerine ailedeki geleneksel rolün hatırlatıldığı ve şikayetlerinden vazgeçilmesi yönünde telkinlerde bulunulduğunu ifade etmektedirler. Bu yönlü telkinlerin, karakoldaki görevli memurlardan tutalım da kimi hakimlere kadar şiddetle mücadelede bir yönleme dönüştürülmesi, kadını adeta ölümün ve şiddetin kucacağına itmektir. Kadının geleneksel rolünden uzaklaşmış olması, mahkemelerde, kadına yönelik şiddet davalarında, çoğu zaman şiddet uygulayanın haklı görülmesine gerekçe gösterilmektedir. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, 2008 yılında yapılan Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasının sonuçlarına göre, kentte yaşayan kadınların %40,3’ü, kırsal kesimde yaşayan kadınların da %46,6’sı, Türkiye genelinde ise, kadınların %41,9’u eşi veya birlikte olduğu kişilerden fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığını ortaya koymaktadır. Fatma Babatlı, Özlem Şahin, Kadriye Kayaş, Dilek Saner ve daha yüzlerce kadın resmi kurumlardan koruma istemesine rağmen korunmamış ve eşleri ya da yakınları tarafından öldürülerek, namus cinayetine kurban gitmiştir.

5. Hatay Milletvekili Mehmet Ali EDİPOĞLU ve 23 Milletvekilinin, toplumsal cinsiyet sorunlarının ortadan kaldırılması için alınması gereken önlemlerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/336):

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Ülkelerin kalkınmasında, kadınların toplumsal statülerinin yükseltilmesi ve kalkınmaya entegre edilmesi büyük önem taşımakta, kalkınma literatüründe kadınlar ve çocuklar toplumun en dezavantajlı grupları olarak kabul edilmektedir. Kadınlar, erkeklere oranla kaynaklara daha az erişmekte/kontrol edebilmekte, kamusal hizmetlerden, istihdam ve sosyal güvenlikden daha az yararlanabilmekte, kamusal yaşama daha az katılabilmektedirler.

Aile düzeyinde, topluluk düzeyinde ve ulusal düzeyde karar alma süreçlerine kadınların katılımı çok daha sınırlı kalmakta, Türkiye’de özellikle az gelişmiş bölgelerin geleneksel aile yapısı içinde, bu olumsuzluklar kadınlar açısından daha fazla öne çıkmaktadır.

Nitekim namus cinayeti olgusu bu bağlamda açıklık kazanmaktadır. Çünkü genellikle sevmediği biriyle evlenmek istemeyen genç kızın ya da zorla evlendirildiği kişiyle mutlu olmayan kadının sevdiğine kaçması şeklinde sonuçların ortaya çıkmasıyla, sözde namus bahanesiyle kadın/ genç kızlar öldürülmektedir.

Ayrıca; eğitim alanındaki gelişmeler açısından da kadına bakacak olursak kadın okur-yazarlığının önemli bir gösterge niteliğinde olduğu bilinmektedir. Türkiye’de yetişkin nüfus (15 yaş üzeri) içinde okumaz-yazmazlık oranı kadınlarda %13,8 iken, erkeklerde ise % 3,4 olduğu görülmektedir (TÜİK 2009 ADNKS verileri).

Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün 'Türkiye’de Kadının Durumuna ilişkin Şubat 2011’de yayımladığı rapora göre ise halen 4 milyona yakın kadının okuma-yazma bilmediği TÜİK Kasım 2010 verilerine göre de Türkiye’de kadınların istihdama katılımında yüzde 27.5’lik oranla AB ülkeleri arasında son sırada yer aldığı belirtilmiştir.

Türkiye, kadın istihdamında AB ülkeleri arasında son sırada yer alırken, 12 Eylül 2010 referandumunun ardından yapılan düzenlemeyle yüksek yargıda yeni atanan kadın yargıç

oranının yüzde 45'ten yüzde 3'e gerilediğini, bunun da “ileri demokrasinin” geldiği noktanın göstergelerinden birisini teşkil ettiği açıktır. Ayrıca meşhur paketin geçmesinden sonra oluşan HSYK ve onun sonrasında oluşturulan yeni Danıştay ve Yargıtay'daki kadın yeni atanan hâkim oranının da yüzde 3 olduğu ve bundan önceki yüksek hâkim oranı yüzde 45 olduğu bellidir. Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadınlar üzerinde oluşturduğu baskıları, kadınların yaşadığı bu sorunların alanlarına ilişkin geleneksel uygulamaların altında yatan nedenlerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklandığından bahisle;

Bütün bu söz konusu olgular çerçevesinde nüfusun yarısını oluşturan, HL Ç ailede ve ekonomik yaşamda kilit roller üstlenen ancak kaynaklara erişim, kaynakları denetim ve kararlara katılım konularında erkeğe göre, toplumsal-kültürel nedenlerden dolayı düşük toplumsal statüde bulunan kadınların durumunun güçlendirilmesi, kişiler, kurumlar, bölge düzeylerinde ve ülke genelinde toplumsal cinsiyet sorunlarının ortadan kaldırılması, sözde namus bahanesiyle kadın/genç kızların öldürülmesinin önüne geçilmesi “toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması”, kadının güçlendirilmesi, statüsünün yükseltilmesi gibi temel stratejik hedeflerinin sağlanması amacıyla, Anayasanın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

1)	Mehmet Ali EDİBOĞLU	Hatay
2)	İhsan ÖZKES	İstanbul
3)	Ali ÖZGÜNDÜZ	İstanbul
4)	Sedef KÜÇÜK	İstanbul
5)	Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
6)	Bülent TEZCAN	Aydın
7)	Mehmet Şevki KULKULOĞLU	Kayseri
8)	Mehmet ŞEKER	Gaziantep
9)	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
10)	İlhan DEMİRÖZ	Bursa
11)	Aylin NAZLIKA	Ankara
12)	Hülya GÜVEN	İzmir
13)	Veli AĞBABA	Malatya
14)	Tolga ÇANDAR	Muğla

15)	Sakine ÖZ	Manisa
16)	Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir
17)	Ali DEMİRÇALI	Adana
18)	Selahattin KARAAHMETOĞLU	Giresun
19)	Gürkut ACAR	Antalya
20)	Haluk EYİDOĞAN	İstanbul
21)	Erdal AKSÜNGER	İzmir
22)	Ali Rıza ÖZTÜRK	Mersin
23)	Doğan ŞAFAK	Niğde
24)	Ahmet İhsan KALKAVAN	Samsun

6. Aydın Milletvekili Bülent TEZCAN ve 22 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddet olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/601):

TÜRKİYE BUYUK MİLLET MECLİS BAŞKANLIĞINA

Yıllardır yapılan hukuki düzenlemelere karşın kadına yönelik şiddet vakalarında artış sürmeye devam ediyor. Kadın Derneklerinin yapmış olduğu araştırmaya göre 2011 yılında; 160 kadın, eşleri, sevgilileri, babaları ve en yakınındaki erkekler tarafından öldürüldü. 2011 yılında en az 610 kadın cinsel tacize maruz kaldı. 179 kadın tecavüze uğradı.

Kadınlara yönelik her türlü şiddet, baskı ve ayrımcılığın nedenlerini ve bu nedenlerin çözümüne ilişkin TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105. Maddeleri ve Anayasanın 98. Maddesi gereğince meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

1)	Bülent TEZCAN	Aydın
2)	Musa ÇAM	İzmir
3)	İdris YILDIZ	Ordu
4)	Veli AĞBABA	Malatya
5)	Mehmet Ali SUSAM	İzmir
6)	İhsan ÖZKES	İstanbul
7)	Dilek AKAGÜN YILMAZ	Uşak
8)	Emre KÖPRÜLÜ	Tekirdağ

9)	Mehmet Siyam KESİMOĞLU	Kırklareli
10)	Hurşit GÜNEŞ	Kocaeli
11)	Gürkut ACAR	Antalya
12)	Ali Haydar ÖNER	Isparta
13)	Hülya GÜVEN	İzmir
14)	Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir
15)	Alaattin YÜKSEL	İzmir
16)	Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
17)	Mustafa MOROĞLU	İzmir
18)	Rahmi Aşkın TÜRELİ	İzmir
19)	Ahmet İhsan KALKAVAN	Samsun
20)	Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
21)	Süleyman ÇELEBİ	İstanbul
22)	İzzet ÇETİN	Ankara
23)	Candan YÜCEER	Tekirdağ

7. Antalya Milletvekili Gürkut ACAR ve 24 Milletvekilinin, kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/637):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Son yıllarda kadınlar ve çocukları hedef alan şiddet olayları, cinsel istismar ve kadın intiharlarında yaşanan atışın nedenlerinin araştırılması, eğitimsizlik, yoksulluk ve bu olumsuz gelişmeler üzerindeki etkisinin incelenmesi, kadına yönelik şiddet, cinsel istismar ve kadın intiharlarının önlenmesi ve kadın erkek eşitliğini sağlayacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri kapsamında Meclis Araştırması açılması konusunda gereğini arz ederiz.

1)	Gürkut ACAR	Antalya
2)	Umut ORAN	İstanbul
3)	Arif BULUT	Antalya
4)	Ahmet İhsan KALKAVAN	Samsun

5)	Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul
6)	Engin ALTAY	Sinop
7)	Namık HAVUTÇA	Balıkesir
8)	Ali SARIBAŞ	Çanakkale
9)	Osman KAPTAN	Antalya
10)	Faik TUNAY	İstanbul
11)	Hülya GÜVEN	İzmir
12)	Erdal AKSÜNGER	İzmir
13)	Bülent TEZCAN	Aydın
14)	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
15)	Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
16)	Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
17)	Veli AĞBABA	Malatya
18)	Hurşit GÜNEŞ	Kocaeli
19)	Mehmet Volkan CANALIOĞLU	Trabzon
20)	Mahmut TANAL	İstanbul
21)	Durdu ÖZBOLAT	Kahramanmaraş
22)	Doğan ŞAFAK	Niğde
23)	Ali İhsan KÖKTÜRK	Zonguldak
24)	İhsan ÖZKES	İstanbul
25)	Haluk EYİDOĞAN	İstanbul

Gerekçe:

Son yıllarda giderek artan kadına karşı şiddetin tüm halkımızın vicdanını sızlatan örneklerle sürdüğünü görmekteyiz. Kadına yönelik şiddet, kadın ve çocuklara yönelik cinsel istismar ve cinsel şiddet olayları da ürkütücü boyutlara gelmiştir. Bunun yanı sıra özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde daha yoğun olmak üzere kadınların intihar olayları da yaygındır. Bu olaylar toplumu derinden yaralamakta, üzmekte ve kamu vicdanında yaralar açmaktadır.

Türkiye kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına dönük adımlar atsa da yeterli mesafe alınmamıştır. OECD ve Avrupa Birliği ülkeleri arasında kadına yönelik şiddet oranlarında Türkiye'nin durumu kabul edilebilir bir noktada değildir.

Birçok kadın şiddete uğradığında sığınacak bir yeri olmadığından cehennem yaşamına boyun eğmektedir. Şiddetle mücadele yollarının varlığından haberi olmayan kadının vücut bütünlüğü ve yaşamı tehlikeye girmektedir. Çoğu kez gelenek ve göreneklerin ezdiği, şiddet altında sığınacak bir yer bulamayan kadın intihar etmektedir. Özellikle içe kapalı yörelerdeki kadın intiharlarında son yıllarda ciddi artışlar yaşanmıştır.

Cinsel ayrımcılık, eğitimsizlik ve yoksulluk kadına yönelik eşitsizliği büyütmektedir. Yeterli eğitimi alamayan kadınların toplumsal yaşama katılım oranı düşmektedir. Yoksulluk ve işsizlik kadınları en ağır şekilde etkilemektedir. Eğitim ve istihdam olanağı bulamayan kadın, şiddet ve ayrımcı uygulamalar karşısında güçsüz kalmakta, şiddete karşı koyamamaktadır.

Şiddetin önlenmesinde en önemli unsur eğitim olması gerekirken, oluşturulacak politikaların başında eğitime yer verilmesi gerekirken, iktidar partisine üye milletvekillerince TBMM'ye verilen ve zorunlu eğitimin 4+4+4 şeklinde yapılandırılmasını öngören teklif ile kız çocuklarının eğitim-öğretim ortamlarından daha erken yaşlarda ayrılmasının yolu açılacaktır. Bu adımın, kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik çabalarla tutarlı olmadığı açıktır.

Devletin temel görevi yaşam hakkını korumaktır. En temel insan hakkı olan yaşam hakkının ortadan kaldırılmasına kadar varan şiddet olaylarının önlenmesi, kadın ve çocukların korunması konusunda yalnızca yasal tedbirlerin alınması yeterli değildir. Toplumsal bilincin bu anlamda geliştirilmesi, bir zihniyet değişiminin yaşanması zorunluluktur. Toplumsal bilincin geliştirilmesi ve zihniyet değişiminin sağlanması için her aşamada eğitime önem verilmelidir. Ancak bu yolla beklenen davranış değişimi gerçekleşebilir ve kadına karşı şiddetle mücadele edilebilir.

Büyük Atatürk'ün en önemli devrimlerinden biri kadın erkek eşitliği devrimidir. Toplumsal hayatta ve iş yaşamında kadına yer vermeyen bir ülkenin çağdaş ve başarılı olması mümkün değildir. Türkiye bir an önce kadın erkek eşitliğini sağlayacak adımları atmalı, kızlarını, kadınlarını güçlü bir şekilde toplumsal yaşama kazandırmalıdır.

Bu nedenlerle kadına ve çocuklara yönelik şiddet olaylarının, cinsel saldırı ve kadın intiharlarının nedenlerinin araştırılması, kadına yönelik her türlü şiddetin önüne geçecek ve kadın erkek eşitliğini sağlayacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla "Meclis Araştırması" açılması gerekli görülmektedir.

8. İzmir Milletvekili Hülya GÜVEN ve 41 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/958):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Kadını şiddetten koruma amaçlı, 1998 yılında çıkarılan ilk yasa olan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un ardından 2007 yılında düzenlemeler yapılmış ve kadına yönelik şiddet konusunda 11 Mayıs 2011 tarihinde Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 18 ülke tarafından imzalanan ve ilk olarak Türkiye tarafından onaylanan "İstanbul Sözleşmesi" adı da verilen "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi" yürürlüğe girmiştir. 4320 sayılı Kanurça yapılan düzenlemelere rağmen hala kadına karşı şiddetin önlenemediği ve yetersiz kaldığı gerekçesiyle 20.03.2012 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 6284 Sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" çıkartılmıştır.

Ülkemiz de yasal haklar konusunda kadının insan haklarında kağıt üzerinde ilerleme olduğu görülse de, yayınlanan istatistikler kadınların haklarını kullanma konusunda dünya sıralamasında gerilerde yer aldığını göstermektedir. Dünya Ekonomi Forumunun 2010 yılı raporuna göre Türkiye'nin Avrupa ülkeleri arasında sonuncu, 134 ülkenin genel sıralamasında ise 126. olduğu gösterilmiştir.

Sayın Bakan Fatma Şahin 24 Mayıs 2012 tarihinde Kütahya'da aile içi şiddetle mücadele konulu sempozyum da yaptığı konuşmasında "artık derhal müdahale denilen, kolluk kuvvetinin yetkisini güçlendirdik ve mahkeme kararına gerek kalmadan derhal korumayı anında yapabiliyoruz" demiştir. Bu açıklamaya rağmen kadına karşı gerçekleşen şiddet vakaları her geçen gün gazetelerde artarak haber olmaya devam etmektedir. Örneğin İzmir'in Buca ilçesinde yaşanan olayda maruz kaldığı şiddet nedeniyle eşinden boşanan kadın daha sonra yakınlarının araya girmesi ve çocuğunun babasız büyümesini istemediği için tekrar eşiyle bir araya gelmiş

fakat üzerine kızgın yağ dökülerek eşi tarafından şiddet görmeye devam etmiştir. Küçükçekmece de şiddetli geçimsizlik nedeniyle baba evine dönen ve 4 aydır eşiyle ayrı yaşayan kadın daha önce de eşi tarafından ölümlle tehdit edilmiş, suç duyurusunda bulunmuş ancak eşinin karakolda ifadesi alınıp serbest bırakılmış daha sonra ise eşi tarafından 23 Nisan törenlerinde okul çıkışı çocuğunun gözü önünde 17 defa bıçaklanarak öldürülmüştür. Yine basma yansıyan bir haber de Konya’da eşinden kurtulmak isteyen kadının uyuşturucu ticareti yapıyorum diyerek kendini ihbar etmesi hapis cezasını tercih etmesi kadına karşı şiddetin devam ettiğinin ve kadınların çaresiz kaldığının, yeterli koruma desteği almadığının birer göstergesidir. Örneklerini çoğaltmak mümkündür.

Kadına şiddetin önlenmesi için kanunlar çıktığı ve bu konuda polis ve hakimlerin eğitim aldıkları belirtildiği halde (Sayın bakan Fatma Şahin’in 24.01.2012 tarihinde TBMM Genel Kurulu 55.Birleşiminde 6/48 esas numaralı soru önergesine verdiği cevapta “Kolluk kuvvetlerine, yaklaşık 40 bin polisimize şiddetle mücadelede gelen şikayetler üzerine şiddete maruz kalmış bir kadına nasıl davranılacağı, neler yapılması gerektiği eğitimi verilmiştir, ayrıca uygulamalar da bizim takibimizdedir” demiştir.) Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması, yaşamsal öneme sahip bu sorunun önüne geçilmesi, nedenlerinin ve hala neden devam ettiğinin araştırılması amacıyla Anayasa’nın 98 inci, TBMM İttüzüğünün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

1)	Hülya GÜVEN	İzmir
2)	Ömer Süha ALDAN	Muğla
3)	Aytun ÇIRAY	İzmir
4)	Hasan ÖREN	Manisa
5)	Sedef KÜÇÜK	İstanbul
6)	Haluk EYİDOĞAN	İstanbul
7)	Ali SERİNDAĞ	Gaziantep
8)	Bihlun TAMAYLIGİL	İstanbul
9)	Osman Faruk LOĞOĞLU	Adana
10)	Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir
11)	Turhan TAYAN	Bursa
12)	Ahmet Haluk KOÇ	Samsun

13)	Mahmut TANAL	İstanbul
14)	Musa ÇAM	İzmir
15)	Bedii Süheyl BATUM	Eskişehir
16)	Namık HAVUTÇA	Balıkesir
17)	Malik Eceder ÖZDEMİR	Sivas
18)	Süleyman Sencer AYATA	Ankara
19)	Vahap SEÇER	Mersin
20)	Birgöl AYMAN GÜLER	İzmir
21)	Ramazan Kerim ÖZKAN	Burdur
22)	Sakine ÖZ	Manisa
23)	Celal DİNÇER	İstanbul
24)	Mustafa MOROĞLU	İzmir
25)	Ahmet İhsan KALKAVAN	Samsun
26)	Dilek AKAGÜN YILMAZ	Uşak
27)	Aykut ERDOĞDU	İstanbul
28)	Özgür ÖZEL	Manisa
29)	Veli AĞBABA	Malatya
30)	Aydın Ağan AYAYDIN	İstanbul
31)	Mehmet Volkan CANALİOĞLU	Trabzon
32)	Selahattin KARAAHMETOĞLU	Giresun
33)	Sena KALELİ	Bursa
34)	Süleyman ÇELEBİ	İstanbul
35)	Osman Oktay EKŞİ	İstanbul
36)	Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
37)	Ali Rıza ÖZTÜRK	Mersin
38)	Doğan ŞAFAK	Niğde
39)	Binnaz TOPRAK	İstanbul
40)	Ramis TOPAL	Amasya
41)	Haluk Ahmet GÜMÜŞ	Balıkesir
42)	Mehmet Siyam KESİMOĞLU	Kırklareli

9. İstanbul Milletvekili Sebahat TUNCEL ve 21 Milletvekilinin, kadın sığınma evlerinin koşullarının ve ihtiyaçlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1055):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de kadın sığınma evlerinin koşullarının ve ihtiyaçlarının araştırılması ve istatistiklerin çıkarılması, bu alanda mücadele veren kadın kurumlarıyla birlikte çalışarak daha etkin aile içi şiddetle mücadele araçlarının geliştirilmesi, mevcut yasaların uygulanabilir olabilmesi için alınması gerekli önlemlerin tespit edilmesi ve AB standartlarında kadın sığınma evlerinin açılabilmesi için sığınma evlerinin kapsamlı çalışabilmelerinin yöntemlerinin bu alanda deneyimli kadın örgütleriyle birlikte ortaya konması için fiili olarak yapılması gerekenlerin elde edilmesi amacıyla Anayasanın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

1)	Sebahat TUNCEL	İstanbul
2)	Pervin BULDAN	Iğdır
3)	İdris BALUKEN	Bingöl
4)	Sırrı SAKİK	Muş
5)	Murat BOZLAK	Adana
6)	Halil AKSOY	Ağrı
7)	Ayla AKAT ATA	Batman
8)	Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
9)	Hasip KAPLAN	Şırnak
10)	Emine AYNA	Diyarbakır
11)	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
12)	Altan TAN	Diyarbakır
13)	Adil ZOZANİ	Hakkari
14)	Sırrı Süreyya ÖNDER	İstanbul
15)	Esat CANAN	Hakkari
16)	Mülkiye BİRTANE	Kars
17)	Erol DORA	Mardin
18)	Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin

19)	Demir ÇELİK	Muş
20)	İbrahim BİNİCİ	Şanlıurfa
21)	Nazmi GÜR	Van
22)	Özdal ÜÇER	Van

Gereke Özeti:

Aile içinde kadına yönelik şiddete karşı Türkiye’de kadın kurumlarının ve feministlerin yürüttüğü mücadeleler sonucunda aile içi şiddet görünür hale gelmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinin kadına dayatılan ve eril bir zihniyetin ürünü olarak kadına yönelik şiddetle mücadele etmek için dünyada olduğu gibi Türkiye’de de pek çok yöntem geliştirilmiştir. Şiddet gören kadınlar için sığınma evlerinin açılması ve bunun kamunun temel bir görevi haline gelmesi bunların en önemlileridir. Avrupa ülkelerinde 1970’lerde açılan sığınma evleri, kadınların mücadeleleri sonucunda Türkiye’de 1990’larda açılabilirdi. Sığınma evlerinin aile kurumuna zarar verebileceği anlayışı ne yazık ki sığınma evlerinin ve aile için şiddetle mücadelenin önünde duran en büyük engellerden biri. AKP hükümetinin kadımla ilgili bakanlıktan, yasalara kadar her alanda kadını birey olarak değil, ailenin bir parçası olarak görmesi, dolayısıyla kadının korunmasından ziyade “aile” kurumunun korunması yönündeki politikaları aile içi şiddeti daha da meşrulaştırmaktadır. Bu anlayışın ürünü olarak yasalarda her 50 bin nüfusunun olduğu yerde bir kadın sığınma evi açmakla yükümlü olan devlet bunu yerine getirmemektedir. Yasalar çıkarılırken ciddi altyapı çalışmalarının yapılmaması, bütçe ayrılmaması gibi sıkıntılar mevcuttur. AB ülkelerinde her 8-10 bin nüfusta bir açılan kadın sığınma evlerinde feminist bakış açısının artık yerleştiği ve aile içi şiddetle mücadelede sığınakların önemli bir rolü olduğu görülmektedir. Avrupa Kadına Yönelik Şiddet Merkezinin verilerine göre, Türkiye 44 ülke içerisinde kadın nüfus başına düşen sığınma evi ve yeterlilik açısından 23. sırada yer almaktadır. Hollanda, İspanya gibi ülkelerde her 3 bin nüfusa bir sığınma evi düşerken, Türkiye’de toplam sayı 86’dır. Ancak var olan ve özellikle belediyelere bağlı sığınakların çalışma niteliklerinin çok sorunlu olduğu, sadece “koruma” sağlama yönünde olduğu, gerekli sosyal çalışmaların yapılmadığı görülmektedir. Dolayısıyla kadın sığınaktan çıktıktan sonra yine şiddet yaşantısına geri dönmektedir.

Kadının şiddetten korunması ve sonrasında tekrar şiddet sarmalına dönmemesi için geçici barınma, çocuklarına bakabilme, can güvenliğinin sağlandığı bir ortamda hayatını devam

ettirebilme ve ekonomik olarak ayakları üzerinde durabilme imkânının sağlanması şiddetle mücadelede oldukça önemlidir. Bu alanda çalışan ve önemli deneyimlere sahip Morçatı'nın kurumlarına yapılan başvurulara göre başvuran her 4 kadından 1'i sığınak talep etmektedir. Sığınaklarda kadınların kaldığının gizli tutulması gerekirken, polis ya da savcı şiddet uygulayan eşlere bilgi verebilmektedir. Ancak bu konuda karakollarda, kaymakamlarda ve diğer devlet kuruluşlarında tutanakların tutulmadığı dolayısıyla sağlıklı istatistiklerin çıkarılmadığı dolayısıyla sığınak talebinin tespit edilmesi için resmi verilerin eksik olması ciddi bir sorundur.

Aile işi şiddete maruz kalmış kadınlara devletin koruma sağlaması temel bir görevidir. Türkiye'de 2011 yılında 257 kadın öldürüldü, 102 kadın tecavüze uğradı ve 220 kadın yaralandı. Dünya Ekonomik Forumu 2011 raporuna göre, kadın-erkek eşitliğinde Türkiye 135 ülke arasında 132. sırada. Her 10 kişiden 4'ünün şiddet gördüğü, her gün 5 kadın cinayetinin işlendiği Devletin sığınma evlerini şiddetle mücadelede önemli bir araç olarak görüp şiddetle etkin bir şekilde mücadele etmelidir. Bu anlamda Türkiye'de kadın sığınma evlerinin koşullarının ve ihtiyaçlarının araştırılması, bu alanda mücadele veren kadın kuruluşlarıyla birlikte çalışarak daha etkin aile içi şiddetle mücadele araçlarının geliştirilmesi, mevcut yasaların uygulanabilir olabilmesi için alınması gerekli önlemlerin tespit edilmesi ve kadın sığınma evlerinin açılmasını ve sonrasında kadınların can güvenliğinin korunabilmesi için fiili olarak yapılması gerekenlerin elde edilmesi için bir araştırma komisyonu kurulmasını önermekteyiz.

10. Balıkesir Milletvekili Ayşe Nedret AKOVA ve 26 Milletvekilinin, aile içi şiddetin nedenlerinin ve boyutlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1126):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aile içinde yaşanan şiddet olayları, kadının en temel hakkı olan yaşam hakkının elinden alınmak istenmesi ve insanca yaşamasının önüne engeller çıkartılması acilen çözüm üretilmesi gereken bir alandır. Kadının aile içinde yaşadığı şiddetin düzenli yapılacak istatistiklerle ile görünür kılınması sorunun dikkate alınmasında önemli bir adımdır. Ancak ülkemizde bu amaçla 2008 yılında yapılan araştırma sonuçları dışında ülke genelini kapsayan, sorunun boyutunu ve önemini gösteren istatistiksel veri yoktur. Toplumunuzun üyesi olan yaklaşık 15 milyon kadının dramı olan, kadına yönelik aile içi şiddetin boyutu, nedenleri ve çözüm için hangi politikaların

üretilmesi gerektiğinin araştırılması ve incelenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereği, Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.
09.11.2012

Saygılarımızla.

1)	Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir
2)	Hülya GÜVEN	İzmir
3)	Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul
4)	Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
5)	Gürkut ACAR	Antalya
6)	Kamer GENÇ	Tunceli
7)	Levent GÖK	Ankara
8)	Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
9)	Recep GÜRKAN	Edirne
10)	Ramazan Kerim ÖZKAN	Burdur
11)	Ahmet TOPTAŞ	Afyonkarahisar
12)	Mehmet ŞEKER	Gaziantep
13)	Veli AĞBABA	Malatya
14)	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
15)	İhsan ÖZKES	İstanbul
16)	Ali İhsan KÖKTÜRK	Zonguldak
17)	Sena KALELİ	Bursa
18)	Ali DEMİRÇALI	Adana
19)	Osman KAPTAN	Antalya
20)	Metin Lütfi BAYDAR	Aydın
21)	Yıldıray SAPAN	Antalya
22)	Sedef KÜÇÜK	İstanbul
23)	Selahattin KARAAHMETOĞLU	Giresun
24)	Ramis TOPAL	Amasya
25)	Namık HAVUTÇA	Balıkesir
26)	Hasan ÖREN	Manisa
27)	Mahmut TANAL	İstanbul

Gerekçe:

Aile içinde yaşanan şiddet olayları, kadının en temel hakkı olan yaşam hakkının elinden alınmak istenmesi ve insanca yaşamasının önüne engeller çıkartılması acilen çözüm üretilmesi gereken bir alandır.

Kadının aile içinde yaşadığı şiddetin düzenli yapılacak istatistiklerle ile görünür kılınması sorunun dikkate alınmasında önemli bir adımdır. Ancak ülkemizde bu amaçla 2008 yılında yapılan araştırma sonuçları dışında ülke genelini kapsayan, sorunun boyutunu ve önemini gösteren istatistiksel veri yoktur.

2008 tarihli “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” raporuna göre, ülkemizde kadınların %41,9’u eşi veya birlikte olduğu kişi(ler)den yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddet yaşamıştır. Refah ve eğitim düzeyi düşük olan ve kırsal kesimde yaşayan kadınlar eşi veya birlikte olduğu kişi(ler)den Türkiye ortalamasına göre, daha fazla fiziksel veya cinsel şiddet görmektedir.

İnsan hakları ihlalinde cinsiyet temelinde en önemli haksızlık kadına yönelik uygulanmaktadır. Ülkemizde her geçen gün artan kadına yönelik aile içi şiddet çok önemli bir toplumsal sorun olup, kol kırılır yen içinde kalır geleneksel bakış açısı ile görmezden gelinmemeli, acilen çözüm için politika üretilmesi gerekmektedir.

Geleneksel bir toplumda yaşayan birey şiddete maruz kalınca, bunu yaşadığı ortamdan dışarı taşınması ve buna karşı tedbir alınması için mücadele etmesi çok zordur. Gelenekler çerçevesinde şiddet olmamış gibi hayatına devam etmesi, hatta böyle bir ortamda aile birliğini devam ettirmesi baskısıyla karşı karşıya kalır. Burada bireyi şiddete karşı korumak için en büyük sorumluluk devlete bağlı olarak, kolluk kuvveti, mülki amir, hakim, bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine aittir. Şiddete karşı bireyi koruyucu ve önleyici tedbirlerle korumakla görevli kişiler, aldıkları sorumlulukları yerine getirmedikleri takdirde, şiddetin görünürlüğü her geçen gün daha da artmaktadır.

Toplumunuzun üyesi olan yaklaşık 15 milyon kadının dramı olan aile içi şiddetin boyutu, nedenleri ve çözüm için hangi politikaların üretilmesi gerektiğinin araştırılması ve incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

11. HDP Grubu adına Grup Başkanvekili Bingöl Milletvekili Pervin BULDAN'ın, kadına yönelik şiddetin nedenleri ve azalması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1127):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET BAŞKANLIĞI'NA

Kadına yönelik şiddet, Türkiye’de yaşayan milyonlarca kadının bedensel ve ruhsal bütünlüğünü tehdit etmektedir. Şiddete maruz kalan kadınların büyük çoğunluğu, öğrenim ve ekonomik durumu düşük durumda olan ve hukuki mekanizmalardan habersiz olan kadınlardır. Kadına yönelik şiddetin azalmasına katkı sağlayacağı düşüncesiyle, toplumsal ve kültürel tutum değişikliği yaratacak toplum temelli yaygın eğitsel ve hukuksal faaliyetleri geliştirmesi konusunda eğitim verecek mekanizmaların işletilmesi için Anayasa’nın 98. ve içtüzüğün 104 ve 105. maddeleri gereğince “Meclis Araştırması” açılmasını saygılarımla arz ederim.

1) Pervin BULDAN HDP Grup Başkanvekili İğdır

Gerekçe:

Kadına yönelik şiddet, toplum içinde ya da özel hayatta cinsiyete dayalı olarak kadının fiziksel, cinsel ve psikolojik zarar görmesi ve acı çekmesi ile sonuçlanan ya da bu tür sonuçlara yol açabilecek olan tehdit, baskı ve özgürlüğün keyfi olarak engellenmesini kapsamaktadır. Şiddet hareketleri ve tehditleri, ister ev içinde ister toplumda meydana gelsin veya Devlet tarafından uygulanmış, yapılmış ya da göz yumulmuş olsun, kadınların hayatına korku ve güvensizliği sokmaktadır. Taciz dahil şiddet korkusu kadının hareketliliğine sürekli baskı yapmakta ve haklarına erişimini kısıtlamaktadır.

Türkiye’de her gün dizinden vurulan, taşlanarak öldürülen, namus cinayetine kurban giden, tecavüze uğrayan, nedeni belirsiz bir biçimde intihar eden kadınlara ilişkin haberleri izlemeye devam ediyoruz. Bu haberler, kadın örgütlerinin yaptığı araştırmalarda ortaya çıkan sayılarda kadına yönelik şiddet buzdüğünün görünen kısmının yalnızca bir kısmını oluşturuyor. Aile içi şiddet konusunda izlenebilen istatistiksel rakamların düşüklüğüne rağmen Türkiye sıralamanın en üstlerinde yer alıyor.

Namus adına işlenen cinayetler bu şiddet türünün en önemlilerindedir. Kadına yönelik şiddetin en görünür olanı, “aile içi şiddet ve erkek şiddeti” dir. Aile içi şiddet, özellikle koca

şiddeti kadınların yaşamlarının belirleyici bir boyutunu oluşturmaktadır. İstatistiksel veriler, aile içinde yaşanan şiddetin, ağırlıklı olarak erkek şiddeti olduğunu, erkeklerin egemenliklerini ve kadınlar üzerindeki denetimlerini hayata geçirmenin bir yolu olarak şiddete yöneldiklerini, fiziksel şiddetin ancak bu iktidar ilişkisi çerçevesinde anlaşılabilceğini ortaya koymaktadır.

Öğrenim durumu arttıkça fiziksel şiddet gören kadınların sayısı azalmaktadır. Eğitime erişim konusunda Türkiye'nin Doğusu ile Orta ve Batısı arasındaki derin uçurum ve devletin Doğu daki başlıca illere yaptığı kişi başına düşen eğitim yatırımlarının, Türkiye ortalamasının yarısı düzeyince olması, acilen ele alınması gereken bir sorun olmaktadır. Bu gün ülkemizin Orta ve Batısında okuryazar olmayan kadınların oranı % 16 iken, bu oran Doğu'da neredeyse üç misline çıkarak % 42 ye ulaşmaktadır. Doğu'da orta okul lise ve üniversite okumuş kadınların toplam oranı da Türkiye'nin kalanının üçte biri kadardır.

Zira eğitimsiz kadın, şiddeti, kaderi olarak görmekte ve şiddetle mücadelede pasif rol almaktadır. Yasaların kendisine tanıdığı koruma imkanlarından bi haber, yaşadığı şiddete sessiz kalmaktadır. Şu an ülkemizde kadınların yarıya yakını Medeni Kanun'da yapılan olumlu düzenlemelerden Ailenin Korunması Hakkındaki Kanun'dan ve Türk Ceza Kanunu'ndaki gelişmelerden habersizdir. Bu nedenle de şiddete uğradığında buna sebep olanlar hakkında, bir yaptırım olmayacağını, karakola gidip şikayetçi olması halinde barıştırılıp eve gönderileceğini, ardından tekrar şiddete maruz kalacağını düşünmektedir.

Kadına yönelik şiddetin son bulmasına katkı sağlayacağı düşüncesiyle, kalkınmada daha geride olan bölgeler özelinde başlamak üzere tüm ülkeyi kapsayacak bir şekilde kadınlara hukukun kendilerine şiddetten korunmak başta olmak üzere tanıdığı diğer tüm hakları öğrenmeleri yönünde gerekli mekanizmaların işletilmesini sağlayacak araştırmaların yapılması için bir meclis araştırması açılması fayda sağlayacaktır kanaatindeyiz.

12. İstanbul Milletvekili Abdullah Levent TÜZEL ve 22 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin engellenmesi araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1128):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadına yönelik artan şiddetin boyutlarının ve şiddeti önleme mekanizmalarının tespiti ile alınacak önlemlerin saptanması için Anayasanın 98’nci, İçtüzük ’ün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.23.11.2012

1)	Abdullah Levent TÜZEL	İstanbul
2)	Pervin BULDAN	Iğdır
3)	İdris BALUKEN	Bingöl
4)	Sırrı SAKİK	Muş
5)	Murat BOZLAK	Adana
6)	Halil AKSOY	Ağrı
7)	Ayla AKAT ATA	Batman
8)	Hasip KAPLAN	Şırnak
9)	Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
10)	Emine AYNA	Diyarbakır
11)	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
12)	Altan TAN	Diyarbakır
13)	Adil ZOZANİ	Hakkari
14)	Esat CANAN	Hakkari
15)	Sırrı Süreyya	İstanbul
16)	Sebahat TUNCEL	İstanbul
17)	Mülkiye BİRTANE	Kars
18)	Erol DORA	Mardin
19)	Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin
20)	Canan CANDEMİR ÇELİK	Bursa
21)	İbrahim BİNİCİ	Şanlıurfa
22)	Nazmi GÜR	Van
23)	Özdal ÜÇER	Van

Gerekeçe:

Son yıllarda, kadına yönelik şiddet, tecavüz ve cinayetler raporlara artan sayılarla yansımaktadır. 2011 yılında 257 kadın öldürülürken, 102 kadın tecavüze uğramış, 202 kadın yaralanmıştır. 2012 yılının ilk altı ayının bilançosunu çıkaran Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun raporuna göre 100'e yakın kadın hayatı kaybetti. 2012 Eylül ayı itibarıyla İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi'ne 5 bin 9 kadın fiziksel ve duygusal şiddete uğradığı gerekçesiyle başvurmuştur. Ankara'da son on sekiz ayda 3 bin 900 kadın şiddet gördüğü için devletten koruma ve sığınma talep etmiştir. Cinsel saldırıya uğrayan kadınlardan yüzde 40'ı ise korku, baskı gibi gerekçelerle şikayetçi dahi olamamıştır.

Başka bir araştırmaya göre, şiddet şiddeti doğurmakta, çocukluğunda şiddet gören erkekler, eşlerine ve çocuklarına daha fazla şiddet uygulamaktadır. Babasının annesine uyguladığı fiziksel şiddete tanık olan kadınlar daha fazla fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Özellikle küçük yaşta evlenen kadınlar şiddetin tam ortasında kalmaktadır. 18 yaşın altında evlenen kadınların %60'ı fiziksel şiddete uğramaktadır.

Şiddetin en yoğun, en acımasız, en kalıcı biçimini oluşturan savaş politikalarının olağanlaşması ve dozunun artması en çok o coğrafyanın kadınlarını etkiler. 30 yıldır ülkemizde süren savaşın kadınlara yansıyan yüzü, onların yalnızca savaşta kaybedilenlerin anneleri, kardeşleri, eşleri, çocukları olmalarından öte sonuçlar doğurmuştur. Hükümetin izlediği içeride ve dışarıda savaş politikalarının toplumun en küçük hücrelerine sirayet ettiği, nefreti, korkuyu, baskıyı yaşamın her alanına “olağan bir yaşama biçimi” olarak soktuğu, bütün bunların kadınlara daha fazla yük, daha fazla acı, daha fazla tecavüz-taciz- yoksulluk ve geleceksizlik getirdiği açıktır.

Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi yasası bu yılın 8 Martında kadınlara bir “hediye” olarak çıkarılmış olsa da, kadın cinayetleri, taciz tecavüz şiddetin her türlü devam etmektedir. Hükümet sezaryen ve kürtaj yasaklarıyla, istenmeyen gebeliklere son verme ve kadının kendi bedeni üzerinde söz sahibi olmasını engelmeye çalışmaktadır. Türk Ceza Kanunundaki “kadın-kız” ayrımını ortadan kaldırmakla övünülse de; Başbakan'ın “Kadın mıdır, kız mıdır bilmem” söylemlerinin yankısı dinmiş değildir.

Toplu tecavüz suçları “kadının isteğiyle gerçekleşmiştir” denilerek cezasız kalırken, bizzat emniyet görevlilerinin suça karıştığı tecavüz olaylarında adalet arayışının her aşamasında suç örtbas edilmektedir. Pek çok taciz ve tecavüz davalarına Baro Başkanları sanık avukatı olarak girebilmektedir. Devlet ve hükümet şiddeti hak arayan kadınların tepesinde sallandırılan bir demokrasi kılıcı olarak kullanılmaktadır.

Hükümetin yürüttüğü neoliberal “muhafazakar” politikalar, kadınların ekonomik, sosyal yaşam alanlarından dışlanarak, evde bakım, esnek kurlsız, sosyal güvencesiz çalıştırılması, eve hapsedilmesi ve dolayısıyla kocaya, aileye bağımlı kılınmasını beraberinde getirmektedir.

AKP, çok değer verdiğini söylediği aileyi, kadınların içinde yaşadığı hapisaneler haline getirirken, şiddet sorunu giderek etkisi hissedilir biçimde emekçi kadınlar açısından bir “varlık-yokluk” sorunu haline gelmektedir. Şiddetin ezdiği, tacizle-tecavüzle korkutarak, ses çıkarma ve mücadele etme olanakları elinden alınmaya çalışılsa da kadınların şiddete karşı mücadelesi politik bir mücadeleye dönüşmekte, taleplerini her fırsatta ortaya koymaktadır.

Kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesi için, kadın örgütlerinin, sendika ve meslek örgütlerinin görüş ve önerileri doğrultusunda yargı alanı başta olmak üzere, yasal düzenlemelere, merkezi ve yerel yönetimler düzeyinde şiddet önleme mekanizmaları oluşturulmasına ihtiyaç bulunmaktadır, yanı sıra, toplumun en küçük gözeneklerine dahi şiddet ve kötülük eken, öldürmenin, kin ve nefretin yaygınlaşmasına, ölümler karşısında duygu körelmesine neden olan 30 yıldır süren çatışma ortamına son verecek bir çözüme ihtiyaç vardır. Kadına şiddetin önlenmesine yönelik çözüm mekanizmalarının belirlenmesi ve meclis denetim faaliyetleri bakımından önem taşımaktadır.

13. Batman milletvekili Ayla AKAT ve 21 milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin tüm boyutlarıyla araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1129):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKALIĞINA

Ülkemizde yaşanan, namus ya da kıskançlık adı altında gerçekleştirilen kadın cinayetlerinin önlenmesine yönelik yapılan çalışmalara rağmen, her geçen yıl artış gösteren cinayetlere neden olan yetersiz ve yanlış uygulamaların araştırılmasına yönelik gerekli

Çalışmaların yapılması zerine Anayasa'nın 98. Ve içtüzüğün 104 ve 105. Maddeleri gereğince “Meclis Araştırması” açılmasını saygılarımla arz ederim.

1)	Ayla AKAT ATA	Batman
2)	Pervin BULDAN	İğdır
3)	Sırrı SAKİK	Muş
4)	Halil AKSOY	Ağrı
5)	Hasip KAPLAN	şırnak
6)	Emine AYNA	Diyarbakır
7)	Altan TAN	Diyarbakır
8)	Esat CANAN	Hakkari
9)	Sebahat TUNCEL	İstanbul
10)	Erol DORA	Mardin
11)	İdris BALUKEN	Bingöl
12)	Murat BOZLAK	Adana
13)	Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
14)	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
15)	Adil ZOZANİ	Hakkari
16)	Sırrı Süreyya ÖNDER	İstanbul
17)	Mülkiye BİRTANE	Kars
18)	Ertuğrul KÜRKÜ	Mersin
19)	Demir ÇELİK	Muş
20)	Nazmi GR	Van
21)	İbrahim BİNİCİ	şanlıurfa
22)	Özdal ÜÇER	Van

Gerekeçe:

Kadın cinayetleri, son dönemlerde kadın örgütlerinin de çabası ile gndemleşmiş ise de cinayetlerin nlenmesine yönelik çaba ve girişimler sonuçsuz kalmıştır. Erkeğın çoğu kez “namus” adı altında gerçekleştirdiği ve kendine haklılık payı çıkarması ile vuku bulan cinayetler; “namus” kavramının arkasında kalmış, görmezden gelinmiştir. Yasa koyucu dahi bu yaklaşım ile

hareket etmiş, bu cinayetleri gerçekleştirenler, “ağır tahrik indiriminden” faydalanma imkânı bulmuşlardır.

Kadın cinayetlerine ilişkin yerleşik algı; cinayetlerin, “töre” yahut “namus” cinayeti olarak belirli bir bölgede yaygınlık kazandığına yöneliktir. Bu algı özünde bir zihniyet ve sorunun görmezden gelinmesine yöneliktir. Yapılan araştırmalar; Türkiye’de sadece belli bir coğrafi bölgenin sorunu gibi görülen kadın cinayetlerinin, aslında tüm ülkenin sorunu olduğunu göstermektedir. Sorunu, sadece ülkenin doğu ve güneyinde yaşanan bir olgu olarak ele almak, hatta daha da ileri giderek batı illerinde yaşanan cinayetlerin de doğudan göç neticesinde arttığına yönelik iddialarla ötelemek; sorunu çözmek yerine derinleşmesine neden olmaktadır.

Kadın cinayetleri, insan hakları ihlali olup; 2000 yılında Birleşmiş Milletler özel oturumunun sonuç bildirgesinde "namus" gerekçesi ile işlenen cinayetler kadına yönelik şiddet uygulamaları kapsamına alınmıştır. Böylece kadın cinayetleri, devletlerin insan hakları konusundaki yükümlükleri arasında yer almıştır.

Ancak hükümet bu yükümlülüğü sadece görüntüde ele almış; cinayetlerin önlenmesine yönelik gerçek anlamda bir çalışma yürütülmemiştir. Çünkü yürütülen çalışmaların tümü “kadın”ın değil, “aile”nin korunmasını esas almaktadır. Bu özünde bir zihniyet sorunudur. Bu nedenle, geçtiğimiz Mart ayında çıkarılan Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kadın cinayetlerinin önlenmesi adına bir etki yaratamamıştır. Sadece yasal düzenlemeleri yapmak sorunu çözmeye katkı sunmamaktadır. İlgili Bakanlık; sorun çözme kaygısından ziyade sorunu çözüyormüş gibi görünme saikiyle hareket ederken, kadınlar çoğunlukla kocaları, eski kocaları, babaları yahut kardeşleri tarafından öldürülmeye devam etmektedirler. Kadınların aile içinde katledilme oranı %54’ü bulmuştur. Kadın sığınma evine yerleştirilen kadınların ise %37,5’i öldürülmüştür. İntihar ettiği ifade edilen kadınların ise %50’si yakınları tarafından öldürülerek intihar süsü verilmiştir. Bahsettiğimiz oranlar kadın cinayetlerinin tehlikeli boyutlara ulaştığını açıkça göstermektedir.

Neticede yasal düzenlemeler uygulayıcıların keyfiyetine kurban gitmektedir. Hâkimlerin doğru tedbiri alması, mülki amirlerin de bu tedbir doğrultusunda hareket etmesi önem arz etmektedir. Yine mülki amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları uygulamaya dahil edilmemektedir.

Kadını koruması için görevlendirilen kolluk görevlileri ise kendilerine verilen yetkileri kullanmaktansa işi savcı ve hâkime havale etmeyi tercih etmektedirler. Geçtiğimiz günlerde Adana emniyet Müdürlüğü kadınların aile içi şiddet karşısında alması gereken önlemleri kitapçık haline getirmiş ve kitapçık Çukurova Kitap Fuarı'nda dağıtılmıştır. Kitapçıkta, kadınlara ve çocuklara, öfkeli koca ya da babayı görünce kaçmaları, yardıma koşmaları için komşularıyla aralarında parola belirlemeleri önerilmiştir. Yine bazı belediyeler kadınlara yönelik hazırladıkları kitapçık, eğitim seminerleri gibi çalışmalarında kadını ikincil konuma düşüren söylemlere yer vermektedir. Uzun evliliğin sırlarının “kadının kocasına karşı saygılı olması” kriterine indirgenmesi kadın cinayetlerinin artışına ışık tutacak örneklerdendir. Özcesi, kadını ikincil konumda gösteren her türlü söylem kadın cinayetlerini de toplum nazarında haklı zemine taşımaktadır.

Salt yasal düzenlemeler ile kadın cinayetlerinin önüne geçilemeyişi; sayısal veriler ve gündeme gelen vakıalarla da sabittir. Bu artışlar, sadece yasal düzenlemelerin yetersizliği ile açıklanamaz. Bu amaçla kadın cinayetlerinin artmasına neden olan yanlış ve yetersiz uygulamaların araştırılıp tespit edilmesine yönelik Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

14. İzmir Milletvekili Birgül Ayman GÜLER ve 27 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1130):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadına, kamu görevlilerine, kadın kamu görevlilerine yönelik şiddetin nedenlerinin belirlenerek alınması gerekli olan önlemlerin tespit edilmesi amacıyla, Anayasanın 98, İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

1)	Birgül AYMAN GÜLER	İzmir
2)	Muharrem IŞIK	Erzincan
3)	Turgay DEVELİ	Adana
4)	Levent GÖK	Ankara
5)	Ali İhsan KÖKTÜRK	Zonguldak
6)	Osman KAPTAN	Antalya

7)	Mehmet Ali SUSAM	İzmir
8)	Aytun ÇIRAY	İzmir
9)	Veli AĞBABA	Malatya
10)	Ümit ÖZGÜMÜŞ	Adana
11)	Ali Rıza ÖZTÜRK	Mersin
12)	Kazım KURT	Eskişehir
13)	Ramis TOPAL	Amasya
14)	Mehmet Volkan CANALIOĞLU	Trabzon
15)	Kamer GENÇ	Tunceli
16)	Mustafa MOROĞLU	İzmir
17)	Dilek AKAGÜN YILMAZ	Uşak
18)	İzzet ÇETİN	Ankara
19)	Engin ALTAY	Sinop
20)	Mehmet Şevki KULKULOĞLU	Kayseri
21)	Mehmet Siyam KESİMOĞLU	Kırklareli
22)	Recep GÜRKAN	Edirne
23)	Haluk Ahmet GÜMÜŞ	Balıkesir
24)	Celal DİNÇER	İstanbul
25)	Ramazan Kerim ÖZKAN	Burdur
26)	Mehmet ŞEKER	Gaziantep
27)	Gürkut ACAR	Antalya
28)	Osman AYDIN	Aydın

Gerekeç:

Kadına, kamu görevlilerine ve kadın kamu görevlilerine yönelik şiddet, gün geçtikçe artmakta ve kamuoyu vicdanını yaralayan insani, ailevi, toplumsal travmalara yol açmaktadır. Bu sorununun ne boyutta olduğu ve hangi nedenlerden kaynaklandığı, soğukkanlı bir biçimde ve yeterli genişlikte ele alınmalıdır. Soruna ilişkin doğru yöntem, TBMM'nin bir Meclis Araştırma Komisyonu kurarak harekete geçmesidir.

Kurulacak Komisyon'un, (1) kadına, [2] kamu görevlilerine, (3) kadın kamu görevlilerine yönelik şiddeti ele almalıdır. Bu hedef kitleye ilişkin doğru ve kapsamlı araştırma, sorun kamu idaresini de kapsadığından ancak TBMM tarafından yapılabilir niteliktedir.

Bu üç hedef kitleyi içeren araştırma, kamuoyunun hızlı ve geniş katımlı imza kampanyalarından görüleceği üzere, ivedilik arzeder hale gelmiştir. TBMM, kamu idaresine doğru politikalar ile yön göstererek hem kamuoyu vicdanını rahatlatmak hem de yönetsel uygulamalar için güvenilir ve sağlam bir karar zemini yaratmalıdır.

Kadına, Kamu Görevlilerine ve Kadın Kamu Görevlilerine Yönelik Şiddetin Önlenmesi İçin Meclis Araştırma Komisyonu kurmanın gerekliliği, genel sözlerden çok tekil örnekler göz önünde bulundurularak gösterilebilir.

Yaşanan olaylara verilebilecek son örnek, İzmir'de 26 Eylül 2012 günü, Nazire Merzeci Ortaokulu'nun 8. sınıf öğrencisi H.K'nın Fen Bilgisi öğretmeni Rabia Sevilay Durukan'ı sınıfta bıçaklayarak ağır yaralaması ve öğretmenin kaldırıldığı hastanede vefat etmesidir.

Saldırgan öğrenci tutuklanmıştır. Onbeş yaşındaki öğrenci H.K. hakkında, 8 Ekim 2012'de 'kasten adam öldürme' suçundan ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezası istemiyle iddianame hazırlanmış, iddianame, İzmir Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir. 16 Ocak 2013 günlü duruşmada sanığın tutukluluk halinin devamına karar verilmiş, duruşma 8 Mart 2013 tarihine ertelenmiştir.

Kırk yaşında ve iki çocuk annesi olan Rabia Sevilay Durukan, 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde Kamu-Sen'e bağlı Türk Eğitim-Sen ve Türk Büro-Sen tarafından "Yılın Öğretmeni" seçilmiş, sendikalar Sevilay Öğretmenin "Şehit" statüsünde sayılması için yasal düzenleme yapılmasını beklediklerini belirtmiştir.

Toplam 14 yıl kamu hizmeti olan Sevilay Öğretmenin kızı İlkül Durukan, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a bir mektup göndererek, annesinin "Eğitim Şehidi" sayılmasını ve bir okula adının verilmesini istemiş, Başbakanlıktan gelen yanıtta böyle bir durumun mümkün olmadığı belirtilmiştir. Biri 8, diğeri 15 yaşında olan çocuklara Sevilay Öğretmen'in annesi Pembe İlkül ile ablası Serpil Kavurt bakmaktadır. Öğretmenin kırkdört yaşındaki eşi Hüseyin

Durukan kalp hastasıdır. Şimdiki durumda çocukların her birine 260 TL, eşe 500 TL aylık bağlanmıştır.

Ders sırasında bir öğrencinin öğretmenine öldüresiye şiddet sergilemesi, İzmir halkının yanı sıra tüm ülkemizde dehşet verici olay olarak nitelenmiştir. Okulda eğitim düzeni bakımından ağır sorunlar olduğunu açığa çıkaran bu olay, İzmir halkının verdiği 30.000 imza ile bir kez daha kınanmış ve kamuoyunu tatmin edecek yeterli önlemlerin alınması isteminin bir kez daha yükseltilmesini sağlamıştır.

Görevi başında, henüz çocuk yaştaki öğrencisi tarafından öldürülen Sevilay Öğretmen Olayı, kamuoyu vicdanını yaralamakta, tüm toplumda "öğretmen - öğrenci", "eğitim sistemi", "kamu hizmeti", "kadına şiddeti mümkün kılan ortam", "görevi başında öldürülme durumunda aile bireylerinin geleceği" gibi en temel konularda soru işaretleri doğmasına yol açmaktadır.

Sorun, iktisadi nedenlerin yanı sıra sosyal-psikolojik, siyasal ve yönetsel boyutlara sahiptir. Tek tek örnek olaylar irdelenerek, sorunun çok boyutlu araştırılması zorunlu görülmektedir.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle konunun Yüce Meclis tarafından ele alınması son derece önem taşımaktadır.

15. Mardin Milletvekili Erol DORA ve 21 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddet uygulayanların denetimli, serbestlikten faydalanmaları hususunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1131):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Kadına yönelik şiddet uyguladıkları gerekçesiyle hükümlü bulunanların, denetimli serbestlik tedbiri olanağından yararlanmalarından kaynaklı yaşanan sorunların araştırılması ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

1)	Erol DORA	Mardin
2)	Pervin BULDAN	Iğdır
3)	İdris BALUKEN	Bingöl

4)	Sırrı SAKİK	Muş
5)	Murat BOZLAK	Adana
6)	Halil AKSOY	Ağrı
7)	Ayla AKAT ATA	Batman
8)	Hasip KAPLAN	Şırnak
9)	Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
10)	Emine AYNA	Diyarbakır
11)	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
12)	Altan TAN	Diyarbakır
13)	Adil ZOZANİ	Hakkari
14)	Esat CANAN	Hakkari
15)	Sırrı Süreyya ÖNDER	İstanbul
16)	Sebahat TUNCEL	İstanbul
17)	Mülkiye BİRTANE	Kars
18)	Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin
19)	Demir ÇELİK	Muş
20)	İbrahim BİNİCİ	Şanlıurfa
21)	Nazmi GÜR	Van
22)	Özdal ÜÇER	Van

Gerekeçe:

5 Nisan 2012 tarihinde TBMM tarafından kabul edilen “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri İle Koruma Kurulları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” kapsamında koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalan; açık cezaevinde bulunan, kapalı cezaevinden açık cezaevine ayrılma şartlarını taşıyan iyi halli hükümlülerin, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısımlarının denetimli serbestlik tedbiri kapsamına alınabileceği belirtilmiş, bu karar ile 15 bin mahkûmun tahliye edileceği açıklanmıştır.

Yine kasten işlenen suçlarda üç yıl, taksirle işlenen suçlarda ise beş yıl veya daha az süreli hapis cezalarının infazının erteleneceği de 24.01.2013 tarihinde kabul edilen “Ceza Muhakemesi Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına

Dair Kanun” ile hükme bağlanmıştır. Ancak, yapılan yeni düzenlemede cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan dolayı hükümlü bulunanlar bu kapsamın dışında tutulurken; hakaret, tehdit ve şiddet suçlarını kadına yönelik gerçekleştirenler erteleme hükümlerinden faydalanma olanağına sahip olmuşlardır.

Bu düzenlemenin yaratacağı sakınca, karardan yararlanan mahkûmlar içerisinde darp, yaralama suçlarına kadına yönelik olarak gerçekleştirenlerin yararlanması ihtimalidir. Yani yasa, genel olarak ceza süreleri az olanları kapsamakta ancak mahkumiyet nedenleri konusunda öznel bir değerlendirme yapmamaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de kadına yönelik şiddet içeren suçlara karşı verilen ceza sürelerinin ne kadar az olduğu dikkate alındığında yasadan yararlananların büyük çoğunluğunu, kadına yönelik şiddet uygulayanların oluşturacağı kuşkusuzdur. Bu tür bir uygulama ile Türkiye’de bir türlü önlem alınamayan ve sonlandırılmayan kadına yönelik şiddet; hukuk ve yasalar eli ile meşrulaştırılmaktadır. Yasanın yürürlüğe girmesiyle kadına yönelik şiddetin yanı sıra kadın cinayetlerinin de artacağı dikkate alınması gereken bir husustur.

Kadına yönelik şiddetin son on yıl içerisinde % 1400 artmasının en önemli nedeni; kadına yönelik şiddet uygulamış olan mahkûmların neden oldukları yaralama, tecavüz, öldürme gibi eylemlerine ilişkin caydırıcı cezalar verilmeyişidir. Bu anlamda yapılan yeni yasal düzenlemelerde, bu kişilerin yararlanmasını önleyici hüküm bulunmaması; kadına yönelik şiddetin meşrulaşmasını sağlayıcı bir etkene dönüşmektedir. Bu nedenle, kadına yönelik hakaret, tehdit, şiddet uygulayanların serbest kalmasının yaratacağı problemlerin araştırılması ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

16. Batman Milletvekili Ayla Akat ATA ve 21 Milletvekilinin, cinsel saldırı suçuna maruz kalan kadınların dava sürecinde yaşadıkları sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1132):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de son yıllarda kamuoyundaki görünürlüğü artan tecavüz davalarındaki beraat kararlarının ve hukuki süreç boyunca kadına yaşatılan mağduriyetin sebep ve sonuçlarının araştırılması, dava süreçlerindeki hukuksuzlukların önlenmesi ve kadınların mağduriyetinin

ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

1)	Ayla AKAT ATA	Batman
2)	Pervin BULDAN	Iğdır
3)	İdris BALUKEN	Bingöl
4)	Sırrı SAKİK	Muş
5)	Murat BOZLAK	Adana
6)	Halil AKSOY	Ağrı
7)	Hasip KAPLAN	Şırnak
8)	Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
9)	Emine AYNA	Diyarbakır
10)	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
11)	Altan TAN	Diyarbakır
12)	Adil ZOZANİ	Hakkari
13)	Esat CANAN	Hakkari
14)	Sırrı Süreyya ÖNDER	İstanbul
15)	Sebahat TUNCEL	İstanbul
16)	Mülkiye BİRTANE	Kars
17)	Erol DORA	Mardin
18)	Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin
19)	Demir ÇELİK	Muş
20)	İbrahim BİNİCİ	Şanlıurfa
21)	Nazmi GÜR	Van
22)	Özdal ÜÇER	Van

Gerekeçe:

Şırnak'ta, 30 Nisan 2012'de H.Ö. adlı kadının kendilerini polis olarak tanıtan beş kişinin tecavüzüne uğramasıyla ilgili açılan davanın sonunda tutuksuz yargılanan beş sanık beraat etmiştir. H.Ö.'nün beyanına ve avukatının müvekkilinin şiddet ve tehdit yoluyla tecavüze uğradığını bildirmesine rağmen sanıkların "mevcut delil durumları ile kuvvetli suç şüphesi taşımadığı"na karar verilmiştir. Kadına karşı şiddete karşı duyarlılık geliştirmiş olan kesimleri

hayal kırıklığına uğratan karar, tecavüz davalarında yargılamadaki aksaklıkları tekrar gündeme getirmiştir.

Kadınlara yönelik şiddetin en yakıcı biçimi olan tecavüz ve cinsel saldırı davalarında son zamanlarda ard arda çıkan beraat kararları, uygulanan şiddetin sistematik hale geldiğinin göstergesidir. Uluslararası hukukta cinsel suçlar "insanlığa karşı işlenen suçlar" kapsamına girmektedir. Türkiye'deyse son yıllarda yasal düzlemde yapılan iyileştirmelere rağmen uygulamada birçok eksiklik vardır. En son gelinen durumda, tecavüz suçunu işleyenler beraat etmekte, adeta suçun mağduru olan kadınlar yargılanmaktadır.

Tecavüze uğrayan kadın için adli süreç başlatmak dahi zor bir kararken, süreçte resmi kurumların karar ve uygulamaları kadını tekrar mağdur etmektedir. Savcılığa başvuran kadın, tecavüze uğradığını Adli Tıp raporuyla kanıtlamak zorunda bırakılarak yükü artırılmaktadır. Adli Tıp tarafından, fiziksel ve ruhsal sağlığının bozulduğuna dair rapor beklenmekte, oysa Adli Tıp muayene randevusunu olaydan 2 sene sonraya bile verebilmektedir. Geçen süre içinde, vücuttaki izler kaybolduğundan pek çok kadına, H.Ö. örneğindeki gibi, "tecavüze uğramadığına" dair rapor verilebilmiştir. Ayrıca; cinsel suçlara dair çalışma yürüten örgütlerin de belirttiği gibi tecavüz her zaman somut delillerle kanıtlanabilir bir suç değildir. Bu sebeple, yapılan başvuruların %96'sı savcılık tarafından işleme konmayarak dava açılmamaktadır.

Adli Tıp'taki sürecin yavaşlığının yansısı, süreçte yetkili kişi ve kurumların kadına karşı takındığı tavır da kadının hakkını savunmasını güçleştirmektedir. Tecavüze uğradığını beyan eden kadına olayın nasıl yaşandığı defalarca anlatılarak kadın tekrar travmatize edilir. Yargılama açısından gerekli olmayan ayrıntılarla ilgili sorular, kadını sürekli olarak mağduriyetini ispatlama yükü altında bırakarak onu suçlamayı amaçlar. Aile ve toplum tarafından suçlanma korkusu taşıyan ve ruh bütünlüğü zarar gören kadın, mahkeme heyeti ve Adli Tıp yetkilileri tarafından da aynı duruma düşürülmektedir.

Türkiye'deki kadın örgütleri ve uluslararası kadın dernekleri cinsel saldırı durumlarında "kadının beyanının esas olduğu" ilkesini benimsenmiştir. Bu yüzden, Türkiye mahkemelerinin uyguladığı kadının uğradığı saldırıyı ispat etme yükümlülüğü, bu ilkeye aykırıdır ve suçun tespitine değil, kadının mağduriyetinin artmasına sebep olur. Sonuç olarak pek çok kadın, ya en baştan bu süreci göze alamamakta, ya da süreç içinde uğradığı hukuksuzluk sonucu psikolojik

olarak iyice yıpranmaktadır. Tecavüz davalarındaki beraatlar ve yargı sürecindeki aksaklıklar yalnızca olayın mağduru olan kadını etkilemekle kalmaz, aynı zamanda toplumda kadına karşı cinsel şiddet suçlarının artmasının önünü açar. Tecavüz davalarının tecavüz edenin lehine olan işleyişi suça teşvik ettiği gibi, aynı mağduriyeti yaşayan kadınların hukuki yola başvurmalarını da engellemektedir.

Tecavüz davalarında kadının yaşadığı mağduriyetin yapılan yasal düzenlemelere rağmen giderek artması, devletin bu konuda daha ciddi bir özenle çalışması gerektiğini göstermektedir. Bu alanda yapılacak dikkatli bir çalışmayla toplumda çok yaygın olan 'kadına yönelik şiddet' vakalarının da önüne geçilmesi sağlanacaktır. Bu gerekçelerle, cinsel suçlara ilişkin hukuki süreçteki eksikliklerin tespit edilerek gerekli yasal düzenlemenin yapılabilmesi; uygulamadan kaynaklanan eksikliklerin açığa çıkarılması; eksik ve yanlış uygulamaların kadınlar üzerinde sebep olduğu sosyal ve psikolojik travmanın yol açtığı mağduriyetin giderilmesi için ilgili mekanizmaların kurulabilmesi ve hukuki mevzuatın geliştirilmesi için veri toplanması amacıyla bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulmasını talep etmekteyiz.

17. İstanbul Milletvekili Celal DİNÇER ve 20 Milletvekilinin, ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulanmasında karşılaşılan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1133)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

20/3/2012 Gün ve 28239 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” uygulamasında sıkıntılar yaşanmakta, kurumlar arasında uyumsuzluk ve/veya ısrarla Yasanın bazı maddelerinin uygulanmasına direnen kurumların davranışı nedeniyle bu kapsamda Devlete sığınan birçok vatandaşımız zor günler geçirmektedir.

Özellikle Yasa kapsamında korunması gerekli kadınlarımızın can güvenliğini tehlikeye atan, uygun barınma ve geçinme imkanlarını kısıtlayan bu hatalı uygulamaların araştırılarak aksaklıkların tespiti ve bu konuda görevli kurumların işbirliğini sağlayarak, yasanın pratikte de aksamadan uygulanmasını sağlayacak tedbirleri belirleyip önerilerde bulunmak amacıyla

Anayasa'nın 98'inci, TBMM İctüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca “Meclis Araştırması” açılmasını arz ve talep ederiz.07/05/2013

- 1) Celal DİNÇER İstanbul
- 2) Mustafa Sezgin TANRIKULU İstanbul
- 3) Ali Haydar ÖNER Isparta
- 4) Mustafa Serdar SOYDAN Çanakkale
- 5) Mehmet Şevki KULKULOĞLU Kayseri
- 6) Kadir Gökmen ÖĞÜT İstanbul
- 7) Haydar AKAR Kocaeli
- 8) Ali SARIBAŞ Çanakkale
- 9) Mahmut TANAL İstanbul
- 10) Ramis TOPAL Amasya
- 11) Candan YÜCEER Tekirdağ
- 12) Mehmet Hilal KAPLAN Kocaeli
- 13) Mehmet Siyam KESİMOĞLU Kırklareli
- 14) Hasan ÖREN Manisa
- 15) Namık HAVUTÇA Balıkesir
- 16) Ahmet İhsan KALKAVAN Samsun
- 17) İhsan ÖZKES İstanbul
- 18) Aylin NAZLIKA Ankara
- 19) Selahattin KARAAHMETOĞLU Giresun
- 20) Gürkut ACAR Antalya
- 21) Veli AĞBABA Malatya

Gerekçe:

Araştırmalar; ülkemiz genelinde evlenmiş kadınların dörtte birinin eşleri veya birlikte oldukları kişiden yaşadıkları fiziksel veya cinsel şiddet sonucunda yaralandığını ortaya çıkarmıştır. Kentsel veya kırsal yerleşim yerlerinde bu oran farklılaşmamaktadır.

Şiddetin fiziksel ve ruhsal sağlık sonuçları, sosyal ve duygusal olarak bireyin, ailenin ve toplumun tümünü etkilemektedir. Kısa ve uzun vadede düşünüldüğünde şiddetin etkileri kadının mesleki ve kariyer yaşamını olumsuz etkileyerek veya sona erdirerek, onu yoksulluğa ve

ekonomik bağımsızlığını kaybetmeye itecektir. Eğer şiddet aile içinde yaşıyorsa, aile yaşamı tahrip olurken, çocuklar yoksulluk yaşayacak ve aile yaşamına olan güven ve inançlarını kaybedeceklerdir.

Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla 20/3/2012 Gün ve 28239 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” çıkarılmıştır. Ancak Yasanın uygulanmasında bir çok sıkıntı yaşanmakta, uygulama hataları, kurumlar arası uyumsuzluk vb. nedenlerle mağduriyetler oluşmaktadır. Örneğin korunan kişilere bağlanacak yardım kararları sığınma evindeyken müracaatı engellenmesi nedeniyle gecikmekte, kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi ile ilgili Hakim tarafından verilen kararlar uygulanmamaktadır. Korunan mağdurlara ilişkin adres bilgilerine kamu kurumlarının sistemlerinden ulaşılabilmekte, dolayısıyla mağdur şahıslar zarar görebilmektedir. Ayrıca Yasa kapsamında müracaat eden mağdurların sağlık ve tedavi giderlerinde sıkıntılar yaşanmakta, sığınma evi dışında yaşam sağlayabilmesi için verilen destekler yetersiz kalmaktadır.

Yasanın uygulanmasındaki hata ve eksikliklerin giderilmesi ile kurumlar arası uyumun sağlanması amacıyla alınacak tedbirlerin belirlenmesi, uygulamada yaşanan sıkıntıların araştırılarak çözüm önerilerinin getirilmesi araştırma talebimizin gerekçesini oluşturmaktadır.

18. Kars Milletvekili Mülkiye BİRTANE ve 21 Milletvekilinin, kadınların ve çocukların cinsel suçlardan korunması konusunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1134):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Kadınların ve çocukların cinsel saldırılara karşı korunması; bu konuda alınacak yasal ve diğer önlemlerin belirlenmesi için Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

- 1) Mülkiye BİRTANE Kars
- 2) Pervin BULDAN Iğdır

3)	İdris BALUKEN	Bingöl
4)	Sırrı SAKİK	Muş
5)	Murat BOZLAK	Ağrı
6)	Ayla AKAT ATA	Batman
7)	Hasip KAPLAN	Şırnak
8)	Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
9)	Emine AYNA	Diyarbakır
10)	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
11)	Altan TAN	Diyarbakır
12)	Adil ZOZANİ	Hakkâri
13)	Esat CANAN	Hakkâri
14)	Sırrı Süreyya ÖNDER	İstanbul
15)	Sebahat TUNCEL	İstanbul
16)	Erol DORA	Mardin
17)	Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin
18)	Demir ÇELİK	Muş
19)	İbrahim BİNİCİ	Şanlıurfa
20)	Nazmi GÜR	Van
21)	Özdal ÜÇER	Van

Gerekçe:

Türkiye'de her yıl onlarca kadın ve çocuk cinsel tacize ya da tecavüze maruz kalmaktadır. Toplu tecavüz olaylarının da sıklıkla yaşandığı Türkiye'de bu olaylar devletin kontrolündeki kurumlarda da yaşanmakta ve kamu görevlileri de bu olaylara karıştığı kamuoyuna yansımaktadır.

Tecavüze uğrayan kadınlar, kız ve erkek çocuklarına karşı yargı "ispat, kendi rızası, tahrik" gibi gerekçelerle zanlılar lehine karar vermektedir. Kadınlar tecavüze uğradıklarını ispat etmekte zorlanmaktadırlar. Hastaneler rapor vermekten kaçınmaktadırlar.

Bu kapsamda açılan davalar hakkında ise takipsizlik kararı verilmekte, davalar genellikle zaman aşımı nedeniyle düşmektedir. Verilen hapis cezaları ise genellikle adli para cezasına çevrilmektedir. Son yıllarda birçok toplu tecavüz davası hakkında takipsizlik kararı verilmiştir.

Mardin'de aralarında kamu görevlileri, siyasi parti yöneticilerinin de bulunduğu 26 kişinin tecavüzüne uğrayan N.Ç. davasında mahkeme küçük kızın “rızası olduğuna” hükmederek 25 sanığa alt sınırdan 5 ile 9 yıl arasında değişen hapis cezalar vermişti.

Yine aynı şekilde 2010 yılında Siirt'te 13-14 yaşındaki çocuklara tecavüz edildiği ve bu olaylara adı karışan 100'ü aşkın kişinin olduğu tespit edilmişti. Dava sadece adı geçen bazı sanıkların ceza alması ile sonuçlandı. Konunun üzerine gidilmedi. Pozantı Cezaevinde erkek çocuklarının devletin gözetimi altında tecavüze uğraması hakkında henüz bir yargılama dahi olmadan bu kez de Şakran ve Antalya L Tipi Çocuk Cezaevlerinde benzer olaylar kamuoyuna yansıdı. Tüm bu yaşananlar tecavüz olaylarının üzeri bilinçli olarak kapatıldığı fikrini güçlendirmektedir.

Türkiye'de her yıl on binlerce tecavüz olayı yaşanıyor. Binlercesi gizleniyor. Adalet Bakanı Sayın Sadullah Ergin tarafından bir soru önergemize verilen cevabi yazı tecavüz ve cinsel saldırıların ne hangi boyutlarda olduğunu ortaya koyuyor.

Bu bilgilere göre, 2002-2008 yılları arasında toplamda 61 bin 469 tecavüz olayı yaşanmıştır. Bu tecavüz olaylarına 99 bin 792 kişi karışmış. Bu da yaşanan tecavüz olaylarının çoğunun toplu tecavüz olayı olduğunu gösteriyor. Rakamlara göre 2008 yılında yaşanan tecavüz olaylarının 7 bin 859 olduğu dikkate alındığında, Türkiye'de her gün ortalama 22 tecavüz olayının yaşandığı ortaya çıkıyor.

Verilen bilgilere göre 2009-2011 yılları arasında ise toplamda 29 bin 980 tecavüz suçü işlenmiştir. 2009 yılında 8 bin 571 olan tecavüz suçü, 2011 yılında 10 bin 726'ya çıkmıştır. Yine bu yıllar arasında işlenen cinsel taciz suçü ise 35 bin 556 olmuştur. Bu 3 yılda cinsel taciz ve tecavüzden yargılanan sanık sayısı ise, 35 bin 556 olmuştur.

Yine bu cinsel taciz ve tecavüz olaylarında karara bağlanan dava sayısı düşük kalmış, binlerce dava beraatla sonuçlanmıştır. Örneğin 2011 yılında karara bağlanan davalardaki tecavüz suçü sayısı 8 bin 756 olmuştur. Bu sayının 2 bin 850'si beraatla sonuçlanmıştır. Ancak bu rakamlar

yalnızca yargıya yansıyanlardır. Yaşanan cinsel taciz ve tecavüzlerin çoğu gizlenmektedir. Mahkemeye yapılan başvuruların çoğu ret edilmektedir.

Kadın intiharları ve kadın cinayetlerinin çoğu cinsel taciz ve tecavüzlerle doğrudan bağlantılıdır. Tecavüz ve cinsel taciz olaylarının üzerine gidilmeli, caydırıcı kararlar verilmelidir. En önemli nokta ise bu tür olayların önüne geçecek önlemlerin alınması ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesidir. Bu konu meclisin gündemine alınarak tüm boyutları ile ortaya koyulmalı ve bu konuda kalıcı önlemler alınmalıdır.

19. Kocaeli Milletvekili Mehmet Hilal KAPLAN ve 24 Milletvekilinin, kadına yönelik artan ve suçların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1135):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Son yıllarda ülkemizde kadına yönelik artan şiddet, cinayet ve tecavüz olaylarının incelenip araştırılması, nedenlerinin tespit edilmesi ve gerekli önlemlerin alınması için, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince "Meclis Araştırması" açılmasını arz ve talep ederiz.

Özet:

Türkiye'de kadına yönelik şiddet, cinayet, taciz ve tecavüz olayları son yıllarda artış göstermiştir. Her ne kadar ülkeyi yönetenler artış olmadığını, aksine düşüş yaşandığını söylese de istatistiklere baktığımızda, rakamlar durumun pekte öyle olmadığını açıkça ortaya koymaktadır.

Türkiye'de yaşayan kadınların dörtte biri fiziksel şiddete uğramaktadır. Şiddete uğrayan kadınların dörtte üçü eşi tarafından şiddete maruz kalmaktadır. Cinayet sonucu ölen kadınların çoğu eşi tarafından öldürülmektedir.

Kötü yönetilen bir ülkede iktidar, ailenin önemi üzerinden siyaset yaparken aileler hiç olmadığı kadar hızlı bir biçimde dağılmaktadır. Kadına yönelik şiddet, dünyada ve ülkemizde, kentli-köylü, eğitilmiş-eğitimsiz, varlıklı-yoksul, genç-yaşlı, ev kadını- çalışan kadın farkı olmaksızın kadınların büyük çoğunluğunun yaşadıkları ortak sorundur.

Ülke yöneticilerinin iddia ettiklerinin tam aksine, kadına yönelik şiddet olaylarında azalma değil artış yaşandığı ortadadır. Cumhuriyetin getirdiği kazanımlara rağmen kadının ülkemizdeki durumu ve geldiği noktaya bakıldığı zaman artan şiddet, tecavüz, taciz, baskı ve cinayetler görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda kadına yönelik artan şiddet, tecavüz ve cinayetlerin incelenip araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması için Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince “Meclis Araştırması” açılmasını önem arz etmektedir.

1)	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
2)	Hurşit GÜNEŞ	Kocaeli
3)	Engin ALTAY	Sinop
4)	Osman KAPTAN	Antalya
5)	Süleyman ÇELEBİ	İstanbul
6)	Faik TUNAY	İstanbul
7)	Hülya GÜVEN	İzmir
8)	Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul
9)	Namık HAVUTÇA	Balıkesir
10)	Gürkut ACAR	Antalya
11)	İhsan ÖZKES	İstanbul
12)	Musa ÇAM	İzmir
13)	Hasan ÖREN	Manisa
14)	Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
15)	Mehmet ŞEKER	Gaziantep
16)	Haluk EYİDOĞAN	İstanbul
17)	Haydar AKAR	Kocaeli
18)	Osman AYDIN	Aydın
19)	Veli AĞBABA	Malatya
20)	Ramazan Kerim ÖZKAN	Burdur
21)	Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
22)	Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir
23)	Mehmet Ali EDİBOĞLU	Hatay
24)	Celal DİNÇER	İstanbul

25) Ali SARIBAŞ

Çanakkale

Gerekçe:

Kadına yönelik şiddet, dünyada ve ülkemizde, kentli-köylü, eğitilmiş-eğitimsiz, varlıklı-yoksul, genç-yaşlı, ev kadını-çalışan kadın farkı olmaksızın kadınların büyük çoğunluğunun yaşadıkları ortak sorundur. 2002 yılı kayıtlarına 66 olarak geçen kadın cinayet sayısı, 2007 yılında 1011'dir. 2002-2009 yılları arasında geçen 7 yıllık süreç zarfında kadına yönelik artan aile içi şiddet dolayı öldürülen kadın sayısında % 1400 artış gerçekleşmiştir. Kadın cinayetlerinde en büyük ortak özellik, öldürenlerin erkekler olmasıdır.

Bir grup orta ve üst sınıf kadının % 63,5'unun cinsel tacizin bir türüne maruz kaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı dönem içinde cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar kapsamında 478 kadın tecavüze uğramış, 722 kadın taciz edilmiş, aile içi şiddet kapsamında 6423 kadın şiddete maruz kalarak hastanelik olmuştur.

TÜİK verilerine göre tecavüz ve taciz gibi cinsel saldırı suçlarında son beş yılda yüzde 30 artış meydana gelmiştir. 2005-2010 yılları arasında, 100 binin üzerinde kadın cinsel saldırı sonucunda mağdur olmuştur. Mağdur kadınların yüzde 40'ı hiç şikâyetçi olmamıştır. Kadınların korktukları için şikâyetçi olamadıkları da istatistiklere geçen bilgiler arasındadır. Şikâyetçi olmayan mağdur kadınların oranını yüzde 40 olarak tahmin ediliyor ki, bu oranı göz önüne alırsak yukarıda ki (TÜİK.) istatistiksel verilerinin ancak gerçeğin yarısını ortaya koyduğunu göstermektedir.

Ocak 2009'da yayımlanan Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Raporunda ise; en yüksek şiddet oranının Kuzeydoğu Anadolu ve Orta Anadolu'da olduğu belirtilmiştir. Evli kadınların yüzde 15'i eşinin cinsel şiddetine maruz kaldığı raporda yer almaktadır. En düşük oran yüzde 9 ile Marmara'da, en yüksek oran ise % 29 ile Kuzeydoğu Anadolu'da. Fiziksel şiddet yaşayan kadınların oranı % 42'i olup en sık 40-59 yaş grubu şiddete maruz kaldığı da raporda belirtilmiştir. İlkokul düzeyinde eğitimi olan kadınlarda şiddete maruz kalma oranı % 56 iken, lise mezunu-üniversite eğitilmiş olanlarda bu oran % 32'i civarındadır.

Yine son bir yıl içinde erkekler 141 kadına, 8 çocuğa (çocuklardan 2'si hamile kalmıştır) tecavüz etmiş, 133 kadını taciz etmiş, 77 çocuk istismarda bulunmuştur. Kadın ve çocuklar en

çok yakınlarındaki erkekler tarafından taciz ve tecavüze maruz kalmıştır. Bunu yapanların çoğu ya az ceza almış, ya da serbest kalmıştır. Bir yıl içinde ki verilerde 253 kadının, 7 erkeğin ve 5 çocuğun, erkekler tarafından yaralandığını ve 83 kadının ise darp edildiği görülmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün resmi kayıtlarına göre, Şubat 2010-Ağustos 2011 arasındaki 19 ayda 78 bin 488 aile içi şiddet vakası yaşanmıştır. 2011 yılında koruma talep ettiği, savcılığa veya polise şikâyetinde bulunduğu ya da sığınma evlerine yerleştirildiği halde 11 kadın öldürülmüş, 3 kadında ağır yaralanmıştır. 2011 yılının Aralık ayında 14 kadın eşi tarafından öldürülmüş, 34 kadın yaralanmış. 15 kadın tecavüze uğramış, 16 kadın ise taciz edilmiştir. Ülkemizde ki tüm cinayet, şiddet, taciz, tecavüz olayları en fazla Marmara bölgesinde ve büyük kentlerde görülmektedir. Gelir düzeyi arttıkça fiziksel şiddet gördüğünü söyleyen kadınların oranı düşmektedir.

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verilerine göre, 10 yıl önce Türkiye'de 15 ve yukarı yaşta 22 milyon 849 bin kadın bulunuyordu. İstihdam edilen ve işsizlerin toplamı anlamına gelen kadın işgücü 1999 yılında 6 milyon 853 bin kişiydi. 2009 yılının Kasım ayı itibarıyla 15 ve yukarı yaştaki kadın sayısı 3 milyon 468 bin kişi artarak, 26 milyon 317 bine ulaşırken, buna karşın 1999 yılında 6 milyon 853 bin olan kadın işgücü sayısı 2 bin kişi azalarak, 2009' da 6 milyon 851 bin kişiye gerilediği görülmektedir. Buna göre 1999 yılında kadınlarda % 30 olan işgücüne katılma oranı 4 puan azalışla 2009 sonunda yüzde 26' ya inmiştir.

Kadınlarda işgücüne dâhil olmama nedenlerinin başında ev işleriyle meşgul olmak geldi. Bu nedenle çalışma yaşamının dışında kalan ev kadınlarının sayısı 2009 yılında 12 milyon 101 bin kişi oldu.

ILO, EUROSTAT ve TÜİK verilerinden (ilo.org) Dünya genelinde % 74,3 erkeğe karşılık % 49,1 kadın istihdam edilirken, Türkiye'deki oran % 64,3 e karşılık % 22,2 olarak bildirilmektedir. Dünya genelinde ve yaklaşık olarak her iki cinsin sayısal eşitliği dikkate alındığında kadının istihdam edilme oranı Dünya genelinde % 50 iken Türkiye'de bu oran %25' e kadar gerileme eğilimi taşımaktadır.

20. Balıkesir Milletvekili Ayşe Nedret AKOVA ve 20 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1136):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadına yönelik aile içinde yaşanan şiddet olayları, kadının en temel hakkı olan yaşam hakkının elinden alınmak istenmesi ve insanca yaşamasının önüne engeller çıkartılması acilen çözüm üretilmesi gereken çok önemli bir toplumsal sorundur. Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için yasal düzenlemelerin uygulamadaki aksaklıklarının belirlenmesi; kadına yönelik aile içi şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların tespit edilmesi ve ortadan kaldırılması; şiddete uğrayan kadınlara ve/veya çocuklarına yönelik ulaşılabilir koruyucu hizmetlerin daha etkili verilmesi ve yaygınlaştırılması için politikalar üretilmesi; şiddete uğrayan kadınların sosyo-ekonomik olarak nasıl güçlendirileceğinin araştırılması; şiddete uğrayan kadınlara ve/veya çocuklarına yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kurumlar ve ilgili sektörler arası işbirliği mekanizmalarının güçlendirilmesi ve kurumsal politikaların tasarlanması ve uygulanması amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereği, Meclis araştırması açılmasını arz ederiz. 22.11.2013

Saygılarımızla.

1)	Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir
2)	İhsan ÖZKES	İstanbul
3)	Ali SARIBAŞ	Çanakkale
4)	Engin ALTAY	Sinop
5)	Namık HAVUTÇA	Balıkesir
6)	Mehmet HABERAL	Zonguldak
7)	Celal DİNÇER	İstanbul
8)	Sedef KÜÇÜK	İstanbul
9)	Sakine ÖZ	Manisa
10)	Ali ÖZGÜNDÜZ	İstanbul
11)	Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
12)	Mahmut TANAL	İstanbul
13)	Gürkut ACAR	Antalya

14)	Mehmet Siyam KESİMOĞLU	Kırklareli
15)	Recep GÜRKAN	Edirne
16)	Ali Haydar ÖNER	Isparta
17)	Nurettin DEMİR	Muğla
18)	Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
19)	Ahmet İhsan KALKAVAN	Samsun
20)	Osman AYDIN	Aydın
21)	Mevlüt DUDU	Hatay

Gerekçe:

Kadına yönelik aile içinde yaşanan şiddet olayları, kadının en temel hakkı olan yaşam hakkının elinden alınmak istenmesi ve insanca yaşamasının önüne engeller çıkartılması acilen çözüm üretilmesi gereken çok önemli bir toplumsal sorundur.

Kadının aile içinde yaşadığı şiddetin yıllar olarak sayısal tespiti düzenli olarak yapılsa sorunun boyutunu görmek açısından çok önemlidir. Türkiye'de ülke genelini kapsayan kadına yönelik şiddeti tespit amacıyla 2008 yılında yapılan "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" sonuçları dışında sorunun boyutunu ve önemini gösteren istatistiksel veri yoktur. Bu rapora göre, ülkemizde kadınların %41,9'u eşi veya birlikte olduğu kişilerden yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddet yaşamıştır.

Eşi veya birlikte olduğu kişilerden fiziksel veya cinsel şiddet yaşamış kadınların yerleşim yerine göre yüzdesi incelendiğinde, kente göre kırdada daha fazla kadın şiddet görmektedir. Kentte yaşayan kadınların %40,3'ü; kırdada yaşayan kadınların ise %46,6'sı yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddete uğramıştır. Eşi veya birlikte olduğu kişilerden fiziksel veya cinsel şiddet yaşamış kadınların refah düzeyine göre yüzdesi incelendiğinde, refah düzeyi yüksek olan kadınlara göre, refah düzeyi düşük olan kadınlar daha fazla şiddet görmektedir. Refah düzeyi yüksek olan kadınların %28,7'si; refah düzeyi orta olan kadınların %41,6'sı; refah düzeyi düşük olan kadınların ise %49,9'u yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddete uğramıştır. Eşi veya birlikte olduğu kişilerden fiziksel veya cinsel şiddet yaşamış kadınların eğitim durumuna göre yüzdesi incelendiğinde, eğitim düzeyi yüksek olan kadınlara göre, eğitim düzeyi düşük olan kadınlar daha fazla şiddet görmektedir. Eğitim düzeyi lise ve

üzeri olan kadınların %27,2'si; eğitim düzeyi ilköğretim ikinci kademe olan kadınların %38,5'i; eğitim düzeyi ilköğretim birinci kademe olan kadınların %42,2'si; eğitimi olmayan kadınların ise %55,7'si yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddete uğramıştır.

2008 yılında yapılan araştırma haricinde, yıllar itibariyle kadının yaşadığı şiddeti ortaya koyan sağlıklı bir veri tabanı bulunmamaktadır. Emniyet birimlerinde çoğunlukla çiftler barıştırılmakta, adli vaka olarak bile görünür kılınmamaktadır; kadına yönelik şiddet ise her geçen gün daha da artmaktadır.

Kadına yönelik şiddetin ve ayrımcılığın önlenmesi için sadece yasal düzenlemeler yapılması yeterli değildir. Yasal düzenlemelerin getirdiği hak ve sorumlulukların bilinmesi ve bu konuda toplum bilincinin yaratılması için toplumsal yapıyı oluşturan bütün kurumların işbirliği ile çalışması gerekmektedir. Okul içi eğitimden, medyanın bilinçlendirmesine, dini kurumların yönlendirmesine kadar her kurumun işbirliği ile ortak bir akıl yaratılması gerekmektedir. Sadece devletin değil, her bireyin, her kurumun aynı amaç doğrultusunda çalışması gerekmektedir. Sorun artık bir kişiyi değil, toplumun bütünü, toplumsal sağlığını etkilemektedir.

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele için yasal düzenlemelerin uygulamadaki aksaklıklarının belirlenmesi; kadına yönelik aile içi şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların tespit edilmesi ve ortadan kaldırılması; şiddete uğrayan kadınlara ve/veya çocuklarına yönelik ulaşılabilir koruyucu hizmetlerin daha etkili verilmesi ve yaygınlaştırılması için politikalar üretilmesi; şiddete uğrayan kadınların sosyo-ekonomik olarak nasıl güçlendirileceğinin araştırılması; şiddete uğrayan kadınlara ve/veya çocuklarına yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kurumlar ve ilgili sektörler arası işbirliği mekanizmalarının güçlendirilmesi ve kurumsal politikaların tasarlanması ve uygulanması amacıyla bir Meclis Araştırmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

21. Van Milletvekili Nazmi GÜR ve 21 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1137):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ülkemizde yaşanan kadına karşı şiddet ve cinayetlerin nedenlerinin araştırılarak, bu konuda mevcut hukuksal düzenlemelere ve imzalanan uluslararası sözleşmelere işlerlik kazandıracak, gerekli mekanizmaların oluşturulması yönündeki hususların tesbit edilip bu konuda kamuoyunun ve meclisin bilgilendirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci iç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve talep ederiz.

1)	Nazmi GÜR	Van
2)	Pervin BULDAN	Iğdır
3)	İdris BALUKEN	Bingöl
4)	Sırrı SAKİK	Muş
5)	Murat BOZLAK	Adana
6)	Halil AKSOY	Ağrı
7)	Ayla AKAT ATA	Batman
8)	Hasip KAPLAN	Şırnak
9)	Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
10)	Altan TAN	Diyarbakır
11)	Adil ZOZANİ	Hakkâri
12)	Emine AYNA	Diyarbakır
13)	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
14)	Esat CANAN	Hakkâri
15)	Sırrı Süreyya ÖNDER	İstanbul
16)	Sebahat TUNCEL	İstanbul
17)	Mülkiye BİRTANE	Kars
18)	Erol DORA	Mardin
19)	Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin
20)	Demir ÇELİK	Muş
21)	İbrahim BİNİCİ	Şanlıurfa
22)	Özdal ÜÇER	Van

Gerekçe:

Çoğu namus ve töre cinayeti olarak adlandırılan kadın cinayetleri, toplumda olağan karşılanan bir olgu haline gelmişti. Ülkemizde yargı, kadın sorunlarına karşı yeterli duyarlılığı göstermezken; kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık, düzenlemelerle de ortadan kalkmakta ve kadın cinayetleri her yıl bir önceki yıla göre artarak devam etmektedir. Kadın haklarına ilişkin olarak günümüzde alınan kararlar ve uygulanan politikalar kağıt üzerinde kalırken, ataerkil zihniyetin rahatsızlık uyandırmaması, kadına yönelik şiddete karşı önlem alınmasının da önüne geçiyor. Türkiye tarafından 1985 yılında onaylanan Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın önlenmesi Sözleşmesi öncelikli olmak üzere bu konuda imzalanan sözleşmelerin, iç hukukta dikkate alınması yönünde başarı sağlanamamıştır. Ülkemizde, her üç kadından biri şiddete maruz kalmaktadır. Türk Ceza Kanunu ve ilgili diğer kanunlarda yapılan düzenlemelerin çoğu kağıt üzerinde kalırken, bu düzenlemeler görünür, bilinir ve uygulanır kılınmadığı için bir ifade bulamamıştır. Ülkemizde, ayrımcılığı ve kadın haklarını korumayı içeren düzenlemeler hakkında, kadınlarda bilinç oluşturma ve farkındalık oluşturan mekanizmalar yetersizken, kadınların bu hakları kullanmaya yönelik başvurularına karşı da son derece duyarsız, kalınmaktadır. Yasa uygulayıcıların kadına yönelik ayrımcılık ve şiddetle mücadelede yeteri ölçüde bilinç sahibi olmaması, yasalari da işlevsiz kılmaktadır diyebiliriz. Ülkemizde, hükümetlerin, kadına karşı şiddeti ve ayrımcılığı önlemek adına, devlet politikası olarak devreye koyduğu düzenlemeler, bu trajik sonucu değiştirecek ve önleyecek güçte olmadığı, yaşanan cinayetlerle de kesinlik kazanmaktadır. Bütünlüklü bir yasal sistem ve bu sistemi hayata geçirecek siyasi irade olmadıkça, kadın örgütlerinin tek başına verdiği mücadele mevcut durumu değiştirmede yetersiz kalacaktır.

Hükümetler, kadına yönelik şiddeti ve ayrımcılığı önleyecek mekanizmaları devreye koymak yerine, kadının aile içindeki rolünü pekiştiren araçları ön plana çıkararak bu konudaki yaptıkları başvurularda, yetkililerce, kendilerine ailedeki geleneksel rolün hatırladığı ve şikayetlerinden vazgeçilmesi yönünde telkinlerde bulunulduğunu ifade etmektedirler. Bu yönlü telkinlerin, karakoldaki görevli memurlardan tutalım da kimi hakimlere kadar şiddetle mücadelede bir yöntemle dönüştürülmesi, kadını adeta ölümün ve şiddetin kucağına itmektir. Kadının geleneksel rolünden uzaklaşmış olması, mahkemelerde kadına yönelik şiddet davalarında, çoğu zaman şiddet uygulayanın haklı görülmesine gerekçe gösterilmektedir.

Başbakanlık Kadın Statü Genel Müdürlüğü tarafından, 2008 yılında yapılan Türkiye’de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırmasının sonuçlarına göre, kentte yaşayan kadınların %40,3’ü, kırsal kesimde yaşayan kadınların da %46,6’sı, Türkiye genelinde ise, kadınların %41,9’u eşi veya birlikte olduğu kişilerden fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığını ortaya koymaktadır. Gerekçede belirtmiş olduğumuz bu nedenlerden dolayı bir meclis araştırma komisyonunun kurulmasını gerekli görmekteyiz.

22. Diyarbakır Milletvekili Nursel Aydoğan ve 21 Milletvekilinin, kadın cinayeti ve kadın intiharlarında erken yaşta evliliklerin etkisinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1138):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yaşanan kadın cinayetleri ve kadın intiharlarında erken yaşta evliliklerin etkisinin araştırılarak tedbir alınması ve sonuçlarının hukuki düzenlemeler için belirleyici olması amacıyla Anayasanın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1) Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
2) Pervin BULDAN	Iğdır
3) Sırrı SAKİK	Muş
4) İdris BALUKEN	Bingöl
5) Murat BOZLAK	Adana
6) Halil AKSOY	Ağrı
7) Ayla AKAT ATA	Batman
8) Hasip KAPLAN	Şırnak
9) Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
10) Altan TAN	Diyarbakır
11) Adil ZOZANİ	Hakkâri
12) Emine AYNA	Diyarbakır
13) Esat CANAN	Hakkâri
14) Sırrı Süreyya ÖNDER	İstanbul
15) Sebahat TUNCEL	İstanbul

16)	Mülkiye BİRTANE	Kars
17)	Erol DORA	Mardin
18)	Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin
19)	Demir ÇELİK	Muş
20)	İbrahim BİNİCİ	Şanlıurfa
21)	Nazmi GÜR	Van
22)	Özdal ÜÇER	Van

Gerekçe:

Son yıllarda artış gösteren ve hemen her gün bir kadının katledildiği Türkiye’de bu sorunun kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesi ile doğru orantılı olduğu aynı zamanda somut verilerle desteklenmiştir.

Sadece 2013 yılı içerisinde 237 kadının katledilmiştir. Yine 2008 yılında 61 kadın, yine 2009’da 109, 2010’da 180, 2011 ‘de 120 ve 2012 yılında 210 kadın katledilmiştir. Yıllara göre giderek katlanan bu katliam yaşanan kadın kırımlarının da hangi boyutta olduğunu göstermektedir. Türkiye son 5 yılda kadına yönelik şiddete tam 937 kurban vermiştir. 2013 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, kadını aile içinde hapsedecek politikalara imza attıkça, ne yazık ki kadınlar hapsedildikleri aile içinde öldürülmeye devam edecektir.

Özellikle kadınların büyük bir kısmının boşanmak veya ayrılmak istediği için öldürülmesi kadın politikalarının sadece ‘Annelik’ üzerinden kurgulanması ve bu şekilde hayata geçirilmeye çalışılması kadına karşı oluşturulmaya çalışılan toplumsal algının da AKP iktidarı tarafından beslenerek güçlenmesine ve yine bu şekilde kadın katliamlarının meşrulaştırılmasına sebep olmaktadır.

Yakın zamanda Urfa’nın Viranşehir ilçesinde akrabaları tarafından katledilerek bir kuyuya atılan 8 aylık hamile kadın Hacire Göv hamile kaldığını anladıktan sonra birçok sağlık kurumuna başvurmuş ancak kürtaj talebi keyfi bir şekilde reddedilmiştir. Var olan bu keyfi tutum aynı zamanda kanunlarda da kendine yer bulmaktadır. Herhangi bir suç sonucu mağdur olan bireyin hamileliğinin ancak 20 halta iken sonlandırılabilceği belirtilmektedir. Oysa bu durumla birlikte suçun kanıtlanması sürecinin Türkiye koşullarında hayli bir zaman alacağı göz önünde

bulundurulduğunda kanunların kadın cinayetlerinin en büyük sorumlusu olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yine yakın zamanda Siirt Pervari’de yaşamını yitiren 14 yaşındaki Kader Erten’in durumu erken yaşta zorla evlendirilen kız çocuklarının dramını çok somut bir şekilde ortaya koymuştur. Ancak bu dramın bir de devlet eliyle meşrulaştırılması sorunu vardır ki bu aslında kadın cinayetlerinde gerçek suçlunun ve sorumlunun kim olduğunu somut bir şekilde göstermektedir.

Kadını 'anne, bacı' olarak gören bir anlayışın kadına yönelik politikalarında daha insani davranmasını, yine kadını sadece birey olarak ele alıp kadınların sorunlarını da ona göre çözmesini beklemek haksızlık olacaktır elbet. AKP hükümeti mevcut politikalarında kadına birey olarak yaklaştığı sürece kadın cinayetleri ve kadın intiharları da bu turumdan muhakkak etkilenecektir.

Barış ve Demokrasi Partisi olarak kadın intiharları ve yine kadın cinayetlerinin önlenmesine yönelik yapılacak olan hukuki düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla bir meclis araştırması açılmasını talep ediyoruz.

23. Kırklareli Milletvekili Turgut DİBEK ve 22 Milletvekilinin, kadın sığınma evlerinin kapasitesinin artırılması ve kadınları korumaya yönelik tedbirlerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1139):

TÜRKİYE BUYUK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Sığınma evlerinde kalan kadınlarımızın sayısı her geçen gün ciddi şekilde artmaktadır. 2014'ün ilk iki ayında belediyelere bağlı kadın sığınma evlerinde kalan mağdur kadınlarımızın sayısı geçen yıl sığınma evinde kalan toplam sayısının iki katına ulaştı. 2013 yılında belediye sığınma evlerinde 2 bin 519 kadın kalırken, 2014'ün ilk iki ayında 4 bin 59 kadın sığınma evinde kalmıştır. 2013'te toplam bin 640 çocuk kalırken, yılın ilk iki ayı anneleri ile sığınma evinde kalan çocuk sayısı 614 oldu.

Bakanlığa bağlı kadın sığınma evlerinde ise geçen yıl 8 bin 844 kadın, 3 bin 804 çocuk olmak üzere toplam 12 bin 648 kişi kalırken, bu yılın ilk iki ayında 2 bin 331 kadın ve 969 çocuk olmak üzere toplam 3 bin 300 kişi sığınma evlerinde barınmıştır.

Belediye ve bakanlık sığınma evlerinde bu yılın ilk iki ayında toplam kalan kadın sayısı 6 bin 390'dır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı verilerine göre bakanlığa bağlı 2 bin 441 kişi kapasiteli, 90 kadın sığınma evi bulunurken; yerel yönetimlere bağlı 779 kapasiteli 32 kadın sığınma evi ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı 36 kişi kapasiteli 3 sığınma evi bulunmaktadır. Bu veriler ışığında ülkemizde yalnızca 3 bin 256 kapasiteli 125 kadın sığınma evi olduğu ortaya çıkmaktadır.

Üstelik 6 ilde (Bartın, Bitlis, Muş, Niğde, Rize ve Sinop) kadınların sığınabileceği bakanlığın, belediyelerin veya sivil toplumun sığınma evi bulunmazken, İstanbul kadar yoğun nüfuslu bir yerde ise yalnızca 17 sığınma evi mevcuttur.

Kadın cinayetlerinin her gün medyada haber olduğu ülkemizde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kadınlarımızı korumakta yetersiz kalmaktadır. Bakanlığın kadını ve aileyi koruması gerekirken, kadın cinayetleri 12 yıllık AKP iktidarında kadın cinayetlerinin oranının yüzde bin 400 arttığı ortadadır.

Hükümetin bir kadın politikasının olmadığı gibi kadın sığınma evleri politikası da yoktur. Mart 2014 verilerine göre Türkiye'de yaklaşık 37,5 milyon kadın bulunmaktadır. 0-14 yaş arası yüzde 24,4 ile 65 yaş üstü yüzde 8,5 kadın bu toplamdan çıkarıldığında yaklaşık 25,2 milyon kadın mağdur olma riski taşımaktadır. Ancak sığınma evlerinin kapasitesi yalnızca 3 bin 256'dır.

Ülkemizin bir kadın politikasının oluşturulması, koruyucu ve kollayıcı tedbirlerin alınması amacıyla Anayasamızın 98. maddesi, İçtüzüğümüzün 104. ve 105. maddeleri gereğince bir araştırma komisyonu kurularak konunun tüm boyutlarıyla araştırılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1)	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
2)	Turgut DİBEK	Kırklareli
3)	Mahmut TANAL	İstanbul
4)	Candan YÜCEER	Tekirdağ
5)	Gürkut ACAR	Antalya
6)	Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
7)	Ali SERİNDAG	Gaziantep

8)	Haydar AKAR	Kocaeli
9)	Celal DİNÇER	İstanbul
10)	Doğan ŞAFAK	Niğde
11)	Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
12)	Haluk EYİDOĞAN	İstanbul
13)	Hasan ÖREN	Manisa
14)	Ali SARIBAŞ	Çanakkale
15)	Rahmi Aşkın TÜRELİ	İzmir
16)	Sedef KÜÇÜK	İstanbul
17)	İhsan ÖZKES	İstanbul
18)	Hülya GÜVEN	İzmir
19)	Erdal AKSÜNGER	İzmir
20)	Ahmet İhsan KALKAVAN	Samsun
21)	Mehmet HABERAL	Zonguldak
22)	Ali ÖZGÜNDÜZ	İstanbul

24. Mersin Milletvekili Ali ÖZ ve 20 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin artmasının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1140):

Türkiye’de kadına yönelik şiddet, baskı ve devamında gelen kadın cinayetlerinin hiç durmadan giderek artmasının nedenlerinin araştırılarak, alınması gereken önlemlerin tespiti konusunda Anayasanın 98. ve İçtüzüğü’nün 104 ve 105. maddeleri gereğince ekte sunulan gerekçe çerçevesinde Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 29.04.2014

1)	Ali ÖZ	Mersin
2)	Atila KAYA	İstanbul
3)	Durmuşali TORLAK	İstanbul
4)	Edip Semih YALÇIN	Gaziantep
5)	Oktay ÖZTÜRK	Erzurum
6)	Zühal TOPCU	Ankara
7)	Murat BAŞESGİOĞLU	İstanbul
8)	Emin ÇINAR	Kastamonu

9)	Sinan OĞAN	Iğdır
10)	Hasan Hüseyin TÜRKOĞLU	Osmaniye
11)	Mehmet ERDOĞAN	Muğla
12)	Seyfettin YILMAZ	Adana
13)	Cemalettin ŞİMŞEK	Samsun
14)	Necati ÖZENSOY	Bursa
15)	Koray AYDIN	Trabzon
16)	Özcan YENİÇERİ	Ankara
17)	Alim IŞIK	Kütahya
18)	Mesut DEDEOĞLU	Kahramanmaraş
19)	Celal ADAN	İstanbul
20)	Mustafa ERDEM	Ankara
21)	Ali HALAMAN	Adana

Gerekçe:

Türkiye Cumhuriyeti anayasasına göre, ülke sınırları içinde yaşayan herkesin sağlıklı bir çevrede yaşayabilmesi devletin görevidir. Biyolojik ve fiziksel çevrenin yanında sosyal çevrenin de sağlıklı olması bireyin en temel anayasal hakkıdır. Sağlıklı bir sosyal çevrenin oluşması ve sürdürülebilmesinin önündeki en büyük engellerden biri bireysel ve toplumsal şiddettir.

Toplumsal cinsiyete dayanan roller iktidar ilişkilerini yansıtmakta ve erkeğin kadına hükmetmesini meşrulaştırmaktadır. Erkek egemen dil ve kültür ortamı, hem özel hem toplumsal alanda cinsiyete dayalı ayrımcılığın bir araç olarak kullanılmasının ve yeniden üretilmesinin temel taşıyıcıları olmuştur. Devletin, hem özel hem kamusal alanda mevcut olan şiddeti görmezden gelmesi, yok sayması, toplumsal cinsiyet ayrımcılığına karşı etkili politikalar geliştirmemiş olması, kadına yönelik şiddeti sürekli kılmaktadır. Bu şiddetin, erkekler ve kadınlar arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin bir göstergesi, kadınları zorla bağımlı bir konuma sokmanın toplumsal mekanizmalarından biri olarak, kadını ekonomik ihtiyaçlarından, sosyal haklarından yoksun bırakmaktadır.

Ülkemizde yasalar, kadına karşı şiddetle mücadele için yeterli hükümlere sahip değil mi? Şiddet azalacağına, niçin artmaktadır? Son yıllardaki artış yüzde binlerle ifade edilecek rakamlara

ulaşmıştır. Türkiye’de 2014 yılının ilk 100 gününde 61 kadın şiddet sonucu yaşamını yitirmiştir. Ne hoştur ki Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesini ilk imzalayan ve onaylayan ülke Türkiye olmuştur.

Sorunun kökenine inerek, kadınların bilinç üstünde olmasa da bilinçaltında neden erkekleri bir anlamda “daha üstün” saydıklarını araştırmak, çözüm önerileri üretmeyi kolaylaştıracaktır.

Erkek merkezli, yanlış bakış açısının nedenleri üç başlıkta incelenebilir:

- Aile Faktörü
- Eğitim Sistemi
- Toplumsal Kalıplar

Erkek Egemen Toplumun göz ardı edilmeye çalışılmasına rağmen, aslında kadınlar kadar erkekler de bu çarpık sistemin mağdurlarıdır. Bunun içindir ki Erkek Egemen Toplum bakış açısının aşılması, kadınların olduğu kadar erkeklerin de yaşam standartlarını yükseltecektir.

Şiddet konusunda bilgilendirmek, tedbirler getirmekle ancak toplumda bir farkındalık yaratıldı; medya aracılığıyla yaygınlaştırıldı. Çözüm için çok yönlü çalışmalar yapıldı; yapılıyor fakat olumlu bir gelişme sağlanamıyor. Çünkü sorunu çözmek için bir yanı eksik kalıyor. Şiddetle mücadele için 6284 sayılı Kanun yürürlükte. Ancak, yasanın amaca uygun uygulanmasını destekleyecek altyapısı henüz oluşturulmadı. Şiddeti Önleme İzleme Merkezleri ülke çapında kurulmadı, yönetmeliği çıkarılmadı. Bir toplumsal sorun olan kadına yönelik şiddet ancak kararlı bir devlet politikası uygulanmasıyla sona erdirilebilir.

Yoksunluk ve baskı şiddetin ortaya çıkışında önemlidir. Düşük gelir düzeyi ile beraberinde yaşanan stres ve kısıtlı kaynaklar şiddet riskini arttırmaktadır. Şiddet, işsiz veya prestiji düşük işlerde çalışanlar arasında daha dramatik olmaktadır

Tüm toplumda var olan kemikleşmiş kültür özellikleri, şiddetle mücadele ile görevli mesleklerin alt kültürü ile pekiştirildiğinden bunların değiştirilmesi güçtür ancak imkânsız değildir. Hem tüm topluma, hem kadınların kendilerine, hem de kolluk ve yargıçlara ısrarla eğitici ve bilinçlendirici mesajlar verilmeli, yoğun kurs ve medya desteği ile bu vahşet ile mücadele daha etkin bir şekilde yapılmalıdır.

Uygar toplum, kadın ve erkeğin omuzlarında yükselecek ve geleceğe taşınacaktır. Konuya bu bilinçle yaklaşıldığında toplumda her iki cinsin özellikle de kadının yeri, etkinliği, donanımı ve gereksinimleri, daha fazla önem ve değer kazanacaktır. Bu gerçeği kavrayıp benimseyen ve gereğini tam olarak yerine getirebilen uluslar, sadece kendi geleceklarini kurmakla kalmayıp, diğer ulusların yarınlarında da söz sahibi olacaklardır.

Bireysel ve toplumsal şiddetin izlerini derinden yaşayan ülkemizde, “ŞİDDET” konusunda daha yapılacak çok şey, söylenecek çok söz vardır.

25. Kars Milletvekili Mülkiye BİRTANE ve 29 Milletvekilinin, kadın cinayetleri konusunda alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1141):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye'de cins kırımına dönüşen kadın cinayetleri hakkında alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasamın 98. ve İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

1)	Mülkiye BİRTANE	Kars
2)	Pervin BULDAN	Iğdır
3)	İdris BALUKEN	Bingöl
4)	Sırrı Süreyya ÖNDER	İstanbul
5)	Murat BOZLAK	Adana
6)	Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin
7)	Halil AKSOY	Ağrı
8)	Ayla AKAT ATA	Batman
9)	Bengi YILDIZ	Batman
10)	Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
11)	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
12)	Altan TAN	Diyarbakır
13)	Adil ZOZANİ	Hakkâri
14)	Esat CANAN	Hakkâri
15)	Abdullah Levent TÜZEL	İstanbul

16)	Erol DORA	Mardin
17)	Gülser YILDIRIM	Mardin
18)	Demir ÇELİK	Muş
19)	İbrahim BİNİCİ	Şanlıurfa
20)	İbrahim AYHAN	Şanlıurfa
21)	Hasip KAPLAN	Şırnak
22)	Selma IRMAK	Şırnak
23)	Faysal SARIYILDIZ	Şırnak
24)	Özdal ÜÇER	Van
25)	Nazmi GÜR	Van
26)	Leyla ZANA	Diyarbakır
27)	Aysel TUĞLUK	Van
28)	Kemal AKTAŞ	Van
29)	Sebahat TUNCEL	İstanbul
30)	Emine AYNA	Diyarbakır

Gerekçe:

Şu an kadın cinayetlerinin vardığı boyut, kadına dönük şiddeti önlemek hakkında çıkarılan koruma kararlarını ve mevcut düzenlemeleri aşan, devletin bütünlüklü bir politika ile soruna acil olarak eğilmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Çünkü Türkiye, bir günde 4-5 kadın cinayetinin yaşandığı, kadın cinayetlerinin cins kırımına dönüştüğü bir ülke haline gelmiştir. Karin Sucu, Fatma Büyükertaç, Nazliye Sincar ve Zerrin Canol adındaki 4 kadın 1 Eylül 2013 tarihinde aynı gün cinayete kurban gitmiştir.

Serpil Erfındık, Melek Yalçın, Cemile Torbalı ve Nejla Aslan adındaki 4 kadın 18 Aralık 2013 tarihinde aynı gün cinayete kurban gitmiştir.

Sibel Kazankaya, Dilek Balsak ve Şadiye Aslan adındaki 3 kadın, 2 Temmuz 2014 tarihinde aynı gün cinayete kurban gitmiştir.

Tablo, devletin kadın cinayetlerini önlemeye dönük yasal düzenlemelerinin yetersiz olduğu kadar uygulamalarının da eksik, özensiz ve sonuca etki etmeyen önlemler olarak kaldığını

göstermektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı da açıklamaları ile kadına dönük şiddetti ortadan kaldırmak için samimi bir çaba içerisinde olmadığını göstermektedir. Soru önermeleri geçiştiriliyor. Bakanlık kadın cinayetlerini önlemeye ya da azaltmaya dönük ciddi bir irade ortaya koyamadığı gibi kadına dönük şiddet hakkındaki verileri dahi ya tutmuyor ya da kamuoyundan saklıyor.

Türkiye'de onlarca kadın koruma altında iken cinayete kurban gitmiştir. Sadece basma yansıyan haberlere göre 2014 yılının ilk 6 ayında Mukaddes Tüfekçi, Ümmühan Yılmaz, Gülay Gliçlücan, Gönül Çiçek, Mercan Şahan, Elif Akcan, Şeyda Şengül, Yasemin Yalçın ve Tülay E. adındaki kadınlar koruma altında katledilmiştir. Aynı şekilde Hatice Paha, Muhterem Göçmen, Nermin Şen adındaki kadınlar da koruma altında iken cinayete kurban gitmiştir.

7 Temmuz 2014 tarihinde, silahla vurularak öldürülen Şefika Söylemez hakkında da resmi olarak koruma tedbiri bulunuyordu. Bu çerçevede de eşi hakkında uzaklaştırma kararı verilmiştir. Güya hakkında uzaklaştırma kararı olan Yusuf Söylemez, Şefika Söylemez'in kaldığı eve kadar gitmiş ve onu devlet koruması altında katletmiştir.

Bu örnekler koruma tedbirlerinin göstermelik olduğunu, devletin bu konuda etkin takip ve denetim mekanizmalarını işletmediğini gösteriyor. Kadın cinayetleri, devletin, kadınların hayatını korumaya dönük bir çabası olmadığını kanıtıyor.

Koruma altında iken öldürülen kadınların yanında, can güvenliği olmadığı için koruma talep eden ancak bu talepleri reddedilen yüzlerce kadın da bulunmaktadır. Gülşah Aktiirk cinayeti bu konudaki en çarpıcı örnektir.

Kadın cinayetleri şu an en büyük toplumsal sorunlardan biridir. Devletin bu konudaki sorumluluğu ise son derece açıktır. Devlet bu cinayetlerin önüne geçmek zorundadır. Her vatandaşın olduğu gibi her kadının yaşamını da güvence altına almak devletin kaçınılmaz yükümlülüğüdür.

Şu an yapılması gereken konuyu acilen TBMM gündemine getirmektir. Bu kapsamda da sivil toplum örgütleri, kadın örgütleri ve uzmanlarla yürütülecek tartışma sonucu ülke genelinde kadın cinayetlerini önlemeye dönük bir eylem planı oluşturulmalıdır. Kadın cinayetlerinin varlığı

boyutlar göz önüne alınarak, alınacak tüm önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir meclis araştırması açılması elzemdir.

26. Kırklareli Milletvekili Turgut DİBEK ve 21 Milletvekilinin, ülkemizde kadın politikası oluşturulması ve kollayıcı tedbirlerin alınması için konunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1142):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ülkemizde her geçen gün bir kadın cinayeti yaşanmaktadır. Yalnızca 2014 yılının ilk 9 ayında 207 kadın öldürülmüştür. Bu 207 cinayetin 23'ü geçen ay olan eylül ayında meydana gelmiştir.

2013 yılında 214 kadın, 2012'de 135 kadın, 2011'de 121 kadın, 2010 yılında 165 kadın ve 2009'da ise 105 kadın cinayete kurban gitmiştir.

Cinayetlerin bölgelere göre dağılımına baktığımızda ise, Marmara bölgesinin birinci, Ege ve Akdeniz bölgelerinin ise 2. ve 3. sırada yer aldıkları görülmektedir. Bu da okuma yazma oranı en yüksek ilk üç bölgede bu cinayetlerin yaşandığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Okumuş olmak ile de cinayetlerin önüne geçilememesi, sorunun ne kadar büyük olduğunu gözler önüne sermektedir.

Şiddete maruz kalan kadınlar hakkında devletin ölüm riski ve durumun aciliyeti göz önüne alınarak her türlü önlemi almasını öngören "Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi", 1 Ağustos'ta yürürlüğe girmesine ve Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a rağmen, uygulamada yaşanan sıkıntılar nedeniyle erkek şiddeti ve kadın cinayetleri artarak devam etmektedir.

Hükümetin bir kadın politikasının olmadığı gibi kadın cinayetlerinin önlenmesine katkıda bulunacak, şiddete maruz kalan kadınlar hakkında devletin ölüm riski ve durumun aciliyeti göz önüne alınarak her türlü önlemi almasını öngören "Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi" hükümlerini de yerine getirmemektedir. Çıkarılan Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a rağmen gerekli ve yeterli önlemler halen alınamamaktadır. Her geçen sene bir önceki seneye göre kadın cinayeti sayısı artmaktadır.

Ülkemizin bir kadın politikasının oluşturulması, koruyucu ve kollayıcı tedbirlerin alınması amacı ile Anayasamızın 98. maddesi, İçtüzüğümüzün 104. ve 105. maddeleri gereğince bir Araştırma Komisyonu kurularak konunun tüm boyutlarıyla araştırılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1)	Turgut DİBEK	Kırklareli
2)	Ali Haydar ÖNER	İsparta
3)	İhsan ÖZKES	İstanbul
4)	Haluk EYİDOĞAN	İstanbul
5)	Gürkut ACAR	Antalya
6)	Haydar AKAR	Kocaeli
7)	Ramis TOPAL	Amasya
8)	Selahattin KARAAHMETOĞLU	Giresun
9)	Ali SARIBAŞ	Çanakkale
10)	Mahmut TANAL	İstanbul
11)	Celal DİNÇER	İstanbul
12)	Haluk Ahmet GÜMÜŞ	Balıkesir
13)	Ali DEMİRÇALI	Adana
14)	Hülya GÜVEN	İzmir
15)	Bülent TEZCAN	Aydın
16)	Mehmet Şevki KULKULOĞLU	Kayseri
17)	Ahmet İhsan KALKAVAN	Samsun
18)	Mevlüt DUDU	Hatay
19)	Süleyman ÇELEBİ	İstanbul
20)	Osman KAPTAN	Antalya
21)	Turgay DEVELİ	Adana
22)	Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir

27. HDP Grubu adına Grup Başkanvekili ve Iğdır Milletvekili Pervin BULDAN'ın kadın cinayetlerinin önlenmesinin yollarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1143):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Kadın katliamına dönüşen kadın cinayetleri başta olmak üzere kadına yönelik her türlü cinsel ve fiziksel şiddetin nedenlerinin araştırılarak, bu konuda mevcut hukuksal düzenlemelere ve imzalanan uluslararası sözleşmelere işlerlik kazandıracak, gerekli mekanizmaların oluşturulması yönündeki hususların tespit edilip bu yönlü tedbir alınması ve bu konuda kamuoyunun ve meclisin bilgilendirilmesi amacıyla Anayasanın 98. Ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep

1) Pervin BULDAN HDP Grup Başkanvekili Iğdır

Gerekçe:

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en temel ve en keskin çelişkilerden biri olduğu 21. yüzyıl, kapitalist modernitenin erkek egemen zihniyetle eklemlendiği, birbirini karşılıklı beslediği ve bunun kadına yönelik yapısal şiddet olarak döndüğü bir yüzyıl olmuştur. Özellikle yaşadığımız coğrafyanın cinsiyetçi, baskıcı, otoriter ve muhafazakâr yönetimlerin iktidar sahası haline getirilmesi, kadına yönelik şiddetin bütün türlerini bir arada ve çok yoğun bir şekilde yaşanmasına neden olmaktadır.

Kadınlara yönelik hak ihlalleri konusunda dünya sıralamasında ilk sıralarda, kadın hak ve özgürlükleri noktasında ise son sıralarda yer alan Türkiye, bu yapısal şiddetin en yoğun görüldüğü, kadına yönelik her türlü cinsel ve fiziksel şiddetin dünya ortalamasının çok üzerinde olduğu ve kadının şiddetten bağımsız düşünülemez hale geldiği bir ülke haline gelmiştir. Kadınların öldürülmediği tek bir günün bile yaşanmadığı günümüzde, kadın cinayetleri hızla artarak bir kadın katliamına, bir cins kırımına dönüşmüştür. Resmi rakamlara göre, son on yılda kadına yönelik şiddet yüzde bin 400 artmış durumdadır. Günde ortalama beş kadın erkekler tarafından katledilmekte, bir o kadarı da ağır yaralanmalara, taciz ve tecavüze maruz kalmaktadır. Her yıl onlarca kadın devlet koruması altında olmasına rağmen katledilmektedir.

Kadınlara yönelik şiddetin çetelesini tutan kadın kurumlanılın verilerine göre; 2008 yılında 61, 2009'da 105, 2010'da 165, 2011 'de 121, 2012'de 139, 2013'de 229 ve 2014'ün ilk 11 ayında 242 kadın katledilmiştir. Yine aynı verilere göre 2010 yılında en az 207, 2011' de en az 161, 2012'de 150, 2013'te 167, 2014'ün ilk 11 ayında ise 300'yakın kadın ve kız çocuğu tecavüze uğramıştır. Yaralanma veya şiddet sonucu sakat kalan, tacize ve hakarete uğrayan binlerce kadının istatistiğini tutmak ise imkânsız hale gelmiştir.

İnsanı dehşete düşüren bu korkunç tablo ve rakamlar sadece adli mercilere ve basma intikal etmiş olanlardır. Zira yaşanan gerçek durumun, görünenin çok daha ötesinde olduğu bilinen bir gerçektir. Tüm bunlar bize bu ülkede, en temel hak olan kadınların yaşam hakkının bile korunmadığı, bunun için kapsamlı ve etkin politikalar geliştirilmediği gerçeğini bir kez daha göstermektedir.

Son yıllarda kadına yönelik şiddeti önleme konusunda, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Kanununun çıkarılması ve İstanbul Sözleşmesi'nin imzalanması gibi bazı iyi niyetli girişimler olmasına rağmen, bunların pratiğe dökülmemesi, somut, etkin ve çok yönlü bir politika çerçevesinde uygulanmaması, şiddeti önleme konusunda yetersiz kalmıştır.

Erkek egemen sistem toplumun her alanında kök salmış sistematik bir egemenlik biçimi olarak; kadının bedenini, cinselliğini, iradesini denetlemek ve kadınlar üzerinde erkeğin mutlak tahakkümünü kurmak için kadınlara karşı sistematik bir şekilde yürüttüğü şiddetin, uygulanmayan ve sadece kağıt üzerinde kalan yasalarla önlenemeyeceği açıktır. Dolayısıyla kadına yönelik şiddeti önlemek konusunda çıkarılan koruma kararlarını ve mevcut düzenlemeleri aşan, bütünlüklü bir politika ile soruna acil olarak eğilinmesi gerekmektedir. Bu konuda devletin sorumluluğu ise son derece açık, önemli ve belirleyicidir. Katliam boyutuna ulaşmış kadın cinayetlerinin önüne geçmek ve her vatandaşın olduğu gibi, her kadının da yaşam hakkını güvence altına almak, devletin kaçınılmaz yetki ve sorumluluğundadır.

Kadın cinayetlerini önlemek için acil olarak yapılması gereken, bu konuda şimdiye kadar gerekli hassasiyeti ve duyarlılığı gösteremeyen ve kendi sorumluluğunu gerektiği kadar yerine getiremeyen TBMM'nin bu konuyu bir an önce gündemine almasıdır. Bu kapsamda kadın hareketi, sivil toplum örgütleri ve bu konuda çalışan- ilgili tüm kurumlarla yürütülecek tartışma sonucu ülke genelinde kadın cinayetlerini önlemeye dönük bir eylem planı oluşturulmalıdır.

Kadın cinayetlerinin vardığı boyutlar göz önünde bulundurularak alınacak tüm önlemlerin belirlenmesi ve uygulanması amacıyla bir meclis araştırması açılması elzemdir.

28. İstanbul Milletvekili Sedef KÜÇÜK ve 20 Milletvekilinin, kadınların maruz kaldığı şiddetin önlenmesinin yollarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1144):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadınlarımızın maruz kaldığı şiddet ülkemizin en acı ve kalıcı hale gelmiş sorunlarından birisini oluşturmaktadır. Her yıl yüzlerce kadınıımız kör bir şiddetin kurbanı olmakta ve canlarını kaybetmektedir. Canlarına kıyılan kadınlarımızın yanı sıra resmi makamlara da yansıyan on binlerce şiddet olayı vuku bulmaktadır.

Bu şiddetin önüne geçilebilmesi amacıyla kanunlar çıkarılmış, uluslararası sözleşmeler imzalanmış olsa da toplumsal zihniyet kalıpları ve uygulamadaki hatalar nedeniyle şiddetle mücadele konusunda ilerleme sağlanamamış, kadınlarımızın maruz kaldıkları şiddet etkisini artırarak devam etmiştir. Kadınlarımıza yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin sonlandırılması için kararlı bir mücadele stratejisine ve toplumsal zihniyet kalıplarını kırarak kararlı bir irade sergilenmesi gerekmektedir.

Bu nedenle ülkemizde yaşayan kadınlara yönelik şiddet ve kadın cinayetleri ile ilgili sorunların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci İç Tüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. 19.11.2014

1)	Sedef KÜÇÜK	İstanbul
2)	Veli AĞBABA	Malatya
3)	Özgür ÖZEL	Manisa
4)	Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
5)	Ali ÖZGÜNDÜZ	İstanbul
6)	Ömer Süha ALDAN	Muğla
7)	Emre KÖPRÜLÜ	Tekirdağ
8)	Ercan CENGİZ	İstanbul
9)	Turhan TAYAN	Bursa
10)	Mehmet HABERAL	Zonguldak

11)	Osman Taney KORUTÜRK	İstanbul
12)	Osman Oktay EKŞİ	İstanbul
13)	Turgay DEVELİ	Adana
14)	Haydar AKAR	Kocaeli
15)	Sena KALELİ	Bursa
16)	Binnaz TOPRAK	İstanbul
17)	Gürkut ACAR	Antalya
18)	Ali SERİNDAĞ	Gaziantep
19)	Ali Haydar ÖNER	Isparta
20)	Sinan Aydın AYGÜN	Ankara
21)	Aydın Ağan AYAYDIN	İstanbul

Gerekçe:

Ülkemiz "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi" (İstanbul Sözleşmesi) ve "BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesini imzalamış, 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunu" Meclisimizden geçirmiştir. Söz konusu sözleşmelerle taraf Devletler "kadınları karşı her türlü şiddetten korumak, aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve tadan kaldırmakla" yükümlü kılınmıştır. Ancak uluslararası sözleşmelerin anılan yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde ve 6284 sayılı kanunun uygulanmasında yaşanan aksaklıklar nedeniyle kadınlarımıza yeterli bir güvenlik şemsiyesi sağlanamamış ve kadınlarımızın şiddet görmesinin, canlarına kıyılmasının önüne geçilememiştir.

Cinayetlere kurban verdiğimiz kadınlar ve şiddet mağduru kadınlar genellikle aile içi şiddetin kurbanı olmaktadır. Aile içi şiddet nedeniyle bireysel ve toplumsal bozukluklar ortaya çıkabilmekte, bir şiddet sarmalı doğmasına neden olmakta, gelecek kuşakların da şiddete eğilimli olması sonucu doğurmakta ve toplumsal bir tehdit halini almaktadır. Bu açıdan kadınlarımızın maruz kaldığı şiddet ile mücadelenin taviz vermeden sürdürülmesi gereği vardır. Ancak kimi kamu görevlilerinin bu mücadele konusunda yeterince kararlılık göstermedikleri, şiddeti aile içi bir mesele olarak algıladıkları gözlenmektedir. Diğer yandan kimi kamu görevlileri kadına şiddet konusunda en önemli etkenlerden biri olan geleneksel- toplumsal zihniyet kalıpları ile mücadele konusunda isteksiz davranmaktadır. Oysa diğer ülke uygulamaları kadına yönelik şiddetin

önlenmesi konusunda en önemli mücadelenin toplumsal zihniyet kalıplarına karşı olan mücadele olduğunu ortaya koymuştur. Nitekim altında imzamız olan uluslararası sözleşmeler imzacı devletleri cinsiyet rolleri ve toplumsal cinsiyet kalıpları ile mücadele etmeye zorunlu kılmaktadır.

Kadınların ikinci sınıf olduğu ve erkeklerle eşit olmadığına yönelik çarpık toplumsal algı kadınlarımızın maruz kaldıkları şiddetin en temel belirleyicisidir. Bu çarpık algı ile mücadele edilmeden kadına yönelik şiddetin engellenmesi mümkün görünmemektedir. Bu konuda asıl önlem alması ve kanunla belirlenmiş hükümlerin uygulanması kamunun görevidir. Ancak Kamu otoriteleri tarafından toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının yeterince vurgulanmamakta ve şiddet ile mücadele konusunda yeterince aktif olunmamaktadır.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle, kadınlara yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin araştırılması ve alınacak tedbirlerin Yüce Meclisimizce tespiti amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasının yerinde olacağı düşüncesindeyiz.

29. İstanbul Milletvekili Binnaz TOPRAK ve 23 Milletvekilinin, kadın cinayetlerinin ve kadına yönelik şiddetin önlenmesinin yollarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1145):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadın cinayetlerinin ve kadına karşı şiddetin sonlandırılması konusunda Anayasanın 98., İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. Saygılarımızla,

1)	Binnaz TOPRAK	İstanbul
2)	Ali SERİNDAĞ	Gaziantep
3)	Vahap SEÇER	Mersin
4)	Engin ÖZKOÇ	Sakarya
5)	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
6)	Adnan KESKİN	Denizli
7)	Musa ÇAM	İzmir
8)	Aytuğ ATICI	Mersin
9)	Özgür ÖZEL	Manisa

10)	Nurettin DEMİR	Muğla
11)	Haydar AKAR	Kocaeli
12)	Atilla KART	Konya
13)	Sena KALELİ	Bursa
14)	Sedef KÜÇÜK	İstanbul
15)	Gürkut ACAR	Antalya
16)	Ali Haydar ÖNER	Isparta
17)	Mahmut TANAL	İstanbul
18)	Celal DİNÇER	İstanbul
19)	Ömer Süha ALDAN	Muğla
20)	Ahmet TOPTAŞ	Afyonkarahisar
21)	Ali ÖZGÜNDÜZ	İstanbul
22)	Rıza Mahmut TÜRMEK	İzmir
23)	Osman Taney KORUTÜRK	İstanbul
24)	Müslim SARI	İstanbul

Gerekçe:

Kadın cinayetleri ve kadına karşı şiddet son yıllarda Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri haline gelmiştir. Bu sorunla mücadele etmek için çeşitli kanun ve yönetmelikler yürürlüğe girmiş olsa da geldiğimiz nokta bu sorunun bütün şiddetiyle devam ettiğini göstermektedir. Bunun en temel nedeni bu sorunun sadece kanunlarla çözülebileceğine inanan kadını özne olarak değil ailenin bir üyesi olarak kabul eden erkek egemen zihniyettir.

Bu erkek egemen zihniyetin sonucu olarak 2014 yılının ilk on ayında 255 kadın öldürüldü, geçtiğimiz Ekim ayında öldürülen kadın sayısı 29'tur. Yine bu yılın ilk yedi ayında 7 bin kadın şiddet gördüğü için devlete sığındı. Nitekim Türkiye'de bu durum bir anda ortaya çıkmış değildir.

Son 7 yılda kadın cinayetlerinde % 1400 artış olduğu, ALO 183 hattına Ocak 2011 ile Haziran 2014 arasında 94 bin 86 çağrı yapıldığı, İstanbul gibi Türkiye nüfusunun beşte birini barındıran bir şehirde boşanma oranlarının %85'inin şiddet gerekçesiyle olduğu, kadın örgütleri ve konunun uzmanları tarafından uzun zamandır dile getirilmektedir. Bu veriler sadece kayıt

altına alınabilenler bunun yanı sıra toplumsal baskılar nedeniyle uğradığı şiddeti dile getiremeyen kadınlar ve intihar etmeye zorlanan kadınları da bu listeye eklediğimizde sorunun boyutları daha da dehşet verici hale gelmektedir.

2011 yılında imzalanan İstanbul Sözleşmesi ve 2012 yılında yürürlüğe giren Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddeti Önlenmesi kanunu kadının korunmasına dair önemli kazanımlar getirmiş olsa da uygulamalardaki eksiklikler bu kazanımdan gölgede bırakmıştır. Kolluk kuvvetlerinin eşleri barıştırmaya çalışması, mahkemelerin erkeğin lehine bir takım sebeplerle ceza indirimine gitmesi, soruşturmaların eksik yürütülmesi, sığınma evi açmayan belediyelerin takip edilmemesi, kadın koruma talep etmesine rağmen koruma verilmemesi... vb eksikliklere sıkça rastlanmaktadır. Yürütme ve yasama erkinde görev alanların nasıl bu sorunu ele aldığı uygulayıcıların da görevlerini nasıl ifa ettikleri ‘kadına’ nasıl baktıklarıyla alakalıdır. Kadın isminin yalnız olduğu bir bakanlığa, komisyona ve kanuna tahammül edemeyen yürütme ve yasama ile kadına yönelik şiddet vakasında barıştırmaya öncelik veren zihniyet aynı toplumsallığın parçalarıdır.

Kadın cinayetlerini ve kadına yönelik şiddetin sonlandırılması için kadının ikinci konuma iten toplumsal dayanakların sorgulanacağı, sonuçları doğrultusunda yapısal dönüşümler için politikaların üretileceği ve bunu bütün kadın örgütlerinin katılımıyla gerçekleştirileceği bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ederiz.

30. İstanbul Milletvekili Sebahat TUNCEL ve 28 Milletvekilinin, kadına yönelik sistematik şiddetin önlenmesinin yollarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1146):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Kadına yönelik şiddetin sistematik olarak devam etmesine yol açan var olan yasaların uygulanmaması ya da yasal boşlukların sonucunda meydana gelen cezasızlık mekanizması, mağdurların adalet talebinin yerine getirilmemesine yol açarken bir yandan da kadına yönelik şiddetin devam ettirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Eril zihniyet böylece devam edebileceği bir hukuk sistemi üzerinden kendini yeniden üretmektedir. Bu nedenle kadına yönelik şiddette cezasızlık olgusunun Türkiye’deki vakalar üzerinden irdelenmesi, cezasızlığı engellemek adına İstanbul Sözleşmesinin koyduğu ilkelere göre yapılması gereken yasal reformların

belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98’inci, İttüzüğün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

- 1) Sebahat TUNCEL İstanbul
- 2) İdris BALUKEN Bingöl
- 3) Pervin BULDAN Iğdır
- 4) Sırrı Süreyya ÖNDER İstanbul
- 5) Ertuğrul KÜRKCÜ Mersin
- 6) Murat BOZLAK Adana
- 7) Halil AKSOY Ağrı
- 8) Ayla AKAT ATA Batman
- 9) Bengi YILDIZ Batman
- 10) Hüsamettin ZENDERLİOĞLU Bitlis
- 11) Nursel AYDOĞAN Diyarbakır
- 12) Altan TAN Diyarbakır
- 13) Adil ZOZANİ Hakkâri
- 14) Esat CANAN Hakkâri
- 15) Abdullah Levent TÜZEL İstanbul
- 16) Mülkiye BİRTANE Kars
- 17) Erol DORA Mardin
- 18) Gülser YILDIRIM Mardin
- 19) Demir ÇELİK Muş
- 20) İbrahim BİNİCİ Şanlıurfa
- 21) İbrahim AYHAN Şanlıurfa
- 22) Hasip KAPLAN Şırnak
- 23) Selma IRMAK Şırnak
- 24) Faysal SARIYILDIZ Şırnak
- 25) Özdal ÜÇER Van
- 26) Nazmi GÜR Van
- 27) Leyla ZANA Diyarbakır
- 28) Aysel TUĞLUK Van
- 29) Kemal AKTAŞ Van

Gereke Özet:

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele günü vesilesiyle gündemleşen kadına yönelik şiddetle mücadele de Türkiye'nin oldukça geride kaldığı tespit edilebilir. Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesinde çok net olarak tanımlanan cinsel şiddet tanımı en son yürürlüğe giren ve Türkiye'nin de imzacısı olduğu İstanbul Sözleşmesi'nde devletin de sorumluluklarını ve görevlerini anlatan bir şekilde ele alınmıştır. Cinsel şiddet ve saldırının en korkunç boyutu elbette ki kadın cinayetleri. Bazı yasalarda reformlar yapılması rağmen kadınlar öldürülmekte ve cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Sorunun temelinde yasalar değişse de asıl bu sistematik katliama sebep olan kökleşmiş eril zihniyetinde bulunuyor. Dolayısıyla topyekün eril zihniyete karşı bir zihniyet dönüştürme mücadelesi yürütülmediği üzere yasal değişiklikler ne yazık ki yetersiz kalmaktadır.

Uluslararası hukuki metinlere, mahkeme kararlarına, içtihatlarına baktığımızda cinsel şiddetle mücadelede önemli araçlar sunmakta. AB İnsan Hakları Sözleşmesi yanı sıra, cinsel şiddeti tanıyan ve Türkiye'yi mahkûm eden Opuz ve Şükran Aydın AİHM kararları, İstanbul Sözleşmesi, CEDAW (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi) bu metinlerin en öne çıkanları. Benzer şekilde iç hukukta TCK'da cinsel saldırıya dair düzenlemeyi içeren 102. Madde, 103. Madde ve 104. Madde, şiddetin önlenmesine dair yasa yürürlükte bulunmakta. Ancak tüm bu düzenlemelere ve ceza mekanizmalarına rağmen eril zihniyetin yanı sıra sorunun devam etmesinde en önemli etken cezasızlık olarak ortaya çıkmaktadır. Uluslararası hukukta ve İstanbul Sözleşmesi'nde kadına yönelik şiddetin ve cinsel saldırının nasıl araştırılacağı, soruşturmanın nasıl yürütüleceği ve sonrasındaki onarım mekanizmaları ayrıntılı olarak yazılmıştır. Türkiye'de cezasızlık mefhumu savcılık soruşturmasından başlamaktadır. Savcılık iddianamelerinde, kadının bir süre geçtikten sonra başvurmasını, kişisel yorum bulunduğu, çok net delillerin olmadığı gerekçelerle başvurunun reddine karar verilebilmektedir. Oysaki cinsel şiddete maruz kalmış bir kadının başvuruda bulunmada özgün konumu hiçbir şekilde dikkate alınmamaktadır Türk Hukuk Sisteminde. Yine kadına yönelik şiddette cezasızlık uygulamalarının izleyen uzmanlar, soruşturma ve konuşurma süreçlerinde fail odaklı soruşturma sistemi, şiddete uğramış ve travma yaşayan kadınların ifadelerini uzman olmayan erkeklerin alması, avukat yardımından yararlandırmama, beden ve ruh sağlığı raporlarının alınmaması, taraflara uzlaşma önerilmesi gibi pek çok engelin varlığına işaret etmektedir. Mahkeme

salonlarında bu yaklaşım devam ederek, mağdurun özel hayatına girmesi, sürekli faille karşı karşıya getirilmesi geleneksel kalıplara dayalı beraat kararların verilmesi cezasızlığa yol açan bir başka sorundur. Cezalandırma kısmında ise genelde beraat kararının çıkması, eylemle orantılı bir cezanın verilmemesi, verilen hapis cezasının çok cüzi bir kısmının infaz edilmesi gibi sorunlar bulunmaktadır. Yargı süreçlerinde cinsel saldırı suçlarına özgü özel bir infaz rejiminin ve güvencesinin bulunmaması en büyük program olarak ortaya çıkmaktadır.

Özetle mağdurun ve yakınlarının korunmaması, yargılanmanın uzun sürmesi, mağdurun beyanlarına itibar edilmemesi, psikolojik bulguların delil olarak kabul edilmemesi, şekli cezaların verilmesi kadına yönelik şiddet vakalarında ortay acıkan cezasızlığı içermektedir. Dolayısıyla cezasızlık mekanizması mağdurların adalet talebinin yerine getirilmemesine yol açarken bir yandan da kadına yönelik şiddetin devam ettirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Eril zihniyet böylece devam edebileceği bir hukuk sistemi üzerinden kendini yeniden üretmektedir. Bu nedenle kadına yönelik şiddette cezasızlık olgusunun Türkiye’deki vakalar üzerinden irdelenmesi, cezasızlığı engellemek adına İstanbul Sözleşmesi’nin koyduğu ilkelere göre toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifine göre yapılması gereken yasal reformların belirlenmesi için bir araştırma komisyonu kurulmasını önermekteyiz.

31. Diyarbakır Milletvekili Nursel AYDOĞAN ve 27 Milletvekilinin, kadına yönelik şiddetin önlenmesinin yollarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1147):

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Her geçen gün artarak devam eden ve artık toplumsal yaşamın neredeyse ayrılmaz bir parçası haline getirilmeye çalışılan kadın katliamlarının nedenlerinin araştırılarak, kadına yönelik her türlü cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılıp, gerekli mekanizmaların oluşturulması yönündeki hususların tespit edilip bu yönlü tedbir alınması amacıyla Anayasanın 98 inci ve İç Tüzüğü’nün 104 üncü ve 105 inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederiz.

1)	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
2)	Pervin BULDAN	Iğdır
3)	Sırrı Süreyya ÖNDER	İstanbul

4)	Ertuğrul KÜRKCÜ	Mersin
5)	İdris BALUKEN	Bingöl
6)	Sebahat TUNCEL	İstanbul
7)	Murat BOZLAK	Adana
8)	Halil AKSOY	Ağrı
9)	Ayla AKAT ATA	Batman
10)	Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
11)	Altan TAN	Diyarbakır
12)	Adil ZOZANİ	Hakkari
13)	Esat CANAN	Hakkari
14)	Abdullah Levent TÜZEL	İstanbul
15)	Mülkiye BİRTANE	Kars
16)	Erol DORA	Mardin
17)	Gülser YILDIRIM	Mardin
18)	Demir ÇELİK	Muş
19)	İbrahim BİNİCİ	Şanlıurfa
20)	İbrahim AYHAN	Şanlıurfa
21)	Hasip KAPLAN	Şırnak
22)	Selma IRMAK	Şırnak
23)	Faysal SARIYILDIZ	Şırnak
24)	Özdal ÜÇER	Van
25)	Nazmi GÜR	Van
26)	Leyla ZANA	Diyarbakır
27)	Aysel TUĞLUK	Van
28)	Kemal AKTAŞ	Van

Gerekeçe:

AKP iktidarı 'Yeni Türkiye' şiarıyla anti demokratik tüm uygulamalarının ve güvenlikçi politikalarının üstünü örtmeye çabalarken kadın kırımının vardığı nokta içler acısı bir hal almıştır. Türkiye Kadına yönelik şiddette dünya ülkeleri arasında ilk sıralarda yerini alarak 'Yeni Türkiye' sıfatı ile hızla ilerlemektedir! Kadına yönelik şiddetin, tecavüzün aynı zamanda bir demokratik

zihniyet sorunu olduğu medyaya yansıyan ve yansımayan haliyle, şiddetin ölüm, tecavüz ve taciz biçimiyle ortadadır. AKP iktidarı döneminde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ayrılan merkezi bütçe her yıl artmakta ve yine bu durum ile birlikte bakanlığın yetki alanı da genişlemektedir; ancak buna rağmen kadına yönelik sistemli erkek şiddeti de reform adı altında yapılan düzenlemelere rağmen artış göstermektedir.

Önceki dönemlerde adı Kadın ve Aileden sorumlu Devlet Bakanlığı olan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görev ve yetki alanının genişlemesi AKP iktidarının daha özgürlükçü, demokratik bir yapıya kavuşmasından değil aksine kadına aile dışında birey olarak var olma hakkı tanımadığından ve kadına birey olarak yaşam hakkı tanımayan muhafazakâr ve otoriter erkeklği egemen kılan geleneksel aile yapısını güçlendirme politikasından kaynaklanmaktadır. Bu durum somut olarak kendisini, toplumsal yaşam içerisinde iktidar dilinin kadına biçtiği anne ve eş olma rollerini birey olarak 'kadın' olma durumundan ayrı bir şekilde kullandığı çoğu örneklerle de ortaya koymuştur

Yine bu durumla birlikte her geçen gün artan kadın cinayetleri toplumsal yaşamın kadın için bir ölüm kuyusuna dönüştüğünü göstermektedir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformumun verilerine göre; 2008 yılında 61, 2009'da 105, 2010'da 165, 2011 'de 121, 2012'de 139, 2013'de 229 ve 2014'tin ilk 10 ayında 255 kadın katledilmiştir.

Konuyla ilgili Bağımsız Bilgi Ağı BİANETMn verilerine göre 2010 yılında en az 207, 201 T de en az 161, 2012'de 150. 2013'te 167, 2014'tin ilk 9 ayında ise 288 kadın ve kız çocuğu tecavüze uğrarken sadece 2014 yılı Ekim ayında ve basına yansıyan hali ile Ekim'de 28 kadın ve kız çocuğunu öldürürken, 10 kadına tecavüz etmiş ve 35 kadın ve kız çocuğuna şiddet uygularken 6 kadın ve kız çocuğuna da cinsel tacizde bulunmuştur.

Kamuoyunun bildiği üzere 2011 tarihli Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi İstanbul'da imzalanmış ve 1 Ağustos 2014 tarihi itibarıyla de yürürlüğe girmiştir. Ancak Türkiye bu sözleşmenin ilk imzacılarından olmasına rağmen AKP iktidarının pratikleri kadına yönelik şiddetin deyim yerindeyse meşrulaştırdığını birçok defa göstermiştir.

Hükümet üyelerinin kimi dönemlerde “kadın erkek eşitliğine inanmadığını” tekrarlaması, “kız mıdır, kadın mıdır bilemem; kızlı-erkekli kalman evlerde karışık şeyler oluyor, muhafazakâr bir

parti olarak bunlara müsaade etmeyiz” gibi söylemleri, kürtaj ve sezaryen yasağı ile kadının kendi bireysel iradesi ile karar verebileceği doğurganlığına devlet müdahalesini meşrulaştırmıştır.

Hamile kadının sokağa çıkmasının terbiyesizlik olduğu televizyon ekranlarından normal bir durummuş gibi milyonlara aktarılırken Kürt kadınlarının kuma alınmasını Kiirt Sorununun çözümü olarak gösteren, örtüsüz kadını satılık ya da kiralık perdesiz eve benzeten, erkekler için çok eşliliği savunan, kadın cinayetlerinde kadını suçlu gören belediye yöneticileri ve danışmanlarıyla kadının kahkahasını ve iffetini denetlemeye dair söylemler, AKP döneminde Kadına yönelik şiddetin her yıl nasıl ve neden arttığının da resmi olarak önümüzde durmaktadır.

Halkların Demokratik Partisi olarak Kadın cinayetlerinin nedenlerinin araştırılarak alınacak tüm önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir meclis araştırması açılmasının bir aciliyet teşkil ettiğini belirtmekte fayda görüyoruz.

32. Antalya Milletvekili Gökçen Özdoğan ENÇ ve 27 Milletvekilinin, kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik yürütülen hizmetlerin uygulamalarının değerlendirilmesi, eksikliklerin tespit edilmesi için konunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1148):

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik yürütülen hizmetlerin uygulamalarının değerlendirilmesi, eksikliklerinin tespit edilmesi, tespitler doğrultusunda çözüm önerilerinin ve önceliklerinin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis araştırma komisyonu kurularak konunun tüm boyutlarıyla araştırılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1)	Gökçen ÖZDOĞAN ENÇ A	Antalya
2)	Mine LÖK BEYAZ	Diyarbakır
3)	Nesrin ULEMA	İzmir
4)	Öznur ÇALIK	Malatya
5)	Sevde BAYAZIT KAÇAR	Kahramanmaraş
6)	Gülşen ORHAN	Van
7)	Salim USLU	Çorum
8)	Ebubekir GİZLİGİDER	Nevşehir

9)	Yusuf BAŞER	Yozgat
10)	Fuat KARAKUŞ	Kilis
11)	Zülfü DEMİRBAĞ	Elazığ
12)	Ünal KACIR	İstanbul
13)	Sermin BALIK	Elazığ
14)	Sebahattin KARAKELLE	Erzincan
15)	Hasan KARAL	Rize
16)	Tevfik Ziyaeddin AKBULUT	Tekirdağ
17)	Ahmet Haldun ERTÜRK	İstanbul
18)	İsmet SU	Bursa
19)	Salih FIRAT	Adıyaman
20)	Hüseyin FİLİZ	Çankırı
21)	Eşref TAŞ	Bingöl
22)	İsmail GÜNEŞ	Uşak
23)	İsmet UÇMA	İstanbul
24)	Murat GÖKTÜRK	Nevşehir
25)	Suat ÖNAL	Osmaniye
26)	Bayram ÖZÇELİK	Burdur
27)	Yılmaz TUNÇ	Bartın
28)	Fatoş GÜRKAN	Adana

Gerekeç:

Birleşmiş Milletler (BM) Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi'nde kadına yönelik şiddet, "ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik acı veya ıstırap veren ya da verebilecek olan cinsiyete dayalı bir eylem uygulama ya da bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" şeklinde tanımlanmaktadır.

Şiddet, dünyanın neresinde olursa olsun, insanların temel hak ve özgürlüklerini kullanmasında önemli bir engel teşkil eden ağır bir insan hakkı ihlalidir. Özellikle kadına karşı fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik olarak kendini gösterebilen şiddet, tüm gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ortak sorunu olduğu gibi Türkiye'nin de en güncel sorunlarından biridir.

Ülkemizde kadınların toplumu ileriye götüren sosyal dinamiğin temel kaynağı olduğu gerçeğinden hareketle şimdiye dek birçok somut politika ve düzenleme hayata geçirilmiştir. 2005 yılında hazırlanan Yeni Türk Ceza Kanunu'nda, kadının mağdur olduğu birçok suç, topluma karşı işlenen suçlar kapsamında çıkarılıp kişilere karşı işlenen suçlar kapsamına alınarak cezaları ağırlaştırılmıştır. Ayrıca, töre cinayetleri faillerinin kanunda öngörülen en ağır ceza olan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla cezalandırılması hükmü getirilmiştir. Töre ve namus cinayetleri ile kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 2005 yılında kurulan Meclis Araştırması Komisyonunda önemli çalışmalara imza atılmıştır. Yine buna paralel olarak 2006/17 sayılı "Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konulu Başbakanlık Genelgesi yürürlüğe girmiştir.

24 Kasım 2011 tarihinde İstanbul'da imzalanan, alanında ilk ve bağlayıcı olma özelliğine sahip "Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"ni onaylayan ilk ülke Türkiye'dir. Yine, 8 Mart 2012 tarihinde, 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" TBMM'de kabul edilmiştir. Bu kapsamda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından, gerekli uzman personelin görev yaptığı, şiddetin önlenmesi ve koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve hizmetlerin verildiği, çalışmalarını 7/24 saat esasına göre yürüten şiddet önleme ve izleme merkezleri kurulmuştur. 2012 yılında ise "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)" yürürlüğe girmiştir. "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" ve "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nde yer alan tedbirler göz önünde bulundurularak ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkı ve katılımlarıyla "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)" hazırlanmıştır.

Bu konuda birçok yasal düzenleme yapılmış ve önlemler alınmış olmasına rağmen, şiddet olgusu hâlen toplumun kanayan bir yarası olarak varlığını devam ettirmekte olup kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin azalması noktasında hâlâ istenen seviyeye gilememiş olmasının nedenlerinin araştırılması ihtiyacı doğmuştur. Bu bağlamda, kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik yürütülen hizmetlerin uygulamalarının değerlendirilmesi, eksikliklerinin tespit edilmesi, tespitler doğrultusunda çözüm önerilerinin ve önceliklerinin belirlenmesi

amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis araştırma komisyonu kurularak konunun tüm boyutlarıyla araştırılmasını saygılarımızla arz ederiz.

TAKDİM YAZISI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu (10 / 124, 226, 320, 321, 336, 601, 637, 958, 1055, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148)

Sayı: 81531210-130.02-

Konu: Komisyon Raporu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri ile (10 / 124, 226, 320, 321, 336, 601, 637, 958, 1055, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Anayasa'nın 98'inci ve İç Tüzük'ün 104 ve 105'inci maddeleri çerçevesinde çalışmalarını tamamlamış bulunmaktadır.

13.01.2015 tarihinde göreve başlayan Komisyonun yaptığı çalışmalar sonucunda düzenlediği Rapor ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Alev DEDEGİL
İstanbul Milletvekili
Komisyon Başkanı

Ek: Komisyon Raporu

KOMİSYONUN KURULUŞU VE ÇALIŞMALARI

A. MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİNİN KONUSU VE ÖZETİ

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasına İlişkin olarak verilen:

- Mersin Milletvekili Mehmet ŞANDIR ve 19 Milletvekilinin (10/124) Esas Numaralı,
- İzmir Milletvekili Mustafa MOROĞLU ve 38 Milletvekilinin (10/226) Esas Numaralı,
- BDP Grubu adına Grup Başkanvekili İğdır Milletvekili Pervin BULDAN'ın, (10/320) Esas Numaralı,
- BDP Grubu adına Grup Başkanvekili İğdır Milletvekili Pervin BULDAN'ın, (10/321) Esas Numaralı,
- Hatay Milletvekili Mehmet Ali EDİPOĞLU ve 23 Milletvekilinin (10/336) Esas Numaralı,
- Aydın Milletvekili Bülent TEZCAN ve 22 Milletvekilinin (10/601) Esas Numaralı,
- Antalya Milletvekili Gürkut ACAR ve 24 Milletvekilinin (10/637) Esas Numaralı,
- İzmir Milletvekili Hülya GÜVEN ve 41 Milletvekilinin (10/958) Esas Numaralı,
- İstanbul Milletvekili Sebahat TUNCEL ve 21 Milletvekilinin (10/1055) Esas Numaralı,
- Balıkesir Milletvekili Ayşe Nedret AKOVA ve 26 Milletvekilinin (10/1126) Esas Numaralı,
- HDP Grubu adına Grup Başkanvekili Bingöl Milletvekili Pervin BULDAN'ın (10/1127) Esas Numaralı,
- İstanbul Milletvekili Abdullah Levent TÜZEL ve 22 Milletvekilinin (10/1128) Esas Numaralı,
- Batman Milletvekili Ayla AKAT ve 21 milletvekilinin, kadına (10/1129) Esas Numaralı,
- İzmir Milletvekili Birgül Ayman GÜLER ve 27 Milletvekilinin (10/1130) Esas Numaralı,
- Mardin Milletvekili Erol DORA ve 21 Milletvekilinin (10/1131) Esas Numaralı,
- Batman Milletvekili Ayla Akat ATA ve 21 Milletvekilinin (10/1132) Esas Numaralı,
- İstanbul Milletvekili Celal DİNÇER ve 20 Milletvekilinin (10/1133) Esas Numaralı,
- Kars Milletvekili Mülkiye BİRTANE ve 21 Milletvekilinin (10/1134) Esas Numaralı,

- Kocaeli Milletvekili Mehmet Hilal KAPLAN ve 24 Milletvekilinin (10/1135) Esas Numaralı,
- Balıkesir Milletvekili Ayşe Nedret AKOVA ve 20 Milletvekilinin (10/1136) Esas Numaralı,
- Van Milletvekili Nazmi GÜR ve 21 Milletvekilinin (10/1137) Esas Numaralı,
- Diyarbakır Milletvekili Nursel Aydoğan ve 21 Milletvekilinin (10/1138) Esas Numaralı,
- Kırklareli Milletvekili Turgut DİBEK ve 22 Milletvekilinin (10/1139) Esas Numaralı,
- Mersin Milletvekili Ali ÖZ ve 20 Milletvekilinin (10/1140) Esas Numaralı,
- Kars Milletvekili Mülkiye BİRTANE ve 29 Milletvekilinin (10/1141) Esas Numaralı,
- Kırklareli Milletvekili Turgut DİBEK ve 21 Milletvekilinin (10/1142) Esas Numaralı,
- HDP Grubu adına Grup Başkanvekili ve Iğdır Milletvekili Pervin BULDAN'ın (10/1143) Esas Numaralı,
- İstanbul Milletvekili Sedef KÜÇÜK ve 20 Milletvekilinin (10/1144) Esas Numaralı,
- İstanbul Milletvekili Binnaz TOPRAK ve 23 Milletvekilinin (10/1145) Esas Numaralı,
- İstanbul Milletvekili Sebahat TUNCEL ve 28 Milletvekilinin (10/1146) Esas Numaralı,
- Diyarbakır Milletvekili Nursel AYDOĞAN ve 27 Milletvekilinin (10/1147) Esas Numaralı,
- Antalya Milletvekili Gökçen Özdoğan ENÇ ve 27 Milletvekilinin (10/1148) Esas Numaralı,

Önergelerinin, 25.11.2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu tarafından kabul edilmesiyle “ Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Meclis Araştırması Komisyonu” kurulmuştur.

13 Ocak 2015 tarihinde çalışmalarına başlayan söz konusu Meclis Araştırması Komisyonunun kurulmasına yönelik önergelerin gerekçeleri incelendiğinde özetle;

- Ülkemizdeki en önemli toplumsal sorunlardan birinin aile içi ve kadınlara yönelik şiddet olduğu,
- Şiddetin, kadınların yalnızca fiziksel ve ruhsal sağlığını etkilemekle kalmayıp, hukuki, sosyal, siyasal ve ekonomik statülerinin gelişmesini de engellediği,
- Kadınlara yönelik saldırıların engellenmesi ve eşitsizliklerin giderilmesi için öncelikle şiddetin kaynağının belirlenmesinin son derece önemli olduğu,
- Kadına karşı şiddetin değişik boyutlarıyla günümüzün en ciddi sosyal problemlerinden biri olarak ön plana çıktığı,
- Ülkemizde Devletin, bağımsız kadın hareketinin ve sivil toplum örgütlerinin birikim ve deneyimlerinden yeterli düzeyde yararlanmaması, sorunların çözümü noktasında bir ilerleme sağlanmasına engel olduğu,
- Kadına yönelik şiddetin en önemli sebebinin, toplumdaki ataerkil yapılanma olduğu, bu durumun her alanda olduğu gibi siyasal, sosyal ve ekonomik olarak şiddete sebep olduğu ve şiddeti meşrulaştırdığı,
- Fiziksel, cinsel, ekonomik ve duygusal şiddet sonucu depresyona giren kadınların, aynı şiddetle yeniden karşılaşmamak için çözüm olarak intiharı düşündükleri veya intihar adı altında öldürdükleri,
- Çoğu namus ve töre cinayeti olarak adlandırılan kadın cinayetlerinin, toplumda olağan karşılanan bir olgu haline geldiği,
- Türkiye tarafından 1985 yılında onaylanan Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde bu konuda imzalanan sözleşmelerin, öncelikli olarak, iç hukukta dikkate alınması gerektiği yönünde hüküm bulunmasına rağmen gerektiği ölçüde başarı sağlanamadığı,
- Eğitim ve istihdam olanağı bulamayan kadının, şiddet ve ayrımcı uygulamalar karşısında güçsüz kalması nedeniyle, maruz kaldığı şiddete karşı koyamadığı,
- Ülkemizde kadınların yarıya yakınının, Türk Medeni Kanunu'nda yapılan olumlu düzenlemelerden, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Hakkındaki Kanun'un varlığından ve Türk Ceza Kanunu'ndaki gelişmelerden habersiz olduğundan, her hangi bir nedenle şiddete uğradığında buna sebep olanlar hakkında, bir yaptırım

olmayacağını, karakola gidip şikayetçi olması halinde barıştırılıp eve gönderileceğini, ardından tekrar şiddete maruz kalacağını düşündüğü,

– Korunan mağdurlara ilişkin adres bilgilerine bazı kamu kurum ve kuruluşlarının sistemlerinden kolay ulaşılabilmesi nedeniyle mağdur şahısların zarar görebildikleri,

– Kadın intiharları ve kadın cinayetlerinin çoğunun cinsel taciz ve tecavüzlerle doğrudan bağlantılı olduğu,

– Kadına yönelik şiddetin, dünyada ve ülkemizde, kentli-köylü, eğitilmiş-eğitimsiz, varlıklı-yoksul, genç-yaşlı, ev kadını-çalışan kadın farkı olmaksızın kadınların büyük çoğunluğunun yaşadıkları ortak sorun olduğu,

– Son yıllarda kadına yönelik şiddeti önleme konusunda, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un kabul edilerek yürürlüğe konulması ve İstanbul Sözleşmesi'nin imzalanarak onaylanması gibi bazı iyi niyetli girişimler olmasına rağmen, bunların uygulamaya dökülememesi, somut, etkin ve çok yönlü bir politika çerçevesinde değerlendirilememesi nedeniyle şiddeti önleme konusunda yetersiz kaldığı,

– Kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusundaki en önemli mücadelenin, toplumsal zihniyet kalıplarına karşı yapılan mücadele olduğu,

– Kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda birçok yasal düzenleme yapılmış ve önlemler alınmış olmasına rağmen, şiddet olgusunun toplumun kanayan bir yarası olarak varlığını devam ettirmekte olduğu, kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin azalması konusunda günümüzde istenen seviyeye gelinememiş olmasının nedenlerinin ciddi olarak araştırılması,

konularına vurgu yapılmıştır.

B. KOMİSYONUN KURULUŞU, GÖREV SÜRESİ VE KOMİSYON ÜYELERİ

Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince verilmiş olan (10/124, 226, 320, 321, 336, 601, 637, 958, 1055, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148) esas numaralı Meclis araştırması önermeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 25.11.2014 tarihli 18'nci Birleşiminde, konularının ortak olması nedeni ile birleştirilerek görüşülmüştür. Bu görüşmelerden sonra, önerelerde belirtilen hususlarla ilgili bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulmasına karar verilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bu konudaki 1077 sayılı Kararı 03.12.2014 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Söz konusu kararda; Meclis Araştırması Komisyonu'nun 17 üyeden oluşmasına, Komisyon'un çalışma süresinin başkan, başkanvekili, sözcü, kâtip üye seçimi tarihinden başlamak üzere 3 ay olmasına ve gerektiğinde çalışmalarını Ankara dışında da yapabileceği hususlarına yer verilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 13.01.2015 tarihli 41'inci Birleşiminde komisyon üye seçimi yapılmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bu konudaki 1080 sayılı Kararı 21.01.2015 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Komisyon, Meclis Başkanlığı'nın çağrısı üzerine yapılan 13.01.2015 tarihli ilk toplantısında Komisyon Başkanı, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip üyelerini seçmiştir. Komisyon, hazır bulunan üyeler arasından en yaşlı üye sıfatıyla İstanbul Milletvekili Binnaz TOPRAK'ın geçici başkanlığında toplanmıştır. Bu toplantıya 14 üye katılmış ve yapılan gizli oylama sonucu Komisyon Başkanlığına İstanbul Milletvekili Alev DEDEGİL (onbir oy), Başkanvekilliğine Kütahya Milletvekili Vural KAVUNCU (on oy), Komisyon Sözcülüğüne Kahramanmaraş Milletvekili Sevde BAYAZIT KAÇAR ve Kâtip üyeliğe Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ (onbire oy) olarak seçilmişlerdir.

Komisyon'a verilen 3 aylık çalışma süresinin sonuna gelindiğinde, konunun kapsamlı bir çalışma gerektirmesi dikkate alınarak bu süre içinde inceleme, araştırma ve rapor yazım sürecinin bitmeyeceğinin anlaşılması üzerine; Komisyon'un 02.04.2015 tarihli toplantısında bir aylık ek süre istenmesine karar verilmiştir. Komisyon, TBMM İçtüzüğü'nün 105'inci maddesinin 2 inci fıkrası gereğince, 13.04.2015 tarihinden geçerli olmak üzere, 1 aylık ek süre istenmesine karar vermiştir. Komisyon'un bu Kararı doğrultusunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 02.04.2015

tarihli 89’uncu Birleşiminde aldığı 1088 sayılı Kararı ile Komsiyonun çalışma süresi; 13.04.2015 tarihinden itibaren 1 ay uzatılmıştır.

Ayrıca Parlaentonun, 07.06.2015 tarihinde yapılması kararlaştırılan Milletvekili Genel Seçimleri nedeniyle çalışmalarına 07.04.2015 tarihinden başlamak üzere ara verdiğinden, Komisyon, 02.04.2015 tarihli toplantısında, “Komisyonun tatil ve araverme sırasında çalışması” hususunda TBMM İçtüzüğünün 25’inci maddesi hükmü gereği, Genel Kurul’dan izin istenmesine yönelik Karar almıştır. Bu Karar doğrultusunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 02.04.2015 tarihli 89’uncu Birleşiminde, Komsiyonun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu sürede de çalışabilmesi hususunda 1089 sayılı Karar alınmıştır.

Tablo B 1: Komisyon Üyeleri ve Seçim Çevreleri

Başkan	Başkan Vekili	Sözcü	Katip
 Alev DEDEGİL İstanbul	 Vural KAVUNCU Kütahya	 Seve BAYAZIT KAÇAR Kahramanmaraş	 Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı
 Ahmet Duran BULUT Balıkesir	 A Nedret AKOVA Balıkesir	 Nurcan DALBUDAK Denizli	 Nursel AYDOĞAN Diyarbakır
 Sermin BALIK Elazığ	 Ruhsar DEMİREL Eskişehir	 Derya BAKBAK Gaziantep	 Binnaz TOPRAK İstanbul
 İsmet UÇMA İstanbul	 Hülya GÜVEN İzmir	 Murat GÖKTÜRK Nevşehir	 Candan YÜCEER Tekirdağ
	 Gülşen ORHAN Van		

C. KOMİSYONUN ÇALIŞMA SÜRECİ HAKKINDA USUL VE ESASLAR

Komisyon; başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtip üyelerin seçiminin yapıldığı 13.01.2015 tarihinden itibaren çalışmalarına başlamıştır. Komisyon Başkanının önerisi üzerine ilk toplantıda Komisyon çalışmaları için gerekli olan kararlar alınmıştır.

Komisyon; 1 Numaralı Kararla;

1. Komisyon'un gerekli görmesi hâlinde, Komisyon olarak ya da oluşturulacak alt komisyonlar marifetiyle mahallinde inceleme ve araştırmalar yapmasına,
 2. Komisyon toplantılarında ve Ankara dışı çalışmalarda tam tutanak tutulmasına,
 3. Komisyon'un Genel Kurul çalışma saatlerinde de çalışma yapabilmesi için Meclis İç Tüzüğü'nün 35. maddesi uyarınca Başkanlık Divanı'ndan izin istenmesine,
 4. Komisyon çalışmalarını kamuoyuna duyurabilmek amacıyla İnternet sitesi kurulmasına ve e-posta adresi alınmasına,
 5. Komisyon süresince ilgili kurum ve kuruluşlardan konu ile ilgili uzman görevlendirilmesi ile ilgili işlemlerin ve yazışmaların yapılmasında, davet edilecek kişi ve kurumların tespiti hususlarında Komisyon Başkanlığı'nın yetkili kılınmasına,
 6. Ankara dışında yapılacak inceleme ve çalışmalara belirlenecek komisyon uzmanları ile kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilen personelin katılmasına,
 7. Rapor yazımında Komisyon Başkanlığı'na redaksiyon yetkisi verilmesine,
 8. Ankara'da yapılan Komisyon toplantılarına bilgi vermek üzere çağrılan davetliler ile diğer kurum ve kuruluşlardan görevlendirilen uzmanların, iaae bedellerinin karşılanması,
- karar verilmiştir.

D. KOMİSYON ÇALIŞMALARI

Çalışma süresi içerisinde 17 toplantı yapan Komisyonumuzun çalışmaları sırasında tam tutanak tutulmuş, komisyonda görevli uzmanların rapor yazımında yararlanması amacıyla ilgili özel ve kamu kurum/kuruluşlarından belge ve bilgiler temin edilmiş; bu kapsamda 70 evrak Komisyonumuza gelmiş, çalışmalar sırasında bu kişilerle de 158 yazışma yapılmıştır. Bu toplantılarda kurum, kuruluş, üniversite ve STK'lardan toplam 70 kişi dinlenmiştir.

Ayrıca, Ankara ilinde bulunan aşağıda belirtilen kurumlara 06 Şubat ve 25-27 Mart 2015 tarihlerinde inceleme ziyaretlerinde bulunulmuştur;

- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti;
- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı İnceleme Ziyareti;
- T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu- Ankara Numune Hastanesi Başhekimliği Ziyareti
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Ankara Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) Ziyareti;

Alınan Kararlar doğrultusunda çalışmalarını ve rapor yazım süreci devam ettirilen Komisyon Taslak Komisyon Raporu, Komisyon üyelerine 17 Nisan 2015 tarihinde dağıtılmıştır.

Komisyon üyeleri bu Taslak Rapor üzerindeki değerlendirme ve görüşlerini ise; 23 Nisan 2015 tarihine kadar Komisyon Başkanlığı'na iletmışlerdir.

Üyelerden gelen öneri ve görüşler çerçevesinde nihai şekli verilen söz konusu Komisyon Raporu, 08 Mayıs 2015 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunulmuştur.

D.1. Komisyon'da Yapılan Toplantıların Konusu, Bilgi Alınanlar ile Tutanaklar

Çalışma takvimi içerisinde TBMM'de 17 toplantı yapan Komisyon, Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzük'ün 105'inci maddesi uyarınca aşağıdaki listede isimleri yazılı kamu kurum ve kuruluşlarıyla sivil toplum örgütleri temsilcilerini Komisyona davet ederek araştırma konusu ile ilgili bilgi almıştır. Söz konusu toplantıların tutanaklarına, (http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.tutanaklar?pKomKod=1014) internet adresinden ulaşılabilir.

D.1.1. 13 Ocak 2015 Tarihli Başkanlık Divanı Seçimi

Başkanlık Divanı Seçimi yapılarak, başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtip üye belirlenmiştir.

D.1.2. 14 Ocak 2015 Tarihli (1.) Toplantı

Komisyon'un çalışma programı taslağının belirlenmesi, çalışma gün ve saatlerimizin kararlaştırılması, Komisyon'da dinlenecek kamu kurumları, STK'lar, sendikalar, meslek örgütleri, üniversiteler ile diğer ilgili kişilerin tespit edilmesi, yurt içi çalışma ziyaretlerinin tarihlerinin belirlenmesi, muhtemel yurt dışı çalışma ziyareti üzerinde bir değerlendirme ve

Komisyon'da görevlendirilecek uzman ve danışmanların değerlendirilmesi konuları görüşülmüştür.

Komisyon üyeleri, Komisyon toplantılarına dinlenmek üzere davet edilmesi gereken kişi, kurum ve kuruluşlar ile Komisyonca inceleme ziyareti yapılması gereken yerler hakkında görüşlerini bildirmişlerdir.

D.1.3. 21 Ocak 2015 Tarihli (2.) Toplantı:

Kadına yönelik şiddetin sebepleri ve alınması gereken önlemler hususunda söz konusu Komisyon tarafından yapılan çalışmalar,

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikasının;

- Bütçe boyutu,
- Kadın sığınma evleri başta olmak üzere istatistiki veriler,
- Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin çalışmaları,
- 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulama sonuçları,
- Kadına yönelik şiddetin aile ve toplum üzerine etkileri ve sonuçları,
- Kadına yönelik şiddetin sebepleri ve bu alanda alınması gereken önlemler,

Hakkında ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Ülker GÜZEL	Ankara Milletvekili, KEFEK Üyesi
Gülser USTAOĞLU	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Genel Müdürü
İdris DENİZ	Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Genel Müdür Yrd.
Mehmet Mustafa NURUAN	Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Genel Müdür Yrd.

D.1.4. 22 Ocak 2015 Tarihli (3.) Toplantı:

- Adalet Bakanlığı açısından kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikasının genel çerçevesi ve bütçe boyutu,
- Cezaevlerinde gördüğü şiddet nedeniyle suç işleyen kadınlar ile kadına şiddet uyguladığı için ceza alan erkekler hakkında istatistiki veriler,
- 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulama sonuçları ile ilgili analiz,
- Hukuksal açıdan kadına yönelik şiddetin sebepleri ve bu alanda alınması gereken önlemler,
- Sağlık merkezlerine şiddete maruz kaldığı için başvuran kadınlar ile ilgili yapılan iş ve işlemler ile sunulan diğer ilgili hizmetler,
- Sağlık merkezlerine şiddete maruz kaldığı için başvuran kadınlar ile ilgili istatistiki veriler,
- Sağlık Bakanlığı açısından kadına yönelik şiddetin sebepleri ve bu alanda alınması gereken önlemler,
- İçişleri Bakanlığı açısından kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikasının genel çerçevesi ve bütçe boyutu,
- Kadına yönelik şiddet kapsamında meydana gelen olayların nedenleri, kıır-kent arasındaki farklılıklar ve ilgili istatistiki veriler,
- 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulama sonuçları ile ilgili analizi,
- Emniyet hizmetleri kapsamında kadına yönelik şiddetin önlenmesi açısından alınması gereken önlemler,

Hakkında ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Gülşah HACİÖMEROĞLU ATNUR	Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü, Tetkik Hakimi
Mustafa AYDIN	Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Tetkik Hakimi
Serap GÖRÜCÜ	Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Psikolog
Konçüy GENÇKAYA	Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, Daire Başkanı
Figen BENEK	Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Tetkik Hakimi
Esra ALATAş	Uzman Doktor, Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Daire Başkanı
Fatma şAHİN	Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu, Daire Başkanı
Nevin DERMAN	Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu, Psikolog
Tarıkhan ÇETİNER	İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, 4. Sınıf Emniyet Müdürü
Özlem YILMAZ	İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı, Jandarma Personel Binbaşı

D.1.5. 28 Ocak 2015 Tarihli (4.) Toplantı:

- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kadına yönelik şiddetin sebepleri ve alınması gereken önlemler hususunda yaptığı çalışmalar,
- Kadına yönelik şiddet olayları kapsamında Kamu Denetçiliği Kurumuna yansıyan şikayetler, bu şikayetler ile ilgili yapılan iş ve işlemler ile sonuçları,
- Diyanet İşleri Başkanlığının kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik görüş ve yaklaşımları, bu kapsamda Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının faaliyetleri ile alınması gereken tedbirler,
- İnsan Hakları Kurumunun kadına yönelik şiddetin önlenmesinde üstelendiği rol, yürüttüğü faaliyetler ile kadına yönelik şiddetin önlenmesi kapsamında alınması gereken önlemler,

Hakkında ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
İlknur İNCEÖZ	Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Aksaray Milletvekili
Serpil ÇAKIN	Kamu denetçiliği Kurumu, Kamu Denetçisi
Sedide AKBULUT	Diyanet İşleri Başkanlığı, Aile ve Dini Rehberlik Daire Başkanı
Süreyya KAVAKLI	İnsan Hakları Kurumu, Uzman

D.1.6. 29 Ocak 2015 Tarihli (5.) Toplantı:

Kadına yönelik şiddet olayları ile ilgili olarak şikâyet, müdahale ve koruma aşamalarında doğrudan görevli olan kamu kurumları temsilcilerinin kendi deneyim ve gözlemleri başta olmak üzere, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri,

Hakkında ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Zeynep ÖKSÜZOĞLU	Adalet Bakanlığı, Ankara Aile Mahkemesi Hakimi
Ayça BALKANLI,	Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Kurumu, Numune Hastanesi Kriz Merkezi, Psikolog
Cemile ALEMDAR	Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Ruh Sağlığı Programı Daire Başkanlığı Temsilcisi
M. Evvah KARAKILIÇ	Doç. Dr. Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Kurumu, Numune Hastanesi Acil Servisi
Nuğman DEMİRDİŞ	İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Çankaya İlçe Emniyet Amirliği, Cebeci Polis Merkezi Emniyet Amiri
Arzu GÜR	ASPB İstanbul İl Müdür Yrd. Erkek Konukevi Müdürü
Nurdan IRMAK	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ŞÖNİM, Klinik Psikolog
Aydan ÇİLİNGİR	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadın Konukevi Çocuk Gelişimci
Ülker Can ÖZBEY İLHAN	Avukat, Ankara Barosu Gelincik Merkezi Temsilcisi
Hilal GÜRPINAR	Mamak Belediyesi Kadın Danışma Merkezi, Sosyal Hizmet Uzmanı

D.1.7. 05 Şubat 2015 Tarihli (6.) Toplantı:

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde STK'ların rolü ve bu alanda alınması gereken idari ve hukuki önlemler üzerine; ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Betül ALTINSOY YANILMAZ	Avukat, Kadın ve Demokrasi Derneği - KADEM, Hukuk Komisyonu Başkanı
Muhammet ÖZEN	Boşanmış Mağdur Babalar Derneği, Başkanı ve Eş Başkanı
Mustafa Murat ERCAN	
Canan GÜLLÜ	Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı
Dr. Gülsüm ÖNAL	Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Dernek Başkanı
Serpil ERENOĞLU	Türkiye Kadın Muhtarlar Derneği Başkanı
Hale EKMEKÇİ EMRE	Türkiye Kadın Muhtarlar Derneği Genel Sekreteri
Hayriye AŞÇIOĞLU	Kadın Merkezi Vakfı Temsilcisi – KAMER

D.1.8. 10 Şubat 2015 Tarihli (7.) Toplantı:

Kadına yönelik şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil ve çözüm önerileri üzerine ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Murat ELLİALTI	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkan Yardımcısı
Sibel Arzu YILMAZ VAROL	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Sekreteri
Ertuğrul CİNGİL	Anadolu Ajansı Genel Müdürlüğü Türkiye Haberleri Yayın Yönetmeni

D.1.9. 11 Şubat 2015 Tarihli (8.) Toplantı:

Kadına yönelik şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, haberlerde kullanılan dil ve çözüm önerileri üzerine; ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Oral ÇALIŞLAR	Radikal Gazetesi, Gazeteci
Belma AKÇURA	Milliyet Gazetesi, Gazeteci
Prof. Dr. Çiler DURSUN	Ankara Üniversitesi İletişim Fak. Öğretim Üyesi

D.1.10. 12 Şubat 2015 Tarihli (9.) Toplantı:

- Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde üniversitelerin rolü ile bu konuda çalışmalar yapan akademisyenlerin olayların nedenlerine bakışı ve çözüm önerileri,
- 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulanması, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri,
- Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde Birleşmiş Milletlerin çalışmaları,

Hakkında ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Doç. Dr. Gülsüm ÇAMUR DUYAN	Turgut Özal Üniversitesi Öğretim Üyesi
Özlem ŞİMŞEK	Adalet Bakanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele Bürosu Savcısı
Meltem AĞDUK	BM Nüfus Fonu
Zeynep BAŞARAN	

D.1.11. 18 Şubat 2015 Tarihli (10.) Toplantı:

Kadına yönelik şiddet olaylarının tarafı kadın mahkûmların sorunları ve çözüm önerileri üzerine ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Kadir AVARA	Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile Ankara L 1 Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Kurum Müdürü
Nesil SAĞIN KÜÇÜK	Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Psikolog
Özlem TANIŞMAN	Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Sosyal Hizmet Uzmanı
Mevhibe Nurşah AYDOĞAN	Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Sosyal Hizmet Uzmanı
Ayşen ACAR	Ankara L 1 Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Psikolog

D.1.12. 19 Şubat 2015 Tarihli (11.) Toplantı:

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde STK'ların rolü ve bu alanda alınması gereken idari ve hukuki önlemler ile 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri üzerine aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Gülşen ÜLKER	Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Temsilcisi
Selen DOĞAN	Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği
Prof. Dr. Gülriz UYGUR	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Öğretim Üyesi

D.1.13. 25 Şubat 2015 Tarihli (12.) Toplantı:

- “2014 Aile İçi Kadına Yönelik Şiddet” rapor çalışmaları mağdur kadının adli süreçte korunması,
- Kadına yönelik şiddet suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasına yönelik süreç,

Hakkında ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alman	
Kişi	Kurumu/Görevi
Doç. Dr. İknur YÜKSEL KAPTANOĞLU	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Muhittin ÖZDEMİR	Hakim, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Mağdur Hakları Daire Başkanı
Ahmet Gökay AKTAŞ	Ankara Adliyesi, Cumhuriyet Savcısı

D.1.14. 26 Şubat 2015 Tarihli (13.) Toplantı:

- Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde STK’ların rolü ve bu alanda alınması gereken idari ve hukuki önlemler üzerine;
- Birleşmiş Milletler ile yapılan “Medya ve Kadına Yönelik Şiddet” konulu araştırma, Hakkında ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alman	
Kişi	Kurumu/Görevi
Uzm. Dr. Esra KOCA	Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Derneği (KASAD-D)
Uzm. Dr. Mehtap ARSLAN DELİCE	Sağlıkçılar Eğitim ve Dayanışma Vakfı (KASAV)
Prof. Dr. Mine GENÇEL BEK	Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Öğretim Üyesi
Aslı ÇİNGİL	Hazar Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği Temsilcisi

D.1.15. 04 Mart 2015 Tarihli (14.) Toplantı:

- Kadına yönelik şiddetin nedenleri ve çözüm önerileri,
- Kadına yönelik şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, kadına şiddet haberlerinin sunumunda kullanılan dil ve medyanın kadına yönelik şiddetin çözümüne katkısı,

Hakkında ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Prof. Dr. Nevzat TARHAN	Üsküdar Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Türkan DAĞOĞLU	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanvekili, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Üyesi, İstanbul Milletvekili
Hatice KAPUSUZ	Medya İzleme Grubu (MEDİZ) Temsilcisi

D.1.16. 24 Mart 2015 Tarihli (15.) Toplantı:

- Kadına yönelik şiddetin nedenleri ve çözüm önerileri, örgün ve yaygın eğitim müfredatına, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi konularının dahil edilmesi,
- Üniversitelerin kadın sorunlarını araştırma ve uygulama merkezlerinin çalışmaları ile bu konuya ilişkin araştırmalarının teşviki,
- 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi doğrultusunda yapılan çalışmalar,

Hakkında ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Prof. Dr. Emin KARİP	MEB, Talim Terbiye Kurulu Başkanı
Şennur ÇETİN	MEB, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Daire Başkan Vekili
Fatih BAŞAK	MEB, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Daire Başkanı,
Hasan YILMAZ	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, Daire Başkanı
Prof. Dr. Mustafa SAFRAN	YÖK Başkanı Danışmanı

D.1.17. 02 Nisan 2015 Tarihli (16.) Toplantı:

- Kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusundaki Bakanlık Politikaları hakkında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Komisyonla bilgi paylaşımında bulunmuştur.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Doç. Dr. Ayşenur İSLAM	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

D.2. Yurt İçinde Yapılan İncelemeler, alışma Ziyaretleri ve Diğer Faaliyetler

D.2.1. 06.02.2015 Tarihli alışma Ziyareti

06 şubat 2015 tarihinde T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel M¼d¼rl¼ę¼ Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu Ankara 1 No.lu L Tipi Erkek Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na yapılan ziyarette iki kadın ve iki erkek olmak üzere d¼rt h¼k¼ml¼ ile g¼r¼řme gerçekleştirilmiştir. Akabinde, Komisyon, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel M¼d¼rl¼ę¼ Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı'na giderek, "Elektronik İzleme Sistemi y¼ntemlerinden Elektronik Kelepenin kadına y¼nelik şiddetin ¼nlenmesindeki rol¼" hakkında bilgi almış, Elektronik Kelepenin bu alanda uygulanabilirliği tartışılmıştır. Ardından T.C. Sağlık Bakanlığı T¼rkiye Kamu Hastaneleri Kurumu- Ankara Numune Hastanesi Başhekimliği "Tıbbi Sosyal Hizmet Birimi ile Kriz M¼dahale Merkezine" yapılan çalışma ziyaretinde, şiddet mağduru kadınlara ilişkin verilen sağlık hizmetleri hakkında incelemelerde bulunulmuştur. Ayrıca Komisyon ¼yeleri ve uzmanlardan oluşan heyet, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Stat¼s¼ Genel M¼d¼rl¼ę¼ Ankara Aile ve Sosyal Politikalar İl M¼d¼rl¼ę¼ şiddet ¼nleme ve İzleme Merkezi'ne (şöNİM) ziyaret gerçekleştirmiştir. Son olarak, "Kadın Konukevi M¼d¼rl¼ę¼ ve Kadın İlk Kabul Birimine" ziyaret gerçekleştirilmiştir.

D.2.2. 25.03.2015 Tarihli alışma Ziyareti

Komisyon, aile içi şiddet suçu nedeni ile ceza infaz kurumunda bulunan mahk¼mlar ile g¼r¼řme yapmak ve ceza infaz kurumlarının koşullarını incelemek amacı ile Ankara 1 Nolu L Tipi Erkek Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na inceleme ziyaretlerinde bulunulmuştur.

Kurumda aile içi şiddet suçu sebebi ile h¼k¼ml¼ veya tutuklu olan 8 erkek mahk¼m ve 7 kadın mahk¼m ile g¼r¼ř¼lm¼řtir. Yapılan g¼r¼řmede; g¼r¼ř¼len mahk¼mların bir kısmının alkol ve uyuşturucunun etkisiyle s¼z konusu cinayetleri işledikleri, evli erkeklerin eşlerini kendilerini aldatma gerekçesiyle ¼ld¼rd¼kleri beyan edilmiştir.

D.2.3. 27.03.2015 Tarihli alışma Ziyareti

Komisyon, kadına y¼nelik şiddet konusunda yapılan çalışmalarını yerinde g¼rmek ve kurum yetkilileri ve çalışanlarından kuruma ilişkin bilgi almak için Ankara şöNİM'e ve 'Elektronik Takip Sistemi' hakkında bilgilenmek ve sistemi yerinde g¼rmek için Adalet

Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı'na inceleme ziyaretlerinde bulunulmuştur.

D.3. Komisyona Davet Edilerek Bilgi Alınan veya Komisyonun Görüş Talep Ettiği STK'lar

13 Ocak 2015 tarihinde çalışmalarına başlayan Komisyona, Komisyon üyelerinin önerileri çerçevesinde belirlenen 12 STK davet edilerek dinlenmiş, 34 STK'dan ise yazılı olarak görüş talep edilmiştir.

Tablo D 1: Komisyona Davet Edilerek Bilgi Alınan STK'ların Listesi,

S.N.	Sivil Toplum Kuruluşu	Sunum Tarihi	Temsilcileri
1	Kadın ve Demokrasi Derneği Hukuk komisyonu Başkanı (KADEM)	05 Şubat 2015	Av.Betül ALTINSOY YANILMAZ
2	Boşanmış Mağdur Babalar Derneği Başkanı ve Eş Başkanı	05 Şubat 2015	Muhammet ÖZEN ve Mustafa Murat ERCAN
3	Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı	05 Şubat 2015	Canan GÜLLÜ
4	Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Dernek Başkanı	05 Şubat 2015	Dr. Gülsüm ÖNAL
5	Türkiye Kadın Muhtarlar Derneği Başkanı ve Genel Sekreteri	05 Şubat 2015	Serpil ERENOĞLU ve Hale EKMEKÇİ EMRE
6	Kadın Merkezi Vakfı (KAMER)	05 Şubat 2015	Hayriye AŞÇIOĞLU
7	Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (70 Kadın Platformu Adına)	19 Şubat 2015	Gülşen ÜLKER
8	Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği	19 Şubat 2015	Selen DOĞAN
9	Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Derneği (KASAD-D)	26 Şubat 2015	Uzm. Dr. Esra KOCA
10	Sağlıkçılar Eğitim ve Dayanışma Vakfı (KASAV)	26 Şubat 2015	Uzm. Dr. Mehtap ARSLAN DELİCE
11	Hazar Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği Temsilcisi	26 Şubat 2015	Ashlı CİNGİL
12	Medya İzleme Grubu (MEDİZ) Temsilcisi	04 Mart 2015	Hatice KAPUSUZ

Tablo D 2: Komisyonun Görüş Talep Ettiği STK'ların Listesi,

S.N.	Sivil Toplum Kuruluşu	S.N.	Sivil Toplum Kuruluşu	S.N.	Sivil Toplum Kuruluşu
1	Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınma Derneği (AKDAM)	13	Gökkuşluğu İstanbul Kadın Platformu (GİKAP)	25	Kadının Sosyal Hayatını Araştırma ve İnceleme Der.
2	Aileyi Koruma ve Destekleme Derneği (AKODER)	14	Hazar Eğitim, Kültür ve Dayanışma Derneği	26	Kadınları Koruma ve Dayanışma Derneği
3	ANKA Kadın Araştırma Merkezi	15	İzmir Barosu Kadın Hakları Danışma ve Hukuk Araş .Mrk.	27	Mor Salkım
4	Ankara Barosu – Gelincik Projesi	16	İzmir Kadın Dayanışma Derneği	28	Muş Kadın Derneği
5	Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi	17	Kadın Cinayetlerine Karşı Acil Önlem Platformu	29	Nevşehir Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği
6	Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği	18	Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu	30	Şanlıurfa Yaşam Evi Kadın Dayanışma Derneği
7	Aydın Söke Kadın Sığınma Evi Derneği	19	Kadın Dayanışma Vakfı	31	Türk Kadınlar Birliği Derneği
8	Ayrımcılığa Karşı Kadın Hakları Derneği	20	Kadın Haklarını Koruma Derneği	32	Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF)
9	Başkent Kadın Platformu	21	Kadın Hareketi Derneği	33	Uluslararası Kadınlar Dayanışma Derneği
10	Bianet	22	Kadın Merkezi (KA-MER)	34	Van Kadın Derneği
11	Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği (CEİD)	23	Kadın ve Demokrasi Derneği (KADEM)		
12	Diyarbakır Selis Danışmanlık Merkezi	24	Kadının İnsan Hakları Ve Yeni Çözümler Derneği		

E. KOMİSYON'DA GÖREVLENDİRİLEN UZMANLAR VE ÇALIŞMA SÜRECİ

Komisyon'da görevlendirilecek uzmanların Komisyon'un çalışma alanının en az bir bölümünde ihtisas sahibi, işini çok iyi bilen kişiler olmaları gözetilmiştir. İki Komisyon uzmanıyla beraber toplam 19 uzman Komisyon'da görevlendirilmiştir.

Tablo E 1: Komisyon’da Görevlendirilen Uzmanlar Listesi

İsim	Unvan	Kurum
Ayça BALKANLI	Psikolog	Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Kurumu
Ayşe BAYRAKTAR	İş Müfettişi	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı
Bahar AKBAŞ AYGÜN	Adalet Uzman Yardımcısı	Adalet Bakanlığı Mağdur Hakları Daire Başkanlığı
Burcu SARIER ÇAKMAK	Uzman	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı KSGM
Cemile ALEMDAR	Hemşire	Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu
Ezgi ERGÜNEŞ DURAN	Uzman	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı KSGM
Fatma Gül ERTUĞRUL	Sosyal Hizmet Uzmanı	Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu
Figen BENEK	Daire Başkanı	Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü
Gülşah HACİÖMEROĞLU ATNUR	Daire Başkanı	Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü
Gürsel ÖZTÜRK	Müşavir, Komisyon Uzmanı	TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
Kübra SERTKAYA	Daire Başkanı	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı KSGM
Melike YALÇIN	Sosyal Çalışmacı	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı KSGM
Mustafa BİÇER	Müdür Yardımcısı, Koordinatör	TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
Özlem YILMAZ	Jandarma Personel Binbaşı, Şube Müdürü	İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı Asayiş Daire Başkanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürü
Serap GÖRÜCÜ	Psikolog	Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü
Sinan GÜRSU	Baş Denetçi	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Denetim Hizmetleri Başkanlığı
Tarıkhan ÇETİNER	4. Sınıf Emniyet Müdürü	İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürü
Tuba ÖCAL	Çalışma Uzmanı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü
Zeynep ÖKSÜZOĞLU	Aile Mahkemesi Hakimi	Adalet Bakanlığı Ankara Aile Mahkemesi

F. KOMİSYONA SUNULAN ÖNERGELER, RAPORLAR VE BELGELER

Tablo F 1: Komisyona Sunulan Dokümanlar

Sıra No	Kurum/Kuruluş/Kişi	Belge Tarihi ve Sayısı	Konusu
1	İzmir Milletvekili Hülya GÜVEN	13/01/2015 378075	Önerge
2	Şerafettin GÜRLEK	15/01/2015 357864	Vatandaş Dilekçesi
3	Mamak Belediye Başkanlığı	27/01/2015 370606	Görevlendirme
4	İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı	27/01/2015 370605	Uzman Görevlendirmesi
5	İstanbul Milletvekili Sedef KÜÇÜK	27/01/2015 370735	Dilekçe (Komisyon üyeliğinden İstifa)
6	HSYK	03/02/2015 372884	Uzman Görevlendirmesi
7	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (KSGM)	09/02/2015 374525	Kadın Statüsü Komisyonu 59. Oturumu (New York/ABD)
8	İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü	09/02/2015 374563	Projeler ve Mevzuat Hükümleri
9	Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü	10/02/2015 374734	Uzman Görevlendirmesi
10	Ankara Valiliği Ankara İl Emniyet Müdürlüğü	10/02/2015 374738	Toplantı Davet Cevabı
11	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Personel Dai. Bşk.	10/02/2015 374824	Uzman Görevlendirmesi
12	Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü	11/02/2015 375083	Bilgi Talebi
13	Tokat Cumhuriyet Başsavcılığı	11/02/2015 375086	Vatandaş Dilekçesi
14	Balıkesir Milletvekili Ayşe Nedret AKOVA	11/02/2015 375096	Önerge
15	Hacı YILMAZ	17/02/2015 376793	Vatandaş Dilekçesi
16	TRT	18/02/2015 377121	Bilgi Talebi
17	KOSGEB	19/02/2015 377539	Bilgi Talebi (Rapor)
18	İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü	19/02/2015 377540	Bilgi Talebi (Rapor)
19	Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü	19/02/2015 377700	Bilgi Talebi (Rapor)
20	Nevşehir Valiliği	20/02/2015 378031	Bilgi Talebi (Rapor)

Sıra No	Kurum/Kuruluş/Kişi	Belge Tarihi ve Sayısı	Konusu
21	Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü	20/02/2015 378044	Uzman Görevlendirmesi
22	RTÜK	23/02/2015 378329	Bilgi Talebi (Rapor)
23	Gençlik ve Spor Bakanlığı Eğitim, Kültür ve Araş. Bşk.	25/02/2015 379487	Bilgi Talebi
24	İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü	25/02/2015 379493	Bilgi Talebi (Rapor)
25	İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı	26/02/2015 379774	Bilgi Talebi
26	İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı	26/02/2015 379772	Bilgi Talebi (Rapor)
27	Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlüğü	26/02/2015 379775	Bilgi Talebi (Fransa Aile Arabuluculuğu Sistemi)
28	Kalkınma Bakanlığı Sosyal Sektörler ve Koord.Genel Müd.	27/02/2015 380421	Bilgi Talebi (Rapor)
29	Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü	03/03/2014 381093	Bilgi Talebi (Rapor)
30	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (KSGM)	03/03/2015 381091	Bilgi Talebi (Rapor)
31	TRT	03/03/2015 381149	Milletvekilleri Sorularına Cevap
32	Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı	06/03/2015 382348	Bilgi Talebi (Rapor)
33	Mehmet KAYALAR	06/03/2015 382374	Vatandaş Dilekçesi
34	Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı	10/03/2015 383002	Bilgi Talebi (Rapor)
35	Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü	10/03/2015 383114	Bilgi Talebi (Rapor)
36	HSYK	10/03/2010 383003	Görevlendirme
37	Mor Salkım Kadın Dayanışma Derneği	11/03/2015 383318	STK Görüş ve Önerileri
38	Şanlıurfa Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği	11/03/2015 383316	STK Görüş ve Önerileri
39	KASAİD	11/03/2015 383319	STK Görüş ve Önerileri
40	KASAV	11/03/2015 383366	STK Görüş ve Önerileri
41	Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu	11/03/2015 383367	STK Görüş ve Önerileri

Sıra No	Kurum/Kuruluş/Kişi	Belge Tarihi ve Sayısı	Konusu
42	HAZAR Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği	11/03/2015 383368	STK Görüş ve Önerileri
43	Aileyi Koruma ve Destekleme Derneği	11/03/2015 383369	STK Görüş ve Önerileri
44	Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müdürlüğü	13/03/2015 384230	Bilgi Talebi
45	Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü	13/03/2015 384231	Mevzuat ve Çözüm Önerileri
46	HSYK	13/03/2015 384232	Aile İçi Şiddet Büroları Hk.
47	Üsküdar Üniversitesi	13/03/2015 384233	Rapor
48	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (KSGM)	13/03/2015 383236	Bilgi Talebi (Rapor)
49	MEDİZ	13/03/2015 384237	2008 Raporu
50	Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı	13/03/2015 384240	Araştırma
51	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	19/03/2015 385631	Bilgi Notu (20.Dönem)
52	Milli Eğitim Bakanlığı	19/03/2015 385632	Rapor (Bakanlık Çalışmaları)
53	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müd.	23/03/2015 386187	Bilgi Talebi
54	YÖK	24/03/2015 387076	Görüş, Öneri ve Görevlendirme
55	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ATHGM)	26/03/2015 388319	Bilgi Talebi (Rapor)
56	Milli Savunma Bakanlığı	30/03/2015 389738	Şiddet Konusunda Yapılan Eğitim Çalışmaları
57	AÇEV	30/03/2015 390618	Görüş, Öneriler
58	YÖK	01/04/2015 391917	Görüş, Öneriler
59	Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı	06/04/2015 394585	Soru ve Cevaplar
60	Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji Genel Müdürlüğü	17.04.2015 397772	Bilgi Talebi
61	Mor Çatı	22/04/2015 398467	STK Görüş ve Önerileri
62	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	22/04/2015 398484	ALO 183
63	Diyanet İşleri Başkanlığı	22/04/2015 398487	Bilgi Talebi

Sıra No	Kurum/Kuruluş/Kişi	Belge Tarihi ve Sayısı	Konusu
64	Tekirdağ Milletvekili Candan YÜCEER	23/04/2015 398553	Muhalefet Şerhi
65	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı - İŞKUR	23/04/2015 398554	Bilgi Talebi
66	İzmir Milletvekili Hülya GÜVEN	23/04/2015 398556	Muhalefet Şerhi
67	Aileyi Koruma ve Destekleme Derneği	11/03/2015 383369	STK Görüş ve Önerileri
68	Eskişehir Milletvekili Ruhsar DEMİREL	27.04.2015 398841	Muhalefet Şerhi
69	Diyarbakır Milletvekili Nursel AYDOĞAN	27.04.2015 399044	Muhalefet Şerhi
70	Balıkesir Milletvekiki A.Nedret AKOVA	27.04.2015 399045	Muhalefet Şerhi

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN**

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU

GİRİŞ: MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU’NUN KURULUŞ GEREKÇELERİ VE ÇALIŞMA YÖNTEMİ

Kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci, TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca verilen 32 adet önerenin birleştirilmesiyle bir araştırma komisyonu kurulmuştur.

Bu Meclis Araştırması Komisyonu’nun görev ve yetkileri Anayasa’nın 98’inci ile TBMM İç Tüzüğü’nün 105’inci maddelerinde tadat edilmiştir. Buna göre 13 Ocak 2015 tarihinde çalışmalarına başlayan “Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu’nun:

– Görevi iki bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölüm; kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılmasıdır. İkinci bölüm ise kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik tedbirlerinin belirlenmesidir.

– Yetkisi ise; Anayasa’nın 98’inci maddesinin 3’üncü fıkrasına göre kendisine verilen görev kapsamında, “bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibaret” şeklinde belirlenmiştir.

Komisyon araştırmasını, TBMM İç Tüzüğü’nün 105’inci maddesi ve Parlamentonun bu güne kadarki uygulamaları çerçevesinde;

– Kamu kurumlarından, KİT’lerden, özel kanun ile veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş banka ve kuruluşlardan, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ve kamu yararına çalışan derneklerden bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgililerini çağırıp bilgi almak,

– Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurmak,

şeklinde tamamlamıştır. Devlet sırları ile ticarî sırlar, Meclis araştırması kapsamının dışında kalmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDET OLGUSU

1.1. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN TANIMI VE TÜRLERİ

Kadına yönelik şiddetin anlaşılabilmesi için öncelikle genel olarak “şiddet” kavramının anlaşılması önemlidir.

Buna göre, şiddet; insanın bedensel veya ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan, güç ve baskı uygulayıcı bireysel veya toplu hareketlerin kasıtlı kullanılmasıdır.

Genelden özele doğru gidildiğinde ev içi şiddet, özel yaşamda, ailede ve/veya aynı evde birlikte yaşayan kişiler arasında, cinsel ilişki ya da kan bağı ile bağlı bireyler arasında gerçekleşen bir şiddet türüdür. Bu tür şiddet, kişinin eşine, çocuklarına, anasına, babasına, kardeşlerine veya yakın akrabalarına yönelik her türlü saldırgan davranıştır. Bu şiddet, evli olanlar ve aynı evde yaşayanlar arasında olabileceği gibi, eski eşe, eski nişanlıya veya arkadaşına yönelik de olabilmektedir.

Kadına yönelik şiddet ise, özel hayatta, ailede ya da toplum içinde kadınların fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle sonuçlanan ya da sonuçlanabilecek her türlü cinsiyete dayalı eylemi içerir. Söz konusu tanım genel anlamda şiddetten temel alındığı nokta itibariyle farklılaşmaktadır. Zira kadına yönelik şiddet temelde kadına karşı “kadın olduğu için” uygulanan bir şiddet türü, ayrımcılık biçimi ve bu farklılaşma nedeniyle mücadelede kendine özgü çözümler geliştirilmesi gereken bir alandır.

Kadına yönelik şiddet de farklı sınıflarda, etnik gruplarda, sosyo-ekonomik düzeylerde ve değişik kültürlerde var olan bir sorun olup; çoğu zaman saldırganlar tarafından üstünlüklerini kanıtlamak için bilinçli olarak uygulanmaktadır. Dolayısıyla, kadına yönelik şiddet yalnız cinsiyetler arası eşitsizliğin bir göstergesi değil aynı zamanda söz konusu eşitsizliğin devamına da hizmet eden bir olgudur.¹

Nitekim, kadına yönelik şiddet BM Genel Kurulu tarafından kabul edilen Karar²'da ilk

¹Wattz, C. ve Zimmerman, C., (2002), ‘Violence Against Women: Global Scope And Magnitude’, British Medical Journal, 359, ss.1232-1237

²BM Genel Kurulu Üçüncü Komite Raporu üzerine (A/63/425) 63/155 Kadına Yönelik Her Türlü Şiddetle Mücadelenin Yoğunlaştırılması,

defa kapsamlı bir biçimde şöyle ele alınmıştır:

“Kadına yönelik şiddetin kadınlar ve erkekler arasındaki tarihi eşitsiz ilişkilerden doğduğunu, kadına yönelik şiddetin kadınların her türlü insan haklarını ve temel özgürlüklerini kullanmaktan mahrum bıraktığını, kadınların kapasitesini geliştirebilmeleri için büyük bir engel yarattığını yeniden ifade eder”.

1.1.1.Ulusal Literatürde Kullanılan Tanımlamalar

Kadına yönelik şiddet, bu alanda ortaya konulmuş ulusal çalışmalarda geniş bir perspektifte tanımlanmaktadır. Konuya ilişkin ortaya konulmuş bilimsel eserlerin yanı sıra özellikle mevzuatımızda ilgili kanunlar altında kadına yönelik şiddetin tanımlamalarına yer vermiştir.

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da şiddet; ev içi şiddet, kadına yönelik şiddet ve şiddet olarak ayrı ayrı tanımlanmıştır. Kanun'da şiddet; “kişinin fiziksel cinsel psikolojik ve ya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri bunlara yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini içeren toplumsal kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır.” şeklinde tanımlanmıştır.³

Ev içi şiddet “şiddet mağduru ve şiddet uygulayan ile aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hane de ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddettir”⁴ biçiminde ifade edilmiştir.

Aile içi şiddet, kişinin eşine çocuklarına ana babasına kardeşlerine ya da yakın akrabalarına yönelik onların fiziksel psikolojik ekonomik sosyal cinsel ve ekonomik

http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararasi_belgeler/kadina_karsi_siddet/BM%20Genel%20Kurulunu n%2057%20179%20Nolu%20Karar%C4%B1%20%20Namus%20Ad%C4%B1na%20Kad%C4%B1nlara%20Kar% C5%9F%C4%B1%20%C4%B0%C5%9Flenen%20Su%C3%A7lar%C4%B1n%20Ortadan%20Kald%C4%B1r%C4 %B1lmas%C4%B1na%20Y%C3%B6nelik%20%C3%87al%C4%B1%C5%9Fma.pdf

3 20 Mart 2012 Tarih ve 28239 Sayılı Resmî Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>

4 <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>

bağımsızlığını ihlal eden etkileyen hareketlerdir.⁵ Aile fertleri arasında birbirini kontrol etme dürtüsüne dayanan tehditten öldürmeye cinsel saldırıdan hakaret içeren birçok değişik davranış türüdür.⁶

Kanunda İstanbul Sözleşmesi'nde yer alan “kadına yönelik şiddet” ve bunun en bariz biçimlerinden olan “kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” tanımları birleştirilmiş ve Sözleşmede yer alan tanımla uyumlu bir şekilde kadına yönelik şiddet tanımı yapılmıştır. Buna göre kadına yönelik şiddet, “kadınlara yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranıştır.” olarak ifade edilmiştir. Dolayısıyla 6284 sayılı Kanun kadına yönelik şiddetin cinsiyete dayalı yönünü gören bir perspektifle kadına yönelik şiddeti tanımlamıştır.

1.1.2. Uluslararası Literatürde Kullanılan Tanımlamalar

1970'lerle birlikte artan kadın hakları talebi karşısında, 1980'lerde uluslararası insan hakları hukuku, kadınların kadın olmalarından dolayı yaşadıkları hak ihlallerini ortaya koyan bir tutumu benimsemeye başlamıştır. Uluslararası insan hakları hukukunda, kadınların ve kız çocuklarının farklılıklarından kaynaklanan bir takım hak ihlalleri görmezden gelinmiştir. Bu problem, ayrımcılıktan öte hukukun, kadınların modern kamusal alandan dışlanmışlığını onaylaması ve devam ettirmesi, özel alandaki cinsiyet eşitsizliğini görmezden gelmesiyle ilgilidir. Dolayısıyla, bu durum kamusal-özel alan ayrımına ilişkin olup; uluslararası insan hakları belgelerinin tarihsel olarak kamusal alandaki hak ihlalleriyle ilgili olmasının bir sonucudur. Kamusal alan çalışma yaşamında yer alan erkelere karşılık gelirken, özel alan evde olan kadınlara karşılık gelmektedir. Bununla birlikte, özellikle 1970'li yıllarda başlayan süreç sonunda, kadınların adaletsizlik deneyimleri uluslararası insan hakları hukukuna aktarılmaya, bu alanda Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)⁷ gibi

⁵ Kelly, J. ve Johnson, M., (2008), "Differentiation Among Types of Intimate Partner Violence; Research Update And Implications For Interventions", Family Court Review, C.46, S.3, ss.476-499; İ. Özgentürk, V. Kargın ve H., Baltacı, "Aile İçi Şiddet ve Şiddetin Nesilden Nesile İletilmesi", Polis Bilimleri Dergisi, C.14/4

⁶Goldstein, M., (2007), "Seeking Protection From Domestic Violence", Osce Yayınları - İ., Özgentürk, V., Kargın, H., Baltacı, "Aile İçi Şiddet ve Şiddetin Nesilden Nesile İletilmesi" Polis Bilimleri Dergisi, C.14/4.

⁷ Sözleşme BM bünyesinde kabul edilen dokuz temel insan hakları sözleşmesinden birisidir. 1979 yılında BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş olup; Türkiye Sözleşmeye 1985 yılında taraf olmuştur.

sözleşmeler yer almaya başlamıştır.⁸ CEDAW Sözleşmesi’nde kadına yönelik şiddet “ayrımcılık” kapsamında ele alınmıştır.

1990’a kadar kadına yönelik şiddet uluslararası alanda bir insan hakları konusu olarak değil, suç konusu olarak tartışılmıştır. 1991 yılında BM Ekonomik ve Sosyal Haklar Komisyonu ve Kadının Statüsü Komisyonu (KSK) tarafından, kadına yönelik şiddetin önemli bir problem olduğunun altı çizilmiştir. Bu vurgunun devamında CEDAW Komitesi 1992 yılında 19 No’lu Genel Tavsiye Kararı’nı ilan etmiş ve toplumsal cinsiyet temelli şiddetin, toplumsal cinsiyet ayrımcılığının nedeni olduğunu kabul etmiştir.⁹

1993 Viyana İnsan Hakları Konferansı ise bu alanda bir dönüm noktası olup; kadın haklarının, insan hakları olduğu bu toplantıda kabul edilmiştir. Viyana Bildirgesi’nin ve Eylem Programı’nın 18 inci maddesiyle, kadınların ve kız çocuklarının insan haklarının, evrensel insan haklarının vazgeçilmez, bütünlümlü ve bölünmez bir parçası olduğu vurgulanmıştır.¹⁰

BM bünyesinde 1993 yılında kabul edilen Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri ve 1995 yılında kadına yönelik şiddet konusunda özel raportör atanması önemli adımlar olarak karşımıza çıkmaktadır.¹¹ Kadına yönelik şiddet kavramı, uluslararası insan hakları hukuku alanında ilk kez 1993 yılında BM Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri’de tanımlanmıştır. Bu çerçevede, kadına yönelik şiddet; “ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir.”¹²

Ayrıca, 1995 yılında Pekin’de düzenlenen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı sonucunda kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu’nda kadınlara yönelik şiddet kavramı şu şekilde tanımlanmıştır; “kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı

⁸Uygur, G. ve Çağlar Gürgey, F. İ., (2014), “Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet”, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet Kitabı, (Derleme Kitabı), Savaş Yayınevi, Ankara, s.18.,

⁹A.g.e, s.46

¹⁰A.g.e. s.47

¹¹A.g.e. s.47

¹²Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri, (1993),

<http://www.ombudsman.gov.tr/contents/files/207b4--Kadınlar-Karsi-Siddetin-Tasfiye-Edilmesine-Dair-Bildiri.pdf>
(Erişim 03.02.2015)

ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türden şiddet anlamına gelmektedir.”¹³

Pekin Eylem Platformu’nun 12 kritik alanından birisini “kadınlara yönelik şiddet” oluşturmaktadır. Bu çerçevede; dayak dâhil aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, evdeki kız çocuklarının cinsel istismarı, çeyiz parası, evlilikte tecavüz, kadınlara zararlı olan, kadının cinsel organına zarar verme ve diğer geleneksel uygulamalar, nikah dışı şiddet ve istismarla bağlantılı şiddet, tecavüz, cinsel taciz, işyerinde, eğitim kurumlarında ve başka yerlerde sarkıntılık ve cinsel zorlama dahil toplum içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadınların alınıp satılması ve fahişeliğe zorlanması, özel ya da kamusal alanda meydana geldiğine bakılmaksızın devletin yürüttüğü veya göz yumduğu fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, silahlı çatışma durumlarında kadınların insan haklarının ihlal edilmesi, özellikle cinayet, sistematik tecavüz, cinsel kölelik ve gebeliğe zorlama, zorla kısırlaştırma ve düşüğe zorlama, kontraseptiflerin zorla/baskıyla uygulanması, kız bebeklerin öldürülmesi ve doğum öncesi cinsiyet seçimi gibi uygulamaların kadına yönelik şiddet kapsamında ele alınması gerektiği ancak kavramın bunlarla sınırlı olmadığı belirtilmektedir.

Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) ise bu alanda çok önemli bir kazanımdır. Kadına yönelik şiddetle ilgili olarak, CEDAW genel tavsiye kararı niteliğinde iken, İstanbul Sözleşmesi ile taraf devletlere yükümlülük getiren aşamaya geçilmiştir. Sözleşme “kadına yönelik şiddetin açıkça bir insan hakkı ihlali olduğunu, eşitliğe aykırı olduğunu ve ayrımcılık anlamına geldiğini” kabul etmektedir. Sözleşmenin giriş bölümünde, kadına yönelik şiddetin erkeklerin kadınlar üzerinde tahakküm aracı olduğu ve kadınları ikincilleştirip gelişmelerini engellediği ve bunun da kadın ve erkek arasındaki güç eşitsizliğiyle ilgili olduğu belirtilmektedir¹⁴. Ayrıca, Sözleşme kadına yönelik şiddeti bir insan hakları sorunu olarak görmekte ve toplumsal cinsiyet¹⁵ ile ilişkilendirmektedir.¹⁶

¹³Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Dördüncü Dünya Kadın Konferansı Sonuçları: Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/kaynak/ulusarasi-belgelerkuruluslar/uluslararası-belgeler> (Erişim 03.02.2015)

¹⁴Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (2014) <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/kaynak/ulusarasi-belgelerkuruluslar/uluslararası-belgeler> (Erişim 08.02.2015)

¹⁵ Belli bir toplumun kadınlar ve erkekler için uygun gördüğü sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, etkinlikler ve yaklaşımlar anlamına gelir.

Sözleşmede kadına yönelik şiddet; “bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılık biçimi olarak anlaşılmaktadır ve ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin kadınlara fiziksel cinsel psikolojik ve ekonomik zarar ve ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir”¹⁷ şeklinde tanımlanmıştır.

Sözleşme kapsamında, kadına yönelik fiziksel şiddet, aile içi şiddet, tecavüz dahil cinsel şiddet, psikolojik şiddet, ısrarlı takip, zorla evlilikler, kadın sünneti, zorla kürtaj ve zorla kısırlaştırma ile cinsel taciz kadına yönelik şiddet kapsamında ele alınarak tanımlanmıştır.¹⁸

Aile içi şiddet ise Sözleşmede “aile içerisinde veya hanede veya mağdur faille aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet eğilimi” şeklinde tanımlanmıştır.¹⁹

Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO) tanımına göre; kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranıştır.²⁰

Asya Pasifik Forumu (1990) tarafından ise kadına yönelik şiddet, zoraki kuvvet veya baskıyı içeren ve hiyerarşik toplumsal cinsiyet ilişkilerini daimi hale getirmeyi amaçlayan her türlü davranış olarak tanımlanmıştır.²¹

1.1.3. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Toplumsal Bakış ve Algı

Kadına yönelik şiddet coğrafi sınır, ekonomik gelişmişlik ve öğretim düzeyine bakılmaksızın tüm dünyada ve kültürlerde yaygın olarak görülen evrensel bir olaydır.²² Bir

¹⁶Uygun, G. ve Çağlar Gürgey, F. İ. (2014), “Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet”, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet Kitabı, (Derleme Kitap), Savaş Yayinevi, Ankara, ss. 47-48,

¹⁷ Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (2014) <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/kaynak/ulusarasi-belgelerkuruluslar/uluslararası-belgeler> (Erişim 08.02.2015)

¹⁸A.g.e.

¹⁹A.g.e.

²⁰Zara Page, A. ve İnce, M., (2008), “Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme”, Türk Psikoloji Yazıları, C.11, S.22, s.82. <http://www.turkpsikolojiyazilari.com/PDF/TPY/22/81-94.pdf> (Erişim 08.02.2015)

²¹Asya Pasific Forum on Woman, Law and Development, (1990), <http://apwld.org/> (Erişim 08.02.2015)

²²Güler, N., Tel, H. ve Özkan Tuncay, F., (2005), “Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakış”, C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi, C.27, S.2, ss.51 – 56.

toplumda hangi davranışların şiddet olarak algılandığı ve tanımlandığı, o toplumun kültürel değerleri ile yakından ilgilidir. Şiddet davranışları, toplum tarafından yaşam biçimi olarak benimsendiği ve sorun çözmenin bir aracı olarak görüldüğü durumlarda, meşru olarak kabul edilmekte ve bu da toplum halinde yaşayan bireyler arasında şiddet olaylarının, toplumsal yaşamın bir parçası olarak görülmesine neden olmaktadır.²³

Sosyalleşme süreci çerçevesinde; gerek çocukluk, gerekse yetişkinlik döneminde aile bireylerinin ve çevresinin davranışlarını gözlemleyerek kendisine model olarak alan birey, kitle iletişim araçlarının da etkisiyle saldırganlık davranışlarını kolay öğrenebilmektedir. Bireyin ailesinde ve sosyal çevresinde şiddet davranışlarının bir sorun çözme aracı olarak kullanılması ve kabul görmesi, yetişkinlik döneminde bireyin de sorunları benzer yöntemlerle çözme yoluna gitmesine neden olabilmektedir.²⁴ Bu durum birçok toplumda kadına şiddet uygulanmasının kabul edilir bir davranış olarak algılanmasına ve evliliğin sıradan bir özelliği olarak görülmesine sebep olmaktadır.

Kadına yönelik şiddet algısında, gerek kamu kurum ve kuruluşları gerekse kamuoyunda farklılaşmalar göze çarpmaktadır. Bu anlamda şiddet, yaygın olarak “fiziksel ve cinsel şiddet” olarak algılanmakta ve mücadele stratejileri de genellikle bu bağlamda şekillenmektedir. Bununla birlikte, kadınların toplumun genelinden, devletten ve bireylerden de görmüş oldukları şiddet yadsınmaz.²⁵

Toplumsallaşma kavramı ile cinsiyet rolü teorisi arasında büyük bir ilişki bulunmaktadır. Toplumsallaşma, toplumsal kurallar, rol öğrenme, rol kazanma ve cinsiyet rollerinin öğrenilmesi sürecidir. Toplumsal cinsiyet kimliği görüşü, bir cinsiyet rolünün, kadınlık ve erkeklik imajlarının kendisinde tanımlandığı toplumsal bir kabullenmedir. Kitle iletişim araçlarının etki kuramlarından biri olan yetiştirme kuramı, Gerbner önderliğindeki ‘Kültürel Göstergeler’ ekolü denilen bir grup araştırmacı tarafından ortaya atılmıştır. Bu kurama göre, kitle iletişim araçları, bireylerin yetişmelerinde ve yaşam biçimleri üzerinde en az kanaat önderleri kadar etkili olmaktadır. Bu anlamda, kitle iletişim endüstrisi daha çok imaja dayalı, şiddet ve cinsellik

²³Kocacık, F., “Şiddet Olgusu Üzerine”, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C.2, S.1.

²⁴Can, Y., (2014), “Türk Ailesinde Aile İçi Şiddetin Kültürel Dinamikleri”, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, C.9, S.8.

²⁵Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, (2013), Merkezi Ve Yerel Kamu Kurum Ve Kuruluşları İle Sivil Toplum Kuruluşlarının, Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Kapasite Ve İmkânlarının Değerlendirilmesi Raporu, s.1119.

üzerinden tanımlanan programlar üretmektedir. Böylece bireyler ve toplum üzerinde olumsuz bir etki yaratılmaktadır.

21. yüzyılda, kadınların bedenleri ve cinselliği erkeklerin ve erkek egemenliğinin kontrolü altındadır. Kadın cinselliğinin ve doğurganlığının kontrolünü elinde tutan toplumsal mekanizmalar, birçok toplumda erkek egemenliğinin sürdürülmesi anlayışına hizmet etmektedir. Bu anlayış, baskı ve şiddet yoluyla olduğu kadar; siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel yönlendirmelerle de gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda, din faktörü, genellikle yönlendirmenin güçlü bir aracı olarak kötüye kullanılmakta ve kadınların insan haklarının ihlallerini meşrulaştırmaya hizmet etmektedir.²⁶

Kadın ve erkekler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıklar, kadınların şiddet mağduru olmalarının önemli bir nedenidir. Genel nüfus içerisinde eğitim düzeyi, istihdam oranı, kamusal alanda görünürlüğü erkeklerden düşük düzeyde olan kadınların, şiddete uğraması toplumsal hayatta karşılaştıkları eşitsizliklerden bağımsız değildir.²⁷ Şiddete uğrayan kadınlar için güvenilir, ciddi destek sistemlerinin olmaması, şiddeti önlemeye yönelik kurumsal ve yasal düzenlemelerin yetersiz olması, kadınların şiddetle mücadele etmelerini güçleştirirken, şiddetin artmasına katkıda bulunmaktadır.²⁸

1.1.3.1. Kadınların Kadına Yönelik Şiddet Algısı

Toplumsal yapı içinde erkeklerin olduğu kadar kadınların da şiddetle ilgili algı ve tutumları, onların şiddete karşı önlem almaları ve genel olarak toplumda şiddeti önlemeye yönelik politikaların oluşturulması üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Kadınların yaşadıkları şiddeti çok ciddi bir sorun olarak tanımlamıyor olması, diğer bir deyişle şiddetin normalleştirilmesi, onların şiddetle mücadele etmeleri önünde bir engel oluşturmaktadır.²⁹

Kadınların şiddete bakış açıları yaşadıkları toplumun kültürüne, mevcut yasal

²⁶Mora, N., (2005), “Kitle İletişim Araçlarında Yeniden Üretilen Cinsiyetçilik ve Toplumda Yansıması”, C.2, S.1, ss.2-3.

²⁷Karal, D. ve Aydemir, E., (2012), “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet”, USAK Sosyal Araştırmalar Merkezi, Mart.

²⁸Güler, N., Tel, H.ve Özkan Tuncay, F., (2005), “Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakış”, C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi, C.27, S.2, ss.51-56.

²⁹Uysal, G. ve Paker, H., (2012), “Çalışmak Hayat Kurtarır”, Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi Araştırma Notu 12/129.

düzenlemelere, onların eğitim ve sosyo-ekonomik düzeyine göre değişmektedir.³⁰ Yapılan araştırmalarda şiddet mağduru kadınların büyük bir kısmının şiddeti yalnızca fiziksel şiddet olarak tanımladıkları, diğer şiddet türlerine maruz kalsalar bile genellikle bunun farkında olmadıklarını göstermektedir.³¹

Şiddet, genellikle fiziksel şiddet olarak algılanmakla birlikte; günümüzde diğer şiddet eylemleri de şiddet olarak algılanmaya başlanmıştır. Kadınların şiddet algısına ilişkin yapılan bir araştırmaya göre, kadınların yaklaşık %54'ü, sözlü, cinsel, sosyal, ekonomik, duygusal ve fiziksel bütün şiddet türlerini şiddet olarak algıladıklarını ifade etmişlerdir. Ancak şiddeti sadece fiziksel şiddet olarak algılayanların oranının %21,6 olduğu ve genellikle eğitim seviyeleri düşük olan kadınların daha çok bu cevabı verdiği gözlemlenmiştir.³²

Kadınların şiddeti hangi sıklıkta yaşadıkları, evliliklerini sürdürme ya da boşanmayı düşünme sürelerini etkilemektedir. Sıklıkla şiddete maruz kalan kadınlar arasında başanma tercihi edilmektedir. Buna karşın, daha az sıklıkla şiddete maruz kalan kadınların evliliklerini devam ettirme yönünde tercihte buldukları görülmektedir.³³

Fiziksel şiddete gerekçe olarak gösterilen davranışların başında aldatma ve aldatma şüphesi gelmektedir. Kadınların %13'ü, kadınların eşlerine karşı çıkmaları halinde fiziksel şiddetin uygulanabileceğini düşünmektedir. Kadınların yüzde 58'i, erkeğin eşine fiziksel şiddet uygulamasının hiçbir gerekçesi olmayacağını düşünmektedir.³⁴

Yapılan araştırmalara göre, şiddet mağduru kadınların %50,1'nin eşi tarafından şiddet gördüğü, eğer çevresindeki kadınlarda da kendisi gibi şiddete uğrayan varsa bu durumu kabullenmelerinin daha kolay olduğu, annelerin de çocuklarına şiddet uygulamasından anlaşılacağı gibi şiddetin sosyo-kültürel yapının kendine özgü olan kurallarının bir parçası olarak algılanmasına sebebiyet verdiği tespit edilmiştir. Anne babaya saygı ve itaatın ön planda olması

³⁰Güler, N., Tel, H.ve Özkan Tuncay, F., (2005), “Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakış”, C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi, C.27, S.2, ss.51–56.

³¹Şahin, M. E., Yetim, D. ve Öyekçin Güleç, D., (2012), “Edirne’de Kadına Yönelik Eş Şiddeti Yaygınlığı ve Kadınların Şiddete Karşı Tutumları”, C.34.

³²Dolunay, Ş. ve Sıtkı, Y., (2013), “Kadına Yönelik Şiddet Algısı-Kadın ve Erkek Bakış Açılıyla” Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, s. 22.

³³A.g.e., s. 22.

³⁴Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Raporu, (2014), s. 22.

da şiddeti algılamada etkili olmaktadır.³⁵

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ile Nüfus Bilim Derneği'nin 2013 yılında Aydın, Ankara ve Erzurum illerinde yapmış olduğu bir araştırmada, şiddet algısının kız ve erkek öğrencilerde farklılık gösterdiği ve bu farklılığa kültürel ve sosyo-ekonomik yapının etki ettiği tespit edilmiştir. Çocukların şiddet olaylarını çok gerçekçi olarak tanımladıkları ve şiddetin nedenlerini sıraladıkları gözlenmiştir. Ankara'da görüşülen kız öğrenciler, şiddetin önemli bir sorun olduğunu, özellikle erkek çocukların bu davranışları kopyalayabileceğini, sivil toplum kuruluşlarının kadınlara destek olabileceğini belirterek, devletin sorumluluğunun önemli olduğu gibi yaş grubuna göre beklenenden çok üst düzeyde bir tartışma yürütmüştür. Görüşmenin bir metropol olan Ankara'da olması kızların daha fazla bilgiye sahip olduklarını gösterebilmektedir. Ancak bu grupta erkek öğrenciler arasında yaş ve sosyo-ekonomik düzeye bağlı olarak, şiddetin mutlaka bir haklı gerekçesi olduğu tarzında bir görüş oluşmuştur. Bu da erkeklerde daha farklı etmenlerin düşünce sistemini etkilediğini düşündürmektedir. Erzurum'da ise kız öğrenciler “kadının bu davranışının yanlış olduğunu ve erkeğin haklı olduğu tarzında” bir yaklaşım sergilemişlerdir. Yani, toplumsal olarak erkek baskın yaklaşımın kız öğrenciler tarafından kabul edildiği görülmektedir. Erkek öğrenciler arasında da benzer bir yaklaşım gözlenmekte ve erkeğin mutlaka haklı bir gerekçesi olduğu düşünülmektedir. Yine erkek öğrenciler arasında, alkol kullanma ve kumar oynama birer şiddet nedeni olarak dile getirilmiştir. Lise gruplarında ise şiddetin tanımı sorulduğunda önce “fiziksel şiddet” gündeme gelmiştir, daha sonra ise psikolojik şiddet belirtilmiştir. Cinsel şiddetin kendiliğinden tartışmaya gelmemesi ise bu şiddet türünün gözardı edilmek istenilen bir şiddet olgusu olarak düşünülebilir. Özellikle genç kız gruplarında psikolojik şiddet çok önemsenmiştir, erkeğin kadına psikolojik olarak şiddet davranışları içinde olmasının kadını çok incittiği tüm lise kız gruplarında gündeme gelmiştir.³⁶

Kadınlar, eşlerinin ekonomik sıkıntıları olmasa, kendilerine şiddet uygulamayacaklarını, ancak ekonomik sıkıntıları olduğu için, istemeden kendilerine şiddet uyguladıklarını ifade etmektedirler. Aslında kadınların buradaki ifadeleri, kadınların eşlerinin sıkıntılarını kendilerine şiddet uygulayarak atlama yönünde kendilerinde hak gördüklerini, kadınların da erkeklerin bu

³⁵Dolunay Ş., Sıtkı, Y., (2013), “Kadına Yönelik Şiddet Algısı-Kadın ve Erkek Bakış Açılılarıyla” Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, s.25

³⁶Nüfus Bilim Derneği ve UNFPA, (2013), “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Konusunda İlköğretim İkinci Kademe ve Lise Öğrencilerinin Tutumları”, ‘Ankara, Aydın, Erzurum İlleri Alan Arştırması’ Özet Rapor, ss.18-19.

yönde haklarının olduğuna inandıklarını ortaya koymaktadır. Böylece kadın, erkeğin ekonomik sıkıntıları olduğunda erkeğin şiddet uygulamasını, erkek de ekonomik sıkıntıları olduğunda kadına şiddet uygulayarak rahatlama hakkının olduğuna inanarak, şiddetin devamlılığına zemin hazırlamaktadır.³⁷

Bu çerçevede, şiddet mağduru kadınlar, eşlerinin kendilerine şiddet uygulama hakkının olmadığını düşünmek ve tepki vermek yerine, hangi sebep ile eşlerinin kendilerine şiddet uygulamak zorunda kaldığını sorgulamayı tercih etmeleri öğrenilmiş çaresizlikle eş değerdir.

Alkolden dolayı şiddete uğradıklarını söyleyenlerin oranı %23,2'dir. Şiddete uğrayan kadınların, eşlerini değil de alkolü sorumlu tuttukları, eşlerinin alkolsüz olduklarında çok iyi olduklarını, alkolün etkisiyle herhangi bir şiddete maruz kalmadıklarını belirtmeleri, şiddet için bir sebep aradıklarını ve aynı evde yaşıyor olmalarının da bu yargıya varmalarında etkili olduğunu göstermektedir.³⁸

Kadınların, eşi tarafından istenmediği için şiddete uğradığı algısı da oldukça yüksek çıkmakta, bu durum şiddetin sadece fiziksel olarak kalmayıp psikolojik boyutunun da ne kadar önemli olduğunu gözler önüne sermektedir. Sözde namus adı altında işlenen şiddette ise, kadının kendi namusunu koruyamadığı, erkeğin kadının namusunu koruma hakkının olduğu ve cezalandırmayı da erkeğin yapmasının normal olduğu fikri hakimdir.³⁹

Araştırmada, şiddete maruz kalan kadınların “kol kırılır yen içinde kalır” ve “aile mahremiyeti” gibi toplumun kendilerine yükledikleri öğrenilmiş rollerden dolayı %80,5'inin herhangi bir yerden yardım almadıkları görülmüştür. Kadınlar, ev dışında yaşanan şiddetin söylenebildiği, ancak ev içi şiddetin gizlenmesi gerektiği düşüncesinde olmaktadır. Ayrıca, terbiye amaçlı şiddetin uygulanabilir olduğu düşüncesi hala önemli oranda hakimdir.⁴⁰

Psikolojik destek alan şiddet mağduru kadınların sayısının az olması, toplumsal baskının ne denli önemli bir sorun olduğunu anlatmaktadır. Kadının, şiddetten daha çok zarar görmeye başladığında, psikolojik destek için birilerine başvurduğu görülmektedir.

³⁷Dolunay, Ş., Sıtkı, Y., (2013), “Kadına Yönelik Şiddet Algısı-Kadın ve Erkek Bakış Açılıyla”, Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, s.27.

³⁸A.g.e., s.28.

³⁹A.g.e.,s.28.

⁴⁰Dolunay, Ş., Sıtkı, Y., (2013), “Kadına Yönelik Şiddet Algısı-Kadın ve Erkek Bakış Açılıyla”, Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, s.29.

Yapılan araştırmada, “dayak varsa eşler boşanmalıdır” görüşüne sahip kadın oranı %67,3’tür. Yaş aralığına bakıldığında, gençlerin daha yüksek oranda “evet boşanmalı” dediği, fakat yaş ilerledikçe bu oranın düştüğü gözlemlenmiştir.⁴¹

Kadına yönelik şiddetin haklı bir gerekçesi olmadığı toplumun geneli tarafından ifade edilen bir düşüncedir. “Erkek eşine bazen fiziksel şiddet uygulayabilir, kocasının beklentilerini yerine getirmeyen kadına şiddet uygulanabilir” gibi düşünceleri kadınların artık kabul etmediği, ancak ileri yaşlardaki bazı kadınların böyle düşünüyor olduğu görülmektedir. Bu durumun eğitimle doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Diğer taraftan, şiddet uygulayan eşin cezaevine girmemesini savunan kadın oranı yüksektir. Bunun sebebini de ailelerin parçalanmaması gerektiği ve cezaevinden çıktığında yine aynı evde yaşayacak olmalarından kaynaklı korkularının olduğu gibi bilgiler alınmıştır. Öte yandan, kadınların kadın konukevlerine gidip gidemeyecekleri sorgulanmış, %87,2 oranında kadın, devlet korumasının gerekli olduğu görüşünü belirtmiştir. Ancak kadınlar çoğunlukla, hayati tehlikeleri olmadan sığınma evlerine gitmek istememektedir. Kadınlar “yaşadıkları şiddet, dışarıdaki insanlar tarafından fark edilir korkusu ile, evden giderlerse evlerine bir daha dnememek korkusu ile, çocuklarından ayrı kalma korkusu ile, olaylar daha büyük boyutlara gider korkusu ile, tekrar eve döndüklerinde ne ile karşılaşacaklarını kestiremedikleri korkusu” ile devlet koruması altına girmeyi çok da tercih etmemektedirler.⁴²

Aile içi karar mekanizmalarına kadınların katılımı çok önemlidir. Herhangi bir konuda karar alınması gerektiğinde erkeğin karar alması ve kadının bu karara uyması gerektiği kadınların çoğu tarafından kabul edilmemektedir.⁴³

Kadınlara, “şiddet gördüğünüzde karşınızdakine de benzer şekilde şiddet uygulanmalı mı?” sorusuna %49,2’si “hayır” demiştir. Bunun nedeninin ise eşit güce sahip olmadıkları ve daha çok zarar görmekten korktukları sonucuna varılmıştır.⁴⁴

⁴¹Dolunay, ř., Sıtkı, Y., (2013), “Kadına Yönelik şiddet Algısı-Kadın ve Erkek Bakış Aılılarıyla”, Mutlu ocuklar Derneği Yayınları, s.29., ss.33-39

⁴²A. g.e., ss.45-50.

⁴³Kadına Yönelik Aile İçi şiddet Araştırması zet Raporu, (2014), s.21.

⁴⁴Dolunay, ř., Sıtkı, Y., (2013), “Kadına Yönelik şiddet Algısı-Kadın ve Erkek Bakış Aılılarıyla”, Mutlu ocuklar Derneği Yayınları, s.56.

1.1.3.2. Erkeklerin Kadına Yönelik Şiddet Algısı

Toplumlarda kadın ile erkek farklı sosyalizasyon sürecinden geçtiği için şiddete verdikleri anlam ve algı birbirinden farklı olmaktadır. Erkeklerin birçoğu “fiziksel şiddetin doğru olmadığı”nı ifade etseler de “sözlü şiddetin farkına varmadıkları”, “eşlerinin bu durumu çok abarttıklarını” ifade etmeleri, bahsedilen algı farkını göz önüne sermektedir. Öte yandan, kadın yaşamış olduğu şiddetin “insanlık suçu” olduğunu söylerken; erkek “sorumlulukları ve kültürel normlar gereği” şiddet uyguladığını ve bunun “büyütülecek bir şey olmadığını” düşünebilmektedir.⁴⁵

Aile içi şiddete en fazla kadınlar ve çocuklar maruz kalmaktadır. Erkek bireyler, “terbiye amaçlı” şiddete başvurduklarını belirtmektedir. Dolayısıyla, erkekler ev halkının terbiye edilmesinde kendisini sorumlu görmekte ve uyguladıkları şiddeti “terbiye amaçlı” olarak tanımlamaktadır. Oysa, aile birlik, beraberlik ve güven duygusunun en yoğun yaşandığı yerdir. Burada yaşanan şiddet ile aile dinamikleri zarar görmekte ve sağlıksız nesiller yetişmektedir.⁴⁶

Aile içi şiddete başvurma nedenleri araştırıldığında, erkeklerin %28,5’i “kadınların hakettikleri için şiddet gördüğünü”, %27,8’i ise “saygısız davrandıkları için şiddet gördüğünü” belirtmiştir. Ancak, şiddet uyguladıktan sonra pişman olup olmadıkları sorulduğunda sadece %14’ü “hayır” cevabını vermiştir. Bu sonuç, şiddet uygulamanın “meşru bir davranış olmadığını ama mecbur kaldıklarını”, “kendilerini başka türlü ifade edemediklerini” açıkça ortaya koymaktadır.⁴⁷

KSGM tarafından Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü’ne 2014 yılında yaptırılan, “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması”nda erkeklerin bakış açısından kadına yönelik şiddet sorgulanmıştır. Bu çerçevede, araştırma kapsamında görüülen erkekler, şiddetin nedenlerini; güç ilişkilerinin sonucu olarak şiddetin yaşanması, toplumun şiddete toleransı ve şiddetin meşruluğu, erkeklerin aldatılma ve namus algısı, kadınların itaat etmemesi ve haklarının bilincinde olması ile erkeklerin evi geçindirme sorumlulukları gibi başlıklar altında dile getirmiştir. Ayrıca eşini öldürdüğü ya da yaraladığı için cezaevinde olan erkeklerin eşlerini yaralama/öldürme ile sonuçlanan olayları aktarımlarında, öldürülen kadının

⁴⁵ Dolunay, Ş., Sıtkı, Y., (2013), “Kadına Yönelik Şiddet Algısı-Kadın ve Erkek Bakış Açılıyla”, Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları

⁴⁶ A.g.e., ss.59-61

⁴⁷ A.g.e. , s.62.

suçlanması ve cinayete bir gerekçe gösterilmeye çalışılması göze çarpmaktadır.⁴⁸ Yine KSGM tarafından yaptırılan 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Etki Analizi Araştırması⁴⁹,’nda da benzer tespitler ortaya çıkmıştır. Analiz araştırmasında, söz konusu Kanun kapsamında hakkında önleyici tedbir kararı verilen erkeklere, göstermiş oldukları şiddetin gerekçesi sorulduğunda; şikâyet eden kişinin kendisini dinlemediği, ev içi sorumluluklarını yerine getirmedeği, kendisine kötü söz söylediği, çok konuştuğu/söylendiği, kendisinden ayrılmak istediği ve kıskançlık gibi gerekçeler sunulmuştur.

ASPB’ye bağlı Ankara Şiddet Önleme ve İzleme Merkezinde (ŞÖNİM), 6284 sayılı Kanun kapsamında, hakkında önleyici tedbir kararı verilen erkeklere yönelik yürütülen rehabilitasyon çalışması sonucunda da erkeklerin kadına yönelik şiddet algısına ilişkin veriler elde edilmiştir. Bu çerçevede:

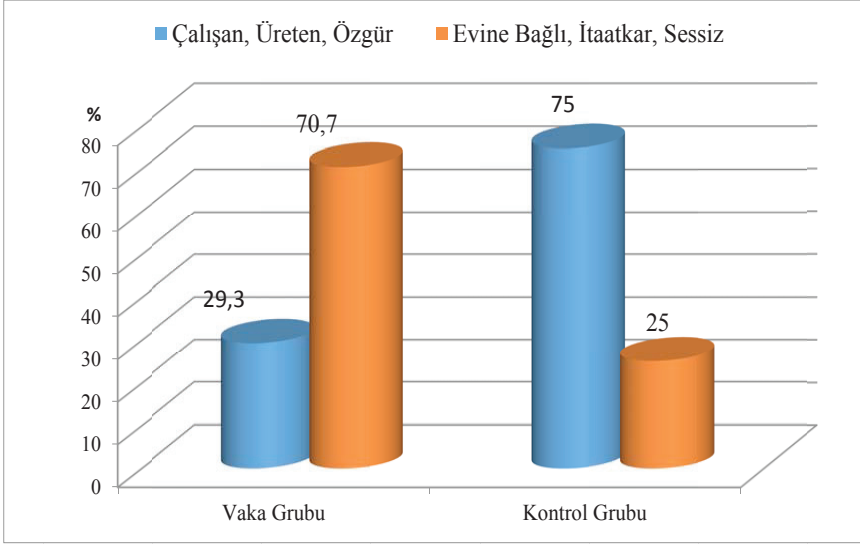
- Çalışmada yer alan erkeklerin büyük bir bölümü erkek ve erkeklik kavramlarını; güçlü, kadının ve çocuğun koruyucusu, evinin ve ailesinin ihtiyaçlarını karşılayan, sahip çıkan, kontrol eden gibi kavramlarla açıklamaktadırlar.
- Namus kavramına dair, “kadının namusunu mutlaka erkek korumalıdır” anlayışı yaygınken; “kıskançlık” kavramı sevginin bir belirtisi ve sonucu olarak düşünülmektedir.
- Erkeklerin kontrol etme araçları olarak; cep telefonunu, parayı ve erkeğe yüklenen toplumsal rolleri (güç, sahip olma) yaygın olarak kullandıkları tespiti yapılmıştır.

Son olarak, Tosun Altınöz tarafından, 2014 yılında, Ankara’da ceza infaz kurumlarında bulunan, kadına fiziksel şiddet uygulamış veya kadın cinayeti işlemiş erkek hükümlüler (vaka grubu) ile bu hükümlülerle benzer özelliklere sahip ancak kadına yönelik şiddet uygulamamış erkeklerle (kontrol grubu) kıyaslamalı bir şiddet algısı incelemesi yapılmıştır.⁵⁰ Buna göre, bu grupların kadının özgür bir birey olabilmesi konusundaki bakış açıları Şekil 1’de gösterilmiştir.

⁴⁸ Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2014), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor

⁴⁹ Halen çalışmaları ASPB tarafından yürütülen “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Etki Analizi Araştırması” ön Raporundan alınmıştır.

⁵⁰ Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’ne ait Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Konulu, Bila Tarihli Bilgi Notu.

Şekil 1: Erkeklerin Kadının Toplum İçerisindeki Rolüne Yönelik Algıları

Şekil 1’de görüldüğü üzere, kadının toplum içerisindeki rolüne yönelik algılarda, iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır. Vaka grubunda kadının evine bağlı, itaatkar ve sessiz olması gerektiğini belirten kişilerin oranı %70,7 iken; kontrol grubunda %25’dir. Kadınların çalışan, üreten, özgür bir birey olmasını söyleyenlerin oranı vaka grubunda %29,3 iken, kontrol grubunda %75’dir. Ayrıca, iki gruptaki eğitim almanın, çalışmanın ve evde söz sahibi olmanın eşinin, kızının ya da annesinin de doğal hakkı olduğunu düşünen katılımcı sayısı birbirinden istatistiksel olarak farklıdır. Vaka grubunun %56.1’i, kontrol grubunun ise %95’i bu durumların kadınların doğal hakkı olduğunu bildirmiştir.

Bağlantılı bir biçimde, erkeklerin %93,4’ü “davranışlarını değiştirebilmek için psikolojik bir destek almaya gerek olmadığını” ve “psikolojik destek alınmasının toplum tarafından onaylanmadığını ve psikolojik destek almanın erkek için son derece onur kırıcı bir şey olarak görüldüğünü” belirtmişlerdir. Aile içi şiddet uyguladığı için psikolojik destek aldığını söyleyen erkekler ise şiddet uygulamaları sebebiyle devlet tarafından psikolojik destek almaya zorlandıklarını, hatta mecbur bırakıldıklarını belirtmiştir.⁵¹

⁵¹ Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’ne Ait Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Konulu, Bila Tarihli Bilgi Notu, ss.62-64.

Bununla birlikte, “şiddet uygulayanın tutuklanması”nı erkekler kadınlara oranla daha çok kabul etmekte, “eğer bir erkek şiddet uygulamanın yanlış olduğunu hala kavrayamamış ise devletin müdahale etmesi ve gerekli cezanın verilmesi gerektiğini” düşünmektedir. Erkeklerin büyük bir çoğunluğu “şiddet mağduru kadının devlet koruması altına alınması gerektiğini”, çünkü “şiddet bastırılmazsa sonuçlarının daha ağır olma ihtimalinin olduğunu” düşünürken; bir kısım erkek “aile mahremiyetinin bozulduğunu” ve “devleti arkasına alan kadının eşini önemsemediği için ailenin dağılacağını” savunmaktadır.⁵²

1.1.4. Hukusal Açıdan Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddetin hukuki yönü pek çok kanunda yansımaları taşımakla birlikte, özellikle 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu bakımından ele alınabilir.

Türkiye’de doğrudan kadına yönelik şiddetin önlenmesi için iki yasal düzenleme yapılmıştır. İlki 1998 yılında yürürlüğe giren 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun iken, diğeri, 2012 yılında yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’dur. Bunun dışında, kadına yönelik şiddet eylemlerini içeren cezai hükümler Türk Ceza Kanunu’nda ayrıca düzenlenmiştir.

6284 sayılı Kanun, şiddetin kimden yöneldiğine bakılmaksızın kadınları, çocukları, aile bireylerini ve ısrarlı takip mağdurlarını şiddet ve aile içi şiddetten korumayı amaçlamaktadır. Kanun ile sadece şiddete uğrayan bireyler değil; aynı zamanda şiddete uğrama ihtimali olan bireyler bakımından da koruma sağlanmaktadır.

6284 sayılı Kanun, Türk Ceza Kanunu’ndan farklı olarak cezaları değil; koruyucu ve önleyici tedbirleri içeren bir Kanundur. Bu durum, 6284 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde; “suçlulara ait hükümler saklı tutularak ve kişinin silah bulundurması, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanmasının suç olması dolayısıyla ya da fiilin başka bir suç oluşturması nedeni ile soruşturma ve kovuşturma aşamasında koruma tedbirlerine veya denetimli serbestlik tedbirlerine, mahkumiyet halinde ceza veya güvenlik tedbirlerinin infazına ve bu çerçevede uygulanabilecek

⁵²Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’ne Ait Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Konulu, Bila Tarihli Bilgi Notu, s.66.

denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin kanun hükümleri saklı tutularak cezai soruşturma ve kovuşturması yapılp ceza verilebilmesine engel bir hal olmadığı” şeklinde belirtilmiştir.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda reform niteliğinde düzenlemelere yer verilmiştir. Kanunun ilk maddesinde amaç, kişilerin hak ve özgürlüklerini korumak olarak ifade edilmiştir. 765 sayılı mülga ceza kanununda, kadının mağdur olduğu birçok suç, topluma karşı işlenen suçlar olarak düzenlenmişken, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile özellikle cinsel suçlar, kişilere karşı işlenen suçlar kapsamında ele alınmıştır. Tecavüz ve kadın kaçırma vakalarında öngörülen ceza indirimleri ve “evli-bekar”, “bakire-bakire olmayan” şeklindeki ayrımlar ortadan kaldırılmıştır⁵³.

Türk Ceza Kanunu'nda, toplumsal yaşamın her alanında kadınların maruz kaldığı fiziksel, psikolojik, cinsel şiddete yönelik eylemlere ilişkin çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Kanunun, kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet suçlarını nasıl ele aldığı öne çıkan şu maddeler çerçevesinde özetlenebilir:

- "Uluslararası Suçlar" kısmında; kadına karşı şiddet ve aile içi şiddetle ilgili hükümler;
 - Soykırım ve İnsanlığa Karşı Suçlar
 - Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti
- “Kişiye Karşı Suçlar” kısmında; kadına karşı şiddet ve aile içi şiddetle ilgili hükümler;
 - Hayata Karşı Suçlar
 - Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar
 - İşkence ve Eziyet
 - Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali
 - Çocuk Düşürtme, Düşürme veya Kısırlaştırma
 - Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar
 - Hürriyete Karşı Suçlar
 - Şerefe Karşı Suçlar
 - Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar
 - Malvarlığına Karşı Suçlar
- “Topluma Karşı Suçlar” kısmında kadına karşı şiddet ve aile içi şiddetle ilgili hükümler;

⁵³Sallan Gül, S., (2013), “Türkiye’de Kadın Sığınma Evleri”, Bağlam Yayıncılık, 2. Basım, İstanbul, s.75.

- Genel Ahlaka Karşı Suçlar
 - Aile Düzenine Karşı Suçlar
 - Bilişim Alanında Suçlar
- Millete ve Devlete Karşı Suçlar” kısmında kadına karşı şiddet ve aile içi şiddetle ilgili hükümler;
- Adliye Karşı Suçlar şeklindedir.⁵⁴

Şiddetin suç kapsamı ile cezalandırılması ile birlikte "aile içi şiddet" nitelikli bir hal kabul edilerek önlenmesinin amaçlanması, suç işleyen kişilerin rehabilite edilmesi ve denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak toplum içinde denetim, takip ve iyileştirilmesinin sağlanması gerekmektedir.⁵⁵

1.1.5. Kadına Yönelik Şiddet Türleri

Şiddet bir toplum sağlığı sorunudur ve bir hak ve özgürlük ihlali olarak ele alınmalıdır. Şiddet olgusu çok boyutlu ele alınması gereken ve disiplinler arası işbirliği ile mücadele verilmesi gereken bir problemdir. Çünkü şiddet toplumun genelinde ruh ve beden sağlığını tehdit eden, sürdürülebilir sosyal gelişimi engelleyen, kişinin hayata ve insanlara güvenini sarsan, benlik değerlerini ve özgüvenini azaltan, korku ve çaresizlik hisleri yaratan ve bu şekilde hem bireysel hem de toplumsal sağlığı tehdit eden sistematik bir problemdir.⁵⁶

Dünyada Sağlık Örgütü tarafından yapılan 48 araştırmaya göre kadınların %10'u ile % 69'u hayatlarının bir bölümünde eşleri tarafından fiziksel saldırıya uğramaktadır.⁵⁷

Sosyo ekonomik olarak güçlü erkeğin kontrol etmek, cezalandırmak, korkutmak, güç gösterisinde bulunmak ve baskı kurmak amaçları ile sosyo ekonomik anlamda güçsüz olan kadına karşı şiddete başvurduğu görülmektedir. Kadınlar sadece aile içinde değil kamusal- özel alanlarda ve eşleri dışında babaları, kardeşleri, oğulları ile diğer şahıslar tarafından şiddete maruz

⁵⁴ Bknz Bölüm 3.3.1. Kadına Yönelik Şiddet Suçlarının Soruşturulması ve Kovuşturulmasına Yönelik Sürecin Değerlendirilmesi ve bknz Bölüm 2.1.1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye Yönelik Ulusal Mevzuat

⁵⁵ Akbulut, B., (2014), “6284 Sayılı Kanunda Şiddet ve İstanbul Sözleşmesi'nin TCK Açısından Değerlendirilmesi” Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S.16.

⁵⁶ Alptekin, S., “Şiddet Nedir?”, <http://www.dokudanismanlik.com/makaleler-siddet-nedir.php>

⁵⁷ Zara Page, A. ve Ince., M., (2008), “Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme”, Türk Psikoloji Yazıları, C.11, S.22, s.82.

birakılmaktadır. Kadınlar sadece fiziksel şiddete değil gelişen toplum yapısı içerisinde daha farklı ve yaşamını derinden etkileyen başka tür şiddete de uğramaktadır.

1.1.5.1. Fiziksel Şiddet

Yapılan literatür taramasında fiziksel şiddetin hafif yaralanmalara neden olan eylemlerden cinayete kadar geniş bir yelpazede görülebildiği, tanım bağlamında ise; cezalandırmak amacıyla fiziksel olarak karşındakine karşı her türlü zararı verecek yöntemlerin kullanılması olarak ifade edildiği göze çarpmaktadır.⁵⁸ Aynı zamanda başkasının vücut bütünlüğüne zarar veren, ona acı çektiren her türlü saldırı fiziksel şiddet olarak nitelendirilebilmektedir.⁵⁹

Kadın/çocuğa karşı zorla fiziksel güç kullanımı, yüksek bir olasılıkla kadın/çocukların sağlığının, hayatta kalmasının, gelişiminin ve onurunun zarar görmesi ile sonuçlanmaktadır. Tokat atmak, dövme, vurmak, itmek, tekmelemek, sarsmak, ısırarak, duvara vurmak, yaralamak, yakmak, boğazlamak, suda boğma, sıcak su ile haşlama, yakma, zehirleme ve havasız bırakarak boğma, eşya fırlatmak, fiziksel kuvvet kullanarak evden çıkmasına ya da eve girmesine engel olmak, bıçak veya silah gibi aletlerle tehdit etmek, işkence yapmak, silahla yaralamak, sarsmak, öldürmeye çalışmak fiziksel şiddet içeren eylemlerdir.⁶⁰

Fiziksel şiddet, kaba kuvvetin korkutma sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır ve aile içi şiddetin en sık uygulanan biçimlerinden biridir. Fiziksel incinme ve hastalığa neden olmak ya da bunların olmasına çalışmak sıkıca tutmak, kolunu bükme, saçını çekme, bir şeyle vurma, yüze kezzap dökmek, hatta yaralı ve hamileyken gerekli yardımı esirgemek, sağlığı için gereken kaynağa ulaşmasını engellemek (ilaç, tıbbi bakım, tekerlekli sandalye, yiyecek içecek uyku, hijyenik maddelerden yoksun bırakmak gibi) alkol ya da madde kullanmaya zorlamak gibi durumlar fiziksel şiddet kapsamına girmektedir.⁶¹

⁵⁸Bozkurt Şener, E., (2011), “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirmesi. Yayınlanmış Uzmanlık Tezi”, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.12

⁵⁹Özgentürk, İ., Karğın, V. ve Baltacı, H., (2012), “Aile İçi Şiddet ve Şiddetin Nesilden Nesile İletilmesi”, Polis Bilimleri Dergisi, C.14, S.4, s. 58.

⁶⁰Korkut Owen, F., Owen, D. W., (2008), “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.16

⁶¹Altun, (2006), “Denizli İli Kırsalında Bir Sağlık Ocağı Bölgesinde 15-49 Yaş Evli Kadınların Fiziksel Şiddet Görme Durumları ve Kadınların Şiddete İlişkin Tutumları”, Pamukkale Üniv.Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

1.1.5.2. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet birini istemediği riskli veya utanç verici bir cinsel ilişkiye zorlamak; cinselliği bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanmaktır. Cinsel şiddetin varlığına işaret eden bazı davranışlar; kişiye cinsel bir eşyaymış gibi davranmak, aşırı kıskançlık ve şüphecilik göstermek, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak, açıkça karşı cinsel ilgi göstermek, kaba kuvvet kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak, duygusal baskı kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak, tecavüz etmek, istenmeyen cinsel pozisyonlara zorlamak ve fuhuşa zorlamak şeklinde sıralanabilmektedir. Cinsel şiddetin ileri yaşta da sürmesi özellikle kadınlarda akut ve kronik rahatsızlıklara neden olabilmektedir.⁶²

Dünya Sağlık Örgütü (2002) cinsel şiddeti; “cinsel eylem gerçekleştirmek amacıyla girişim, istenmeyen cinsel içerikli konuşmalar, birini cinsel amaçlı kullanmak, mağdur ve fail arasındaki ilişkinin niteliğine bakmaksızın, ev ya da iş ortamında kişinin cinselliğine yönelik zorlayıcı yaptırımlar” olarak tanımlamıştır. Evli olduğu kişi bile olsa kadını kabul edemeyeceği şekilde-yerde-zamanda cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel içerikli imalarda bulunmak, cinsel içerikli sözler söylemek, çocuk doğurmaya ya da tam tersine kürtaja zorlamak, fuhuşa zorlamak, cinsel organlara zarar vermek gibi eylemler cinsel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir.⁶³

Cinsel şiddet kadının vücudunda fiziksel zarar, ruhsal-duygusal olumsuzluklar, cinsel bozukluklar ve sapmalar, çok eşlilik, fuhuş, riskli cinsel ilişkilerin erken yaşanması gibi durumların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Ayrıca kadın intiharları ve intihar girişimlerinin yanında, ensest ve çocuk istismarının yaşanma riskini de artırmaktadır.⁶⁴

Cinsel şiddet türü içinde yer alan fuhuşa/fahişeliğe zorlama ise dünyada büyük bir sektörü oluşturmakla birlikte, buna zorlanan kadınlara yönelik insan hakları ihlali gerçekleşmekte ve aile

⁶²Çiftçi, Ö., (2007), “Yaşadıkları Şiddet Nedeni İle Sığınma Evine Başvuran Kadınlarda Umutsuzluk, Depresyon ve Üreme Sağlığı Durumlarının Değerlendirilmesi”, Marmara Üniv.Sağlık Blm. Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Bilimsel Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

⁶³Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, (2013), Merkezi ve Yerel Kamu Kurum ve Kuruluşları İle Sivil Toplum Kuruluşlarının, Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Kapasite ve İmkanlarının Değerlendirilmesi Raporu, s.18.

⁶⁴Sallan Gül, S., (2011), “Türkiye’de Kadın Sığınmaevleri Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama Açılan Kapılar Mı?”, Birinci Baskı, İstanbul: Bağlam Yayıncılık, s.20

desteğinden uzakta cinsel yolla bulaşan pek çok hastalık ihtimali ile birlikte yaşamak durumunda kalmaktadırlar.⁶⁵

Ayrıca, gündelik hayatta yabancılardan kadınlara yönelen tecavüzler, çatışmalardaki cinsel tecavüzler, kız çocuklarına cinsel tecavüzü veya istismarı, zorla evlendirme veya birlikte yaşama, zorla kürtaj, zorla bakirelik testi, kadın sünneti, fuhşa zorlama ve bu amaçla ticari meta olarak kullanma ve kaçırma gibi davranışlar da cinsel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir.⁶⁶

1.1.5.3. Duygusal/Psikolojik Şiddet

Duygusal/psikolojik şiddet, birine karşı sistemli şekilde psikolojik baskı uygulamak, duygusal olarak sömürmek ve aşağılamak, kontrol etmek veya cezalandırmak amacıyla toplumdaki soyutlanmak ve izole etmek için uygulanan her türlü harekettir.⁶⁷Sevgi şefkat ve destek gibi duygusal ihtiyaçların ihmal edilmesi, dine, ırka, dile, kültürel gruba veya geçmişe ait değer verilen inançların aşağılanması veya onlara aykırı davranmaya zorlanması, başkaları önünde küçük düşürme, gururunu incitme, fiziksel şiddet uygulamakla tehdit etme, kişinin duyu ve düşüncelerini açıkça ifade etme özgürlüğünü kısıtlama, yakınlarıyla görüşmesini ve iletişimini yasaklama, istediği gibi giyinme özgürlüğünü kısıtlama gibi fiziksel baskı olmaksızın uygulanan ve ruhsal sağlığını bozucu eylemlerin tümüdür.⁶⁸

Psikolojik/duygusal şiddet ile fiziksel şiddet arasında yakın bir ilişki vardır. Fiziksel şiddetin derecesi, psikolojik/duygusal şiddetin derecesiyle doğrudan ilişkili olup; psikolojik/duygusal şiddet fiziksel şiddetin yıkıcı etkilerini artırmaktadır. Fiziksel şiddet azalsa da psikolojik/duygusal şiddet genellikle devam etmekte ve zamanla fiziksel şiddetin tehdidi olmakta, böylece kadınlara her zaman dövülebileceklerini hatırlatmaktadır. Fiziksel şiddette

⁶⁵ Bilican Gökçaya, V., (2009), “Türkiye’de Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.10, S.2, s.172

⁶⁶Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, (2013), Merkezi ve Yerel Kamu Kurum ve Kuruluşları İle Sivil Toplum Kuruluşlarının, Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Kapasite ve İmkanlarının Değerlendirilmesi Raporu, s.18

⁶⁷Özgentürk, İ., Kargın, V.ve Baltacı, H., (2012), “Aile İçi Şiddet ve Şiddetin Nesilden Nesile İletilmesi”, Polis Bilimleri Dergisi, C.14/4.

⁶⁸İşiloğlu, B., (2006), “Ankesiyete ve Depresyon Tanısı İle İzlenen Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddetin Sosyodemografik Faktörleri,Çift Uyumu ve Hastalıklarla İlişkisi”, TC. Sağlık Bakanlığı Bakırköy Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Uzmanlık Tezi, İstanbul.

uğrayan kadınların yaklaşık dörtte üçü duygusal şiddetin fiziksel şiddetten daha olumsuz etki yarattığını belirtmektedir.⁶⁹

1.1.5.4. Ekonomik Şiddet

Birini kontrol etmek ya da cezalandırmak amacıyla ekonomik olarak sınırlamak, onu temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak hale getirmek için yapılan her türlü hareket ekonomik şiddet olarak kabul edilmektedir.⁷⁰ Ayrıca ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır. Evin masraflarını karşılamamak, çalışma yaşamını kısıtlamak, parasını elinden almak, nereye para harcadığını kontrol etmek,⁷¹ kadının çalışmasına engel olmak, ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılamamak, kadının iş yaşantısında ilerlemesine yardımcı olabilecek fırsatları değerlendirmesine engel olmak, aile bireylerine gerekli harçlığı vermemek, çok kısıtlı harçlık verip bununla yapılması mümkün olmayan şeyler istemek ve gerçekleşmediğinde olay çıkarmak, malı/mülkünü kontrol etmek, para yönetimi konusunda eleştirmek ve etiketlemek, evi zaman zaman terk ederek giderlerle hiç ilgilenmemek ekonomik şiddet kapsamında ele alınmaktadır.⁷²

1.1.5.5. Teknolojik/Dijital Şiddet

Son 10 yılda teknolojinin de gelişmesiyle birlikte yeni şiddet kavramları ortaya çıkmış olmakla birlikte yabancı literatürde siber taciz (cyber harassment), siber sarkıntılık (cyber stalking), siber pornografi (cyber pornography) ve siber hakaret (cyber defamation) gibi yeni kavramlar belirmeye başlamıştır. Teknolojik şiddet olarak da adlandırabileceğimiz bu olgu, genellikle bilerek ve isteyerek teknolojik araçların hedeflenen kişiye yönelik cinselliği de kapsayacak şekilde zarar verici bir biçimde kullanılması olarak tanımlanmıştır. Hem cinsel hem de psikolojik şiddet kapsamında değerlendirilebilecek bu davranışlara genellikle çocuklar ve kadınlar maruz kalmaktadırlar. Teknolojik şiddeti diğer şiddet türlerinden ayıran bir takım özellikler bulunmaktadır. Göze çarpan özelliklerden biri bu şiddeti uygulayan kişilerin

⁶⁹Çetiner, G., (2006), “Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı”, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, s.8.

⁷⁰Özgentürk, İ., Karğın V.ve Baltacı, H., (2012), “Aile İçi Şiddet ve Şiddetin Nesilden Nesile İletilmesi”, Polis Bilimleri Dergisi, C.14,S. 4, s.59

⁷¹ Korkut Owen, F. ve Owen, D. W., (2008), “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.17

⁷²Kazancı, D. “Şiddet Türleri, Duygusal, Ekonomik Fiziksel, Cinsel Şiddet” <http://www.tavsiyeyiyor.com>

görünmezliklerinden dolayı ayrı bir keyif almaları ve şiddetin mağdur üzerindeki etkisinin daha az farkında olmalarıdır.⁷³

Yukarıda da belirtildiği gibi teknolojik şiddet mağdurları genellikle kadınlar ve çocuklar olmaktadır. Özellikle interneti yeni kullanmaya başlayan genç kadınlar sıklıkla internetin kötü yanlarının farkında olmamakta, bu anlamda internet üzerinden istismara daha açık hale gelebilmektedirler.⁷⁴

Diğer şiddet türlerinde olduğu gibi teknolojik şiddetin de mağdurlar üzerinde olumsuz etkileri olmakla birlikte yapılan araştırmalarda mağdurlar bu şiddetin yıkıcı etkilerini daha fazla hissettiklerini, çünkü internet gibi çok daha büyük bir alandaki kitle karşısında çaresiz kaldıklarını ifade etmişlerdir.⁷⁵

Öte yandan yabancı literatürde özel olarak intikam pornosu olarak ta adlandırılan başka bir istismar türü karşımıza çıkmaktadır. Son birkaç yılda gündeme gelen bu olgu genel olarak kişinin rızasına dayalı olmaksızın çıplak ya da cinsellik içeren fotoğraflarının sanal ortamlarda yayınlanması anlamına gelmektedir. Söz konusu kavramı tam olarak tanımlamak zor olsa da hukukçular, gazeteciler ve aktivistlerin; mağdurun, rızası dışındaki pornografik imajlarını, üzerinde değişiklik yaparak veya mağdurun yüzünün gizlenerek herkese açık sanal ortamlarda yayınlanması olarak ifade ettikleri göze çarpmaktadır.⁷⁶

İntikam pornosu mağdurları aile içi şiddet ve tecavüz olaylarında olduğu gibi bu durumdan bahsetmekten kaçınmaktadırlar.⁷⁷ Bununla birlikte söz konusu mağdurlar yaşamış oldukları bu olay sonucu psikolojik ve sosyal hayatlarını olumsuz etkileyen sonuçlarla karşılaşmaktadırlar. Mağdurlar sosyal medya ya da pornografik web siteleri üzerinden talep içeren mesajlar almakta, işlerini kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmakta, eşleri, arkadaşları ya da işverenleri tarafından bu durumun bilinmesi korkusu yaşamaktadırlar.⁷⁸

⁷³ Rina, B. A. ve Shelley, H., (2013), “Cyber Bullying And Internalizing Difficulties: Above And Beyond The Impact Of Traditional Forms Of Bullying”, C.42, ss. 685-686

⁷⁴ http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2486125 (Erişim: 10.02.2015)

⁷⁵ Campfield, D. C., (2006), “Cyber Bullying And Victimization: Psychosocial Characteristics Of Bullies, Victims And Bully/Victims”, UMI Microform, s.28

⁷⁶ Levendowski, A. M., (2014), “Using Copyright to Combat Revenge Porn”, NYU Journal of Intellectual Property & Entertainment Law, C.3, ss.422-431

⁷⁷ Citron, D. K. ve Franks, M. A., “Criminalizing Revenge Porn”, Wake Forest Law Review, C.49, s.347

⁷⁸ Levendowski, A. M., (2014), “Using Copyright To Combat Revenge Porn”, NYU Journal of Intellectual Property & Entertainment Law, C.3, s.424

İntikam pornosunun farklı dinamikleri olmakla birlikte bu suçun failleri genellikle mağdurun bir önceki eşi ya da sevgilisi olmaktadır. Bu kişiler mağdura zarar vermek, onu aşağılamak ya da ilişkilerinin bitmesi sebebiyle mağdurdan öç almak amacıyla bu fiili gerçekleştirmektedirler.⁷⁹

1.1.5.6. İşyerinde Psikolojik Taciz/Mobbing

Örgüt içinde çalışma ortamını ve çalışma barışını olumsuz yönde etkileyen, çalışanların motivasyonunu, örgüte olan bağlılıklarını azaltan; birey, örgüt ve hatta toplum açısından ağır sonuçları olan işyerinde psikolojik taciz olgusu, çalışma yaşamında kültür, sektör ve cinsiyet ayrımı gözetmeksizin her zaman var olmuştur.⁸⁰

İşyerinde psikolojik taciz, daha çok bilinen adıyla mobbing, hedef seçilen bireye üstleri, astları veya çalışma arkadaşları tarafından uzun süreli ve sistematik olarak her türlü kötü muamele, tehdit, şiddet, aşağılama, dışlama, yıldırma gibi davranışların yöneltilmesi sürecini ifade etmektedir.⁸¹ Bireyin kendi isteğiyle veya kendi isteği dışında bir nedenle işyerinden uzaklaşması amacıyla uzun süreli ve sistematik bir şekilde kişilik değerlerine, mesleki itibarına, özgüvenine ve özsaygısına acımasız saldırılar yapılmaktadır. Birey, yaşadığı olumsuzlukların etkisiyle fiziksel, psikolojik, ekonomik ve sosyal açıdan ağır sonuçlarla karşı karşıya kalabilmekte ve bu süreç genellikle onun işten ayrılması ile son bulmaktadır.

İşyerinde psikolojik tacizin yaş ve cinsiyet farkı gözetmeksizin tüm çalışanlara uygulandığı söylenebilmektedir. Bu kapsamda yapılan bazı çalışmalar, kadınların daha fazla psikolojik tacize maruz kaldığını ortaya koyarken bazıları ise mağdur olmada cinsiyet açısından anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.⁸²

Avrupa çapında beş yılda bir yapılan ve sonuncusu 2010 yılında gerçekleştirilen Avrupa Çalışma Koşulları Anketi, kadınların işyerinde psikolojik tacize erkeklerden daha çok maruz kaldığını ortaya koymaktadır. 2010 yılında gerçekleştirilen anket sonuçlarına göre, 27 AB ülkesinde çalışan kadınların %4,4'ünün, erkeklerin ise %3,9'unun; Türkiye'de ise tersi bir

⁷⁹Budde, R. E.,(2014), “Taking the Sting Out of Revenge Porn: Using Criminal Statutes to Safeguard Sexual Autonomy in the Digital Age”, Georgetown Journal of Gender and the Law, Forthcoming , C.102, s.1

⁸⁰Tınaz, P., (2011), “İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing)”, Beta Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, s.10

⁸¹Karatuna, I. veTınaz, P., (2010), “İşyerinde Psikolojik Taciz Sağlık Sektöründe Bir Araştırma”, Türk-İş Yayınları, ss.16-17

⁸²Deniz, D. ve Ünsal, P., (2010), “İşyerinde Yıldırma Uğramada Dışadönük ve Nevrotik Kişilik Yapıları ile Cinsiyetin Rolü”, İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, C. 12, S. 1, s.39

sonuçla kadınların %0,2'sinin, erkeklerin ise %1,8'inin işyerinde psikolojik tacize maruz kaldıkları belirtilmektedir.⁸³

İşyerinde psikolojik tacizin yaşa ve cinsiyete bağlı olmaksızın tüm çalışanlara uygulandığı söylenebilmekte ise de kadınların, toplam çalışan popülasyonunda daha küçük bir oranı temsil etmeleri ve psikolojik tacizin daha kolay ortaya çıkabildiği iş, meslek ve sektörlerde çalışmaları nedeniyle erkeklerden daha fazla psikolojik tacize maruz kaldıkları ifade edilebilmektedir.⁸⁴

İşyerinde uzun ve sistematik olarak saldırgan nitelikteki, yıldırıcı ve ahlak dışı davranışlara doğrudan maruz kalan kadınların, bu tacizin sıklığına ve süresine bağlı olarak fiziksel ve psikolojik rahatsızlıklar yaşamalarına, ekonomik ve sosyal açıdan ciddi olumsuz sonuçlarla karşılaşmalarına yol açmaktadır. Yıldırıcı nitelikteki davranışlar, kadınların özgüvenini ve özsaygısını kaybetmesine, mesleki bütünlüğünün ve benlik bütünlüğünün zedelenmesine yol açmakta, örgüte ve işe bağlılığını azaltmakta, tutum ve davranışlarında değişikliğe neden olmakta, ailesi, iş arkadaşları ve sosyal ilişkilerinde sorunlar yaşamasına sebep olmaktadır.

İşyerinde psikolojik taciz davranışlarına maruz kalan kadınların, kişilik özelliklerinin ve içinde buldukları psikolojik koşullarının farklılık göstermesine bağlı olarak taciz sürecinden etkilenme düzeyleri, dayanma sınırları ve tepkileri de değişiklik gösterebilmektedir. Psikolojik tacizin hangi aşamada olduğu, şiddeti, kişilik özellikleri ve tacizcinin koşulları gibi bir takım faktörlere bağlı olarak kadın çalışanların verecekleri bu tepkiler değişiklik göstermektedir.⁸⁵ Saldırgan nitelikteki davranışların hedefi haline gelen kadınlar bu davranışların şiddetinin artması sonucu, istifa ederek süreci pasif bir şekilde sonlandırabilmekte veya istifa etmeden taciz olayını görmezden gelip, tepkisiz de kalabilmektedir. Kadınların yaşadıkları olumsuzluklara rağmen işyerini terk etmeyerek taciz olayını kabullenmeleri ve sindirmeyi denemeleri, zamanla onların özgüvenlerini, işyerindeki pozisyonlarını ve mesleki itibarlarını kaybetme riski ile karşı karşıya kalmalarına, fiziksel ve psikolojik olarak daha fazla zarar görmelerine neden olmaktadır.⁸⁶

⁸³ Thirion, P. A, Macías, E. F., Hurley, J. ve Vermeylen, G., (2007), "Fourth European Working Conditions Survey", Avrupa Toplulukları Yayınları, Luxembourg, s.37

⁸⁴ Ferrari, E., (2004), "Raising Awareness on Mobbing an EU Perspective", European Commission on Preventive Measures to Fight Violence Against Children, Young People and Women, Geneva

⁸⁵ Karatuna, I. ve Tınaz, P., (2010), "İşyerinde Psikolojik Taciz Sağlık Sektöründe Bir Araştırma", Türk-İş Yayınları, ss.88-89

⁸⁶ A.g.e., s.88

1.1.5.7. Erken Yaşta ve/veya Zorla Evlilikler

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre evlenme yaşı on yedi olarak belirlenmiş olup, olağanüstü durumlarda hakim kararıyla 16 yaşını dolduran bireylerin evlenmesine izin verilebilmektedir. Kanun bu konuda kadın-erkek ayırımı yapmamıştır. Her iki cinsiyet içinde on yedi yaşın doldurulması ile ilk evlilik yaşına ulaşılmış olunmaktadır. Uluslararası belgelere göre ise, on sekiz yaşın altında yapılan her evliliğe “çocuk evliliği” ve evlenen kıza “çocuk gelin” denilmektedir.

Dünyanın pek çok bölgesinde görülen erken yaşta evlilikler, temel insan hakları ihlallerinden biri olarak kabul edilmektedir. Erken yaşta evlilik, taraflardan en az biri on sekiz yaşından küçük iki kişinin resmi, dini ya da geleneksel bir evlilik sözleşmesiyle birleşmesi anlamına gelmektedir.

Söz konusu evlilikler çocuk istismarının, kadına yönelik şiddetin ve kadın erkek arasındaki güç eşitsizliğinin en tahrip edici görüldüğü alanlardan biridir. Literatüre bakıldığında erken yaşta evlenen kadınların eşlerinden daha fazla şiddet gördüğü ve bir kocanın eşine şiddet uygulamasının kimi zaman doğru olduğu yönünde bir algı geliştirdikleri belirtilmektedir.

Erken yaşta evlilikler yalnızca bireysel sorunlara yol açmamakta, bununla birlikte pek çok sonucu bakımından içinde bulunulan toplumu da etkiler hale gelmektedir. Erken yaştaki hamileliklere bağlı düşükler ve ölü doğumlar gibi fiziksel sorunların yanında, erken yaşta alınan ağır sorumlulukların sebebiyet verdiği psikolojik sorunlar, sosyalleşememe, ataerkil aile yapısı içerisinde maruz kalınan baskı ve talepler, buna bağlı içe kapanma bireysel anlamda yaşanan olumsuzluklardır. Bunların yanı sıra eğitim hayatının sona ermesi, iş hayatına katılamama, kendine ait gelirin olmaması, eş ve eşin ailesine bağımlı olma, yalnızca erkeğin çalışmasına bağlı olma nedeniyle gelir yetersizliği ve yoksullaşmanın söz konusu olduğu kadar, toplumsal bakımdan da olumsuzluklar içeren bir konu olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte tüm bu yaşananlar yalnızca genç kadını değil, dünyaya gelen bebeklerini de içine alarak sorun sarmalının büyümesine yol açmaktadır. Erken yaştaki evliliklerin genel anlamda evlenen kişinin, kocasının ve ailesinin yanına taşınarak kayınvalidenin yardımcı rolünü üstlendiği, eşlerin büyükler tarafından görücü usulüyle seçildiği, kadının genellikle ev dışında bir görevinin olmadığı ve evde yardımcı kimliği ile biçimlendiği göze çarpmaktadır

Ülkemizde erken yaşta evliliklerin durumuna bakıldığında, evlilik töreni gerçekleştirilmeksizin herhangi bir resmiyetin söz konusu olmadığı ve bu anlamda yasal bağlayıcı hakları barındırmadan dini evlilikler biçiminde gerçekleştirildiği göze çarpmaktadır. Bununla birlikte erken yaşta evliliklerin kayıt dışı olması nedeniyle gerçek yaygınlık ve sıklığını belirlemek pek mümkün olamamaktadır.

1.1.5.8. Töre ve Namus Adı Altında İşlenen Cinayetler

Ahlak, namus veya töre; kültürel, dini, felsefi vb. bakış açılarına göre bireylerin çeşitli davranışlarının doğru veya yanlış olduğunu ileri süren, yazılı olmayan kurallar bütünüdür. Dolayısıyla, kavramlar görecelidir; zamana, toplumlara, inanışa, kültüre göre değişiklik gösterir.⁸⁷

Sözlük anlamına bakıldığında, olumlu anlama sahip “töre” ve “namus” kavramları, aynı zamanda kadının en temel hakkı olan yaşam hakkını elinden alan cinayetlerin gerekçesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Genellikle kadın bedeni üzerinden şekillenen, kadınlara daha pasif, erkeklere daha aktif bir rol biçilen namus anlayışı sonucunda, günümüzde kadınlar dünyanın her yerinde töre veya namus adı altında öldürülmektedir.⁸⁸

Bir şiddet biçimi olan töre ve namus adı altında işlenen cinayetler; toplumların kültüründen, özellikle de değer sisteminden kaynaklanmaktadır. Bu olgunun kökeni ise, tarım toplumu yani daha çok kırsal kesim kültürünü yansıtmaktaysa da, ülkemizde son dönemlerde yaşanan hızlı göç nedeni ile bu tür cinayetler kentlere de taşınmıştır.⁸⁹ Yapılan araştırmalar, Türkiye’de sadece belli bir coğrafi bölgenin sorunu gibi kabul edilen töre ve namus adı altında işlenen cinayetlerin, aslında tüm ülkenin sorunu olduğunu göstermektedir. Bu anlamda, konuyu belli bir bölgeyle sınırlamak, sorunun bütününe görmezden gelmek olacaktır.⁹⁰ Bununla birlikte, söz konusu cinayetler aile içindeki erkek egemen, ataerkil sistemin sürdürülmesine hizmet etmektedir.

⁸⁷ Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi, (2008), “İnsanlığın Namus Lekesi: Töre Cinayetleri”, Ankara Barosu Dergisi C.66, S.4, s.17. <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2008-4/3.pdf> (Erişim: 15.02.2015)

⁸⁸ 22. Dönem Töre ve Namus Cinayetleri İle Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, (2005), <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140m.htm> (Erişim: 15.02.2015)

⁸⁹ A.g.e.

⁹⁰ Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi, (2008), “İnsanlığın Namus Lekesi: Töre Cinayetleri”, Ankara Barosu Dergisi, C.66, S.4, s.18. <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2008-4/3.pdf> (Erişim:15.02.2015).

Töre ve namus adı altında işlenen cinayetler, kadına yönelik diğer şiddet türlerinden ayıran nokta bu cinayetlerin organize olarak işlenmesidir. Bu cinayetlerde geniş bir akrabalık ağını da içine alabilecek şekilde bir aile konseyi toplanmakta, cinayete karar vermekte ve gerçekleştirilmektedir. Genellikle genç bir erkek ya da erkek çocuğu, yaş küçüklüğü nedeniyle daha hafif ceza alacağı düşüncesiyle cinayeti işlemek üzere seçilmektedir. Söz konusu cinayetler genellikle “namusa aykırı davranış”ta bulunduğu ileri sürülen kadına “hak ettiği” cezayı vermek şeklinde sunulsa da aslında ataerkil ayrıcalıkların korunmasına yöneliktir. Bu cinayetlerde “namusa aykırı davranış”ın kanıtlanması önemli değildir, önemli olan toplumun namusa aykırılığı algılaması ve bunun ailenin toplumsal durumuna etkisidir.⁹¹

Söz konusu cinayetlere maruz kalan kişilerin büyük çoğunluğunu kadınlar ve kız çocukları oluşturmaktadır. Namus kavramı genel olarak cinsel davranışa ilişkin gelenek ve göreneklere kaynaklanmakta ve kural olarak cinsel davranışlardan sakınmayı gerektirmektedir. Kadının bu gerekleri yerine getirmedeği durumlarda, ahlaki değerler namusun kan ile temizlenmesini yani cinayetlerin gerçekleşmesini öngörmektedir.⁹²

Türkiye’de töre ve namus adı altında işlenen cinayetlerin nedeni olarak gösterilebilecek beş ana sosyo-kültürel faktör sayılabilir. Bunlar;

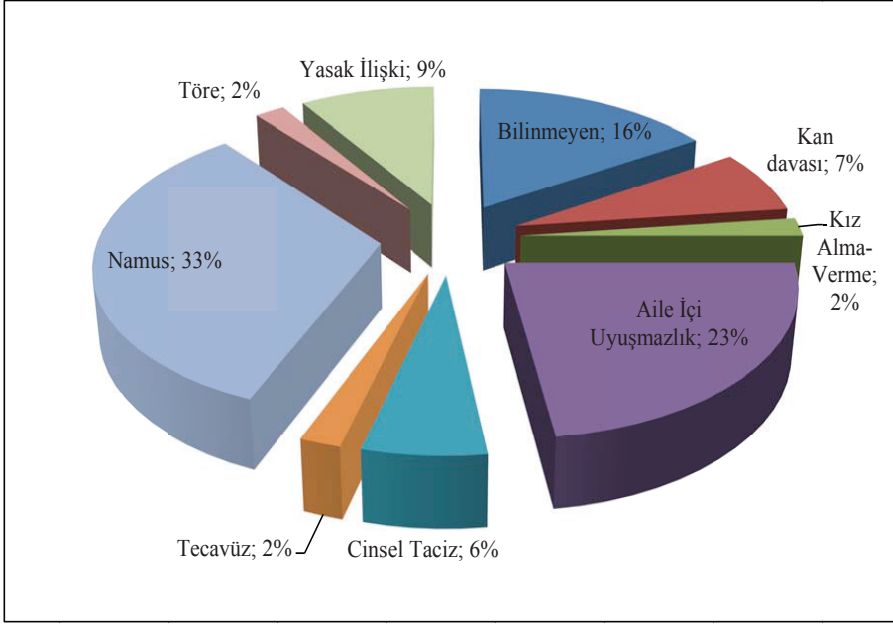
- Ataerkil yapı ve değerler;
- Hiyerarşiyi ve itaati öngören geleneğin ve kültürün yaygınlığı ve sürekli yeniden üretilmesi;
- Kadının ve erkeğin fiziki mekan paylaşmamasını öneren dinsel ve kültürel inançlar, gelenekler;
- Geniş aile, aşiret, hemşehricilik, cemaat ilişkilerinin yaygınlığına bağlı olarak birey üzerinde toplumsal baskının yüksek oluşu,
- Bu yapıların resmî düzeyde kabul görmesi sonucu siyasal yaşam ve hukukun uygulanmasına yön vermesidir.⁹³

⁹¹Ertürk, Y., (2007), Kadına Karşı Şiddet Nedenleri ve Sonuçları Türkiye Raporu, Ek:1, s.12 <http://www.ihop.org.tr/dosya/YE/yeturkiyerapor.pdf> (Erişim: 15.02.2015)

⁹²Bilgili, N. ve Vural, G., (2011), “Kadına Yönelik Şiddetin En Ağır Biçimi: Namus Cinayetleri”, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, C.:2, s.:66. <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunihem/article/view/1025006350> (Erişim: 15.02.2015)

⁹³22. Dönem Töre ve Namus Cinayetleri İle Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, (2005), <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140m.htm> (Erişim: 07.02.2015)

2007 yılında Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı tarafından yapılan çalışma sonucunda sebeplerine göre töre ve namus adı altında işlenen cinayetler incelendiğinde, Şekil 2’de görüldüğü gibi ilk sırada “namus” adı altında işlenen cinayetler gelmektedir.⁹⁴

Şekil 2: Sebeplerine Göre Töre ve Namus Cinayetleri Dağılımı⁹⁵

Toplumun “namus” anlayışını oluşturan normları ihlal eden kadınlar, erkeklere göre daha büyük tepkilerle karşılaşmaktadır. Bu çerçevede yapılan bilimsel çalışmalar, ülkemizin kimi yörelerinde kadınların intihar etmelerine yol açan temel nedenin intihar eden kadınların kişisel ve ruhsal bozuklukları olmadığını, asıl nedenin töre ve namus anlayışı olduğunu göstermektedir. Nitekim BM Kadına Karşı Şiddet, Nedenleri ve Sonuçları Özel Raportörü Yakın Ertürk’ün 2007 yılında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki intiharlara ilişkin yapmış olduğu araştırma sonuçları da benzer sonuçlar ortaya koymaktadır. Araştırmaya göre, bölgede yaşanan intiharların çoğu, namus ve töre anlayışından kaynaklanan şiddet ile ilişkilidir. Ayrıca, kayıtlı bazı intihar

⁹⁴Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, (2008), 2007 Töre ve Namus Cinayetleri Raporu, Syf:5. http://www.tihk.gov.tr/www/files/tore_namus_cinayetleri_raporu_06_08_2008.pdf (Erişim15.02.2015)

⁹⁵ A.g.e.

vakalarının gizli cinayetler olduğu ve bazı vakalarda da aile üyelerinin intiharı teşvik ettiği ortaya çıkmıştır.⁹⁶

Namus cinayetlerinin Batı'daki görünümü ihtiras suçları şeklindedir. Her ne kadar ihtiras cinayetleri ve namus adı altında işlenen cinayetler bazı noktalarda birbirinden ayrılrsa da esasen bu iki şiddet türünün aynı düşünce sisteminden kaynaklandığı ve aynı sonuca ulaşan eylemler olduğunu söylemek mümkündür. İhtiras cinayetlerinde sanık olayı gördüğü anda şuurunu kaybederek cinayeti işlemiştir. Kendini o an bilmediği iddia edilmektedir. Ancak, Latin Amerika'daki saptamalar, ihtiras cinayetlerinin bir anda gözü dönmesi nedeniyle işlenmediği, uzunca bir süreçten sonra cinayetin işlendiğini göstermektedir.⁹⁷

1.1.5.9. Israrlı Takip

Israrlı takip, bir kişinin rızası dışında onu kasıtlı ve ısrarlı bir şekilde takip ve taciz etmek yoluyla ortaya çıkan şiddet türüdür. Takıntılı bir hayranlıkla veya platonik bir aşkla ısrarla iletişim kurma çabasını içerir. Mağdur kişi istemediği ve takipçiyi reddettiği halde; telefon aramaları, telefon mesajı, mektup ya da e-postalar ile iletişim kurmaya çabalamak, ısrarlı mesajlar yoluyla taciz etmek, peşine takılmak, takip etmek, yolunu kesmek, evini gözetlemek, sürekli karşısına çıkmak, hediye ya da çiçek göndermek gibi davranışlar ısrarlı takip ve taciz şiddeti örneğidir.

Sosyolojik ve psikolojik açıdan irdelendiğinde, “ısrarlı takip (stalking)” olgusu yeni bir kavram olmamakla birlikte, kavramın hukuki bir nitelik kazanması oldukça yenidir. Kökeni İngilizce olan ve Türkçeye “musallat olma”, “dadanma”, “sırnaşma” olarak çevrilebilecek bu kavram, hukuk bilimi dışında, psikoloji, sosyoloji, kriminoloji, gibi birçok disiplinin ilgi ve çalışma alanına girmektedir. Yapılan araştırmalar, ısrarlı takibe neden olan olayların başlı başına ayrı bir suç kapsamında, bir bütün olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir. Bunun yapılmaması halinde, mağdura karşı işlenen eylemlerin, mahkemelerde birbirinden farklı taciz veya sarkıntılık eylemleri olarak ele alındığını, verilen cezaların çok kısa süreli ve caydırıcılıktan uzak olduğunu, faillerin herhangi bir psikiyatrik değerlendirmeye, rehabilitasyona veya tedbire tabi tutulmadığını, dolayısıyla bu suçun mağduru olan kadınları korumasız bıraktığını ortaya

⁹⁶Ertürk, Y., (2007), Kadına Karşı Şiddet, Nedenleri ve Sonuçları Türkiye Raporu, Ek:1, s.2, <http://www.ihop.org.tr/dosya/YE/yeturkiyerapor.pdf> (Erişim: 15.02.2015)

⁹⁷ Akbaba, Z. B., (2008), “Töre, Namus ve Töre Saikiyle Kasten Öldürme”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, ss.340-341. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2008-75-412> (Erişim: 15.02.2015)

koymuştur.⁹⁸ Bu itibarla, ülkemizde 6284 sayılı Kanun'da ısrarlı takibe ilişkin düzenlemeler yer almıştır.

1.2. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN YAYGINLIĞI

1.2.1. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı

Kadına yönelik şiddet ile mücadele etmek ve bu alandaki paydaşların güçlendirilmelerini sağlamak amacıyla 2013-2014 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen ve KSGM tarafından yürütülen Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (TKYAİŞ), 2008 yılında gerçekleştirilen araştırmasının takibi niteliğini taşımaktadır. TKYAİŞ 2014 Araştırması, bu Meclis Araştırması Raporunun hazırlandığı süre içerisinde henüz tamamlanmamıştır. Bu bölümde kullanılan bilgi ve veriler ise, aynı araştırmaya ait “Aralık 2014 tarihli Özet Rapor’dan” derlenmiştir.

2013-2014 arasında yapılan TKYAİŞ Araştırma ile ilk araştırmada yer almayan; ısrarlı takip, eş ve birlikte olunan erkek/ler dışındakiler tarafından eğitimin ve 15 yaşından sonra çalışma hakkının engellenmesi, Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu’nda yer alan bazı kanun maddeleri ile 6284 sayılı Kanun’da yer alan seçilmiş tedbir kararlarından haberdar olma konularında da bilgi toplanmıştır.⁹⁹

1.2.1.1. Fiziksel Şiddetin Yaygınlığı

TKYAİŞ araştırmasında eş veya birlikte olduğu erkek tarafından kadına yönelik fiziksel şiddet; orta derecede fiziksel şiddet (tokat atma ya da bir şey fırlatma, itme, tartaklama ya da saç çekme) ve ağır derecede fiziksel şiddet (yumrukla ya da bir cisimle vurma, tekmeleme, sürüklenme ya da dövme, boğazını sıkma ya da bir yerini yakma, bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etme ya da bunları kullanma) olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda araştırma sonuçlarına göre ülke genelinde hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı %36’dır. Başka bir ifadeyle, her 10 kadından yaklaşık dördü eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmıştır. 2008 yılında gerçekleştirilen araştırmanın

⁹⁸Doğan, R., (2014), “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, İsrarlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”, Ankara Barosu Dergisi, C. 72, S. 2014/2, ss.138-139

⁹⁹Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor, (2014), s.1, www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2014_Ozet_Rapor.pdf, (Erişim: 05.05.2015)

bulgularına göre ise; ülke genelinde yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı %39 olarak saptanmıştır.¹⁰⁰

TKYAIŞ sonuçlarına göre fiziksel şiddetin bölgeler arasında farklılaştığı göze çarpmaktadır. Bu bağlamda, Orta Anadolu'nun fiziksel şiddetin en fazla olduğu, Doğu Marmara'nın ise en az olduğu bölge olduğu belirtilmiş olup, Doğu Karadeniz'in ise fiziksel şiddetin en az dile getirildiği bölge olduğu tespit edilmiştir. Kadınların %19'u orta derecede fiziksel şiddete maruz kalırken, %16'sı diğer şiddet davranışlarını kapsayan ağır derecede şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bölgesel farklılık ağır derecede şiddette daha belirgin olup, %9 ile 23 arasında değişmektedir. Ağır şiddet davranışlarına maruz kalma yaygınlığı en fazla Orta Anadolu ile Batı Anadolu bölgelerinde görülmektedir.¹⁰¹

1.2.1.2. Cinsel Şiddetin Yaygınlığı

Toplumda mahrem bir alan, bir tabu olarak görülen cinsel şiddet çoğu zaman gizlenen, bu nedenle tespiti oldukça güç bir olgudur. Cinsel şiddetin, buna maruz kalan bir kadının üzerinde konuşmakta en çok zorlandığı şiddet türü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.¹⁰²

2008 yılında gerçekleştirilen araştırma verilerine göre de ülke genelindeki evlenmiş her 100 kadından 11'i hayatının herhangi bir döneminde çeşitli nedenlerle korktuğu halde cinsel ilişki yaşadığını ifade etmiş ve her 100 kadından dokuzu zorla cinsel ilişkiye girdiğini söylemiştir.¹⁰³ 2014 TKYAIŞ araştırma sonuçlarına göre ise Türkiye genelinde evlenmiş kadınların %12'si yaşamının herhangi bir döneminde, %5'i ise son 12 ay içinde cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Cinsel şiddetin en fazla dile getirildiği bölge ise Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Evlenmiş kadınların %38'i yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmıştır.¹⁰⁴ Bulgulardan da anlaşılacağı üzere ülkemizde fiziksel şiddetin cinsel şiddete oranla daha yaygın olduğu görülmektedir. Ancak, ülkemizde cinsel şiddet vakalarının ne kadarının kayıtlara yansıtıldığını belirleyebilmek güçtür. Kadınlar eşleri dışındaki

¹⁰⁰Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2009), “Türkiye’de KadınaYönelik Aile İçi Şiddet”, Elma Teknik Basım Matbaacılık, Ankara, s.48.

¹⁰¹KadınaYönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor, (2014), ss.8-9

¹⁰²Bozkurt Şener, E., (2011), “KadınaYönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirmesi” Yayınlanmış Uzmanlık Tezi, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.13

¹⁰³Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2009), “Türkiye’de KadınaYönelik Aile İçi Şiddet” Elma Teknik Basım Matbaacılık, Ankara, s.50

¹⁰⁴Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor, (2014), ss. 9-10

erkeklerden de cinsel şiddet görebilmekte, namus ya da töre gibi nedenlerden dolayı bundan söz edememektedirler.

TKYAIŞ araştırma bulgularına göre de fiziksel ve cinsel şiddet durumu; yaş, eğitim, medeni durum, refah düzeyi gibi bazı sosyo-demografik özellikler açısından birlikte değerlendirilmiştir. Buna göre yaşın ilerlemesiyle birlikte fiziksel ve cinsel şiddetten en az birine yaşamının herhangi bir döneminde maruz kalma düzeyi artmaktadır. Ancak, son 12 aylık dönemde, cinsel şiddet tam tersi bir şekilde genç yaşlardaki kadınlar arasında daha yaygındır. En genç yaş grubu olan 15-24 yaş grubundaki kadınlar, en yaşlı grup olan 45-59 yaşlarındaki kadınların yaklaşık üç katı düzeyinde fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmaktadırlar. Eğitim ve şiddet ilişkisine bakıldığında ise eğitimi olmayan ya da ilkokulu bitirmeyen kadınların %43'ü hayatlarının bir döneminde şiddet yaşamıştır. Bu oran lisans ve lisansüstü eğitime sahip kadınlarda %21 olarak saptanmıştır.¹⁰⁵ Kadın konukevlerinden hizmet alan şiddet mağduru kadınlar ile gerçekleştirilen bir çalışmada ise ilkokul mezunu kadınların oranı %44, üniversite mezunu kadınların oranı ise % 4,7 olarak saptanmıştır.¹⁰⁶ Dolayısıyla eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte şiddete uğrama riskinin azaldığı söylenebilir. Kadının aldığı eğitime bağlı olarak ekonomik bağımsızlığını kazanması, kendini ifade etme olanağı bulması ve sosyal hareketliliği gerçekleştirilmesi şiddet ihtimali karşısında onu güçlü kılmaktadır.¹⁰⁷

Eş istismarı; evlilik ilişkisinde, uzun süreli ilişkilerde, nikahsız birlikte yaşamalarda ya da cinsel partnerliğe dayalı ilişkilerde ortaya çıkabilmektedir.¹⁰⁸ Medeni durum, şiddet düzeyi üzerinde en büyük etkiye sahip temel özelliktir. Boşanmış ya da ayrı yaşayan kadınların maruz kaldıkları fiziksel ve/veya cinsel şiddet düzeyi %75 ile tüm kadınlar arasında maruz kalınan şiddet oranının iki katıdır. Bu durum şiddetin bizzat kendisinin boşanma nedeni olabileceğini düşündürmektedir.¹⁰⁹ Yine, ülkemizde gerçekleştirilen bir araştırma sonucuna göre de şiddet

¹⁰⁵KadınaYönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor, (2014), s.10.

¹⁰⁶Yalçın, M., (2014), "Aileİçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar İle Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, BaşkentÜniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, s. 87

¹⁰⁷Şentürk, Ü., (2012), Popülerleşen Kadın veÇocuğa Yönelik Şiddetin Kültürel Dayanağı. Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, C.1, s.400

¹⁰⁸Özbesler, C., (2012), "Sosyal Hizmet Perspektifinden Eş İstismarı", Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, C.1, s. 415

¹⁰⁹Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor, (2014),s. 12

mağduru kadınların %47, 7 gibi büyük bir bölümünü evli kadınlar, %28’ini eşlerinden boşanmış kadınlar oluşturmaktadır.¹¹⁰

Yaşamının herhangi bir döneminde ve son 12 ayda maruz kalınan fiziksel ve/veya cinsel şiddet, refah düzeyinin artması ile azalmakta, farklılık özellikle yüksek refah düzeyinde görülmektedir. Ancak, yüksek refah düzeyindeki kadınların %31’inin yaşamının herhangi bir döneminde ve %8’inin son 12 ay içinde şiddete maruz kaldığı dikkate alındığında, şiddete gerekçe olarak gösterilen ekonomik sorunların ortadan kalkmasının ya da azalmasının şiddeti ortadan kaldırmaya yetmediği söylenebilir.¹¹¹

1.2.1.3. Duygusal/Psikolojik Şiddetin Yaygınlığı

Somut fiziksel bulguların bulunmamasına rağmen, sağlık konusunda tedavisi zor olan rahatsızlıkların başında duygusal şiddet gelmektedir.¹¹² Kadına yönelik şiddet biçimleri arasında en yaygın olan tür duygusal şiddet/istismardır.

TKYAİŞ araştırma sonuçlarına göre ise Türkiye genelinde kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıkları duygusal şiddet/istismar %44, son 12 ayda ise %26’dır. Batı Anadolu ve Orta Anadolu bölgelerinde yaşayan kadınların yarısı yaşamlarının herhangi bir döneminde duygusal şiddet/istismara maruz kaldıklarını belirtmiştir. Son 12 ayda en fazla duygusal şiddete maruz kalan kadınlar ise %34 oranı ile Batı Anadolu Bölgesi’nde yaşayanlardır.¹¹³ 2014 yılında gerçekleştirilen araştırma sonuçları da 2008 araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Şöyle ki; evlenmiş her 100 kadından 44’ü duygusal istismar biçimlerinden en az birine, hayatlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.¹¹⁴ Dolayısıyla ülke genelinde duygusal şiddet/istismar yaygınlığı halen aynı oranda varlığını devam ettirmektedir.

¹¹⁰Yalçın, M., (2014), “Ailelçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar İle Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, s. 88

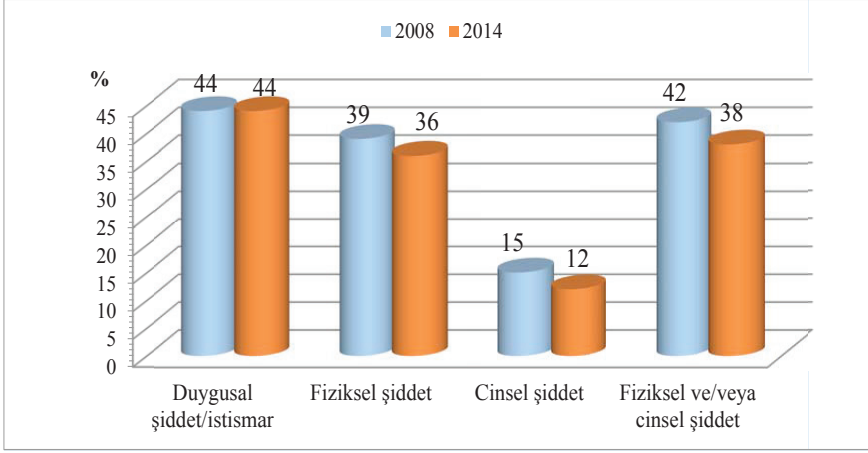
¹¹¹Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor, (2014), s.12

¹¹²Bilican Gökkaya, V., (2009), “Türkiye’de Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.10, S.2, s. 173.

¹¹³Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor, (2014), s.3.

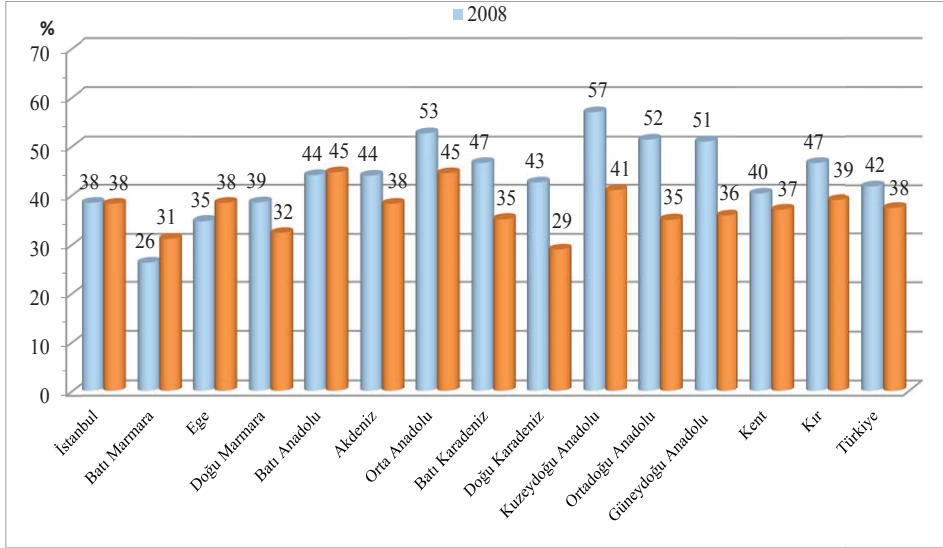
¹¹⁴Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2009),”Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet”, Elma Teknik Basım Matbaacılık, Ankara, s. 52.

Şekil 3'te istismar türlerinin 2008 ve 2014 yıllarında gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Şekil 3: Eşinin veya Birlikte Olduğu Erkeklerin Fiziksel, Cinsel Şiddetine ve Duygusal Şiddet/İstismarına Maruz Kalmış Kadınların Yüzdesi, Türkiye 2008-2014

Şekil 4'te ise yine aynı araştırma sonuçlarının istismar türüne göre bölge bazındaki dağılımı yer almaktadır.

Şekil 4: Eşi veya Birlikte Olduğu Erkeklerin Fiziksel ve/veya Cinsel Şiddetine Maruz Kalmış Kadınların Bölge ve Yerleşim Yerine Göre Yüzdesi, Türkiye 2008-2014

1.2.1.4. Ekonomik Şiddetin/İstismarın Yaygınlığı

TKYAİŞ araştırmasına göre ekonomik şiddet/istismar biçimleri; kadının çalışmasına engel olma ya da işten ayrılmasına neden olma, ev harcamaları için para vermeme ile kadının gelirini elinden alma olarak tanımlanmıştır. Türkiye genelinde, bu davranışlardan en az birine, yaşamının herhangi bir döneminde maruz kalan kadınların oranı %30, son 12 ayda maruz kalan kadınların oranı ise %15'tir. Çalışmaya engel olma ya da bir işten ayrılmaya neden olma kadınlara karşı ekonomik şiddet/istismar biçimleri arasında en fazla belirtilendir. Yaşamının herhangi bir döneminde kadınların dörtte biri, son 12 ayda ise kadınların onda biri bu istismara maruz kalmıştır.¹¹⁵

1.2.1.5. Teknolojik/Dijital Şiddetin Yaygınlığı

Ulusal ve uluslararası literatürde teknolojik şiddet kapsamında ele alınabilecek kavramlara ilişkin az sayıda araştırmanın gerçekleştirildiği, bu anlamda tam olarak yaygınlığını ortaya koyacak çalışmaların oldukça az yer aldığı göze çarpmaktadır.

Uluslararası çalışmalara bakıldığında; Amerika'da gerçekleştirilen bir çalışmada 18 yaş üzeri 3.4 milyon kişinin e-posta ya da mesaj programları aracılığıyla internet ortamında teknolojik şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

Bununla birlikte, Tjaden ve Thoennes'in 2000 yılında gerçekleştirdiği bir çalışmada teknolojik şiddet mağdurlarının %31'inin cinsel istismara da maruz kaldığı, Picard'ın 2007 yılındaki çalışmasında ise gençlerin %18'inin uygunsuz fotoğraf ya da imajlarının sosyal medyada yayınlandığı, Dressing'in 2011 yılındaki çalışmasında web tabanlı sosyal ağlardaki siber taciz oranının %6.3 olarak tespit edildiği yer almaktadır. Ayrıca teknolojik şiddet mağdurlarının 1/4'ü kendilerini güvende hissetmemekte ve yaşadıkları bu şiddeti nasıl durduracaklarını bilememektedirler.¹¹⁶

¹¹⁵Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor, (2014), s.13.

¹¹⁶Lawry, P. B., Zhang, J., Wang, C., Wu, T. ve Siponen, M., (2013), "Understanding And Predicting Cyberstalking In Social Media: Integrating Theoretical Perspectives On Shame, Neutralization", Self-Control, Rational Choice And Social Learning, Proceedings Of The Journal Of The Association For The Information Systems Theory Development Workshop At The 2013 International Conference On Systems Sciences (ICIS 2013), s.34

1.2.1.6. İşyerinde Psikolojik Tacizin/Mobbingin Yaygınlığı

İşyerinde psikolojik taciz konusuna ilişkin yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar, bu olgunun ne denli ciddi boyutlara ulaştığını gözler önüne sermektedir. Avrupa çapında beş yılda bir yapılan ve sonuncusu 2010 yılında gerçekleştirilen Avrupa Çalışma Koşulları Anketi, Avrupa ülkelerinde çalışanların psikolojik tacize maruz kalma oranına ilişkin veriler ortaya koymaktadır. Ankete göre; 27 Avrupa Birliği ülkesinde son bir yıl içinde çalışanların %4,1'i; Türkiye'de ise %1,3'ü işyerinde psikolojik tacize maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Anket sonuçları kapsamında 27 Avrupa Birliği ülkesinde çalışan kadınların %4,4'ünün, erkeklerin ise %3,9'unun; Türkiye'de ise tersi bir sonuçla kadınların %0,2'sinin, erkeklerin ise %1,8'inin işyerinde psikolojik taciz davranışlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Avrupa Birliği ülkeleri içinde kadınların işyerinde psikolojik tacize maruz kalma oranlarının en yüksek olduğu ülkeler sırasıyla; %9,4 ile Hollanda, %9,1 ile Lüksemburg ve %8,9 ile Belçika; en düşük olduğu ülkeler ise %0,1 ile Polonya, %0,5 ile Bulgaristan ve %0,7 ile Slovakya olduğu görülmektedir.¹¹⁷ 2005 yılında yapılan aynı ankette ise kadınların %6'sının, erkeklerin ise %4'ünün işyerinde psikolojik tacize maruz kaldıklarına ve bu grup içinde 30 yaşın altındaki kadınların ve 30 ila 49 yaş aralığındaki erkeklerin daha çok işyerinde psikolojik tacize maruz kaldıklarına ilişkin sonuçlar elde edilmiştir.¹¹⁸

Uluslararası düzeyde yapılmış Avrupa Çalışma Koşulları Anketi (2010), Avrupa ülkelerinde genellikle kadın çalışanların erkek çalışanlardan daha fazla psikolojik tacize maruz kaldığını ortaya koyan veriler sunmasına rağmen, Türkiye'de ise çoğu Avrupa ülkesinden farklı olarak erkek çalışanların kadın çalışanlardan daha fazla psikolojik tacize maruz kaldıklarına ilişkin veriler ortaya koymaktadır. Bunun nedeninin Türkiye'de bazı Avrupa ülkelerine nazaran kadınların istihdam oranlarının erkeklere oranla daha düşük olmasından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Ancak cinsiyet temelli psikolojik tacize maruz kalma durumuna ilişkin olarak ortaya konulan bu verilerin aksine Türkiye'de ulusal düzeyde yapılmış bazı araştırmalar, kadınların erkeklere nazaran daha fazla psikolojik tacize maruz kaldıklarını ortaya koymaktadır. Örneğin Ankara ilinde bulunan ve Ankara Üniversitesi'nden 92, Gazi Üniversitesi'nden 124, Hacettepe Üniversitesi'nden 118, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden 166 öğretim elemanının

¹¹⁷Thirion, P. A, Macías, E. F., Hurley, J. ve Vermeylen, G., (2007), "Fourth European Working Conditions Survey", Avrupa Toplulukları Yayınları, Luxembourg, s.37.

¹¹⁸http://www.eurofound.europa.eu/surveys/smt/ewcs/ewcs2010_13_06.htm (Erişim:12.02.2015)

katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmada; işyerinde psikolojik tacize uğradığını belirten mağdurların %63,8’ini kadın, %36,2’sini ise erkeklerin oluşturduğu tespit edilmiştir.¹¹⁹ Aynı şekilde Balıkesir’in Bandırma ilçesinde, sağlık ve eğitim sektöründe faaliyet gösteren kamu ve özel kurumlardan toplam 464 çalışanla yapılan bir araştırmada; psikolojik tacize maruz kalanların %58,6’sının kadın, %41,4’ünün ise erkek çalışanlar olduğu belirlenmiştir.¹²⁰ İşyerinde psikolojik tacize maruz kalma açısından cinsiyet temelli bu farklılığın, yapılan çalışmalarda kullanılan yöntemlerin farklı olmasının yanı sıra araştırmanın yapıldığı sektör ve işletmelerdeki kadın ve erkek çalışan sayısının az, çok veya eşit düzeyde olmasına bağlı olarak da değişiklik göstermesinden kaynaklandığını söylemek mümkün olabilmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde oluşturulan ve çalışma yaşamına ilişkin her türlü soru, öneri, eleştiri, ihbar, şikayet, başvuru ve taleplerin hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulması amacıyla 2010 yılından bu yana hizmet veren ALO 170 hattına 2011 yılında 2.001, 2012 yılında 2.850, 2013 yılında 4.870, 2014 yılında 6.659 ve 2015 yılında (22 Şubat 2015 dönemine kadar) 1.295 olmak üzere toplam 17.674 adet mobbing çağrısı gelmiş ve bu çağruların 2.072’si şikayet başvurusuna dönüşmüştür. 2011 yılından bu yana gelen toplam 17.674 mobbing çağrısının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında; bunların 9.953’ünün (%56) erkek çalışanlardan, 7.721’inin (%44) ise kadın çalışanlardan geldiği görülmektedir.

1.2.1.7. Erken Yaşta ve/veya Zorla Evliliklerin Yaygınlığı

Kız çocuklarının rızası alınmadan gerçekleştirilen erken yaştaki evlilikler, söz konusu kişilerde bireysel travmalar yaşatmakla birlikte, duygusal şiddet yaşamalarına neden olmaktadır. Çoğu kez başlık parası için gerçekleştirilen bu evliliklerde kızlar kendilerinden yaşça büyük erkeklerle evlendirilmektedir. Bu nedenle erken yaşta evlilikler de kadına yönelik şiddet kapsamında ele alınabilmektedir.¹²¹

TKYAİŞ araştırma bulgularına göre Türkiye genelinde kadınların %26’sı 18 yaşından önce evlenmiştir. Evlilik yaşı ile şiddet düzeyi arasında belirgin bir ilişki vardır. Fiziksel şiddet,

¹¹⁹ Çevik Konaş, S., (2011), “Üniversitelerde Öğretim Elemanlarının Yıldırma (Mobbing) Davranışlarına Maruz Kalma Düzeyi”, Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, ss.60-68

¹²⁰ Palaz, S., Özkan, S., Sarı, N., Göze, F., Şahin, N. ve Akkurt, Ö., (2008), “İş Yerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Davranışları Üzerine Bir Araştırma; Bandırma Örneği”, İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, C. 10 S. 4, Eylül, ss.50-53

¹²¹ Bilican Gökkaya, V., (2009), “Türkiye’de Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.10, S.2, s.173.

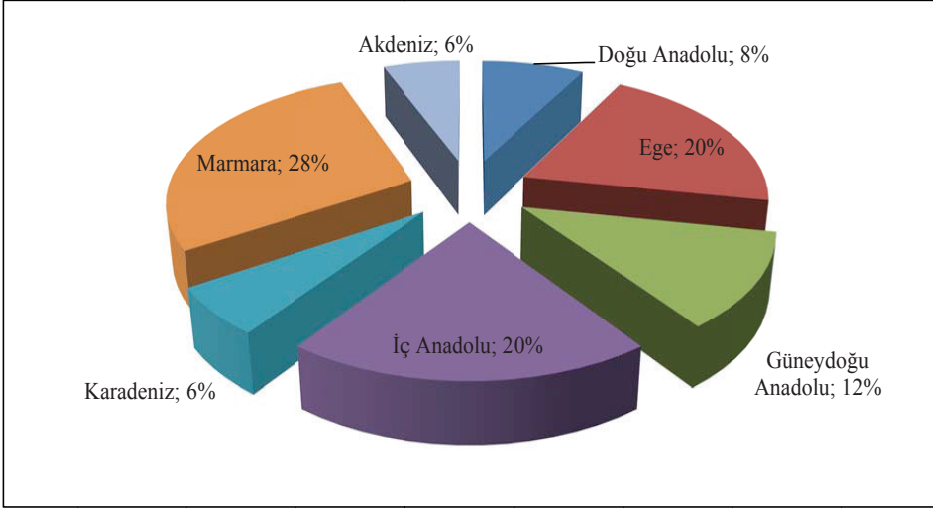
erken evlenen kadınlar arasında %48, 18 yaşından sonra evlenen kadınlar arasında %31 düzeyindedir. Cinsel şiddete maruz kalan kadınlar için evlilik yaşı daha belirgindir. 18 yaş öncesi evlenen kadınların %19'u, 18 yaş sonrası evlenen kadınların ise %10'u cinsel şiddete maruz kalmıştır. İki şiddet türü bir arada değerlendirildiğinde, erken evlenen kadınların yarısı fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalırken, 18 yaşından sonra evlenen kadınların ise üçte birinin şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Bu farklılaşmalar son 12 ay için de gözlenmektedir. On sekiz yaşından sonra evlenmiş kadınların %42'si yaşamının herhangi bir döneminde duygusal şiddet/istismara maruz kalırken, bu oran 18 yaşından önce evlenmiş kadınlar için %51'dir.¹²²

1.2.1.8. Töre ve Namus Adı Altında İşlenen Cinayetlerin Yaygınlığı

Ülkemizde önemli bir sorun alanı olmasına karşın, töre ve namus saikiyle işlenen cinayetlerin yaygınlığına ilişkin veri oldukça kısıtlıdır. 2007 yılında Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı tarafından yapılan çalışmada, 2003-2007 yılları arasında işlenen töre ve namus cinayetleri incelenmiştir. Bu çerçevede, belirtilen sürede töre ve namus cinayetleri en çok İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Diyarbakır ve Antalya gibi nüfus yoğunluğu fazla olan ve yoğun göç alan illerde görülmektedir. Göç olgusunun ve göçten kaynaklanan sorunların -özellikle yetersiz barınma olanakları, eğitimsizlik, yoksulluk, kalabalık aileler vs.- yoğunlukla yaşandığı iller olmasının da cinayetlerin ortaya çıkmasındaki etkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra çalışma sonucunda, kadının cinsiyet rolleri üzerine odaklanan geleneksel zihniyet ve yaşam kalıplarının, göçle birlikte ağırlaşan sorunlarla daha da katı ve acımasız hale dönüştüğü tespit edilmiştir.¹²³

¹²²Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor, (2014), s.16.

¹²³Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, (2008), "2007 Töre ve Namus Cinayetleri Raporu", s.5, http://www.tihk.gov.tr/www/files/tore_namus_cinayetleri_raporu_06_08_2008.pdf

Şekil 5: Töre ve Namus Cinayetleri Bölgelere Göre Dağılımı

Şekil 5'e göre töre ve namus cinayetlerinin bölgelere göre dağılımı incelendiğinde Marmara Bölgesi'nin %28 ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Marmara Bölgesi'ni sırayla %20 ile Ege ve İç Anadolu Bölgesi izlemektedir.¹²⁴

1.2.1.9. Israrlı Takibin Yaygınlığı

TKYAIŞ araştırmasına göre Türkiye genelinde, her 10 kadından yaklaşık 3'ü en az bir kez ısrarlı takibe maruz kalmaktadır. Bununla birlikte, en yaygın ısrarlı takip biçimleri sürekli telefonla arama (%19), kısa mesaj, mektup veya e-posta gönderme (%8) ya da sosyal medya aracılığıyla takip etme (%6) ile kadının çalıştığı ya da yaşadığı yere gelerek rahatsız etme (%6) şeklindedir.¹²⁵ İsrarlı takip suçunda genel olarak erkekler fail, kadınlar ise mağdur konumundadır. Örneğin, Amerika'da ısrarlı takip suçlarının %75-80'ni erkekler tarafından işlenmektedir.¹²⁶

1.2.2. Yurtdışında Yaşayan Türk Kadınlarına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı

Yabancı ülkelerde yaşayan Türk kadınlarının yaşamış oldukları şiddete ilişkin yapılan çalışmalar oldukça azdır. Bu konuda, 2014 yılında Taş tarafından Belçika'da yaşayan Türk kadınları ile bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

¹²⁴Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, (2008), "2007 Töre ve Namus Cinayetleri Raporu", s.5, http://www.tihk.gov.tr/www/files/tore_namus_cinayetleri_raporu_06_08_2008.pdf

¹²⁵A.g.e., s.19

¹²⁶Doğan, R., (2014) "Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, İsrarlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu", Ankara Barosu Dergisi, C.72, S.2014/2, s. 142.

Türkler, Belçika'ya 1964 yılında iki ülke arasında imzalanan işçi göçü anlaşmasını müteakiben gelmeye başlamışlar. Daha sonrasında aile birleşimi ve evlilik göçleri Belçika'da yaşayan Türklerin sayısını artırmıştır. Bu artış Türkiye'den göç alan diğer Avrupa ülkelerinde de gözlenmektedir. Taş'ın Belçika'ya gelin olarak gelmiş Türk kadınları ile gerçekleştirmiş olduğu araştırmada, Belçika'ya gelin olarak göç eden kadınların eşleri veya eşlerinin aileleri tarafından farklı şiddet türlerine maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Aşağılanma, hakaret, dışlanma, kontrol, baskı, tecrit, Türkiye'ye geri gönderme tehdidi maruz kalınan psikolojik şiddet örneklerindedir. Vücuttaki darbe ve işkence izleri bu kadınlara uygulanan fiziksel şiddeti göstermektedir. Yine gelinlerin yaşadıkları parasızlık, istediklerini satın alamamaları yaşanan ekonomik şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, yaşanan psikolojik ve fiziki şiddete karşı diğer aile fertlerinin ve yakın çevredeki insanların duysuz kaldıkları tespit edilmiştir.¹²⁷

1.2.3. Dünya'da Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı

Kadına yönelik şiddet coğrafi sınırları, ekonomik gelişmişlik ve eğitim düzeyine bakılmaksızın farklı ülkelerde yaygın olarak görülen önemli bir sorun alanıdır. Ülkemizde de kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri önemli toplumsal sorunların başında gelmektedir.¹²⁸

Kadına yönelik şiddet yalnızca Türkiye'de değil, tüm dünyada ciddi bir toplumsal sorun olarak varlığını sürdürmektedir. BM Kadın Birimi (UN Women) tarafından derlenen verilere göre, seçilmiş bazı ülkelerde kadına yönelik şiddete ilişkin veriler Tablo 1'de yer almaktadır.¹²⁹

¹²⁷Taş, E., (2014), “Evlilik Göçüyle Türkiye'den Belçika'ya Gelen Gelinler ve Boşanma Sorunu” Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S. 20, ss.227-228

¹²⁸Karal, D. ve Aydemir, E., (2012), “Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet”, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Sosyal Araştırmalar Merkezi, USAK Rapor, No:12-01, s.24. http://www.usak.org.tr/images_upload/files/12-01%20kad%C4%B1na%20y%C3%B6nelik%20%C5%9Fiddet.pdf (Erişim 16.02.2015)

¹²⁹ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2015), Kadına Yönelik Şiddetin Nedenlerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu'nda Yararlanılmak Üzere Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Tarafından Hazırlanan Bilgi Notu, s.4.

Tablo 1: Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women)- Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı: Ülkeler Tarafından Yapılan Araştırma^{130,131}

Sıra	Ülkeler	Yıllar	Yakın İlişkide Olunan Erkekler Tarafından Yöneltilen Şiddet (%)						Yakın İlişkide Olunmayan Erkekler Tarafından Yöneltilen Şiddet (%)						Hamilelik Döneminde Taciz Vb.	
			Fiziksel		Cinsel		Fiziksel ve/veya Cinsel		Fiziksel		Cinsel		Fiziksel ve/veya Cinsel			İlk İlişkiye Zorlanma
			Son 12 Ayda	Hayatında	Son 12 Ayda	Hayatında	Son 12 Ayda	Hayatında	Son 12 Ayda	Hayatında	Son 12 Ayda	Hayatında	Son 12 Ayda	Hayatında		
1	Malta	2010	3.9	12	3	9	13.6	16			6.5	4			2	3
2	Belçika	2009	1.9		0.9					13.9		5.6				7.1
3	İtalya	2006	1.7	12.2	1	6.1	2.4	14.3		18.8	3.5	23.7	5.4			
4	Fransa	2000	2.5		0.9		10				1.9					
5	Finlandiya	2005-	6.3	17.6	2	4.3	7.9								43.5	
6	Hollanda	1986	21													
7	Romanya	1999-	10	29.1	1.8	7.3		21				7.8				
8	İsveç	2000	4	18						5	25	7	34	12	46	
9	Polonya	2004	3	15	0	5	3	16	5	30	2	17			35	
10	Danimarka	2003	1	20	0	6	1	22	4	38	2	28			50	
11	İsviçre	2003	1	9		3	1	10	1	27	1	25			39	
12	Almanya	2003		23		7	25			37		13			40	
13	İspanya	2005												9.6		
14	Litvanya	2000		32.7		7.5		37.6								
15	Norveç	2008		13.9	1	9.4	5.5	26.8								
16	Slovakya	2008		15		9	12.2	27.9		67.8						
17	İngiltere	2005	2.7	18.9	0.2	3.8	5.9	28.4								
18	İrlanda	2003	1.4	13	0.7	8	3.2	14.5								
19	Türkiye	2008	9.9	39.3	7	15.3	13.7	42.9		17.8		3.3		19.7		9.7

¹³⁰Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women), (2012), "Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı: Ülkeler Tarafından Yapılan Araştırma", http://www.endvavnow.org/uploads/browser/files/vavprevalence_matrix_june2013.pdf, (Erişim 10.02.2015)

¹³¹ Tablo, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından UN Women verileri kullanılarak yeniden düzenlenmiştir.

Diğer yandan, Avrupa Birliği (AB) ülkelerindeki durum incelendiğinde de kadına yönelik şiddetin yaygın bir sorun olduğu dikkati çekmektedir. AB Temel Haklar Ajansı tarafından 2014 yılında 28 AB Üyesi ülkede gerçekleştirilen araştırmanın¹³² sonuçları bunu ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçları:

- Her üç kadından birinin 15 yaşından itibaren fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığını, son 12 ayda ise bu oranın %8 olduğunu,
- Kadınların yaygın biçimde istismara uğradığını ancak bunların çok azının kayıtlara geçtiğini, aile içi şiddet vakalarının sadece %14’ü ve diğer şiddet vakalarının sadece %13’ünün rapor edildiğini,
- Şiddetin gerçekleştiği ilişkiyi bitiren kadınların hala risk altında olduğunu,
- 15 yaşından itibaren kadınların %11’inin cinsel şiddete maruz kaldığı,
- Her beş kadından ikisinin (%43) şimdiki veya eski eşi/hayat arkadaşından psikolojik şiddet gördüğünü,
- Eşi veya hayat arkadaşının şiddetine maruz kalan kadınların %42’sinin hamile iken de şiddet gördüğünü,
- 15 yaşından itibaren kadınların %18’inin ısrarlı takip mağduriyeti yaşadığını,
- Kadınların yaklaşık %12’sinin 15 yaşından önce yetişkin biri tarafından cinsel istismara maruz kaldığını göstermektedir.¹³³

Bir diğer araştırmada aile içinde yaşanan fiziksel şiddet oranlarına bakıldığında ise; Japonya’da kadınların %67’sinin, Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D.)’nde ise %27’sinin fiziksel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır.¹³⁴

Kanada, A.B.D. ve Kuzey Avrupa ülkelerinde de cinsel şiddet vakalarının resmi kayıtlarda yer aldığından 10 kat daha fazla olduğu tahmin edilmektedir. İngiltere’de her yedi

¹³² 42,000 kadınıla yapılan yüz yüze görüşmeler temelinde yürütülen “Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA-European Union Agency For Fundamental Rights) Kadına Yönelik Şiddet Araştırması”, kadınların şiddet deneyimleri üzerine Avrupa Birliği’nde ve tüm dünya çapında bugüne dek yürütülen en kapsamlı araştırma olma özelliğini taşımaktadır.

¹³³ Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA), (2012), “Kadına Yönelik Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Araştırması Veri Seti”, <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>, (Erişim 10.02.2015)

¹³⁴ Köse, A. ve Beşer, A., (2007), “Kadının Değiştirilebilir Yazgısı “Şiddet”, Ankara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, C.10, S.4, s.115. <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunihem/article/view/1025000622/1025000614>, (Erişim 10.02.2015)

kadıncıdan biri eşinin cinsel şiddetine maruz kalmaktadır. A.B.D.’de her 18 dakikada bir kadın fiziksel şiddete uğramakta, Fransa’ da ise şiddet kurbanlarının %95’ini kadınlar oluşturmaktadır.¹³⁵

1.3. KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN NEDENLERİ, RİSK FAKTÖRLERİ VE SONUÇLARI

1.3.1. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Risk Faktörleri

Bütün sosyal olaylarda olduğu gibi kadına yönelik şiddet de toplumsal, bireysel, kültürel, ekonomik vb. pek çok boyutu olan bir sorundur. Söz konusu “çok boyutluluk” şiddete yol açan nedenleri ve risk faktörlerini kesin çizgilerle ortaya koymayı olanaksız kılmaktadır. Bu çerçevede, şiddet olgusu farklı disiplinlerin inceleme konusu olmaktadır. Literatürde farklı disiplinlerce yapılan analizler sonucunda şiddet; yoksulluk, işsizlik, göç ve (çarpık) kentleşme gibi olgularla ilişkilendirilmektedir.¹³⁶

Konuya ilişkin yapılan çalışmalarda genel kabul gören husus ise kadına yönelik şiddetin en temel nedeninin ataerkil yapı olduğu hususudur. Yapılan birçok çalışma, cinsiyetçi toplumsal yapının ve kültürel unsurların kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasında ve devamında önemli role sahip olduğuna dikkat çekmektedir. Toplumsal cinsiyet anlayışına dayalı sosyalleşme, erken yaşta yapılan evlilikler, toplumdaki “namus” algısı, kadınlara ve erkeklere uygun görülen rollerin kültürel tanımları ile bu rollere atfedilen değerler, kadınlar ve erkeklerden toplumun beklentileri, kadına yönelik şiddeti ortaya çıkaran toplumsal ve kültürel etkenler arasında yer almaktadır. Medyanın olumsuz, kışkırtıcı, ayrımcı, teşhir eden rolü de ayrıca belirtilmesi gereken bir risk faktörüdür.¹³⁷

Toplumsal yapıya dayalı faktörlerin yanı sıra kadınların erkeklere ekonomik olarak bağımlı olmaları, kadınların kaynaklara erişiminin yetersiz olması ya da hiç olmaması, eğitim imkanlarına erişimde karşılaşılan sorunlar, kayıt dışı ve/veya düşük ücretli/prestijli işlerde

¹³⁵Tufan Yeniçiktı, N., (2012), “Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet”, Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, C.1, s.245.

http://kasumer.kku.edu.tr/anasayfa/dokumanlar/Uluslararası_Katılımlı_Kadına_ve_Cocuğa_Karşı_Siddet_Sempozyumu_Bildiri_Kitabi_Cilt_1.pdf, (Erişim 10.02.2015)

¹³⁶Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, (2013), Merkezi ve Yerel Kamu Kurum ve Kuruluşları İle Sivil Toplum Kuruluşlarının, Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Kapasite ve İmkânlarının Değerlendirilmesi Raporu, s.25. <http://www.tecb.gov.tr/ddk/ddk55.pdf>, (Erişim 11.02.2015)

¹³⁷A.g.e.,s.27- 32.

istihdam veya istihdam imkanlarının sınırlılığı, yoksulluk, işsizlik kadına yönelik şiddetin ekonomik nedenleri ve risk faktörlerini; içinde bulunulan sosyo-ekonomik çevre, çok eşlilik, sosyal çevrenin kadına yönelik şiddete verdiği tepki vb. hususlar da kadına yönelik şiddetin sosyal çevreyle ilişkili nedenlerini ve risk faktörlerini oluşturmaktadır.^{138/139}

Çocuklukta aile içi şiddetin öyküsü şiddetin uygulanmasında önemli bir etkidir. Çocukluğunda şiddete maruz kalmış ya da annelerine şiddet uygulandığına tanık olmuş erkeklerin yetişkin olduklarında, şiddet uygulama ihtimali genellikle yüksektir. Aile içi şiddet öyküsünün yanı sıra kadın-erkek arasındaki ilişkide yaşanan sorunlar, saldırganlık davranışlarına neden olan biyolojik faktörler (endokrin bozuklukları gibi) ile ağır psikolojik veya psikiyatrik rahatsızlıklar ve alkol - uyuşturucu bağımlılığı şiddete neden olan bireysel faktörlerdir.^{140/141}

Bahsedilen hususların yanı sıra kadına yönelik şiddetin siyasetçiler ve politika yapıcılar nezdinde ciddiye alınmaması, konuya ilişkin yeterli yasal düzenlemelerin yapılmaması ve/veya var olan düzenlemelerin uygulanmaması, aile yaşamının mahrem kabul edilmesi nedeniyle aile içi şiddetin suç kabul edilmemesi ve/veya bunu önlemeye dönük tedbir alınmaması, kadınların siyasette ve karar alma mekanizmalarında yetersiz temsili gibi hususlar ise kadına yönelik şiddete neden olan siyasi faktörlerdir.¹⁴²

1.3.2. Kadına Yönelik Şiddetin Etkileri ve Sonuçları

1.3.2.1 Kadına Yönelik Şiddetin Bireysel Etkileri ve Sonuçları

Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlar çok katmanlıdır. Kadına yönelik şiddet her şeyden önce kadının fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da cinsel yönden zarar görmesi ile sonuçlanmaktadır. Bu haliyle kadına yönelik şiddet bir insan hakkı ihlali, bir halk

¹³⁸ Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, (2013), Merkezi ve Yerel Kamu Kurum ve Kuruluşları İle Sivil Toplum Kuruluşlarının, Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Kapasite ve İmkânlarının Değerlendirilmesi Raporu, s.33, <http://www.tccb.gov.tr/ddk/ddk55.pdf>, (Erişim: 11.02.2015)

¹³⁹ 22. Dönem Töre ve Namus Cinayetleri İle Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırmalarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, (2005), <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140m.htm>, (Erişim: 07.02.2015)

¹⁴⁰ A.g.e.

¹⁴¹ Subaşı, N. ve Akın, A., “Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları”,

http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadina_yon_siddet.pdf, (Erişim 13.02.2015)

¹⁴² Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, (2013), Merkezi ve Yerel Kamu Kurum ve Kuruluşları İle Sivil Toplum Kuruluşlarının, Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Kapasite ve İmkânlarının Değerlendirilmesi Raporu, s. 32. <http://www.tccb.gov.tr/ddk/ddk55.pdf>, (Erişim: 11.02.2015)

sağlığı sorunu; kadının yaşama, kendini güvende hissetme, eğitim, iş ve sosyal hayata katılma gibi haklarını ve yaşam aktivitelerini elinden alan bir olgudur.

Kadına yönelik aile içi şiddetin en önemli sonuçlarından biri, şiddetin kadınların ve çocukların fiziksel ve ruhsal sağlığını doğrudan ve dolaylı yollarla olumsuz şekilde etkilemesidir. Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalınması sonucu oluşan yaralanmalar, şiddetin kadın sağlığına doğrudan etkisini göstermektedir. Bununla birlikte, yaşamlarının herhangi bir döneminde şiddete maruz kalmış ve kalmamış kadınların seçilmiş bazı genel ve ruhsal sağlık durumlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlar, şiddetin sağlık üzerinde dolaylı etkilerinin de olabildiğini göstermektedir.

Kadına yönelik şiddet, buna maruz kalan kadınları olumsuz etkilediği gibi, bu kadınların çocuklarını da olumsuz etkilemektedir. TKYAİŞ araştırması sonuçlarında, okul çağında en az bir çocuğu olan kadınlara, çocukların bazı davranış sorunlarını gösterip göstermedikleri sorulmuştur. Sonuçlar, söz edilen davranış sonuçlarının, annesi şiddete maruz kalmış çocuklarda belirgin şekilde fazla olduğunu göstermektedir.¹⁴³ Araştırma sonuçlarına göre:

- Annesi şiddete maruz kalmamış çocuklarda sık sık kabus görme %18, yatağını ıslatma %22, çekingen/içine kapanık olma %42, anneye/diğer çocuklara karşı saldırgan olma %17, hırçınlaşarak ağlama %35 oranında görülmekte iken;
- Annesi şiddete maruz kalmış çocuklarda sık sık kabus görme %33, yatağını ıslatma %38, çekingen/içine kapanık olma %53, anneye/diğer çocuklara karşı saldırgan olma %31, hırçınlaşarak ağlama %52 oranında görülmektedir.¹⁴⁴

1.3.2.2. Kadına Yönelik Şiddetin Toplumsal Etkileri ve Sonuçları

Kadına yönelik şiddet her şeyden önce toplumdaki mevcut şiddetin artmasına neden olmaktadır. Diğer yandan, kadına yönelik şiddet, çocuk haklarını da ihlal etmektedir. Kadınların şiddet gördüğü bir toplumda şiddet içermeyen davranış biçimlerini ve eşitlik anlayışını yerleştirmek oldukça güçtür. Kadına yönelik şiddetin toplumsal etki ve sonuçlarını, şiddetin kuşaklararası aktarımı ve maliyeti kapsamında ele almak mümkündür.

¹⁴³Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etüdüleri Enstitüsü, (2008), Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırma Raporu, Ankara.

¹⁴⁴Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2015), Kadına Yönelik Şiddetin Nedenlerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu’nda Yazarlanılmak Üzere Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Tarafından Hazırlanan Bilgi Notu, ss.6-7.

1.3.2.2.1. Şiddetin Kuşaklararası Aktarımı

Kadına yönelik şiddete neden olabilecek ve bunun yol açabileceği toplumsal sorunlar incelendiğinde, şiddetin kuşaklararası aktarımı önemli sonuçlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Aile içinde annenin şiddete maruz kalması, kadınların ve erkeklerin ilerideki yaşamlarında şiddeti normalleştirmelerinde etkisi olduğu bilinmektedir.

TKYAIŞ araştırması sonuçlarında şiddetin kuşaklararası aktarımı konusu incelenmiştir. Araştırma kapsamında, şiddetin bir kuşaktan diğerine aktarılmasına ilişkin bilgi, kadınların kendilerinin fiziksel şiddete maruz kalmaları, çocukluk döneminde annelerinin babaları tarafından şiddete maruz kalması ve kadınların kendi çocuklarına fiziksel olarak zarar vermelerine ilişkin sorular aracılığıyla elde edilmiştir.

Sonuçlara göre, kadınların annelerinin bir kuşak önce şiddete maruz kalmaları ile kendilerinin şiddete maruz kalmaları arasında pozitif bir ilişki vardır. Örneğin, annesi fiziksel şiddete maruz kalmamış kadınlarda, şiddete maruz kalma oranı Türkiye geneli için %28 iken; annesi şiddete maruz kalmış kadınlarda oran %51'e çıkmaktadır.

Diğer yandan benzer bir ilişki, erkeklerin annelerinin fiziksel şiddete maruz kalmaları ile erkeklerin şiddet uygulamaları arasında da görülmektedir. Annesi fiziksel şiddete maruz kalmamış erkeklerden kendi eşine fiziksel şiddet uygulayanların oranı %23 iken; annesi fiziksel şiddete maruz kalan erkeklerin kendi eşlerine fiziksel şiddet uygulama oranı %51'e çıkmaktadır.

1.3.2.2.2. Kadına Yönelik Şiddetin Maliyeti

Kadına yönelik şiddetin maliyeti, toplum üzerine yüklenen yüklerin diğer bir yönünü oluşturmaktadır. Son yıllarda kadına yönelik şiddetin maliyetini ortaya koymayı amaçlayan pek çok çalışma yapılmaktadır. Yapılan analizler, kadına yönelik şiddetin maliyetini dört kategoride ele almaktadır.¹⁴⁵

Birinci kategori, mağdurlara ve çocuklarına verilen hizmetler (sağlık hizmetleri, barınma, acil telefon hatları maliyeti, psikolojik, sosyal, hukuki danışmanlık vs.) mağdurlara ve şiddet uygulayana yönelik adli hizmetler (kolluk, savcı, hakimin harcadığı zaman ve emek gibi), ilgili uzmanların eğitim maliyeti gibi maliyetlerden oluşan “doğrudan maliyet”tir.

¹⁴⁵Day, T., McKenna K. ve Bowlus, A., (2005), “The Economic Costs of Violence Against Women: an Evaluation of the Literature”, United Nations.

İkinci kategori, kadına yönelik şiddetin “parayla ölçülemeyen maliyet”idir; bu maliyet artan toplumsal şiddet, cinayet ve intiharlarda artış gibi bileşenlerden oluşmaktadır.

Üçüncü kategori, şiddete maruz kalan kadının çalışmaması, çalışma hayatında veriminin düşmesinden kaynaklanan ve “ekonomik çarpan etkisi” olarak adlandırılan maliyetlerdir.

Dördüncü ve son kategori olan “sosyal çarpan etkisi” ise yine parasal olarak ölçülemeyen, şiddetin mağdur (sosyal sermayede azalma, demokratik süreçlere katılımında gerileme, yaşam kalitesinde azalma) ve gelecek kuşaklar üzerindeki etkisinden (şiddet mağduru ve aile içi şiddet tanığı çocukların okul başarısının, sosyal yaşamının olumsuz etkilenmesi neticesinde ortaya çıkan ileriye dönük sonuçlar) oluşmaktadır.

Bu alanda, 1995 yılında Kanada’da yürütülen çalışma, kadına yönelik şiddetin ülkeye; işgücü verimliliğinin azalması ve sağlık hizmetlerinin kullanımının artması nedeniyle 1.5 milyar Kanada doları maliyeti olduğunu ortaya koymuştur. Yine Kanada’da yapılan başka bir araştırma sonucunda ise, kadınların ve kız çocuklarının yaşadıkları cinsel tacizin; sağlık hizmetleri ile sosyal, hukuksal ve polisiye hizmetlerin kullanımının artması ve işgücü verimliliğinin düşmesinden dolayı, her yıl ekonomiye 4.2 milyar Kanada dolarına mal olduğu saptanmıştır.¹⁴⁶

¹⁴⁶Johns Hopkins Üniversitesi Kamu Sağlığı Bölümü, (1999), Kadına Yönelik Şiddeti Sonlandırmak, Nüfus Raporları, Seri: L, No: 11, Nüfus Bilgi Programı.

İKİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE POLİTİKASININ HUKUKİ VE KURUMSAL YAPISI

2.1. KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELENİN HUKUKİ TEMELLERİ

2.1.1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye Yönelik Ulusal Mevzuat

2.1.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

A. Genel Esaslar

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2 nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtildikten sonra, 5 inci maddesinde; kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak, temel hak ve hürriyetler ile sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmanın devletin temel amaç ve görevleri arasında yer aldığı hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'nın "kanun önünde eşitlik" kenar başlıklı 10 uncu maddesinde, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu belirtilmiştir. Maddeye 2004 yılında eklenen fıkra ile, kadınlar ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğu, devletin bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlü olduğu düzenlenmiş, 2010 yılında yapılan değişiklik hükmüyle de, bu maksatla alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağı; çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirlerin de eşitlik ilkesine aykırı sayılamayacağı öngörülmüştür.

B. Temel Haklar ve Ödevler

Anayasa'nın temel hak ve hürriyetlerin niteliğine ilişkin 12 nci maddesinde, herkesin, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahip olduğu, temel hak ve hürriyetlerin, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva edeceği ifade edilmiştir.

C. Kişinin Hakları ve Ödevleri

Anayasa'nın 17 nci maddesinde herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu, tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamayacağı, rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamayacağı, kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı, kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağı hükmü yer almaktadır.

Hiç kimsenin zorla çalıştırılmayacağı ve angaryanın yasak olduğu Anayasa'nın 18 inci maddesinde öngörülmüş olup, 19 uncu maddesinde ise herkesin kişi hürriyeti ve güvenliğine sahip olduğu, şekil ve şartları kanunda gösterilen haller dışında kimsenin hürriyetinden yoksun bırakılmayacağı belirtilmiştir.

Herkesin, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı Anayasa'nın 20 inci maddesi ile güvence altına alınmıştır.

Konut dokunulmazlığı 21 inci madde ile düzenlenmiş olup, herkesin haberleşme hürriyetine sahip olduğu ve haberleşmenin gizliliği 22 nci madde kapsamında öngörülmüş, yerleşme ve seyahat hürriyeti ise 23 üncü madde ile hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'nın 36 ncı maddesinde herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiş, 40 ncı maddesinde ise Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkesin, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahip olduğu öngörülmüştür.

D. Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler

Anayasa'nın 41 inci maddesinde 2010 yılında yapılan değişiklikle, maddenin kenar başlığı "Ailenin korunması ve çocuk hakları" olarak düzenlenmiştir. Madde içeriğinde, ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve eşler arasında eşitliğe dayandığı, devletin, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alarak teşkilatı kuracağı belirtilmiştir. Yine maddeye aynı yıl

eklenen fıkra ile, devletin, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alacağı hükmü öngörülmüştür.

Kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağı, ilköğretimin kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu 42 nci madde kapsamında düzenlenmiştir.

Çalışma hakkı ve ödevi 49 uncu maddede düzenlenmiş olup, kimsenin, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmayacağı, küçükler, kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanların çalışma şartları bakımından özel olarak korunacakları 50 nci madde ile hüküm altına alınmıştır.

E. Milletlerarası Andlaşmaları Uygun Bulma

Anayasa'nın 90 ıncı maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarca yapılacak andlaşmaların onaylanmasının, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlı olduğu hükmü yer almaktadır. Ayrıca, usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmaların kanun hükmünde olduğu, bunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamayacağı belirtilmiştir. Maddenin son fıkrasına 2010 yılında eklenen cümle ile, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda, milletlerarası andlaşma hükümlerinin esas alınacağı hükmü öngörülmüştür.

2.1.1.2. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

26/09/2004 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilerek 12/10/2004 tarihli ve 25611 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

A. Soykırım ve İnsanlığa Karşı Suçlar

Türk Ceza Kanunu'nun 76 ncı maddesinde planın icrası suretiyle, milli, etnik, ırki veya dini bir grubun tamamen veya kısmen yok edilmesi maksadıyla, bu grupların üyelerine karşı madde kapsamında sayılan fiillerden birinin işlenmesi *soykırım* suçu olarak nitelendirilmiştir.

İnsanlığa karşı suçlar Kanununun 77 nci maddesinde düzenlenmiş olup, kasten öldürme ve kasten yaralamanın yanı sıra, cinsel saldırıda bulunma, çocukların cinsel istismarı, zorla hamile bırakma ve zorla fuhuşa sevk etme fiilleri de insanlığa karşı işlenen suçlar kapsamında yer almıştır.

Kanununun 79 uncu maddesinde **göçmen kaçakçılığı** suçu düzenlenmiş olup, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddi menfaat elde etmek maksadıyla, yasal olmayan yollardan; bir yabancıyı ülkeye sokan veya ülkede kalmasına imkan sağlayan, Türk vatandaşı veya yabancının yurt dışına çıkmasına imkan sağlayan kişinin cezalandırılacağı hükmü öngörülmüştür.

Ayrıca, **insan ticareti** de Kanununun 80 inci maddesi kapsamında düzenlenerek hüküm altına alınmıştır.

B. Hayata Karşı Suçlar

Kanununun **kasten öldürme** kenar başlıklı 81 inci maddesinde, bir insanı kasten öldüren kişinin müebbet hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Kasten öldürme suçunun nitelikli halleri 82 nci madde kapsamında düzenlenmiş olup, fiilin üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı, çocuğa karşı, gebe olduğu bilinen bir kadına karşı, kan gütme saikiyle ve töre saikiyle işlenmesi, diğer nedenlerin yanında nitelikli hal olarak sayılmış olup, bu durumda kişinin ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılacağı öngörülmüştür.

Ayrıca Kanununun 84 üncü maddesi uyarınca, **intihara yönlendirme** fiili de hayata karşı suçlar başlığı altında düzenlenerek hüküm altına alınmıştır.

C. Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar

Kasten yaralama, Kanununun 86 ncı maddesinde, "başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olma" olarak nitelendirilmiş olup, fiilin üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı işlenmesi, ayrıca silahla işlenmesi halinde şikayet aranmayacağı, verilecek cezanın da yarım oranında artırılacağı belirtilmiştir.

Kasten yaralama fiilinin, gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğun vaktinden önce doğmasına veya çocuğun düşmesine neden olması ile mağdurun çocuk yapma yeteneklerinin

kaybolmasına neden olması halleri, Kanununun 87 nci maddesinde *neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama* başlığı altında düzenlenmiştir.

Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi, Kanununun 88 inci maddesinde düzenlenerek hüküm altına alınmıştır.

D. İşkence ve Eziyet

İşkence suçu Kanununun 94 üncü maddesinde düzenlenmiş olup, aynı madde kapsamında fiilin çocuğa, gebe bir kadına karşı işlenmesi ve cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde cezası daha ağır olarak öngörülmüştür.

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence suçunu düzenleyen Kanununun 95 inci maddesinde, fiilin gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına veya çocuğunun düşmesine neden olması, ölüm meydana gelmesi halleri neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence olarak düzenlenmiştir.

Yine Kanununun *eziyet* kenar başlıklı 96 ncı maddesinde bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişinin cezalandırılacağı belirtilmiş olup, fiilin çocuğa, gebe kadına karşı, üstsoy veya altsoya, babalık veya analığa ya da eşe karşı işlenmesi halinde verilecek olan cezanın daha ağır olacağı hüküm altına alınmıştır.

E. Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali

Kanununun 97 nci maddesi *terk* kenar başlıklı olup, yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimseyi kendi haline terk eden kişinin cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Ayrıca Kanununun *yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi* kenar başlıklı 98 inci maddesinde; yaşı hastalığı veya yarananması dolayısıyla ya da başka herhangi bir nedenle kendini idare edemeyecek durumda olan kimseye hal ve koşulların elverdiği ölçüde yardım etmeyen ya da durumu derhal ilgili makamlara bildirmeyen kişinin cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

F. Çocuk Düşürtme, Düşürme ve Kısırlaştırma

Rızası olmaksızın bir kadının çocuğunu düşürtmenin suç olduğu Kanunun *çocuk düşürtme* kenar başlıklı 99 uncu maddesi ile düzenlenmiş olup, *çocuk düşürme* suçu ise 100 üncü madde kapsamında yer almaktadır.

Bir erkek veya kadının rızası olmaksızın kısırlaştırılan kimsenin cezalandırılacağı hükmü ise *kısırlaştırma* kenar başlıklı 101 inci madde kapsamında öngörülmüştür.

G. Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar

18/06/2014 tarih ve 6545 sayılı Kanun ile, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlara yönelik olarak önemli değişiklikler yapılmış, böylelikle cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki ve cinsel taciz suçlarının cezaları önemli ölçüde artırılmış, bu suçların işleniş biçimleri nazara alınarak nitelikli hal sayılacak yeni eylem tipleri eklenmiştir.

Kanunun *cinsel saldırı* kenar başlıklı 102 nci maddesinde, cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal eden kişinin cezalandırılacağı belirtilmiş olup, cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hali de madde kapsamında ayrıca değerlendirilmiştir.

Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi maddenin devamında düzenlenmiş olup, bu fiilin eşe karşı işlenmesi halinde, soruşturmanın ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikayetine bağlı kılınmıştır.

Maddenin devamında suçun üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen veya evlatlık tarafından işlenmesi, verilecek cezada artırım nedeni olarak kabul edilmiştir.

Kanunun 103 üncü maddesinde *çocukların cinsel istismarı* düzenlenmiş olup, cinsel istismarın hangi davranış türleri olduğu açıklanmıştır.

Ayrıca cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalmış olması ve failin çocuk olması halinde soruşturma ve kovuşturma yapılmasının mağdurun velisinin veya vasisinin şikayetine bağlı olduğu belirtilmiştir.

Suçun, üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından; vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından işlenmesi artırım nedeni olarak kabul edilmiştir.

Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi de artırım nedeni olarak kabul edilmiştir.

Cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı sonucunda beden ve ruh sağlığının bozulması halinde, verilecek cezanın artırılacağına ilişkin hüküm 18/06/2014 tarih ve 6545 sayılı Kanun ile kaldırılmış ve suçların temel şeklinin cezası artırılmıştır. Böylece mağdurların, özellikle çocukların Adli Tıp Kurumundan rapor alma zorunluluğu kaldırılarak defalarca örselenmeleri engellenmiştir.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu Kanunun 104 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre cebir, tehdit ve hile olmaksızın onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişinin şikayet üzerine cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi halinde şikayet aranmayacağı öngörülmüştür.

Cinsel taciz, Kanunun 105 inci maddesinde düzenlenmiş olup soruşturma ve kovuşturma şikayete tabi kılınmıştır. Fiilin çocuğa karşı işlenmiş olması, maddenin devamında ayrıca düzenlenmiştir.

H. Hürriyete Karşı Suçlar

Tehdit suçu Kanunun 106 ncı maddesinde düzenlenmiş olup, madde metninde, bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişinin cezalandırılacağı, ayrıca malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehdit halinde ise, mağdurun şikayeti üzerine cezaya hükmedileceği düzenlenmiştir.

Şantaj suçu 107 nci maddede düzenlenmiş olup, hakkı olan veya yükümlü olduğu bir şeyi yapacağından veya yapmayacağından bahisle, bir kimseyi kanuna aykırı veya yükümlü olmadığı

bir şeyi yapmaya veya yapmamaya ya da haksız çıkar sağlamaya zorlayan kişinin cezalandırılacağı öngörülmüştür.

Bir şeyi yapması veya yapmaması ya da yapmasına mücade etmesi için bir kişiye karşı **cebir** kullanılması Kanunun 108 inci maddesinde düzenlenerek hüküm altına alınmıştır.

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, 109 uncu maddede suç olarak düzenlenmiş olup, suçun, üstsoy, altsoy veya eşe karşı işlenmesi; ayrıca suçun cinsel amaçla işlenmesi, verilecek olan cezada ayrı ayrı artırım nedeni olarak kabul edilmiştir.

Kanunun 112 nci maddesinde **eğitim ve öğretim hakkının engellenmesi** suçu düzenlenerek hüküm altına alınmış olup, cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla, kişinin eğitim ve öğretim hakkını kullanmasına engel olunması halinde failin cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Kamu hizmetlerinden yararlanma hakkının engellenmesi Kanunun 113 üncü maddesinde düzenlenerek hüküm altına alınmıştır.

Konut dokunulmazlığının ihlali Kanunun 116 ncı maddesinde suç olarak düzenlenmiş olup, 117 nci maddede ise cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla **iş ve çalışma hürriyetini ihlalin** suç olduğu ifade edilmiştir.

Kanunun **nefret ve ayrımcılık** kenar başlıklı 122 nci maddesinde, dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığından kaynaklanan nefret nedeniyle madde metninde belirtilen davranış türlerini engelleyen kimsenin cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Sırf huzur ve sükununu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikayeti üzerine failin cezalandırılacağı Kanunun, **kişilerin huzur ve sükununu bozma** kenar başlıklı 123 üncü maddesinde hüküm altına alınmıştır.

Kişiler arasındaki **haberleşmenin engellenmesi** Kanun 124 üncü maddesi kapsamında düzenlenmiştir.

İ. Şerefe Karşı Suçlar

Hakaret suçu Kanununun 125 inci maddesinde düzenlenmiş olup, bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişinin cezalandırılacağı belirtilmiştir.

J. Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar

Kişiler arasındaki *haberleşmenin gizliliğini ihlal* ve haberleşme içeriklerinin hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi Kanununun 132 nci maddesinde suç olarak düzenlenmiş olup, kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması 133 üncü madde kapsamında hüküm altına alınmıştır.

Özel hayatın gizliliğini ihlal eden kimsenin cezalandırılacağı 134 üncü madde kapsamında düzenlenmiştir.

Hukuka aykırı olarak *kişisel verilerin kaydedilmesi* Kanununun 135 inci maddesinde hüküm altına alınmış olup, *kişisel verileri hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren* kişinin cezalandırılacağı 136 ncı madde kapsamında hüküm altına alınmıştır.

K. Malvarlığına Karşı Suçlar

Hırsızlık Kanununun 141 inci maddesinde düzenlenmiş olup, zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alan kimsenin cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Kanunun *yağma* kenar başlıklı 148 inci maddesinde, bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek veya cebir kullanarak, bir malı teslim veya malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılan kişinin; ayrıca cebir veya tehdit kullanılarak mağdurun, kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi veya var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye, böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, ilerde böyle bir senet haline getirilebilecek bir kağıdı imzalamaya veya var olan bir senedi imha etmeye veya imhasına karşı koymamaya mecbur edenin madde kapsamında cezalandırılacağı ifade edilmiştir.

Mala zarar verme suçu Kanununun 151 inci maddesinde düzenlenmiş, 155 inci madde kapsamında ise *güveni kötüye kullanma* suçu düzenlenerek hüküm altına alınmıştır.

Kanunun 157 inci maddesinde, hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişinin *dolandırıcılık* suçundan cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Şahsi cezasızlık sebebi veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep kenar başlıklı 167 nci maddeye göre; yağma ve nitelikli yağma hariç, bu bölümde yer alan suçların; haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin, üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın, aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin zararına olarak işlenmesi halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolünmeyeceği; bu suçların, haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına olarak işlenmesi halinde, ilgili akraba hakkında şikayet üzerine verilecek cezanın, yarısı oranında indirileceği ifade edilmiştir.

L. Genel Ahlak Karşı Suçlar

Hayasızca hareketler Kanununun 225 inci maddesinde düzenlenmiş olup, *müstehcenlik* suçu ise, 226 ncı madde kapsamında hüküm altına alınmıştır.

Fuhuş 227 nci madde kapsamında düzenlenmiş olup, çocuğu fuhşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden veya barındıran ya da çocuğun fuhşuna aracılık eden kişi ile bir kimseyi fuhuşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran ya da fuhuş için aracılık eden veya yer temin eden kişinin cezalandırılacağı öngörülmüştür. Ayrıca cebir veya tehdit kullanarak, hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak bir kimseyi fuhşa sevk etmek veya fuhuş yapmasını sağlamak verilecek olan cezada artırım nedeni olarak düzenlenmiş olup, tanımlanan suçların eş, üstsoy, kayın üstsoy, kardeş, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da kamu görevi veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde de, verilecek cezanın artırılacağı belirtilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise, fuhuşa sürüklenen kişinin, tedavi veya psikolojik terapiye tâbi tutulabileceği öngörülmüştür.

Dilencilik, Kanunun 229 uncu maddesinde düzenlenmiş olup, çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanan kişinin cezalandırılacağı, suçun üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımları ya da eş tarafından işlenmesi halinde cezada artırım yapılacağı belirtilmiştir.

M. Aile Düzenine Karşı Suçlar

Kanunun, **birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören** kenar başlıklı 230 uncu maddesinde, evli olmasına rağmen başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişinin ve kendisi evli olmamakla birlikte, evli olduğunu bildiği bir kimse ile evlilik işlemi yaptıran kişinin, ayrıca aralarında evlenme olmaksızın dinsel tören yaptıranların cezalandırılacağı ifade edilmiştir.

Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine **karşı kötü muamelede** bulunan kimsenin cezalandırılacağı, Kanunun 232 nci maddesinde belirtilmiştir.

Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali Kanunun 233 üncü maddesinde düzenlenmiş olup, buna göre aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişinin şikayet üzerine cezalandırılacağı, ayrıca hamile olduğunu bildiği eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış bulunduğunu bildiği evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimsenin de cezalandırılacağı öngörülmüştür.

Kanunun **çocuğun kaçırılması ve alıkonulması** kenar başlıklı 234 üncü maddesinde, velayet yetkisi elinden alınmış olan ana veya babanın ya da üçüncü derece dahil kan hısmının, onaltı yaşını bitirmemiş bir çocuğu veli, vasi veya bakım ve gözetimi altında bulunan kimsenin yanından cebir veya tehdit kullanmaksızın kaçırması veya alıkoyması halinde cezalandırılacağı düzenlenmiş olup, fiilin cebir ve tehdit kullanılarak işlenmiş ya da çocuğun henüz oniki yaşını bitirmemiş olması cezada artırım nedeni olarak düzenlenmiştir. Ayrıca, kanuni temsilcisinin bilgisi veya rızası dışında evi terk eden çocuğu, rızasıyla da olsa, ailesini veya yetkili makamları durumdan haberdar etmeksizin yanında tutan kişinin de, şikayet üzerine cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

N. Bilişim Alanına Karşı Suçlar

Kanunun *banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması* kenar başlıklı 245 inci maddesinde, başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırtarak kendisine veya başkasına yarar sağlaması halinde cezalandırılacağı belirtilmiştir, ancak suçun; haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin, üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın, aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin, zararına olarak işlenmesi hâlinde ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmayacağı ifade edilmiştir.

O. Adliye Karşı Suçlar

Suçu bildirmeme kenar başlıklı 278 inci maddeye göre; işlenmekte olan bir suçta yetkili makamlara bildirmeyen kişinin cezalandırılacağı belirtilmiştir, ayrıca mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan engelli olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde, cezanın artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Kamu görevlisinin suçü bildirmemesi Kanunun 279 uncu maddesinde düzenlenmiş olup, *sağlık mesleği mensuplarının suçü bildirmemesi* ise 280 inci madde kapsamında düzenlenmiştir.

Kanunun *Genital muayene* kenar başlıklı 287 nci maddesinde, yetkili hakim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi yapan fail hakkında cezaya hükmolunacağı öngörülmüştür.

2.1.1.3. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu

Kanun, 22/11/2001 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildikten sonra 08/12/2001 tarihli ve 24607 sayılı Resmi gazetede yayımlanmış, 01/01/2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

A. Kişilik

Kanunun 8 inci maddesinde, her insanın hak ehliyeti vardır, buna göre bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içerisinde, haklara ve borçlara ehil olmada eşit oldukları hüküm altına alınmıştır.

"Erginlik" kenar başlıklı 11 inci madde incelendiğinde, erginliğin on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlayacağı ve evlenmenin kişiyi ergin kılacağı belirtilmiş olup, 12 nci maddesinde ise, on beş yaşını dolduran küçüğün kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabileceği belirtilmiştir.

Kişiliğin korunmasına yönelik olarak Kanunun 23 üncü maddesinde, kimsenin hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemeyeceği, kimsenin özgürlüklerinden vazgeçemeyeceği veya onları hukuka ya da ahlaka aykırı olarak sınırlayamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Kanunun 24 üncü maddesinde hukuka aykırı olarak kişilik haklarına saldırılan kimsenin, hakimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebileceği ifade edilmiştir.

B. Evlenme

Kanunun 124 üncü maddesinde, erkek ve kadının on yedi yaşını doldurmadıkça evlenemeyeceği, ancak hakimin olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebileceği belirtilmiştir.

Yine 125 inci ve devamı maddelerde, ayırt etme gücüne sahip olmayanların evlenemeyeceği, küçüklerin ve kısıtlıların ise yasal temsilcinin izni olmadıkça evlenemeyecekleri, ancak hakimin, haklı sebep olmaksızın evlenmeye izin vermeyen yasal temsilciyi dinledikten sonra, bu konuda başvuran küçük veya kısıtlının evlenmesine izin verebileceği öngörülmüştür.

Evlenme engellerinin sayıldığı 129 uncu maddeye göre, üstsoy ile altsoy arasında; kardeşler arasında; amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasında, kayın hısımlığı meydana getirmiş olan evlilik sona ermiş olsa bile, eşlerden biri ile diğerinin üstsoyu veya altsoyu arasında, evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında evlenmenin yasak olduğu hüküm altına alınmıştır.

Akıl hastalarının, evlenmelerinde tıbbi sakınca bulunmadığı resmi sağlık kurulu raporuyla anlaşılacakça evlenemeyecekleri de 133 üncü madde kapsamında düzenlenmiştir.

C. Boşanma

Kanunun 161 ve devamı maddelerinde, zina, hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme, terk, akıl hastalığı, evlilik birliğinin sarsılması boşanma nedenleri olarak sayılmış olup, madde içeriklerinde sayılan boşanma nedenlerine ilişkin ayrı ayrı açıklamalar getirilmiştir.

Yine 167 nci madde kapsamında, boşanma davası açmaya hakkı olan eşin dilerse boşanma, dilerse ayrılık isteyebileceği belirtilmiş olup, 169 uncu maddede boşanma veya ayrılık davası açılınca hakimin, davanın devamı süresince gerekli olan, özellikle eşlerin barınmasına, geçimine, eşlerin mallarının yönetimine ve çocukların bakım ve korunmasına ilişkin geçici önlemleri re'sen alacağı hükmü düzenlenmiştir.

Kanunun "boşanan kadının kişisel durumu" kenar başlıklı 173 üncü maddesinde, boşanma halinde kadının, evlenme ile kazandığı kişisel durumunu koruyacağı; ancak, evlenmeden önceki soyadını yeniden alacağı belirtilmiştir. Aynı maddede, kadının, boşandığı kocasının soyadını kullanmakta menfaati bulunduğu ve bunun kocaya bir zarar vermeyeceği ispatlanırsa, istemi üzerine hakimin, kocasının soyadını taşımasına izin vereceği; ancak kocanın, koşulların değişmesi halinde bu iznin kaldırılmasını isteyebileceği hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca 174 üncü madde incelendiğinde, mevcut veya beklenen menfaatleri boşanma yüzünden zedelenen kusursuz veya daha az kusurlu tarafın, kusurlu taraftan uygun bir maddi tazminat isteyebileceği, boşanmaya sebep olan olaylar yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan tarafın, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebileceği düzenlenmiştir.

Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek olan tarafın, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebileceği ve nafaka yükümlüsünün kusurunun aranmayacağı 175 inci madde kapsamında öngörülmüştür.

Tazminat ve nafakanın ödeme biçimi Kanunun 176 ncı maddesinde düzenlenmiş olup, irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafakanın, alacaklı tarafın yeniden

evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkacağı; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde de mahkeme kararıyla kaldırılacağı; ayrıca tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebileceği; hakim, istem halinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafakanın gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabileceği hususları da aynı madde kapsamında hüküm altına alınmıştır.

Evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava haklarının, boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrayacağı 178 nci maddede belirtilmiştir.

Kanunun 179 uncu maddesinde mal rejiminin tasfiyesinde eşlerin bağlı olduğu rejime ilişkin hükümlerin uygulanacağı düzenlenmiş olup, 181 inci maddesinde, miras hakları yönünden boşanan eşlerin, bu sıfatla birbirlerinin yasal mirasçısı olamayacakları ve boşanmadan önce yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflarla kendilerine sağlanan hakları, aksi tasarruftan anlaşılmadıkça, kaybedecekleri hüküm altına alınmıştır.

Çocuklar bakımından ana babanın haklarını düzenleyen hükümler incelendiğinde, 182 nci maddeye göre, mahkeme boşanma veya ayrılığa karar verirken, olanak bulundukça ana ve babayı dinledikten ve çocuk vesayet altında ise vasinin ve vesayet makamının düşüncesini aldıktan sonra, ana ve babanın haklarını ve çocuk ile olan kişisel ilişkilerini düzenleyeceği; velayetin kullanılması kendisine verilmeyen eşin çocuk ile kişisel ilişkisinin düzenlenmesinde, çocuğun özellikle sağlık, eğitim ve ahlak bakımından yararlarının esas tutulacağı, bu eşin, çocuğun bakım ve eğitim giderlerine gücü oranında katılmak zorunda olduğu; ayrıca hakim, istem halinde irat biçiminde ödenmesine karar verilen bu giderlerin gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayacağı belirtilmiştir.

Kanunun 183 üncü maddesinde ana veya babanın başkasıyla evlenmesi, başka bir yere gitmesi veya ölmesi gibi yeni olguların zorunlu kılması halinde hakim, re'sen veya ana ve babadan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alacağı öngörülmüştür.

Boşanmada yargılama usulü Kanununun 184 üncü maddesinde düzenlenmiş olup, madde içeriğinde hakimin vicdani kanaati, yemin, ikrar, kanıtların takdiri, tarafların anlaşması, duruşmanın gizli yapılabilmesine yönelik hükümler yer almaktadır.

D. Evliliğin Genel Hükümleri

Kanununun 185 inci maddesinde, evlenmeyle, eşler arasında birliğin kurulmuş olduğu, eşlerin, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlü oldukları belirtilmiş olup, 186 ncı maddesinde eşlerin oturacakları konutu birlikte seçecekleri, birliği beraberce yönetecekleri, ayrıca eşlerin birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılacakları hükmü öngörülmüştür.

"Kadının soyadı" kenar başlıklı 187 nci maddeye göre, kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir.

Kanununun 188 inci maddesinde eşlerden her birinin, ortak yaşamın devamı süresince ailenin sürekli ihtiyaçları için evlilik birliğini temsil edeceği; ailenin diğer ihtiyaçları için ise eşlerden birinin birliği temsil edebilmesi için, diğer eş veya haklı sebeplerle hakim tarafından yetkili kılınması, birliğin yararı bakımından gecikmede sakınca bulunması ve diğer eşin hastalığı, başka bir yerde olması veya benzeri sebeplerle rızasının alınmamış olması durumlarında mümkün olduğu belirtilmiştir.

Birliği temsil yetkisinin kullanıldığı hallerde, eşlerin üçüncü kişilere karşı müteselsilen sorumlu olmaları 189 uncu madde, temsil yetkisinin kaldırılması veya sınırlanması 190 ncı madde ve temsil yetkisinin geri verilmesi ise 191 inci madde kapsamında düzenlenmiştir.

Kanununun 192 nci maddesinde, eşlerden her birinin, meslek veya iş seçiminde diğerinin iznini almak zorunda olmadığı, ancak, meslek ve iş seçiminde ve bunların yürütülmesinde evlilik birliğinin huzur ve yararının göz önünde tutulacağı belirtilmiş olup, 193 üncü maddesinde ise, kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, eşlerden her birinin diğeri ve üçüncü kişilerle her türlü hukuki işlemi yapabileceği öngörülmüştür.

Aile konutuna yönelik 194 üncü maddenin incelenmesinde, eşlerden birinin, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemeyeceği, aile konutunu

devredemeyeceği veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamayacağı; rızayı sağlayamayan veya haklı bir sebep olmadan kendisine rıza verilmeyen eşin, hakimın mudadahalesini isteyebileceği; aile konutu olarak özgülenen taşınmaz malın maliki olmayan eşin, tapu kütüğüne konutla ilgili gerekli şerhin verilmesini tapu müdürlüğünden isteyebileceği hüküm altına alınmıştır.

Kanunun 195 inci maddesinde, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi halinde, eşlerin ayrı ayrı veya birlikte hakimın mudadahalesini isteyebileceği; hakimın, eşleri yükümlülükleri konusunda uyardıktan sonra onları uzlaştırmaya çalışacağı ve eşlerin ortak rızası ile uzman kişilerin yardımını isteyebileceği; ayrıca hakimın, gerektiği takdirde eşlerden birinin istemi üzerine Kanunda öngörülen önlemleri alacağı belirtilmiştir.

"Eşler birlikte yaşarken" kenar başlıklı 196 ncı maddede, eşlerden birinin istemi üzerine hakimın, ailenin geçimi için her birinin yapacağı parasal katkıyı belirleyeceği; eşin ev işlerini görmesi, çocuklara bakması, diğer eşin içinde karşılıksız çalışması, katkı miktarının belirlenmesinde dikkate alınacağı; bu katkıların, geçmiş bir yıl ve gelecek yıllar için istenebileceği öngörölmüştür.

Kanunun 197 nci maddesine göre, eşlerden birinin, ortak hayat sebebiyle kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düştüğü sürece ayrı yaşama hakkına sahip olduğu; birlikte yaşamaya ara verilmesi haklı bir sebebe dayanıyorsa hakimın, eşlerden birinin istemi üzerine birinin diğerine yapacağı parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmaya ve eşlerin mallarının yönetimine ilişkin önlemleri alacağı; eşlerden birinin, haklı bir sebep olmaksızın diğerinin birlikte yaşamaktan kaçınması veya ortak hayatın başka bir sebeple olanaksız hale gelmesi üzerine de bu istemlerde bulunabileceği; eşlerin ergin olmayan çocukları varsa hakimın, ana ve baba ile çocuklar arasındaki ilişkileri düzenleyen hükümlere göre gereken önlemleri alacağı belirtilmiştir.

Eşlerden birinin, birliğin giderlerine katılma yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde, hakimın onun borçlularına, ödemeyi tamamen veya kısmen diğer eşe yapmalarını emredebileceği 198 inci madde kapsamında düzenlenmiştir.

Tasarruf yetkisinin sınırlanmasına yönelik olarak 199 uncu madde kapsamında, ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan mali bir yükümlülüğün yerine getirilmesi gerektirdiği ölçüde, eşlerden birinin istemi üzerine hakimin, belirleyeceği malvarlığı değerleriyle ilgili tasarrufların ancak onun rızasıyla yapılabileceğine karar verebileceği; bu durumda gerekli önlemleri alacağı; eşlerden birinin taşınmaz üzerinde tasarruf yetkisini kaldırırorsa, re'sen durumun tapu kütüğüne şerh edilmesine karar vereceği öngörülmüştür.

Ayrıca 200 üncü maddeye göre, koşullar değiştiğinde hakimin, eşlerden birinin istemi üzerine kararında gerekli değişikliği yapacağı veya sebebi sona ermişse alınan önlemi kaldıracığı belirtilmiştir.

E. Eşler Arasındaki Mal Rejimi

Kanunun "yasal mal rejimi" kenar başlıklı 202 nci maddesine göre, eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin uygulanması asıl olup, eşler, mal rejimi sözleşmesiyle Kanunda belirlenen diğer rejimlerden birini kabul edebilirler.

Kanunun 203 ve devamı maddelerinde mal rejimi sözleşmesi, edinilmiş mallara katılma, mal ayrılığı, paylaşmalı mal ayrılığı, mal ortaklığına yönelik hükümler yer almaktadır.

F. Soybağının Kurulması

Kanunun 282 nci maddesine göre, çocuk ile ana arasında soybağı doğumla kurulur. Aynı maddeye göre çocuk ile baba arasındaki soybağı ise, ana ile evlilik, tanıma veya hakim hükmüyle kurulur. Ayrıca soybağı evlat edinme yoluyla da kurulur.

G. Soybağının Hükümleri

Kanunun 321 inci maddesi uyarınca, çocuk, ana ve baba evli ise ailenin soyadını taşır. Ancak ana önceki evliliğinden dolayı çifte soyadı taşıyorsa çocuk onun bekarlık soyadını taşır.

"Karşılıklı yükümlülükler" kenar başlıklı 322 nci maddede, ana, baba ve çocuğun, ailenin huzur ve bütünlüğünün gerektirdiği şekilde birbirlerine yardım etmek, saygı ve anlayış göstermek ve aile onurunu gözetmekle yükümlü oldukları belirtilmiştir.

Kanunun 323 üncü maddesinde, ana ve babadan her birinin, velayeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan çocuk ile uygun kişisel ilişki kurulmasını isteme hakkına sahip oldukları; ana ve babadan her birinin, diğerinin çocuk ile kişisel ilişkisini zedelemekten, çocuğun eğitilmesi ve yetiştirilmesini engellemekten kaçınmakla yükümlü olduğu hüküm altına alınmıştır.

Çocuğun bakımı, eğitimi ve korunması için gerekli giderlerin ana ve baba tarafından karşılanacağı Kanunun 327 nci maddesinde belirtilmiş olup, 328 nci maddede ise, ana ve babanın bakım borcunun çocuğun ergin olmasına kadar devam edeceği, çocuk ergin olduğu halde eğitimi devam ediyorsa, ana ve baba durum ve koşullara göre kendilerinden beklenebilecek ölçüde olmak üzere, eğitimi sona erinceye kadar çocuğa bakmakla yükümlü oldukları öngörülmüştür.

Kanunun 329 uncu maddesine göre küçüğe fiilen bakan ana veya babanın, diğerine karşı çocuk adına nafaka davası açabileceği, 330 uncu maddeye göre, nafaka miktarının, çocuğun ihtiyaçları ile ana ve babanın hayat koşulları ve ödeme güçleri dikkate alınarak belirleneceği, nafaka miktarının belirlenmesinde çocuğun gelirlerinin de göz önünde bulundurulacağı; nafakanın her ay peşin olarak ödeneceği; hakimin istem halinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen nafakanın gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabileceği düzenlenmiş olup, devam eden 331 inci madde kapsamında ise, durumun değişmesi halinde hakimin, istem üzerine nafaka miktarını yeniden belirleyeceği veya nafakayı kaldıracağı belirtilmiştir.

H. Velayet

Kanunun 335 inci maddesine göre, ergin olmayan çocuğun ana ve babasının velayeti altında olduğu, yasal sebep olmadıkça velayetin ana ve babadan alınmayacağı, hakimin vasi atanmasına gerek görmedikçe, kısıtlanan ergin çocukların da ana ve babanın velayeti altında kalacağı belirtilmiş olup, devam eden 337 nci maddede, ana ve baba evli değilse velayetin anaya ait olduğu; ana küçük, kısıtlı veya ölmüş ya da velayet kendisinden alınmışsa hakimin, çocuğun menfaatine göre, vasi atayacağı veya velayeti babaya vereceği hüküm altına alınmıştır.

Ana ve babanın, çocuğun bakım ve eğitimi konusunda onun menfaatini göz önünde tutarak gerekli kararları alacakları ve uygulayacakları Kanunun 339 uncu madde hükmünde belirtilmiştir.

Kanunun 348 inci maddesinde, çocuğun korunmasına ilişkin diğer önlemlerden sonuç alınamaz ya da bu önlemlerin yetersiz olacağından önceden anlaşılması halinde, hakimin, maddede belirtilen hallerde velayetin kaldırılmasına karar vereceği; ayrıca velayetin ana ve babanın her ikisinden kaldırılması halinde çocuğa bir vasi atanacağı öngörülmüştür.

Velayetin kaldırılması halinde ana ve babanın çocuklarının bakım ve eğitim giderlerini karşılama yükümlülüklerinin devam edeceği, ana ve baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa bu giderlerin Devletçe karşılanacağı Kanunun 350 nci maddesinde hüküm altına alınmış olup, 351 nci madde uyarınca, durumun değişmesi halinde, çocuğun korunmasına ilişkin önlemlerin yeni koşullara uydurulması gerekeceği, velayetin kaldırılmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde hakimin, re'sen ya da ana veya babanın istemi üzerine velayeti geri vereceği belirtilmiştir.

İ. Nafaka Yükümlülüğü

Kanunun 364 üncü maddesine göre, herkes, yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan üstsoyu ve altsoyu ile kardeşlerine nafaka vermekle yükümlüdür. Kardeşlerin nafaka yükümlülükleri, refah içinde bulunmalarına bağlıdır. Eş ile ana ve babanın bakım borçlarına ilişkin hükümler saklıdır.

J. Yasal Mirasçılar

Kanunun 495 inci maddesine göre, miras bırakanın birinci derece mirasçıları, onun altsoyu olup, çocuklar eşit olarak mirasçılardır. Miras bırakandan önce ölmüş olan çocukların yerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır.

Devam eden maddelerde ana ve baba, büyük ana ve büyük baba ile evlilik dışı hısımların mirasçılara ilişkin hükümler yer almakla birlikte, Kanunun 499 uncu maddesine göre, sağ kalan eş, birlikte bulunduğu zümreye göre; miras bırakana, miras bırakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte biri, miras bırakanın ana ve baba zümresi ile birlikte mirasçı olursa, mirasın yarısı, miras bırakanın büyük ana ve büyük babaları ve onların çocukları ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte üçü, bunlar da yoksa mirasın tamamının eşe kalacağı belirtilmiştir.

2.1.1.4. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

08/03/2012 tarihinde kabul edilen Kanun, 20/03/2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

A. Amaç, Kapsam, Temel İlkeler ve Tanımlar

Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında; bu Kanunun amacı, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Maddenin ikinci fıkrasında; Kanunun uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasındaki temel ilkeler sıralanmış olup, fıkranın;

(a) bendine göre; Anayasa ile Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemelerin esas alınacağı;

(b) bendine göre; şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izleneceği,

(c) bendine göre; şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararlarının insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirileceği,

(ç) bendine göre; Kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirlerin ayrımcılık olarak yorumlanamayacağı belirtilmiştir.

Kanunun 2 nci maddesinde;

- Bakanlık, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını,
- Ev içi şiddet; şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti,
- Hakim; aile mahkemesi hakimini,

- Kadına yönelik şiddet; kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı,
- Şiddet; kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı,
- Şiddet mağduru; bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişileri,
- Şiddet önleme ve izleme merkezleri; şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esaslı ile yürüten merkezleri,
- Şiddet uygulayan; bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri,
- Tedbir kararı; bu Kanun kapsamında, şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülki amirler tarafından, istem üzerine veya resen verilecek tedbir kararlarını,
ifade ettiği belirtilmiştir.

B. Koruyucu ve Önleyici Tedbirlere İlişkin Hükümler

Mülkî Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında, bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere mülkî amir tarafından karar verilebileceği öngörülmüştür.

Buna göre;

- Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması,
- Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması,

- Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi,
- Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması,
- Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanmasına yönelik tedbirlere mülki amir tarafından karar verilebileceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında; gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a) ve (ç) bentlerinde yer alan tedbirlerin, ilgili kolluk amirlerince de alınabileceği, kolluk amirinin evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunacağı, mülkî amir tarafından kırksekiz saat içinde onaylanmayan tedbirlerin kendiliğinden kalkacağı hüküm altına alınmıştır.

Hâkim Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebileceği ifade edilmiştir.

Buna göre;

- İşyerinin değiştirilmesi,
- Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi,
- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'ndaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması,
- Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağının anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesine yönelik tedbirlere hakim tarafından karar verilebileceği belirtilmiştir.

Hâkim Tarafından Verilecek Önleyici Tedbir Kararları

Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasına göre; şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebileceği öngörülmüştür.

Buna göre;

- Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması,
- Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi,
- Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması,
- Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması,
- Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması,
- Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.
- Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi,
- Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi,
- Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi,
- Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması,
- Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanmasına yönelik tedbirlere hakim tarafından karar verilebileceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında; gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan tedbirlerin, ilgili kolluk amirlerince de alınabileceği, kolluk amirinin evraki en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına

sunacağı, hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkacağı öngörülmüştür.

Maddenin üçüncü fıkrasında; bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkimin, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

Maddenin son fıkrasında; şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkimin, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebileceği öngörülmüştür.

Suçlara İlişkin Saklı Tutulan Hükümler

Kanunun 6 ncı maddesinde; kişinin silah bulundurması, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmasının suç oluşturması dolayısıyla ya da fiilin başka bir suç oluşturması nedeniyle;

– Soruşturma ve kovuşturma evresinde koruma tedbirlerine veya denetimli serbestlik tedbirlerine,

– Mahkûmiyet hâlinde ceza veya güvenlik tedbirlerinin infazına ve bu çerçevede uygulanabilecek olan denetimli serbestlik tedbirlerine, ilişkin kanun hükümlerinin saklı olduğu belirtilmiştir.

İhbar

Kanunun 7 nci maddesinde; şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkesin bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebileceği; ihbarı alan kamu görevlilerinin, bu Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlü oldukları öngörülmüştür.

Tedbir Kararının Verilmesi, Tebliği ve Gizlilik

Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; tedbir kararının, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verileceği, ayrıca bu

kararların en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden, mülkî amirden ya da kolluk biriminden talep edilebileceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında; tedbir kararının ilk defasında en çok altı ay için verilebileceği, ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde, resen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına veya aynen devam etmesine karar verilebileceği öngörülmüştür.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında; koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmayacağı, önleyici tedbir kararının, geciktirilmeksizin verileceği, bu kararın verilmesinin, Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemeyeceği ifade edilmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrasının incelenmesinde; tedbir kararının, korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edileceği, tedbir talebinin reddine ilişkin kararın ise sadece korunan kişiye tebliğ edileceği, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk birimi tarafından verilen tedbir kararının şiddet uygulayana bir tutanakla derhâl tebliğ edileceği düzenlenmiştir.

Maddenin beşinci fıkrasında; tedbir kararının tefhim ve tebliğ işlemlerinde, tedbir kararına aykırılık hâlinde şiddet uygulayan hakkında zorlama hapsinin uygulanacağı ihtarı yapılacağı öngörülmüştür.

Aynı maddenin altıncı fıkrasına göre; gerekli bulunması hâlinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarılabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgilerinin, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulacağı, yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edileceği, bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Maddenin son fıkrasında; talep hâlinde ilgililere kişisel eşya ve belgelerinin kolluk marifetiyle tesliminin sağlanacağı hüküm altına alınmıştır.

İtiraz

Kanunun 9 uncu maddesine göre; bu Kanun hükümlerine göre verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebileceği, hâkim tarafından verilen tedbir kararlarına itiraz üzerine dosyanın, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderileceği belirtilmiş, ayrıca itiraz merciinin kararını bir hafta içinde vereceği ve itiraz üzerine verilen kararların kesin olduğu öngörülmüştür.

Tedbir kararlarının bildirim ve uygulanması

Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında; bu Kanun hükümlerine göre alınan tedbir kararlarının, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile verilen kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en seri vasıtalarla bildirileceği düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında; bu Kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararların, başvuru yapılan merci tarafından Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine derhâl bildirileceği belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında; korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına ilişkin koruyucu tedbir kararı ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yer kolluk biriminin görevli ve yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin dördüncü fıkrasında; tedbir kararının, kolluk amirince verilip uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde, kolluk birimleri tarafından kişinin, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın ilgili il veya ilçe müdürlüklerine ivedilikle ulaştırılacağı; bunun mümkün olmaması hâlinde giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici olarak barınma imkânının sağlanacağı ifade edilmiştir.

Maddenin beşinci fıkrasında; tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesinin, kararın uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği belirtilmiştir.

Maddenin altıncı fıkrasında; hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişilerin, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na ait veya bu Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirileceği, barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde korunan kişilerin; mülkî amirin, acele hâllerde kolluğun veya anılan Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde geçici olarak barındırılabilceği öngörülmüştür.

Maddenin son fıkrasında; işyerinin değiştirilmesi yönündeki tedbir kararının, kişinin tabi olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre yetkili merci veya kişi tarafından yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır.

Kolluk Görevleri

Kanunun 11 inci maddesinde; kolluk görevlerinin, kolluğun merkez ve taşra teşkilâtında bu Kanunda belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar personel tarafından yerine getirileceği düzenlenmiştir.

Teknik Yöntemlerle Takip

Kanunun 12 inci maddesinin birinci fıkrasında; bu Kanun hükümlerine göre verilen tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemlerin kullanılabilceği, ancak, bu suretle, kişilerin ses ve görüntülerinin dinlenemeyeceği, izlenemeyeceği ve kayda alınamayacağı, bu yönde takibe ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Tedbir Kararlarına Aykırılık

Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; bu Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayanın, kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulabilceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında; tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresinin onbeş günden otuz güne kadar olduğu, ancak zorlama hapsinin toplam süresinin altı ayı geçemeyeceği öngörülmüştür.

Maddenin son fıkrasında; zorlama hapsine ilişkin kararların, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirileceği, bu kararların Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirileceği düzenlenmiştir.

C. Merkezlerin Kurulması, Destek Hizmetleri ve Kurumlararası Koordinasyon

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin Kurulması

Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın, gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esasına göre yürüten, çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenen, şiddet önleme ve izleme merkezlerini kuracağı belirtilmiştir.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise; kurulan merkezlerde şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik izleme çalışmalarının yapılacağı ve destek hizmetlerinin verileceği öngörülmüştür.

Destek Hizmetleri

Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasına göre; bu Kanun kapsamında şiddetin önlenmesi ve verilen tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasının izlenmesi bakımından şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri aşağıda belirtildiği şekildedir:

- Koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak, tedbir kararlarının sicilini tutmak,
- Korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetleri koordine etmek,
- Gerekli hâllerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak.

- Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılmasına yönelik bireysel ve toplumsal ölçekte programlar hazırlamak ve uygulamak,
- Bakanlık bünyesinde kurulan çağrı merkezinin bu Kanunun amacına uygun olarak yaygınlaştırılması ve yapılan müracaatların izlenmesini sağlamak,
- Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılması için çalışan ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak.

Maddenin ikinci fıkrasına göre; korunan kişilerle ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri aşağıda belirtildiği şekildedir:

- Kişiye hakları, destek alabilecekleri kurumlar, iş bulma ve benzeri konularda rehberlik etmek ve meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak,
- Verilen tedbir kararıyla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesine yönelik önerilerde bulunmak ve yardımlar yapmak,
- Tedbir kararlarının uygulanmasının sonuçlarını ve kişiler üzerindeki etkilerini izlemek,
- Psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde yardım ve danışmanlık yapmak,
- Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak,
- İlgili merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak,
- 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek sağlanması konusunda gerekli rehberliği yapmak.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre; şiddet uygulayanla ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şöyle sıralanmıştır:

- Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu ile diğer kişiler ve toplum açısından taşıdığı risk hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak,
- İlgili makam veya merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak,
- Teşvik edici, aydınlatıcı ve yol gösterici mahiyette olmak üzere kişinin;

- Öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasına,
- Alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması hâlinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına,
- Meslek edindirme kurslarına katılmasına, önelik faaliyetlerde bulunmak.

Maddenin son fıkrasında ise; şiddet mağduru ile şiddet uygulayana yönelik hizmetlerin, zorunlu hâller dışında farklı birimlerde sunulacağı belirtilmiştir.

Kurumlararası Koordinasyon ve Eğitim

Maddenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında; bu Kanun hükümlerinin yerine getirilmesinde kurumlararası koordinasyonun Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından gerçekleştirileceği düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında; kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlü oldukları, gerçek ve tüzel kişilerin, bu Kanun kapsamında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı çalışmalarını desteklemek ve ortak çalışmalar yapmak üzere teşvik edileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında; Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyoların, ayda en az doksan dakika kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından hazırlanan ya da hazırlattırılan bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorunda oldukları, bu yayınların, asgari otuz dakikasının 17.00-22.00 saatleri arasında olmak üzere 08.00-22.00 saatleri arasında yapılacağı ve yayınların kopyalarının her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edileceği, bu saatler dışında yapılan yayınların aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmeyeceği, bu sürelerin Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetleneceği, televizyon kuruluşları ve radyolarda yayınlanacak bilgilendirme materyallerinin, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı birimleri tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşlerinin alınarak hazırlanacağı ifade edilmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrasında; bu Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu kurum ve kuruluşlarının personelinin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı görevlilerine yardımcı olacağı belirtilmiştir.

Maddenin beşinci fıkrasında; tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, personel ve üyelerinin bu Kanunun etkin bir biçimde uygulanması amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlayacağı öngörülmüştür.

Maddenin son fıkrasında; ilköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulacağı hüküm altına alınmıştır.

D. Mali Hükümler

Geçici Maddi Yardım Yapılması

Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrasına göre; bu Kanun hükümlerine göre geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmesi hâlinde, onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılacağı, korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılacağı, ancak, ödenecek tutarın hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemeyeceği, korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkra da belirlenen tutarların yüzde elli oranında azaltılarak uygulanacağı düzenlenmiştir.

Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre; bu ödemelerin, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanacağı, yapılan ödemelerin, şiddet uygulayandan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edileceği, bu şekilde tahsil edilemeyenlerin 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edileceği öngörülmüştür.

Maddenin son fıkrasına göre; korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edildiğinde yapılan yardımların, bu kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

Nafaka

Kanunun birinci maddesinde; bu Kanun hükümlerine göre nafakaya karar verilmesi hâlinde, kararın bir örneğinin, re'sen nafaka alacaklısının veya borçlusunun yerleşim yeri icra müdürlüğüne gönderileceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise; nafaka ödemekle yükümlü kılınan kişinin Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı olması durumunda, korunan kişinin başvurusu aranmaksızın nafaka, ilgilinin aylık, maaş ya da ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edileceği, icra müdürlüklerinin nafakanın tahsili işlemlerine ilişkin posta giderlerinin Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden karşılanacağı öngörülmüştür.

Sağlık Giderleri

Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında; bu Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası prim borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanların; bu hâllerin devamı süresince, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında, gelir testine tabi tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılacağı belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında; bu Kanun hükümlerine göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerekli olduğuna karar verilmesi hâlinde, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmayan rehabilitasyon hizmetlerine yönelik giderler ile rehabilitasyon hizmetleri kapsamında verilmesi gereken diğer sağlık hizmetlerinin giderlerinin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanacağı düzenlenmiştir.

Harçlar ve Masraflardan, Vergilerden Muafiyet ve Davaya Katılma

Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasında; bu Kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmayacağı; bu Kanunun 17 nci maddesi uyarınca yapılan ödemelerin gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtların ise damga vergisinden müstesna tutulduğu ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idarî, cezaî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya katılabileceği hüküm altına alınmıştır.

2.1.1.5. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği

Yönetmelik, 18/01/2013 tarihli ve 28532 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

A. Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Yönetmeliğin 1 inci maddesinde Yönetmeliğin; “şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi ile şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişiler hakkında şiddetin önlenmesine yönelik tedbirler ile bu tedbirlerin alınması ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları” kapsadığı belirtilmiştir.

Dayanak

Yönetmeliğin 2 nci maddesinde ise; Yönetmeliğin, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 22 nci maddesine dayanılarak hazırlandığı ifade edilmiştir.

Tanımlar ve Kısaltmalar

- Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde, Yönetmelikte geçen tanımlar açıklanmıştır. Buna göre;
- **Aydınlatılmış rıza:** Korunan kişinin kendisi hakkında verilebilecek tedbir kararının anlayabileceği bir biçimde sebepleri, aşamaları ve sonuçları hakkında açıklama yapılarak bilgilendirilmesi ve özgür iradesi ile bu hususların tamamını anlayıp kabul ettiğine dair yazılı beyanını,
 - **Bakanlık:** Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını,
 - **Gecikmesinde sakınca bulunan hal:** Kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hâkimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması halini,
 - **Geçici koruma:** Hayati tehlikesi bulunan şiddet mağdurunun kolluk tarafından gerektiğinde her türlü teknik cihaz ve donanımlarla, yirmidört saat esasına göre kesintisiz olarak, şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişilerden gelebilecek tehlikelerden korunması amacıyla yerine getirilen tedbiri,
 - **Genel Müdürlük:** Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünü,
 - **Hâkim:** Aile mahkemesi hâkimini,
 - **Hayati tehlike:** Bir kimsenin ölümlerine sonuçlanabilecek bir şiddet olayına maruz kalması ya da kalma ihtimalinin bulunması halini,
 - **İhbar ve şikâyet:** İhbar, üçüncü kişiler tarafından ilgili makam veya mercilere olayın yazılı, sözlü veya başka bir suretle bildirilmesini; şikâyet, şiddet mağdurunun şiddet veya şiddet tehlikesi halinde ilgili makam veya mercilere müracaat etmesini
 - **Kanun:** 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunu,
 - **Kolluk:** Polis, jandarma ve sahil güvenlik birimlerini,
 - **Kolluk amiri:** Hakkında tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve

Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından atamalarındaki usule göre konu ile yetkili ve görevli kolluk biriminin komutanını/amirini,

– **Konukevi:** Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik veya sözlü istismara veya şiddete uğrayanların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde şiddet mağdurlarının varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadinevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılan yatılı sosyal hizmet kuruluşunu,

– **Korunan kişi:** Tedbir kararı kapsamında korunan şiddet mağdurunu ve varsa beraberindeki çocukları, aile bireylerini ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurunu,

– **Koruyucu tedbir kararı:** Kanun kapsamında belirtilen merciler tarafından korunan kişi hakkında olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararı,

– **Müdürlük:** Aile ve Sosyal Politikalar il veya ilçe müdürlüğünü,

– **Şiddet:** Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı,

– **Şiddet mağduru:** Mütakabiliyet ilkesi çerçevesinde uyuşuna bakılmaksızın, Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan veya dolaylı olarak maruz kalan ya da kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişiyi,

– **Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM):** Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmidört saat esasına göre yürütüldüğü merkezi,

– **Şiddet uygulayan:** Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişiyi,

– **Önleyici tedbir kararı:** Kanunda belirtilen merciler tarafından şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişi hakkında, olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararı,

– **Şikâyet mercileri:** Kolluğu, mülki amiri, Cumhuriyet başsavcılığını, hâkimi, Bakanlığın ilgili birimlerini,

– **Tedbir kararı:** Kanun kapsamında, şiddet mağduru ve şiddet uygulayan hakkında hâkim, mülkî amir veya kolluk tarafından, talep veya ihbar üzerine ya da re’sen verilecek kararı,

– **Tek taraflı ısrarlı takip:** Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı,

ifade edeceği belirtilmiştir.

B. İhbar ve Şikâyet

İhbar ve Şikâyet

Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında; “kişinin, şiddete uğraması veya şiddete uğrama tehlikesi altında bulunması halinde herkesin durumu yazılı, sözlü veya başka bir suretle ilgili makam ve mercilere ihbar edebileceği, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinden haberdar olan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ise durumu derhal, şikâyet mercilerine bildirmek zorunda bulunduğu,

Maddenin ikinci fıkrasında; şiddet mağdurunun, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesine maruz kalması halinde durumu şikâyet mercilerine yazılı, sözlü veya başka bir şekilde bildirebileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; şikâyet mercilerinin Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlü oldukları,

Maddenin dördüncü fıkrasında; müdürlük veya ŞÖNİM’e yapılan şikâyet ve ihbarların, bunlar tarafından olayın özelliğine göre, kolluğa, mülki amire, Cumhuriyet başsavcılığına veya hâkime gecikmeksizin bildirileceği,

Maddenin son fıkrasında; sözlü yapılan şikâyet ve ihbarların derhal tutanağa geçirileceği düzenlenmiştir.

Yapılacak İşlemler

Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasında; kolluğun kendisine yapılan ihbar veya şikâyet üzerine genel hükümler doğrultusunda gerekli işlemleri yapacağı, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kanun kapsamında almış olduğu koruyucu ve önleyici tedbirleri onaylanmak üzere tedbirin niteliğine göre mülki amire veya hâkime sunacağı, kolluğun, kendisine intikal eden her olay hakkında gecikmeksizin en seri vasıtalarla ŞÖNİM'e bilgi vereceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; Cumhuriyet başsavcılığının, yapılan ihbar ve şikâyet üzerine evrakın bir örneğini ivedilikle olayın niteliğine göre uygulanabilecek olan koruyucu veya önleyici tedbir hakkında karar verilmek üzere hâkime veya mülki amire göndereceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; mülki amire yapılan ihbar veya şikâyet üzerine Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebileceği, ayrıca mülki amirin olayın niteliğine göre şikâyet veya ihbarı, kolluğa veya Cumhuriyet başsavcılığına bildireceği,

Maddenin son fıkrasında; hâkim veya mülki amir tarafından verilen kararların ivedilikle ŞÖNİM'e bildirileceği ifade edilmiştir.

C. Tedbir Kararları

Mülki Amir tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde; mülkî amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları sayılmıştır. Buna göre; Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak bu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere delil veya belge aranmaksızın mülkî amir tarafından ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlilerinin başvurusu üzerine ya da resen karar verilebileceği öngörülmüştür:

- Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması,
- Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması,
- Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi,

- Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması,
- Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek şartıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kresş imkânının sağlanması.

Barınma Yerinin Sağlanması

Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasında; hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişilerin, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlerde; barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde ise mülkî amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde güvenli nakli sağlanıncaya kadar geçici olarak barındırılacağı,

Maddenin ikinci fıkrasında; korunan kişinin, varsa beraberindeki çocukları ile birlikte ŞÖNİM tarafından Bakanlığa bağlı veya Bakanlığın denetimi altında bulunan barınma yerlerine güvenli nakli sağlanıncaya kadar, bedeli ödenerek ve geçici barınmanın sağlandığı yer kolluğu tarafından kişinin güvenliği sağlanarak sosyal tesis, yurt ve benzeri yerlerde geçici olarak barındırılacağı, barınma ve iâşe giderlerinin, ŞÖNİM tarafından ödeneceği, korunan kişinin yerleştirildiği yere ilişkin bilginin ŞÖNİM'e bildirileceği, ŞÖNİM'in kişinin talebini de dikkate alarak uygun ilk kabul birimi veya konukevi hizmeti verilecek yeri belirleyeceği ve korunan kişinin buraya yerleştirilmesini sağlayacağı,

Maddenin üçüncü fıkrasında; korunan kişi ve beraberindeki çocukların hayati tehlikesinin bulunması halinde konukevi, ilk kabul birimi veya diğer tesislere güvenli bir şekilde yerleştirilmesine kolluk tarafından refakat edileceği, ŞÖNİM tarafından il içi ve il dışı nakillerde ulaşım için araç tahsis edileceği ve ulaşım giderleri ile korunan kişinin zorunlu giderlerinin karşılanacağı,

Maddenin dördüncü fıkrasında; barınma yeri sağlanması tedbirinin kolluk amirince uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hallerde, kolluk tarafından kişinin ŞÖNİM'e ivedilikle ulaştırılacağı, bunun mümkün olmaması halinde barınma ve iâşe giderlerinin

Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici barınma imkânın sağlanacağı,

Maddenin beşinci fıkrasında; mülki amirin veya kolluk amirinin kararı ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait barınma yerlerine getirilen şiddet mağdurunun, başka herhangi bir karar veya onay aranmaksızın barınma yerine derhal kabul edileceği,

Maddenin altıncı fıkrasında; re'sen hakkında barınma yeri sağlanması tedbirine karar verilen kişinin barınma yerinde kalmak istememesi halinde aydınlatılmış rızası alınarak kalmak istediği yere ŞÖNİM tarafından ulaştırılacağı, kişinin hayati tehlikesinin bulunması halinde kolluk refakati talep edileceği düzenlenmiştir.

Geçici Maddi Yardım Yapılması

Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; korunan kişi hakkında Kanunun 17 nci maddesi uyarınca geçici maddi yardım yapılacağı,

Maddenin ikinci fıkrasında; tedbir kararının ilgiliye tefhim veya tebliğ edileceği ve yerine getirilmek üzere ŞÖNİM'e gönderileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; geçici maddi yardım kararı ile on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılacağı, korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılacağı, ancak, ödenecek tutarın hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemeyeceği, korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde belirlenen bu fıkrada belirlenen tutarların yüzde elli oranında azaltılarak uygulanacağı,

Maddenin dördüncü fıkrasında; geçici maddi yardımın, korunan kişinin kimlik numarası ve banka hesap numarası beyanına istinaden, kararın ŞÖNİM'e tebliğ edilmesini müteakiben hazırlanan bordro ile ödeneceği, bordronun, her ayın onbeşinde ve otuzunda düzenlenerek tahakkuk eden meblağın ilgililerin banka hesabına yatırılacağı, aynı tedbir kararında birden fazla kişi hakkında geçici maddi yardım yapılmasına dair karar verilmesi halinde bu kişilerin aynı bordroda gösterileceği ve ödemelerin aynı banka hesap numarasına yapılacağı, ödeme evrakına karar örneğinin ekleneceği, geçici maddi yardıma dair ödemelere kararın geçerliliği süresince devam edileceği, geçici maddi yardım yapılmasının kaldırılmasına ya da değiştirilmesine karar

verilmesi halinde kararın geçerli olduğu gün üzerinden hesaplanarak ödeme yapılacağı, korunan kişiye elden ödeme yapılmayacağı,

Maddenin beşinci fıkrasında; geçici maddi yardımlar için yapılan ödemelerin, Bakanlık bütçesine geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanacağı, geçici maddi yardıma ilişkin ödemelerin geri alınımının bu Yönetmeliğin 42 nci maddesinde belirtilen esaslara göre yapılacağı,

Maddenin altıncı fıkrasında; diğer Kanunlara göre yapılan yardımların, geçici maddi yardım yapılması tedbirine karar verilmesine engel olmadığı,

Maddenin yedinci fıkrasında; bu madde kapsamında yapılan ödemelerin, gelir vergisi ile vaset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtların ise damga vergisinden istisna olduğu öngörülmüştür.

Rehberlik ve Danışmanlık

Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında; korunan kişiye, kişinin psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu değerlendirilerek, hakları, destek alabileceği kurumlar, meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmayı da kapsayacak şekilde iş bulma ve benzeri konularda gelişmesi ve uyum sağlanması, gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapması ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazandırmak ve psikolojik destek sağlamak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde gerekli hizmetlerin verileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; korunan kişinin hukuki rehberliğe ihtiyacının olması halinde bu Yönetmeliğin 48 inci maddesiyle düzenlenen davalara müdahil olmayı da içeren gerekli destek ve danışmanlık hizmetinin verileceği,

Maddenin son fıkrasında; bu hizmetlerin yerine getirilmesinde koordinasyonun ŞÖNİM tarafından sağlanacağı hüküm altına alınmıştır.

Geçici Koruma Altına Alınma

Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında; mülkî amir veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından, olayın niteliği, şikâyet ve ihbar göz önünde

bulundurulacak şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin bulunması halinde ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alma tedbirinin verileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; geçici koruma altına alınma tedbir kararının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri, bulunduğu veya tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluğun görevli ve yetkili olduğu, korunan kişinin acil durumlarda hemen, diğer hallerde ise yirmidört saat öncesinden gideceği yere ilişkin olarak görevli ve yetkili kolluğa bilgi vereceği, kolluk tarafından korunan kişinin gideceği yerdeki kolluğun gecikmeksizin haberdar edileceği ve tedbir kararının uygulanmaya devam olunacağı,

Maddenin üçüncü fıkrasında; korunan kişinin ne şekilde koruma altına alınacağı, şiddet mağduruna yönelik muhtemel tehdit ve risk göz önüne alınarak şiddet mağduru ve şiddet uygulayanın durumunun değerlendirilmesi suretiyle 11/11/2008 tarihli ve 27051 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik’te yer alan fiziki koruma tedbirlerinin hâkim veya mülki amir tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk tarafından belirleneceği,

Maddenin son fıkrasında; korunan kişiye, geçici koruma kararının kapsam ve içeriğinin, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin varlığı halinde arayabileceği telefon numaralarının, kolluğun sorumlulukları, hangi durumlarda kolluğa bilgi vermesi gerektiği, hangi kolluk biriminin geçici koruma hizmetinden sorumlu olduğu ve benzeri hususların, kolluk tarafından açıklanarak tutanağa geçirilip ve tebliğ edileceği belirtilmiştir.

Kreş İmkânı Sağlanması

Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrasında; çocuk sahibi olan korunan kişinin çalışmaması halinde, çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek şartıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kreş imkânı sağlanması tedbirinin verileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; korunan kişinin, çocuğun kamuya ait veya özel kreşe kaydedildiğine veya kreşe devam ettiğine dair belge ile aylık kreş bedelini gösterir belgeyi

Müdürlüğe ibraz edeceği, Müdürlüğün birinci fıkraya uyarınca gerekli işlemleri yerine getireceği ve hizmetin alınması süresi üzerinden aylık olarak ödeme yapacağı, çocuğun bir aydan daha kısa bir süre faydalanmış olması halinde hizmet aldığı gün üzerinden ödeme yapılacağı,

Maddenin üçüncü fıkrasında; kreş bedelinin birinci fıkrada belirtilen tutardan az olması halinde ise birinci fıkrada belirtilen tutarın ödeneceği, bu ödemelerin Müdürlük tarafından kreşe yapılacağı,

Maddenin son fıkrasında; kreş imkanının sağlanması dair tedbirin suiistimalinin öğrenilmesi halinde ödenen meblağın korunan kişiden tahsil edileceği düzenlenmiştir.

Hakim Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Yönetmeliğin 12 nci maddesinde; Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak hâkim tarafından, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlilerinin ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine veya resen, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaksızın aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya olayın özelliğine göre mülki amir tarafından alınabilecek tedbirler de dâhil olmak üzere, uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebileceği öngörülmüştür:

- İş yerinin değiştirilmesi,
- Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi,
- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması,
- Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağını anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanununa göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

İşyerinin Değiştirilmesi

Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında; hâkim tarafından, korunan kişinin tabî olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre, talebinin bulunması halinde veya onayı alınmak suretiyle işyerinin bulunduğu il içinde ya da il dışında değiştirilmesine karar verilebileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; kararın hâkim tarafından, korunan kişi bakımından en uygun koşullar göz önüne alınarak yerine getirilmek üzere korunan kişinin iş yerine tebliğ edileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; kararın yetkili kurum veya kişi tarafından yerine getirileceği, iş yeri değiştirilmesine dair tedbir kararının kaldırılması halinde de kararın işyerine tebliğ edileceği ifade edilmiştir.

Ayrı Yerleşim Yeri Belirlenmesi

Yönetmeliğin 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında; hâkim tarafından, korunan kişinin talebi üzerine kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı bir yerleşim yeri belirlenebileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; hakkında ayrı yerleşim yeri belirlenmesine dair tedbir kararı verilen kişinin müracaatı üzerine, nüfus müdürlüğü tarafından kişinin talebine uygun olarak adrese ilgili işlemlerin yerine getirileceği belirtilmiştir.

Aile Konutu Şerhi

Yönetmeliğin 15 inci maddesinde; hâkim tarafından, Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne, aile konutu şerhi konulması kararı verilebileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; kararın, hâkim tarafından ivedilikle yerine getirilmek üzere ilgili tapu sicil müdürlüğüne gönderileceği öngörülmüştür.

Kimlik ve Diğer Bilgi ve Belgelerin Değiştirilmesi

Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında; kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi tedbirinin, hâkim tarafından, korunan kişinin hayati tehlikesinin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağını anlaşılması hâlinde, ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanılarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre verilen tedbir kararı olduğu,

Maddenin ikinci fıkrasında; kararın, İçişleri Bakanlığı'na gereği yerine getirilmek üzere hâkim tarafından Cumhuriyet başsavcılığına gönderileceği,

Maddenin son fıkrasında; Cumhuriyet başsavcılığınca bu kararın İçişleri Bakanlığına ivedilikle gönderileceği, karar üzerine yapılan işlemin sonucunun, İçişleri Bakanlığı tarafından Cumhuriyet başsavcılığına bildirileceği hüküm altına alınmıştır.

Hâkim Tarafından Verilecek Önleyici Tedbir Kararları

Yönetmeliğin 17 nci maddesinin birinci fıkrasında; hâkim tarafından şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebileceği öngörülmüştür:

- Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması,
- Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi,
- Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması,
- Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde kurulması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması,
- Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması,
- Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi,
- Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi,
- Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi,
- Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi,
- Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması,
- Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

Maddenin ikinci fıkrasında; hâkim tarafından, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile Türk Medeni Kanunu

hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar verilebileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; şiddet uygulayanın, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan kişi ise hâkimin, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebileceği, tedbir nafakasının tahsiline ilişkin hususların bu Yönetmeliğin 43 üncü maddesindeki usul ve esaslara göre yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Şiddet Tehdidinde veya Küçük Düşürmeyi İçeren Söz ve Davranışlarda Bulunmama

Yönetmeliğin 18 inci maddesinde; hâkim tarafından, şiddet uygulayanın korunan kişiye karşı tehdit, hakaret, aşağılama veya küçük düşürme ve benzeri söz ve davranışlarda bulunmamasına ilişkin olarak karar verilebileceği belirtilmiştir.

Uzaklaştırma ve Konutun Korunan Kişiye Tahsisi

Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında; hâkim tarafından şiddet uygulayanın, korunan kişi ile birlikte oturdukları müşterek konuttan uzaklaştırılarak, konutun korunan kişiye tahsis edilmesine ilişkin karar verilebileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; mülki amir ya da hâkimin, talep edilmesi hâlinde korunan kişiye, şiddet uygulayana ya da bu kişilerin yakınlarına ait kişisel eşya ve belgelerin kolluk marifetiyle kendilerine teslim edilmesine karar verebileceği, teslim edilecek kişisel eşya ve belgelerin, tedbir kararında gösterileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; bu tedbirin uygulanmasının, şiddet uygulayanın uzaklaştırıldığı konutun kira, elektrik, su, telefon, doğalgaz ve benzeri giderlerini karşılamaya devam etmesine engel teşkil etmeyeceği, hâkimin şiddet uygulayanın, koruma kararı süresince aile konutunun kira sözleşmesini feshetmemesine, kamu konutu tahsisinin kaldırılması yönünde talepte bulunmamasına ve bu tür yükümlülüklerinin devamı ile uygun göreceği diğer tedbirlere de karar verebileceği,

Maddenin dördüncü fıkrasında; kira sözleşmesine ilişkin tedbir kararının kiralayana, kamu konutu tahsisinin kaldırılmamasına yönelik tedbir kararının ise ilgili kamu kurumuna bildirileceği öngörülmüştür.

Korunan Kişinin Bulunduğu Yere Yaklaşmama

Yönetmeliğin 20 nci maddesinde; hâkim tarafından, şiddet uygulayanın korunan kişiye, konuta, okula, işyerine ve korunan kişinin bulunabileceği sair yerlere yaklaşmamasına ilişkin karar verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasının Sınırlandırılması

Yönetmeliğin 21 inci maddesinde; hâkim tarafından daha önce verilmiş, çocukla kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılmasına veya durumun özelliğine göre sınırlandırılmasına ya da tümüyle kaldırılmasına ilişkin karar verilebileceği öngörülmüştür.

Yakınlara, Tanıklara ve Çocuklara Yaklaşmama

Yönetmeliğin 22 nci maddesinde; hâkim tarafından gerekli görülmesi hâlinde, şiddet uygulayanın, şiddete uğramamış olsa bile korunan kişinin, yakınlarına, şiddetin tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmamasına ilişkin karar verilebileceği ifade edilmiştir.

Eşyalara Zarar Vermeme

Yönetmeliğin 23 üncü maddesinde; hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesine yönelik karar verilebileceği öngörülmüştür.

İletişim Araçlarıyla Rahatsız Etmeme

Yönetmeliğin 24 üncü maddesinde; hâkim tarafından, şiddet mağdurunun korunması amacıyla, şiddet uygulayanın görsel, işitsel, yazılı, internet ve benzeri iletişim araçlarıyla ya da sair surette korunan kişiyi rahatsız etmemesine yönelik karar verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Silah Teslimi

Yönetmeliğin 25 inci maddesinde; hâkim tarafından, şiddet mağdurunun korunması amacıyla şiddet uygulayana ait silâhların kolluğa teslimine ve tedbir süresinin sonuna kadar emanetine yönelik karar verilebileceği belirtilmiştir.

Kamu Görevi Nedeniyle Kullanılan Silahın Teslimi

Yönetmeliğin 26 ncı maddesinin birinci fıkrasında; hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesine yönelik karar verilebileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; silahı teslim alan kurum amirinin, karar süresinin sonuna veya tedbirin değiştirildiğine ya da kaldırıldığına dair yeni bir karar verilmedikçe verilen tedbir kararını uygulamaya devam edeceği ve silahı hiçbir şekilde iade etmeyeceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında ise; silahın teslim alınması ve iadesi işlemlerinin kurum amiri, şiddet uygulayan ve bir tanık arasında imzalanan tutanak ile yerine getirileceği öngörülmüştür.

Alkol veya Uyuşturucu ya da Uyarıcı Madde Kullanmama ve Bağımlılık Halinde Muayene ve Tedavi

Yönetmeliğin 27 nci maddesinin birinci fıkrasında; hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmamasına ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmamasına, bağımlılığın olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasının sağlanması ve sonuçları ile tedbirin kişi üzerindeki etkilerinin takibinin ŞÖNİM tarafından ilgili kurum veya kuruluş ile koordinasyon içerisinde yerine getirileceği, ŞÖNİM'in olayın özelliğine göre bu kararın yerine getirilmesi sırasında kolluktan yardım isteyebileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında ise; hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durumun tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirileceği,

Maddenin son fıkrasında; bu tedbirin uygulanmasına ilişkin giderlerin, 44 üncü maddenin üçüncü fıkrasındaki usul ve esaslara göre karşılanacağı öngörülmüştür.

Bir Sağlık Kuruluşunda Muayene ve Tedavi

Yönetmeliğin 28 inci maddesinin birinci fıkrasında; hâkim tarafından şiddet uygulayanın, şiddet eğilimine yol açan davranışlarını önlemek amacıyla, sağlık kuruluşuna muayene veya tedavisi için başvurmasının ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; şiddet uygulayanın muayene ve tedavisinin sağlanmasına karar verilmesi halinde, illerde il halk sağlığı müdürlüğüne, ilçelerde toplum sağlığı merkezine başvurulmasının zorunlu olduğu,

Maddenin üçüncü fıkrasında; şiddet uygulayanın, illerde il halk sağlığı müdürlüğü varsa ruh sağlığı şubesi tarafından, ilçelerde toplum sağlığı merkezi tarafından kamuya ait sağlık kuruluşuna sevk edileceği. İlgilinin tedaviyi sürdürüp sürdürmediğinin ve yapılan işlemin sonucunun bu birimler tarafından ŞÖNİM'e bildirileceği,

Maddenin dördüncü fıkrasında; hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durumun tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirileceği,

Maddenin son fıkrasında; bu tedbirin uygulanmasına ilişkin giderlerin, 44 üncü maddenin üçüncü fıkrasındaki usul ve esaslara göre karşılanacağı öngörülmüştür.

Kolluk Amiri Tarafından Alınabilecek Tedbirler

Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin birinci fıkrasında; mülkî amir tarafından alınabilecek barınma yeri sağlanmasına ve geçici koruma altına alınmasına ilişkin tedbirlerin, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince de alınabileceği, kolluk amirinin, evrakı en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunacağı, mülkî amir tarafından kırk sekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkacağı,

Maddenin ikinci fıkrasında; Yönetmeliğin 18, 19, 20 ve 22 nci maddelerde belirtilen ve hâkim tarafından karar altına alınabilecek önleyici tedbirlerin, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince alınabileceği, kolluk amirinin evrakı en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunacağı, hâkim tarafından yirmi dört saat içinde onaylanmayan tedbirlerin kendiliğinden kalkacağı,

Maddenin üçüncü fıkrasında ise; tatil günlerinin sürenin hesabına dâhil olduğu, sürenin bitimi resmi tatil veya hafta sonuna rastlarsa, sürenin takip eden ilk iş günü sona ereceği düzenlenmiştir.

D. Tedbir Kararlarının Verilmesi, Yerine Getirilmesi ve Diğer Usul İşlemleri Tedbir Kararının Verilmesi

Yönetmeliğin 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında; tedbir kararının ilgilinin talebi, müdürlük, ŞÖNİM veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verileceği, tedbir kararlarının en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden, mülkî amirden ya da kolluktan talep edilebileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; tedbir kararının ilk defasında en çok altı ay için verilebileceği, ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşılması hâlinde, resen, korunan kişinin, müdürlük, ŞÖNİM veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine, tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine ya da aynen devam etmesine karar verilebileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmayacağı, önleyici tedbir kararının, geciktirilmeksizin verileceği, kararın verilmesinin, Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemeyeceği,

Maddenin dördüncü fıkrasında; hâkim veya mülki amir tarafından resen, korunan kişinin, müdürlük, ŞÖNİM veya kolluk görevlileri tarafından yapılan talep üzerine, şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin ortadan kalktığına anlaşılması halinde, kararı veren merci tarafından verilen tedbirlerin kaldırılmasına karar verilebileceği, tedbirlerin kaldırılmasına karar verilmesi halinde bu kararın korunan kişiye de tebliğ edileceği öngörülmüştür.

Tedbir Kararının Tebliği

Yönetmeliğin 31 inci maddesinin birinci fıkrasında; tedbir kararının, kararı veren merci tarafından korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edileceği, bu kararın, yerine getirilmek üzere görevli olan kurum veya kuruluşa gönderileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; tedbir talebinin reddine ilişkin kararın, sadece korunan kişiye tebliğ edileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamında; kolluk amiri tarafından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde alınan tedbirlerin belirtilen sürelerde yetkili merci tarafından onaylanmaması halinde tedbir kararının kalktığı korunan kişiye tebliğ edileceği, ilgili kolluğa bildirileceği,

Maddenin dördüncü fıkrasında; gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk birimi tarafından alınan önleyici tedbirin, şiddet uygulayana bir tutanakla derhâl tebliğ edileceği ve bu husus hakkında ŞÖNİM'e ve mahkemeye bildirimde bulunulacağı,

Maddenin beşinci fıkrasında; şiddet uygulayana, tedbir kararına aykırı davranması halinde hakkında zorlama hapsine tabi tutulmasına karar verilebileceği ihtarının kararda belirtileceği, ayrıca tedbir kararının tefhim ve tebliğ işlemlerinde de bu ihtarın yapılacağı ifade edilmiştir.

Gizlilik

Yönetmeliğin 32 inci maddesinin birinci fıkrasında; gerekli bulunması hâlinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgilerinin veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgilerin ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgilerin, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulacağı, bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanacağı,

Maddenin ikinci fıkrasında; adli işlemlerde, şiddet mağduruna ilişkin gizlilik işlemlerinin Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yerine getirileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; korunan kişiye yapılacak tebligatlarda ŞÖNİM'e ait adres bilgilerinin kullanılacağı,

Maddenin dördüncü fıkrasında; bilgilerinin gizli tutulmasına karar verilen korunan kişinin, Milli Eğitim Bakanlığı, Merkezî Nüfus İdaresi Sistemi, Sosyal Güvenlik Kurumu, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi, kolluk, bankalar, sağlık kurum ve kuruluşları ve benzeri tüm kayıtlardaki bilgilerinin gizli tutulacağı,

Maddenin beşinci fıkrasında; korunan kişi hakkında gizlilik kararı verilmesi halinde, kararın ŞÖNİM müdürü aracılığıyla tedbir kararının uygulanacağı yer nüfus müdürlüklerinde ilgilinin nüfus kaydına işleneceği, gizlilik şerhinde kararı veren mercinin adı, kararın tarih ve sayısının bulunacağı, bu durumda korunan kişilerin resmi başvuru, iş ve işlemlerinin yapılması sırasında adres beyanının istenilmeyeceği, gizlilik kararı verilen kayıtların sadece elektronik ortamda tutulacağı,

Maddenin altıncı fıkrasında; korunan kişinin nüfus kaydına işlenen gizlilik şerhinin, tedbir kararının süresinin sona ermesini takip eden onbeşinci gün MERNİS veri tabanından silineceği, gizliliğe ilişkin tedbir kararının değiştirilmesi veya kaldırılması halinde ise nüfus müdürlüğü tarafından karar gecikmeksizin yerine getirileceği belirtilmiştir.

Mülki Amir Tarafından Verilen Kararlara İtiraz

Yönetmeliğin 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında; 6284 Sayılı Kanun hükümlerine göre mülki amir tarafından verilen koruyucu tedbir kararna karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde, ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebileceği, Aile Mahkemesinin bulunmaması halinde Yönetmeliğin 34 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan usule göre işlem yapılacağı,

Maddenin ikinci fıkrasında; hâkimin, verilen tedbir kararının kaldırılmasına veya uygun görülecek başka bir tedbirle değiştirilmesine veya aynen devamına karar verebileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; itiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verileceği, ancak, hâkim tarafından gerekli görülmesi halinde ilgililerin dinlenebileceği, kararın bir hafta içinde verileceği ve itiraz üzerine verilen kararın kesin olduğu düzenlenmiştir.

Hâkim Tarafından Verilen Tedbir Kararlarına ve Zorlama Hapsi Kararına İtiraz

Yönetmeliğin 34 üncü maddesinde birinci fıkrasında; 6284 Sayılı Kanun hükümlerine göre hâkim tarafından verilen koruyucu veya önleyici tedbir kararları ile tedbir kararlarına aykırılık dolayısıyla verilen zorlama hapsi kararlarına karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; itiraz üzerine dosyanın, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; tedbir kararlarına karşı yapılan itirazı inceleyecek merciin, itiraz talebinin kabulüne veya reddine, verilen tedbir kararının kaldırılmasına, uygun görülecek başka bir tedbirle değiştirilmesine veya aynen devamına karar verebileceği,

Maddenin dördüncü fıkrasında; itiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verileceği, ancak, hâkim tarafından gerekli görülmesi halinde ilgililerin dinlenebileceği,

Maddenin beşinci fıkrasında; asıl dava ile birlikte talep edilen tedbirler hakkında verilen kararlara karşı, esas davadan bağımsız olarak ikinci fıkrada yer alan usule göre itiraz edilebileceği,

Maddenin altıncı fıkrasında; zorlama hapsi kararlarına karşı yapılan itirazda da ikinci fıkrada yer alan usule göre işlem yapılacağı,

Maddenin son fıkrasında da; kararın bir hafta içinde verileceği, itiraz üzerine verilen kararın kesin olduğu öngörülmüştür.

Tedbir Kararının İlgili Makamlara İletilmesi ve Yerine Getirilmesi

Yönetmeliğin 35 inci maddesinin birinci fıkrasında; tedbir kararlarının, kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına, kolluğa veya müdürlüğe gecikmeksizin en seri vasıtalarla bildirileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; Kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından ŞÖNİM'e gecikmeksizin bildirileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; tedbir kararlarının, kararın niteliğine göre kamu kurum ve kuruluşları tarafından ŞÖNİM ile işbirliği içerisinde ivedilikle yerine getirileceği, koruyucu veya önleyici tedbir kararlarının alınması ve yerine getirilmesi aşamasında şiddet mağduru ile şiddet uygulayan arasında uzlaşma ya da arabuluculuk önerilemeyeceği,

Maddenin dördüncü fıkrasında; korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde barınma yeri sağlanmasına ilişkin koruyucu tedbir kararları ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişinin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluğun görevli ve yetkili olduğu,

Maddenin beşinci fıkrasında; önleyici tedbir kararının, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından görevli ve yetkili kolluğa ivedilikle gönderileceği ve kolluk marifeti ile uygulanmasının izleneceği, Cumhuriyet başsavcılığınca gerektiğinde tedbir kararının başvuruda bulunanlar tarafından kolluğa götürülmesine imkân tanınacağı, önleyici tedbir kararlarının yerine getirilip getirilmediğinin karar süresince kolluk tarafından kontrol edileceği, bu kontrolün korunan kişinin;

- Bulunduğu konutun haftada en az bir kez ziyaret edilmesi,
- İkinci derece dâhil olmak üzere yakınları ile iletişim kurulması,
- Komşularının bilgisine başvurulması,
- Oturulan yerin muhtarından bilgi alınması,
- Bulunduğu konutun çevresinde araştırma yapılması,

şeklinde yerine getirileceği, tedbir kararlarına aykırılığın tespit edilmesi halinde bu husus hakkında tutanak tutulacağı ve Cumhuriyet başsavcılığına gönderileceği,

Maddenin altıncı fıkrasında; tedbir kararlarının alınması ve uygulanması için yapılan iş ve işlemlerin aşamaları ve sonucu hakkında ilgili kurum tarafından aynı gün en geç saat 16.00'ya kadar en seri vasıtalarla ŞÖNİM'e bildirileceği,

Maddenin yedinci fıkrasında; korunan kişinin, korunduğu yer dışında başka bir yere gitmesi gerektiğinde gideceği yer hakkında kolluğa bilgi vereceği, bu durumda dahi hakkında verilen kararın uygulanmasına devam edileceği, korunan kişi tarafından tedbir kararına uyulmaması halinde bu hususun kolluk amiri tarafından bir tutanak ile tespit edileceği,

Maddenin son fıkrasında; tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesinin, kararın uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği düzenlenmiştir.

Kolluk Görevleri

Yönetmeliğin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında; kolluk görevlerinin, kolluğun merkez ve taşra teşkilâtında Kanunda belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar görevli tarafından yerine getirileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; bu görevlilerin, özellikle çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış personel arasından belirleneceği öngörülmüştür.

Teknik Yöntemlerle Takip

Yönetmeliğin 37 inci maddesinde; hâkimin tedbir kararlarının uygulanmasında teknik araç ve yöntemler kullanılmasına karar verebileceği, ancak, teknik araçlar kullanılmak suretiyle, kişilerin ses ve görüntü kaydının alınamayacağı, kişiler dinlenemeyeceği ve izlenemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Tedbir Kararlarına Aykırılık

Yönetmeliğin 38 inci maddesinin birinci fıkrasında; tedbir kararlarının ihlal edildiğinin kolluk tarafından tespit edilmesi halinde tutulan tutanağın Cumhuriyet başsavcılığına iletileceği, bu tutanağın Cumhuriyet başsavcılığı tarafından ivedilikle aile mahkemesine gönderileceği, tedbir kararlarının ihlal edildiğinin aile mahkemesince tespit edilmesi halinde ise başka bir işleme gerek kalmaksızın re'sen zorlama hapsine ilişkin karar verilebileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; tedbir kararının ihlali, tedbire karar veren mahkemenin yargı alanı içerisinde olduğu takdirde zorlama hapsi kararının, bu mahkeme tarafından verileceği, ancak tedbirin başka bir mahkemenin yargı alanı içerisinde ihlal edilmesi halinde, mükerrerliğe neden olmamak açısından kararı veren mahkemeden aynı tedbir hakkında daha önce zorlama hapsine

karar verilip verilmediği hususunda bilgi istenileceği, verilen bilgiye göre ihlal durumunun değerlendirilerek karar verileceği,

Maddenin nc fıkrasında; zorlama hapsine karar verilebilmesi için Şiddet uygulayana, tedbir kararına aykırı davranması halinde hakkında zorlama hapsi uygulanacağına dair ihtarın da yer aldığı tedbir kararının tefhim veya tebliğ edilmiş olması gerektiği,

Maddenin dördüncü fıkrasında; zorlama hapsine ilişkin kararların, duruşma yapılmaksızın verileceği, ancak, hâkim tarafından gerekli görülmesi halinde ilgililerin dinlenebileceği,

Maddenin beşinci fıkrasında; Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararlarına aykırı hareket eden Şiddet uygulayana, fiili bir suç oluştursa bile, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlılığına göre hâkim tarafından üç günden on güne kadar zorlama hapsine tâbi tutulmasına karar verileceği,

Maddenin altıncı fıkrasında; tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlılığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadar olacağı, ancak zorlama hapsinin toplam süresinin altı ayı geçemeyeceği,

Maddenin son fıkrasında ise; zorlama hapsi kararlarının tekerrüre esas olmayacağı, koşullu salıverilme hükümlerinin uygulanmayacağı ve adli sicil kayıtlarına iŐlenmeyeceđi öngörülmüştür.

Şiddet nleme ve İzleme Merkezlerinin Kurulması

Yönetmeliğin 39 uncu maddesinde; Bakanlığın, Şiddetin nlenmesi ile Şiddet mağduru hakkında verilecek koruyucu tedbirler ile Şiddet uygulayan hakkında verilecek önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmidört saat esasına göre yürütüldüğü ŞÖNİM'i kuracağı belirtilmiştir.

Kurumlararası Koordinasyon

Yönetmeliğin 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında; Kanun hükümlerinin yerine getirilmesinde kurumlararası ve sivil toplum kuruluşları ile koordinasyonun Bakanlık tarafından gerçekleştirileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin, kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlü olduğu, gerçek ve tüzel kişilerin, Kanun kapsamında Bakanlık çalışmalarını desteklemek ve ortak çalışmalar yapmak üzere teşvik edileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda, Bakanlık tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri alınarak bilgilendirme materyalleri hazırlanacağı veya hazırlatılacağı materyallerin, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar tarafından ayda en az doksan dakika yayınlanacağı, bu yayınların, asgari otuz dakikasını 17.00-22.00 saatleri arasında olmak üzere 08.00-22.00 saatleri arasında yapılacağı ve yayınların kopyalarının her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edileceği, bu saatler dışında yapılan yayınların, aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmeyeceği, Bu sürelerin Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetleneceği,

Maddenin dördüncü fıkrasında; Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu kurum ve kuruluşlarının personelinin Bakanlık görevlilerine yardımcı olacakları düzenlenmiştir.

Eğitim

Yönetmeliğin 41 inci maddesinin birinci fıkrasında; Kanunun etkin bir biçimde uygulanması amacıyla tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, personel ve üyelerinin Bakanlığın hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlayacağı,

Maddenin ikinci fıkrasında; ilköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulacağı, müfredata eklenen derslerin içeriğinin Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimi ile Genel Müdürlük tarafından birlikte hazırlanacağı,

Maddenin üçüncü fıkrasında; ortaöğretim öğrencileri ile yükseköğrenim öğrencilerinin, Bakanlığın görev alanına giren konularda sosyal sorumluluk projeleri oluşturmada ya da mevcut projelerin içerisinde yer alma konularında teşvik edileceği, bu öğrencilere mezun oldukları tarihte Bakanlık ile Milli Eğitim Bakanlığı ya da Yükseköğretim Kurumu tarafından hazırlanan bir sertifika verileceği belirtilmiştir.

E. Mali Hükümler ve Diğer Hükümler

Geçici Maddi Yardımlarda Rücu

Yönetmeliğin 42 inci maddesinin birinci fıkrasında; geçici maddi yardımlar için yapılan ödemelerin tahsili için, ödeme tutarının, ödemenin yapılacağı yer ile tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi hususunun şiddet uygulayana tebliğ edileceği, ödemenin süresinde yapılmaması halinde bu tutarın, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğuun ilgili müdürlüğe yapılan ihbar üzerine veya kollukta ya da ŞÖNİM tarafından kararların uygulanması izlenirken tespit edilmesi halinde, bu hususa ilişkin tutanak tutulacağı ve sosyal inceleme raporu düzenleneceği, bu durumda yapılan ödemelerin kendisine ödeme yapılan kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edileceği,

Maddenin üçüncü fıkrasında; korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğuun tespiti halinde, şiddet uygulayandan tahsil edilmiş olan tutarın kendisine iade edileceği belirtilmiştir.

Nafaka

Yönetmeliğin 43 üncü maddesinin birinci fıkrasında; Kanun hükümlerine göre nafakaya karar verilmesi hâlinde, kararın bir örneğinin, resen nafaka alacaklısının veya borçlusunun yerleşim yeri icra müdürlüğüne gönderileceği,

Maddenin ikinci fıkrasında; gizlilik kararının bulunması halinde icra müdürlükleri tarafından yapılacak işlemlerde korunan kişinin bilgilerinin gizli tutulacağı,

Maddenin üçüncü fıkrasında; nafaka ödemekle yükümlü kılınan kişinin Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı olması durumunda, korunan kişinin başvurusu aranmaksızın nafaka, ilgilinin aylık, maaş ya da ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edileceği,

Maddenin dördüncü fıkrasında; icra müdürlüklerinin nafakanın tahsili işlemlerine ilişkin posta giderlerinin Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden karşılanacağı, ayrıca harç ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmayacağı öngörülmüştür.

Sağlık Giderleri

Yönetmeliğin 44 üncü maddesinin birinci fıkrasında; korunan kişinin sağlık giderlerinin, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanacağı, ancak Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası prim borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanların, bu hâllerin devamı süresince, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında, gelir testine tabî tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılacağı,

Maddenin ikinci fıkrasında; korunan kişinin kimlik ve adres bilgilerinin gizlenmesi kararı varsa, sağlık hizmetlerinden yararlanırken, başvurusunun gizli tutulması, sıra beklememesi, öncelikli ve en kısa zamanda işlemlerinin tamamlanmasının esas olduğu,

Maddenin üçüncü fıkrasında; Kanun hükümlerine göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerekli olduğuna karar verilmesi hâlinde, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmayan rehabilitasyon hizmetlerine yönelik giderler ile rehabilitasyon hizmetleri kapsamında verilmesi gereken diğer sağlık hizmetlerinin giderlerinin Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanacağı belirtilmiştir.

Harç, Masraf ve Vergiden Muafiyet

Yönetmeliğin 45 inci maddesinin birinci fıkrasında; Kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmayacağı,

Maddenin ikinci fıkrasında; Kanunun 17 nci maddesi uyarınca yapılan ödemelerin, gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtların ise damga vergisinden müstesna olduğu düzenlenmiştir.

Davalara Katılma

Yönetmeliğin 46 ncı maddesinde; Bakanlığın, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan herhangi bir şekilde haberdar olduğu idarî, cezaî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya müdahil olarak katılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Yürürlük

Yönetmeliğin 47 nci maddesinde; Yönetmeliğin yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği öngörülmüştür.

Yürütme

Yönetmeliğin 48 inci maddesinde; bu yönetmelik hükümlerini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı'nın yürüteceği hüküm altına alınmıştır.

2.1.1.6. 2006/17 Sayılı Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler Konulu Başbakanlık Genelgesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi, töre ve namus cinayetleri ile kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 28/6/2005 tarihli ve 853 sayılı kararıyla oluşturulan Araştırma Komisyonu, kadın ve çocuklara yönelik şiddetin sebepleri ile alınabilecek önlemleri belirleyen kapsamlı bir rapor hazırlamıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda görüşülen raporu takiben 2006/17 sayılı Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler Konulu Başbakanlık Genelgesi 04/07/2006 tarihli ve 26218 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Genelgede, alınacak önlemlere ilişkin öneriler ve bundan sorumlu kuruluşlar belirtilerek, önerilerle ilgili olarak başlatılacak çalışmalarda koordinasyon görevi çocuğa yönelik şiddet konusunda (mülga) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne,

kadına yönelik şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda ise Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir.

Sorumlu kuruluşların ve bu kuruluşlarla işbirliği içerisinde hareket etmesi gereken kurumların ayrı ayrı belirtildiği önlemlere ilişkin çalışmaların, koordinatör olarak belirlenen Genel Müdürlüklerle işbirliği içerisinde derhal başlatılacağı ve sorumlu kurumlar tarafından görev alanına giren konularda hazırlanacak ayrıntılı faaliyet raporlarının üçer aylık dönemlerle ilgili koordinatör kuruma gönderileceği belirtilmiştir.

Genelge dört temel bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerin altında "Öneriler", " Sorumlu Kurum" ve "İşbirliği Yapılacak Kurum/Kuruluşlar" ayrı ayrı gösterilmiş olup, bölümler ve alt başlıklar aşağıda sıralandığı şekildedir:

– **Çocuğa Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar**

- Koruyucu ve önleyici tedbirler
- Kurumsal hizmetler
- Eğitim
- Sağlık
- Hukuk

– **Kadına Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar**

- Koruyucu ve önleyici tedbirler
- Hizmet Kurumları
- Eğitim
- Sağlık
- Hukuk

– **Töre/Namus Cinayetleri Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar**

- Koruyucu ve önleyici tedbirler
- Kurumsal hizmetler
- Eğitim

– **Medya ve Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar**

olarak sıralanmaktadır.

Genelgenin içeriğinde konunun önemi;

"Kadın ve çocuklara yönelik şiddet insanlığın gündemindeki yerini korumaktadır. Bu tür şiddetin en acımasız biçimi kamuoyunda "töre cinayeti" olarak tanımlanan kadına yönelik öldürme olaylarıdır. Kadın ve çocuklara yönelik şiddetin ülkemizde de devam ediyor olması yeni ve acil önlemlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Ekonomik kalkınma ve gelişme ile birlikte eğitim ve kültür düzeyinin yükselmesiyle giderek ortadan kalkacak olan bu sorunların çözümü için kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte sivil toplum örgütleri ve vatandaşlarımıza büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir."

ifadeleri ile vurgulanmış olup, Genelge kapsamı aşağıda belirtildiği şekildedir:

1. Çocuğa Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar

Öneriler

a. Koruyucu ve önleyici tedbirler

1. Sağlık görevlileri, yargı mensupları, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, çocuk gelişimi uzmanları, kolluk kuvvetleri ve diğer meslek gruplarının hizmet içi eğitim programlarında çocuklara karşı şiddete yaklaşım konusu yer almalı,
2. Emniyet ve jandarma birimlerinde daha fazla kadın memurun görevlendirilmesi ve bu memurların kadına ve çocuğa yönelik şiddet konusunda özel eğitim almış olması sağlanmalı,
3. Emniyet ve jandarma birimlerinde, çocuğa yönelik şiddet olgularının doğru tanımlanarak değerlendirmesini sağlayacak eğitim çalışmaları yapılmalı,
4. Diyanet İşleri Başkanlığı, çocuğa yönelik şiddet konusunda; toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe ve vaazlar vermeli, yazılı ve görsel yayınlar yapmalı ve çeşitli etkinlikler düzenlemeli,

5. Mülki idare amirlikleri ve yerel yönetimlerce, çocuğa yönelik şiddetle ilgili broşürler ve diğer tanıtıcı materyaller hazırlanarak, halka açık alanlarda ve kamu hizmet birimlerinde dağıtımını sağlanmalı,
6. Kent yapılanmasında sadece okul çocuklarının değil, değişik yaş gruplarındaki gençlerin de çeşitli faaliyetlerde bulunabileceği sosyal tesisler kurulmalı, var olanlar aktif hale getirilmeli, olarak sıralanmıştır.

b. Kurumsal hizmetler

1. Devlet, çocuklara yönelik her türlü şiddet eylemini ortadan kaldıracak önlemlerin bir devlet politikası olarak uygulanmasını sağlamalı, bu alana yönelik bir bütçe oluşturulmalı, söz konusu bütçenin etki ve sonuçları görünür kılınmalı,
2. Çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi için sorunun temeline inilerek, ekonomik, yasal, kurumsal, eğitsel ve kültürel alanlara yönelik olarak eş zamanlı, paralel düzenlemeler yapılmalı,
3. Çocuğa yönelik şiddete karşı alınacak önlemler ulusal plan çerçevesinde ve kapsamlı olarak belirlenmeli, söz konusu plan hazırlanırken, toplumsal cinsiyet bakış açısına sahip olması sağlanmalı,
4. Toplumsal cinsiyete duyarlı politikaların ana plan ve programlara entegrasyonu, sektörler ve disiplinler arası işbirliğinin sağlanması, programların ve sonuçların izlenme ve değerlendirilmesi için gerekli mekanizmaların oluşturulması, mevcut mekanizmaların işler hale gelmesi sağlanmalı,
5. Ülke çapında ilgili tüm sivil ve resmi kuruluşları kapsayacak "2006-2010 Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Eylem Planı" hazırlanmalı ve uygulamaları takip edilmeli,
6. SHÇEK bünyesinde hizmet veren "183 Aile, Çocuk, Kadın ve Sosyal Hizmet ve Özürlü Çağrı Merkezi"nin daha işlevsel kılınması ve bunun için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalı,
7. Ülke genelinde 24 saat hizmet verecek ücretsiz "ALO ŞİDDET HATTI" oluşturulmalı, bu hatlarda şiddet konusunda eğitim almış personelin görev yapması sağlanmalı,
8. Ülkemizde aile içinde şiddete uğramış (fiziksel, ruhsal, cinsel) çocuklara yönelik hizmetlerin sunulabileceği kurumlar ve acil yardım hatları henüz tam olarak kurumsallaştırılmamış olması nedeniyle bu alanlarda kurumsallaşma ivedilikle sağlanmalı,
9. Çocuğa yönelik şiddet konusunda ulusal bir veri tabanı bulunmamakta olup, eldeki veriler de çok yetersiz olduğundan bu konularla ilgili Bakanlıkların veri toplaması ve toplumun

kullanımına açık veri tabanları oluşturması sağlanmalı, tarama sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için, toplanmak istenen istatistiğe yönelik soru setleri hazırlanmalı ve sonuçların tek elden (Türkiye İstatistik Kurumu) toplanarak değerlendirilmesi gerektiği,

10. Çocuk işahevlerinin amacına uygun çalışmasını engelleyen eksikliklerin giderilmesi, daha etkin hizmet verebilmesi için denetimlerin yapılması sağlanmalı ve çocukların yetişkinlere özgü tutukevlerinde tutulmamaları için gerekli alt yapı oluşturulması gerektiği,

olarak belirtilmiştir.

c. Eğitim

1. Zorunlu eğitim 11 (on bir) yıla çıkarılmalı, söz konusu zorunlu eğitimden ülke genelinde tüm çocukların yararlanması için gerekli tüm tedbirler alınarak, bu konuda denetimlerin yapılması sağlanmalı,

2. İlköğretimin zorunlu olması nedeniyle, bu zorunluluğun ihlali durumunda ilgililer hakkında yasal prosedür titizlikle işletilmeli, gerek bu konuda gerekse ekonomik yönden istismar edilen çocukların takibi ve gerekli önlemlerin alınması konusunda ilgili tüm kurum ve kuruluşlar ile yerel yönetimler koordineli olarak çalışmalı,

3. Kız çocuklarının eğitimlerini tamamlamaları büyük önem taşımakta olup, özellikle kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılmasına yönelik olarak yapılan kampanyaların sürekliliği sağlanarak, sonuçlarının izlenmesine önem verilmeli ve kızların kesintisiz olarak öğrenimlerine devam etmelerini sağlayıcı önlemler alınmalı,

4. Özellikle ekonomik yönden geri, geleneksel değerlerin hakim olduğu kırsal bölgelerde kız çocuklarının eğitime katılmalarını sağlamaya yönelik olarak yatılı kız bölge okullarının (ilköğretim ve ortaöğretim) açılması ve yaygınlaştırılması gerektiği,

5. Geçici tarım işçisi olan ailelerin çocuklarının ilköğretim eğitimi almaları ve eğitimlerini tamamlamaları sağlanmalı, bu yönde mobil eğitim ve benzeri projeler geliştirilmeli, yerel yöneticiler bu konuyu takip etmeli ve uygulanmasını sağlamalı,

6. Eğitim materyallerinde kadın ve erkek eşitliğini yok sayan, görmezden gelen ya da zedeleyen anlayışları ortadan kaldıran öğelerinden ayıklanması gerektiği,

7. İlköğretimden başlayarak eğitimin her aşamasında (örgün ve yaygın eğitim de dahil olmak üzere) şiddet ve toplumsal cinsiyet duyarlılığı konularını içeren ve çocuklara kendi bedenlerini tanımayı öğreten eğitim programları hazırlanarak uygulamaya konulmalı,

8. Okul yönetimleri, sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin çocuğa yönelik şiddetin tanınması ve yetkili makamlara bildirilmesi konusunda duyarlılıkları artırılmalı,
9. Çocuğa yönelik şiddetle ilgili yasaların ve Çocuk Hakları Sözleşmesinin okullarda öğretilmesi ve okullardaki şiddeti ortadan kaldırmak için çok yönlü bir kampanya başlatılması ve bu kampanyanın toplumsal seferberliğe dönüştürülmesi gerektiği,
10. Ailelere çocuk eğitimi ve çocuk yetiştirme yöntemlerin verildiği "Ana-Baba Okulları" programları yaygınlaştırılarak kurumsal alt yapı oluşturulmalı,
11. Ülkemizde tecavüz ve enest gibi konular ciddi sorunlar arasında yer almasına rağmen hâlâ bunların tabu sayılmasıyla mücadele edilerek, cinsel şiddet türleri, nedenleri, önleme yolları konusunda halkın bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalı,
12. Çocuğa yönelik şiddet konusunda anne babalar ve bakım veren kişilerin çocuğa yaklaşım ve çocuk terbiyesi alanlarında zihniyet dönüşümünü sağlayacak eğitim programlarına öncelikle yer verilmeli,
13. Çocuğa yönelik şiddet konusunda zararlı gelenek ve görenekler tespit edilerek ayıklanmalı ve kişilerin söz konusu davranış şekillerini değiştirmelerini sağlayıcı eğitim programları hazırlanmalı,
14. Çocuğa yönelik şiddetle ilgili bilgilendirici spot eğitim filmlerinin görsel medyada sık aralıklarla gösterilmesi sağlanmalı,

olarak düzenlenmiştir.

d. Sağlık

1. Sağlıkla ilgili yüksek öğrenim kurumlarında mezuniyet öncesi eğitim programlarına çocuğa yönelik şiddeti tanıma, gerekli müdahaleleri yapabilme ve şiddet gören çocuğu korumak amacıyla gerekli mekanizmaları çalıştırabilme konularında dersler konulmalı,
2. Sağlık kuruluşlarına başvuran şiddet mağduru çocuklara sunulacak koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetleri planlanırken, tüm sağlık kurumlarında hizmet sunucu olan hekim ve hemşire gibi sağlık çalışanlarının yanı sıra çocuğa yönelik şiddeti tanıma, tespit etme ve bildirim konusunda eğitilmiş sosyal hizmet uzmanı ve psikologların yer alacağı bir modelin oluşturulması sağlanmalı,

olarak belirtilmiştir.

e. Hukuk

1. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa ilişkin alt yapıların ivedilikle oluşturulması yönündeki çalışmalar hızlandırılmalı,
2. CMK'nun "tanıkların dinlenmesi" başlıklı 52 inci maddesinin (3). fıkrasında çocuk mağdurların tanık olarak dinlenmeleri sırasındaki görüntü ve seslerin kayda alınmasının zorunlu olduğuna dair hükmün, "5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 12 inci maddesinin ikinci fıkrası" uyarınca, bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinin 1 Temmuz 2006 tarihinde yürürlüğe gireceği yönündeki düzenleme gözetilerek anılan yasal düzenlemenin bir an önce hayata geçirilmesi için alt yapının ivedilikle oluşturulması gerektiği,
3. Şiddet ve özellikle ensest faillerinin rehabilitasyona tabi tutulmalarının yasal bir zorunluluk haline getirilmesi ve masrafların failler tarafından karşılanması yönünde yasal düzenlemelere gidilmesi gerektiği,
4. Hak arama sürecindeki yasal prosedür mağdurlar lehine basitleştirilmeli, sağlıkla ilgili kayıtlar başta olmak üzere gerekli belge ve kayıtların ücretsiz hazırlanması sağlanmalı ve bunun için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı,
5. Çocuğun beden muayenesinde, çocuğun "aydınlatılmış onamının" alınması yönünde yasal düzenlemeler yapılmalı,

olarak ifade edilmiştir.

2. Kadına Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar

Öneriler

a. Koruyucu ve önleyici tedbirler

1. Devlet, kadın ve erkek arasındaki ekonomik eşitsizliğin ortadan kaldırılması için gerekli tedbirleri almalı,
2. İşe alınmada eşitliği sağlayıcı önlemler alınmalı, işyerinde cinsiyete dayalı ayrımcılığın olmaması için işverenlerin ve yöneticilerin gerekirse pozitif ayrımcılık yapmaları gerektiği,
3. Kadınların istihdam olanakları ve iş kurmak için gereksinim duydukları kredi almalarını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılmalı,

4. 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun tanıtımı yönünde çok yönlü çalışmalar yapılmalı,
5. Evlilik öncesi çiftlerin yardım almaları konusunda "Evlilik ve Evlilik Danışmanlığı" hizmetlerinin kurumsallaşması ve yaygınlaştırılması gerektiği,
6. Kadın-erkek eşitliğini önemseyen, kadın haklarının gelişmesi konusunda destek veren erkek gruplarının sayısının artırılması konusunda gerekli önlemler alınmalı,
7. Eğitimini yarıda bırakmış kadınların eğitimlerini tamamlayabilmeleri ve aktif olarak iş yaşamına katılmaları için ihtiyaç duydukları destek hizmetleri (yuva, kreş, gündüz bakımevi gibi) sağlanmalı,
8. Aile Mahkemeleri ve Çocuk Mahkemelerinde görev yapacak yargı mensuplarının, pedagogların, sosyal hizmet uzmanlarının, psikologların toplumsal cinsiyet bakış açısı eğitimi alması ve 4787 s. Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunu uyarınca bu mahkemelerde görev alacak pedagogların, sosyal hizmet uzmanlarının, psikologların kadrolarına atanmaları en kısa sürede yapılmalı,
9. Belediyelerin ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın Halk Eğitim Merkezleri ile SHÇEK' in Toplum Merkezleri'nde kadın çalışmaları yapılmalı, sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği sağlanarak söz konusu merkezlerde okur-yazarlık, kadının insan hakları, toplumsal cinsiyet rolleri, özgüven gibi kadına yönelik güçlendirici çalışmalar yapılmalı,
10. Kadına yönelik şiddetle ilgili spot filmler üretilmeli, ulusal, bölgesel ve yerel medyada ulusal bir kampanya çerçevesinde gösterilmesi sağlanmalı,
11. Kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin mülki idare amirlikleri ve yerel yönetimlerce broşürler hazırlanmalı, hazırlanacak bu broşürlerin, halka açık alanlarda ve kamu hizmet birimlerinde dağıtımı sağlanmalı,
12. Diyanet İşleri Başkanlığı, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda; toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe ve vaazlar vermeli, yazılı ve görsel yayınlar yapmalı ve çeşitli etkinlikler düzenlemeli,
13. Bütün kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarında kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılığı ve sorumluluğu artırıcı bir kampanya düzenlenmeli bu alanda yapılmış olumlu girişimlerin duyurulması sağlanmalı,

14. Kent planlamasında, sokak ve parkların iyi aydınlatılması ve kadınların acil telefon hatlarına kolay ulaşabilmesini sağlamak amacıyla telefon kulübelerinin sayılarının artırılması gibi kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda gerekli hizmetlerin sunulması sağlanmalı,

olarak sıralanmıştır.

b. Hizmet Kurumları

1. TBMM bünyesinde "Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu" adı ile daimi bir komisyon oluşturulmalı,

2. Şiddete uğrayan ve özellikle sığınma evlerindeki ihtiyacı olan kadınları danışma merkezleri ile sığınaklara başvuran kadınları ekonomik olarak güçlendirmek, yeniden ev kurlmalarını sağlamak amacıyla bir "Kadın Destek Fonu" oluşturulmalı ve kadınların uygun işlere yerleştirilmesi sağlanmalı,

3. Avrupa Birliği bünyesinde yürütülmekte olan çocuklar, gençler ve kadınlara karşı şiddetin önlenmesine yönelik DAPHNEII (2004-2008) programını ülkemiz de imzalamalı,

4. Kadın erkek eşitliğine aykırı politikalar, yasal düzenlemeler ve uygulamalar kaldırılmalı, toplumda kadın ve erkek eşitliği sağlanıncaya kadar, kadınlara pozitif ayrımcılık yapılması bir devlet politikası olarak kabul edilmeli,

5. Yasa koyucular, kadınları doğrudan ilgilendiren kanunların yapım sürecinde, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra, sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin kadın araştırma ve uygulama merkezlerinin de görüş ve önerilerini almalı,

6. Devlet, kadınlara yönelik her türlü şiddet eyleminin önlenmesini bir devlet politikası olarak kabul etmeli, bu alana yönelik bir bütçe oluşturularak, toplumsal cinsiyet rolleri açısından bütçelerin etki ve sonuçları görünür kılınarak, toplumsal cinsiyete dayalı bütçe analizleri yapılmalı,

7. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde bir "Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi" kurulmalı,

8. Toplumsal cinsiyete duyarlı politikaların devletin bütün ana plan ve programlarının içine entegre edilmesi, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğinin sağlanması, programların ve sonuçların izlenme ve değerlendirilmesi için gerekli mekanizmaların oluşturulması ve var olan mekanizmaların işler hale getirilmesi sağlanmalı,

9. Kadına yönelik şiddete karşı alınacak önlemler bir ulusal plan çerçevesinde yasal, kurumsal, eğitsel ve kültürel alanlara yönelik, kapsamlı olarak belirlenmeli, bu plan hazırlanırken toplumsal cinsiyet bakış açısına sahip bir plan olması sağlanmalı,
10. Ülke genelinde tüm kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör çalışanlarına yönelik "toplumsal cinsiyet eşitliği" eğitimi verilmesinin zorunlu hale getirilmesi sağlanmalı,
11. Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı koordinasyonunda bütün kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteleri, sivil toplum kuruluşlarını, özel sektör ve yerel yönetimleri de kapsayacak "2006-2010 Kadına Yönelik Şiddetin önlenmesi Eylem Planı" hazırlanmalı ve uygulamaları takip edilmeli,
12. Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde çalışmalar yapmakta olan tüm kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin kadın çalışması yapan araştırma merkezleri ve yerel yönetimler arasında koordinasyonun sağlanarak, ortak bir "hizmet ağı modeli" oluşturulmalı,
13. SHÇEK bünyesinde hizmet veren "183 Aile, Çocuk, Kadın ve Sosyal Hizmet ve Özürlü Çağrı Merkezi"nin çalışmasındaki sorunların giderilmesi, daha işlevsel kılınması ve bunun için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalı,
14. Ülke genelinde 24 saat hizmet verecek ücretsiz "ALO ŞİDDET HATTI" oluşturulmalı, bu hat da şiddet konusunda eğitim almış personelin görev yapması sağlanmalı,
15. 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un uygulanması aşamasında daha etkili bir sonuca ulaşmak için şiddet uygulayan bireylerin rehabilitasyona tabi tutulmaları konusunda gerekli bütün yasal ve kurumsal alt yapı oluşturulmalı,
16. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) için bütçeden ayrılan pay artırılmalı, kadın sığınma evleri/kadın konukevleri nitelik ve nicelik açısından Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmeli ve hizmet sunacak personelin kadın bakış açısına sahip olması sağlanmalı, anılan merkezlerin gizlilik ilkesine uygun olarak hizmet vermeleri konusunda gerekli özen gösterilmeli,
17. Kadın sığınma/konuk evlerinin kuruluşu ve işletilmesi ile ilgili mevzuatın gözden geçirilerek Avrupa Birliği standartları doğrultusunda yeniden hazırlanması ve yerel yönetimlere kadın sığınma/konuk evi açma konusunda zorunluluk getirilmesi sağlanmalı, açılan kadın sığınma/konuk evlerinin mevzuatta belirtilen standartlara uygunluğu düzenli olarak denetlenmeli,

18. Hak arama sürecindeki yasal prosedür mağdurlar lehine basitleştirilmeli, sağlıkla ilgili kayıtlar başta olmak üzere gerekli belge ve kayıtların ücretsiz hazırlanması sağlanmalı, bu sürecin her aşaması kadının özel hayatına saygılı, kadın koruyucu olmalı,
19. Şiddet mağduru kadına emniyet birimlerinde uygulanacak prosedür ve atılacak adımlarla ilgili olarak genel broşür hazırlanmalı,
20. Sivil toplum kuruluşları tarafından kurulmuş ve kurulacak olan bağımsız kadın sığınma evi ve kadın danışma merkezlerini açma ve işletme girişimleri yerel yönetimler ve İl özel idareleri tarafından mali destek de dahil olmak üzere çok yönlü desteklenmeli,
21. Şiddet gördüğü için kadın sığınma/konuk evine yerleştirilen kadınların buradan çıktıktan sonra kendi ayakları üzerinde durmayı başarmalarını sağlamak ve desteklemek için kadınlara devletin sahip olduğu kaynaklardan geçici konut tahsisi yapılmalı,
22. Kadına yönelik şiddet konusunda ulusal bir veri tabanı bulunmamakta olup, mevcut veriler de sağlıklı ve yeterli olmadığından, bu konularla ilgili Bakanlıkların sağlıklı veri oluşturabilmeleri için toplanacak verilere yönelik standart soru formları hazırlanmalı ve sonuçları tek elde (Türkiye İstatistik Kurumu) toplanarak ulusal veri tabanı oluşturulmalı,
23. Kadına yönelik şiddetin neden ve sonuçları ile toplumsal maliyetinin araştırılması ve şiddetin önlenmesine ilişkin projelerin üretilmesi ve gerçekleştirilmesi yönünde ilgili kuruluşlara destek verilmeli,
24. Ülke içinde politika, program geliştirmeyi teşvik edecek bilgilerin daha hızlı üretilmesi için üniversitelerin Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezleri teşvik edilerek araştırma yapmaları ve yayınlamaları sağlanmalı,

olarak düzenlenmiştir.

c. Eğitim

1. Kadına yönelik şiddet konusunda zararlı gelenek ve göreneklerin tespit edilerek buna yönelik tutum ve davranış biçimlerini değiştirmelerini sağlayıcı eğitim programları hazırlanmalı, kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesine yönelik olarak başta erkekler olmak üzere ailenin tüm bireylerinin eğitilmesi ve özellikle öfkenin kontrolü ve kişiler arasında sağlıklı iletişim becerileri konusunda yaygın eğitim programlarının hazırlanmasında devletin gerekli çalışmaları yapması gerektiği,

2. Özellikle ekonomik yönden geri, geleneksel değerlerin hakim olduğu kırsal bölgelerde kız çocuklarının eğitime katılmalarının sağlamaya yönelik olarak kız yatılı ilköğretim ve ortaöğretim bölge okullarının açılması ve yaygınlaştırılması gerektiği,
3. Askerlik eğitiminde, camilerde, kahvehanelerde, çok sayıda erkek çalışan istihdam eden kuruluşlarda kadına yönelik şiddet konusunda erkeklere yönelik zihniyet dönüşümünü sağlayacak eğitim programları düzenlenmeli,
4. Şiddete uğrayan kadınların başvurabilecekleri, rehberlik ve danışmanlık hizmeti alabilecekleri merkezlerin tanıtımı ile kadınlara yönelik bilinç yükseltme ve eğitim çalışmaları konusunda ulusal bir bilgilendirme kampanyası yürütülmeli,
5. Sağlık görevlileri, yargı mensupları, kolluk kuvvetleri, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, çocuk gelişimi uzmanları ve diğer meslek gruplarının lisans ve hizmet içi eğitim programlarında kadına yönelik şiddet konusu yer almalı,

olarak ifade edilmiştir.

d. Sağlık

1. Sağlık hizmeti sunan kurumlarda çalışan sağlık personelinin kadına yönelik şiddeti tanınması, tespit etmesi, gerekli müdahaleleri yapabilmesi ve şiddete uğrayan kadınları uygun kuruluşlara yönlendirmeleri için gerekli alt yapının oluşturulması ve sağlık çalışanlarının mezuniyet öncesi ve sonrası eğitim programlarında kadına yönelik şiddet konusuna yer verilmeli,
2. Tüm sağlık kuruluşlarında şiddet mağduru kadınlara yönelik özel birimlerin oluşturulması zorunlu hale getirilmeli, bu birimlerde hekim ve hemşire gibi sağlık çalışanlarının yanı sıra kadına yönelik şiddet konusuna duyarlı sosyal hizmet uzmanı ve psikologların çalışması sağlanmalı, bu birimde çalışanların kadına yönelik şiddeti tanıma ve şiddet gören kadına yönelik hizmet veren mekanizmaları harekete geçirebilmek için gerekli bildirim yapmaları sağlanmalı,
3. Aile planlaması hizmetleri başta olmak üzere bütün üreme sağlığı hizmetlerinin özellikle birinci basamak sağlık kuruluşlarında kadınlar için ücretsiz, ulaşılabilir ve kaliteli bir şekilde verilmesi sağlanmalı,

olarak belirtilmiştir.

e. Hukuk

1. "Çerçeve Eşitlik Yasası"nın ivedilikle çıkarılması gerektiği,
2. Anayasamızın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesine göre; "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (Ek fıkra:7/5/2004-5170/1.md; Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür." hükmünün gereği olarak devlet bu amir hükmü hayata geçirecek başta yasal düzenlemeler olmak üzere gerekli her türlü tedbiri almalı,
3. Yürürlükteki mevzuatımızdaki kadın-erkek eşitliğini zedeleyen düzenlemelerin ayıklanması yönünde gerekli çalışmaların yapılması gerektiği,
4. 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un 1. maddesinde geçen "kusurlu eş" ibaresinin "şiddet uygulayan birey" şeklinde düzeltilmesi; hakimın anılan yasa kapsamında hükmedebileceği tedbirlere ilişkin olarak yasanın 1. maddesinin (f) bendinde geçen "ortak konut" ibaresinin yanına "veya şiddete maruz kalan bireyin işyerine gelmemesi" ibaresinin de eklenmesinin, ayrıca 4320 sayılı Kanunun korunma kapsamına mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan eşlerden birinin veya çocuklarının da dahil edilmesinin ve mahkemenin vermiş olduğu tedbir hükmünün infazına ilişkin icra işlemlerinin de harçtan muaf tutulması yönünde yasal düzenleme yapılmasının uygun olacağı düşünülüyor,
5. Siyasi Partiler Yasasında kadınların siyasete katılımını destekleyen düzenlemeler yapılmalı,
6. "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Ayni ve Nakdi Yardım Yönetmeliğinde "sivil toplum kuruluşları tarafından açılmış olan sığınma evlerinde kalan kadınlara kaldıkları süre içinde ayni ve maddi yardım konusunda gerekli düzenlemeler yapılmalı, olarak düzenlenmiştir.

3. Töre/Namus Cinayetleri Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar

Öneriler

a. Koruyucu ve önleyici tedbirler

1. Sistematik bir zihniyet dönüşümü için ders kitaplarında, günlük konuşmalarda, görsel ve yazılı basında, sinema filmlerinde hatta akademik çalışmalarda, vaaz ve hutbelerde kullanılan geleneksel cinsiyet rol ve kalıplarını erkek egemen zihniyetin hakim olduğu toplumsal yapının yarattığı olumsuzlukları vurgulayan bir söylem geliştirilmeli,
2. Diyanet İşleri Başkanlığı, töre/namus cinayetlerinin önlenmesi konusunda; toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe ve vaazlar vermeli, yazılı ve görsel yayınlar yapmalı ve çeşitli etkinlikler düzenlemeli, bu etkinliklerinde Diyanet İşleri Başkanlığı geleneksel cinsiyet rol ve kalıplarını, ataerkil yapının yarattığı olumsuzlukları vurgulayan ahlaki söyleme sahip bir dil kullanmalı,
3. Töre/namus cinayetleri konusunda Devlet, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler ortak kampanyalar düzenlemeli, bu kampanyalarda kadınların yanı sıra erkeklerin de şiddete karşı bilinç yükseltici eğitim almaları sağlanmalı, erkek ve kadınların alternatif davranış biçimleri geliştirmelerine destek veren programlar oluşturulmalı, kendini ifade yollarını bulmak ve iletişim kurma olanaklarını artırmak için sorun çözme tekniklerini anlatan programlar geliştirilmeli,
4. Töre/namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik bilgilendirici spot filmlerin üretilerek, görsel medyada sık aralıklarla gösterilmesi sağlanmalı,

olarak sayılmıştır.

b. Kurumsal hizmetler

1. Töre ve namus konusunda toplumda yerleşik ön kabullerin veya geleneksel anlayışın tersine çevrilmesi sağlanmalı,
2. Devletin yasalardan ve uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülükler doğrultusunda gerekli düzenlemeleri yapması, yasalardaki anlayış değişikliğinin uygulamaya yansıtılabilmesi için gerekli mesleki eğitim çalışmalarının yapılması ve yasaların sıfır toleransla uygulanması sağlanmalı,

3. Ülke çapında ilgili tüm sivil ve resmi kuruluşları kapsayacak "2006-2010 Töre/ Namus Cinayetlerinin önlenmesine Yönelik Eylem Planı" hazırlanmalı ve uygulamaları takip edilmeli,
4. Ülke genelinde 24 saat hizmet verecek ücretsiz "ALO ŞİDDET HATTI" oluşturulmalı, bu hatlarda şiddet konusunda eğitim almış personelin görev yapması sağlanmalı,
5. Töre/namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik olarak yerel düzeyde Valilik, Emniyet, Jandarma, Belediye, Müftülük, Üniversite, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla komiteler oluşturulmalı,
6. Töre/namus cinayetleri konusunda ulusal düzeyde veriler bulunmamakta olup, mevcut veriler de sağlıklı ve yeterli olmadığından, bu konularla ilgili Bakanlıkların sağlıklı veri oluşturabilmeleri için toplanacak verilere yönelik standart soru formları hazırlanarak sonuçları tek elde (Türkiye İstatistik Kurumu) toplanmalı ve kadına yönelik şiddet konusunda oluşturulacak veriler ulusal veri tabanına entegre edilmeli,
7. Töre/namus cinayetlerinin nedenlerine, sonuçlarına, maliyetine ve önleme yöntemlerine ilişkin projelerin üretilmesi ve gerçekleştirilmesi yönünde ilgili kuruluşlara destek verilmeli,
8. Kadın ve erkek arasındaki eşitsizliklerin giderilebilmesi için kadının her alanda güçlendirilmesi gerektiğinden, bu amaçla üniversitelerin Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin teşvik edilerek, araştırma yapmaları ve yayınlamaları sağlanmalı,

olarak düzenlenmiştir.

c. Eğitim

1. Özellikle ekonomik yönden geri, geleneksel değerlerin hakim olduğu kırsal bölgelerde kız çocuklarının eğitime katılmalarını sağlamaya yönelik olarak yatılı kız bölge okullarının (ilköğretim ve ortaöğretim) açılması ve yaygınlaştırılması gerektiği,

olarak belirtilmiştir.

4. Medya ve Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar

Öneriler

1. Ülkemizde mevcut medya hukukunun öncelikle 3986 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınlarına İlişkin Kanununun ile bu Kanuna uygun olarak çıkarılan Yönetmeliklerin

teknolojik gelişmelere uygun olarak güncelleştirilmesi "cinsiyet ayrımcılığı", "çocuk istismarı" ve "şiddet" içerikli yayınlara uygulanan müeyyidelerin caydırıcılıktan uzak kaldığı göz önünde bulundurularak yaptırım gücünün artırılmasına ve güncelliklerini yitirmeden uygulanabilmelerine yönelik düzenlemelerin yapılması, uygulanabilir bir mevzuatın yaratılması,

2. Avrupa Birliği Müktesebatının üstlenilmesine ilişkin (24 Temmuz 2003 tarih ve 25178 Mükerrer sayılı Resmi Gazete) Türkiye Ulusal Programında Kültür ve Görsel İşitsel Politikanın öncelikler bölümünde de yer alan; küçüklerin ve insan onurunun korunmasında güçlü ve etkili bir seviyenin elde edilmesine yönelik ulusal çerçeveleri geliştirerek Avrupa görsel-işitsel ve bilgi hizmetleri endüstrisinin rekabet edebilirliğinin geliştirilmesi hakkındaki 24 Eylül 1998 tarihli Konsey Tavsiye Kararı (31998H0560) Yeni medya hizmetlerinin gelişimi çerçevesinde öz-denetimin rolü hakkındaki 27 Eylül 1999 tarihli Konsey Sonuç Kararı (31999Y 1006(02) ilişkin olarak yayın kuruluşlarının kendi öz-denetim birimlerini kurarak bir an önce kamusal yayıncılığın gereği kendi sorumlu yayıncılık ilkelerini yerleştirmeleri,

3. Yayın planlamasında, yayın genel akışı içinde,yayın içeriğinde, çocuk istismarı ile cinsiyet ayrımı, şiddet, pornografi, kadını küçültücü, incitici ve önyargılı yayınların yapılmaması için yayın kanallarının kendi "ETİK" değerlerini yerleştirmeleri ve yayın kimliğini öne çıkarmalarının sağlanması,

4. Özellikle radyonun yaygın gücü ve tüm ailenin birlikte olduğu, televizyon izlediği saatlerde ve yayının genel akışında "Çocuk programları" özellikle "REKLAM KUŞAKLARI"nda çocuk istismarının önlenmesi,

5. Tüm yayın kanallarında, yayın içeriği ve planlamasında; evde ve çalışan kadına yönelik hedef kitlesi belirlenen, kadının toplumsal dönüşümünü sağlayacak, bilgilendirici programların öne çıkarılarak çok sayıda izleyiciye, kadına ulaşması için izlenebilirliği yüksek zaman diliminin belirlenmesi, uygulanması,

6. Mevcut Yasa kapsamında, televizyonlarda Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından yayından kaldırılan programlar yerine şiddete karşı duyarlılığı artırıcı, kaliteli ve olumlu mesajlar veren eğitici ikame programların oluşturulması konusunda çalışmalar yapılması,

7. Başta program yapım ve yöneticileri olmak üzere televizyon programlarının üretimini her aşamasında yer alan medya çalışanlarının "şiddete" ilişkin duyarlılıklarını artırıcı "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" eğitimi almalarının sağlanması,

8. İzleyiciye medya karşısında "farkındalık" kazandırılması ve bilinçli izleyiciler (öncelikle ebeveynler) oluşturulması konusunda çalışmalar yapılması ve izleyiciye medya okuryazarlığının kazandırılması için eğitim programlarının düzenlenmesi,
9. Ülkemizde medyada karar mekanizmalarında cinsiyetçiliğin ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması,
10. Medyanın kadın ve çocuğa yönelik "şiddetin" pekiştirilmesi ve ortadan kaldırılmasına ilişkin etkisini araştıran ve günümüzde büyük eksiklik olan araştırmaların yapılması,
11. Sivil Toplum Kuruluşlarının "Medya İzleme Grupları" oluşturması ve medyanın günü gününe izlenmesi oto kontrolün sağlanması,

olarak ifade edilmiştir.

2.1.1.7. 2015/154 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Uygulanması Konulu Adalet Bakanlığı Genelgesi

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 20/02/2015 tarihli ve 154 no'lu Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Uygulanması konulu Genelgede, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulanmasında, önleme ve koruma tedbiri kararlarının kaydı, infazı ve takibinde izlenecek yöntem ile Mahkeme tarafından itiraz yolu açık olmak üzere verilen kararların infazında hasil olan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmış ve bu hususlara yönelik aşağıdaki açıklamalara yer verilmiştir:

1. Ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve eşler arasındaki eşitliğe dayandığına ilişkin Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri de göz önünde bulundurularak, 6284 sayılı Kanun kapsamında, Cumhuriyet savcılar tarafından aile içi şiddete maruz kalındığının öğrenilmesi hâlinde, bu konuda herhangi bir şikâyet de gerekmediğinden derhâl soruşturmaya başlanması ve ayrıca koruma kararının alınması için ivedilikle aile mahkemesi hâkimine bildirimde bulunulması,
2. 6284 sayılı Kanun gereğince verilen tedbir kararının, Cumhuriyet Başsavcılıkları ile Adli Yargı İlk Derece Ceza Mahkemeleri Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin 21 inci ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nin 35 inci maddesi uyarınca ailenin korunması kararları kaydına

işlenmesi gerektiğinden bu işlemin UYAP ortamında yapılmasını müteakiben Cumhuriyet başsavcılıklarınca kararın infazı için ivedilikle ilgili kolluk birimine gönderilmesi,

3. Aile içi şiddet olayına maruz kalan mağdurların takip edilebilmesi, tekrarlanan şiddet olaylarına karşı gerekli önleyici ve adli müdahalelerin yapılması bakımından soruşturmanın başlangıcından infazın tamamlanmasına kadar tedbir kararının aşamalarının takibinin sağlanması amacıyla tedbir kararının kanunun amacına uygun olarak infazının ivedi olarak yapılabilmesi için;

- a. Kararın uygulanmasının genel kolluk kuvvetleri marifeti ile izlenmesi,
- b. Kolluğun izleme görevinin kararın verildiği tarihte başlayacağını dikkate alınması,
- c. Gerektiğinde tedbir kararının başvuruda bulunanlar tarafından kolluğa götürülmesine imkân tanınması,
- d. Verilen tedbirlerin, sürenin bitimi beklenmeyerek Yönetmeliğin 35 inci maddesinin beşinci fıkrasında öngörüldüğü şekilde yerine getirilip getirilmediğinin kontrol edilerek kolluğun izleme ve kontrol görevinin; lehine tedbir kararı verilen kişinin konutunun haftada bir kez ziyaret edilmesi, ikinci derece yakınları dâhil olmak üzere yakınları ile iletişim kurulması, komşularının bilgisine başvurulması, oturulan yerin muhtarından bilgi alınması, bulunduğu konutun çevresinde araştırma yapılması gibi yerinde gözlem ve bilgilere dayanıp dayanmadığının mutlak suretle araştırılması, düzenli aralıklarla yapılan izleme tutanaklarının UYAP ortamına aktarılarak bu konularda herhangi bir aksamaya sebebiyet verilmemesi ile ihmali görülenler hakkında gereğine tevessül edilmesi,
- e. Mahkeme, Kanunda sayılan tedbirlerden bir ya da birkaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başka tedbirlere de hükmedebileceğinden, bir kişi hakkında birden fazla tedbir kararı verilmesi durumunda, bu tedbirlerin UYAP ortamında tutulan ailenin korunması kararları kaydına tek bir kayıt altında ve türleri de belirtilmek suretiyle kaydedilerek kararda belirtilen sürenin sona ermesi hâlinde infazen, tedbirin ihlali durumunda ise bu sebeple ilgili kaydın kapatılması,
- f. Tedbirlere ilişkin başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine dair kararların Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın il ve ilçe müdürlüklerine bildirilmesi gerektiğinin hatırdan çıkarılmaması,

4. 6284 sayılı Kanuna göre verilen geçici tedbir niteliğindeki kararların infaz edilebilmesi için kesinleşmesine gerek bulunmadığının bilinmesi,

5. Soruşturma ve tedbir talebinin ilgili mahkemeye iletilmesi ile verilen kararların infazının anılan mevzuatın konuluş amacına uygun, etkin ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilebilmesinin sağlanması bakımından söz konusu işlemlerin takibinin belirli Cumhuriyet savcısı ve adliye personeli ile bürolarca yapılması, bu alanda görev yapacak personelin uzmanlaşmasının sağlanması,

konularında gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi önemle vurgulanmıştır.

2.1.2. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uluslararası Mevzuat

2.1.2.1. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

10 Aralık 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş olup, Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nun 06/04/1949 tarihli ve 9119 sayılı kararıyla, Beyannamenin Resmi Gazete'de yayımlanmasından sonra, okullarda ve diğer eğitim müesseselerinde okutulması ve yorumlanması, Beyanname hakkında radyo ve gazetelerde münasip neşriyatta bulunulmasına karar verilmiş, Bakanlar Kurulu kararı ve Beyanname, 27/05/1949 tarihli ve 7217 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

İnsanlara eşit ve devredilemez haklar tanınması hususunun, hürriyet, adalet ve dünya barışının temeli olduğu belirtilen Beyanname, çağdaş insan haklarını yansıtan bir belge niteliğindedir. Bu Beynamede, sadece medeni ve siyasi haklar değil, çalışma, öğrenim, dinlenme gibi ekonomik, toplumsal ve kültürel haklara da yer verilerek önem atfedilmiştir.

2.1.2.2. İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi)

4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanan sözleşme, Türkiye tarafından 10/03/1954 tarihli ve 6366 sayılı Kanunla onaylanmıştır (R.G. 19 Mart 1954-8662). Ülkemiz bakımından Sözleşme, 18 Mayıs 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sözleşme, insan hakları ve temel özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesini amaç edinmiş, insan haklarını uluslararası düzeyde güvence altına almıştır. Sözleşmeyle, başta insan haklarına saygı yükümlülüğü olmak üzere, yaşama hakkı, işkence yasağı, kölelik ve zorla çalıştırma yasağı, adil yargılanma hakkı, özel hayatın ve aile hayatının korunması, evlenme hakkı gibi birçok hak ve özgürlüklere vurgu yapılmış olup, Sözleşmenin 14 üncü maddesinde, bu

sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanmanın, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya kökten, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrıcalık yapılmadan sağlanacağı belirtilmiştir.

2.1.2.3. Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme (CEDAW)

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 18 Aralık 1979 tarihinde kabul edilen Sözleşme 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmeye katılmamız 11/06/1985 tarihli ve 3232 sayılı Kanunla uygun bulunmuş olup, Ülkemiz Sözleşmeyi 24 Temmuz 1985 gün ve 85/9722 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla onaylamıştır. Sözleşme, 14 Ekim 1985 tarihli ve 18898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandıktan sonra 19 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sözleşme, temel insan haklarına vurgu yaparak, insanlara karşı ayrımcılığın kabul edilemezliği prensibinden hareketle cinsiyete dayalı ayrımcılık yapılamayacağını, kadınlarla erkeklerin eşit olduğunu, kadınlara karşı ayrımcılığın, hak eşitliği ile insan şeref ve haysiyetine saygı ilkelerini ihlal ettiğini, sözleşmeye taraf devletlerin kadınlar ile erkeklerin tüm ekonomik, sosyal kültürel, medeni ve siyasal haklardan eşit olarak yararlanmalarını temin mükellefiyeti bulunduğunu belirtmiştir.

2.1.2.4. Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine İlişkin İhtiyari Protokol

8 Eylül 2000 tarihinde New York'ta imzalanan ve 30/07/2002 tarihli ve 4770 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan İhtiyari Protokolün onaylanması, Bakanlar Kurulu tarafından 26/08/2002 tarihinde kararlaştırılarak 18/09/2002 tarihli ve 24880 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bu protokol ile, taraf devletler, Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'ne yapılacak olan başvuruları kabul ve inceleme yetkisini tanımış olmaktadır.

2.1.2.5. Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 20 Aralık 1993 tarihli ve 44/104 sayılı kararıyla ilan edilen Bildiri, kadına karşı şiddetin tanımı ile birlikte kadınlara karşı şiddet örnekleri, kadınların hakları ve devletlerin sorumluluklarına yönelik olarak hükümler içermektedir.

2.1.2.6. Dördüncü Dünya Kadın Konferansı: Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu

15 Eylül 1995 tarihinde 16 ncı Kurul toplantısında, karar ekli olan Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu kabul edilmiştir. Bu kapsamda, kadınlar ve yoksulluk, kadınların eğitimi ve öğrenimi, kadınlar ve sağlık, kadınlara yönelik şiddet, kadınlar ve silahlı çatışma, yetki ve karar alma sürecinde kadınlar, kadınların ilerlemesinde kurumsal mekanizmalar, kadınların insan hakları, kadınlar ve medya, kadınlar ve çevre, kız çocuk konularında stratejik hedefler ve eylemler belirlenmiştir.

2.1.2.7. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)

11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzalanan, 24/11/2011 tarihli ve 6251 sayılı Kanunla uygun bulunan Sözleşmenin onaylanması, Bakanlar Kurulu'nca 10/02/2012 tarihinde kararlaştırılmıştır. Sözleşme onay yeter sayısına ulaşılmış olması nedeniyle (*8'i Avrupa Konseyi olmak üzere 10 ülke*) 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sözleşme, uluslararası hukukta kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusunu insan hakları bağlamında ele alan, bağlayıcılığı ve yaptırım gücü olan ilk sözleşme niteliğini taşımaktadır. Sözleşmenin hazırlanmasında kadının insan hakları konusunda daha önceden yapılan düzenlemeler ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları göz önüne alınmıştır. Sözleşmeyi ilk imzalayan ve parlamentosunda çekincesiz olarak onaylayarak taraf olan ilk ülke Türkiye olmuştur.

Sözleşme, "önleme, koruma, kovuşturma ve politika" olarak toplam dört prensip üzerine kurulmuş olup, medeni haline bakılmaksızın tüm kadınların şiddetten korunmasını kapsamakta, mağdurların haklarını korumaya yönelik önlemlerin alınmasında cinsel kimlik, cinsel yönelim de dahil olmak üzere hiçbir ayrımcılık yapılmamasını öngörmektedir.

22 Nisan 2015 tarihi itibarıyla Sözleşmeyi imzalayan ve onaylayan ülkeler aşağıda sıralanmıştır¹⁴⁷;

¹⁴⁷<http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=210&CM=&DF=&CL=ENG> (Erişim: 28.04.2015)

– Arnavutluk, Andorra, Avusturya, Bosna Hersek, Danimarka, Fransa, Finlandiya, İspanya, İsveç, İtalya, Karadağ, Malta, Monaco, Portekiz, Sırbistan, Slovenya, Türkiye.

Aynı tarih itibarıyla Sözleşmeyi imzalayan, ancak onay süreci halen devam eden ülkeler ise şunlardır;

– Belçika, Hırvatistan, Gürcistan, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda Litvanya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Polonya, Romanya, San Marino, Slovakya, İsviçre, Makedonya, Ukrayna, İngiltere, Estonya.

1. SÖZLEŞME KAPSAMININ İNCELENMESİ

Giriş

Bu bölümün incelenmesine göre; Avrupa Konseyi üye devletler ile diğer imza sahiplerinin, Sözleşme hazırlanırken başta İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi ve Protokolleri olmak üzere kadının insan hakları konusunda düzenlenen uluslararası belgeleri, Bakanlar Komitesinin Avrupa Konseyi Üye Devletlerine sunduğu kadınların şiddetle korunmasına ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik ilgili tavsiye kararlarını ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarını dikkate alarak Sözleşmenin hazırlandığı belirtilmiştir.

Ayrıca;

- Kadına yönelik her türlü şiddet ve aile içi şiddetin kınandığı,
- Kadınlarla erkekler arasında hukuki ve fiili eşitliğin gerçekleştirilmesinin, kadına yönelik şiddeti önlemede anahtar bir unsur olduğu,
- Kadına yönelik şiddetin, erkeklerin kadınlar üzerinde tahakküm kurmasına ve kadına yönelik ayrımcılığa neden olan ve kadınların tam ilerlemesini engelleyen, kadınlar ve erkekler arasında tarihsel eşitlikçi olmayan güç ilişkisinin bir tezahürü olduğu,
- Kadına yönelik şiddetin yapısal niteliğini toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olarak tanıyarak ve kadına yönelik şiddetin, erkeklerle kıyaslandığında kadını ikincil konuma zorlayan temel sosyal mekanizmalardan birisi olduğu,
- Kadınların ve kız çocuklarının; çoğunlukla aile içi şiddet, cinsel taciz, tecavüz, zorla evlilik, sözde namus adına işlenen cinayetler, kadın şuneti gibi insan haklarını ciddi anlamda ihlal eden ve kadın erkek eşitliğinin sağlamanın önünde büyük bir engel teşkil eden şiddetin pek çok boyutuna maruz kaldıkları,

- Silahlı çatışma sırasında, sivil halkı özellikle de kadınları yaygın ve sistematik tecavüz ve cinsel suçlar şeklinde etkilemeye devam etmekte olan ve gerek çatışma sırasında gerekse sonrasında toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti tırmandırma potansiyeline sahip insan hakları ihlallerinin varlığı;
- Kadınların ve kız çocuklarının toplumsal cinsiyete dayalı şiddete erkeklere oranla daha fazla maruz kalma risklerinin bulunduğu,
- Aile içi şiddetin kadınları orantısız olarak etkilediği ve aynı zamanda erkeklerin de aile içi şiddete maruz kaldıkları,
- Aile içerisinde gerçekleşen şiddete tanık olmak da dahil, çocukların aile içi şiddet mağduru oldukları,
- Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin olmadığı bir Avrupa'nın hedeflendiği önemle vurgulanmıştır.

A. Amaçlar, Tanımlar, Eşitlik Ve Ayrım Gözetmeme, Genel Yükümlülükler

1. Sözleşmenin Amacı

Sözleşmenin 1 inci maddesinin birinci paragrafına göre; **bu sözleşmenin amacı;**

- Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak;
- Kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınları güçlendirilmesi yolu dahil kadınlar ile erkekler arasındaki eşitliğini teşvik etmek;
- Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet mağdurlarının korunması ve mağdurlara yardım edilmesi için kapsamlı çerçeve, politikalar ve önlemler geliştirmek;
- Kadına yönelik şiddeti ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmak amacıyla uluslararası işbirliğini geliştirmek;
- Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik bütüncül bir yaklaşım benimsemek amacıyla etkili işbirliğini sağlamaya yönelik kuruluşlar ve kolluk kuvvetlerine destek ve yardım sunmaktır.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf devletlerin hükümlerini etkili biçimde uygulamaya koymasını temin etmek üzere, bu Sözleşmenin özel bir izleme mekanizması kuracağı belirtilmiştir.

2. Sözleşmenin Kapsamı

Sözleşmenin 2 nci maddesinde göre, bu Sözleşmenin kadınları orantısız olarak etkileyen aile içi şiddet dahil ***kadınlara yönelik her türlü şiddet için geçerli olacağı***, taraf devletlerin Sözleşmeyi tüm aile içi şiddet mağdurlarına uygulamak üzere teşvik edecekleri ve Sözleşmenin hükümlerini uygularken toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurları kadınları özellikle dikkate alacakları belirtilmiştir.

Ayrıca Sözleşmenin barış zamanında ve silahlı çatışma durumlarında geçerli olacağı öngörülmüştür.

3. Tanımlar

Sözleşmenin 3 üncü maddesinde; bu Sözleşmenin amacına ulaşması için:

- a. ***"Kadına Yönelik Şiddet"*** kavramının bir insan hakkı ihlali ve kadına yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşıldığı; ister kamu hayatında ister özel hayatta meydana gelsin kadınların fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zararı veya ızdırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına geleceği,
- b. ***"Aile İçi Şiddet"*** kavramının aile içerisinde, aile birliğinde veya daha önceki veya şu anki eşler veya ebeveynler arasında meydana gelen, failin aynı evi şuan veya daha önce şiddet mağduruyla paylaşmış paylaşılmadığına bakılmaksızın fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddetin bütün türleri anlamına geleceği,
- c. ***"Toplumsal Cinsiyet"*** kadınlar ve erkekler için toplum tarafından uygun görülen ve sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, eylemler ve nitelikler anlamına geleceği,
- d. ***"Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet"*** kadına, kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları orantısız biçimde etkileyen şiddet anlamına geleceği,
- e. ***"Mağdur"*** (a) ve (b) bendlerinde belirtilen davranışlara maruz kalan gerçek kişi anlamına geleceği,
- f. ***"Kadın"*** kelimesinin 18 yaşın altındaki kız çocuklarını da içereceği,

hüküm altına alınmıştır.

4. Temel Haklar, Eşitlik ve Ayrım Gözetmeme

Sözleşmenin 4 üncü maddesinin birinci paragrafında, taraf devletlerin, gerek kamu alanında gerekse özel alanda, tüm bireylerin, özellikle kadınların, şiddetten arınmış yaşama haklarını sağlamak ve korumak için gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alacağı öngörülmüştür.

Maddenin ikinci paragrafında, yine taraf devletlerin, kadına yönelik her türlü ayrımcılığı kınadığı ve bu ayrımcılığı önlemek için özellikle, ulusal Anayasalarına veya diğer uygun mevzuatlarına kadın erkek eşitliği ilkesini dahil edip, bu ilkenin uygulamada da gerçekleştirilmesini sağlayacakları; kadınlara karşı ayrımcılığı, gerektiğinde yaptırımlar uygulanması yoluyla yasaklayacakları; kadına yönelik ayrımcılık içeren kanunları ve uygulamaları yürürlükten kaldırarak gerekli hukuki ve diğer tedbirleri gecikmeksizin alacakları belirtilmiştir.

Aynı maddenin üçüncü paragrafında; bireylerin cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi görüş veya farklı görüşe sahip olma, ulusal veya sosyal menşe, herhangi bir etnik azınlık, mülkiyet, doğum, cinsel tercih/yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, yaş, sağlık durumu, medeni durum, göçmen ya da mülteci olma, yaş veya engelinin ve diğer bir durumunun bulunmasına bakılmaksızın özellikle mağdurların haklarını korumaya yönelik tedbirler başta olmak üzere Sözleşme hükümlerinin taraf Devletlerce uygulanmasının güvence altına alındığı hüküm altına alınmıştır.

Maddenin son paragrafında; kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve kadınların korunması için gerekli olan özel tedbirlerin, Sözleşme kapsamında ayrımcılık olarak kabul edilmeyeceği ifade edilmiştir.

5. Devlet Yükümlülükleri ve Gereken Özeni Gösterme Sorumluluğu

Sözleşmenin 5 inci maddesinin birinci paragrafında, Devletlerin, kadına yönelik şiddet eylemlerinde bulunmaktan kaçınacağı; Devlet adına faaliyet gösteren yetkililer, görevliler, kurumlar, kuruluşlar ve diğer aktörlerin bu yükümlülüğe uygun hareket ettiklerini temin ederek sağlayacakları belirtilmiştir.

Aynı maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, Devlet dışı aktörlerce işlenen ve Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerinin gereken özeni göstererek önlenmesini,

kovuşturulmasını, cezalandırılmasını ve tazmin edilmesini sağlamak üzere gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

6. Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Politikalar

Sözleşmenin 6 ncı maddesinde; taraf Devletlerin, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasında ve etkilerinin değerlendirilmesinde toplumsal cinsiyet bakış açısına yer vermeyi ve kadın erkek eşitliği ve kadınların güçlendirilmesine yönelik etkili politikalar geliştirmeyi ve bunları etkili bir şekilde uygulamayı taahhüt edecekleri hüküm altına alınmıştır.

B. Bütüncül Politikalar ve Veri Toplama

7. Kapsamlı ve Eşgüdümlü Politikalar

Sözleşmenin 7 inci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddeti önlemek ve bununla mücadele etmek için ilgili tüm tedbirleri kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddete bütüncül bir yaklaşım sunmaya ilişkin tüm ilgili tedbirleri içeren etkili, kapsamlı ve koordineli politikaları ülke çapında benimsemek ve uygulamak için gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Aynı maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, yukarıdaki paragrafta belirtilen politikaların, mağdurun haklarını tüm politikaların merkezine yerleştirilmesini ve bu politikaların ilgili tüm kurum, kuruluş ve örgütler arasında etkili işbirliğine dayalı olarak uygulanmasını sağlayacakları öngörülmüştür.

Maddenin son paragrafında; bu madde uyarınca alınan tedbirlerin, gerektiğinde, devlet kurumları, ulusal, bölgesel ve yerel yönetimler ile ilgili makamları, ulusal insan hakları kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları gibi ilgili tüm aktörleri kapsayacağı hüküm altına alınmıştır.

8. Mali Kaynaklar

Sözleşmenin 8 inci maddesinde; taraf Devletlerin, sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülenler de dahil Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddetle mücadele ve şiddeti önlemeye ilişkin bütüncül politikaların, tedbirlerin ve programların uygun biçimde uygulanması için yeterli mali ve beşeri kaynak tahsis edecekleri ifade edilmiştir.

9. Sivil Toplum Kuruluşları ve Sivil Toplum

Sözleşmenin 9 uncu maddesinde; taraf Devletlerin, kadına yönelik şiddetle mücadelede aktif olan ilgili sivil toplum kuruluşları ve sivil toplumun çalışmalarını her düzeyde göz önünde bulunduracağı, teşvik edeceği, destekleyeceği ve bu kuruluşlarla etkin işbirliği tesis edeceği belirtilmiştir.

10. Koordinasyon Birimi

Sözleşmenin 10 uncu maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddetle mücadele etmek ve şiddeti önlemek üzere politikaların ve önlemlerin koordinasyonu, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinden sorumlu bir veya birden fazla resmi kurum görevlendireceği veya kuracağı, bu organların 11 inci madde kapsamında belirtildiği şekilde veri toplanmasını koordine edeceği, bu verileri analiz edeceği ve sonuçlarını yayınlayacağı düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, bu madde uyarınca görevlendirilen veya kurulan birimlerin, 8 inci bölüm (uluslararası işbirliği) uyarınca alınan önlemlere ilişkin genel bilgi almalarını sağlayacakları ifade edilmiştir.

Maddenin son paragrafında; taraf Devletlerin, bu madde uyarınca görevlendirilen veya kurulan birimlere, diğer taraflar Devletlerdeki muadilleriyle doğrudan iletişim kurma ve ilişki geliştirme imkanı sağlayacakları hüküm altına alınmıştır.

11. Veri Toplama ve Araştırma

Sözleşmenin 11 inci maddesinin birinci paragrafında; Sözleşmenin uygulanmasını teminen taraf Devletlerin,

- a. Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet eylemine ilişkin bölümlere ayrılmış uygun istatistiksel veriyi düzenli aralıklarla toplamayı;
- b. Ayrıca şiddetin temel nedenlerini ve etkilerini, şiddet eylemleri ve mahkumiyet oranları ile Sözleşmenin uygulanması için alınan önlemlerin etkinliğini incelemek amacıyla Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet alanında yapılan araştırmaları desteklemeyi taahhüt ettikleri düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddetin biçiminin yaygınlığını ve eğilimlerini değerlendirmek üzere düzenli aralıklarla nüfusa dayalı araştırmalar yapmaya çaba gösterecekleri ifade edilmiştir.

Aynı maddenin üçüncü paragrafında; taraf Devletlerin, uluslararası işbirliğini teşvik etmek ve uluslararası düzeyde kıyas yapmayı mümkün kılmak amacıyla bu madde uyarınca toplanan bilgileri Sözleşmenin 66 ncı maddesinde belirtilen *kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddete karşı eylem uzman grubuna (GREVİO)* sağlayacakları hüküm altına alınmıştır.

Maddenin son paragrafında; taraf Devletlerin, bu madde uyarınca toplanan bilgilerin kamuya açık olmasını sağlayacakları belirtilmiştir.

C. Önleme

12. Genel Yükümlülükler

Sözleşmenin 12 nci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, kadının aşağı bir cins olduğu veya kadın erkek için kalıp rollere dayanan ön yargıları, örf ve adetleri, gelenekleri ve tüm diğer uygulamaları ortadan kaldırmak amacıyla kadın ve erkeklere ilişkin toplumsal ve kültürel davranış modellerinde değişim sağlamak için gerekli tedbirleri alacakları düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin gerçek veya tüzel kişilerce uygulanan ve Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddeti önlemek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

Aynı maddenin üçüncü paragrafında; bu bölüm uyarınca alınan herhangi bir tedbirin; özel durumlar nedeniyle savunmasız hale gelmiş bireylerin ihtiyaçlarını göz önüne alacağı ve bu ihtiyaçlara cevap vereceği, tüm mağdurları insan haklarının merkezine yerleştireceği öngörülmüştür.

Maddenin dördüncü paragrafında; taraf Devletlerin, erkekler ve erkek çocukları başta olmak üzere, tüm toplum üyelerinin Sözleşme kapsamındaki tüm şiddet türlerini önlemek üzere aktif katkılar sağlamasını teşvik etmek için gerekli tedbirleri alacağı belirtilmiştir.

Maddenin beşinci paragrafında; taraf Devletlerin; kültür, örf ve adet, gelenek, din veya sözde ‘‘namusun’’ Sözleşme kapsamındaki herhangi bir şiddet eylemi için mazeret oluşturmasını sağlayacakları hüküm altına alınmıştır.

Maddenin son paragrafında; taraf Devletlerin, kadınların güçlenmesine yönelik program ve faaliyetleri arttırmak amacıyla gerekli tedbirleri alacakları düzenlenmiştir.

13. Farkındağı Artırma

Sözleşmenin 13 üncü maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, gerektiğinde, Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddetin farklı tezahürlerinin, bunların çocuklar üzerindeki sonuçlarının ve bu tür şiddetin önlenmesi gerektiğinin toplum içinde anlaşılması ve buna ilişkin farkındalığın artırılması amacıyla, başta kadın örgütleri olmak üzere ulusal insan hakları kurumları ve bunlara denk organları, sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde düzenli aralıklarla ve her seviyede içeren farkındalık yaratma kampanyaları ve programları geliştireceğı veya yürüteceğı belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet eylemini önlemeye yönelik mevcut tedbirlere ilişkin bilginin kamu genelinde geniş biçimde yayınlanmasını sağlayacakları öngörülmüştür.

14. Eğitim

Sözleşmenin 14 üncü maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, gerektiğinde, öğrencilerin gelişen kapasitesine uygun olarak, kadın erkek eşitliğı, kalıplaşmamış toplumsal cinsiyet rolleri, karşılıklı saygı, kişisel ilişkilerde şiddet içermeyen çatışma çözümleri, kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişisel bütünlük hakkı gibi konulara ilişkin öğretim materyallerine resmi müfredata ve eğitimin her seviyesine eklenmesi için gerekli adımları atacakları ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, resmi eğitim dışındaki eğitim faaliyetlerinde, spor, kültürel ve boş zaman hizmetlerinde ve medyada yukarıdaki paragrafta bahsedilen ilkeleri geliştirmek amacıyla gerekli adımları atacakları belirtilmiştir.

15. Profesyonellerin Eğitimi

Sözleşmenin 15 inci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet eyleminin mağdurları veya failleriyle ilgilenen uzmanlara bu tür şiddetin önlenmesi ve ortaya çıkarılması, kadın erkek eşitliği, mağdurun ihtiyaç ve hakları ile ikincil mağduriyetlerin engellenmesine ilişkin uygun eğitimin verilmesini sağlayacakları hüküm altına alınmıştır.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, yukarıdaki paragrafta belirtilen eğitimlerin, sözleşme kapsamındaki şiddet eylemleriyle ilgili başvuruların kapsamlı ve uygun biçimde ele alınmasını sağlama üzere farklı kurumlar arasındaki işbirliğinin eşgüdümü konusunu kapsamamasını teşvik edecekleri öngörülmüştür.

16. Önleyici Müdahale ve Tedavi Programları

Sözleşmenin 16 ncı maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, şiddetin tekrarlanmaması ve şiddet içeren davranış modellerinin değiştirilmesi amacıyla aile içi şiddet faillerinin kişilerarası ilişkilerinde şiddet içermeyen davranış biçimi edinmelerini sağlamayı hedefleyen programlar geliştirmek ve desteklemek üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, başta cinsel suç failleri olmak üzere faillerin tekrar suç işlemesini engelleyen tedavi programları geliştirmek ve desteklemek üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür.

Maddenin son paragrafında; taraf Devletlerin, yukarıdaki paragrafta bahsedilen önlemlerin alınmasında, mağdurların güvenliği, desteklenmesi ve insan haklarının birincil öncelik taşımasını ve bu programların gerektiğinde mağdurlara yönelik uzman destek hizmetleri ile yakın işbirliği ile oluşturulmasını ve uygulanmasını sağlayacakları belirtilmiştir.

17. Özel Sektör ve Medyanın Katılımı

Sözleşmenin 17 nci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin; ifade özgürlüğüne ve bağımsızlıklarına gerekli saygıyı göstererek özel sektör, bilgi ve iletişim teknolojileri sektörü ve medyayı, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadın onuruna duyulan saygının artırılması

için politika geliştirme, uygulamaya katılma ve yönergeler ile öz denetim standartları geliştirme hususlarında teşvik edecekleri hüküm altına alınmıştır.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, özel sektör aktörleriyle işbirliği içinde çocuklar, ebeveynler ve eğitimcilerin aşağılayıcı cinsel içeriği olan veya şiddet unsuru taşıyan bilgi ve iletişim ortamları ile başa çıkma becerilerini geliştirecekleri ve ilerletecekleri ifade edilmiştir.

D. Koruma ve Destek

18. Genel Yükümlülükler

Sözleşmenin 18 inci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, tüm mağdurları şiddet eylemlerinin tekrarından korumak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşmenin 20 ve 22 nci maddelerinde ayrıntıları verilen genel ve özel destek hizmetlerine başvurmak da dahil olmak üzere, iç hukuka uygun şekilde, Sözleşme kapsamındaki tüm şiddet mağdurları ve tanıklarının korunması ve desteklenmesinde hakimler, savcılar, kolluk kuvvetleri, yerel ve bölgesel yetkililer, sivil toplum kuruluşları, diğer ilgili kuruluş ve birimleri içeren ilgili devlet kuruluşları arasında etkili bir işbirliği sağlamak için uygun mekanizmaların mevcudiyetini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

Maddenin üçüncü paragrafına göre, taraf Devletlerin bu bölüm uyarınca alınan tedbirlerin,

- Kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddetin, toplumsal cinsiyet temelinde anlamaya dayanacağını ve mağdurun insan haklarına ve güvenliğine odaklanacağını;
- Mağdurlar, failler, çocuklar ve onların geniş anlamdaki toplumsal çevresi arasındaki ilişkiyi göz önünde bulunduracak bütüncül bir yaklaşıma dayalı olacağını;
- İkincil mağduriyetleri engellemeye yönelik olacağını;
- Şiddet mağduru kadınların güçlendirilmesi ve ekonomik bağımsızlığını hedefleyeceğini;
- Uygun görülen durumlarda, aynı mekanlarda bir dizi koruma ve destek hizmetleri biriminin yer almasına imkan sağlayacağını;

– Çocuk mağdurlar dahil olmak üzere savunmasız haldeki bireylerin özel ihtiyaçlarını ele alacağını ve bu ihtiyaçların mevcut bulundurulacağını temin edecekleri hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin dördüncü paragrafında; hizmetlerin sunumunun, mağdurun fail hakkında şikayette bulunması veya aleyhinde tanıklık etmesine bağlı olmayacağı belirtilmiştir.

Maddenin son paragrafında; taraf Devletlerin, uluslararası hukuk kapsamındaki yükümlülüklerine uygun olarak, konsolosluk ile diğer koruma ve destek hizmetlerini vatandaşlarına ve söz konusu korumaya hak kazanmış diğer mağdurlara sağlamak üzere gerekli önlemleri alacakları ifade edilmiştir.

19. Bilgi

Sözleşmenin 19 uncu maddesinde; taraf Devletlerin, mağdurların, mevcut destek hizmetleri ve yasal tedbirlere ilişkin yeterli bilgiyi zamanında ve anladıkları dilde almalarını temin etmek üzere hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

20. Genel Destek Hizmetleri

Sözleşmenin 20 nci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, mağdurların şiddet sonrası iyileşmelerini kolaylaştıracak hizmetlere erişimlerini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları; bu tedbirlerin, gerektiğinde, yasal ve psikolojik danışmanlık, mali yardım, konut, eğitim, öğretim ve iş bulma desteği gibi hizmetleri içereceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, mağdurların sağlık hizmetlerine ve sosyal hizmetlere erişimlerini ve bu hizmetlerin yeterli kaynağa sahip olduğunu ve mağdurlara yardımcı olmak ve onları uygun hizmetlere yönlendirmek üzere uzmanların eğitilmelerini temin etmek üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür.

21. Bireysel/Toplu Şikayetlerde Destek

Sözleşmenin 21 nci maddesinde; taraf Devletlerin, mağdurların başvurulabilir bölgesel ve uluslararası bireysel/toplu şikayet mekanizmalarına ilişkin bilgiye ve bu mekanizmalara erişim imkanına sahip olmalarını sağlayacakları; ayrıca, şikayette bulduklarında mağdurlara duyarlı ve bilgiye dayalı desteğin sağlanmasını teşvik edecekleri düzenlenmiştir.

22. Uzman Destek Hizmetleri

Sözleşmenin 22 nci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamında yer alan herhangi bir şiddet eylemine maruz kalmış mağdurlara, uygun bir coğrafi dağılım kapsamında acil/anında, kısa ve uzun dönemli uzman desteğe sağlamaları veya düzenlemek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, kadınlara yönelik uzman destek hizmetlerini tüm şiddet mağduru kadınlara ve bunların çocuklarına sağlayacakları veya buna yönelik düzenlemeleri yapacakları ifade edilmiştir.

23. Sığınma Evleri

Sözleşmenin 23 üncü maddesinde; taraf Devletlerin, kadınlar ve çocuklar başta olmak üzere, mağdurlara güvenli barınma imkanı sunmak ve onlara ilişkin önceden önlem almak amacı ile yeterli sayıda, kolay erişilebilir ve uygun sığınma evleri kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür.

24. Telefon Yardım Hatları

Sözleşmenin 24 üncü maddesinde; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddete ilişkin, gizliliğe veya kimlik bilgilerinin açıklanmamasına özen gösterilerek, arayanlara tavsiyede bulunmak üzere, ülke çapında 24 saat (7/24) hizmet verecek ücretsiz telefon yardım hattı kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları hüküm altına alınmıştır.

25. Cinsel Şiddet Mağdurları İçin Destek

Sözleşmenin 25 inci maddesinde; taraf Devletlerin, mağdurlara tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışma hizmetleri sunacak uygun ve kolay erişilebilir tecavüz kriz veya cinsel şiddet yönlendirme merkezleri kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

26. Tanık Çocuklar İçin Koruma ve Destek

Sözleşmenin 26 ncı maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, mağdurlara koruma ve destek hizmetleri sağlanırken, Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddete tanık olmuş

çocukların hakları ile ihtiyaçlarının dikkate alınmasını sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirleri alacağı düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; bu madde uyarınca alınan tedbirlerin, Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddete tanıklık etmiş çocukların yaşlarına uygun psikososyal danışmayı içereceği ve çocuğun yüksek yararına gereken saygıyı/özeni göstereceği ifade edilmiştir.

27. Bildirim

Sözleşmenin 27 nci maddesinde; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet eyleminin ifasına tanık olan veya eylemin gerçekleşeceğine yönelik makul gerekçeleri olan veya bir şiddet eyleminin daha gerçekleşeceğini öngören herhangi kimsenin, bunu ilgili kuruluşlara veya yetkililere bildirmesini teşvik etmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacağı öngörülmüştür.

28. Uzmanlar Tarafından Bildirim

Sözleşmenin 28 inci maddesinde; taraf Devletlerin, iç hukuk tarafından bazı uzmanlara uygulanan gizlilik ilkesinin, tanıkların bu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet eyleminin gerçekleştirildiğine dair makul sebeplerin olması ve daha sonra bir şiddet eylemi daha öngörülmesi durumlarında, bu tanıkların durumu ilgili kurum ve yetkililere bildirme olasılığı önünde uygun koşullar altında bir engel teşkil etmeyeceğini teminat altına almak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları hüküm altına alınmıştır.

E. Maddi Hukuk

29. Hukuk Davaları ve Başvuru Yolları

Sözleşmenin 29 uncu maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin mağdurlara, faile karşı yeterli yasal başvuru yolu sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin; uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak, yetkileri dahilinde önleyici veya koruyucu önlem alma görevini yerine getirmekte başarısız olmuş Devlet makamlarına karşı, mağdurlara yeterli yasal başvuru yolu sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür.

30. Tazminat

Sözleşmenin 30 uncu maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, mağdurların Sözleşmede belirtilen suçlardan herhangi birini işleyen faillerden tazminat talep etme hakkına sahip olmalarını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; şiddet sonucu ciddi bedensel zarar görmüş ya da sağlığı bozulmuş olan ve uğradıkları zarar, fail, sigorta veya Devlet tarafından finanse edilen sağlık ve sosyal hizmetler gibi diğer kaynaklardan karşılanamayanlara yeterli devlet tazminatı ödeneceği, ayrıca bu hükmün mağdurun güvenliği için gereken özen gösterildiği sürece tarafların tazminatı failden geri talep etmesine engel teşkil etmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Maddenin son paragrafında; ikinci paragraf çerçevesinde alınan tedbirlerin, tazminatın makul bir süre zarfında verilmesini temin altına alacağı belirtilmiştir.

31. Velayet, Ziyaret Hakları ve Güvenlik

Sözleşmenin 31 inci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, çocuklara ilişkin velayet ve ziyaret haklarının belirlenmesinde, Sözleşme kapsamındaki şiddet eylemlerinin göz önünde bulundurulmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, herhangi bir ziyaret ve velayet hakkının mağdurun veya çocuğun hak ve güvenliğini tehlikeye düşürmemesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları düzenlenmiştir.

32. Zorla Evliliklerin Hukuki Sonuçları

Sözleşmenin 32 nci maddesinde; taraf Devletlerin, zorla gerçekleştirilen evliliklerin, mağdura aşırı mali veya idari bir yük getirmeksizin feshini, iptalini ve sonlandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

33. Psikolojik Şiddet

Sözleşmenin 33 üncü maddesinde; taraf Devletlerin, tehdit veya zorlama yoluyla kişinin psikolojik bütünlüğüne ciddi biçimde zarar veren kasıtlı davranışların cezai suçlar olarak değerlendirilmesini sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

34. Israrlı Takip

Sözleşmenin 34 üncü maddesinde; taraf Devletlerin, başka bir kişiye yönelik, kişinin kendi güvenliği için korku duymasına neden olacak şekilde tekrar eden, kasıtlı ve tehditkar davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları hüküm altına alınmıştır.

35. Fiziksel Şiddet

Sözleşmenin 35 inci maddesinde; taraf Devletlerin, bir başka bireye yönelik olarak kasıtlı olarak uygulanan fiziksel şiddet eylemlerinin cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları düzenlenmiştir.

36. Tecavüz Dahil Olmak Üzere Cinsel Şiddet

Sözleşmenin 36 ncı maddesinde; taraf Devletlerin, aşağıda belirtilen kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür:

- a. Herhangi bir organla veya cisimle bir başka kişiyle, rızası olmadan vajinal, anal veya oral olarak cinsel nitelikli eylemlerde bulunma,
- b. Kişiye karşı rızası olmaksızın diğer cinsel nitelikli eylemlerde bulunma,
- c. Rızası olmayan bir kişinin üçüncü bir kişiyle cinsel nitelikli eylemlerde bulunmasına neden olma.

Maddenin ikinci paragrafında; rızanın, mevcut koşulları değerlendiren kişinin hür iradesinin bir sonucu olarak isteğe bağlı olarak verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Maddenin son paragrafında; taraf Devletlerin, birinci paragrafta yer alan hükümlerin iç hukuk tarafından tanındığı şekliyle eski veya şu anki eşe veya partnerlere karşı işlenen eylemler için geçerli olmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

37. Zorla Evlendirme

Sözleşmenin 37 nci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, yetişkin bir bireyi veya çocuğu evlenmeye zorlayan kasıtlı davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin yetişkin bir bireyi veya çocuğu evlenmeye zorlamak amacıyla, ikamet yeri dışında diğer ülke veya taraf Devletin topraklarına çekmeye ilişkin kasti davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları düzenlenmiştir.

38. Kadın Sünneti

Sözleşmenin 38 inci maddesinde; taraf Devletlerin, aşağıda belirtilen kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür:

- a. Bir kadının dış dudakları, iç dudakları veya klitorisinin tamamını veya bir kısmını kesip çıkarma, infibülasyon veya işlevini yapamaz hale getirme,
- b. Bir kadını (a) bendinde belirtilen eylemlerden herhangi birine maruz kalmaya zorlama veya kadına bu eylemleri yaptırma,
- c. Bir kız çocuğunu (a) bendinde belirtilen eylemlerden herhangi birine teşvik etme, buna maruz kalmaya zorlama veya ona bu eylemleri yaptırma.

39. Zorla Kürtaj ve Zorla Kısırlaştırma

Taraf Devletlerin, aşağıdaki kasti davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları düzenlenmiştir:

- a. Kendisinin daha önceden bilgisi ve rızası olmaksızın kadın üzerinde kürtaj gerçekleştirilmesi,
- b. Kendisinin daha önceden bilgisi ve rızası olmaksızın ve süreci tam olarak anmaksızın kadının doğal üreme kapasitesini sonlandırma amacı veya etkisi taşıyan cerrahi operasyon gerçekleştirilmesi.

40. Cinsel Taciz

Sözleşmenin 40 ıncı maddesinde; taraf Devletlerin; özellikle de saldırgan, küçük düşürücü, yüz kızartıcı ve kırıcı bir çevre yaratarak bir insanın onurunu zedelemek amacıyla veya bu sonucu doğuran istenmeyen sözlü, sözsüz veya fiziksel olarak cinsel güdümlü davranışın cezai ve diğer yaptırımlara tabi kılmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

41. Yardım veya Yataklık Etme ve Girişim

Sözleşmenin 41 nci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşmenin 33, 34, 35, 36, 37, 38/a ve 39 uncu maddelerinde yer alan suçların kasten işlenmesi halinde, bunların işlenmesine yardım veya yataklık edilmesinin suç olarak değerlendirilmesi için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşmenin 35, 36, 37, 38/a ve 39 uncu maddelerinde yer alan suçlar kasten işlendiğinde, mezkur suçu işleme girişiminde bulunmanın suç olarak değerlendirilmesi için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacağı da hüküm altına alınmıştır.

42. Sözde ‘Namus’ Adına İşlenen Suçlar Dahil Olmak Üzere Kabul Edilemez Gerekçeler

Sözleşmenin 42 nci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamında yer alan herhangi bir şiddet eyleminin gerçekleşmesini müteakiben başlatılan cezai işlemlerde kültür, gelenek, din, görenek veya sözde ‘namus’un bu eylemlerin gerekçesi olarak kabul edilmemesi için gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacakları, bunun özellikle mağdurun kültürel, dini, sosyal veya geleneksel olarak kabul gören uygun davranış normlarını veya törelerini ihlal ettiği iddialarını da içereceği vurgulanmıştır.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, birinci paragrafta belirtilen eylemlerden herhangi birini gerçekleştirmesi için, herhangi bir kimseyi veya bir çocuğu azmettirmenin işlenen eylem için o kişinin cezai sorumluluğunu azaltmamasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacağı ifade edilmiştir.

43. Cezai Suçların Tatbiki

Sözleşmenin 43 üncü maddesinde; bu Sözleşme uyarınca belirlenen suçların, mağdur ve fail arasındaki ilişkinin niteliğine bakılmaksızın tatbik edileceği vurgulanmıştır.

44. Yargı Yetkisi

Sözleşmenin 44 üncü maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme uyarınca belirlenen herhangi bir suçun;

- a. Kendi topraklarında; veya
- b. Bayrağını taşıyan bir gemide; veya
- c. Yasaları doğrultusunda tescil edilmiş bir uçakta; veya
- d. Vatandaşlarından biri tarafından; veya
- e. Topraklarında ikamet eden bir kimse tarafından, işlenmesi halinde yargılanmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacağı düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, suçun kendi vatandaşlarından birine veya kendi topraklarında ikamet eden kişilere karşı işlendiğinde, Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin yargı yetkisi oluşturmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri almaya çaba gösterecekleri de ifade edilmiştir.

Maddenin üçüncü paragrafında; Sözleşmenin 36, 37, 38 ve 39 uncu maddelerinde belirtilen suçların kovuşturması için taraf Devletlerin yargı yetkilerinin, eylemin gerçekleştirildiği bölgede suç sayılması koşuluna bağlı olmamasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer önlemleri alacakları belirtilmiştir.

Aynı maddenin 4 üncü paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşmenin 36, 37, 38 ve 39 uncu maddeleri uyarınca belirlenen suçların kovuşturulmasını sağlamak amacıyla birinci paragrafın (d) ve (e) bendlerinde belirtilen hususlara ilişkin yargı yetkilerinin, kovuşturmanın yalnızca suç mağdurunun bildirmesi veya suçun işlendiği yerdeki devlet tarafından bilginin sunulması üzerine başlatılabileceği koşuluna bağlanmaması için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür.

Maddenin beşinci paragrafında; taraf Devletlerin, fail olduğu iddia edilen kişinin kendi topraklarında olması ve bu kişiyi yalnızca uyuşuna dayanarak diğer taraf Devlete iade etmediği durumlarda Sözleşme kapsamında yer alan suçlar üzerinde yargılama yetkisi oluşturabilmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları hüküm altına alınmıştır.

Maddenin altıncı paragrafında; Sözleşme kapsamında iddia edilen suçlara ilişkin birden fazla taraf Devletin yargılama talebinde bulunması durumunda, ilgili taraf devletlerin, gerektiğinde, kovuşturma için en uygun yargı yetkisini belirlemek üzere birbirlerine danışacakları ifade edilmiştir.

Maddenin son paragrafında; Sözleşmenin, uluslararası hukukun genel ilkelerine halel getirmeksizin, iç hukuka uygun olarak bir taraf Devlet tarafından uygulanan herhangi bir cezai yargılamayı olanaksız kılmayacağı vurgulanmıştır.

45. Yaptırım ve Tedbirler

Sözleşmenin 45 inci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme gereğince ihdas edilmiş suçların ciddiyetini de göz önünde bulundurarak bu suçların etkili, orantılı ve caydırıcı biçimde cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları; bu yaptırımların, gerektiğinde, suçluların iadesiyle sonuçlanacak özgürlükten mahrum bırakmayı da içine alan cezaları içereceği ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, faillere yönelik aşağıda yer alanlar gibi diğer başka tedbirleri benimseyebilecekleri öngörülmüştür:

- Hükümlü kişilerin izlenmesi veya denetlenmesi,
- Mağdurun güvenliğini de içerebilen, çocuğun kendi yararının başka hiçbir şekilde garanti altına alınamaması durumunda, ebeveyn hakkının elinden alınması.

46. Ağırlaştırıcı Sebepler

Sözleşmenin 46 ncı maddesinde; taraf Devletlerin, suçun ana unsurlarından birini oluşturmasından dolayı, iç hukukun ilgili hükümlerine uygun olabilen aşağıdaki sebeplerin; Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçlara istinaden cezaların belirlenmesindeki ağırlaştırıcı sebepler

olarak göz önünde bulundurulabilmesini sağlamak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacağı düzenlenmiştir.

Bu sebepler;

- a. Suçun iç hukuk tarafından tanınan, failin şu anki veya daha önceki eşlere veya partnere karşı mağdurla birlikte yaşayan veya yetkisini kötüye kullanan bir aile bireyince işlenmesi,
 - b. Suçun veya ilgili suçların defalarca işlenmesi,
 - c. Suçun; özel durumlar nedeniyle savunmasız hale gelmiş bir bireye karşı işlenmesi,
 - d. Suçun çocuğa karşı veya çocuğun gözleri önünde işlenmesi,
 - e. Suçun iki veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi
 - f. Suç öncesi veya esnasında aşırı derecede şiddete başvurulması,
 - g. Suçun silah kullanılarak veya silahlı tehditte bulunularak işlenmesi,
 - h. Suçun, mağdur için ciddi fiziksel veya psikolojik zararlarla sonuçlanması;
 - i. Failin daha önce de aynı suçlardan hüküm giymiş olması,
- olarak sıralanmıştır.

47. Diğer Tarafça Verilen Hükümler

Sözleşmenin 47 nci maddesinde; taraf Devletlerin, hükümler tayin edilirken Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçlarla bağlantılı olarak diğer taraf Devletçe verilen kesin hükümlerin göz önünde bulundurulması ihtimalini öngörmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

48. Zorunlu Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Usulleri veya Hükümlerinin Yasaklanması

Sözleşmenin 48 inci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddete ilişkin olarak arabuluculuk ve uzlaştırma da dahil, zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm süreçlerini yasaklamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları vurgulanmıştır.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, para cezası talep edilmesi durumunda failin mağdura karşı mali yükümlülüğünü yerine getirme kapasitesinin dikkate alınmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir

F. Soruşturma, Kovuşturma, Usul Hukuku ve Önleyici Tedbirler

49. Genel Yükümlülükler

Sözleşmenin 49 uncu maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddete ilişkin soruşturma ve adli işlemlerin; mağdurun haklarını göz önüne alarak aşırı gecikme olmaksızın yürütülmesini sağlamak amacıyla ceza muhakemesinin tüm safhalarında gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin; toplumsal cinsiyete dayalı şiddet anlayışını göz önünde bulundurarak ve insan hakları temel ilkelerine uygun biçimde, Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçların soruşturulması ve kovuşturulmasının etkili biçimde yürütülmesini sağlamak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları düzenlenmiştir.

50. Acil Müdahale, Önleme ve Koruma

Sözleşmenin 50 inci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, sorumlu kolluk kuvvetlerinin mağdurlara yeterli ve hızlı koruma imkanları sunarak Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddete acil ve yerinde müdahale etmesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, işlevsel tedbirlerin alınması ve kanıt toplama da dahil olmak üzere, kolluk kuvvetlerinin Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddetin önlenmesinde ve mağdurların korunmasında acil ve yerinde müdahale etmelerini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

51. Risk Değerlendirmesi ve Risk Yönetimi

Sözleşmenin 51 nci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, risk yönetimini sağlamak ve gerekli olması durumunda koordineli destek ve güvenlik sağlamak üzere ilgili tüm yetkililerce ölüm riskine, durumun ciddiyetine ve şiddetin tekrarlanma riskine ilişkin bir değerlendirme yapılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf devletlerin birinci paragrafta atıfta bulunulan değerlendirmenin, soruşturma ve koruyucu tedbirlerin uygulanmasının her aşamasında, Sözleşme

kapsamında yer alan şiddet eyleminin faillerinin ateşli silahlara sahip olduklarını veya bunlara erişimlerinin olduğunu göz önünde bulundurmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları düzenlenmiştir.

52. Acil Engelleme Emirleri

Sözleşmenin 52 nci maddesinde; taraf Devletlerin, ani tehlike durumlarında; ilgili yetkililerin aile içi şiddet failine yeterli bir süre zarfı içinde mağdurun veya risk altındaki kişinin ikamet ettiği bölgeyi terketmesini emretme ve failin mağdurun veya risk altındaki kişinin ikamet bölgesine girmesini veya onlarla irtibat kurmasını yasaklama emri verme yetkisine sahip olmalarını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilerek; bu madde uyarınca alınan tedbirlerin mağdurun veya risk altındaki kişinin güvenliğini ön planda tutacağı vurgulanmıştır.

53. Kısıtlama ve Koruma Emirleri

Sözleşmenin 53 üncü maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet mağdurlarına uygun kısıtlama ve koruma emirlerinin mevcut olmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür.

Aynı maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, birinci paragrafta atıfta bulunulan kısıtlama ve koruma emirlerinin:

- Mağdur tarafından herhangi bir mali ve idari sorumluluk yüklenilmeksizin acil korumaya uygun olmasını,
- Belirli bir zaman dilimi içerisinde veya değiştirilinceye veya kaldırılıncaya kadar yürürlükte kalmasını,
- Gerektiğinde hemen etki yaratacak şekilde *tek taraflı* olarak kullanıma konulmasını,
- Diğer yasal takibatlara bakılmaksızın ve bu takibatlara ek olarak mevcut bulunmasını,
- Daha sonraki yasal takibatlara dahil edilmesini teminat altına almak üzere
- gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

Maddenin son paragrafında; taraf Devletlerin, birinci paragraf uyarınca uygulamaya konan kısıtlama ve koruma emirlerinin ihlalinin etkili, orantılı ve caydırıcı cezai yaptırımlara tabi olmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

54. Soruşturma ve Kanıt

Sözleşmenin 54 üncü maddesinde; taraf Devletlerin, herhangi bir hukuki veya cezai davada mağdurun cinsel geçmiş ve davranışlarına ilişkin kanıtların yalnızca konuyla ilgili ve gerekli olması durumunda kullanılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları hüküm altına alınmıştır.

55. Tek Taraflı ve Re'sen Yargılamalar

Sözleşmenin 55 inci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşmenin 35, 36, 37, 38 ve 39 uncu maddeleri uyarınca ihdas edilen suçların soruşturulması veya kovuşturmalarının; suçun tamamının veya bir kısmının topraklarında işlenmesi durumunda, suçun mağdur tarafından bildirilmesi veya şikayette bulunulmasına bağlı olmamasını ve mağdur şikayetini veya ifadesini geri alsa bile işlemlerin devam edebilmesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, iç hukuklarında öngörülen koşullara uygun olarak, kamu kurumlarının, sivil toplum örgütlerinin ve aile içi şiddet danışmanlarının, Sözleşme uyarınca belirlenen suçlara ilişkin soruşturma ve adli takibatın yapılması sırasında mağdurun isteği üzerine, mağdura yardım ve destek verme olanağını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür.

56. Koruma Tedbirleri

Sözleşmenin 56 ncı maddesinin birinci paragrafında; taraf Devlerin, soruşturma ve adli takibatın her aşamasında tanık olarak, özel ihtiyaçları da dahil olmak üzere mağdurların hak ve çıkarlarını koruma altına almak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Bunların:

- a. Mağdurların, aynı zamanda ailelerinin ve görgü tanıklarının gözdağı, kisas ve tekrar mağdur edilmeye karşı korunmasının sağlanması;
- b. Mağdurun, en azından kendisinin ve ailesinin tehlikede olabileceği durumlarda, failin kaçtığından, geçici veya sürekli olarak serbest bırakıldığından haberdar edilmesinin sağlanması;

- c. İç hukukun öngördüğü koşullar altında mağdurları, tasarruflarındaki hak ve hizmetler ve şikayetlerinin takibi, suçlamalar, soruşturma ve işlemlerin genel ilerleyişi, onların bu husustaki rolleri ve davaların sonuçları hakkında bilgilendirilmesinin sağlanması;
- d. Mağdurun doğrudan veya bir aracı yoluyla, iç hukukun usul ilkelerine uygun olarak, dinlenilmesinin, kanıt sunmasının, görüş, ihtiyaç ve endişelerini sunmasının ve bunların göz önünde bulundurulmasının sağlanması,
- e. Mağdurlara hak ve çıkarlarının uygun bir şekilde sunulmasını ve söz konusu hak ve çıkarların göz önünde bulundurulmasını sağlayacak uygun destek hizmetleri sunulması;
- f. Mağdurların özel yaşantısının veya görüntüsünün korunması amacıyla uygun tedbirlerin benimsenmesi;
- g. Mümkün olan durumlarda, mahkeme ve kolluk kuvvetleri birimlerinde mağdur ve fail arasında temas kurulmasından kaçınılmasının sağlanması;
- h. Mağdurlara, davaya taraf olarak katıldıklarında veya kanıt sunarlarken bağımsız ve yetkin çevirmenler sağlanması,
- i. İç hukuk tarafından öngörülen ilkelere uygun olarak, uygun iletişim teknolojilerinin kullanılması yoluyla mağdurun mahkeme salonunda olmaksızın ya da fail olduğu iddia edilen şahsın yokluğunda mahkemede ifade verebilmesinin mümkün kılınması

yoluyla gerçekleşeceği vurgulanmıştır.

Maddenin ikinci paragrafında; aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet mağduru çocuk ve tanıklara çocuğun kendi yararı gözetilerek özel koruma tedbirleri temin edileceği de ifade edilmiştir.

57. Adli Yardım

Sözleşmenin 57 inci maddesinde; taraf Devletlerin, iç hukukta öngörülen koşullar altında mağdurların ücretsiz adli yardım ve destek alma haklarını sağlayacakları düzenlenmiştir.

58. Zamaşımı Kuralı

Sözleşmenin 58 inci maddesinde; taraf Devletlerin, Sözleşmenin 36, 37, 38 ve 39 uncu maddeleri uyarınca ihdas edilen suçlara ilişkin herhangi bir kanuni takibatın başlatılması için zamaşımının; mağdurun reşit olmasından sonra takibatın etkin şekilde başlamasını mümkün

kılacak, suçun ağırlığıyla orantılı ve yeterli bir süre devam etmesini teminen gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

G. Göç ve Sığınma

59. İkametgah Durumu

Sözleşmenin 59 uncu maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, evlilik birliğinin sonlanması durumunda, ikametgah durumu iç hukuk tarafından tanınan eş veya partnerin ikametgah durumuna bağlı olan şiddet mağdurlarına, fevkalade zor durumlarda, başvuru üzerine, evliliğin veya ilişkinin süresine bakılmaksızın bağımsız ikamet izni verilmesini teminat altına almak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları, müstakil ikamet izni verilmesi ve süresine ilişkin koşulların ise iç hukuk tarafından düzenleneceği ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf devletlerin, ikametgah durumu iç hukuk tarafından tanınan eşe veya partnere bağlı olan mağdurların ikametgah nedeniyle başlatılan sınır dışı işlemlerinin müstakil oturma izni için başvurularına olanak sağlayacak şekilde durdurabilmelerini temin etmek üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları öngörülmüştür.

Aynı maddenin üçüncü paragrafında; taraf Devletlerin, aşağıdaki durumlardan birinin veya her ikisinin birden söz konusu olması durumunda mağdurlara yenilenebilir ikamet izni verecekleri düzenlenmiştir:

- a. Yetkili makamın, kişisel durumlarından dolayı mağdurun kalması gerektiği görüşünde olması;
- b. Yetkili makamın, soruşturma veya cezai takibatlarda muadil yetkililerle işbirliğinin kurulması amacıyla mağdurun kalmasını gerekli görmesi.

Maddenin son paragrafında; evlilik amacıyla taraf ülkeye getirilen ve ikamet ettikleri yerdeki ikametgah durumunu kaybeden zorla evlilik mağdurlarının haklarını tekrar geri almasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları hüküm altına alınmıştır.

60. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Sığınmacı Başvuruları

Sözleşmenin 60 ncı maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, 1951 Mültecilerin Durumuna İlişkin Sözleşme'nin 1 A(2) maddesinin anlamı çerçevesinde, kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bir zulüm çeşidi veya tamamlayıcı/yardımcı korumayı gerektiren ciddi bir zarar biçimi olarak tanınması için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme gerekçelerinden her birine toplumsal cinsiyete duyarlı yorum yapılmasını sağlayacakları ve bu gerekçelerden bir veya birden fazlası nedeniyle zulümden korkulduğunda başvuranlara yürürlükteki ilgili araçlara göre mülteci statüsü verileceğini vurgulamıştır.

Maddenin son paragrafında; taraf Devletlerin sığınmacılar için, toplumsal cinsiyete duyarlı kabul usullerinin ve destek hizmetlerinin yanı sıra toplumsal cinsiyet yönergelerini ve mülteci statüsünün belirlenmesi ve uluslararası koruma başvurusunu da kapsayan toplumsal cinsiyete duyarlı sığınma usullerini geliştirmeye yönelik gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları ifade edilmiştir.

61. Geri Göndermeme

Sözleşmenin 61 inci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, uluslararası hukuk çerçevesinde mevcut yükümlülöklere uygun olarak *geri göndermeme* ilkesini gözetmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin statüleri veya ikametleri gözetilmeksizin korumaya muhtaç şiddet mağduru kadınların yaşam riski bulunan veya işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezaya maruz kalabileceği hiçbir ülkeye hiçbir koşulda geri gönderilmemesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları hüküm altına alınmıştır.

H. Uluslararası İşbirliği

62. Genel İlkeler

Sözleşmenin 62 nci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşmenin hükümlerine uygun olarak hukuki veya cezai konularda işbirliğine ilişkin ilgili uluslararası ve bölgesel araçların uygulanması, benzer veya karşılıklı mevzuat ve iç hukuk temelinde uzlaşmış düzenlemeler yoluyla aşağıdaki amaçları gerçekleştirmek üzere birbirleriyle mümkün olduğunca geniş işbirliği yapacakları düzenlenmiştir:

- a. Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddeti önleme, şiddetle mücadele etme ve şiddeti kovuşturma;
- b. Mağdurları koruma ve onlara destek sağlama;
- c. Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçlara ilişkin soruşturma ve cezai takibatlar;
- d. Koruma emirleri de dahil, tarafların yargı yetkilileri tarafından verilen ilgili hukuki ve cezai kararların uygulanması.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, Sözleşme uyarınca ihdas edilen ve ikamet edilen yerden farklı bir taraf Devletin topraklarında işlenen bir suçun mağdurunun, ikamet ettiği Devletin ilgili yetkilileri nezdinde şikayette bulunmalarını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü paragrafında; Sözleşmeye taraf diğer bir Devletin ceza davalarında verdiği kararların uygulanması, suçluların iadesi ve suçla mücadele konularında devletlerarasında bir anlaşmanın bulunması koşulunu getiren Sözleşmeye taraf bir Devletin, bu türde bir anlaşma akdetmediği bir taraf Devletten böyle bir yasal işbirliği talep etmesi halinde, bu Sözleşme; Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçlar bağlamında ceza davalarında verilen kararların uygulanması, suçluların iadesi ve suçla mücadele konularında karşılıklı destek için yasal dayanak kabul edileceği ifade edilmiştir.

Maddenin son paragrafında; taraf Devletlerin, 18 inci maddenin beşinci paragrafına uygun olarak mağdurların korunmasını kolaylaştırmak amacıyla üçüncü devletlerle ikili ve çoklu anlaşmaların yürürlüğe konması da dahil, gerektiğinde, üçüncü ülkelerin yararlandığı kalkınma

amaçlı yardım programları ile kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele ve önlemeyi bütünleştirmek için çaba gösterecekleri vurgulanmıştır.

63. Risk Altındaki Kişilere Yönelik Tedbirler

Sözleşmenin 63 üncü maddesinde; başka bir taraf Devletin topraklarındaki bir kişinin Sözleşmenin 36, 37, 38 ve 39 uncu maddelerinde atıfta bulunulan herhangi bir şiddet eylemine maruz kalma riskiyle karşı karşıya olduğu yönünde elinde mevcut bilgilere dayanarak haklı gerekçeleri bulunan taraf Devletin, uygun koruma tedbirlerinin alınmasını sağlamak amacıyla bu bilgiyi gecikmeksizin ilgili kişiye ileteceği, bu bilginin, uygulanabildiği durumlarda risk altında bulunan kişinin yararı için var olan koruma emirlerine ilişkin detayları da içereceği belirtilmiştir.

64. Bilgi

Sözleşmenin 64 üncü maddesinin birinci paragrafında; talep edilen taraf Devletin, bu bölüm kapsamında yapılan eylemin nihai sonucu hakkında talep eden taraf Devleti derhal bilgilendireceği, talep edilen taraf Devletin de aynı zamanda, talep edilen eylemin gerçekleştirilmesinin mümkün olamaması veya uygulanmasının kayda değer ölçüde gecikmeye maruz kalması durumlarında bunu, talepte bulunan taraf Devlete süratle bildireceği öngörülmüştür.

Maddenin ikinci paragrafında; bir taraf Devletin; kendi yaptığı soruşturma çerçevesinde edindiği bilgiyi, bu bilginin ifşasının diğer taraf Devlete Sözleşme uyarınca ihdas edilmiş ceza gerektiren suçları önlemede, soruşturma veya işlemleri başlatma veya yürütmede yardımcı olabileceğini düşündüğünde ya da bu bilginin bu bölüm kapsamında diğer taraf Devletin işbirliği talebinde bulunmasına yol açacağını düşündüğünde, iç hukukun sınırları dahilinde, önceden talep olmaksızın diğer taraf Devlete iletilebileceği düzenlenmiştir.

Maddenin son paragrafında; ikinci paragrafta uygun olarak herhangi bir bilgi alan taraf Devletin; uygun görülmesi halinde dava açılmasını veya ilgili hukuki ve cezai davalarda bu bilginin göz önüne alınabilmesini sağlayacak bu çeşit bir bilgiyi ilgili yetkililere ibraz edeceği hüküm altına alınmıştır.

65. Verilerin Korunması

Sözleşmenin 65 inci maddesinde; kişisel verilerin, Kişisel Verilerin Otomatik İşlemden Geçirilme Sürecinde Bireylerin Korunması Hakkında Sözleşme (ETS No. 108) altında taraf Devletlerce üstlenilen yükümlülükleri müteakiben saklanacağı ve kullanılacağı ifade edilmiştir.

İ. İzleme Mekanizması

66. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu

Sözleşmenin 66 ncı maddesinin birinci paragrafında; kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet uzman grubunun (bundan sonra ‘GREVIO’ olarak adlandırılacaktır), Sözleşme’nin taraf Devletlerce uygulanmasını izleyeceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; GREVIO nun, toplumsal cinsiyet ve coğrafi dağılım dengesinin yanı sıra çok disiplinli uzmanlık bilgileri de göz önünde bulundurularak en az 10, en fazla 15 üyeden oluşacağı, GREVIO üyelerinin, taraf Devletlerce gösterilen adaylar arasından Taraflar Komitesince bir kez yenilenebileceği 4 yıllık görev süresi için Sözleşmeye taraf Devletlerin vatandaşları arasından seçileceği ifade edilmiştir.

Maddenin üçüncü paragrafında; ilk 10 üyenin seçiminin, Sözleşme’nin yürürlüğe girmesini takip eden bir yıl içinde yapılacağı, diğer 5 üyenin seçiminin 25 inci onay veya katılımı müteakiben gerçekleştirileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin dördüncü paragrafında; GREVIO üyelerinin seçiminin aşağıdaki ilkelere bağlı olacağı öngörülmüştür:

- a. Üyeler, yüksek ahlaki karakterli, insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet veya bu mağdurlara yardım ve mağdurların korunması alanlarında muteber yetkinliğe sahip olarak bilinen veya Sözleşme kapsamında belirlenen alanlarda deneyimli kişiler arasından şeffaf bir yöntemle seçilir;
- b. GRE VIO’nun iki üyesi aynı ülke vatandaşı olamaz;
- c. Üyeler temel hukuk sistemlerini temsil etmelidir;
- d. Üyeler kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet alanındaki ilgili aktör ve organları temsil ederler;

e. Üyeler kendi şahsi sıfatları ile görev yaparlar, görevlerini yerine getirirken bağımsız ve tarafsızdırlar, görevlerini etkili biçimde yerine getirmeye hazırdırlar.

Maddenin beşinci paragrafında; GREVIO üyelerinin seçim yönteminin, Sözleşmenin yürürlüğe girmesini takip eden 6 ay zarfında, Sözleşmeye taraf Devletlerle istişare edildikten ve oy birliği sağlandıktan sonra Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından belirleneceği vurgulanmıştır.

Maddenin altıncı paragrafında; GREVIO nun kendi usul kurallarını belirleyeceği belirtilmiştir.

Maddenin son paragrafında; 68 inci maddenin dokuz ve ondördüncü paragrafında ayrıntılarına yer verilen ülke ziyaretlerini gerçekleştiren GREVIO üyeleri ile heyetlerin diğer üyelerinin, Sözleşmenin ekinde belirtilen imtiyaz ve muafiyetlerden yararlanacakları ifade edilmiştir.

67. Taraflar Komitesi

Sözleşmenin 67 nci maddesinin birinci paragrafında; Taraflar Komitesinin, Sözleşmeye taraf ülkelerin temsilcilerinden oluşacağı düzenlenmiştir.

Aynı maddenin ikinci paragrafında; Taraflar Komitesinin, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından toplantıya çağırılacağı, Komitenin ilk toplantısının, GREVIO üyelerini seçmek üzere, Sözleşmenin yürürlüğe girmesini takip eden 1 yıl içinde yapılacağı, sonrasında Komitenin; taraf Devletlerden üçte birinin, Taraflar Komitesi Başkanının veya Genel Sekreterinin isteği üzerine toplanacağı hüküm altına alınmıştır.

Maddenin son paragrafında; Taraflar Komitesinin kendi usul kurallarını kabul edeceği belirtilmiştir.

68. Usul

Sözleşmenin 68 inci maddesinin birinci paragrafında; taraf Devletlerin, GREVIO tarafından hazırlanan bir sualnameye dayanarak Sözleşmenin hükümlerini yürürlüğe sokan hukuki ve diğer tedbirler hakkında GREVIO tarafından değerlendirilmek üzere Avrupa Konseyi Genel Sekreterine rapor sunacakları öngörülmüştür.

Maddenin ikinci paragrafında; GREVIO nun, birinci paragrafa uygun olarak sunulan raporu ilgili taraf Devletin temsilcileriyle birlikte değerlendirmeye alacağı ifade edilmiştir.

Maddenin üçüncü paragrafında; sonraki değerlendirme usullerinin, süresi GREVIO tarafından saptanacak dönemler halinde belirleneceği, her dönemin başında GREVIO nun, değerlendirme usulünün dayandığı belirli hükümleri seçeceği ve sualname göndereceği düzenlenmiştir.

Maddenin dördüncü paragrafında; GREVIO nun, bu izleme usulünü gerçekleştirmek için uygun araçları belirleyeceği, bu usulün, her değerlendirme dönemi için, taraf ülkelerin uygulamalarının değerlendirilmesine temel teşkil edecek bir sualname hazırlanmasını benimseyeceği, sualnamenin, tüm taraf Devletlerce ele alınacağı, taraf Devletlerin, sualnameye ve aynı zamanda GREVIO nun her türlü bilgi talebine yanıt vereceği belirtilmiştir.

Maddenin beşinci paragrafında; GREVIO nun, Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin sivil toplum örgütlerinden, sivil toplumdaki, insan haklarını korumaya yönelik ulusal kuruluşlardan da bilgi talebinde bulunabileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin altıncı paragrafında; GREVIO nun, Sözleşmenin kapsamındaki alanlarla ilgili diğer bölgesel ve uluslararası belgelerde ve organlarda mevcut olan bilgilere gereken özeni göstereceği vurgulanmıştır.

Maddenin yedinci paragrafında; her değerlendirme dönemi için sualname kabul edildiğinde GREVIO nun, Sözleşmenin 11 inci maddesinde bahsedildiği gibi taraf Devletlerdeki mevcut verilere ve araştırmalara gereken özeni göstereceği ifade edilmiştir.

Maddenin sekizinci paragrafında; GREVIO, Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili olarak Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, Parlamenterler Meclisi ve Avrupa Konseyi'nin diğer ilgili uzmanlaşmış birimlerinden ve diğer uluslararası belgeler uyarınca kurulan birimlerden bilgi alabilecekleri, bu birimlere sunulan şikayetler ve bunların sonuçlarının GREVIO ya sunulacağı düzenlenmiştir.

Maddenin dokuzuncu paragrafında; GREVIO nun, ulusal makamlarla işbirliği içinde ve bağımsız ulusal uzmanların yardımıyla, elde edilen bilginin yetersiz olması veya onördüncü fıkarda belirtilen durumların söz konusu olması durumunda, ek olarak ülke ziyaretleri

gerçekleştirebileceği, bu ziyaretler süresince GREVIO nun, belirli alanlarda uzmanlaşmış kişiler tarafından desteklenebilir.

Maddenin onuncu paragrafında; GREVIO nun, değerlendirmenin dayandığı hükümlerin uygulanmasına yönelik analizlerin yanı sıra, ilgili taraf Devletin belirlenen sorunların üstesinden gelebilmesine ilişkin teklif ve önerileri de içeren bir taslak rapor hazırlayacağı, taslak raporun, yorumlarını sunmak üzere değerlendirme sürecinden geçen taraf Devlete iletileceği, bu yorumların, GREVIO tarafından raporun kabul edilmesi sırasında göz önünde bulundurulacağı hüküm altına alınmıştır.

Maddenin onbirinci paragrafında; alınan bilgi ve Taraf Devletlerce yapılan yorumlar temel alınarak GREVIO nun, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasından sorumlu taraf Devlete alınan tedbirlere yönelik rapor ve sonuçları kabul edeceği, bu rapor ve sonuçların ilgili taraf devlete ve Taraflar Komitesi'ne gönderileceği; kabul edilmesinin ardından, GREVIO nun bu rapor ve sonuçlarının, ilgili taraf Devlet tarafından sunulan nihai yorumlar ile birlikte kamuya açıklanacağı öngörülmüştür.

Maddenin onikinci paragrafında; birinci paragraftan sekizinci paragrafa kadar olan kısmın usulüne hâle getirmeyecek şekilde, Taraflar Komitesinin, GREVIO rapor ve sonuçlarını temel alarak ilgili taraf Devlete hitaben (a) GREVIO nun sonuçlarını uygulamak üzere alınan tedbirlere, gerekli olması durumunda ise bunların uygulanmasına yönelik bilgi sunulması için bir tarih belirlenmesine ilişkin, (b) mevcut sözleşmenin daha doğru uygulanması için ilgili taraf Devlete işbirliğini teşvik etmek amacıyla tavsiye kararları kabul edebileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin onüçüncü paragrafında; GREVIO nun, Sözleşmeyle ilgili ciddi ihlalleri önlemek ya da bunların ölçeğini veya sayısını azaltmak üzere acil dikkat gerektiren sorunların olduğu hakkında güvenilir bilgi aldığı anda, kadınlara yönelik ciddi, kitlesel ve süreklilik gösteren şiddet biçimlerinin önlenmesine yönelik alınan tedbirlere ilişkin derhal özel rapor sunulmasını talep edebileceği vurgulanmıştır.

Maddenin ondördüncü paragrafında; ilgili tarafça sunulan bilgileri ve kendinde mevcut olan diğer güvenilir bilgileri göz önünde bulundurarak, GREVIO nun, soruşturma yürütülmesi ve acilen GREVIO ya bilgi sunulması için bir veya birden fazla üyesini belirleyebileceği, gerekli

bulunması ve ilgili taraf Devletin rızasıyla soruşturmanın, söz konusu taraf Devletin topraklarını ziyareti içerebileceği ifade edilmiştir.

Maddenin son paragrafında; ondüncü paragrafta atıfta bulunulan araştırmanın bulgularını inceledikten sonra GREVIO nun, bu bulguları ilgili taraf Devlete ve uygun görüldüğü hallerde Taraflar Komitesi'ne ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne yapılan tavsiye ve yorumlarla birlikte ileteceği öngörülmüştür.

69. Genel Tavsiyeler

Sözleşmenin 69 uncu maddesinde; GREVIO nun, uygun olan hallerde, Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin genel tavsiyeler benimseyebileceği hüküm altına alınmıştır.

70. Parlamentoların İzlemeye Katılımı

Sözleşmenin 70 inci maddesinin birinci paragrafında; ulusal parlamentoların, Sözleşmenin uygulanması için alınan tedbirlerin izlenmesine katılmaya davet edilecekleri belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; taraf Devletlerin, GREVIO nun raporlarını kendi ulusal parlamentolarına sunacakları ifade edilmiştir.

Maddenin son paragrafında; Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin, Sözleşmenin uygulanmasındaki durumu değerlendirmeye düzenli olarak davet edileceği vurgulanmıştır.

J. Diğer Uluslararası Belgelerle İlişki

71. Diğer Uluslararası Belgelerle İlişki

Sözleşmenin 71 inci maddesinin birinci paragrafında; Sözleşmenin, Sözleşmeye tarafların taraf olduğu veya olacağı ve bu Sözleşme kapsamında düzenlenen konularda hükümler içeren diğer uluslararası belgelerden kaynaklı yükümlülükleri etkilemeyeceği öngörülmüştür.

Maddenin ikinci paragrafında; Sözleşmeye taraf olan Devletlerin, Sözleşmenin hükümlerini tamamlamak veya güçlendirmek veya bu sözleşme içinde yer alan ilkelerin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla, Sözleşmede ele alınan konular hakkında birbirleriyle ikili veya çoklu anlaşmalar imzalayabilecekleri belirtilmiştir.

K. Sözleşmede Değişiklikler

72. Değişiklikler

Sözleşmenin 72 nci maddesinin birinci paragrafında; herhangi bir taraf Devletçe sunulan Sözleşmeye ilişkin her değişiklik önerisinin, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne iletileceği ve Genel Sekreter tarafından Avrupa Konseyi üye devletlerine, her imzalayan Devlete, taraflara, Avrupa Birliği'ne ve 75 inci maddenin hükümleri uyarınca Sözleşmeyi imzalamaya davet edilen her bir Devlete ve 76 ncı madde uyarınca Sözleşmeye katılmaya davet edilen her bir Devlete iletileceği düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin, değişiklik önerisini dikkate alacağı ve Avrupa Konseyi üyesi olmayan Sözleşme taraflarının görüşüne başvurduktan sonra, Avrupa Konseyi Statüsü'nün 20 nci maddesinin (d) paragrafı gereğince oyçokluğuyla kabul edileceği öngörülmüştür.

Aynı maddenin üçüncü paragrafında; bu maddenin ikinci paragrafına uygun olarak, Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen her bir değişiklik metninin, taraf Devletlerin kabulüne sunulacağı ifade edilmiştir.

Maddenin son paragrafında; bu maddenin ikinci paragrafına uygun olarak kabul edilen her bir değişikliğin, tüm taraf Devletlerin Genel Sekreteri, değişikliği kabul ettikleri hakkında bilgilendirdikleri tarihten sonraki bir aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk günü yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

L. Son Hükümler

73. Sözleşmenin Geçerliliği

Sözleşmenin 73 üncü maddesinde; Sözleşme hükümlerinin, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele ve bunların önlenmesi hususunda kişilere daha elverişli haklar sağlayan iç hukuk hükümlerine ve yürürlükteki veya yürürlüğe konabilecek bağlayıcı uluslararası belgelerin hükümlerine halel getirmeyeceği vurgulanmıştır.

74. Uyuşmazlığın Çözümü

Sözleşmenin 74 üncü maddesinin birinci paragrafında; taraf devletlerin, Sözleşme hükümlerinin uygulanması veya yorumlanmasından doğabilecek herhangi bir uyuşmazlığı öncelikle müzakere, uzlaşma, tahkim veya aralarında karşılıklı anlaşmaya dayalı diğer barışçıl yollarla çözmek için çaba gösterecekleri belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin, taraf Devletlere buna onay vermeleri halinde uyuşmazlık sırasında kullanmak için çözüm usulleri belirleyebileceği ifade edilmiştir.

75. İmza ve Yürürlüğe Girme

Sözleşmenin 75 inci maddesinin birinci paragrafında; Sözleşmenin, Avrupa Konseyi üye Devletlerinin, Sözleşmenin hazırlanmasına katılan üye olmayan Devletlerin ve Avrupa Birliği'nin imzasına açık olduğu hüküm altına alınmıştır.

Maddenin ikinci paragrafında; Sözleşmenin; onay, kabul veya uygun bulmaya tabi olduğu, onay, kabul veya uygun bulma belgelerinin Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından muhafaza edileceği belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü paragrafında; Sözleşmenin, ikinci paragraf hükümleri uyarınca, Sözleşme tarafından bağlı kılınma rızalarını açıklayan en az sekizi Avrupa Konseyi üyesi olan on Devlet tarafından imzalanmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk günü yürürlüğe gireceği düzenlenmiştir.

Maddenin dördüncü paragrafında; birinci paragrafta bahsedilen, sonradan Sözleşme tarafından bağlı kılınma rızasını açıklayan her bir devlet ve Avrupa Birliği açısından Sözleşmenin; onay, kabul veya uygun bulma belgelerinin verildiği tarihten sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk günü yürürlüğe gireceği ifade edilmiştir.

76. Sözleşmeye Katılım

Sözleşmenin 76 ncı maddesinin birinci paragrafında; Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin; Sözleşmeye taraf olan Devletlere danıştıktan ve onların oy birliğiyle rızalarını aldıktan sonra, Sözleşmenin hazırlanmasına katılmamış Avrupa

Konseyi üyesi olmayan herhangi bir devleti; Avrupa Konseyi Statüsü'nün 20 nci maddesinin (d) paragrafı gereğince oyçokluğuyla ve Bakanlar Komitesi'ne katılmaya yetkili taraf Devlet temsilcilerinin oybirliği ile Sözleşmeye katılmaya davet edebileceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin ikinci paragrafında; katılan her Devlet açısından Sözleşme, katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne verilmesinden sonraki 3 aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe gireceği düzenlenmiştir.

77. Ülkesel Uygulama

Sözleşmenin 77 nci maddesinin birinci paragrafında; herhangi bir devlet veya Avrupa Birliği'nin, imza sırasında veya onay, kabul veya uygun bulma ya da belgelerini verirken, Sözleşmenin uygulanacağı toprağı veya toprakları belirleyebilirlecekleri ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; her bir taraf devletin, daha sonraki bir zaman diliminde Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bildirimle, uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu veya sorumluluğunu üstlendiğı ve bildirimde belirtilen toprakların dışındaki topraklarda Sözleşmeyi uygulayacağını belirtebileceğı, bu tür bir toprak açısından Sözleşmenin, böyle bir bildirim Gencl Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin bittiğı ayı takip eden ayın ilk günü yürürlüğe gireceğı vurgulanmıştır.

Maddenin son paragrafında; önceki iki paragraf altında yapılan her bildirim, böyle bir bildirimde belirtilen her ülke açısından Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapılacak bir bildirimle ile geri çekilebileceğı, geri çekmenin, böyle bir bildirim Gencl Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününden itibaren yürürlüğe gireceğı düzenlenmiştir.

78. Çekinceler

Sözleşmenin 78 inci maddesinin birinci paragrafında; ikinci ve üçüncü paragraflarda öngörülen istisnalar dışında, Sözleşmenin herhangi bir hükmüne ilişkin hiçbir çekince öne sürülemeyeceğı öngörülmüştür.

Maddenin ikinci paragrafında; herhangi bir devlet veya Avrupa Birliği'nin, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerini verirken Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildiri ile;

- 30 uncu maddenin ikinci paragrafı,
- 44 üncü maddenin birinci paragrafının (e) bendi, üçüncü ve dördüncü paragrafları,
- Küçük suçlara ilişkin 35 inci madde bağlamında 55 inci maddenin birinci paragrafı,
- 37, 38 ve 39 uncu maddeler bağlamında 58 inci madde,
- 59 uncu madde,

hükümlerini uygulamama veya sadece özel vaka ya da durumlarda uygulama hakkını saklı tutacağını belirtebileceği ifade edilmiştir.

Maddenin üçüncü fırfasında; herhangi bir devlet veya Avrupa Birliği'nin, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerini verirken Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildirimle, 33 ve 34 üncü maddelerde atıfta bulunulan davranışlar için cezai yaptırımlar yerine cezai olmayan yaptırımlar sağlama hakkını saklı tutacağını belirtebileceği düzenlenmiştir.

Maddenin dördüncü paragrafında; her taraf Devletin yaptığı çekinceyi Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildirim ile tümüyle veya kısmen geri çekebileceği, bu bildirim, Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten itibaren yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

79. Çekincelerin Geçerliliği ve Gözden Geçirilmesi

Sözleşmenin 79 uncu maddesinin birinci paragrafında; 78 inci maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarında atıfta bulunulan çekincelerin, taraf ülke açısından Sözleşmenin yürürlüğe girdiği günden itibaren beş yıl geçerli olduğu, ancak bu çekincelerin aynı süre zarfında yenilenebileceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; çekincenin bitiş tarihinin on sekiz ay öncesinde Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'nin ilgili Tarafa bitiş tarihini bildireceği, bitiş tarihinden en geç üç ay önce taraf ülkenin, çekincesini sürdürdüğünü, değiştirdiğini veya geri çektiğini Genel Sekretere bildireceği, ilgili taraf Devletçe böyle bir bildirim olmaması halinde Genel Sekreterliği'nin,

çekincesinin otomatik olarak altı aylık bir süre için uzatıldığı hususunda ilgili taraf devleti bilgilendireceği, ilgili taraf devletin bu sürenin bitimine kadar çekincesini sürdürme veya değiştirme niyetine ilişkin bir bildirimde bulunmaması halinde çekincenin zaman aşımına uğrayacağı ifade edilmiştir.

Maddenin son paragrafında; eğer bir taraf devletin, 78 inci maddenin ikinci ve üçüncü paragrafları uyarınca bir çekince koyması halinde, çekincenin yenilenmesinden önce veya talep edilmesi üzerine, ilgili taraf Devletin çekincenin devam etmesini gerektiren nedenleri içeren bir açıklamayı GREVIO ya ileteceği düzenlenmiştir.

80. Fesih

Sözleşmenin 80 inci maddesinin birinci paragrafında; her bir taraf Devletin, herhangi bir zaman diliminde, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir bildirimle Sözleşmeyi feshedebileceği hüküm altına alınmıştır.

Maddenin ikinci paragrafında; bu tür fesihlerin, bildirim Gen. Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk günü yürürlüğe gireceği öngörülmüştür.

81. Bildirim

Sözleşmenin 81 inci maddesinin birinci paragrafında; Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'nin, Avrupa Konseyi üye devletlerine, Sözleşmenin hazırlanmasına katılan üye olmayan devletlere, her imzacıya, her bir taraf Devlete, Avrupa Birliği'ne ve Sözleşmeye katılmaya davet edilen her bir Devlete:

- a. Her bir imza;
- b. Sunulan her onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesi;
- c. 75 ve 76 ncı maddeleri uyarınca Sözleşmenin her yürürlüğe gireceği tarihi;
- d. 72 nci madde uyarınca kabul edilen her değişiklik ve bu tür değişikliğin yürürlüğe girme tarihi;
- e. 78 nci madde uyarınca yapılan her çekince ve geri çekilen her çekince;
- f. 80 inci maddenin hükümleri uyarınca yapılan her fesih;

g. Sözleşmeyle ilişkili olan diğer her eylem, bildiri veya haberleşmeyi bildireceği düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci paragrafında; yukarıdaki hususları tasdiklen, aşağıda imzaları bulunan usulünce yetkili kılınmış temsilcilerin, Sözleşme'yi imzaladıkları belirtilmiştir.

Maddenin son paragrafında; Sözleşmenin, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da, her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca olarak, Avrupa Konseyi arşivlerinde muhafaza edilecek tek nüsha olarak imzalandığı, onaylı nüshalarının Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından Avrupa Konseyi üyelerine, Sözleşmenin hazırlanmasına katılmış üye olmayan devletlere, Avrupa Birliği'ne ve Sözleşmeye katılmaya davet edilen her Devlete gönderileceği vurgulanmıştır.

Ek- İmtiyaz ve Muafiyetler: Madde 66

Maddenin birinci paragrafında; bu ekin, Sözleşmenin 66 ncı maddesinde bahsedilen GREVIO üyelerine ve ülke ziyaret heyetlerinin diğer üyelerine uygulanacağı, bu ekin amacı bakımından "ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri" teriminin, Sözleşmenin 68 inci maddesinin dokuzuncu paragrafında bahsedilen bağımsız ulusal uzmanları ve müteahhissları, Avrupa Konseyi personelini ve Avrupa Konseyi tarafından istihdam edilerek GREVIO ya ülke ziyaretleri boyunca eşlik eden tercümanları kapsayacağı açıklanmıştır.

Maddenin ikinci paragrafında; GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin, diğer üyeleri, ülke ziyaretlerinin hazırlanması ve gerçekleştirilmesi ile ilgili görevlerini yerine getirirken veya bunları izleyen görevlerle ilişkili olarak yolculuk ederken aşağıdaki imtiyaz ve muafiyetlerden yararlanacakları belirtilmiştir:

- a. Şahsi tutuklama veya gözaltına alınmadan ve kişisel eşyalarının haczinden ve resmi yetkili sıfatıyla hareket ederken söyledikleri ya da yazdıkları ifadeler veya gerçekleştirdikleri eylemlerden dolayı yasal işlemlerden muafiyet;
- b. İkamet ettikleri ülkelere giriş ve çıkışlarda ve görevlerine yerine getirdikleri ülkeye giriş ve çıkışlarda hareket serbestliği üzerindeki her türlü kısıtlamadan ve görevlerini yaparken ziyaret ettikleri veya geçtikleri ülkelerde yabancıların tabi oldukları kayıt işlemlerinden muafiyet.

Maddenin üçüncü paragrafında; görevlerinin yerine getirilmesiyle ilgili seyahatleri sırasında, GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin, diğer üyeleri gümrük ve döviz denetim kontrollerinde yabancı hükümetlerin geçici resmi görevlisi olan temsilcilerine tanınan kolaylıklardan yararlanacakları düzenlenmiştir.

Maddenin dördüncü paragrafında; Sözleşmenin uygulanmasının değerlendirilmesiyle ilgili GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri tarafından taşınan belgelerin, GREVIO nun faaliyetiyle ilgili olduğu sürece, dokunulmazlıklarının ihlal edilemeyeceği, GREVIO nun resmi yazışmalarıyla veya GREVIO üyelerinin ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyelerinin resmi haberleşmelerinin hiçbir engelleme veya sansüre tabi tutulamayacağı öngörülmüştür.

Maddenin beşinci paragrafında; GREVIO ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri için tam bir konuşma özgürlüğü ve görevlerinin yerine getirilmesinde tam bir bağımsızlık temin etmek amacıyla, söz konusu kişilerin görevleri sona ermiş olsa dahi, görevlerinin ifşası sırasındaki sözlü ve yazılı ifadeleri ve her türlü fiilleri bakımından yasal işlemlerden muaf tutulacakları ifade edilmiştir.

Maddenin son paragrafında; imtiyaz ve muafiyetlerin, bu ekin birinci paragrafında bahsedilen kişilere kendi şahsi çıkarları için değil, görevlerinin GREVIO nun çıkarları için yerine getirilmesini güvence altına almak üzere tanındığı, bu ekin birinci paragrafında bahsedilen kişilerin ayrıcalıklarının kaldırılmasının, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından, muafiyetin adaleti engelleyici olduğu kanaatine vardığı herhangi bir halde ve muafiyetin GREVIO nun çıkarlarına hanel getirmeden kaldırılabilceği hallerde yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

2.2. TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE POLİTİKASININ KURUMSAL YAPISI

2.2.1. Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtisas ve Araştırma Komisyonu Raporları

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından, ilk olarak, 14.01.1998 tarihinde 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun kabul edilmiştir. Akabinde, TBMM’nin 20. Yasama döneminden sonra Araştırma Komisyonları ile İhtisas Komisyonlarında “kadına yönelik şiddetin önlenmesi” kapsamında muhtelif raporlar

hazırlanarak, konu ile doğrudan ilgili kanunlar kabul edilmiştir. Bu raporlar ile söz konusu kanunlara aşağıda kısaca değinilmiştir.

- TBMM 20. Yasama Döneminde, 752 sıra sayılı Kadının Statüsünün Araştırılarak Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinin Yaşama Geçirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirleri Tespit Etmek Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu.
- TBMM 22. Yasama Döneminde, 1413 sıra sayılı Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu.
- TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun a) Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Varsa Uygulamadaki Noksanlıkların Tespitine İlişkin Alt Komisyonu ile b) Erken Yaşta Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılmasına Dair (2009) Alt Komisyonu Raporu.
- TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 24. Döneminde (2011) hazırladığı Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddet İnceleme Raporu hazırlanmıştır.

Söz konusu raporlarda;

- Kadının insan hakları açısından durumunu güçlendirici yasal düzenlemeler yapılması,
- Şiddet uygulayan bireylerin rehabilitasyona tabi tutulmaları konusunda gerekli bütün yasal ve kurumsal alt yapının oluşturulması,
- Kadına yönelik şiddete karşı alınacak önlemlerin bir ulusal plan çerçevesinde yasal, kurumsal, eğitsel ve kültürel alanlara yönelik, kapsamlı olarak belirlenmesi,
- Toplumsal eşitsizliği azaltmaya yönelik politika ve uygulamaların olması ile kadının ekonomik bağımsızlık kazanmasının teşvik edilmesinin sağlanması,
- Farkındalığı arttırmak adına toplumsal hayatı etkileyen yazılı ve görsel basından yararlanılması, broşürler hazırlanarak yaygın dağıtımının sağlanması, spot filmlerin hazırlanarak TV kanallarında yayınlanmasının sağlanması,
- Aile müessesesinin korunmasına yönelik önlemlerin alınması,
- Mevzuatımızdaki kadın-erkek eşitliğini zedeleyen düzenlemelerin ayıklanması yönünde gerekli çalışmaların yapılması,

- Şiddete uğrayan kadınların başvurabilecekleri, rehberlik ve danışmanlık hizmeti alabilecekleri merkezlerin tanıtımı ile kadınlara yönelik bilinç yükseltme ve eğitim çalışmalarını konusunda ulusal bir bilgilendirme kampanyası yürütülmesi,
- Devletin kadınlara yönelik her türlü şiddet eyleminin önlenmesini bir devlet politikası olarak kabul etmesi ve bu alana yönelik bir bütçe oluşturularak, toplumsal cinsiyete dayalı bütçe analizlerinin yapılması,
- Evlilik öncesi çiftlerin yardım almaları konusunda "Evlilik ve Evlilik Danışmanlığı" hizmetlerinin kurumsallaşması ve yaygınlaştırılması,
- Kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesine yönelik olarak başta erkekler olmak üzere ailenin tüm bireylerinin eğitilmesi ve özellikle öfkenin kontrolü ve kişiler arasında sağlıklı iletişim becerileri konusunda yaygın eğitim programlarının hazırlanması,
- Kadınların istihdam olanakları ve iş kurmak için gereksinim duydukları kredi almalarını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılması,
- İşe alınmada eşitliği sağlayıcı önlemlerin alınması, işyerinde cinsiyete dayalı ayrımcılığın olmaması için işverenlerin ve yöneticilerin gerekirse pozitif ayrımcılık yapması,
- Askerlik eğitiminde, camilerde, kahvehanelerde, çok sayıda erkek çalışan istihdam eden kuruluşlarda kadına yönelik şiddet konusunda erkeklere yönelik zihniyet dönüşümünü sağlayacak eğitim programları düzenlenmesi vb. muhtelif öneriler yer almıştır.

TBMM tarafından 22. Yasama Döneminde yapılan TBMM 22. Yasama Döneminde, 1140 sıra sayılı Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu esas alınarak hazırlanan “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” başlıklı 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinde, Araştırma Raporunda yer alan önerilerle ilgili olarak başlatılacak çalışmalarda sorumlu kurumlar ile işbirliği yapılacak kurum ve kuruluşlar tek tek belirlenerek, söz konusu kurum ve kuruluşların yapacakları iş ve işlemler başlıklar altında sıralanmıştır.

Komisyonumuzca, kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla önceki yasama dönemlerinde de bu ve benzeri konularda oluşturulan Araştırma Komisyonları neticesinde düzenlenen ve yukarıda kısaca değinilen Araştırma Raporları ile İnceleme Raporlarında yer alan tespitler üzerine kamu kurum ve

kuruluşları tarafından yapılan iş ve işlemlerin öğrenilmesini teminen yürütülen çalışmalarda; Bakanlık ile Kurum ve Kuruluşların görev ve sorumluluk alanına giren tespit ve önerilerden; yapılan/yapılmayan iyileştirmeler, düzenlemeler, hukuksal ve yapısal değişiklikler hakkında;

Başbakanlık, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (KOSGEB), Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı (Valilik-Yerel Yönetimler, Emniyet Genel Müdürlüğü), Kalkınma Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Devlet Personel Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Türkiye İş Kurumu, Türkiye İstatistik Kurumu, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından Araştırma Komisyonuna konuya ilişkin bir Rapor sunmaları istenilmiştir.

Bu kapsamda, gelen yazılar değerlendirildiğinde;

Araştırma Komisyonlarının yaptığı bu çalışmaların toplum nezdinde olduğu gibi tüm kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde de farkındalık yaratmış olduğu belirlenmiştir.

Örnek olarak; RTÜK ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği ile hazırlanan Medya Okuryazarlığı Öğretim Programında “İnsan hakları, sorumluluk, etik, mahremiyet ve kişisel güvenlik” gibi konular yer almakta, ayrıca öğrencilerin medya çözümleme ve üretimi etkinliklerinde, cinsiyet ayrımcılığı ve kadın-erkek eşitliği gibi güncel konulara öncelik vermeye dikkat etmeleri gerekliliğinin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca, 03/03/2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun “Yayın hizmeti ilkeleri” başlıklı 8 inci maddesinin birinci fıkrasında “toplumsal cinsiyet eşitliği” konularında düzenlemelere yer verilmiştir.

Milli Savunma Bakanlığı ile ASPB arasında 03 Temmuz 2013 tarihinde imzalanan “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi, İşbirliği ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Protokolü” gereğince düzenlenen eğitim programı kapsamında Jandarma Genel Komutanlığı emrinde askerlik hizmetini yapmakta olan erbaş ve erlere üç dönem/yıl halinde “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele” konusunda eğitim verilmesi

planlanmış olup, 2014 yılında (birinci dönem) 54.099 erbaş ve er, 26.931 acemi erbaş ve er olmak üzere toplam 77.749 erbaş ve er eğitilmiştir. Protokol haricinde İl Jandarma Komutanlıklarınca erbaş ve erlerin bilgilendirilmesi maksadıyla 2012 yılından itibaren 226.468 erbaş ve ere eğitim verilmiş, genel toplamda 304.217 erbaş ve er "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele" konusunda eğitilmiştir.

Kadına Yönelik Şiddet Veritabanı oluşturulmasını teminen, Hacettepe Üniversitesi tarafından yapılan ve TÜİK tarafından resmi istatistiki veri olarak kabul edilen ve birincisi 2008 yılında yapılan "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması", 2014 yılında tekrarlanmıştır.

Aile içi iletişim, kadın hakları, kız çocuklarının eğitimi, çocuk hakları, çocuk ihmal ve istismarı, töre ve namus cinayetleri, çocuk ve kadınlara yönelik şiddet, aile içi şiddet konularında Diyanet İşleri Başkanlığı personeli tarafından toplam 11.504 vaaz verilmiş, 658 hutbe okutulmuştur. İslam ve kadın, aile içi şiddet, kadın hakları, töre ve namus cinayetleri, çocuk hakları, kadın sorunları konularında ise toplam 2.198 konferans, panel, seminer türü sosyal ve dinî faaliyet gerçekleştirilmiştir.

Aile kurumunun korunmasına katkı sağlanması, toplumumuzun aile hakkında dinî açıdan doğru bilgilendirilmesi ve aile bireylerinin sosyal, ekonomik, kültürel değişimler sonucundaki risklere karşı, dinî bilgi ve manevi destek üniteleri ile güçlendirilmesi amacıyla 2011 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı ihdas edilmiştir. İl ve ilçe müftülükleri bünyesinde de Aile ve Dinî Rehberlik Büroları kurulmuştur.

Bu çalışmalar sonrasında TBMM tarafından 08/03/2012 tarihinde 6284 sayılı Kanun kabul edilmiş, söz konusu kanun ile şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Adliyeler bünyesinde "Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Büroları" kurularak, sadece bu alanda ihtisaslaşmış birimlerin söz konusu suçlara bakması uygulaması başlatılmıştır. Bunun yanında, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde şiddet mağduru kadınların haklarının korunmasını teminen "Mağdur Hakları Daire Başkanlığı" kurulmuştur. Ek olarak,

Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı hastaneler bünyesinde “Acil Krize Müdahale Birimi” hizmete sunulmuştur. Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı bünyesinde “Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü” kurulmuştur.

633 Sayılı KHK ile ASPB kurularak, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Bakanlık bünyesine dahil edilmiştir. Bu kapsamda, 14 İilde pilot uygulama olarak Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) hizmete açılarak, şiddet mağduru kadın ve çocuklarına daha iyi hizmet sunumu sağlanmaya başlanmıştır. 2012 yılında ise Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015) yürürlüğe girmiştir.

2.2.2. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

2.2.2.1. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

2.2.2.1.1. Hukuksal Yapı ve Bütçe

03/06/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiştir. 1990 yılında kurulmuş olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü söz konusu KHK ile Bakanlık çatısı altında yeniden yapılandırılmış ve görevleri 9 uncu maddede şu şekilde ifade edilmiştir:

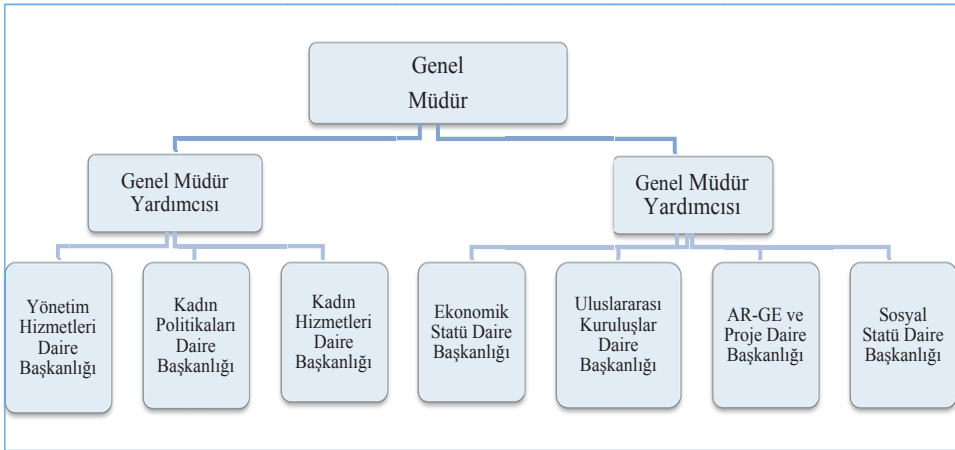
“MADDE 9- (1) Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

- a) Bakanlığın kadınlara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek.
- b) Kadına karşı ayrımcılığın önlenmesi, kadının insan haklarının ve toplumsal statüsünün korunması ve geliştirilmesi, kadının toplumsal hayatın tüm alanlarında etkin hâle getirilmesine yönelik ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi çalışmalarını koordine etmek, belirlenen politika ve stratejileri uygulamak, uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek.
- c) Kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişilerce kadınlara yönelik yürütülen sosyal hizmetlere ilişkin ilke, usûl ve standartları belirlemek ve bunlara uyulmasını sağlamak.
- d) Kadına karşı her türlü ayrımcılığı önlemek ve kadının insan haklarını geliştirmek amacıyla faaliyet ve projeler yürütmek, bu alanda yapılan çalışmalara destek vermek.

- e) Kadının insan hakları konusunda kamuoyunu bilgilendirmek ve aydınlatmak suretiyle toplumsal bilinçlenmeyi geliştirmek.
- f) Kadına yönelik her türlü şiddet, töre ve namus cinayetleri, taciz ve istismarın önlenmesi için çalışmalarda bulunmak, kadının aile ve sosyal yaşamdan kaynaklanan sorunlarının çözümüne destek oluşturmak.
- g) Sağlık, eğitim, kültür, çalışma ve sosyal güvenlik başta olmak üzere bütün alanlarda kadınların ilerlemesini sağlayıcı ve karar mekanizmalarına katılımını artırıcı çalışmalarda bulunmak.
- h) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.”

Genel Müdürlük çalışmaları; toplumsal cinsiyet eşitliği alanında eğitim ve farkındalık artırma, kadın istihdamının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması, kadının sosyal statüsünün yükseltilmesi, kadına yönelik şiddetle mücadele, uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkeler ile işbirliği alanlarında yoğunlaşmaktadır.

Şekil 6’da gösterildiği gibi Genel Müdürlükte, genel müdüre bağlı iki kadın genel müdür yardımcısı ve yedi kadın daire başkanı görev yapmaktadır.

Şekil 6: KSGM Organizasyon Şeması

2015 yılında KSGM’nin bütçesi 118.355.000 TL olup; bütçenin merkez ve kuruluş bazında dağılımı aşağıda Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2: 2015 Yılı KSGM Bütçesinin Merkez ve Kuruluşlar Arasında Dağılımı

KSGM Bütçesi	2015 Bütçesi (TL)
Merkez	8.181.000
Kadın Konukevleri	59.752.000
Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi	50.422.000
Toplam	118.355.000

2.2.2.1.2. Kadının Statüsünün Geliştirilmesi Konusunda Gerçekleştirilen Çalışmalar

Kadına yönelik şiddetin önemli nedenlerinden biri kadının statüsünün düşük olmasıdır. Dolayısıyla bir sonuç olan kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarının incelenmesinde kadının statüsünün yükseltilmesi alanında yürütülen çalışmalara yer verilmesi önemlidir.

Söz konusu çalışmalar, farklı alanlarda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların görev alanı ile kesişmektedir. Ancak, 633 sayılı KHK'nın 9 uncu maddesinde belirtilen “kadının toplumsal hayatın tüm alanlarında etkin hâle getirilmesine yönelik ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi çalışmalarını koordine etmek, belirlenen politika ve stratejileri uygulamak, uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek” görevi çerçevesinde bu çalışmalarda KSGM de farklı aşamalarda rol almaktadır. Özellikle kadınların eğitim, istihdam, sağlık, siyaset ve karar alma mekanizmalarına katılım gibi bazı temel alanlara erişimlerinin önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik ulusal hedefleri belirleyen iki temel politika dokümanı olan ulusal eylem planları, KSGM tarafından hazırlanmış ve yürürlüğe konularak ilgili taraflarla paylaşılmıştır. Bu çerçevede ulusal eylem planlarının kısa bir özetinden sonra 2002-2014 yılları arasında kadın konusunda yasal alanda ve söz edilen diğer alanlarda ilgili kurumlar ve KSGM tarafından yürütülen/desteklenen çalışmalar aşağıda açıklanmıştır.

2.2.2.1.2.1. Ulusal Eylem Planları

A. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013)

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde yaşanan gelişmelerden biri toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının kamusal alanda devlet tarafından uygulanması gereğidir. Toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığının ana plan ve programlara yerleştirilmesinde devletlerin sorumlu olduğu, taraf

olunan uluslararası sözleşme ve kararlarda açıkça belirtilmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği demokrasinin temel ilkesi, sürdürülebilir kalkınmanın da koşullarından birisidir.¹⁴⁸

Toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışının yerleştirilmesi sosyo-ekonomik ve siyasal göstergelere yansıyan eşitsizliklerin giderilmesi açısından son derece önemlidir. Kadınların sosyal ve ekonomik konumlarını iyileştirmek için sorumluluğu bulunan tüm taraflarca çalışmalar yapılması ve olumsuz göstergelerin iyileştirilmesi gerekmektedir. Yapılacak çalışmalara yön göstermesi ve temel oluşturması açısından toplumsal cinsiyet eşitliği ulusal eylem planları önemli bir araçtır.

Ülkemizde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik ilk Ulusal Eylem Planı, 1995 yılında gerçekleştirilen Dördüncü Dünya Kadın Konferansının hemen ardından, 1996 yılında o zamanki adıyla Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğünün koordinasyonunda tüm tarafların katılımı ile hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Bu eylem planında çeşitli alanlarda kadınların mevcut statüsü tanımlanmış ve hedeflerin yanı sıra bu hedeflere ulaşmak amacıyla gerçekleştirilecek faaliyetler belirlenmiştir. Söz konusu taahhütlerin bir devamı olarak görülebilecek 2008-2013 yıllarını kapsayan yeni eylem planı ile kadın ve erkeklerin değişen sosyal durumları ve kaydedilen gelişme doğrultusunda öncelikler ve uygulama politikaları yeniden tanımlanmıştır.¹⁴⁹

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013) kadın ve erkeklerin yaşamlarının çeşitli alanlarında toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi amacıyla hedef ve uygulama stratejilerinin yanı sıra temel politika yapıcılarını da tanımlayan entegre politika dokümanıdır ve nihai hedefi kadına karşı ayrımcılığı önlemek ve kadınların sosyal ve ekonomik konumlarını iyileştirmektir. Bu nedenle Ulusal Eylem Planı uygulamada varlığını sürdüren ve pek çok göstergede belirgin bir şekilde görülen toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin giderilmesinde önemli bir araçtır.

¹⁴⁸ Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2008), Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013), <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/54296c50369dc32358ee2c4f/Ulusal%20Eylem%20Planını%20görmek%20için%20tıklayınız.pdf> (Erişim: 28.04.2015)

¹⁴⁹ Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2008), Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013), s.10, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/54296c50369dc32358ee2c4f/Ulusal%20Eylem%20Planını%20görmek%20için%20tıklayınız.pdf> (Erişim: 28.04.2015),

Plan, Pekin Eylem Platformu’nda ele alınan kritik alanlar esas alınarak düzenlenmiştir. Bu çerçevede, Eylem Planı eğitim, ekonomi, yoksulluk, yetki ve karar alma sürecine katılım, sağlık, medya, çevre ve kurumsal mekanizmalar konularından oluşmuştur. Ayrıca, bu alanların her biri için mevcut durumu tanımlayan, toplumsal cinsiyet eşitliğine ulaşılmasının önündeki engelleri analiz eden; amaçlar, hedefler ve somut uygulama stratejilerine yer veren kapsamlı politika dokümanları hazırlanmıştır. Politika dokümanlarının hazırlanması sürecinde ilgili kamu kurumları, meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan altı ayrı çalışma grubu oluşturulmuştur. Plan kapsamında belirlenen eylem hedefleri şunlardır:¹⁵⁰

- Kadınların ilerlemesini sağlayacak kurumsal mekanizmalar oluşturulacak, var olan mekanizmaların kapasiteleri güçlendirilecektir.
- Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusunda erkeklerin farkındalığı ve duyarlılığı artırılabacaktır.
- Kalkınma Planı hedefleri dahilinde eğitimin her kademesinde kız çocuklarının okullulaşma oranları (kayıt, devam ve tamamlama) arttırılacaktır.
- Eğitimin her kademesinde fiziki ve teknik kapasite arttırılacaktır.
- Yetişkinler arasında “Kadın Okuryazarlığı” arttırılacaktır.
- Eğitimciler, eğitim programları ve materyalleri “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği”ne duyarlı hale getirilecektir.
- 9.Kalkınma Planı hedefleri dahilinde tüm taraflarca kadın istihdamının artırılmasına yönelik çalışmalara hız verilecektir.
- Kırsal kesimdeki kadınların ekonomik konumları iyileştirilecektir.
- İşgücü piyasasında cinsiyet ayrımcılığı ile mücadele edilecek, kadın ve erkek arasında ücret farklılıklarının azaltılması sağlanacaktır.
- İstihdam dışında kalan yoksul kadınların konumlarını iyileştirici çalışmalar yapılacaktır.
- Yoksullukla mücadele eden sorumlu kuruluşlar arasında koordinasyon güçlendirilecektir.
- Yetki ve karar alma süreçlerinde kadın temsiliyetinin artırılması için farkındalık yaratılacak, bilgi ve bilinç düzeyi arttırılacaktır.

¹⁵⁰ Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2008), Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı(2008-2013), ss.25-67, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/54296c50369dc32358ee2c4f/Ulusal%20Eylem%20Planını%20görmek%20için%20tıklayınız.pdf> (Erişim: 28.04.2015),

- Kadınların siyasal hayata katılımı ile yetki ve karar alma süreçlerinde yer almasına katkıda bulunacak düzenlemeler yapılacaktır.
- Kamu politikaları kadın-erkek eşitliğini sağlar hale getirilecektir.
- Kadınların sağlık hizmetlerine erişim koşulları ve verilen hizmetlerin kalitesinin iyileştirilmesi için politika geliştirme dahil gereken tüm önlemler alınacaktır.
- Sağlık konusunda doğru davranış ve tutum geliştirilecektir.
- Kadın sağlığına ilişkin araştırmalar, bilimsel çalışmalar ve bilgiler yaygınlaştırılacaktır.
- Medyada toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlılığın geliştirilmesi ve medyadaki cinsiyetçi temsillerin dönüştürülmesi için sektörde çalışanların (her kademedeki) ve ilerleyen dönemde çalışma potansiyeline sahip olan bireylerin konuya ilişkin farkındalıkları arttırılacak ve uygulamalar izlenecektir.
- Medya sektöründe çalışan kadın oranı ve karar alma noktalarında temsiliyetleri arttırılacaktır.
- Kadınların internet ve bilgisayar gibi yeni iletişim teknolojilerini de kapsayacak şekilde tüm iletişim araçlarına erişimi ve kullanılabilirliği arttırılacaktır.
- Çevre verilerinin cinsiyet temelinde ayrımlaştırılması, kadın ve çevre konusunda araştırma ve bilimsel çalışmaların artırılması sağlanacaktır.
- Kadınların çevre konusunda alınacak kararlarda etkin olmaları sağlanacaktır.
- Çevre politikalarının etkin uygulanmasında kadınların rolü güçlendirilecektir.
- Başta kırsal kesim kadını olmak üzere kadınlar kırsal ve kentsel olumsuz çevre koşullarına karşı korunacak, güçlendirilecek ve yaşam standartları yükseltilecektir.

Söz konusu hedefler kapsamında bu hedeflerin hayata geçirilmesini sağlamak üzere stratejilere yer verilmiş olup; her bir stratejinin gerçekleştirilmesinden sorumlu olan ve işbirliği yapılması gereken kurum ve kuruluşlar belirlenmiştir. Eylem Planının uygulanmasının izlenmesinde altışar aylık dönemlerde ilgili tarafların Planın uygulanmasına ilişkin değerlendirmelerinin alınması yöntemi benimsenmiştir.¹⁵¹Söz konusu Planın uygulama dönemi sona ermekle birlikte; yeni planın yürürlüğe girmesi yönündeki çalışmalar devam etmektedir.

¹⁵¹İzleme ve Değerlendirme Toplantıları Raporları için bkz: <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/ulusal-eylem-planlari/izleme-ve-degerlendirme-raporlari> (Erişim: 28.04.2015)

B. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)

Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlar çok katmanlıdır. Kadına yönelik şiddet her şeyden önce kadının fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da cinsel yönden zarar görmesi ile sonuçlanmaktadır. Bu haliyle kadına yönelik şiddet bir insan hakkı ihlali, bir halk sağlığı sorunu; kadının yaşama, kendini güvende hissetme, eğitim, iş ve sosyal hayata katılma gibi haklarını ve yaşam aktivitelerini elinden alan bir olgudur.

Kadına yönelik şiddetin topluma yönelik etkileri de bulunmaktadır. Kadına yönelik şiddet her şeyden önce toplumdaki mevcut şiddetin artmasına neden olmakta, günümüzde uluslararası bir standart ve norm haline gelen toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının insan hakları ve çocuk haklarını ihlal etmekte; bu hakların önünde bir engel oluşturmaktadır.

Ulusal ve uluslararası alanda yaşanan tüm gelişmelere rağmen, kadına yönelik şiddet tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çözümlenmesi gereken bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Bu sorunla mücadelenin devlet, sivil toplum, medya ve özel sektör gibi birçok tarafın bütüncül yaklaşımı temelinde, uzun soluklu ve kararlı bir şekilde, kesintisiz sürdürülmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarına yön göstermesi ve temel oluşturması açısından ulusal eylem planları önemli bir araçtır. Bu çerçevede, ilk olarak 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nin “Kadına Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar” bölümünün “Hizmet Kurumları” alt başlığı altındaki 9 uncu maddesi ile Ulusal Eylem Planı hazırlama yükümlülüğü KSGM'ye verilmiştir. Söz konusu yükümlülük uyarınca “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010” uygulamaya konmuştur.

Ulusal Eylem Planı kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadeleye ilişkin altı temel alanda iyileştirmeler hedeflenmiştir. Söz konusu alanlar;

- Yasal düzenlemeler,
- Toplumsal farkındalık ve zihinsel dönüşüm,
- Kadının sosyo-ekonomik konumunun güçlendirilmesi,
- Koruyucu hizmetler,
- Tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri ve

– Sektörler arası işbirliği'dir.

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele çerçevesinde hazırlanan Ulusal Eylem Planının amacı, ülkemizde aile içinde kadına yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin tüm tarafların işbirliği ile uygulamaya konulmasıdır. Bu çerçevede belirlenen hedefler şunlardır:

- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapılması ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak,
- Aile içi şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak,
- Kadının sosyo-ekonomik konumunun güçlendirilmesine yönelik düzenlemeleri yapmak ve uygulanmasını sağlamak,
- Aile içinde şiddet gören kadına ve varsa çocuklarına yönelik ulaşılabilir koruyucu hizmetlerin düzenlemesi ve uygulanmasını sağlamak,
- Aile içinde şiddet gören kadına ve şiddet failine yönelik tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerini düzenlemek ve uygulanmasını sağlamak,
- Aile içinde şiddet gören kadına ve varsa çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunda kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası işbirliği mekanizmasını kurmak.

Ulusal Eylem Planı'nın (2007-2010) uygulama süresinin dolması nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluşların katılımlarıyla, İstanbul Sözleşmesi ışığında, yeni gelişmeler ve ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)” hazırlanmıştır. Planın uygulanması KSGM koordinasyonunda ilgili tarafların temsilcilerinin bir araya geldiği altışar aylık dönemlerde düzenlenen İzleme ve Değerlendirme Toplantıları vasıtasıyla yapılmaktadır.¹⁵²

Söz konusu Plan ile toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin 5 temel alanda iyileştirme hedeflenmiştir. Söz konusu alanlar;

- Yasal düzenlemeler,
- Farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümünün sağlanması,

¹⁵²İzleme ve Değerlendirme Toplantıları Raporları için bkznz: <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/ulusal-eylem-planlari/izleme-ve-degerlendirme-raporlari> (Erişim: 28.04.2015)

- Koruyucu hizmet sunumu ve şiddet mağdurlarının güçlendirilmesi,
- Sağlık hizmetlerinin sunumu,
- Kurum/kuruluşlar arası işbirliğidir.

Eylem Planının amacı, ülkemizde kadına yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin tüm tarafların işbirliği ile uygulamaya konulmasıdır. Bu çerçevede belirlenen hedefler şunlardır:

- Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapmak ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak,
- Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak,
- Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına ve şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunanlara yönelik sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi ve uygulanması,
- Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası işbirliği mekanizmasını güçlendirmektir.

2016-2019 döneminde uygulanmak üzere yeni eylem planı hazırlıkları devam etmektedir. “2016-2019 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı”nın İstanbul Sözleşmesi başta olmak üzere uluslararası sözleşmeler, mevzuat, 6284 sayılı Kanunun Etki Analizi sonuçları ve Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu rapor sonuçları dikkate alınarak hazırlanması planlanmaktadır. Eylem Planı’nın ayrıca, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının sorumluluklarını yerine getirmesini sağlayacak etkin bir izleme ve değerlendirme mekanizması içermesi sağlanacaktır. Yeni Eylem Planı;

- Yasal düzenlemeler
- Farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümünün sağlanması
- Koruyucu hizmet sunumu ve şiddet mağdurlarının güçlendirilmesi
- Sağlık hizmetlerinin sunumu
- Kurum kuruluşlar arası işbirliği
- Şiddet uygulayana yönelik hizmetler alanlarında düzenlenecektir.

Kadına Yönelik Şiddet Ulusal Eylem Planı (2016-2019)'nın amacı, ülkemizde kadına yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin tüm tarafların işbirliği ile uygulamaya konulmasıdır. Ulusal Eylem Planının hedefleri ise;

- Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun başta olmak üzere gerekli yasal düzenlemeleri ve yasal mevzuattaki iyileştirmeleri yapmak, ikincil mevzuatı tamamlamak ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak,
- Türkiye'nin ilk imzalayan ülke olduğu İstanbul Sözleşmesi'nden kaynaklanan yükümlülüklerin hayata geçirilmesi amacıyla kurum ve kuruluşların mevzuatlarında ve idari yapılanmalarında gerekli düzenlemeleri yapmak,
- Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak, mevcut faaliyetleri yaygınlaştırmak,
- Şiddete uğrayan kadına, çocuk/çocuklarına yönelik sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi ve uygulanmasını sağlamak,
- Şiddete uğrayan kadına, çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası işbirliği mekanizmasını güçlendirmek,
- Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kurumlar arası işbirliği mekanizmalarını güçlendirmek,
- Şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali bulunan kişiye yönelik hizmet veren kuruluşların sayıları ve hizmet kapasiteleri artırmak ve tedbir kararının uygulanmasının zorunlu tutulması için yasal düzenlemeler yapılmasına yönelik çalışmalar yapılmasını sağlamaktır.

2.2.2.1.2.2. Mevzuat Alanında Yürütülen Çalışmalar¹⁵³

Ülkemizde kadın hakları konusundaki çalışmalar uzun bir geçmişe sahip olmakla birlikte son yıllarda bu alana ilişkin yasal çerçeve genişletilmiş ve kadınların toplumdaki konumunu güçlendirmeyi hedef alan politikalar yaygınlaştırılmıştır. Bu kapsamda başta **Anayasa** olmak üzere **Türk Ceza Kanununda, Türk Medeni Kanununda ve İş Kanununda** pek çok

¹⁵³Detaylı bilgi için raporun bkz. Bölüm 2.1.1 "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye Yönelik Ulusal Mevzuat"

düzenleme gerçekleştirilmiştir. Söz konusu düzenlemelerin gerçekleştirilmesinde KSGM aktif rol oynamıştır.

2.2.2.1.2.3. Eğitim Alanında Yürütülen Çalışmalar

KSGM tarafından eğitim alanında yürütülen çalışmalar daha çok, kız çocuklarının eğitimden yararlandırılmaları amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği protokollerinin hazırlanması ile toplumda kız çocuklarının eğitimine yönelik farkındalığın artırılması için gerçekleştirilen projelere dahil olunmasıdır.

Bu kapsamda; kız çocuklarının eğitim imkanlarından daha fazla yararlanmaları amacıyla “Haydi Kızlar Okula Kampanyası”, “Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı”, “Okul Öncesi Eğitimin Güçlenmesi Projesi”, “Baba Beni Okula Gönder”, “Kardelenler”, “Ana-kız Okuldayız” gibi proje ve kampanyalar gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, Şartlı Eğitim Yardımı ile yoksul kız çocuklarına ve ortaöğretime devam eden öğrencilere karşılıksız eğitim yardımları sağlanmaktadır. Yapılan ödemelerde ise hem kız çocuklarına pozitif ayrımcılık uygulanmakta hem de ödemeler anneye yapılmaktadır.

MEB tarafından hazırlanan “İlköğretime Erişim ve Devamının İzlenmesi İşbirliği Protokolü” ilgili kamu kurumları ile MEB arasında imzalanmıştır. Bununla birlikte, okulu bulunmayan nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde bulunan ilköğretim çağındaki kız ve erkek çocuklar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarda bulunan öğrencilerin daha kaliteli eğitim-öğretim imkanına kavuşturulması, eğitimde fırsat ve imkan eşitliğinin sağlanması amacıyla, “Taşımali İlkokul, Ortaokul ve Ortaöğretim Uygulaması” yürütülmektedir.

Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasıyla birlikte MEB’in 2010-2014 Stratejik Planında kız çocuklarının okullandırılmasına özel önem verilmeye devam edileceği, cinsiyet ayrımcılığı ve çocuk hakları konularında çalışmalar yürütüleceği, ortaöğretimde kızların eğitime erişimini daha da arttırmak için kız-erkek brüt okullaşma oranları arasındaki %8,91 olan farkın 2014 yılı sonuna kadar %2’nin altına düşürüleceği, kızların pansiyon ve burs hizmetlerinden daha çok yararlanmalarının sağlanacağı ifade edilmiştir. Stratejik amaçlardan birinin “Ortaöğretimde cinsiyet ve bölgesel farklılıkları giderici bir biçimde okullaşma oranını AB düzeyine çıkarmak” olması da konuya verilen önemin bir diğer göstergesidir.

Zorunlu eğitim çağında olup çeşitli sebeplerle öğrenimlerini yaşlılarıyla birlikte zamanında yapamamış, okula hiç kayıt olmamış ya da sürekli devamsız olan 10-14 yaş grubundaki çocuklara, eğitimlerine akranları ile birlikte devam etme yeterliliği kazandırarak, ilköğretime devamlarının sağlanması amacıyla “Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı” başlatılmıştır. Bu program kapsamındaki öğrencilerin %67’sini kız çocukları oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, başta kadınlar olmak üzere insan kaynağının geliştirilmesi ve iş piyasasına giriş için orta öğretim seviyesinde okullaşmanın artırılması amacıyla 2009 yılında “Özellikle Kız Çocuklarının Okullaşmasının Artırılması Projesi” başlatılmıştır.

MEB tarafından ilerleyen dönemde başlatılacak olan “Eğitimde Cinsiyet Eşitliğinin Desteklenmesi Projesi” ile cinsiyet kalıp yargılarının olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması, toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sağlanması, okullarda kız ve erkek çocuklar için cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi ve toplumsal cinsiyete duyarlı yaklaşımın eğitim sistemine yerleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bununla birlikte MEB tarafından “Aile Eğitim Programları”, “Anne, Baba, Çocuk Eğitimi Projesi”, “Aile Sağlığı Eğitimi Projesi” ve “Baba Destek Eğitim Programları” yürütülmektedir. Söz konusu proje ve programlar dahilinde; aile içi iletişimin güçlendirilmesi, temel iletişim becerileri, birlikte yaşama, vatandaşlık, insan hakları, sağlık gibi konularda eğitimler verilmektedir. Söz konusu eğitim programları ile kadınların toplumsal fırsatlardan eşit biçimde yararlanmalarının sağlanması ve kadının insan haklarının korunması ile kadına yönelik şiddetle mücadele konularında koruyucu, önleyici hizmetlerin yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

Tüm bunların yanı sıra Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013) hedef ve stratejilerini gerçekleştirmek amacıyla MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesinde MEB’e bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulacak kitapların eğitimciler tarafından elektronik olarak değerlendirileceği bir sistem geliştirilmiştir.

2.2.2.1.2.4. Kadınların İşgücüne Katılımı ve İstihdam Alanında Yürütülen Çalışmalar

Kadın istihdamının artırılmasına yönelik çalışmalar KSGM’nin ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği kapsamında yürütülmektedir.

Bu çerçevede İŞKUR koordinatörlüğünde, 2006-2007 yıllarında yürütülen Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı-IPA çerçevesindeki İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı'nın hazırlık komitelerinde KSGM tarafından katkı sunulmuştur. Bununla birlikte, KSGM, İnsan Kaynakları Operasyonel Programının Sektörel İzleme Komitesinde yer alarak yapılan çalışmalarda katkı sağlamış ve Program kapsamında periyodik olarak hazırlanan raporlara ve planlara görüş vermiştir. Ayrıca, Türkiye’de kadın istihdamının geliştirilmesine yönelik olarak İŞKUR ve AB Komisyonu işbirliği ile “Aktif İşgücü Programları Projesi” yürütülmüştür. Proje ile 15-29 yaş arası, işsiz kadın ve gençlerin işgücü piyasasına katılımını ve istihdam seviyelerini artırmak için 28 ilin aktif işgücü piyasası tedbirlerini tasarlama ve uygulama kapasitelerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. KSGM’nin de Yürütme Komitesinde yer aldığı Proje’nin hedef gruplarından birisi de kadınlardır. Bu çerçevede kadın istihdamının geliştirilmesine katkıda bulunmak üzere 30 adet proje desteklenmiş olup, bu projelerden toplam 19.780 kadın yararlanmışır

KEFEK tarafından kadın kooperatiflerinde yaşanan sorunlara çözüm üretmek amacıyla yapılan toplantı sonucunda belirlenen somut çözüm önerilerine ilişkin mevzuat çalışması yapılmak üzere ASPB koordinatörlüğünde, 18 Haziran 2012 tarihinde bir çalışma grubu toplantısı yapılmıştır. Toplantıda belirlenen çözüm önerilerine ilişkin olarak ASPB tarafından hazırlanmış olan mevzuat değişikliği önerileri Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü’ne iletilmiştir.

Hazırlık çalışmalarında KSGM’nin de rol aldığı kadın girişimcilerin karşılaştıkları temel sorun alanlarından biri olan finansal kaynak sorununun çözümü amacıyla Kredi Garanti Fonu (KGF) ve Halkbank arasında kadın girişimciliğini desteklemek amacıyla “İlk Adım Kredisi Kefalet Desteği Protokolü” imzalanmıştır.

Ayrıca, Avrupa İstihdam Stratejisinin 4 boyutundan birini kadın erkek eşitliği oluşturmaktadır. Bu amaçla AB İstihdam Stratejisine dahil olmak üzere ÇSGB tarafından Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023) hazırlanmıştır. KSGM’nin de çalışmalarında görev aldığı söz konusu Strateji Belgesinde kadınların işgücüne katılım oranının 2023 yılına kadar yüzde 41 düzeyine çıkarılması hedeflenmektedir.

Haziran 2012’de, Dünya Ekonomik Forumu Türkiye Cinsiyet Eşitliği Görev Gücü (İş’te Eşitlik Platformu), Türkiye’nin ekonomik katılım ve fırsatlar uçurumunu önümüzdeki 3 yıl içerisinde %10’a kadar azaltmak amacıyla çalışmalarını koordine etmek ve üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmek için ASPB himayesinde oluşturulmuştur. Söz konusu platform kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, medya ve Dünya Ekonomik Forumu işbirliğini kapsayan çok paydaşlı bir yapıdan oluşmaktadır. 2013 yılında, ulaşılması gereken nihai hedefin yaklaşık %31’i gerçekleştirilmiştir. 6 Mart 2014 tarihinde Kayseri’de İş’te Eşitlik Platformunun ikinci lansmanı gerçekleştirilerek platformun Anadolu’ya yaygınlaştırılması hedeflenmiştir. Platform çalışmaları Birleşmiş Milletler 58. Kadının Statüsü Komisyonu (KSK) çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen yan etkinliklerde iyi uygulama örneği olarak sunulmuştur.

Ayrıca, İsveç Uluslararası Kalkınma ve İşbirliği Ajansı (SIDA) fon kaynağı, Dünya Bankası aracılığı ile kullanılarak kadınların işgücü piyasasına erişimini arttırmak amacıyla yürütülmekte olan “Türkiye’de Kadınların Ekonomik Fırsatlara Erişiminin Artırılması” Projesi, “Kanit Temelli Politika Oluşturmanın Güçlendirilmesi”, “Bilgi Paylaşımı ve Farkındalık Artırma” ve “Kadın Kooperatiflerinin Desteklenmesi” olmak üzere üç bileşenden oluşmaktadır.

UNDP, UNWOMEN ve Sabancı Üniversitesi tarafından ve işbirliği kurumları içerisinde ASPB’nin de yer aldığı “BM Kadınların İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı: Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme” Projesi yürütülmektedir. Proje ile, yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliği taahhütlerinin uygulanmasının hızlandırılması, yerel yönetimlerin ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik çalışan kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi ve toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme uygulamasının yerel yönetimlerde yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

Öte yandan, ilgili kurumlarla yürütülen çalışmalar yapılan protokollerle işbirliğini güçlendirmekte ve kadın istihdamının artırılmasına katkı sağlamaktadır. Bu çerçevede;

– ASPB ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı arasında "Kadınlar, Engelliler, Gazi ve Şehit Yakınlarına Yönelik Girişimcilik Faaliyetlerinin Geliştirilmesi ve Kadın İstihdamının Artırılmasını Öngören İşbirliği Protokolü" kapsamında kadın girişimciliğini desteklemeye yönelik stratejiler belirlenmiştir. Bununla birlikte iş ve aile yaşamının uzlaştırılmasına yönelik önlemler çerçevesinde organize sanayi bölgelerinde çalışan kadınların çocuklarını

birakabilecekleri kreşlerin açılmasının teşvik edilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması öngörülmektedir. Bu çerçevede ASPB, Bilim Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Borusan Holding arasında “Annemin İşi Benim Geleceğim” Projesinin hayata geçirilmesi için işbirliği Protokolü imzalanmıştır. Protokol kapsamında 2017 yılı sonuna kadar 10 farklı ildeki (Adıyaman, Afyonkarahisar, Malatya, Şanlıurfa, Ordu-Fatsa, Karaman, Balıkesir, Çorum, Mardin, Diyarbakır) organize sanayi bölgesinde kreş yapılması planlanmaktadır. Bu amaçla Proje kapsamında ilk kreş açılışının 25 Temmuz 2014’te Adıyaman’da gerçekleştirilmiştir.

– ASPB ile ÇSGB arasında; “İstihdam, Çocuk İşçiliği ve Sosyal Yardımlar Konularında İşbirliği Protokolü” 17 Şubat 2012 tarihinde imzalanmıştır. Protokolde; iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması ve bu çerçevede kreş hizmetlerinin yaygınlaştırılması, işsizlere yönelik İŞKUR tarafından uygulanan işgücü yetiştirme kurslarına ilişkin eğitim modüllerine toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının insan hakları, çalışma yaşamında haklar, kadına yönelik şiddetin önlenmesi, aile eğitimi, konularına yer verilmesi için çalışmalar yapılması ve mevsimlik gezici tarım işçileri olarak çalışan kadınların çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması, şiddet mağduru, tahliyesine bir yıldan az kalmış, kocası ölmüş, kocası tarafından terk edilmiş, kocası cezaevinde olan veya boşanmış kadınların İŞKUR’a erişiminin sağlanması gibi kadınların ekonomik yaşama katılımlarının artırılmasına ve güçlendirilmesine önemli katkı sağlayacak hususlara yer verilmiştir.

– ASPB ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği arasında imzalanan Kadın Çiftçi Eğitimi İşbirliği Protokolü ile kırsal alanda yaşayan ve çiftçilikle uğraşan kadınların tarım, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet, kişi hak ve özgürlükleri konularında eğitilmesi ve kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

– ASPB ile Intel Teknoloji Hizmetleri Limitet Şirketi ve Türkiye Kadın Girişimciler Derneği arasında 27 Aralık 2012 “Genç Fikirler Güçlü Kadınlar Projesi” işbirliği Protokolü imzalanmıştır. Türkiye’de kadınların konumlarının güçlendirilmesi ve bölgesel ekonomik kalkınmaya katılımlarına yönelik bilinç ve fırsat yaratmayı amaçlayan proje kapsamında; 18-30 yaş arası kadınlar aracılığıyla özellikle kaynaklara erişimin sınırlı olduğu kesimlerde kadınların konumlarının güçlendirilmesi ve kadına karşı ayrımcılığın önlenmesine yönelik olarak teknoloji kullanımı ile yenilikçi çözüm önerileri ve/veya sosyal girişimcilik projelerinin üretilmesi öngörülmektedir.

2.2.2.1.2.5. Sağlık Alanında Yürütülen Çalışmalar

KSGM, Sağlık Bakanlığı tarafından, kadına yönelik olarak yürütülen çalışmalara sağlık alanında kadınların haklarını gözetken politikalar oluşturulması yönünde katkı sunmaktadır.

Bu kapsamda, önemli çalışmalardan biri olan Sağlık Sektörü İçin Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Ulusal Stratejik Eylem Planı 2005-2015'te belirlenen öncelikli müdahale alanlarına göre daha önce belirlenen programlar yeniden oluşturulmuştur. 81 ilde doğum öncesi bakım, doğum ve sezaryen, doğum sonrası bakım, acil obstetrik bakım yönetimi klinik rehberleri uygulamaya geçirilmiş ve ülke genelinde sağlık personeli tarafından standart ve kaliteli hizmet verilmesi amaçlanmıştır.

Acil Obstetrik Bakım programı çalışmaları da obstetrik komplikasyonlarda anneye ve bebeğe müdahale, güvenli sevk, güvenli kan nakli, sektörler arası işbirliği komponentleri ile devam etmektedir. Program kapsamında oluşturulan üç eğitim modülü olan "Yönetici Kolaylaştırıcı Uyum Eğitimi, Destek Personel Uyum Eğitimi ve Klinisyen Eğitimi" modülleri ile eğitim çalışmaları sürdürülmektedir. Öncelikli 5 pilot il uygulaması ardından program anne ölümlerinin yüksek olduğu iller başta olmak üzere 81 ile yaygınlaştırılmıştır.

Diğer taraftan, 2007 yılında oluşturulan Anne Ölümleri Veri Sistemi kapsamında; her anne ölümü öncelikle her ilde oluşturulan İl Anne Ölümleri İnceleme Komisyonunda değerlendirilmektedir.

Ayrıca, ASPB tarafından yapılan sağlık desteklerinin yanında, nüfusun en muhtaç kesimine dahil olan ailelerin çocuklarının ve anne adaylarının temel sağlık hizmetlerine tam olarak erişimini hedef alan bir sosyal güvenlik ağı oluşturmak amacıyla, ülke genelinde Şartlı Sağlık Yardımları uygulanmaktadır.

2.2.2.1.2.6. Siyaset ve Karar Alma Mekanizmalarına Katılım Alanında Yürütülen Çalışmalar

KSGM, kadınların siyaset ve karar alma mekanizmalarına katılımlarını artırmaya yönelik olarak çeşitli panel ve çalıştaylar yoluyla bilinç ve farkındalık artırıcı faaliyetler yürütmektedir.

Bu kapsamda, özellikle 5 Aralık Kadınların Seçme ve Seçilme Haklarını Elde Etmelerinin Yıldönümünde kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kadın yerel yönetim temsilcileri ve kadın milletvekillerinin katılımıyla çeşitli etkinlikler yürütülmektedir. Örneğin 79. Yıldönümü kapsamında, kadınların yetki ve karar alma mekanizmalarına katılımlarının artırılmasına ilişkin olarak iyi uygulama örnekleri ve konuya ilişkin bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak amacıyla, KSGM koordinasyonunda, KEFEK, AB Bakanlığı ve Avrupa Komisyonu (TAIEX) işbirliğiyle 2013 yılında “Kadınların Yetki ve Karar Alma Mekanizmalarına Katılımı” konulu bir TAIEX Çalıştayı düzenlenmiştir.

2.2.2.1.3. Şiddetle Mücadele Alanında Yürütülen Çalışmalar

Kadına yönelik şiddetle mücadele alanında KSGM olarak kapsamlı çalışmalara yer verilmektedir. Bu bağlamda, ilgili kurumlarla işbirliği protokolleri hazırlanmış, ülke genelinde geniş ölçekli araştırmalar gerçekleştirilmiş, şiddet alanında hizmet veren personele yönelik eğitimler ile alternatif hizmet modellerinin geliştirilmesi ve farklı uygulama örnekleri konularında çalıştaylar düzenlenmiştir. Bununla birlikte, kurumsal hizmet kapasitesinin artırılması amacıyla çeşitli projeler yürütülmektedir.

2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi çerçevesinde sorumlu/ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından koordinatör kurum olan KSGM’ye iletilen üç aylık dönemlere ilişkin faaliyet raporları hazırlanarak Genel Müdürlük web sayfasında yayınlanmaktadır. Ayrıca Genelge gereğince, KSGM koordinatörlüğünde kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ile 2007 yılında oluşturulmuş olan “**Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi**” şimdiye dek 7 kez toplanmıştır. Yine 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi gereğince, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ile “**Eğitim Protokolleri**” imzalanmıştır. Ayrıca, Milli Savunma Bakanlığı ile “**Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi, İşbirliği ve Eşgüdümün Artırılmasına Dair Protokol**” 03.07.2013 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Protokol kapsamında ilk aşama olan Uzman Eğitici Eğitim Programı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, “**Aile İç Şiddet Mağdurlarına ve Mağdur Çocuklara Yönelik Verilen Hizmetlerin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması ve İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Protokol**”; KSGM, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğü arasında,

22 Ekim 2009 tarihinde imzalanmıştır. Söz konusu Protokol çerçevesinde; ülke genelindeki tüm polis merkezlerine Pol-Net üzerinden “Aile İçi Şiddet Olayları Kayıt Formu” iletilmiş, “Kadına Yönelik Aile içi Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Eğitimler Uzman Eğitici Yetiştirme Projesi” gerçekleştirilmiştir.

Türkiye’de kadına yönelik şiddetin yaygınlığının tespit edilerek politikalara yön vermesi amacıyla 2008 yılında KSGM yürütücülüğünde “**Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması**” gerçekleştirilmiştir. Söz konusu araştırma ile kadına yönelik şiddet konusunda geniş kapsamlı ilk resmi verilere ulaşılmıştır. Araştırma 2014 yılında yinelenmiştir.

Her yıl 25 Kasım Kadına Karşı Şiddetle Mücadele ve Dayanışma Günü kapsamında bildirge yayınlanması, basılı-görsel materyaller ve kamu spotları hazırlanarak gösterimlerinin sağlanması gibi farkındalık çalışmaları yürütülmektedir.

6284 sayılı Kanunun tanıtılması, hizmet sunumunda uygulama birliği ve standartların sağlanması ile hazırlanacak yönetmeliklere esas teşkil etmek üzere karşılıklı görüş ve önerilerin paylaşılması amacıyla Nisan-Haziran 2012’de 16 ilde seminerler düzenlenmiştir. Söz konusu seminerlerle 81 ilde, şiddete maruz kalan kadınlara doğrudan hizmet sunan kamu kurum/kuruluşlarındaki uygulayıcılara ulaşılması amaçlanmıştır.

ŞÖNİM’de şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik verilecek hizmetler ile bu hizmetlerin standartlarının belirlenmesi, bilimsel çalışmalar ışığında teori ve pratiğin bir araya getirilmesi, kadına yönelik şiddetle mücadelede yer alan tarafların katkı ve katılımı ile deneyim paylaşımının sağlanması amacıyla “Şiddet Uygulayan veya Uygulama İhtimali Bulunan Kişilere Yönelik Tedbirlerin Uygulanma Yöntemlerinin Belirlenmesi Çalıştayı” nda; ülkemizde ve diğer ülkelerde şiddet uygulayanların profili ve risk değerlendirme kriterleri, yurtdışında (ABD, Hollanda, İngiltere) şiddet uygulayan kişilere yönelik yürütülen hizmet modelleri, şiddet uygulayanlara yönelik programların etkililiği: programların güçlü ve zayıf yönleri, programın etkililiğini tehdit eden unsurlar ve Türkiye’de uygulanabilir modeller tartışılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca kadına yönelik şiddetle mücadelede yer alan tarafların katkı ve katılımı ile “Kadın Konukevlerinde Alternatif Hizmet Modelleri Çalıştayı” gerçekleştirilmiştir.

KSGM'ye bağlı kurumsal hizmet birimlerinde çalışan personelin görev yaptıkları alana yönelik bilgi ve becerilerini arttırmak ve şiddet mağduru kadın ve çocuklarına etkin müdahalelerde bulunabilmek amacıyla hizmet içi eğitimlerin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda her yıl şöNİM, kadın konukeyi ve ilk kabul birimlerinde çalışan meslek elemanlarına yönelik eğitim programları düzenlenmektedir.

A. KSGM Tarafından Yürütülen Projeler

Ülkemizde büyük bir ihtiyaç olan şiddete ilişkin verilerin kapsamlı ve düzenli tutulması amacıyla şiddet Veri Tabanı/Sistem Oluşturulmasına İlişkin Etüd Projesi gerçekleştirilmiştir. Söz konusu proje; şiddetle ilgili bilgiye dayalı politika geliştirilmesi ve etkin bir mücadele için konu ile ilgili güvenilir, sağlıklı ve güncel verilerin toplanması amacıyla yrtlmştir. Bahse konu Proje kapsamında; ülkemizde kadına yönelik şiddet konusunda sorumluluğu olan ve bu alanda faaliyet gösteren paydaş kurumlarda hali hazırdaki mevcut duruma ilişkin bir haritalama çalışması yapılış, konuya ilişkin iyi uygulamalar (İsveç, İspanya, Amerika Birleşik Devletleri) incelenmiştir. Haritalama alışması ve iyi uygulama örneklerinin incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulara dayanılarak ülkemiz açısından uygun olacak model taslağı oluşturulmuş ve paydaş kurumlarla gerçekleştirilen çalıştayın ardından model tamamlanmıştır.

Ayrıca, ASP İl müdürlükleri, sosyal hizmet merkezleri, şöNİM, kadın konukeyi ve ilk kabul birimleri tarafından kullanılmak üzere “KSGM Bilgi Sisteminin” geliştirilme alışmaları ASPB Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ile işbirliği içerisinde devam etmektedir. Dört modülden oluşturulan sistemde 6284 sayılı Kanun kapsamında verilerin tutulduğu “6284 sayılı Kanuna İlişkin Veri Sistemi”, “şöNİM Veri Sistemi”, kadın konukeyi ve ilk kabul birimlerinin kullandığı “Yönetim Bilgi Sistemi (YBS)” ve yerel yönetim ve STK'lara bağlı kadın konukeylerinin veri girişi yapabileceği “YESKAP Veri Sistemi” yer almaktadır. Halen “6284 sayılı Kanuna İlişkin Veri Sistemi” ile “şöNİM Veri Sisteminin” geliştirilme ve Adalet Bakanlığı'nın “UYAP” sistemi ile entegre edilmesi çalışmalarında son aşamaya gelinmiştir. Bundan sonra kadın konukeyi ve ilk kabul birimlerinin kullandığı “Yönetim Bilgi Sisteminin (YBS)” geliştirilmesi ile yerel yönetim ve STK'lara bağlı kadın konukeylerinin veri girişi yapabileceği “YESKAP Veri Sisteminin” oluşturulması çalışmalarına başlanacaktır.

Yurt Dışında Yaşayan Vatandaşlara Yönelik Materyal Geliştirme Projesi; KSGM tarafından 2006-2011 yılları arasında yurtdışında Türk vatandaşlarının yoğun olarak yaşadığı ülkelere (Hollanda, Fransa, Almanya) yapılan çalışma ziyaretleri sonucunda ortaya çıkan ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmuş ve 2012 yılında yürütmeye başlanmıştır. Proje kapsamında Belçika’da yaşayan Türk kadınlara yönelik hazırlanan yaklaşık 10.000 adet kitapçığın Belçika’daki çeşitli kurum ve kuruluşlara dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Projenin devamlılığının sağlanması amacıyla KSGM tarafından 2014 yılında Fransa ve Hollanda’da yaşayan vatandaşlara yönelik olarak ülkeye giriş (vize, aile birleşimi prosedürü), ülkeye yerleşme (oturma hakkı, yardım hatları, girişimcilik, eğitim), evlilik ve boşanma, aile içi şiddet, sosyal yardım/destek mekanizmaları konularında bilgilendirme kitapçığı hazırlanmış ve buralarda düzenlenen eğitim programları ile vatandaşların kadın hakları ve kadın erkek eşitliği konularında bilinçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca, Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Alanında Yapılan Çalışmaların Arşivinin Oluşturulması Etüt Projesi; Osmanlı Devleti’nin son döneminden itibaren kadınların güçlenmesi ve kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik, yapılan tüm çalışmaların veri tabanı haline getirilmesi amacıyla uygulanmıştır. Etüt çalışmalarından elde edilen bulgulardan hareketle kadın çalışmalarına yönelik arşiv sisteminin oluşturulması için proje dokümanı hazırlanması planlanmaktadır.

Ayrıca, Mahkûm Kadınlar İçin Kariyer Planlama Merkezleri Projesi; Avrupa Birliği Hayat Boyu Öğrenme Programının “Leonardo da Vinci Yenilik Transferi Projeleri” faaliyet alanı kapsamında oluşturulmuştur. Proje ile Portekiz modelinde uygulanan APL sisteminin ülkemize aktarılmasını sağlayacak modülün oluşturulması, pilot uygulamalar gerçekleştirilmesi ve ASPB’ye bağlı 81 il müdürlüğü aracılığıyla hüküm giymiş ve eski hükümlü kadınların istihdama katılımı için hizmet verilmesi amacıyla el kitapçıklarının hazırlanması hedeflenmektedir. Proje kapsamında, Portekiz APL Çalıştay ve Almanya Yeterlilik Ajansı Çalıştay gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Türkiye Durum Raporu, APL Rehber Kitabı ve Almanya Yeterlilik Ajansı Rehber Kitabı hazırlanmış ve Projeye ilişkin internet sitesi kullanıma açılmıştır. Projeye ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Bununla birlikte KSGM, KEFEK, UNDP ile İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ortaklığında “İİT Üyesi Ülkeler ile Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi ve Kadının Güçlendirilmesi

Teknik İşbirliği Programı” yürütülmesi planlanmaktadır. Türkiye ile İİT üye ülkeleri arasında kadınların güçlendirilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması kapsamında deneyim ve bilgi paylaşımı yapılması amaçlanan programa ilişkin olarak İİT tarafının görüş ve önerilerini iletmesi beklenmektedir.

UNDP, ASPB ve İçişleri Bakanlığı işbirliğinde yürütülen Kadın Dostu Kentler Programının; toplumsal cinsiyet eşitliği prensiplerinin yerel yönetimlerin planlama ve programlama süreçlerine dahil edilmesi, bu sürece paralel olarak yerel yönetimler ile kadın örgütlerinin güçlendirmesi ve aralarındaki işbirliği fırsatlarının artırılması amacıyla 2015-2017 yılları arasında sürdürülmesi öngörülmektedir. Program çerçevesinde illerde Yerel Eşitlik Mekanizmaları kurulması ve işler hale getirilmesi amacıyla;

- Yerel Eşitlik Eylem Planları (YEEP) hazırlanması ve uygulanması,
- Küçük hibe programları ile işbirliklerinin ve YEEP uygulamalarının artırılması hedeflenmektedir.

Tüm bunların yanı sıra, BM Nüfus Fonu Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele ve Müdahale İnsani Yardım Programı; UNDP, ASPB ve AFAD işbirliğinde 2013 Nisan’dan itibaren yürütülmektedir. Suriyeli mültecilerin kaldığı Nizip 1, Nizip 2 ve Osmaniye kamplarında gerçekleştirilen ihtiyaç analizinin ardından; pilot kamp olarak seçilen Gaziantep Nizip-1’de kamp personeline yönelik olarak “Yardım Edenlere Yardım” eğitimleri düzenlenmiştir. Suriyeli kadınlar arasında dayanışma inşa etmek ve duygusal becerileri geliştirmek amacıyla toplantılar gerçekleştirilmektedir. Ayrıca; Suriyelilere yönelik olarak kadına yönelik şiddet, evlilik yaşı, resmi nikah ve Türkiye’de kadın haklarıyla ilgili temel bilgilendirici bir broşür hazırlanmış; broşürün Arapça ve Türkçe olarak dağıtım yapılmıştır.

2009 IPA- I “Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Kadın Sığınma Evleri Projesi” kapsamında, kadın konukevleri, ilk kabul birimleri, ŞÖNİM’ler ve kadına karşı şiddetle mücadele eden diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personele eğitim verilmesi planlanmaktadır. 2014 yılında başlatılan ve uygulama süresi 3 yıl olan proje “teknik destek” ve “hibe” olmak üzere 2 temel bileşenden oluşmaktadır. Projenin teknik destek bileşeni kapsamında; 400 ŞÖNİM ve kadın konukevi çalışanına, 500 polise, 350 Adalet Bakanlığı personeline, 200 sağlık çalışanına, 100 STK ve Yerel Yönetim çalışanına, yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet

konusunda farkındalık eğitimleri 26 ili kapsayacak şekilde verilecektir. Ayrıca ŞÖNİM’de iş akış standartlarının belirlenmesi ve Türkiye geneline yaygınlaştırılması için model oluşturulacaktır.

Projenin Hibe bileşeni kapsamında ise; yerel ve ulusal düzeyde sivil toplum kuruluşlarının kadına karşı şiddete yönelik kapasitelerinin güçlendirilmesi için 11 ilde 19 proje için yaklaşık 2.800.000 Avro hibe verilmektedir.

Ayrıca, şiddet mağduru ve risk altında olan kadınların etkin bir şekilde korunması amacıyla kadın konukevlerinin hizmet sunum kapasitesinin artırılması ve elektronik destek sistemleri kullanılarak şiddet mağdurlarının daha etkin şekilde korunması amacıyla gerçekleştirilmesi planlanan 2010 IPA- I “Şiddete Maruz Kalan Kadınların Güçlendirilmesi: Elektronik Takip ve Mal Alımı Projesi”nin hazırlık çalışmaları 2013 yılında tamamlanmıştır.

Proje “teknik destek” ve “mal alımı” olmak üzere 2 temel bileşenden oluşmaktadır. Teknik destek kapsamında; elektronik takip sistemi pilot uygulamasının değerlendirilmesi, Türkiye için model oluşturulması ve teknik destek sistemi modeli için gerekli olan alt yapı ve cihaz alımının belirlenmesi çalışmaları yürütülmektedir. Mal alımı kapsamında; ŞÖNİM ve kadın konukevleri için 135 adet (14+1) araç alımı gerçekleşmiş olup, alınan araçların dağıtımı tamamlanmıştır.

Bunlara ek olarak, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Ulusal Politikaların Uygulanmasında Türkiye’nin Etkinliğinin Artırılması Projesi; ASPB ve İngiltere Büyükelçiliği işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Ankara’da personele yönelik gerçekleştirilen hizmet içi eğitim programında yerel ve uluslararası uzmanlar tarafından “travma ve travmaya müdahale yöntemleri, toplumsal cinsiyet eşitliği ve Hollanda’da kadına yönelik şiddetle ilgili uygulamalar” konularında bilgilendirme yapılmıştır. Söz konusu eğitimin çıktılarının yer aldığı el kitabı, kadına yönelik şiddet alanında çalışan personelin faydalanması amacıyla hazırlanmıştır. Devamında gerçekleştirilen Aile İçi Şiddet Alanında Çalışan Personele Yönelik Eğitici Eğitimi Projesi ile personele yönelik benzer alanlarda eğitimler düzenlenmiş ve materyaller hazırlanmıştır

Sayılan çalışmaların yanı sıra, 6284 sayılı Kanuna ilişkin olarak 2014 yılında “6284 sayılı Kanunun Uygulanmasına Yönelik Etki Analizi Araştırması” yürütülmüştür. Araştırma kapsamında Kanunun şiddet mağduru kadınlara, şiddet uygulayanlara ve bu kişilerin çocukları ve yakınlarına nasıl yansıtığının ortaya çıkarılması ve Kanunun aile içi ve kadına yönelik şiddet

olaylarının önlenmesinde ve şiddet mağdurlarının korunmasında etkili olup olmadığının değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Araştırma sonucunda 6284 sayılı Kanunun uygulanmasında karşılaşılan sorunların giderilmesi için kapsamlı bir yol haritası hazırlanarak ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliğinde aksaklıkların giderilmesine yönelik çalışmalar sürdürülecektir.

B. KSGM Tarafından Yürütülen Diğer Faaliyetler

Kadına yönelik şiddete ilişkin yürütülen diğer faaliyetler kapsamında ise; UNDP Türkiye IV. Ülke Programı (2006-2010) ile yoksulluğun azaltılması, anne sağlığının iyileştirilmesi, cinsel yoldan bulaşan hastalıklar/HIV/AIDS'le mücadele, cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla KSGM tarafından çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, medyanın toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasındaki rolü dikkate alınarak İletişim Fakültesi öğrencilerine yönelik olarak 2008 yılında başlatılan Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölyeleri ile yerel medya çalışanlarına yönelik seminerler düzenlenmektedir. Buna ek olarak “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Medya Okuryazarlığının Rolü” başlıklı toplantılar, medya okuryazarlığı dersi veren öğretmenlere yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

ASPB ile Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) arasında imzalanan İşbirliği Protokolü'nü hayata geçirmek üzere KSGM ile AÇEV işbirliğiyle “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Aile içi Şiddetin Önlenmesi, Barış ve Farklılıklara Saygı Farkındalık Semineri”, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürleri, ŞÖNİM Müdürleri ve ASPB'ye bağlı kuruluşlarda görev yapan meslek elemanlarının katılımları ile gerçekleştirilmiştir.

Kadın erkek eşitliği alanında yaşanan sorunlar, nedenleri ve sonuçları ile çözüm yolları konularında kamu kurum/kuruluşlarında çalışan yöneticilere yönelik “Kadın Erkek Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eğitim Programları” düzenlenmiştir. Bu kapsamda yaklaşık 3.300 kamu görevlisine ulaşılmıştır. Ayrıca, 250 mülkiye müfettişi ve 190 kaymakam adayına da kadına yönelik şiddet konusunda seminer düzenlenmiştir. Ayrıca, RTÜK bünyesinde izleme ve değerlendirme alanında çalışan 60 uzmana toplumsal cinsiyete duyarlılık ve medyada cinsiyetçilik konularını kapsayan eğitim verilmiştir.

Kadınların sosyal ve ekonomik yönden güçlendirilmesi, yasal hakları ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda bilgilendirilmesi amacıyla görsel/yazılı materyaller hazırlanmış ve

ilgili kamu kurum kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içerisinde bilinç artırmaya yönelik toplantı, sempozyum ve paneller düzenlenmiştir.

Ayrıca KSGM tarafından Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı ile Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planında belirlenen faaliyetleri izlemek ve değerlendirmek amacıyla yılda iki kez ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımıyla toplantılar gerçekleştirilmektedir.

Buna ek olarak, ASPB, MEB ve Genç Hayat Vakfı arasında 16 Aralık 2013 tarihinde “Toplumsal Cinsiyet İle Hayata ve İstihdama Katılma İlişkin Öğretmen Eğitimlerinin Desteklenmesine Yönelik İşbirliği Protokolü” imzalanmıştır. Protokol kapsamında toplam 10 pilot ilde gerçekleştirilen “Dikkat Yurtta Genç Var” Projesi ile bünyesinde öğrenci yurdu bulunan ortaöğretim kurumlarında (lise ve dengi okullar); “Ben De Varım” Projesi ile kız teknik ve meslek liselerinde çalışan öğretmenlere, öğrencilere ve ailelerine yönelik olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği, hayata ve istihdama katılım odaklı eğitim faaliyetleri, rol model buluşmaları, seminerler gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede; ilk aşamada MEB Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğüne düzenlenmekte olan hizmet içi eğitimler kapsamında öğretmenlere toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri verilmiştir. İkinci aşamada ise bu eğitimi alan öğretmenler tarafından, öğrencilere ve velilerine yönelik eğitim çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

UNFPA Türkiye Ülke Ofisi ile imzalanan İşbirliği Protokolü kapsamında ise ASPB’nin çalışma alanına giren konularda merkez ve taşra teşkilatının kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi ve bu alanda hizmet sunan diğer kurumlarla yapılan işbirliğinin kuvvetlendirilmesi amacıyla, ASPB’nin taşra teşkilatında görev yapan toplam 100 sosyal çalışmacının katılımıyla “toplumsal cinsiyet eşitliği eğitici eğitimleri” gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, CEDAW’ın 18 inci maddesi uyarınca taraf devletler, her dört yılda bir dönemsel ülke raporlarını CEDAW Komitesine sunmaktadırlar. Türkiye’nin 7. Ülke Raporu’nun hazırlanması kapsamında, tüm ilgili tarafların görüşlerinin Rapor’a dahil edilmesi amacıyla gerçekleştirilen toplantıdan elde edilen görüşler doğrultusunda bir taslak metin oluşturulmuş söz konusu görüşler doğrultusunda hazırlanan 7. Ülke Raporu 2014 yılı içerisinde Komite’ye sunulmuştur.

Yine, AB Bakanlığı tarafından düzenlenen, İç Koordinasyon ve Uyum Komitesi (İKUK) periyodik toplantılarına, gayriresmi siyasi istişare toplantılarına, reform izleme grubu toplantılarına ve KSGM'nin çalışma alanlarını kapsayan “Siyasi Kriterler”, “Adalet, Özgürlük ve Güvenlik”, “Yargı ve Temel Haklar” ile “Sosyal Politika ve İstihdam” fasıllarına ilişkin alt komite toplantılarına ve IPA (Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı) kapsamında yürütülen çalışmalara KSGM tarafından katılım sağlanmaktadır.

Uluslararası alanda yürütülen bir diğer önemli çalışma Avrupa Parlamentosu (AP) üyesi ve “Türkiye’de Kadın Hakları” konusunda AP Raportörü Emine BOZKURT tarafından 2012 yılında hazırlanan ve AP tarafından kabul edilen “A 2020 Perspective for Women in Turkey (Türkiye’de Kadınlar İçin 2020 Perspektifi)” başlıklı raporun takibine ilişkin çalışmalar yürütülmüştür.

1946 yılından bu yana BM'nin işlevsel komisyonlarından biri olarak faaliyet gösteren, Kadının Statüsü Komisyonu toplantılarına KSGM tarafından oluşturulan bir heyetle düzenli olarak katılım sağlanmakta ve ülkemizin aktif bir şekilde temsil edilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca İİT ve Akdeniz için Birlik [eski adıyla Avrupa Akdeniz Ortaklığı (EUROMED)] tarafından düzenlenen Bakanlar Konferansları ile AK'nın bir alt organı olarak; 2011 yılına kadar CDEG (The Steering Committee for Equality between Women and Men), 2011 yılından sonra ise GEC (Gender Equality Commission) tarafından yılda 2 kere düzenlenen toplantılara düzenli katılım sağlanmakta olup alınan kararlar, önemli bilgi ve belgelerin ülkemizdeki ilgili kurum ve kuruluşlara duyurulması; ülkemizden talep edilen bilgilerin GEC Sekreteryasına iletilmesi sağlanmaktadır.

Ayrıca, Balkanlarda yaşayan soydaş kadınlarımıza yönelik olarak Batı Trakya Gümülcine, İskeçe, Tekirdağ ve Ankara’da kadına yönelik şiddet, güvenli annelik, ergen sağlığı ve ergenlerin dönem sorunları, stres ve stresle baş etme yolları konularını kapsayan eğitimler verilmiştir. ASPB ile Yunanistan Kalkınma, Rekabet, Altyapı, Ulaşım ve Şebekeler Bakanlığı arasında, kadın girişimciliğinin ve kadın istihdamının desteklenmesi konularında iki ülke arasında işbirliğini sağlamaya yönelik bir niyet beyanı 2013 yılında imzalanmıştır. Niyet beyanıyla; iki ülkenin ulusal ekonomilerinde kadının işgücüne katılım oranının yükseltilmesi, kadın istihdamı, kadın girişimciliği ve kadınların gelişimi iş olanakları sağlama gibi alanlarda istikrarlı bilgi paylaşımı ve konuyla ilgili olarak faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesi

hedeflenmektedir. Yine 2013 yılında ASPB ile Finlandiya Cumhuriyeti Çalışma ve Ekonomi Bakanlığı arasında kadın girişimciliğinin ve kadın istihdamının desteklenmesi konularında işbirliğini sağlamaya yönelik iki ülkenin ulusal ekonomilerinde özellikle iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması aracılığıyla kadının işgücüne katılım oranının yükseltilmesi ve kadın istihdamı, kadın girişimciliği ve iş olanakları sağlama gibi alanlarda istikrarlı bilgi paylaşımı ve konuyla ilgili olarak faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesi ile bir niyet beyanı imzalanmıştır.

2.2.2.1.4. Kurumsal Hizmet Birimleri

2.2.2.1.4.1. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM)

6284 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde ŞÖNİM'lerin açılacağı hükme bağlanmış olup; bu merkezlerin yürüteceği hizmet ve faaliyetler ayrıca düzenlenmiştir. Şiddet olgusunun nedenleri, varlığı ve sonuçları ile tek elden ve çok yönlü mücadele edilebileceği düşüncesi ŞÖNİM'in kurulması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

ŞÖNİM gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını tek kapı sistemi ile yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürüten, insan onuruna yaraşır etkili ve süratli hizmet sunumu sağlayan, kadının ekonomik, psikolojik, hukuki ve sosyal olarak güçlendirilmesi odaklı kuruluşlardır. Merkezlerin çalışma usul ve esaslarını belirleyecek yönetmelik çalışmaları ASPB tarafından sürdürülmektedir.

ŞÖNİM'ler 14 pilot ilde (Ankara, Adana, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa, Trabzon) hizmete açılmış olup; pilot illerin belirlenmesinde bu illerin nüfus yoğunluğu, kadın konukevi ve ilk kabul birimlerinin bulunması, verilere göre aile içi şiddetin yoğun olarak yaşanması ve emniyet teknik alt yapısının yeterli olması kriter olarak değerlendirilmiştir. Söz konusu merkezlerin şiddetin önlenmesi bakımından bilinçlendirme ve yönlendirme, korunan kişilere destek sağlanması bakımından mağdur desteği ve danışmanlık, mağdurların topluma entegrasyonunu sağlayıcı tedbirleri geliştirme ve şiddet uygulayana yönelik rehabilitasyon görevleri bulunmaktadır.

ŞÖNİM’de hizmetin etkin bir biçimde sunumunda psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog, çocuk gelişimcisi gibi meslek elemanları ile sağlık personeli ve idari personel hizmet vermektedir. Kadına yönelik şiddetle mücadele alanında hizmet veren ilgili kamu kurum ve kuruluş personellerinden polis, hemşire, avukat ve eğitimciler de ŞÖNİM’de yarı zamanlı/tam zamanlı görev yapmakta olup; şiddet mağdurunun ihtiyaç duyduğu destek, işbirliği içinde tek elden sağlanması hedeflenmiştir.

6284 sayılı Kanununun 15 inci ve 16 ncı maddelerinde ŞÖNİM’de yürütülecek hizmetler üç ana başlıkta belirlenmiştir. Bunlardan birincisi şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler; ikincisi şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler; üçüncüsü ise şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetlerdir. Bahse konu hizmetler kapsamında yürütülen faaliyetler şu şekilde ifade edilebilir:

Şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler;

- Koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak ve tedbir kararlarının sicilini tutmak,
- Korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetleri koordine etmek,
- Gerekli hallerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak,
- Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılmasına yönelik programlar hazırlamak ve uygulamak,
- Bakanlık bünyesinde kurulan Çağrı Merkezi’nin, Kanunun amacına uygun olarak yaygınlaştırılması ve yapılan müracaatların izlenmesini sağlamak,
- Şiddetin sonlandırılması için çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmaktır.

Şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler;

- Barınma yeri sağlamak,
- Geçici maddi yardım yapmak,
- Rehberlik ve danışmanlık hizmetleri yürütmek,
- Hayati tehlikenin bulunması halinde geçici koruma altına alınmasının takibini ve izlenmesini yürütmek,

- Kreş yardımı yapmak,
- Hukuki ve tıbbi yönlendirme ve destek sağlamak,
- İstihdama yönelik destek sağlamak,
- Çocuklar için burs sağlamak,
- Eğitim-öğretim konusunda destek sağlamaktır.

Şiddet mağdurlarının bu hizmetlerden yararlanabilmeleri; kurumlar aracılığıyla, üçüncü kişinin ihbarı ile ya da kişisel başvuru ile gerçekleştirilmektedir. Bu başvurular meslek elemanları tarafından güvenli bir ortamda ve özel görüşmeler gerçekleştirilerek değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeler sonucunda ilk kabul birimi bulunmayan yerlerde, şartları konukevine yerleşmeye uygun bulunanlar ve hayati tehlikesi olduğu tespit edilenler doğrudan konukevine yerleştirilmektedir. İlk kabul birimi bulunan ilde ise konukevi bulunmaması/kapasitesinin yeterli olmaması veya kadının şartlarının doğrudan konukevine yerleşmeye uygun bulunmaması durumunda ilk kabul birimine kabul edilerek uygun sosyal hizmet modeli belirlenmektedir.

Şiddet mağdurlarına yönelik sağlık kontrolü dışındaki tüm hizmetlerin ŞÖNİM’lerde verilmesi; şiddet mağdurlarının, sağlık raporlarının alınması ve tedavileri sürecinde, sağlık kuruluşlarından öncelikli olarak yararlandırılması öngörülmektedir.

Sığınma ihtiyacı olmayan kadınlara ise uygun yönlendirme ve rehberlik çalışmaları yapılarak, kadına ilişkin bilgiler dosyalanıp veri bankasına işlenmektedir. Barınma haricinde ihtiyacı olduğu tespit edilen kadın için koruma tedbir kararı çıkartılması yönündeki müracaat, re’sen, korunan kişinin ya da kolluk görevlilerinin veya Bakanlığın talebi üzerine yapılmaktadır. Tedbir kararı verilmemesi halinde ise ŞÖNİM/ASP İl Müdürlüğü avukatı aracılığı ile itiraz edilebilmektedir.

Şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetler;

- Hakim kararıyla, kişi hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlamak,
- Karar makamlarının talebi halinde, tedbirin kişi üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak,
- Kişiyi eğitim ve rehabilitasyon programlarına yönlendirmek,
- Kişiyi sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi için yönlendirmek,
- Kişiyi meslek edindirme kurslarına yönlendirmektir.

Bu kapsamda, ASP Ankara İl Müdürlüğü, Ankara Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) ve Sosyal Hizmetler Araştırma, Belgeleme, Eğitim Vakfı (SABEV) ortaklığı ile 2014 yılı Nisan ayında 6284 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince, hakkında önleyici tedbir kararı verilmiş şiddet uygulayan kişilere yönelik Öfke Kontrolü Eğitimi (Şiddete Karşı Erkeklerle Çalışma) verilmesi amacıyla bir proje çalışması başlatılmıştır. Gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarının değerlendirilmesi ve şiddet uygulayan faillere verilecek olan hizmetlerin standartlarının oluşturulmasına ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir.

01.01.2014-31.12.2014 tarihleri arasında ŞÖNİM'lerden hizmet alan kişi sayısı Tablo 3'te gösterilmektedir:

Tablo 3: 01.01.2014-31.12.2014 Tarihleri Arasında ŞÖNİM'den Hizmet Alan Kişi Sayısı

İller	Kadın	Erkek	Çocuk	Toplam
Adana	510	1	52	563
Ankara	1.572	175	432	2.179
Antalya	557	4	416	977
Bursa	1.597	212	389	2.198
Denizli	1.866	140	152	2.158
İstanbul	2.802	152	1.579	4.533
Gaziantep	1.874	631	438	2.943
İzmir	1.417	14	721	2.152
Mersin	481	75	76	632
Samsun	2.369	120	212	2.701
Şanlıurfa	596	16	138	750
Trabzon	686	43	50	779
Diyarbakır	602	315	252	1.169
Malatya	848	40	151	1.039
Toplam	17.777	1.938	5.058	24.773

2.2.2.1.4.2. İlk Kabul Birimleri

Kadın konukevine bağlı olarak hizmet vermekte olan ilk kabul birimleri, 2009 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, KSGM ve İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü arasında imzalanan protokol ile hizmete açılmıştır.

İlk kabul birimleri, ASP İl Müdürlüklerine ya da ŞÖNİM'lere başvuran kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği, geçici kabulleri yapılarak iki haftaya kadar kalabildikleri birimlerdir. Şiddet mağduru kadın, ilde konukevi bulunmaması ya da ildeki konukevinin kapasitesinin yeterli olmaması veya kadının şartlarının doğrudan konukevine yerleşmeye uygun bulunmaması durumunda ilk kabul birimine kabul edilmektedir.

İlk kabul birimlerinde, meslek elemanları tarafından yapılan ilk gözlem sonucuna göre kadın ile ilgili uygun sosyal hizmet modeli ve yapılacak işlemler belirlenmekte ve gerekirse kadın konukevine kabulleri sağlanmaktadır.

ASPB'nin kurulduğu Haziran 2011 tarihinde ilk kabul biriminin sayısı 3 iken (Ankara, Mersin, İzmir), 2015 yılı Ocak ayı itibariyle 23 İlde 25 ilk kabul birimi hizmet vermeye başlamıştır.

2.2.2.1.4.3. Kadın Konukevleri

A. Türkiye'de Kadın Konukevlerine Genel Bir Bakış

ASPB'nin şiddetle mücadelede kurumsal hizmet birimlerinden biri olan kadın konukevleri, ülkemizde şiddet mağduru kadınların korunması ve desteklenmesine yönelik mekanizmaların başında gelmekte olup; ülkemizde ilk kadın konukevi 1991 yılında SHÇEK Genel Müdürlüğüne bağlı olarak İzmir'de ve aynı yıl ikincisi Ankara'da hizmet vermeye başlamıştır. 2002 yılına kadar olan süreçte kadın konukevi sayısı sekize ulaşmıştır. Bahsi geçen kuruluşlar 12 Temmuz 1998 tarihli ve 23400 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği ile 8 Mayıs 2001 tarihli ve 24396 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Hukuk Tüzel Kişileri İle Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği kapsamında hizmetlerini yürütmüştür.

Ayrıca, süreç içerisinde İstanbul Sözleşmesi ile 6284 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi ve hizmet standardizasyonun sağlanması amacıyla yeni bir yönetmelik oluşturulması ihtiyacı doğmuştur. Bu doğrultuda, 05 Ocak 2013 tarihli ve 28519 sayılı Resmi Gazetede “Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin kabul edilmesi ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği ile Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmış, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına, belediyelere, il özel idarelerine ve sivil toplum kuruluşlarına ait kadın konukevleri tek bir yönetmelikle düzenlenmiştir. Böylelikle konukevlerinin açılışı, işleyişi, hizmetin çeşit ve niteliği, denetimi, kurumlar arası işbirliği ile çalışanların görev ve sorumluluklarında uygulama birliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

Kadın konukevleri fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanması suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Kadın konukevleri; kuruma kabul edilen kadınların şiddetsiz bir ortamda, yaşadıkları travma ile başa çıkabilmeleri ile yeniden sağlıklı ilişkiler kurabilmelerini sağlamak üzere mesleki çalışmalar yapmak ve konukevinden ayrıldıktan sonra kadınların yaşamlarını kendi talepleri doğrultusunda sürdürmelerini sağlamak amacıyla oluşturulan kuruluşlardır.

Kadın konukevlerinde; tercihen kadın olmak üzere psikoloji, sosyal hizmet, çocuk gelişimi ve öğretmenlik alanlarında eğitim veren bölümlerden mezun olanlarla hemşire, çocuk eğiticisi, memur, aşçı ve bakım elemanı istihdam edilmektedir. Ayrıca, kuruluşlarda özel hizmet alımı yolu ile güvenlik görevlisi, temizlik elemanı, bakım elemanı, veri işletim ve otomasyon görevlisi ile ihtiyaç doğrultusunda ek ders karşılığı personel de çalıştırılmaktadır.

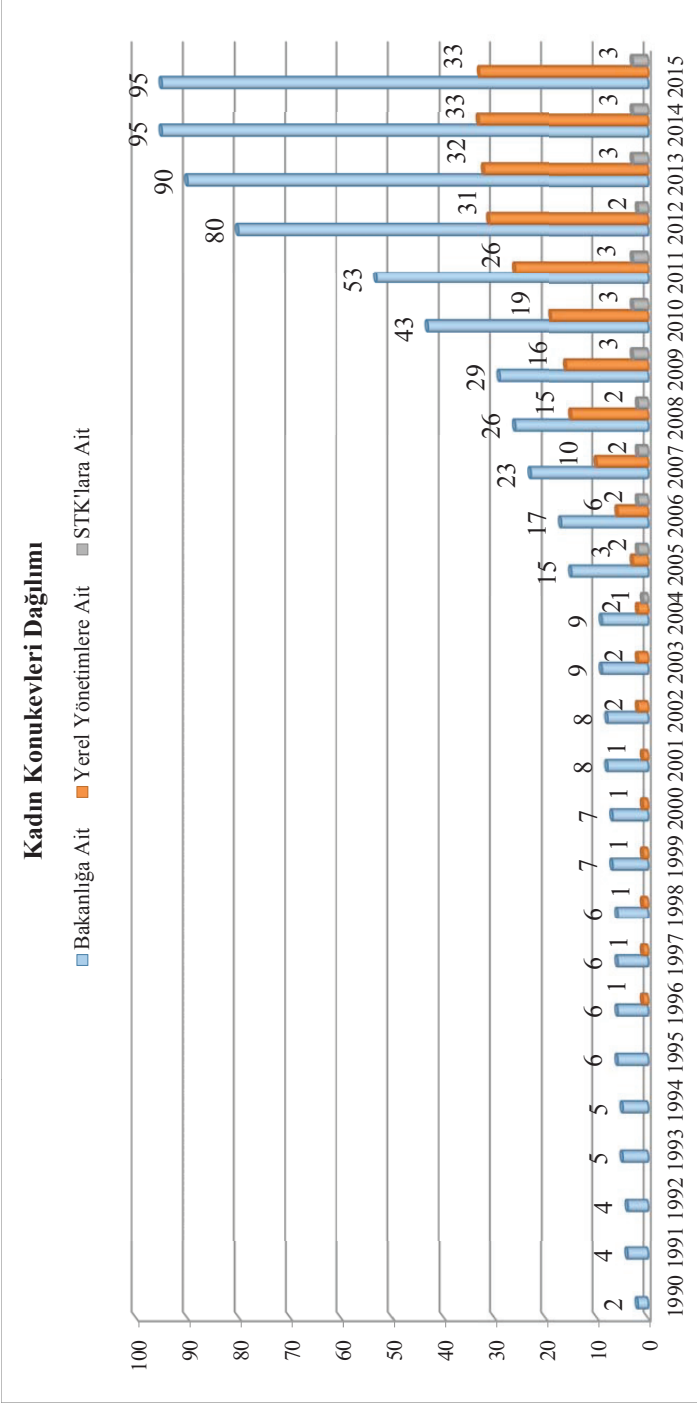
Meslek elemanları (sosyal hizmet uzmanı, psikolog, çocuk gelişimci) tarafından yürütülen mesleki çalışmalar kapsamında; şiddete uğrayan kadınlarda ve çocuklarda şiddet sonucu ortaya çıkan umutsuzluk, değersizlik, suçluluk, utanç ve korku gibi duyguların aşılması, özgüven ve özsaygının yeniden yapılanması, yeni yaşam seçeneklerini sağlıklı biçimde belirleyebilmeleri

yönünde psikolojik destek sağlanması ve kendilerine yeterli olabilecekleri bir iş ve meslek edindirilmeleri konusunda çalışmalar yürütülmektedir.

ASPB'nin kurulduğu Haziran 2011 tarihinde kadın konukevi sayısı 48 ve kapasitesi 1.014 iken, Ocak 2015 tarihi itibari ile kadın konukevi sayısı 95'e ve kapasitesi 2.585'e çıkarılmıştır. Tablo 4'te ve Şekil 7'de bazı sayısal verilere yer verilmiştir:

Tablo 4: Ocak 2015 Kadın Konukevi Sayı ve Kapasitesi

Konukevleri	Sayı	Kapasite
Bakanlık Kadın Konukevleri	95	2.585
Yerel Yönetimler Kadın Konukevleri	33	761
STK Kadın Konukevleri	3	36
Toplam	131	3.382

Şekil 7: Kadın Konukevi Sayısında Yıllara Göre Artış

Tablo 5: Kadın Konukevlerinin İllere Göre Dağılımı

Sıra No	İl Adı	Bakanlık	Yerel Yönetimler	STK'lar
1	Adana	3	-	-
2	Afyon	1	1	-
3	Ağrı	1	-	-
4	Aksaray	1	-	-
5	Ankara	2	4	1
6	Antalya	3	2	-
7	Amasya	1	-	-
8	Aydın	1	1	-
9	Batman	1	-	-
10	Bursa	1	3	-
11	Çanakkale	1	-	-
12	Denizli	2	-	-
13	Diyarbakır	1	2	-
14	Düzce	1	1	-
15	Edirne	1	-	-
16	Erzincan	1	-	-
17	Erzurum	1	-	-
18	Eskişehir	1	1	-
19	Gaziantep	1	1	-
20	Giresun	1	-	-
21	Hatay	1	-	-
22	Isparta	1	-	-
23	İstanbul	7	9	2
24	İzmir	2	6	-
25	Kahramanmaraş	1	-	-
26	Kars	1	-	-
27	Kastamonu	1	-	-
28	Kayseri	1	-	-
29	Kırıkkale	1	-	-
30	Kırşehir	1	-	-
31	Kocaeli	3	-	-
32	Konya	1	-	-
33	Kütahya	1	-	-
34	Malatya	1	-	-
35	Manisa	1	-	-
36	Mersin	2	2	-
37	Muğla	1	-	-
38	Nevşehir	1	-	-
39	Ordu	1	-	-
40	Osmaniye	1	-	-
41	Samsun	2	-	-

Sıra No	İl Adı	Bakanlık	Yerel Yönetimler	STK'lar
42	Siirt	1	-	-
43	Şanlıurfa	1	-	-
44	Şırnak	1	-	-
45	Trabzon	1	-	-
46	Uşak	1	1	-
47	Van	1	-	-
48	Yalova	1	-	-
49	Yozgat	1	-	-
50	Balıkesir	1	-	-
51	Bingöl	1	-	-
52	Kilis	1	-	-
53	Gümüşhane	1	-	-
54	Mardin	1	-	-
55	Tekirdağ	1	-	-
56	Hakkâri	1	-	-
57	Burdur	1	-	-
58	Kırklareli	1	-	-
59	Sivas	1	-	-
60	Zonguldak	1	-	-
61	Sakarya	1	-	-
62	Elazığ	1	-	-
63	Karaman	1	-	-
64	Tokat	1	-	-
65	Bayburt	1	-	-
66	Bolu	1	-	-
67	Tunceli	1	-	-
68	İğdir	1	-	-
69	Artvin	1	-	-
70	Bilecik	1	-	-
71	Çorum	1	-	-
72	Karabük	1	-	-
73	Çankırı	1	-	-
74	Adıyaman	1	-	-
75	Ardahan	1	-	-
76	Muş	1	-	-
77	Sinop	1	-	-
78	Rize	1	-	-
Toplam		95	33	3

Bitlis, Niğde ve Bartın illerinde kadın konukevi bulunmamakla birlikte, söz konusu illerde bulunan ilk kabul birimleri ihtiyaç duyan kadınlara hizmet vermektedir. Diğer yandan, bu illerde kadın konukevi açılışına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

2013 yılı ve 2014 yılında, ASPB'ye bağlı kadın konukevi ya da ilk kabul birimlerinde türlerine göre hizmetlerden yararlanan kişi sayısı Tablo 6'da sunulmaktadır:

Tablo 6: Konukevinde ve İlk Kabul Biriminde Sunulan Hizmetlerden Yararlanan Kişi Sayısı

Hizmet Türleri	2013 Yılı	2014 Yılı
Rehberlik, Danışma ve Yönlendirme	18.716	24.657
Psikolojik Destek	14.173	18.384
Hukuki Destek ve Danışmanlık	4.056	5.281
Tıbbi Destek	9.090	15.291
Geçici Maddi Yardım	56	263
Sosyal Yardım (Belediye, Vakıf, SED Yönetmeliği vb.)	2.025	2.771
Harçlık (Kadın Konukevi Yönetmeliği Kapsamında)	4.337	7.656
Meslek Edindirme Kurslarına Yönlendirme	1.547	3.937
İşe Yerleşen	652	1072
Tedbir Kararı Talebinde Bulunma	1.336	1.902
Sosyal, Sanatsal ve Sportif Faaliyetler	4.099	6.859
Grup Çalışmaları	1.900	3.426
Bilgi ve Bilinçlendirmeye Yönelik Eğitim Faaliyetleri	7.526	7.327
Okuma-Yazma Kurslarına Yönlendirme	487	905
Kreş ve Çocuk Kulübü	1.334	3.952
Başka Bir İle Nakledilen	1.061	984
Belediye/STK Kadın Konukevlerine Nakledilen	2.969	1.625
Hizmet Türü Değişikliği (Huzurevi, Engelli Kuruluşlarına Yönlendirilen Kadın Sayısı vb.)	201	324

B. Kadın Konukevine Başvurular

Kadın konukevine kabulünü isteyen kadınlar ASP İl Müdürlüğüne, ŞÖNİM'lere, sağlık kuruluşlarına, adli makamlara, sivil toplum kuruluşlarına veya kolluğa başvurabilmekte; şiddetten haberdar olan üçüncü kişilerin bildirimleri ihbar kabul edilmektedir. Kadın konukevlerinde kadının beyanı dikkate alınmak suretiyle hizmet verilmektedir.

6284 sayılı Kanun kapsamında mülki idare amiri, aile mahkemesi hakimi, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirinin kararı üzerine ŞÖNİM tarafından ilk kabul birimine veya kadın konukevine şiddet mağdurunun kabulü yapılmaktadır.

Kadın konukevlerinden hizmet almak üzere yapılan başvurular ŞÖNİM’ler, söz konusu merkezlerin bulunmadığı illerde ise ASP İl Müdürlüklerince değerlendirilmektedir. İl Müdürlüklerinde görevli sosyal çalışmacılar tarafından düzenlenen sosyal inceleme raporları, kadının ikametgâhına gidilmeden, beyanı esas alınarak yapılan mülakat ve varsa dosya incelemelerine dayanılarak hazırlanmaktadır. Kadın konukevi için başvuruda bulunan şiddet mağdurunun, başvuru yaptığı ilde adı geçen kuruluşun bulunması halinde hemen kabulü yapılmakta, ancak kuruluşun kapasitesinin dolu olması ya da can güvenliği riskinin bulunması halinde KSGM aracılığı ve gerekli görülmesi halinde İl Emniyet Müdürlükleri işbirliği ile uygun görülen başka bir ildeki kadın konukevine güvenli bir biçimde nakledilmesi sağlanmaktadır.

ŞÖNİM olan illerde; kişisel olarak yapılan başvurular doğrudan bu merkezlere yönlendirilmektedir. Söz konusu merkezler tarafından kadının yazılı talebi alınmakta ve yapılan değerlendirme sonucunda barınma ihtiyacı olduğu tespit edilenler ilk kabul birimine yönlendirilmektedir. Ancak, can güvenliği riski gibi hallerde konukevine kabulü uygun görülen kadın ve beraberindeki çocuklar, kabul için aranan bilgi ve belgeler sonradan tamamlanmak üzere doğrudan konukevine de yerleştirilmektedir.

C. Kadın Konukevi Hizmetlerinden Yararlananlar

Şiddete uğrayan ya da uğrama riski bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocuklar, hiçbir ayırım yapılmadan konukevine kabul edilmektedir. 18 yaşından küçük kız çocukları anneleri ile birlikte konukevinde kalabilmektedir. Ancak, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde; 12 yaşından büyük erkek çocuğu olan kadınlar ile engelli çocuğu bulunan kadınların, can güvenliği riski olmamak kaydıyla, talep edilmesi ve gerekli olduğuna dair düzenlenen sosyal inceleme raporuna istinaden, ŞÖNİM tarafından uygun görülmesi halinde, kira ve iaşesi karşılanmak üzere bağımsız bir ev kiralanmak suretiyle barındırılması öngörülmektedir.

İlk kabul biriminde psikiyatrik desteğe ihtiyacı olduğu gözlemlenen kadınlar, psikiyatri uzmanından alınacak “toplu yaşanan yerde kalabileceğine dair rapor” doğrultusunda konukevine kabul edilmektedir. Bulaşıcı veya sürekli tıbbi tedaviyi gerektirir ağır hastalığı olduğu tespit edilen kadınların, tedaviyi kabul etmeleri durumunda konukevine kabulleri yapılarak tedavileri sağlanmaktadır. Öte yandan, alkol ve madde bağımlıları tedaviye başlamaları ve devam etmeleri koşulu ile konukevine kabul edilmektedirler.

Kadın konukevlerinden hizmet alan kadın ve çocuk sayılarının yıllara göre dağılımına bakıldığında; 2013 yılında 8.844 kadın ve 3.804 çocuk olmak üzere toplam 12.648 kişi, 2014 yılında 14.123 kadın ve 5.742 çocuk olmak üzere toplam 19.865 kişiye hizmet sunulmuştur. Bu hizmetlerden yararlanan kadın ve çocuk sayısının yıllara göre detaylı dağılımı ise Tablo 7’de gösterilmektedir:

Tablo 7: Kadın Konukevlerinden Yıllar İtibariyle Yararlanan Kadın ve Çocuk Sayıları

Yıl	Kadın	Çocuk	Toplam
1991	71	195	266
1992	204	132	336
1993	213	151	364
1994	208	184	392
1995	283	212	495
1996	228	195	423
1997	311	263	574
1998	317	277	594
1999	342	282	624
2000	351	273	624
2001	453	337	790
2002	536	367	903
2003	550	412	962
2004	551	373	924
2005	637	418	1.055
2006	789	525	1.314
2007	1.551	997	2.548
2008	1.874	1.298	3.172
2009	2.696	1.500	4.196
2010	2.824	1.438	4.262
2011	4.195	1.578	5.773
2012	6.547	2.754	9.301
2013	8.844	3804	12.648
2014	14.123	5.742	19.865
Toplam	48.698	23.707	72.405

Kadın konukevinde kalma süresi, kadının ilk kabul birimine kabul tarihinden itibaren altı aydır. Kalış süresi, kadınların güçlenme süreci değerlendirilerek gerekli hallerde uzatılabilmektedir. Uzatma süresi, sosyal çalışmacı ile çocuğu var ise çocuk gelişimcinin görüşü alınarak, değerlendirme komisyonu tarafından belirlenmektedir. Mülkî

amir ya da aile mahkemesi hâkimi tarafından hakkında barınma tedbiri kararı verilenler, kararda belirtilen süre kadar konukevi hizmetlerinden yararlandırılmaktadır. İhtiyaç halinde tedbir kararı süresi uzatılabilmektedir.

D. Kadın Konukevinin Gizliliği

Kadınların can güvenliği riskinin bulunması ve konunun hassasiyeti nedeniyle kuruluşların adresi ve telefon numarası gizli tutulmakta olup; kuruluşu tanıtan tabela asılması, temel atma ve açılış töreni düzenlenmesi Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik ile yasaklanmıştır. Gizlilik nedeniyle söz konusu kuruluşlar kiralama yöntemiyle bulunan binalarda hizmet vermektedir. Yapılacak yazışmalarda kadınların, çocukların ve çalışanların isimleri belirtilmemekte, gerekli durumlarda üzerinde anlaşmaya varılmış kodlar kullanılmakta, kadınların ve çocuklarının, gerekli hallerde üçüncü kişilerin kimlik bilgileri ve adresleri ile önem taşıyan bilgileri tüm resmi kayıtlarda gizli tutulmaktadır.

Konukevinin güvenliği için, hiçbir dokümanda, materyalde yazılı ya da görsel basında ve bunların internet üzerinden yapılan her türlü yayınında konukevinin dış cephesi, çalışanlar ve hizmet alanlara ilişkin fotoğraflara yer verilmemektedir. Ayrıca, yargı yetkisinin kullanıldığı durumlar hariç olmak üzere hiçbir kamu görevlisi konukevinde kalan kadınlara ilişkin kişisel bilgileri talep edemeyeceği gibi; konukevine doğrudan yönlendirme yapması ve konukevine ziyaretçi kabul edilmesi de yasaktır.

Kamu kurum ve kuruluşları, konukevlerine ve konukevinde kalan kadınlarla çocuklarına ilişkin yürüttükleri her türlü resmi yazışmada, bilgi, iletişim ve yayın araçlarının kullanımında gizlilik kuralına uygun olarak hareket etmek ve kendi birimlerinde gizliliğin ihlal edilmesini önleyecek tedbirleri gecikmesiz almak zorundadır. Konukevine silah ve benzeri zarar verici amaçlarla kullanılacak materyallerin alınması, konukevi içerisinde fotoğraf makinası, ses kayıt cihazı ve kamera ile kayıt yapılması yasak olup, gizlilik kuralını ihlal edenler hakkında 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanmaktadır.

E. Kadın Konukevinde Verilen Hizmetler

Kadın Konukevlerinin Açılması Ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'in 19 uncu maddesinde konukevlerinde sunulacak hizmetler belirlenmiştir. Bu kapsamda, kadın ve çocuklarına doğrudan ya da ŞÖNİM aracılığıyla ilgili kuruluşlara yönlendirmek suretiyle aşağıda belirtilen alanlarda destek sunulmaktadır:

- Güvenlik.
- Danışmanlık.
- Yönlendirme.
- Psikolojik destek.
- Hukuki destek.
- Tıbbi destek.
- Geçici maddi yardım.
- İş bulma konusunda destek.
- Kreş.
- Mesleki eğitim kursu.
- Grup çalışmaları.
- Çocuklar için burs.
- Sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler.

Söz konusu hizmetler; Türkiye İş Kurumu İl Müdürlükleri, Baro Başkanlıkları, Milli Eğitim Müdürlükleri, SYDV'ler gibi kurum ve kuruluşlar ile ayrıca sivil toplum kuruluşları işbirliğinde yürütülmektedir.

F. Kadın Konukevlerinde Harçlık ve Geçici Maddi Yardıma İlişkin Ödemeler

6284 sayılı Kanunun 17 inci maddesinde geçici maddi yardım yapılması ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir. Bahsi geçen Kanun maddesinde;

“Geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmesi hâlinde, onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak, ödenecek tutar hiçbir şekilde

belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkıradaki belirlenen tutarlar yüzde elli oranında azaltılarak uygulanır.

(2) Bu ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Yapılan ödemeler, şiddet uygulayandan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilemeyenler 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edilir.

(3) Korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edildiğinde yapılan yardımlar, bu kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.”

şeklinde hükümlere yer verilmiştir.

Ayrıca Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin Harçlık ve Yardım başlıklı 23 üncü maddesinde;

“İlk kabul birimi veya konukevi hizmetlerden yararlanan ve geliri bulunmayan kadınlara ve çocuklara, Kanun kapsamında geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmemiş olması halinde sosyal inceleme raporlarına dayanılarak müdürün teklifi ve ŞÖNİM’in onayı ile Kanununun 17 nci maddesinde belirtilen orana göre ödenir.

(2) Harçlık, konukevi tarafından hazırlanacak bordroya göre, imza karşılığında her ayın birinci günü peşin olarak ödenir. Ayın onuncu gününe kadar konukevine kabul edilen kadın ve çocuklarına tam harçlık, daha sonra kabul edilenlere ise kaldıkları gün sayısı üzerinden hesaplanacak harçlıkları ödenir. İşe yerleştirilen kadınların harçlıkları, maaşlarını alıncaya kadar kesilmez.

(3) Bu ödemeler için ilk kabul birimi ya da konukevine kabulü yapılan kadın ve çocuk sayısının, aylık ortalaması üzerinden yapılacak hesaplama sonucunda elde edilen meblağ tutarınca konukevi müdürlüğüne avans açılır. Yapılacak ödemeler bu avans üzerinden yapılır.

(4) Konukevinde kalan kadınların öğrenim gören çocukları ile çeşitli nedenlerle öğrenimine devam etmeyen ve ücretli olarak bir işyerinde çalışmayan çocuklarına,

Bakanlığa bağlı çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında kalan çocuklara verilen miktar kadar hiçbir kesinti yapılmaksızın net harçlıkları verilir.

(5) Harçlıklar, belediye, il özel idaresi ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı konukevlerinde kalan kadınlara ve beraberindeki çocuklara ise;

- a) Bakanlığa ait konukevlerinde Bakanlık bütçesinden,*
- b) Belediyelere ait konukevlerinde belediye bütçesinden,*
- c) İl özel idarelerine ait konukevlerinde il özel idaresi bütçesinden,*
- ç) Sivil toplum kuruluşlarına ait konukevlerinde ise Bakanlık bütçesinden,*

karşılanır.

(6) Giyim yardımı aynı olarak yapılır. Bu yardımdan yararlanacak kadınlar ve çocuklarına verilecek giyecek eşyasının türü ve miktarı Ek-1 ve Ek-2'deki listelerde gösterilmiştir. İhtiyaca göre verilecek giyim eşyasının rengi ve biçimi ilgili konukevi tarafından belirlenerek, standart beden ölçülerine, mevsimine, çocuk yaş ve cinsiyetlerine uygun olarak satın alınır ve bir tutanakla kadınlara teslim edilir. Giyim eşyalarının renk ve modellerinin aynı olmamasına özen gösterilir. Verilen giyecek ve aynı yardımlar kayıt altına alınır.

(7) Konukevinde kalmakta iken, haklı bir nedene dayanması ve kadının sorunlarını çözümlenmede etkili olabileceği kanaatine varılması halinde bir başka konukevine nakledilen kadınların nakil dosyasına, kendisine verilmiş olan eşyaların türü, sayısı, miktarı ve verilen harçlığa ilişkin belgeler de eklenir.

(8) Yapılacak ödemeler, Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden muaftır.”

hususları düzenlenmiştir. Bu doğrultuda, 6284 sayılı Kanun kapsamında hakkında geçici maddi yardım verilmesine ilişkin koruyucu tedbir kararı bulunan şiddet mağdurlarının kadın konukevi hizmetinden yararlanması halinde asgari ücretin yarısına kadar ödeme yapılmaktadır. 6284 sayılı Kanun kapsamında hakkında geçici maddi yardım kararı bulunmayan ve kadın konukevi hizmetinden yararlanan kadınlara da aynı oranda

ödeme yapılmaktadır. Ayrıca, kadın ve çocukların Yönetmelikte belirlenen sayı ve nitelikteki giyecek vs. ihtiyaçları aynı olarak karşılanmaktadır.

G. Kadın Konukevinden Ayrılan Kadınlara Verilen Hizmetler

Kadın konukevi hizmetinden yararlanmaktayken kendi istekleri doğrultusunda ayrılan kadınlara ve beraberindeki çocuklara;

- Geçici maddi yardım ve kreş yardımı, rehberlik ve danışmanlık hizmeti ve meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak,
- Psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümünde yardım ve danışmanlık yapmak,
- Hukuki destek kapsamında adli yardım hizmetlerine ulaşılabilirliğini sağlamak,
- İhtiyaçları doğrultusunda 6284 sayılı Kanun kapsamında gereken başvuruları/yönlendirmeleri yapmak,
- Tedbir kararlarının uygulanmasının sonuçlarını ve kişiler üzerindeki etkilerini izlemek ve verilen tedbir kararı ile ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesine yönelik önerilerde bulunmak ve yardım etmek konularında destek sunulmaktadır.

2014 yılında KSGM'ye bağlı kuruluşlardan hizmet alan kişilere ilişkin bilgiler Tablo 8'de gösterilmektedir:

Tablo 8: Kuruluşlardan Hizmet Alan Kişi Sayısı.

Sıra No	İl Adı	Kuruluş Sayıları			Kadın Konukevinden Hizmet Alan Kişiler			ŞÖNİM'den Hizmet Alan Kişiler				Tüm Hizmet Toplamı
		KKE	İKB	ŞÖNİM	Kadın	Çocuk	Toplam	Kadın	Çocuk	Erkek	Toplam	
1	Adana	3		1	369	109	478	510	52	1	563	1.041
2	Adıyaman	1			118	90	208				0	208
3	Afyon	1			0	0	0				0	0
4	Ağrı	1			19	12	31				0	31
5	Aksaray	1			129	57	186				0	186
6	Amasya	1	1		62	31	93				0	93
7	Ankara	2	1	1	824	161	985	1.572	432	175	2.179	3.164
8	Antalya	3	1	1	292	72	364	557	416	4	977	1.341
9	Ardahan	1			15	3	18				0	18
10	Artvin	1			34	35	69				0	69
11	Aydın	1			118	74	192				0	192
12	Balıkesir	1	1		106	48	154				0	154
13	Bartın	0									0	
14	Batman	1			43	12	55				0	55
15	Bayburt	1			17	16	33				0	33
16	Bilecik	1			31	7	38				0	38
17	Bingöl	1			43	30	73				0	73
18	Bitlis	0			1		1				0	1
19	Bolu	1			2		2				0	2
20	Burdur	1			60	30	90				0	90
21	Bursa	1	1	1	146	89	235	1.597	389	212	2.198	2.433
22	Çanakkale	1			56	23	79				0	79
23	Çankırı	1			38	18	56				0	56
24	Çorum	1			139	63	202				0	202
25	Denizli	2	1	1	288	19	307	1.866	152	140	2.158	2.465
26	Diyarbakır	1	1	1	496	353	849	602	252	315	1169	2.018
27	Düzce	1			32	23	55				0	55
28	Edirne	1	1		23	9	32				0	32
29	Elazığ	1			161	41	202				0	202
30	Erzincan	1			38	11	49				0	49
31	Erzurum	1	1		109	17	126				0	126
32	Eskişehir	1	1		378	231	609				0	609
33	Gaziantep	1	1	1	668	482	1.150	1.874	438	631	2.943	4.093
34	Giresun	1			100	4	104				0	104
35	Gümüşhane	1			36	27	63				0	63
36	Hakkari	1			34	2	36				0	36
37	Hatay	1			202	71	273				0	273

Sıra No	İl Adı	Kuruluş Sayıları			Kadın Konukevinden Hizmet Alan Kişiler			ŞÖNİM'den Hizmet Alan Kişiler				Tüm Hizmet Toplamı
		KKK	İKB	ŞÖNİM	Kadın	Çocuk	Toplam	Kadın	Çocuk	Erkek	Toplam	
38	İğdır	1			60	65	125				0	125
39	Isparta	1	1		66	19	85				0	85
40	İstanbul	7	2	1	3.200	750	3.950	2.802	1.579	152	4.533	8.483
41	İzmir	2	1	1	240	27	267	1417	721	14	2152	2419
42	K. Maraş	1			114	22	136				0	136
43	Karabük	1			17	6	23				0	23
44	Karaman	1			63	25	88				0	88
45	Kars	1			149		149				0	149
46	Kastamonu	1	1		68	36	104				0	104
47	Kayseri	1	1		133	5	138				0	138
48	Kırıkkale	1			46	33	79				0	79
49	Kırklareli	1	1		56	58	114				0	114
50	Kırşehir	1			88	58	146				0	146
51	Kilis	1			39	13	52				0	52
52	Kocaeli	3			493	270	763				0	763
53	Konya	1			593	552	1.145				0	1.145
54	Kütahya	1	1		123	48	171				0	171
55	Malatya	1		1	271	170	441	848	151	40	1.039	1.480
56	Manisa	1			186	29	215				0	215
57	Mardin	1	1		22	5	27				0	27
58	Mersin	2	1	1	376	181	557	481	76	75	632	1.189
59	Muğla	1			113	61	174				0	174
60	Muş	1			2		2				0	2
61	Nevşehir	1			39	20	59				0	59
62	Niğde	0									0	0
63	Ordu	1			80	18	98				0	98
64	Osmaniye	1	1		260	68	328				0	328
65	Rize	1			0	0	0				0	0
66	Sakarya	1			86	73	159				0	159
67	Samsun	2		1	398	183	581	2369	212	120	2.701	3.282
68	Siirt	1			91	55	146				0	146
69	Sinop	1			7	6	13				0	13
70	Sivas	1			64	61	125				0	125
71	Şanlıurfa	1		1	250	68	318	596	138	16	750	1.068
72	Şırnak	1	1		81	58	139				0	139
73	Tekirdağ	1			100	63	163				0	163
74	Tokat	1			95	11	106				0	106
75	Trabzon	1		1	117	64	181	686	50	43	779	960

Sıra No	İl Adı	Kuruluş Sayıları			Kadın Konukevinden Hizmet Alan Kişiler			ŞÖNİM'den Hizmet Alan Kişiler				Tüm Hizmet Toplamı
		KKE	İKB	ŞÖNİM	Kadın	Çocuk	Toplam	Kadın	Çocuk	Erkek	Toplam	
76	Tunceli	1			20	23	43				0	43
77	Uşak	1	1		154	66	220				0	220
78	Van	1			328	108	436				0	436
79	Yalova	1			32	26	58				0	58
80	Yozgat	1			79	30	109				0	109
81	Zonguldak	1	1		97	38	135				0	135
Toplam		95	25	14	14.123	5.742	19.865	17.777	5.058	1.938	24.773	44.638

2.2.2.2. Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü (ATHGM) bünyesinde kadına yönelik şiddetle mücadeleyle yönelik Sosyal Hizmet Merkezleri (SHM) ile Aile ve Sosyal Destek Programı (ASDEP) aracılığıyla faaliyetler yürütülmektedir.

2.2.2.2.1. Sosyal Hizmet Merkezleri (SHM)

SHM'de; çocuk, genç, kadın, erkek, engelli, yaşlı, şehit yakını, gaziler, aileler ve topluma yönelik hizmetler sunulmaktadır. Bu kapsamda; koruyucu, önleyici, destekleyici, geliştirici hizmetler ile rehberlik ve danışmanlık gibi hizmetlerin, müracaat ve arz odaklı, yerinde hizmet yaklaşımıyla ve izlenebilir bir sosyal hizmet anlayışı içinde sunulması hedeflenmiştir.

Merkez sayısı 19/03/2015 tarihi itibarıyla 80 ilde toplam olarak 153'e ulaşmıştır. 2014 yılında kadına yönelik sunulan hizmetlerden yararlananların sayısı 65.947 kişi olarak tespit edilmiştir. Bu merkezlerde kadına yönelik şiddet alanında yürütülen faaliyetler şu şekildedir:

- İstismar ve şiddetin önlenmesine yönelik faaliyetler yürütülmesi,
- Kadının sosyal ve ekonomik statüsünün yükseltilmesine yönelik programların geliştirilmesi ve uygulanması,
- Kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarının sağlanmasına yönelik sosyal hizmet faaliyetlerinin yürütülmesi

ve bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması,

– Birey, aile ve toplumun bilgi ve bilinç düzeylerini artırmaya yönelik projelerin yürütülmesi,

– İnsan haklarının ve çocuk haklarının ve bu hakların nasıl kullanılacağı konusunda bilgi, bilinç ve beceri düzeylerini artırmaya yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi.

Bunun yanı sıra, SHM’lerde, aile içi şiddetin önlenmesine yönelik olarak yürütülen faaliyetler de bulunmaktadır. Bunlar ise şu şekilde özetlenebilir:

– Aile içerisinde sorun ve çatışma yaşayıp, evlilik birliğinin bozulması noktasına gelen ailelere yönelik aile danışmanlığı ile aile terapisi çalışmaları,

– Ailelerin veya bireylerin sorun çözme bilgi ve becerilerinin artırılması yönünde eğitici ve geliştirici hizmetlerin sunulması,

– Riskli ailelerin belirlenmesine yönelik çalışmalar kapsamında; merkez hizmetlerinden yararlanan çocuk, genç, kadın, erkek, yaşlı, engelli vatandaşlardan alınan bilgilerin yanında, merkeze yapılan ihbarlar, muhtar, imam, aile hekimleri, okul yönetimi, öğretmenler, yerel önderler vb. kaynak kişilerden alınan bilgilerin değerlendirilmesine yönelik hizmetler yürütülmektedir.

2.2.2.2.2. Aile ve Sosyal Destek Programı

Aile ve Sosyal Destek Programı (ASDEP) ile kamunun imkânları ve hizmetleri konusunda desteğe ihtiyacı olan ailelere ulaşılması, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelenerek değerlendirilmesi, gereksinim duydukları hizmetlerden yararlandırılmalarına yönelik gereken rehberlik ve yönlendirmenin sağlanması hedeflenmiştir.

30/01/2015 tarihi itibarıyla, dört ilde (Rize, Kırıkkale, Sakarya ve Ankara/Altındağ), ASP İl Müdürlüklerince ve SYDV tarafından görevlendirilen yaklaşık 100 kişilik saha personeli ile uygulama devam etmektedir. ASDEP görevlilerinin yürüteceği hizmetler şu şekildedir:

– Bireylerin, ASPB’nin hizmetleri başta olmak üzere, kamunun mevcut hizmetlerinden faydalanmalarını sağlamak ve ASPB’nin görev alanına giren ve vatandaşlara sağlanan imkânların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını izlemek,

- Sorumluluk alanında adrese dayalı çalışmak ve sorumluluk alanındaki aileleri ve kişileri bizzat hanede programlı ve düzenli bir şekilde ziyaret etmek ve periyodik ziyaretler gerçekleştirmek,
- Ziyaret edilen aile ve kişiyle gerekli güven ilişkisini sağlamak, ihtiyacına ilişkin durumunu anlamak, ihtiyaç duyulan hizmet veya destek ile ilgili gerekli kurum, kuruluşlara, yerel yönetimlere ve STK'lara yönlendirmek, rehberlikte bulunmak, süreci takip etmek ve hızlandırmak.
- Sorumluluk alanındaki muhtar, öğretmen, din görevlisi, sağlık görevlisi, komşu, aile büyüğü ve yörenin ileri gelenleri ile ilgili kurum ve kuruluşlarla sürekli irtibat içinde bulunmak, kendisine iletilen bilgileri değerlendirmek, bu doğrultuda gerekli ziyaretleri gerçekleştirmek.

Bunlara ek olarak, ASDEP'in tüm yurttan hizmete girmesiyle, öfke ve saldırganlığın nedeni olan sorunların, şiddete dönüşmeden bertaraf edilebilmesine zemin hazırlayabilecek bir destek mekanizması kurulmuş olacaktır. Böylece, şiddet mağduru ya da şiddete uğrama ihtimali bulunan kadın, çocuk, yaşlı ve engellilerin haklarıyla ilgili oluşabilecek ihlaller ve şiddetin yaşanmasına yol açan nedenlerin tespiti sağlanabilecek ve bu alanda, rehberlik ve yönlendirme çalışmaları gerçekleştirilecektir.

2.2.2.3. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında haklarında bakım tedbiri kararı verilen gebe çocuk ve çocuk annelere yönelik, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünce, ülke genelinde ihtiyacı karşılayacak düzeyde Çocuk Destek Merkezleri veya merkezlere bağlı Gebe Çocuk ve Çocuk Anneler Üniteleri hizmete açılmıştır. Gebe çocuk ve çocuk anneler için açılan merkezler, en fazla bebek sayısı da dahil olmak üzere yirmi kişilik kapasite ile hizmet vermektedir. Merkezlerde fiziki düzenlemeler, çocuk annelerin bebekleri ile birlikte kalmalarına imkan sağlayacak düzeydedir. Ayrıca, bebeklerin gelişimsel özelliklerine uygun düzenlemeler de yapılmaktadır. Yatak odalarının anne ve bebeğinin birlikte kalacağı tek kişilik odalar şeklinde düzenlenmesine özen gösterilmektedir. Çocuk anne ve bebeklerin tüm ihtiyaçları merkez tarafından karşılanmaktadır.

Çocuk destek merkezlerine veya bağlı gebe çocuk ve çocuk anneler ünitelerine kabul edilen çocukların yaşadıkları travmanın ortadan kaldırılması, yaşam becerilerinin geliştirilmesi ve yaşam kalitelerinin artırılması amacıyla proje ve programlar kapsamında çalışmalar yürütülmektedir.

Merkez ve ünitelerde, gebe çocuk ve çocuk annelere beslenme, doğuma hazırlık ve bebek bakımı ile ilgili eğitim verilmekte, gebe çocukların aylık doktor kontrollerinin ve çocuk annelerin bebeklerinin aşılarının takibi yapılmaktadır.

Gebe çocuklar için 5395 sayılı Kanun kapsamında mahkemeden sağlık tedbiri kararı verilmesi talep edilmektedir. Gebe çocuklar, doğumdan sonra da merkezlerde bir yıla kadar kalabilmektedir. Çocuk anne ve bebek arasında ilişkinin devamına karar verilmesi durumunda, bu süre ihtiyaç doğrultusunda uzatılabilmektedir. Doğan bebek nüfusa kayıt ettirilerek, bebek hakkında da bakım tedbir kararı alınmaktadır. Çocuk annenin ve bebeğin sağlık kontrolleri ve takibi ile çocuk anne ve bebekle ilgili gerekli mesleki çalışma yapılarak uygun hizmet modeli belirlenmektedir.

Gebe çocuk ve çocuk annelere hizmet veren merkezlere veya ünitelere üç yaşını doldurmamış bebeği olan çocuk annelerin de kabulü yapılmaktadır.

Gebe çocuklar ile çocuk annelerin herhangi bir nedenle nakil ve sevklerinin gerekmesi durumunda kolluk birimleri ve il sağlık müdürlükleri ile irtibat kurularak gerekli önlemler alınmakta, gerektiğinde sevk ve nakillerinin sağlık personeli refakatinde yapılması sağlanmaktadır.

Nisan 2015 tarihi itibarıyla ülke genelinde 10 adet gebe çocuk ve çocuk annelere hizmet vermek üzere ihtisaslaştırılmış çocuk destek merkezi ve bağlı ünitelerde, toplam 139 kapasite ile hizmet verilmektedir.

2.2.2.4. Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk, Yaşlı ve Engelli Sosyal Destek Hattı

Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk, Yaşlı ve Engelli Sosyal Destek Hattı (Alo 183 Hattı), ASPB Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği'ne bağlı olarak hizmet vermektedir. Alo 183 Hattı aracılığıyla kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ve gazilere yönelik hizmetler ile ilgili gelen çağrılar değerlendirilerek rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır.

İhmal, istismar ve şiddet vakaları veya töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi için tedbir mahiyetindeki ihbarlar da alınmakta; bu ihbarlar durumun aciliyeti göz önünde bulundurularak, vakanın bulunduğu ildeki ASP İl Müdürlüğünde görevli acil müdahale ekip sorumlusuna ve/veya kolluk kuvvetlerine bildirilmektedir. Acil müdahale ekibi vakayı değerlendirdikten sonra emniyet veya jandarma birimleri ile koordinasyon sağlayarak, kısa zamanda müdahale edilmesini sağlamaktadır.

Alo 183 Hattı, 7 gün 24 saat süre ile kesintisiz hizmet vermekte olup, yapılan aramalar ücretsizdir. ASPB'nin, 2011 yılında kurulmasıyla birlikte personel ve teknoloji iyileştirmesi sonucunda 10 olan personel sayısı 32'ye çıkarılarak çağrı alma kapasitesi artırılmıştır. İşaret dili bilen 2 vatandaş temsilcisi görevlendirilerek, çağrı merkezi ile telefon görüşmesi yapamayan işitme engelli vatandaşlar için 0 553 560 41 44 no'lu telefon aranmak suretiyle, görüntülü olarak görüşme olanağı sağlanmıştır. Ayrıca, işitme ve konuşma engelli vatandaşlar “183” veya “144” yazarak ücretsiz SMS gönderebilmekte, çağrı merkezi personeli tarafından vatandaşa geri dönüş yapılarak gerekli rehberlik ve yönlendirme hizmetleri verilmektedir. Çağrı merkezlerinde üç Kürtçe ve bir Arapça bilen vatandaş temsilcisi bu dillerde gelen çağrıları cevaplamaktadır.

Şiddet mağdurlarına, ASP İl Müdürlükleri bünyesinde yer alan kadın konukevleri, ŞÖNİM'ler ve sosyal hizmet merkezlerinin hizmetleri hakkında bilgi verilerek rehberlik yapılmakta, ihtiyaç duymaları halinde müracaat edebilecekleri bildirilmektedir. Ayrıca, yasal hakları hakkında bilgi verilmekte ve ihtiyaç duydukları destek ağlarına yönlendirilmektedir. Örneğin; hukuki desteğe ihtiyacı olan kadınlar, buldukları ildeki Baronun varsa kadın komisyonuna yoksa doğrudan adli yardım bürosuna yönlendirilmektedir. Şiddete maruz kalmış kadınlarda ortaya çıkan umutsuzluk, değersizlik, suçluluk, utanç ve korku gibi olumsuz duyguların giderilmesi anlamında psiko-sosyal danışmanlık konusunda da yönlendirme yapılmaktadır. Şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kadın, çocuk, engelli ya da yaşlının yaşadığı sorunun acil müdahale gerektirmesi durumunda ise Alo 183 Hattı personeli tarafından ASP İl Müdürlüklerinde 24 saat çalışma esasına dayalı olarak görevlendirilen acil müdahale ekip sorumluları ve/veya emniyet/jandarma birimleri aranarak bilgi verilmekte ve müdahale edilmesi sağlanmaktadır.

2.2.3. İçişleri Bakanlığı

2.2.3.1. Emniyet Genel Müdürlüğü

2.2.3.1.1. Kurumsal Yapı ve Bütçe

Ülkemiz nüfusunun yaklaşık %80’i Polis, %20’si Jandarma sorumluluk bölgesinde yaşadığı düşünüldüğünde, kadına yönelik şiddet olaylarının %90’ı polis sorumluluk bölgesinde meydana gelmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğünce, aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin yürütülen hizmetler, 81 İl Emniyet Müdürlüğü ve 918 İlçe Emniyet Müdürlüğü/Amirliği ve 1.275 Polis Merkez Amirliğinde çalışan personelce yerine getirilmektedir.

Yürütülen bu hizmetlerin koordine içerisinde yapılmasını sağlamak, uygulamada yaşanan sorunları tespit ederek standart soruşturma yöntemleri belirlemek, mevcut hizmetleri geliştirmek ve mağdurlara yönelik tedbirleri çok yönlü bir anlayışla ilgili kurum ve kuruluşların birlikteliğinde hayata geçirmek amacıyla 03/08/2011 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı bünyesinde “Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü” kurulmuştur.

6284 sayılı Kanun kapsamındaki hizmetler kolluk kuvvetlerine ayrılan genel bütçe imkanları ile yürütülmektedir.

2.2.3.1.2. 6284 Sayılı Kanun Kapsamındaki Kolluk Uygulamaları

Kolluk, kendisine yapılan ihbar veya şikâyet üzerine genel hükümler doğrultusunda gerekli işlemlere başlamak için öncelikle Cumhuriyet savcısını bilgilendirir. Aldığı talimatlar doğrultusunda işlemlere başlar ve intikal eden her olay hakkında gecikmeksizin en seri vasıtalarla ŞÖNİM/ASP İl Müdürlüğü’ne bilgi verir.

6284 sayılı Kanunun,

- 3/1 maddesi kapsamında mülkî amirin yetkisi dahilinde olan ve şiddet mağduruna yönelik verilen koruyucu tedbirlerden;
 - Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması,

- Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması,

tedbirleri gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince alınmakta, bu karar en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunulmaktadır. Mülkî amir tarafından kırk sekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkmaktadır.

- 5/1 maddesi kapsamında hâkimin yetkisi dahilinde olan ve şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik verilen önleyici tedbirlerden;

- Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması,
- Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması,
- Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi,
- Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması,

tedbirleri gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince alınmakta, bu karar en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunulmaktadır. Hâkim tarafından yirmi dört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkmaktadır.

Önleyici tedbir kararlarının yerine getirilip getirilmediği karar süresince kolluk tarafından kontrol edilmekte ve sonrasında tedbir kararlarına aykırılığın tespit edilmesi halinde bu husus hakkında tutanak tutularak Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmektedir.

2.2.3.1.3. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Yürütülen Çalışmalar

6284 sayılı Kanununun 14 üncü maddesi kapsamında ASPB tarafından kadına karşı şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verilmesi amacıyla 14 ilde (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa ve

Trabzon) pilot uygulama kapsamında kurulan “Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinde (ŞÖNİM)” ilgili kurumun talebi üzerine, 03.05.2013 tarihi itibarıyla “Polis İrtibat Görevlisi” görevlendirilmiştir.

6284 sayılı Kanunun 4/1-ç maddesi kapsamında hâkim tarafından verilen “kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi” tedbir kararları İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü sorumluluğunda ve koordinesinde ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte yürütülmektedir. Bu iş ve işlemlerinin standart hale getirilebilmesi amacıyla “Kimlik ve İlgili Diğer Bilgi ve Belgelerin Değiştirilmesi Usul ve Esasları” hazırlanmıştır.

Aile içi şiddet olaylarına ilişkin bilgi toplama sistemini geliştirmek, standart bilgi girişi ile analiz kapasitesini arttırmak, mağdurun risk durumunu belirlemek amacıyla hazırlanan ve 2010 yılı itibarıyla Emniyet Genel Müdürlüğü bilgi ve iletişim alt yapısı olan POLNET üzerinden doldurulmaya başlanılan “Aile İçi Şiddet Olayları Kayıt Formu” geliştirilerek daha kullanışlı hale getirilmiştir. Şiddet mağdurlarının müracaatı alındıktan sonra şiddet uygulayanın risk durumunu değerlendirmek amacıyla mağdura sormak üzere 22 soru hazırlanmıştır. Yapılan bu değerlendirme neticesinde, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk amirince alınması gereken koruyucu ve önleyici tedbirler belirlenerek yine aynı forma işlenmesi sağlanmıştır. Ayrıca bu form, sadece aile içi şiddet olaylarında değil, tüm kadına karşı şiddet olaylarında doldurulabilmesi için “Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddet Olayları Kayıt Formu” başlığı adı altında yeniden tasarlanmış ve müracaatı alan personelin sistem üzerinden zorunlu olarak doldurmasını sağlayacak tedbirler alınmıştır.

6284 sayılı Kanun kapsamında alınan koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması sırasında hazırlanan evrakların standart hale getirilmesi ve mağdurların tahkikat yürüten birimlerde uzun süre bekletilerek ikincil mağduriyet yaşamalarının önlenmesi amacıyla dijital ortamda “Koruyucu Tedbir Karar Formu”, “Önleyici Tedbir Karar Formu”, “Mağdur Teslimi ve Tedbir Kararları Bildirimi”, “Tedbir Kararları Bildirimi” ve “Tedbir Kararının Onanması” adı altında matbu formlar oluşturulmuş ve Emniyet Genel Müdürlüğü bilgi ve iletişim alt yapısı olan POLNET üzerinden doldurulması sağlanmıştır.

2.2.3.1.4. İstatistiki Veriler ve Değerlendirmeler

Polis sorumluluk bölgesinde meydana gelen aile içi şiddet olaylarına ilişkin istatistiki veriler bu bölümde sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 9: 2010-2014 Yıllarında Meydana Gelen Aile İçi Şiddet Olay Verileri

Yıl	Olay Sayısı	Mağdur				Kasten Öldürme Olay Sayısı	Ölen Mağdur			
		Kadın	Erkek	Çocuk	Toplam		Kadın	Erkek	Çocuk	Toplam
2010	51.739	45.738	8.787	5.832	60.357	168	94	85	15	194
2011	62.682	55.732	10.705	7.200	73.637	148	91	71	14	176
2012	90.177	82.600	14.545	9.203	106.348	167	98	84	20	202
2013	89.565	82.205	15.123	8.568	105.896	187	113	87	15	215
2014	119.018	118.014	29.410	16.140	163.564	235	133	76	25	234

2.2.3.1.4. İstatistiki Veriler ve Değerlendirmeler

Polis sorumluluk bölgesinde meydana gelen aile içi şiddet olaylarına ilişkin istatistiki veriler bu bölümde sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 9'dan anlaşılacağı üzere polis sorumluluk bölgesinde;

- 2010 yılı ile 2011 yılı mukayese edildiğinde, aile içi ve kadına karşı şiddet olay sayısında % 21 artış, kasten öldürme olay sayısında % 12 azalış,
- 2011 yılı ile 2012 yılı mukayese edildiğinde, aile içi ve kadına karşı şiddet olay sayısında % 44, kasten öldürme olay sayısında % 13 artış,
- 2012 yılı ile 2013 yılı mukayese edildiğinde, aile içi ve kadına karşı şiddet olay sayısında % 1 azalış, kasten öldürme olay sayısında % 12 artış,
- 2013 yılı ile 2014 yılı mukayese edildiğinde, aile içi ve kadına karşı şiddet olay sayısında % 33, kasten öldürme olay sayısında % 26 artış meydana gelmiştir.

Kadına karşı şiddet olaylarındaki artışın; Polis sorumluluğunda olan bölge sınırlarının genişlemesi, ilgili kurum, kuruluş ve STK'ların yürüttüğü faaliyetlerin sıklığı

basında yer almasıyla toplumun bilinç düzeyinin yükselmesi, duyarlılık ve farkındalığın artması ile kadına yönelik aile içi şiddetin sır olmaktan çıkarak daha görünür hale gelmesi neticesinde mağdur müracaatlarında belirli bir oranda artışın olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca yapılan yasal düzenlemeler ve bunların uygulanmasına yönelik kanun uygulayıcılara verilen eğitimler sonucunda sağlanan tutum ve davranış değişikliği ile şiddet mağduru kadınlarımızın devlete olan güveni artmış, bu da resmi makam ve mercilere başvuruları kolaylaştırmıştır.

2014 yılı içerisinde; 6284 sayılı Kanunun 3/1-ç maddesi kapsamında 51 kadın, 14 erkek toplam 65 kişi “yakın koruma”, 77.237 kadın, 9.779 erkek toplam 87.016 kişi “çağrı üzerine koruma” olmak üzere toplam 87.081 kişi hakkında “*Geçici Koruma Tedbiri*” uygulanmıştır.

“*Geçici koruma tedbiri*” kapsamında “*çağrı üzerine koruma*” usulü ile korunurken 23 kadın hayatını kaybetmiştir. Öldürülen kadınlardan 2’si görevli polis memurunun yanındaiken öldürülmüş ve bu olayların birinde görevli polis memuru şehit olmuştur. 21 kadın ise ani gelişen olaylar sonrasında polise çağrıda bulunamadığı için hayatını kaybetmiştir.

Tablo 10: 2014 Yılında Geçici Koruma Altında Öldürülen Kadınlara İlişkin Veriler

Sıra No	İl	Şüphelinin Mağdur İle Yakınlık Derecesi	Olayın İddia Edilen Oluş Şekli	Suç Aleti	Cinayet Sonrası Şüphelinin Durumu
1	Amasya	Eşi	Konuşmak için buluşma	Bıçak	Yakalandı
2	Ankara	Eşi	Konuşmak için buluşma	Ruhsatsız tabanca	İntihar etti
3	Antalya	Eşi	Ani gelişen olay	Görev silahı	İntihar etti
4		Birlikte yaşadığı şahıs	Ani gelişen olay	Bıçak	Yakalandı
5	Burdur	Eşi	Konuşmak için buluşma	Bıçak	Yakalandı
6	Çanakkale	Eşi	Konuşmak için buluşma	Ruhsatsız av tüfeği	Yakalandı
7	Elazığ	Ayrıldığı eşinin kardeşi	Adliye çıkışı	Ruhsatsız tabanca	Yakalandı
8	Erzurum	Eşi	Ani gelişen olay	Ruhsatsız av tüfeği	Firar
9	Eskişehir	Eşi	Ani gelişen olay	Bıçak	Yakalandı
10		Birlikte yaşadığı şahıs	Planlanarak	Ruhsatsız av tüfeği	İntihar etti
11		Oğlu	Adliye çıkışı	Ruhsatsız tabanca	Yakalandı
12	İstanbul	Eşi	Tesadüfen karşılaşma	Bıçak	Yakalandı
13		Birlikte yaşadığı şahıs	Konuşmak için buluşma	Bıçak	Yakalandı
14		Eşi	Ani gelişen olay	Ruhsatsız tabanca	Yakalandı
15		Eşi	Ani gelişen olay	Ruhsatsız tabanca	İntihar etti
16		Eşi	Tesadüfen karşılaşma	Ruhsatsız tabanca	İntihar etti
17		Eşi	Ani gelişen olay	Ruhsatsız tabanca	İntihar etti
18	Kocaeli	Birlikte yaşadığı şahıs	Tesadüfen karşılaşma	Bıçak	Yakalandı
19	Konya	Birlikte yaşadığı şahıs	Tesadüfen karşılaşma	Ruhsatsız tabanca	Yakalandı
20		Ayrıldığı eşi	Konuşmak için buluşma	Bıçak	Yakalandı
21	Mersin	Eşi	Tesadüfen karşılaşma	Bıçak	Yakalandı
22	Muğla	Eşi	Ani gelişen olay	Bıçak	Yakalandı
23	Zonguldak	Eşi	Planlanarak	Ruhsatsız av tüfeği	İntihar etti

Tablo 10'dan anlaşılacağı üzere hayatını kaybeden 23 kadının;

- 15'inin eşi, 5'inin birlikte yaşadığı şahıs, 1'inin oğlu, 1'inin ayrıldığı eşinin kardeşi ve 1'inin de ayrıldığı eşi tarafından öldürüldüğü,
- 8'inin ani gelişen olayda, 6'sının konuşmak için bulunduğu, 5'inin tesadüfen karşılaştığında, 2'sinin adliye çıkışında, 2'sinin de planlanarak öldürüldüğü,
- 10'unun bıçakla, 8'inin ruhsatsız tabancayla, 4'ünün ruhsatsız av tüfeğiyle, 1'inin eşinin görev silahıyla öldürüldüğü,
- 7 olayda, şüphelilerin olayı gerçekleştirdikten sonra intihar ettiği tespit edilmiştir.

6284 sayılı Kanun'un 12 nci maddesine istinaden; KSGM ile Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) arasında 27 Eylül 2012 tarihinde imzalanan "**Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Elektronik Destek Teknolojilerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İşbirliği Protokolü**" kapsamında Adana ve Bursa illerinde güvenlik butonu cihazlarının pilot uygulamasına başlanılmıştır. 18 Ekim 2012 tarihinde Adana ve Bursa illeri polis sorumluluk bölgesinde uygulanmasına başlanılan "Güvenlik Butonu" pilot uygulaması kapsamında 31 Ocak 2015 tarihine kadar 219 kişiye güvenlik butonu verilmiştir. 31 Ocak 2015 tarihi itibarıyla halen 3 erkek, 56 kadın olmak üzere toplam 59 kişi güvenlik butonunu aktif olarak kullanmaktadır.

6284 sayılı Kanun kapsamında mahkemelerce verilen "**kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belge değişikliği**" tedbir kararı kapsamında Şubat 2013 tarihinden 31 Ocak 2015 tarihine kadar; 125 kadın, 104 çocuk, 6 erkek toplam 235 mağdurun kimliği değiştirilmiştir.

2.2.3.1.5. Eğitim Faaliyetleri

2008 yılında başlatılan "**Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi**" kapsamında ilk etapta 250 personele eğitimcilerin eğitimi kursu verilmiş ve toplamda 40.000 personelin eğitimi tamamlanmıştır.

2011 ve 2012 yıllarında, çocuk birimlerinde çalışan 3.000 ve Toplum Destekli Polislik birimleri ile Muhabere Merkezlerimizde çalışan 3.000 personele farkındalık eğitimi verilmiştir.

2012 yılında, “*Aile İçi Şiddet İle Mücadelede Polisin Rolü*” konusunda yetiştirilen eğitimciler, illerde alanda çalışan 16.592 personele eğitim verilmiştir.

2013 yılında, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği ve Kolluk Uygulamaları konulu bilgilendirme eğitimi, uygulamadaki eksiklikleri gidermek ve ülke genelinde standardizasyonu oluşturmak amacıyla yaklaşık 4000 personele verilmiştir. Ayrıca bu eğitimin görüntüleri Asayiş Dairesi Başkanlığı'nın web sayfasında yayınlanarak, aile içi şiddet ile ilgili işlem yapan tüm personelin istifadesine sunulmuştur.

2013 yılında, “*Aile İçi Şiddet İle Mücadelede Polisin Rolü*” konusunda yetiştirilen eğitimciler, illerde bu alanda çalışan 8.570 personele eğitim vermiştir.

2014 yılında, “*6284 sayılı Kanun ve Uygulaması*” konulu eğitim programı, “*Mukayyit Eğitimi*” kapsamında tüm polis merkezlerinde ifade almakla görevli personele, ayrıca “*Polis Merkezi Amirleri Eğitimi*” kapsamında da tüm polis merkezi amirlerine eğitim verilmiştir.

Avrupa Konseyi'nin desteğiyle, 2-5 Haziran 2014 tarihleri arasında İzmir ilinde 30 ilden gelen aile içi ve kadına karşı şiddet alanında çalışan personelin katılımıyla “*Aile İçi Şiddet*” konulu seminer düzenlenmiştir.

Avrupa Birliği TAIEX Ofisi desteğiyle, 24-28 Kasım 2014 tarihleri arasında Ankara ilinde 41 ilde gelen aile içi ve kadına karşı şiddet alanında çalışan personelin katılımıyla “*Kadın Hakları ve Aile İçi Şiddet*” konulu seminer düzenlenmiştir.

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Sürekli Eğitim Merkezi Müdürlüğü tarafından 22 Mart-31 Mayıs 2014 tarihleri arasında Ankara Üniversitesi Kampüsünde düzenlenen “*Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Sertifika Eğitimi*” ne 2 personelin katılımı sağlanmıştır.

2015 yılı Şubat ve Mart ayları içerisinde, “*6284 sayılı Kanun ve Uygulaması*” konulu eğitim programı “*Hizmetin Yerinde İfası Uygulama Semineri*” kapsamında tüm polis merkezlerinde çalışan ve ifade alan 2.544 personele verilmiştir.

2014 yılında başlayan, Avrupa Birliği'ne Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında, KSGM tarafından yürütülen ve EGM'ce paydaş kurum olarak desteklenen “Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi” kapsamında 500 eğitici personel yetiştirilerek 2015 ve 2016 yılı içerisinde, aile içi ve kadına karşı şiddet alanında görev yapan Polis Merkez Amirliği, Asayiş Resmi Ekipler, 155 Haber Merkezi, Toplum Destekli Polislik ve Koruma Şube Müdürlüğünde çalışan 140.000 personele, “Kadına Karşı Şiddet, Aile İçi Şiddet, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Şiddet Mağdurlarına Yaklaşım Tarzı, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması” konularında, farkındalık ve duyarlılığı artırmak amaçlı hizmet içi eğitim verilmesi, eğiticiler ve eğitime katılan personel için kitapçıklar ile müracaatta bulunan mağdurları bilgilendirici broşürler hazırlanması ve polis eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere uygun formatta eğitim verilmesi planlanmaktadır.

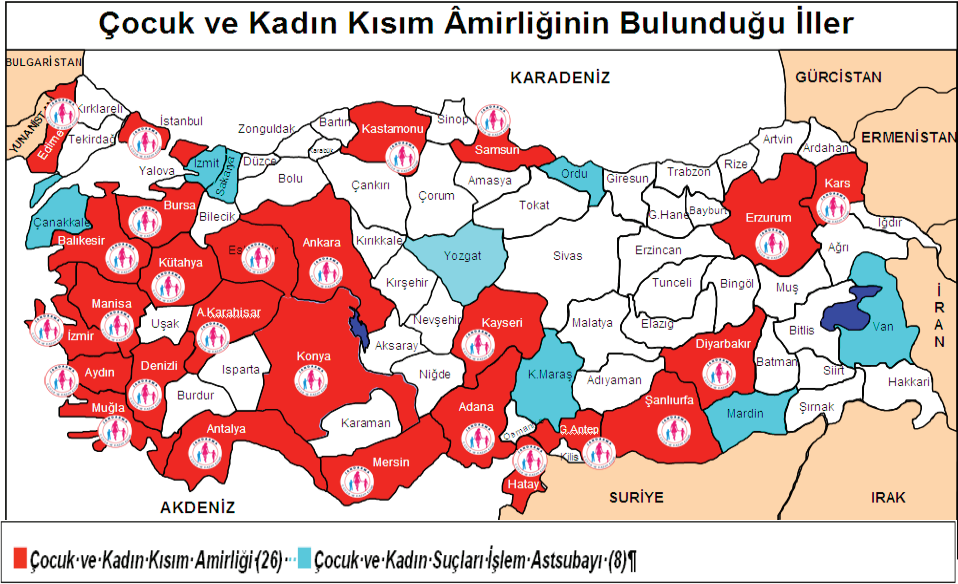
2.2.3.2. Jandarma Genel Komutanlığı

2.2.3.2.1.6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında İcra Edilen Faaliyetler

Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet mağdurlarıyla suçla sürüklenen ve korunma ihtiyacı olan çocuklar ile ilgili işlemlerin ulusal ve uluslararası boyuttaki gelişmeler ve mevzuatta yapılan düzenlemeler çerçevesinde yürütülmesi maksadıyla; Jandarma Genel Komutanlığı Karargâhı'nda Asayiş Daire Başkanlığı bünyesinde 16/04/2012 tarihinde “Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğü” teşkil edilmiştir. Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğünde 1 subay, 2 astsubay, 1 sivil memur olmak üzere toplam 4 personel görevlendirilmiştir.

Jandarma sorumluluk bölgesinde aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet ve çocuk suçları ile ilgili işlemler 26 İl Jandarma Komutanlığında teşkil edilen “Çocuk ve Kadın Kısım Amirlikleri” tarafından yürütülmekte olup “Çocuk ve Kadın Kısım Amirlikleri”nin bulunduğu iller

Şekil 8'de haritada sunulmuştur.

Şekil 8: Çocuk ve Kadın Kısım Amirliklerinin Bulunduğu İller

Çocuk ve Kadın Kısım Amirliği Kurulu olmayan 8 İl Jandarma Komutanlığında (Çanakkale, İzmit, Kahramanmaraş, Ordu, Van, Sakarya, Yozgat, Mardin) Asayiş Şube Müdürlüğü Suç Kısım Amirliği kadrosunda bulunan çocuk ve kadın suçları işlem astsubayı tarafından, diğer İl Jandarma Komutanlığı, İlçe Jandarma Komutanlığı ve Karakol Komutanlıklarında söz konusu faaliyetler ikiz olarak görevlendirilen personel tarafından yürütülmektedir. Çocuk ve Kadın Kısım Amirliklerinde 3 astsubay, 1 sivil memur olmak üzere toplam 4 personel istihdam edilmiştir.

Jandarma sorumluluk bölgesinde meydana gelen kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet ile suçla sürüklenen ve suç mağduru çocuklar ile ilgili kolluk uygulamalarına ilişkin JGY 117-8 Kadına Yönelik Şiddet, Aile İçi Şiddet ve Çocuk Suçlarıyla Mücadelede Jandarmanın Görev Yetki ve Sorumlulukları Yönergesi hazırlanarak jandarma birliklerine dağıtılmıştır.

Jandarma Genel Komutanlığı ile ASPB KSGM arasında “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Sunulan Hizmetlerde Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesine,

İşbirliği Yapılmasına ve Eşgüdümün Arttırılmasına Dair Protokol” 12 Nisan 2012 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiş olup protokol kapsamında;

1. KSGM ile yapılan koordine ile Jandarma Okullar Komutanlığı’nda eğitim ve öğretim gören subay ve astsubay öğrencilerine verilmek üzere 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren Jandarma Okullar Komutanlığı eğitim müfredatında bulunan “İnsan Hakları” dersine “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele” ünitesi eklenmiştir.
2. Jandarma Okullar Komutanlığı’nda 01 Haziran 2012 ayı içersinde KSGM ile koordineli olarak “Aile İçi Şiddetin Hukuksal Boyutu” ve “Aile İçi Şiddetin Sosyolojik Boyutu” konusunda 2000 personelin katılımı ile konferans düzenlenmiştir.
3. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Haftasına yönelik olarak 21 Kasım 2012 tarihinde Jandarma Okullar Komutanlığı’nda basına açık olarak “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kolluğun Rolü ve Önemi” konusunda 2481 personelin katılımı ile konferans düzenlenmiştir.

ASPB tarafından 6284 Sayılı Kanun’un tanıtımı maksadıyla 25 Nisan- 15 Haziran 2012 tarihleri arasında 16 ilde düzenlenen bilgilendirme toplantılarına 81 İl Jandarma Komutanlığı’ndan personelin katılımı sağlanmıştır.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele konusunda farkındalığın arttırılması, ulusal ve uluslararası düzeyde karşılıklı işbirliğinin sağlanması maksadı ile 31 Mayıs 2013 tarihinde İstanbul’da ilgili kurumların (31 kurum), Avrupa, Asya, Afrika ve Amerika kıtalarından (20 ülke) Jandarma ve Askeri Statülü Kolluk Kuvvetleri temsilcilerinin katılımı ile düzenlenen “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Kolluk Uygulamaları” konulu uluslararası bir konferans icra edilmiştir.

23 Temmuz 2013 tarihinde “Avrupa Birliği-Türkiye Mali İşbirliği Programlaması” kapsamında “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Projesi” başlatılmış, bu Projenin açılış töreni 19 Kasım 2013 tarihinde Ankarada Aile ve Sosyal Politikalar, Avrupa Birliği ve İçişleri Bakanlarının katılımı ile icra edilmiştir. Çocuk ve Kadın Kısım Amirliklerinin bulunduğu illerde odak grup toplantıları ve ihtiyaç analiz çalışmaları yapılmış, 30 ilde planlanan “Koordinasyon ve Bilinç Oluşturma Çalıştayları”, bugüne kadar 28 ilde gerçekleştirilmiştir.

6284 Sayılı Kanun kapsamında 2012-2014 yılları arasında verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararı durumu Tablo 11’de sunulmuş olup, halen 862 şahıs hakkında verilen tedbir kararı devam etmektedir.

Tablo 11: Koruyucu ve Önleyici Tedbir Karar Sayısı

Yıl	Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararı Sayısı	Devam Eden Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararı Sayısı	Jandarma Tarafından Kadın Konukevine Teslim Edilen Kadın Sayısı
2012	6.139	-	197
2013	6.028	-	190
2014	6.469	862	255
Toplam	18.636	862	642

2012-2014 yıllarında Jandarma sorumluluk bölgesinde 6284 sayılı Kanunun 4 üncü madde, birinci fıkrada, (ç) bendi kapsamında 2’si kadın 1’i çocuk olmak üzere toplam 3 mağdurun kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgeleri değiştirilmiştir.

6284 sayılı Kanun kapsamında, yürürlüğe girdiği 20/03/2012 tarihinden itibaren toplam 351.145 Jandarma personeline eğitim verilmiştir. Eğitim verilen Jandarma personeli sayısı Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: Eğitilen Jandarma Personeli Sayısı

Yılı	Jandarma Okullar Komutanlığı		Birliğinde Eğitim Alan		Toplam
	Eğitim Alan Sayı (Subay/Astsubay)	Meslek İçi Eğitim 2 Hafta Süreyle (Astsubay/Uzman Jandarma)	3 Gün Süreyle (Subay/Astsubay/Uzman Jandarma)	1 Gün Süreyle (Erbaş/Er)	
2012	1.150	44	14.314	69.426	84.934
2013	1.238	81	13.311	65.144	79.774
2014	1.850	135	14.805	169.647	186.437
Toplam	4.238	260	42.430	304.217	351.145

Milli Savunma Bakanlığı ile ASPB arasında 03/07/2013 tarihinde imzalanan “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi, İşbirliği ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Protokolü” gereğince düzenlenen eğitim programı kapsamında Jandarma Genel Komutanlığı emrinde askerlik hizmetini yapmakta olan erbaş ve erlere yönelik üç dönem/yıl halinde yurt sevgisi eğitimi içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda eğitim verilmesi planlanmış olup 2014 yılında (birinci dönem) 54.099 kadro erbaş ve er, 26.931 acemi erbaş ve er olmak üzere toplam 77.749 erbaş ve er eğitilmiştir.

2010 Yılı Avrupa Mali İşbirliği Programında yer alan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Projesi kapsamında halen 2.000’i rütbeli personel, 10.000’i erbaş ve er olmak üzere toplam 12.000 personele yönelik eğitimler devam etmektedir.

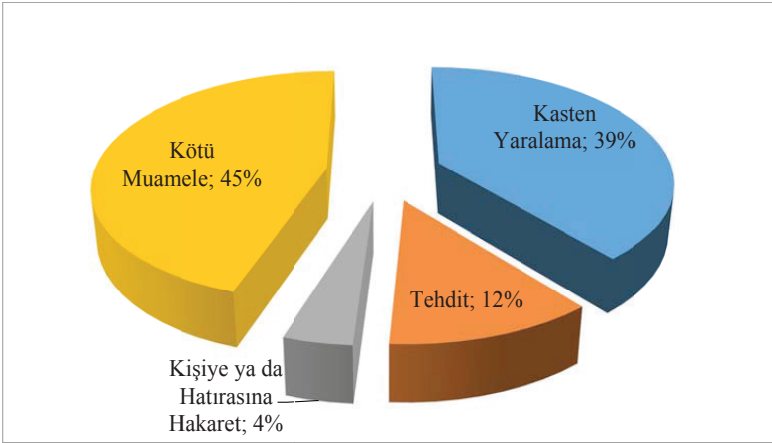
2.2.3.2.2. İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı Aile İçi Şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet Olaylarının Önlenmesi Amacıyla İcra Edilen Faaliyetlerin Bütçe Boyutu

Jandarma sorumluluk bölgesinde 6284 sayılı Kanun kapsamında, icra edilecek faaliyetlere ilişkin Jandarma Genel Komutanlığına ayrı bir bütçe tahsis edilmemiş olup kolluk tarafından yürütülen asayiş hizmetleri içerisinde, Jandarma Genel Komutanlığına cari yıl merkezi yönetim bütçe kanunu ile tahsis edilen ödeneklerden karşılanmaktadır.

2010 Yılı Avrupa Mali İşbirliği Programında yer alan ve 23/07/2013 tarihinden itibaren 2 yıl süreyle uygulanmaya başlanan “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Projesi”nin toplam bütçesi 2.915.000 Avro olup Jandarma Genel Komutanlığı bütçesinden ulusal katkı payı olarak 290.000 Avro ödenmektedir.

2.2.3.2.3. Aile İçi Şiddet Olaylarının Değerlendirilmesi

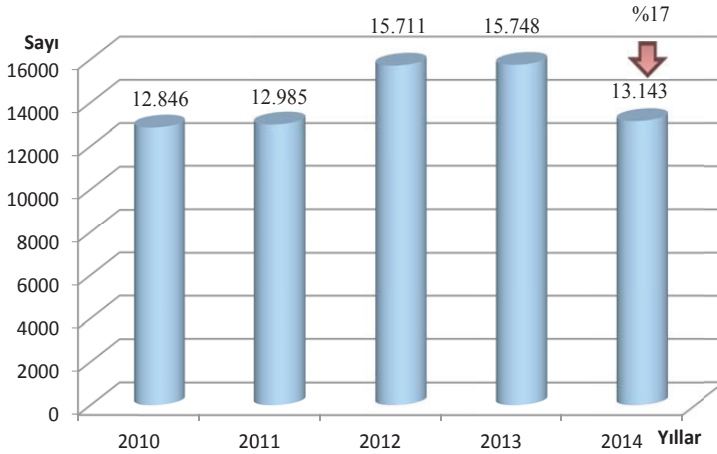
Son beş yılda meydana gelen Aile İçi Şiddet olaylarının suç tasniflerine göre dağılımı incelendiğinde, Şekil 9’da gösterildiği gibi, %45’ini kötü muamele, %39’unu kasten yaralama, %12’sini tehdit ve %4’ünü kişiye ve hatrasına hakaret suçları oluşturmaktadır.

Şekil 9: Aile İçi Şiddet Olaylarının Tasnifi

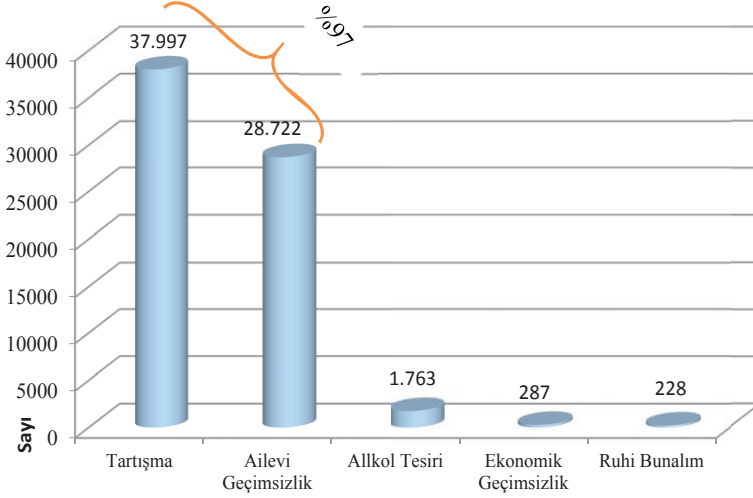
2.2.3.2.4. Kadına Yönelik Şiddet Olaylarının Değerlendirilmesi

Jandarma sorumluluk bölgesinde yıllara göre meydana gelen kadına yönelik şiddet olay sayıları Şekil 10'da sunulmuş olup, bir önceki yıl ile mukayese edildiğinde %17 azalma meydana gelmiştir.

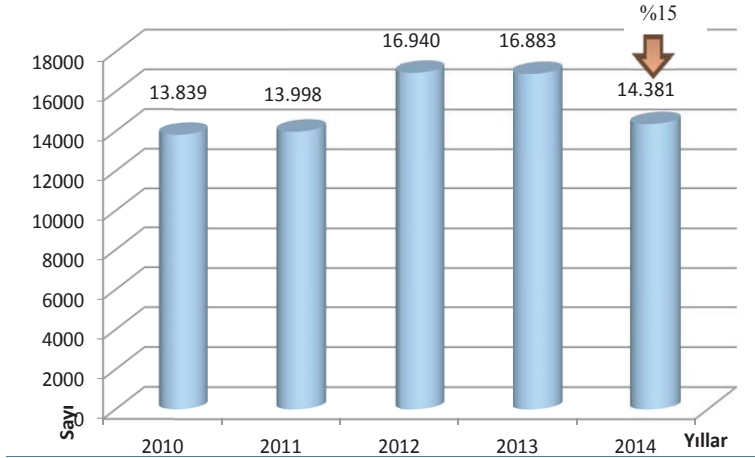
Şekil 10: Kadına Yönelik Şiddet Olay Sayıları (2010-2014)

Son beş yılda meydana gelen kadına yönelik şiddet olaylarının nedenlerine göre dağılımı incelendiğinde, Şekil 11’de de görüldüğü gibi, olayların %97’sinin tartışma ve ailevi geçimsizlik nedeniyle meydana geldiği tespit edilmiştir.

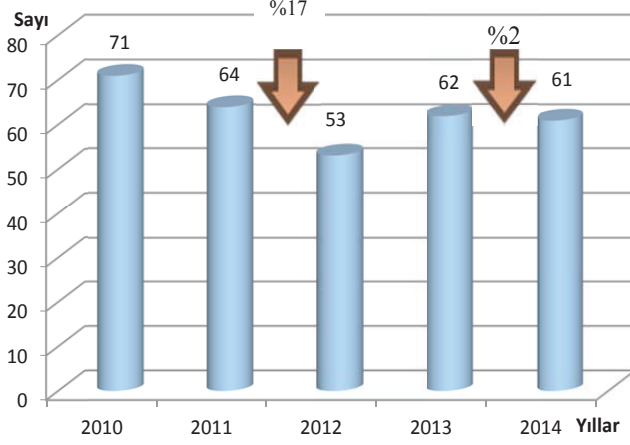
Şekil 11: Kadına Yönelik Şiddet Olay Nedenleri

Şekil 12’de Kadına Yönelik Şiddet olaylarındaki mağdur sayılarının yıllara göre dağılımında son iki yıl mukayese edildiğinde %15 azalma meydana geldiği görülmektedir

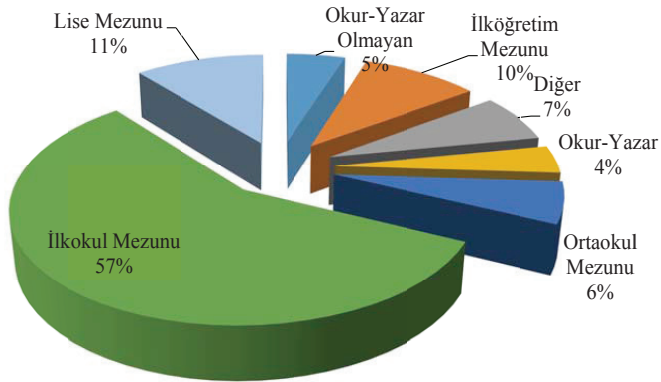
Şekil 12: Kadına Yönelik Şiddet Mağdur Durumu

Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet olaylarında ölen kadın mağdurlar incelendiğinde 2011-2012 yılındaki %17 azalma, son iki yılın mukayesesinde ise %2 azalma dikkat çekmektedir.

Şekil 13: Aile İçi Şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet Olaylarında Ölen Kadın Durumu

Kadına yönelik şiddet mağdurlarının Şekil 14'te eğitim durumu incelendiğinde %57'sinin ilkökul mezunu, %11'inin lise mezunu, %10'unun ilköğretim mezunu, %6'sının ortaokul mezunu, %5'inin okuryazar olmayan, %4'ünün okuryazar, %7'sinin diğer olduğu görülmektedir.

Şekil 14: Kadına Yönelik Şiddet Mağdur Eğitim Durumu

2.3.3.3. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Kadına yönelik şiddet, bir insan hakkı ihlalidir ve dünyanın her yerinde olduğu gibi ülkemizde de ciddi bir toplumsal sorundur. Kadınların sağlığına ve hayatına mal olabilen, aileleri parçalayan, toplumsal kaynakların israfına yol açan ve birçok toplumsal sorunun temelinde yatan aile içi şiddetin sona erdirilmesi için ülkemizde son dönemde ciddi adımlar atılmıştır.

2006 yılında yayınlanan “*Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler*” ile ilgili Başbakanlık Genelgesi’nin ardından İçişleri Bakanlığı tarafından “*4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’un Uygulanması*” ve “*Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu*” ile ilgili genelgeler yayınlanmış, ayrıca Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile “*Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler*” ve “*Aile İçi Şiddet Mağdurlarının Korunmasına Yönelik Protokol*” imzalanmıştır.

Bu çalışmalara ilave olarak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından birçok proje yürütülmüştür.

A. Kadın Sığınma Evleri Projesi

5393 sayılı Belediye Kanununun belediyeleri bu konuda görevli kılmasından hareketle Avrupa Birliği’nin mali, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu’nun teknik desteği ile Mart 2008 tarihinde “*Kadın Sığınma Evleri Projesi*” başlatılmıştır. Proje kapsamında Ankara, Antalya, Bursa, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Samsun illerinde tefrişatı ve her türlü donatımı dâhil olmak üzere sığınma evi inşası ve şiddet gören kadınlara hizmet veren tüm kurum ve kuruluşlarda eğitimler düzenlenmesi suretiyle toplumsal duyarlılığın artırılması çalışmaları yürütülmüştür.

Kadın Sığınma Evleri Projesi bir model proje olup, proje boyunca oluşan bilgi ve deneyim, yerel kurumların ve yerli ve yabancı uzman kuruluşların da dâhil olduğu çok taraflı katkılar neticesinde kadın sığınma evlerinde ve danışma merkezlerinde çalışan uzmanlara yol gösterecek rehberlere dönüştürülmüştür.

B. Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Kadın Sığınma Evleri Projesi

2012-2014 yıllarını kapsayan ve 24 ilde uygulanan proje ile şiddete maruz kalan kadınlar için destek hizmetleri sunulması sisteminin kurularak onlara yeterli koruma sağlanması amaçlanmıştır. Proje kapsamında;

- Ankara, Bursa, Antalya, İzmir, Samsun, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, Kırşehir, Nevşehir, Düzce, Sakarya, Mersin, Isparta, Manisa, Denizli, Trabzon, Erzurum, Konya, Afyon, Şanlıurfa, Adana, Kocaeli ve Çanakkale illerinde, şiddet mağduru kadınlar için destek hizmetleri sisteminin kurularak onlara şiddete karşı yeterli koruma sağlanması,
- Merkezi yönetim, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliğini teşvik ederek 24 ilde kadına karşı şiddetle mücadele mekanizmalarının geliştirilmesi,
- Yerel ve ulusal düzeyde örgütlenmiş sivil toplum kuruluşlarının kadına karşı şiddetle mücadele konusundaki kapasitelerinin hibeler vasıtasıyla geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Kasım 2010 tarihinde tamamlanan ve Kadın Sığınma Evleri Projesi'nin devamı niteliğinde olan bu Proje ile “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yerel ve Ulusal STK'ların Kapasitesinin Güçlendirilmesi Hibe Programı” ile kadına karşı şiddetin önlenmesi, kadınların güçlendirilmesi ve haklarının korunması, kadın-erkek eşitliğinin geliştirilmesi gibi kadına yönelik olarak sivil toplum kuruluşlarınca hazırlanacak küçük ölçekli projeler hibe verilerek desteklenmiştir.

C. Kadın Dostu Kentler-2 Projesi

2011-2014 yıllarını kapsayan Proje ile yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin uygulanmasının hızlandırılması, kadın haklarının güçlendirilmesine katkıda bulunmak için yerel yönetimlerin ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik çalışan kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Projenin 1. aşamasını kapsayan 2006-2010 yıllarında; İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve Van illerinde uygulanmış ve bu illerde “Yerel Eşitlik Mekanizmaları” kurularak bu mekanizmaların işler hale getirilmesi sağlanmıştır. İstihdam, eğitim, sağlık, cinsiyet temelli şiddet, yerel karar alma mekanizmalarına katılım ve kent

hizmetleri temel başlıkları altında hazırlanan ve toplumsal cinsiyet eşitliğini yerel kurumların plan ve işleyişlerine dâhil edebilmeyi amaçlayan Yerel Eşitlik Eylem Planları (YEPP) bulunmuştur. Ayrıca hibe programı kapsamında 36 projeye destek verilmiştir.

Projenin 2. aşamasını kapsayan 2011-2014 yıllarında; İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon, Adıyaman, Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin, Samsun illerinde uygulanmış ve bu illerde Valilik ve Belediyelerde Eşitlik Birimleri oluşturulmuş, Belediye Meclislerinde Komisyonlar kurulmuş ve İl Kadın Hakları Koordinasyon kurulunun güdümünde Yerel Eşitlik Eylem Planları hazırlanmıştır. Bu planlar Belediye Stratejik Planlarına ve kurum stratejik planlarına büyük ölçüde dâhil edilmiştir. Ayrıca hibe programı kapsamında 38 STK'nın çalışmaları desteklenmiştir.

Projenin 3. aşamasında aynı zamanda bir sürdürülebilirlik stratejisi geliştirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ile de ortak çalışmalar yapılmıştır.

Yürütülen proje sonucunda;

- 12 ilde Valilik, Belediye, İl Müdürlükleri, Üniversiteler ve STK'ların katılımı ile düzenli çalışan İl Kadın Hakları Kurulları kurulmuş,
- 12 ilde İl Kadın Hakları Kurulları tarafından Yerel Eşitlik Eylem Planları hazırlanmış, yerel kurumlarca bütçe tahsis edilmiş, Eylem Planları uygulamaya geçirilmiş,
- 12 ilde Valilik ve Belediyelerde Eşitlik Birimleri oluşturulmuş,
- 12 ilde Belediye meclisleri ve il genel meclislerinde Eşitlik Komisyonları kurulmuş,
- Programın 2. aşamasında 38 yerel proje hibeler ile finanse edilerek Yerel Eşitlik Eylem Planları'nın uygulanması desteklenmiş, 2.600'den fazla kamu personeli ve STK üyesi kadın dostu yerel yönetimler, cinsiyete duyarlı hizmet sunumu, toplumsal cinsiyet eşitliği, stratejik planlama, proje yönetim döngüsü, izleme ve değerlendirme ve benzeri konularda eğitim programları tamamlanmış,
- Bu faaliyetlerin pilot iller dışında uygulanması amacıyla İçişleri Bakanlığınca toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların güçlendirilmesini sağlamaya yönelik "Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı" uygulanmasına ilişkin "Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları" konulu 19/10/2010 tarih ve 201 sayılı Genelge yayınlanmıştır.

D. Birleşmiş Milletler Kadınların Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması Ortak Programı

2012-2015 yıllarını kapsayan ve Sabancı Vakfı'nın desteklediği projenin amacı; yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliği taahhütlerinin uygulanması ve kadın haklarının güçlendirilmesine katkıda bulunmak için yerel yönetimlerin kapasitelerinin geliştirilmesidir.

Program dâhilinde 2014 yılı sonuna kadar 8 İl'de Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme (TCDB) eğitimleri gerçekleştirilmiştir. Eğitim çalışmasına, belediye personelinin yanı sıra, sivil toplum kuruluşları, kent konseyi ve kadın meclisi temsilcileri ile üniversitelerin kadın araştırma ve uygulama merkezinden akademisyenler katılmıştır. Bugüne kadar eğitim çalışmalarına 267 kişi katılmıştır. Bu eğitimlerde katılımcılarla birlikte belediyelere yönelik TCDB yol haritaları hazırlanmıştır. Ayrıca, TCDB çalışmalarının devamının sağlanması için, belediyelerde birim ya da komiteler kurulmuştur. Belediyelerin hizmetlerinin kadınların ve erkeklerin farklı ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte geliştirilmesi adına TCDB analiz çalışmaları yapılmıştır.

Hibe projeleri sonucunda 10 ilde STK'ların kapasitelerinin artırılmasına gidilmiş, 1.000'den fazla katılımcının toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığı artırılmış, 900 erkek üzerinde kadına karşı şiddet eğitimi verilmiş, Eskişehir ve Edirne'de TCDB çalışmaları yürütülmüş, belediye stratejik planına girilmesi sağlanmış ve 6 projede kadın istihdamına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Yürütülen proje sonucunda, belediyelerin sunduğu hizmet ve yatırımlardan kadınların ve erkeklerin farklı ihtiyaç ve öncelikleri dikkate alınarak gerçekleştirilmesi ve bunun katılımcı bir yöntemle yapılarak demokrasinin gelişmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, Gaziantep, Eskişehir, Çanakkale, Edirne ve Kocaeli Belediyelerinin yeni dönem stratejik planlarında toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi ve kadın ve erkelerin farklı ihtiyaçlarının karşılanması için birçok amaç/hedef/gösterge yer almaktadır.

2.2.4. Adalet Bakanlığı

2.2.4.1. Kanunlar Genel Müdürlüğü Çalışmaları

2.2.4.1.1. Suç Mağdurlarına Yardım Hakkında Kanun Tasarısı

Ülkemizde işlenen ve bedensel, ruhsal ya da cinsel bütünlüğüne saldırı teşkil eden suçlardan dolayı doğrudan doğruya mağdur olanlara veya bu kişilerin ölümü hâlinde bakmakla yükümlü oldukları kişilere, Anayasa'nın 2 nci maddesinde yer alan “sosyal devlet ilkesi”ne uygun olarak, Devlet tarafından yardım sağlanmasına ilişkin esas ve usullerin getirilmesi amaçlanmaktadır.

Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda, mağdurlara suç sonrası verilecek hizmetlerin, tanınması gereken hakların, yapılacak maddi ve manevi yardımların ve sunulacak rehberlik hizmetlerinin belirlenmesi ile aile ve çocuk mahkemelerinde görev yapan uzmanların görev alanlarının belirlenmesi için hazırlanacak Kanun Tasarısı taslağı üzerinde çalışmak üzere 2992 sayılı Adalet Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 34 üncü maddesi uyarınca 18/02/2014 tarihinde Bilim Komisyonu kurulmuş olup Komisyon çalışmaları devam etmektedir.

2.2.4.1.2. Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı

18/11/2013 tarihinde Başbakanlığa sevk edilen Tasarıyla, aile bütünlüğünün sağlanması, özellikle ana ve çocukların korunması, ayrılık veya boşanma gerçekleşecek olsa bile bunun da sağlıklı koşullarda olmasının sağlanması amacıyla boşanma ve ayrılık talepli davalarda, aile mahkemesi hakiminin eşleri, talep üzerine veya re'sen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde kurulan sosyal hizmet merkezlerine yönlendirebilmesi amaçlanmaktadır.

2.2.4.1.3. 18/06/2014 tarihli ve 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 12/05/2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sevk edilen 1/918 Esas sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, 18/06/2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu tarafından kabul edilerek kanunlaşmış, 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 28/06/2014 tarih ve 29044 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanunla, Türk Ceza Kanunu'nun "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" bölümünde yer alan 102, 103, 104 ve 105 inci maddelerinde düzenlenen cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki ve cinsel taciz suçlarının cezaları önemli ölçüde artırılmış, işleniş biçimleri nazara alınarak nitelikli hal sayılacak yeni eylem tipleri eklenmiştir.

Cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı sonucunda beden ve ruh sağlığının bozulması halinde, verilecek cezanın artırılacağına ilişkin hüküm kaldırılmış ve suçların temel şeklinin cezası artırılmıştır. Böylece mağdurların, özellikle çocukların Adli Tıp Kurumu'ndan rapor alma zorunluluğu kaldırılarak defalarca örselenmeleri engellenmiştir.

Ayrıca, Türk Ceza Kanunu'nun 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında tanımlanan cinsel saldırı suçundan, 103 üncü maddesinde tanımlanan çocukların cinsel istismarı suçundan, 104 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında tanımlanan reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan mahkûm olanların koşullu salıverilme süreleri 2/3 oranından 3/4 oranına çıkarılmıştır. Çocuklara karşı işlenen suçlardan dolayı ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alanların 30 yıl yerine 39 yıl, müebbet hapis cezası alanların ise 24 yıl yerine 33 yıl ceza infaz kurumlarında kalmaları sağlanmıştır.

Ayrıca, bu suçların failleri tıbbi tedavi, mağdurun bulunduğu yerlere yaklaşmamak veya ikamet etmemek, çocuklarla bir arada olmayı gerektiren bir ortamda çalışmamak ve çocuklarla ilgili bir faaliyet icra etmemek gibi tedbirlerinden bir veya birkaçına tabi tutulabilecektir. Bu itibarla kreş veya kantin gibi yerlerde çalışamayacaklar ve okul servisi işletemeyeceklerdir.

Yine aynı Kanunla, Türk Ceza Kanunu'nun "Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti" suçunu düzenleyen 188 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle; uyuşturucu veya uyarıcı madde verilen veya satılan kişinin çocuk olması halinde, veren veya satan kişiye verilecek hapis cezasının on beş yıldan az olamayacağı düzenlenmek suretiyle ceza artırılmıştır.

2.2.4.1.4. Çocuk Teslimi, Çocukla Kişisel İlişki Tesisi, Nafaka ve Velayete İlişkin Yürütülen Çalışma

Çocuk teslimi, çocukla kişisel ilişki tesisi, nafaka ve velayete ilişkin olarak uygulamada yaşanan sorunların tespiti ile çözüm önerilerinin getirilmesi amacıyla, Adalet Bakanlığı tarafından 03/01/2013 tarihli Bakan "Olur"uyla bir Çalışma Grubu kurulmuş olup, söz konusu Çalışma Grubu çalışmalarına devam etmektedir.

2.2.4.1.5. 11/04/2013 tarihli ve 6459 sayılı İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Bu Kanunun 24 üncü maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Adli yardımla ertelenen yargılama giderlerinin tahsili" kenar başlıklı 339 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, adli yardımdan yararlananın mağduriyetine neden olacağına mahkemece açıkça anlaşılması hâlinde, adli yardım kararından dolayı devletçe ödenen veya muaf tutulan yargılama giderlerinin tahsilinin mahkemece tamamen veya kısmen ödemedi muaf tutulmasına karar verilebileceği yönünde düzenleme getirilmiştir.

Anılan düzenlemeyle adli yardımdan yararlananın, mahkemece uygun görülmesi hâlinde, devletçe ödenen veya muaf tutulan yargılama giderlerini kısmen ödemesine veya tamamen muaf tutulmasına olanak tanınmaktadır.

2.2.4.2. Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Çalışmaları

2.2.4.2.1. Psiko-Sosyal Yardım Servisi Faaliyetleri

Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların psikolojik ve sosyal problemlerine çözüm sağlamak amacıyla; kurumlarda psiko-sosyal yardım servisleri hizmet vermekte, bu servislerde psikolog veya sosyal çalışmacılar görevlendirilmektedir.

Psiko-sosyal yardım servisinde çalışan uzmanlar; bireysel ya da grup çalışmaları yoluyla hükümlü ve tutukluların daha sağlıklı ve uyumlu bireyler olmaları yönünde onları destekleyecek çalışmalar yürütmekte, bu yöntemlerle içinde buldukları koşullara yönelik farkındalıklarını arttırmaya çalışmaktadırlar. Ayrıca, kurum içinde ve kurum dışındaki ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara yönlendirmeler yapılmakta, bu esnada ailesi ya da başka sosyal destek sistemleri harekete geçirilerek hükümlü ve tutuklulara gerekli müdahalelerde bulunulmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında 2007 yılından itibaren yapılandırılmış ve sistemli grup çalışmaları olan psiko-sosyal yardım servisi programları uygulanmaktadır. Programların uygulanması ceza infaz kurumu tiplerine göre anlamlı bir farklılık göstermemekte, psiko-sosyal yardım servisi bulunan tüm kurumlarda uygulamalar devam etmektedir. Ayrıca bu faaliyet, etkin ıslah programlarının uygulanması ile tahliye sonrasında tekrar suç işlenmesinin önlenmesini önemseyen 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 73 üncü maddesi ile de örtüşmektedir.

Ceza infaz kurumlarında eğitimleri verilen ve uygulanan başlıca programlar şöyle sıralanabilir:

1. **Öfke Kontrolü Programı:** Bu program, 10 oturumdan oluşmaktadır. Programın amaçları, katılımcıları öfkelenmelerine yol açan süreçler ve kendi davranışlarını izleme ihtiyacı konusunda bilinçlendirmek, katılımcıları öfkeyi kontrol etme ihtiyacı konusunda eğitmek ve bu eğitimin yararlarını göstermek, öfke kontrol tekniklerini geliştirmektir.
2. **İntihar ve Kendine Zarar Vermeyi Önleme Konusunda Personelde Farkındalık Yaratma Programı:** Ceza infaz kurumlarında intiharların önlenmesi ve intihar vakalarına yaklaşım konularında personelin bilgilendirilmesi, farkındalığın artırılması ve bu konularda müdahalede bulunacak kişilere yönelik ekip çalışmasını geliştirmeye yönelik hazırlanmış bir yaklaşım modelidir. Kurum personeline yönelik hazırlanmış ve on bir bölümden oluşan bir programdır.
3. **Salıverilme Öncesi Mahkûm Gelişimi Programı:** Bu program, on oturumdan oluşmaktadır. Tüm oturumlar hükümlülerin yeni beceriler edinmeye başlamasına ve mevcut becerilerini geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Program, başarılı bir salıverilme için hükümlülerin hangi becerilere ihtiyacı olduğuyla ilgili araştırmalara dayanmaktadır.

4. Alkol ve Madde Bağımlılığı Programı: Bu program, on altı oturumdan oluşmaktadır. Programın amacı madde kullanan kişileri tedavi etmek değil, tedaviye yönlendirilmeleri konusunda farkındalık oluşturmaktır. Madde kullanımı ve bununla ilgili suçlara karışan hükümlüler ile çalışmalar yapılması planlanmakta ve madde kullanım zararları ve zararın en aza indirilmesi becerileri üzerinde çalışılmasına odaklanmaktadır.

5. Önce Düşün Programı: Hükümlülere yönelik olarak hazırlanmış bu program, olan yirmi üç oturumdan oluşmaktadır. Programda, problemler hakkında düşünme ve gerçek yaşam koşullarında sorun çözüme becerilerinin geliştirilmesi, bu becerilerin suç oluşturan davranış sorununa uygulanması ve gelecekteki suç oluşturan davranış riskinin azaltılmasına yardımcı olmak amaçlanmaktadır.

6. Özel Gözetim ve Denetim Programı: Yirmi üç oturumdan oluşan bu programın amacı, katılımcıların öfke ve diğer olumsuz duygularının farkına varmalarını, bu olumsuz duygular sonucu ortaya çıkabilecek saldırgan davranışlardan kaçınmalarını ve bunları kontrol altına almak için gerekli becerileri kazanmalarını sağlamaktır. Programın hedef kitlesi özellikle öfke kaynaklı suç işlemiş, genellikle dürtüsel davranışlar içinde olan, şiddete eğilimli mahkûmlardır.

7. 0-18 Yaş Aile Eğitim Programı: Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içerisinde yürütülen bir aile eğitim programı olan 0-18 yaş aile eğitim programı da kurumlarımızda uygulanmaktadır. Program; 0-18 yaş grubu çocuğu olan ailelere yönelik olarak hazırlanmış ve çocukluk gelişimi desteklenen çocukların sayıca artmasını hedefleyen, bu amaçla destekleyici ve koruyucu bir ortamın geliştirilmesini sağlamaya çalışan bir programdır.

8. Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi (BİSİS) Programı: Bu sistem, her hükümlü için ayrı bir durum saptaması yapıp, cezaevinde yürütülecek iyileştirme sürecinin planlandığı ve uygulandığı, hükümlüye özel programın yürütülmesi için gerekli iyileştirici ortamın oluşturulduğu, sürekli ölçme ve değerlendirme ile kendini denetleyen bir modelidir.

BİSİS, iyileştirmenin evrensel temel koşulları olan güvenlik ve disiplin, insan onuruna saygı ve dolu faaliyet programı temel alınan bireyselleştirilmiş iyileştirme programından oluşur. Hükümlünün kuruma kabulü, gözlem ve sınıflandırması, kurum yaşamı, iyileştirme faaliyetleri, ailenin sürece katılımı, yönetsel uygulamalar, salıverilme

süreci bireyselleştirilmiş iyileştirme programına uygun yapılıdır. Bireyselleştirilmiş iyileştirme programı bir anlamda vakıa yönetimidir.

BİSİS kapsamında; ceza infaz kurumuna giren her hükümlünün risk düzeyi değerlendirilmektedir. Araştırma ve değerlendirme, bireyselleştirilmiş iyileştirme programına yol gösteren ve denetleyen bir araç işlevi görür. Bireyselleştirilmiş iyileştirme programını gerçekleştirmek için Araştırma Değerlendirme Formu (ARDEF) kullanılır. ARDEF yarı yapılandırılmış bir risk-ihtiyaç-uygunluk değerlendirme aracıdır. ARDEF formunda yer alan; temel bilgiler, genel sağlık taraması ve intihar taraması, kurumu için gerekli bilgiler birinci bölümü oluşturur. Suç öyküsü, yaşadığı yer, ailevi özellikler ve aile ilişkileri, alkol madde kullanımı, eğitim ve çalışma, yaşam tarzı, ekonomik koşullar, ruhsal durum, düşünce ve davranışlar, tutum ve genel değerlendirme ise ikinci bölümü oluşturmaktadır.

Araştırma ve değerlendirmeden elde edilen sonuçların ışığında hükümlüyle birlikte bir plan yapılıdır. Bu plan doğrultusunda iyileştirici etkinlikler, izleme gerçekleştirilir, belirli dönemler içinde gözden geçirme yapılıdır. Hükümlünün erken salıverilme gibi yararına olacak planlamalar da bu kapsamda yer alır.

BİSİS öncelikli olarak çocuk hükümlü ve tutuklulara "Çocuklar İçin Adalet" projesi kapsamında geliştirilerek uygulanmış ve Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) yazılımları tamamlanmıştır. Çocuk kurumları ve çocukların bulunduğu kurumlarda uygulanmaktadır. Yetişkin hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak ise çalışmalar devam etmekte olup UYAP entegre çalışmalarının tamamlanmasının ardından sistem tüm ceza infaz kurumlarında uygulamaya geçilecektir.

9. Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale Programı: Ceza infaz kurumlarındaki ruh sağlığı problemleri olan hükümlü/tutukluların personel tarafından erken dönemde tanınması ve psiko-sosyal yardım ve sağlık servisi personelinin eğitimi amacıyla "Ceza İnfaz Kurumlarında Ruh Sağlığı ve Bağımlılık Hizmetlerinin İyileştirilmesi Projesi" geliştirilmiş, bu proje kapsamında "Tarama Değerlendirme ve Müdahale Programları" oluşturulmuştur.

10. Çocuklar İçin Uygulanan Psiko-Sosyal Müdahale Programları: Psiko-sosyal yardım servisi uzmanları tarafından kurumda bulunan çocuklar ve aileleri ile infaz ve koruma

memurlarına uygulanmak üzere yedi ayrı psiko-sosyal destek ve müdahale programı mevcuttur. Bunlar genel bilgiler ve yaklaşım ilkeleri, kısa grup çalışması, aile eğitimi kılavuzu, iyiye doğru öfke kontrol programı, cinsel istismara yaklaşım programı, güvenli davranış programı (buradayım), infaz ve koruma memurlarına yönelik bilgilendirme programıdır.

Kurumlarda bulunan çocukların psiko-sosyal gelişimlerine yardımcı olmak, davranış değişikliği yaratmak, kişilik gelişimlerini desteklemek, sorun yaşanan alanları güçlendirmek ve çocukları topluma dönüğe hazırlamak amacıyla geliştirilen bu programlar, Adalet Bakanlığı'na bağlı kurumlarda sürekli kullanılan programlar olacak şekilde yapılandırılmaktadır.

2.2.4.2.2. Eğitim Faaliyetleri

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından sürdürülen yeniden yapılandırma çalışmaları kapsamında, yüksek güvenlikli ceza infaz kurumları ile kapalı ve açık ceza infaz kurumlarında eğitim-öğretim, sosyal-kültürel ve psiko-sosyal faaliyetlerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla pek çok çalışma yürütülmektedir.

Ceza infaz kurumlarının hükümlü ve tutuklular üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilebilmesi, bu kişilerin salıverilme sonrası normal hayata hazırlanmaları için tiyatro, müzik, resim, folklor, el becerileri, spor karşılaşmaları, satranç ve lisan kursları, konferans, konser gibi çeşitli sosyal-kültürel çalışmalar düzenlenmektedir. Hükümlü ve tutuklular bu çalışmalarda dinleyici veya izleyici olarak yer alabilecekleri gibi aktif olarak da katılabilmektedirler.

Her ceza infaz kurumunda bütün hükümlü ve tutuklular gazete, televizyon, radyo, kitap gibi kitle iletişim araçlarından yararlanabilmektedirler. Kurumlarda fiziki olanaklara göre voleybol, basketbol, futbol gibi takım oyunları veya masa tenisi, halter, badminton gibi sportif faaliyetler yapılmaktadır.

Ayda en az bir kez olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşlardan gelen kişiler tarafından hükümlü-tutuklular için yararlı olabilecek konularda konferans ve seminerler düzenlenmektedir.

Ayrıca; tüm hükümlü ve tutukluların okuma-yazma, ilköğretim, açık lise ve üniversite eğitimi yapmalarına, kütüphane ve dersane çalışmalarına katılmalarına, açık futbol sahası ile kapalı spor salonlarında futbol, voleybol, basketbol, masa tenisi, badminton gibi sportif faaliyetlerde bulunmalarına, iş yurdu atölyelerinde meslek kazandırma faaliyetlerine katılmalarına imkân tanınmıştır.

2.2.4.2.3. Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversiteler ve Kamu Kurum Kuruluşlarıyla Yürütülen Faaliyetler

Sivil toplum dernekleri ile ortak çalışmalar yürütülmekte ve ulusal ya da AB destekli projeler oluşturulmaktadır. Yürütülen projeler kapsamında çeşitli eğitimler verilmekte, programlar hazırlanmaktadır. Kurumlardan elde edilen deneyimler ışığında, yürütülen projelerin tüm kurumlara sürekli bir biçimde yaygınlaştırılması çalışmalarına devam edilmektedir. Özellikle annesinin yanında kalan çocuklara yönelik olarak sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve kamu kurum ve kuruluşları ile ortak çalışmalar yürütülmektedir.

Bu kapsamda;

Tuvana Okumaya İstekli Çocuklar Vakfı (TOÇEV) tarafından altı ceza infaz kurumunda yürütülen “Özgürlüğüm” projesi devam etmekte olup, proje kapsamında bulunan ceza infaz kurumlarının kreş hizmetlerinin iyileştirilmesi, çalışan personele eğitim verilmesi gibi konularda çalışmalar yürütülmektedir.

Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı (TÇYÖV) tarafından kadın hükümlülere ve dışarıda bulunan çocuklarına yönelik olarak “Dışarıdaki Çocuk” projesi yürütülmekte, ayrıca “Mor Güvercin” ve “İçerdeki Çocuk” projeleriyle de kadın hükümlülerle ilgili çeşitli çalışmalar yürütülmektedir.

Ayrıca, Adalet Bakanlığının ile Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) işbirliği çalışmaları devam etmekte olup, aile eğitimlerinin eğitici ve uygulayıcı eğitimlerinde destek alınmaktadır.

2.2.4.2.4. Bilimsel Araştırma Faaliyetleri

Dr. Şengül Tosun Altınöz tarafından Adalet Bakanlığı'ndan alınan izne binaen Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Kurulu ve Etik Kurulu onayı ile 15 Nisan - 31 Aralık 2013 tarihleri arasında tıpta uzmanlık tezi kapsamında bir bilimsel çalışma yürütülmüştür. Ankara'da bulunan Sincan Açık Ceza İnfaz Kurumu, Şaşmaz Açık Ceza İnfaz Kurumu, Ankara 1 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Ankara 2 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda kadına şiddet nedeniyle bulunmakta olan erkek tutuklu/hükümlü ve hüküm özlülerden (Yargıtay aşaması tamamlanmamış) gönüllü olanlar ile çalışılmıştır.

Semra Saruç (2013) tarafından Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Doktora Tezi olarak “Kadın Hükümlüler: Cezaevi Yaşantısı ve Tahliye Sonrası Gereklerinin” başlıklı yürütülen çalışmada ise nicel ve nitel yöntem bir arada kullanılmıştır. Araştırmanın nicel verileri Türkiye'deki müstakil kadın ceza infaz kurumlarından olan Ankara Kadın Kapalı, Adana Karataş Kadın Kapalı, İstanbul Bakırköy Kadın Kapalı, Eskişehir Çifteler Kadın Kapalı, Denizli Bozkurt Kadın Açık ve Sivas Açık Ceza İnfaz Kurumlarında bulunan, salıverilmelerine bir yıl ve daha az süre kalmış olan toplam 240 kadın hükümlü ile görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın nitel verileri ise, ceza infaz kurumundan salıverilmiş olan 5 eski hükümlü kadınla yapılan görüşmeler ile kadın ceza infaz kurumunda çalışan 2 sosyal hizmet uzmanı, 2 akademisyen ve 2 sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıf müdürü ile yapılan profesyonel görüşmeler olmak üzere toplam 11 derinlemesine görüşme ile toplanmıştır.

Rakel Rozant (2010) tarafından Maltepe Üniversitesi Adli&Klinik Psikoloji Programı Yüksek Lisans Tezi olarak “Aile İçi ve Aile Dışı Cinayet İşlemiş Failerin Kişilik Yapılarının Karşılaştırılması” başlıklı bir başka bilimsel çalışma yürütülmüştür.

2.2.4.2.5. Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Faaliyetleri

Avrupa ve Amerika'daki birçok ülke elektronik izleme sistemini kullanmaktadır. Her ülke bu anlamda kendi sistemini ve uygulama modelini oluşturmuştur. Elektronik izleme; şüpheli, sanık veya hükümlülerin elektronik yöntem ve araçlar ile toplum içinde izlenmesini, gözetim ve denetim altında tutulmasını sağlayan, mağdurun ve toplumun korunmasını destekleyen kararların infaz edilmesinde kullanılan bir yöntemdir.

a) Yasal Altyapı

Elektronik izleme sistemine geçişte bir taraftan Avrupa ve Amerika'daki elektronik izleme uygulamaları incelenirken, diğer taraftan da yasal alt yapının oluşturulmasına yönelik çalışmalar eş zamanlı olarak yürütülmüştür.

Yapılan çalışmalar ve pilot uygulamada edinilen tecrübeler dikkate alınarak yasal altyapının oluşturulması için, 05/04/2012 tarih ve 6291 sayılı Kanunla, 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununa 15/A maddesi eklenmiştir. Bu madde “Şüpheli, sanık ve hükümlülerin toplum içinde izlenmesi, gözetimi ve denetimi elektronik cihazların kullanılması suretiyle de yerine getirilebilir” hükmünü içermektedir.

Kanundaki bu düzenlemeyle uyumlu olarak Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği yeniden düzenlenmiş ve yönetmeliğin yedinci kısım, birinci ve ikinci bölümlerinde 101-106 ncı maddelerinde elektronik izleme sistemine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

b) Pilot Uygulamalar

Elektronik izleme uygulamaları başlamadan önce, Adalet Bakanlığı tarafından diğer ülke uygulamaları incelenmiş ve 25 Şubat 2012 tarihinde elektronik izleme sistemine ilişkin pilot uygulamalar başlamıştır. Pilot uygulama 25 Şubat-07 Aralık 2012 tarihleri arasında 10 ay süreyle devam etmiştir. Bu süre içerisinde 81 kişinin elektronik yöntem ve araçlar ile toplum içinde izlenmesi ve denetimi gerçekleştirilmiştir.

Pilot uygulamayla; elektronik izlemede uygulanacak yöntem, kullanılacak teknolojiler, yapılacak yasal değişiklikler, izleme merkezinin özellikleri, izleme merkezi personelinin eğitimi ve çalıştırılması ile taşrada elektronik izleme kapsamında çalıştırılacak personele ilişkin önemli tecrübeler elde edilmiştir.

c) İzleme Merkezinin Kurulması

Pilot uygulama sonrasında elde edinilen tecrübeler ışığında, gerekli yasal düzenlemeler yapılarak, 19 Ekim 2012 tarihinde elektronik izleme merkezinin kurulmasına

ilişkin çalışmalar başlatılmış, 20 Ocak 2013 tarihinde izleme merkezinin kurulumu tamamlanmıştır.

İzleme merkezi, aynı anda 5.000 kişiyi izleyecek kapasiteye sahip olup, yedi gün yirmi dört saat esasına göre dört vardiya şeklinde, 96 personelle çalışmalarını yürütecektir.

İzleme merkezi oluşturulduktan sonra Ocak 2013 de izleme merkezi personeli alımı yapılarak, izleme merkezi 15 personelle çalışmaya hazır hale getirilmiştir. Şuan itibariyle izleme merkezi 39 personelle çalışmalarını yürütmektedir.

İzleme merkezi, Avrupa ve Amerika'daki izleme merkezleri incelendikten sonra en son teknoloji kullanılarak oluşturulmuştur.

Elektronik izleme merkezinin giriş ve çıkışı elektronik sistemlerle kontrol edilmektedir. Elektronik izleme merkezinde çalışan personelin yükümlülerle yaptıkları görüşmeler ile diğer tüm işlemler kayıt altına alınmaktadır. Elektronik izlemenin veri güvenliği, UYAP bilişim sisteminin denetimi altındadır.

d) Personel Eğitimi

Elektronik izleme merkezi oluşturulduktan sonra, izleme merkezi personeli ile taşrada elektronik izleme ünitelerinin kurulumunda görev alacak personele, elektronik izleme sisteminin kullanımı, hükümlülerin izlenmesi, donanımların kurulumu ve işleme alınması, kelepçenin sökülmesi ve takılması ile kelepçe takılacak kişinin nasıl bilgilendirileceğine dair eğitimler verilmiştir.

Bu kapsamda elektronik izleme merkezi ve taşradaki 209 personel eğitilmiştir.

e) Elektronik İzleme Uygulamalarının Başlaması

Personel eğitimi tamamlandıktan sonra, elektronik izleme uygulamaları 01 Şubat 2013 tarihinde 100 kişi ile başlamıştır. 02 Şubat 2015 tarihi itibariyle aynı anda 1.856 kişinin elektronik yöntemlerle izlenmesine devam edilmektedir.

Pilot uygulama dâhil, bugüne kadar 5.094 kişinin toplum içinde denetim ve takibi elektronik izleme yöntemleri kullanılarak yapılmıştır.

f) **Elektronik İzlemenin Kullanıldığı Alanlar**

Elektronik kelepçe, suç ayırımı yapılmadan verilen kararın niteliğine göre şüpheli, sanık ve hükümlülere takılabilmektedir.

Elektronik izleme; hüküm öncesinde tutuklama yerine verilen bazı adli kontrol tedbirlerinin yerine getirilmesinde, hüküm sonrasında hapis cezası yerine verilen bazı seçenek cezaların infazında, salıverme sonrasında ise ceza infaz kurumundan salıverilen hükümlülerin toplum içinde denetim ve takibinde kullanılmaktadır.

Haklarında belirli yerlere gitmekten yasaklama veya belirlenen konut, yer veya bölgeden çıkmama ya da belirlenen kişilere yaklaşmamaya dair verilen denetimli serbestlik kararları, elektronik cihazlar kullanılmak suretiyle yerine getirilmektedir.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı'nın 6284 sayılı Kanun kapsamında görevi bulunmadığından elektronik izleme ile ilgili şu aşamada herhangi bir uygulama yapılmamaktadır.

2.2.4.3. Eğitim Dairesi Başkanlığı

Ülkemizin Avrupa Birliğine uyum süreci ve toplumsal gelişmelerin getirdiği ihtiyaçlar çerçevesinde; anayasa hukuku, medeni hukuk, ceza hukuku, çocuk ve aile hukuku gibi temel alanlarda ve yargılama hukukunda yaşanan köklü değişikliklerin yanı sıra, insan hakları alanındaki uluslararası sözleşmelerin ve mekanizmaların uygulamaya yansıtılabilmesi için Adalet Bakanlığı'nca, özellikle 2004 yılından itibaren yargı mensuplarının eğitim çalışmalarına hız verilmiştir.

Kadın ve çocuk hakları konusunda Ülkemizin taraf olduğu milletlerarası sözleşmelere uygun kanun maddelerinin yer aldığı 01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu'nun tanıtım ve uygulanması amacıyla, 2005 yılı içerisinde, Türkiye genelinde görev yapmakta olan yaklaşık 8.500 hâkim ve Cumhuriyet savcısına eğitim seminerleri ve değerlendirme toplantıları düzenlenmiştir.

Takip eden dönemde de; üniversitelerle, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla yapılan işbirlikleri neticesinde, kadına karşı ayrımcılığın ve şiddetin önlenmesi konusunda yargı

mensuplarının farkındalıklarını artırmak ve bilgi ve deneyimlerini paylaşımlarını sağlamak maksadıyla çeşitli eğitim programları düzenlenmeye devam edilmiştir.

Adalet Bakanlığı'nın konuya verdiği önemin bir göstergesi olarak;

İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Raoul Wallenberg İnsan Hakları ve İnsancıl Hukuk Enstitüsü ile işbirliği yapılarak hazırlanan, 2005-2008 yılları arasında yürütülen, “Türkiye’de Kadınların İnsan Haklarına Saygının Güçlendirilmesi” Projesi çerçevesinde; kadına karşı ayrımcılık ile şiddetin önlenmesine katkıda bulunmak ve kilit konumunda yer alan bir meslek gurubu olan yargı mensuplarına yönelik aile mahkemesi ve ceza mahkemesi hakimleri ile Cumhuriyet savcılarının katıldığı; kadına karşı şiddete dair uluslararası hukuki çerçeve ve uluslararası belgelerin Türk hukukundaki yeri, Türk ceza adalet sisteminde kadına karşı şiddet, töre ve namus cinayetleri, Türk hukukunda ve uygulamada eşler arası eşitlik ve toplumsal cinsiyet temelinde kadına karşı ayrımcılık yasağının yorumlanması, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulama Yönetmeliği, şiddetin mağdurlar üzerindeki etkisi, mağdura ve şiddete yaklaşım gibi konuları içeren programların uygulandığı (22-26 Ekim 2007, 05-08 Şubat 2008 ve 03-06 Haziran 2008 tarihleri arasında) üç ayrı program ve programların çıktılarının değerlendirildiği, ilgili Bakanlıklardan, Adalet Bakanlığı'nın ilgili birimlerinden ve sivil toplum kuruluşlarından temsilcilerin katılımıyla (4 Aralık ve 24 Eylül 2008 tarihlerinde) iki ayrı yuvarlak masa toplantısı düzenlenmiştir.

Ayrıca; Proje çerçevesinde Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan yaklaşık 700 sayfalık “Kadın Hakları Kitabı: Uluslararası Hukuk ve Uygulama” isimli kitabın aile mahkemesi hâkimlerine dağıtılması sağlanmıştır.

Başbakanlık tarafından 2006/17 sayılı “Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi” konulu bir Genelge yayımlanmıştır. Ayrıca Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün Koordinatörlüğünde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Plânı (2007-2010) hazırlanmıştır. Adalet Bakanlığı bu belgelerde doğrudan sorumlu kurum ya da işbirliği kurumu olarak gösterilmiştir.

Bu kapsamda; Adalet Bakanlığı ile aileden sorumlu Devlet Bakanlığı arasında 01 Nisan 2009 tarihinde imzalanan protokol çerçevesinde, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA)'nın teknik ve malî desteği ile yargı mensuplarına yönelik olarak, aile mahkemesi hâkimleri ile bu suçu soruşturan Cumhuriyet savcılarının katılacağı “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yargı Mensuplarının Rolü” isimli bir Proje geliştirilmiştir.

Proje çerçevesinde; 2009 yılı Mayıs ayı ile 2010 yılı Mart ayı arasında toplam 336 aile mahkemesi hâkimi ve Cumhuriyet savcısının katıldığı dörder günlük eğitim programları ile aile mahkemesi hâkimlerinin ve Cumhuriyet savcılarının aile içi şiddetin kapsamı ve boyutları, toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı, şiddete uğrayan kadına hizmet sunan kurum ve kuruluşlar ile sunulan hizmetler konularında farkındalık ve duyarlılıklarının yükseltilmesi, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulama Yönetmeliği üzerine tartışarak bilgi deneyimlerini paylaşmaları ve böylelikle uygulama birliğinin sağlanması hedeflenmiştir.

Adalet Bakanlığı ile aileden sorumlu Devlet Bakanlığı arasında 01 Nisan 2009 tarihinde imzalanan protokol kapsamında Birleşmiş Millet Nüfus Fonu (UNFPA)'nın teknik ve mali desteği ile İçişleri Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde, Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ile müştereken yürütülen “Kadın Sığınmaevleri Projesi”ne katkı sağlamak amacıyla; 03-06 Aralık 2009 tarihleri arasında İstanbul’da gerçekleştirilen “Adli Tıp Uzmanlarına Yönelik Toplumsal Cinsiyet Ayırımı ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele” konulu eğitim seminerine 5 adli tıp uzmanının katılımı sağlanmıştır.

Ayrıca “Kadın Sığınmaevleri Projesi” kapsamında yapılan eğitim ve kurumlar arası işbirliğinin sağlanması çalışmalarına destek vermek maksadıyla, kadın sığınmaevi inşaatlarının sürdürüldüğü 8 ildeki aile mahkemelerinde görev yapan tüm sosyal çalışma görevlilerine yönelik olarak (toplam 76 kişi); toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı, toplumsal cinsiyet, kadına yönelik şiddet ve ilgili ulusal-uluslararası mevzuatın konu edildiği beşer günlük “Aile Mahkemesinde Çalışma Sosyal Çalışma Görevlilerine Yönelik Toplumsal Cinsiyet ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele” eğitimi düzenlenmiştir.

Yine “Kadın Sığınmaevleri Projesi” eğitim ve kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesi çalışmalarına destek olmak amacıyla; kadın sığınmaevi inşaatlarının sürdürüldüğü 8 ilde (Ankara, Bursa, Karşıyaka, Antalya, Eskişehir, Gaziantep, Samsun ve Bakırköy) bulunan aile mahkemelerinde çalışan yaklaşık 400 personele (Yazı İşleri Müdürü, Zabıt Katibi ve Mübaşirler) yönelik olarak 07 Haziran – 25 Haziran 2010 tarihleri arasında 8 ayrı konferans düzenlenmiştir.

Diğer taraftan; Danıştay 5. Dairesinin 24.05.2010 tarihli ve 2008/3293 Esas, 2010/3521 Karar sayılı kararı ile hâkim ve savcıların meslek içi eğitimi konusundaki görev ve yetkinin Türkiye Adalet Akademisi'ne ait olduğu gerekçesiyle anılan Hâkim ve Savcıların Meslek İçi Eğitim Yönetmeliği'nin iptaline karar verilmiştir. Türkiye Adalet Akademisi'nin görev tanımı dikkate alınarak, 2010 yılından bu yana, Adalet Bakanlığı'nca, hâkim ve Cumhuriyet savcılarına yönelik herhangi bir eğitim çalışması yapılmamaktadır.

Ancak, Adalet Bakanlığı'nın merkez ve taşra teşkilâtında çalışan hâkim ve savcı sınıfı dışındaki adalet personelinin hizmet içi eğitimi, "Adalet Bakanlığı Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği" hükümleri çerçevesinde Eğitim Dairesi Başkanlığı'nca planlanmakta ve yürütülmektedir.

2007 yılında yürürlüğe giren Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planının uygulama süresinin dolması nedeniyle, Eylem Planında öngörülen faaliyetlerin devamlılığının sağlanabilmesi amacıyla, 2012-2015 dönemini kapsayacak şekilde güncellenmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu çerçevede, “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” ve “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”nde yer alan tedbirler göz önünde bulundurularak, ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkı ve katılımları ile “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)” hazırlanmıştır. Hazırlanan Plan ile toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin 5 temel alanda iyileştirme hedeflenmiştir.

Söz konusu alanlar; yasal düzenlemeler, farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümünün sağlanması, kadının güçlendirilmesi ve koruyucu hizmet sunumu, sağlık

hizmetlerinin sunumu ile kurum ve kuruluşlar arası işbirliğidir. Bu çerçevede Adalet Bakanlığı doğrudan sorumlu kurum ya da işbirliği kurumu olarak gösterilmiştir.

Bu itibarla, 2012 yılı eğitim planı kapsamında aile, çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde görev yapan sosyal çalışma görevlilerine yönelik olarak, mesleki yetkinliklerinin artırılması amacıyla, 19 Mart–03 Mayıs 2012 tarihleri arasında, toplam 315 sosyal çalışma görevlisinin katıldığı üçer günlük 5 grup halinde düzenlenen hizmet içi eğitim programı kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularını içeren seminere de yer verilmiştir.

2013 yılı eğitim planı kapsamında, 778 zabıt katibinin katılımıyla 6 grup halinde düzenlenen hizmet içi eğitim seminerine şiddete uğrayan kadına hizmet sunan kurum ve kuruluşlar ile sunulan hizmet konularında farkındalık ve duyarlılığın artırılması amacıyla; kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konuları da dahil edilmiş, bu konularda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü uzmanlarınca sunumda bulunulmuştur.

Adalet Bakanlığı'nın da hedef grubu içinde yer aldığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nce yürütülen ve Avrupa Birliği 2009 yılı Katılım Öncesi Mali Yardım Programı (IPA) kapsamında finanse edilen “Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Kadın Konukevleri Teknik Destek Projesi” 27 Aralık 2013 tarihinde uygulanmaya başlamıştır. Projenin temel hedefi, ülkemizde kadınların insan haklarının korunması konusundaki çalışmalara katkı sağlanmaktır. Bu hedef doğrultusunda proje kapsamında, 26 ilde şiddete maruz kalmış kadınlara sağlanan destek hizmetlerinin kurulması veya geliştirilmesi yoluyla kadınların şiddete karşı yeterli korumaya kavuşturulmaları amaçlanmaktadır.

Proje kapsamında, şiddet önleme ve izleme merkezi (ŞÖNİM) çalışanlarına, kadın konukevi çalışanlarına, Emniyet Genel Müdürlüğü Aile İçi Şiddet Bürosu personeline ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı personeline yönelik kadına karşı şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği eğitim programları düzenlenmesi, 26 ili kapsayan mevcut durum analizleri ile eğitim ihtiyacı analizleri çıkarılması ve hizmet birimlerine yönelik iyi uygulama örnekleri geliştirilmesi planlanmaktadır.

Proje kapsamında öncelikle şiddete maruz kalmış kadınlara sağlanacak destek hizmetlerinin kurulması ya da geliştirilmesi yoluyla 26 ilde şiddete karşı korumayı artırmak hedeflenmektedir. Bu hedefe ulaşılabilmesini teminen yürütülmesi planlanan faaliyetler kapsamında yargı için eğitimler de yer almaktadır.

Bu çerçevede;

- Yargı mensupları (adli tıp uzmanları, aile mahkemesi bilirkişileri, zabıt katipleri de dahil olmak üzere) için asgari olarak mevzuat, toplumsal cinsiyet kavramı, istatistiklerle toplumsal cinsiyet temelli şiddet, vakıa analizleri ve atölye çalışmaları konularında eğitim materyalleri hazırlanması,
- 26 ilde toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınlara yönelik şiddete karşı mücadele konusunda 150 aile mahkemesi zabıt kâtibi için 2 günlük eğitim, aile mahkemelerinde ve cumhuriyet savcılıklarında görev yapan 200 aile mahkemesi uzmanı ve adli tıp uzmanına 3 günlük eğitim verilmesi, planlanmaktadır.

Bu doğrultuda, 14 ilin (Ankara, İstanbul, Van, Afyon, Konya, Düzce, Manisa, Mersin, Sakarya, Şanlıurfa, Çanakkale, Bursa, Samsun ve Kırşehir) aile mahkemelerinde görev yapan zabıt kâtiplerine yönelik olarak, 17 Aralık 2014 tarihinde odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiş ve Eğitim Dairesi Başkanlığı'nca bu illerde görev yapan zabıt kâtiplerinin görüşmeye katılımları sağlanmıştır.

Projeye ilişkin planlanan faaliyetler doğrultusunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı'nın ortak çalışmaları devam edecektir.

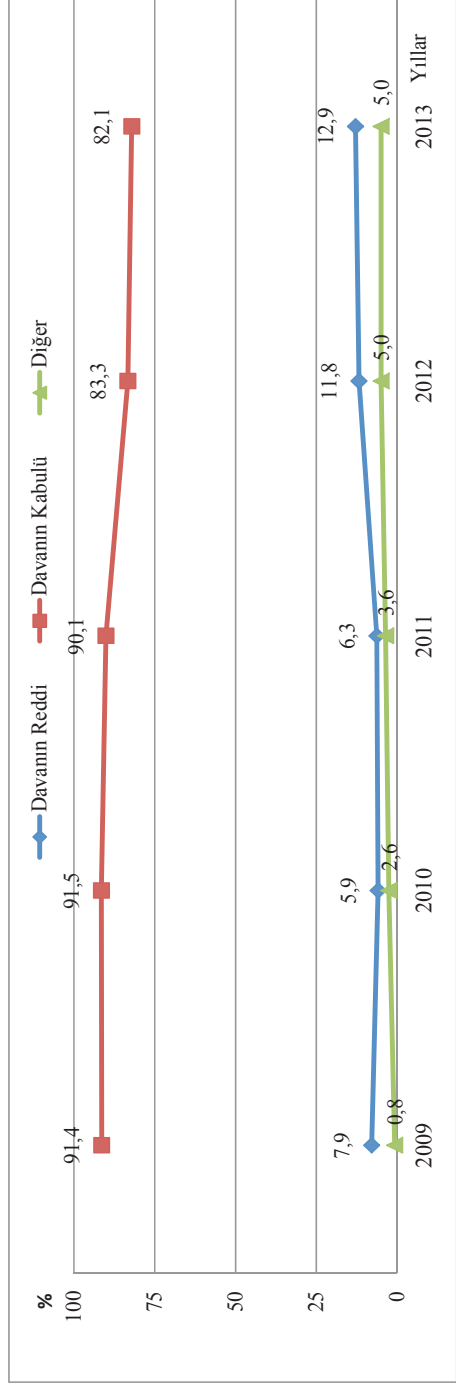
2.2.4.4. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nce 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında toplanan verilere ilişkin istatistiki bilgiler Tablo 13 ve Tablo 14'teki gibidir.

Tablo 13: 4320 -6284 Sayılı Yasaya Göre Koruma Kararı Açılan ve Karara Bağlanan Davaya Sayıları, TÜRKİYE (2009-2013)

Yıllar	Karar Türü											Çıkan Davaya Türü Sayısı
	Açılan Davaya Türü Sayısı	Davamın Reddi					Davamın Kabulü			Diğer	Başka Adli Birime Aktarılan	
		Zaman Aşımı ve Hak Düşürücü Süre	Yetkisizlik	Görevsizlik	Sübut Bulmadığından	Feragat Sebebiyle	Dava Şartı Yokluğundan	Tam Kabul	Kısmen Kabul-Kısmen Red			
2012	139.031	118	380	14.554	330	855	108.311	7.119	46	6.833	17	138.637
2013	176.478	93	270	20.930	323	1.094	132.027	12.940	2	8.801	19	176.557

Diğer: Davamın açılmamış sayılması, davamın birleştirilmesi, karar verilmesine yer olmadığı, gönderme karar türünü kapsamaktadır.

Tablo 14: 4320 -6284 Sayılı Yasaya Göre Koruma Kararı Açılan ve Karara Bağlanan Dava Sayıları, MAHKEME (2013)

Mahkeme Türü	Dava Türü	Açılan Dava Türü Sayısı	Karar Türü										Çıkan Dava Türü Sayısı
			Davamın Reddi			Davamın Kabulü			Sulh Olma	Diğer	Başka Adli Birime Aktarılın		
			Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Süre	Yekisizlik	Görevsizlik	Subut Bulmadığında	Feragat Sebebiyle	Dava Şartı Yokluğundan				Tam Kabul	
Aile	4320 Sayılı Yasaya Göre Koruma Kararı	1	-	1	-	16	-	-	11	-	22	-	50
	6284 Sayılı Kanun Gereğince İtirazın Değerlendirilmesi	10.464	7	4	17	7.973	44	234	1.167	654	371	-	10.471
	6284 Sayılı Kanun Gereğince Kolluk Amri Kararının Onaylanması	40.475	10	3	25	1.497	25	104	32.178	5.725	937	-	40.504
	6284 Sayılı Koruma Kararı	83.849	10	56	158	7.128	216	465	64.734	4.599	6.438	1	83.808
	4320 Sayılı Yasaya Göre Koruma Kararı	5	-	-	-	7	-	1	10	-	17	-	35
Asliye Hukuk	6284 S.K. Gereğince İtirazın Değerlendirilmesi	2.211	6	7	21	1.522	6	72	399	101	76	-	2.210
	6284 Sayılı Kanun Gereğince Kolluk Amri Kararının Onaylanması	19.523	23	3	9	751	11	66	17.486	1.067	103	1	19.522
Toplam	6284 Sayılı Koruma Kararı	19.950	2	19	40	2.036	21	152	16.042	794	837	-	19.957
		176.478	58	93	270	20.930	323	1.094	132.027	12.940	8.801	2	176.557

(*) 4320 sayılı Ailenin korunmasına Dair Kanun 08.03.2012 tarih ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun 23. Maddesi ile mülga olmuştur.

Türkiye Genelinde 2013 yılında 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna göre 176.478 dava açılmış olup bir önceki yıldan devren gelen dosyalarla birlikte toplam 176.557 dava karara bağlanmıştır. Bu davaların %75'i tam kabul karar türü ile sonuçlanmıştır.

Adli istatistikler sanık ve suç bazında tutulmakta olup, Türk Ceza Kanunu ve özel kanunlardaki madde ve fıkra esasına göre derlenmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan bir kısım suç türlerinde, suçun kadına veya çocuğa yönelik olarak işlenmesi asıl suçun altında nitelikli hal olarak düzenlendiğinden UYAP veri sisteminde asıl suçtan bağımsız olarak sorgulaması yapılamamaktadır. Bunun yanında farklı suç tipleri aile içi şiddet suçu kapsamında değerlendirilebilmektedir. Bu husustaki teknik çalışmalar devam etmekte olup, istenilen ayrıntıda veri alınmasının en kısa sürede sağlanması amaçlanmaktadır.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü verilerine göre; 09/02/2015 tarihi itibarıyla 6284 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine göre tedbir kararına aykırılık nedeniyle cezaevinde 50 erkek ve 1 kadın olmak üzere toplam 51 kişi bulunmaktadır.

İstenilen hususlarda daha ayrıntılı istatistikler elde edilmesini sağlamak amacıyla Adalet Bakanlığı'nca geliştirilen IPA 2 kapsamında "Adli İstatistiklerin Kapasitesinin Artırılması" konulu proje kabul edilmiş olup çalışmalara başlanacaktır.

Yine konuyla ilgili olarak adli istatistikleri kullanan ulusal ve uluslararası kurumların artan ve değişen taleplerinin karşılanması, genel olarak ihtiyaç duyulabilecek verinin tespiti ile bu suretle oluşturulacak veri tabanından gereken istatistiklerin elde edilebilmesi amacıyla 07/11/2014 tarihinde Sayın Adalet Bakanı başkanlığında yapılan toplantıda alınan karar sonucu 03/12/2014 tarihli "Bakan Oluru" ile İstatistik Çalışma Grubu kurulmuştur.

Çalışma grubunun 30/12/2014 ve 28/01/2015 tarihlerinde Sayın Adalet Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında yapılan toplantılar sonucunda, bu süreçte öncelikle birimlerin

ihtiyaçlarının tespiti, veri girişi, istatistiğin önemi, konu hakkındaki farkındalığın artırılması yönünde yapılan teknik ve diğer çalışmaların geliştirilerek sürdürülmesine karar verilmiştir.

2.2.4.5. Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı

6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 3 üncü maddesiyle, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 119 uncu maddesinde yapılan değişiklikle, hâkim ve Cumhuriyet savcılarının hak ve ödevi olan meslek içi eğitimlerin Türkiye Adalet Akademisi tarafından yaptırılacağı, bu eğitimin usul ve esaslarının Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun görüşü alınarak, Türkiye Adalet Akademisi'nce hazırlanan yönetmelikte belirleneceği hükmü öngörülmüştür.

- a) Türkiye Adalet Akademisi Meslek Öncesi Eğitim Daire Başkanlığı tarafından;
- Aile Hukukundan kaynaklanan davalar konusunda 17. dönem 605 adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcısı adayına,
 - Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Mahkeme kararlarını Tanıma ve Tenfiz, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hakkında 16. dönem 525 adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcısı adayına,
 - Evliliğin Sona Ermesi Velayet ve Nafaka Davaları ile 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hakkında avukatlık mesleğinden geçen 4. dönem 360 adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcısı adayına,
 - Mal Rejimi Davaları ve Uygulamaları ile Aile Konutundan kaynaklanan davalar, aile hukukuna ilişkin yabancı mahkeme kararlarını tanıma ve tenfizi ile 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hakkında 15. dönem 469 adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcısı adayına,
 - 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun hakkında 11. dönem 772 adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcısı adayına,
 - Mal Rejimi Davaları ve Uygulamaları ile Aile Konutundan Kaynaklanan Davalar, Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Mahkeme Kararlarını Tanıma ve Tenfizi, 4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkında Kanun hakkında 12. dönem 346 adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcısı adayına,
 - Mal Rejimi Davaları ve Uygulamaları ile Aile Konutundan Kaynaklanan Davalar, Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Mahkeme kararlarının Tanıma ve Tenfizi, 6284

sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hakkında 13. ve 14. dönem 778 adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcısı adayına, eğitim verilmiştir.

b) Türkiye Adalet Akademisi Meslek İçi ve Hizmet İçi Eğitim Daire Başkanlığı tarafından;

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulanmasına ilişkin olarak; 14-15 Haziran 2012 tarihlerinde İstanbul'da 82 Cumhuriyet savcısının katılımıyla, 11-12 Mart 2013 tarihlerinde Sakarya'da 113 hâkim ve Cumhuriyet savcısının katılımı ile, 28-29 Mart 2013 tarihlerinde Sakarya'da 111 hâkim ve Cumhuriyet savcısının katılımı ile, 04-06 Haziran 2014 tarihlerinde Ankara'da 76 hâkim ve Cumhuriyet savcısının katılımı ile meslek içi eğitim programları düzenlenmiş; 07/08/2012 tarihinde İstanbul'da 92 hakim ve Cumhuriyet savcısının katılımıyla “İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulanması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele” konulu sempozyum gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, 09-11 Ekim 2015 tarihlerinde İzmir'de 100 hâkim ve Cumhuriyet savcısının katılımıyla 6284 sayılı Kanunun uygulaması hakkında meslek içi eğitim programı düzenlenmesi planlanmaktadır.

Türkiye Adalet Akademisi Dış ilişkiler ve Projeler Daire Başkanlığı tarafından Aile Mahkemelerinin Etkinliğinin Artırılması projesi Avrupa Konseyine proje önerisi olarak sunulmuştur. Proje sözleşmesi henüz imzalanmamıştır. Projenin bütçesi 3.000.000 Avro olarak öngörülmüştür. Proje bütçesi Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği fonlarından karşılanacaktır. Projenin süresi 24 ay olarak öngörülmüştür. Proje paydaşları olarak, Yargıtay, HSYK, Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları, Barolar ve Üniversiteler düşünülmektedir.

Proje, boşanma, ayrılık, velayet ve aile içi şiddet gibi çeşitli davalar sebebiyle Aile Mahkemeleri ile temas halinde olan çocuklar, kadınlar ve diğer aile üyelerinin haklarına yönelik olarak düzenlemeler yapmayı amaçlamaktadır. Çocukların ve kadınların yanı sıra, özel bakım ve korunma ihtiyacı olan kişiler ve özürülüler de dahil olmak üzere korunmaya muhtaç diğer dezavantajlı grupların, ruhsal hastalığı olan ve yaşlı insanların bilgi eksikliği

nedeniyle Aile Mahkemesi süreçlerinde sıkıntılar yaşandığı da dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Projenin amacı ise; kadın, çocuk ve diğer aile üyelerinin haklarının daha iyi korunmasını sağlamak için aile mahkemelerinin ve ilgili savcılık bürolarının geliştirilmesini sağlamaktır.

Proje kapsamında; ayrıntılı ihtiyaç analizi, ev içi şiddet, cinsiyet eşitliği, aile içi şiddet de dahil olmak üzere namus cinayetleri, çocuk hakları, erken ve zorla yapılan evliliklerle ilgili olarak hâkim ve savcılar için yapılacak eğitimler, uluslararası kurum ve kuruluşların insan hakları konularında sözleşme ve belgeler, dezavantajlı grupların ihtiyaçları ve raporlama teknikleri ile ilgili belgeler ve mahkeme uzmanları için raporlama teknikleri hakkında bilgilendirme, hâkimler ve savcılar için ifade alma teknikleri vb. konular üzerinde çalışmalar, gelişme kılavuzları/rehberleri, el kitapları ve değerlendirme araçları ve materyalleri, seminer/çalıştaylar ve paydaş işbirliği için ağ, kamu bilincini artırma kampanyası, aile mahkemesi hakimi ve aile içi şiddet bürosunda görev yapan Cumhuriyet savcılarına yönelik olarak Türkiye Adalet Akademisi'nde aile adaleti sertifika programı geliştirilmesi gibi faaliyetler gerçekleştirilecektir.

Bir diğer projesi ise Türkiye Adalet Akademisi'nin paydaşı olduğu Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Kadın Sığınma Evleri Projesi olup, illerde şiddete maruz kalan kadınlar için koruyucu ve rehabilitasyon hizmetlerinin mevcudiyetini ve erişilebilirliğini artırarak aile içi şiddetle mücadelede yerel makamların daha aktif rol almalarına yönelik destek vermek amacıyla tasarlanmıştır. Proje 8 ilde uygulanan "Aile içi Şiddete Maruz Kalan Kadınlar İçin Sığınma Evleri Kurulması Projesi (2006)" çıktılarını 18 ek ilde yaygınlaştıracaktır.

Projenin temel hedefi; şiddete/aile içi şiddete maruz kalan kadınlar için destek hizmetlerinin kurulması ve/veya sağlanması yoluyla 26 ilde kadınların şiddete karşı yeterli korunmalarını sağlamaktır.

Proje kapsamında; gerek hâkim ve savcı adaylarına gerek ise hâkim ve Cumhuriyet savcılarına verilecek eğitimlere Türkiye Adalet Akademisi koordinasyonunda gerçekleştirilecektir. Eğitim müfredatı ve materyallerinin oluşturulmasına da katkı da bulunacaktır.

Aile Mahkemesi hâkimleri ve Cumhuriyet savcılarını için mevzuat, toplumsal cinsiyet kavramını, istatistiklerle toplumsal cinsiyet temelli şiddet, vakıa analizleri ve atölye çalışmaları gibi konularda eğitim materyallerini hazırlanması planlanmaktadır.

2.2.4.6. Strateji Geliştirme Başkanlığı

Adalet Bakanlığı Stratejik Planında (2010-2014) yer alan "dezavantajlı gruplar" kavramının kadınlar, çocuklar, yoksullar, yaşlılar ve engellileri kapsadığı belirtilmiştir. Bu kavram çerçevesinde, Planda "Dezavantajlı grupların adalete erişimini kolaylaştırıcı önlemlerin alınması konusunda çalışma yapılması" şeklinde bir hedef düzenlenmiştir. Bu hedefle ilgili olarak;

Dezavantajlı grupların adalete erişim konusunda yaşadıkları sorunların tespiti için ilgili kurum, kuruluş, üniversiteler ve sivil toplum örgütleriyle toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay gibi bilimsel etkinlikler düzenlenmesi,

Uygulamacılar ve akademisyenlerle İşbirliği halinde yargı yolu ve yazılı yargılama usulü gibi konuların adalete erişim açısından değerlendirilmesi için bilimsel çalışmalar yapılması,

Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi, ilgili kurum ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği halinde önlemlerin alınması ve mevzuat değişikliklerinin hazırlanması,

stratejileri yer almıştır.

Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde ise adalete erişim, toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaç duydukları adalete kolaylıkla ulaşabilmesi ve haklarını etkili bir şekilde arayabilmesi için devletin gerekli tüm imkânları sağlaması ve bu imkânların varlığını etkin bir şekilde tanıtmaları olarak tanımlanmaktadır.

Adalete erişim imkânlarının salt pozitif hukuki düzenlemelere dayalı önlemlerle etkinleştirilmesi mümkün görülmemektedir. Bu nedenle, yararlanıcıların hak arama hürriyetini kullanma yöntemlerini öğrenmeleri, hukuk bilincinin geliştirilmesi amacıyla yapılacak bilgilendirme faaliyetleri, danışma büroları, broşürler, dava rehberleri, internet

siteleri gibi vasıtalar da toplumun ihtiyaç hissedene kesimlerinin adalete erişiminde kolaylaştırıcı unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Adalet hizmetlerinin toplumun tüm kesimlerine eksiksiz ve adil olarak ulaştırılmasını sağlayacak bir sistemin oluşturulması hukuk devletinin gereklerinden biridir. Özellikle çocuklar, kadınlar, engelliler, yaşlılar ve yoksullar gibi dezavantajlı kesimlerle ilgili uyumsuzlukların amacına uygun bir şekilde çözülmesi için geliştirilen önlemler adalete erişimin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Bu kapsamda, adalete erişimin kolaylaştırılması için zorunlu müdafilik, alternatif uyumsuzluk çözüm yöntemleri, hukuk davalarında adli yardım gibi müesseseler geliştirilmiş ise de henüz bazı konularda istenilen seviyeye tam olarak erişilememiştir.

Bu nedenlerle Yargı Reformu Stratejisi kapsamında; hukuk yargılamasında adli yardım usulünün etkinleştirilmesi, yararlanıcıların hukukî sorunlar ve dava akış süreçleri konusunda bilgilendirilmesi, mahkemelerdeki tercüme hizmetlerinin standarda bağlanması, dezavantajlı grupların adalete erişimini kolaylaştırıcı önlemlerin alınması konularında katılımcı yöntemlerle çalışmalar yürütülmesi amaçlanmaktadır.

28/05/2013 tarihinde 6284 sayılı Kanunun uygulamasından doğan sorunlar ve analizine yönelik olarak, Ankara ve Sincan Aile Mahkemeleri hâkimleri, Ankara Aile İçi Şiddet Suçlarını Soruşturma Bürosu'nda görevli Cumhuriyet savcıları ve Ankara Hukuk Fakültesinden akademisyenlerin katılımı ile toplantı icra edilmiştir.

Adalet Bakanlığı Avrupa Birliği ilerleme sürecinde hazırlamış olduğu Yargı Reformu Stratejisinin güncellenmesi kapsamında "Adalet Erişimin Geliştirilmesi" başlıklı 9 uncu amacında "Hukuk Kliniği Yöntemlerinin Geliştirilmesi ve Uygulanması" hedefi öngörülmektedir. Proje Eşgüdüm Kurulu tarafından alınan karar gereğince Ülkemizde hukuk kliniklerinin oluşturulması amacıyla Adalet Bakanlığı' tarafından "Hukuk Klinikleri Projesi" yürütülmektedir.

TÜBİTAK tarafından Adalet Bakanlığı'na gönderilen 28/08/2014 tarihli ve 64737252-140-15913 sayılı "Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Öncelikli Çalışma Konularının Belirlenmesi" konulu yazıda, Adalet Bakanlığı'ndan sosyal ve beşeri bilimler alanındaki

ihtiyaçların ve önceliklerin belirlenerek destek sağlanması faydalı olacağı değerlendirilen çalışma konuları istenmiş olup, "Aile içi şiddete neden olan hallerin belirlenmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesi" konusu öncelikli çalışma konusu olarak önerilmiştir. TÜBİTAK'ın bu konu ile ilgili çalışmalarının devam etmekte olduğu, süreç içinde konuyla ilgili araştırmaların ilgili kişi ve kuruluşlarca yapılacağı bilinmektedir.

Ağustos 2009 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla kabul edilen, Yargı Reformu Stratejisi'nin güncellenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Hazırlanmakta olan yeni "Yargı Reformu Stratejisi" taslağında konunun önemine binaen "kadınlar, çocuklar ve engellilere yönelik uygulamaların geliştirilmesi" ilk kez stratejik amaçlardan biri olarak kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığı 2015-2019 stratejik plan taslağında konu ile ilgili olarak benzer amaç, hedef ve stratejilere yer verilmiştir.

Aile içi şiddet ve kadına karşi şiddetin önlenmesi amacıyla, 6284 sayılı Kanun kapsamında, verilen tedbir kararlarının uygulamadaki olumlu ve olumsuz sonuçlarını değerlendirmek, şiddete uğrayan ve şiddet uygulayan odaklı çalışma yapmak ve tedbir kararlarının etkinliğini sağlamak üzere çözüm önerileri geliştirerek Ülkemizin bu konuda bir model oluşturmasını sağlamak ve Kanunun etkililiğini incelemek ve neticede çözüm önerileri geliştirmek amacıyla Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi ile işbirliğinde iki yıllık bir proje yapılması hedeflenmektedir.

6284 sayılı Kanun ve uygulamasına yönelik bilgiler içeren el kitabı/ broşür taslağı oluşturulmuştur. Aile içi şiddet suçları soruşturma büroları ile aile mahkemelerinde bulundurulması düşünölen bu materyal ile 6284 sayılı Kanun kapsamında mağdur ve ilgili yararlanıcıların bilgi sahibi olmaları amaçlanmaktadır.

Ankara ve Sincan aile mahkemelerinin ve aile içi şiddet suçları soruşturma bürolarının bulunduğu adliye koridorlarında Cumhuriyet başsavcılıklarınca tahsis edilecek bölümlerde stantlar açılmak suretiyle Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulan ve bastırılan broşürlerin Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencileri eliyle bilgi sahibi olmak isteyenlerin hukuk kliniği uygulamaları ile bilgilendirilmesi hedeflenmektedir.

Bunun yanında, Ankara ve Sincan cezaevlerinde kadın tutuklu ve hükümlülerin hukuki bilgi taleplerinin karşılanmasına yönelik hukuk kliniği uygulamalarında bulunmaları planlanmaktadır.

Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık yaratmak ve adalete erişimi kolaylaştırmak amacıyla bilgilendirici internet sitesi kurulması planlanmaktadır. Site genel anlamıyla 6284 sayılı Kanun hakkında açıklayıcı ve bilgilendirici içerik taşımakla birlikte ilgili mevzuat, konu ile ilgili istatistikî veriler ve Cumhuriyet savcılıklarına ve aile mahkemelerine yapılacak müracaatlar için başvuru dilekçe örnekleri bulunması öngörülmektedir.

6284 sayılı Kanun gereği verilen tedbir kararları itiraza tabii olduğundan (Yargıtay yolu kapalı) uygulama birliği geliştirilememiştir. Sözü edilen durumun bir nebze olsun önüne geçmek amacıyla Kanun uygulayıcılarının yazıştıkları, diğer uygulamalardan haberdar oldukları bir platform oluşturulması planlanmaktadır.

Stratejik planda yer alan amaç, hedef ve stratejilerin gerçekleştirilmesi ile ilgili olarak yapılması gereken harcamalar genel bütçeden yapılmaktadır. Analitik bütçede harcama kalemleri kodlanmış olup, bu kodlara göre ödenek tahsisi yapılmaktadır. 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'da belirtilen tüm görevler Adalet Bakanlığı'na tahsis olunan genel bütçe ödenekleri ile yerine getirilmektedir. Yukarıda belirtilen stratejilerle ilgili olarak doğrudan bir bütçe tahsisi söz konusu değildir.

Ülkemiz genelinde kurulu 294 aile mahkemesinden 256'sı faaliyette olup, 38'i faaliyette değildir. Aile mahkemelerinde 148 psikolog, 126 pedagoğ ve 133 sosyal çalışmacı görev yapmaktadır.

2.2.4.7. Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Mağdur Hakları Daire Başkanlığı; mağdurlara, suç sonrası destek olmak, rehberlik hizmeti sunmak, suç sonrası mağduriyetler yaşamasının önüne geçmek ve benzeri sair hizmetleri yerine getirmek üzere mağdur hakları alanında gerekli çalışmaların yapılması

amacıyla; Ceza İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde 18/11/2013 tarihli Bakan “Olur”u ile kurulmuştur.

Suç mağdurlarına önemli haklar getiren Mağdur Hakları Kanun Taslağı'nı hazırlamak üzere Bilim Komisyonu oluşturulmuş olup Komisyonun çalışmaları devam etmektedir. Mağdur Hakları Kanun Taslağı; Türkiye'de daha önce mağdurlar için sunulmayan yeni hizmetlerin yanında, mağdurların mağduriyetlerinin giderilmesi için Türkiye için sistemli bir mağdur hizmetleri modeli ortaya koymaktadır.

Mağdur Hakları Daire Başkanlığı, mağdurlar için sistemli ve koordineli hizmet ağı oluşturmayı, merkez teşkilâtlanmasının yanı sıra taşra teşkilâtlanması kurmayı planlamaktadır. Bu kapsamda; kadın mağdurlara yönelik büroların oluşturulması düşünülmektedir. Bu bürolarda, kadın mağdurların bilgilendirilmesine, psiko-sosyal ve ekonomik yönden desteklenmesine yönelik faaliyetleri yürütmek, ikincil mağduriyetler yaşanmasını önleyici tedbirler almak, mağdurların ve haklarının korunması veya mağdur hizmetlerinin etkin şekilde yerine getirilmesi için her türlü tedbiri almak ve faaliyetlerde bulunmak planlanmaktadır.

Bu kapsamda; Hollanda Büyükelçiliği'nin 2015 yılı Matra Programına, Ankara Barosu Gelincik Merkezi ile işbirliği yapılarak “Suç Mağduru Kadınların Adli Süreçte Desteklenmesi: Analiz ve Mevzuat Çalışması” isimli proje başvurusunda bulunulmuştur.

2.2.4.8. Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

Konu hakkında Genel Müdürlük tarafından 6284 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 20/03/2012 tarihinden bu güne kadar gerçekleştirilen faaliyetler şu şekilde sıralanabilir:

a) Genel Müdürlük tarafından uygulanan ve Hollanda Hükümeti tarafından finansal katkı sağlanan, “Kadınların Şiddetten Korunması” başlıklı Matra Projesi kapsamında; birincisi 7-8 Mart 2013, ikincisi 4-5 Nisan 2013 tarihlerinde Hollanda'nın Lahey şehrine, üçüncüsü 29-30 Mayıs 2013 tarihlerinde İsveç'in Stockholm şehrine olmak üzere üç çalışma ziyareti yapılmıştır. Yapılan çalışma ziyaretlerinde Hollanda ve İsveç'in aile içi şiddetle mücadele konusundaki mevzuat ve uygulamaları; aile mahkemesi hâkimleri,

Cumhuriyet savcıları, baro temsilcileri, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı temsilcileri, aile mahkemelerinde görev yapan sosyal hizmet uzmanları ve psikologlar ve Emniyet Genel Müdürlüğü temsilcilerine tanıtılmıştır.

b) "Kadınların Şiddetten Korunması" konulu Matra Projesi çerçevesinde, 25-26 Haziran 2013 tarihlerinde Ankara'da, ilgili kurum temsilcileri, aile mahkemesi hâkimleri, Cumhuriyet savcıları, aile mahkemelerinde görev yapan sosyal hizmet uzmanı ve psikologlar ve Adalet Bakanlığı temsilcilerinin katılımıyla bir çalıştay yapılmıştır.

"Kadınların Şiddetten Korunması" başlıklı Matra Projesi kapsamında 2013 yılı Eylül-Aralık aylarında İstanbul, Antalya ve Adana'da gerçekleştirilen üç bölgesel seminere, aile mahkemesi hâkimleri ve Cumhuriyet savcıları, baro temsilcileri, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı temsilcileri, aile mahkemelerinde görev yapan sosyal hizmet uzmanı ve psikologlar, Emniyet Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımı sağlanmıştır.

İstanbul'da 23- 24 Eylül 2013 tarihleri arasında, Antalya'da 29 Kasım 2013 tarihinde, Adana'da 6 Aralık 2013 tarihinde gerçekleştirilen bölgesel seminerlerde; "Türkiye'de Ev İçi Şiddet Konusunda Adalet Bakanlığı - Hukuk Fakülteleri İşbirliği", "Ev İçi Şiddetin Önlenmesinde Yasal ve İdari Tedbirler", "Ev İçi Şiddetin Önlenmesi Konusunda Avrupa Birliği Üye Devletlerinin Tecrübeleri (Hollanda-İsveç)", "Ev İçi Şiddet Konusunda Yargının Sorumlulukları - Yargının Sorunları - Yargıdan Beklentiler (Mahkeme-Cumhuriyet Savcılığı- Aile Mahkemesi Sosyal Çalışmacıları - Baro perspektifinden)" konulu sunumlar yapılmıştır.

2007 yılından beri uygulanmakta olan İsveç İkili İşbirliği programı çerçevesinde, 2013 yılında, Helsinborg - Sincan adliyeleri arasında gerçekleştirilen kardeş mahkemeler işbirliği neticesinde "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi" başlığı altında çalışmalar yapılmıştır. Sincan Adliyesi tarafından gerçekleştirilen seminer aracılığı ile kadına karşı şiddetin önlenmesi konusunda farkındalık yaratılmasına çalışılmıştır.

İsveç İkili İşbirliği'nin 2015-2018 yıllarını kapsayan yeni dönem işbirliği kapsamında "Dezavantajlı Grupların Adalete Erişimi - Aile içi şiddet ve cinsel istismara uğrayan mağdurların ihtiyaçlarını karşılamak üzere yargı sistemine yönelik koşulların iyileştirilmesi" hedefine yer verilmiştir. 12-13 Şubat 2015 tarihinde İstanbul'da yapılacak

yürütme kurulu toplantısında bu hedef altında faaliyetlere devam edilip edilmeyeceği karara bağlanacaktır.

Ayrıca; Avrupa Mali İşbirliği Programı kapsamında yer alan ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından yürütülen, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Projesi"ne 2013 yılından bu yana paydaş kurum olarak katılım sağlanmaktadır.

2.2.4.9. Adli Tıp Kurumu Başkanlığı

2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanunu uyarınca, adalet işlerinde bilirkişilik görevi yapmak, adli tıp uzmanlığı ve yan dal uzmanlığı programları ile görev alanına giren konularda diğer adli bilimler alanlarında sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlemek ve bunlara ilişkin eğitim programları uygulamak üzere Adalet Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan Adli Tıp Kurumu tarafından yapılan konu hakkındaki çalışmalar şu şekilde sıralanabilir:

05-08 Temmuz 2012 tarihlerinde, Uluslararası Adli Tıp Akademisi'nin (The International Academy of Legal Medicine-IALM) 3 yılda bir yapılan ve Adli Tıp Kurumu ile İstanbul Üniversitesi'nin ev sahipliğinde düzenlenen, 56 ülkeden 389'u yerli, 712'si yabancı olmak üzere; toplam 1101 adli bilimler uzmanının katıldığı, 22 nci IALM kapsamında "Kadına Yönelik Şiddet Olgusuna Hukuki ve Tıbbi Yaklaşım, Önleyici Tedbirler" konusu çerçevesinde, tarafların katılımıyla bilimsel oturum düzenlenmiştir.

Adli Tıp Kurumu 2. İhtisas Kurulu'nda, mahkemelerce görüş istenen kadına yönelik şiddet mağdurlarına yönelik kapsamlı değerlendirmeler yapılmaktadır. Yapılan araştırmalarda; şiddet mağdurlarının yaşadıkları travmayı atlatmalarında en önemli faktör olarak kendisine ve anlattıklarına değer veren duyarlı ve bilgili kişilerin varlığı olduğu gösterilmiştir. Bu bağlamda; 2. İhtisas Kurulu bünyesinde, akademik deneyimler ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Sağlık Bakanlığı uygulamalarından da yararlanılarak kadına yönelik şiddet kayıt/tarama formu geliştirilmiş; aile içi şiddete maruz kalan kadınların mahkeme ya da savcılıklarca istenen hususlarda tıbbî yönden fiziksel ve ruhsal değerlendirmelerin yanı sıra, sosyo-ekonomik ve kültürel alt yapı ile şiddete etken olan faktörlerin ortaya konulması amacıyla, mağdur kadınlarla birebir görüşmeler yapılarak, bu bilgi formları aracılığıyla veri tabanı oluşturulmaya başlanmıştır.

Adli Tıp Kurumu tarafından; 15-17 Mart 2013 tarihleri arasında, ilk kez düzenlenen I. Adli Tıp Asistan Kongresi'nde, "Kadın ve Çocuk Mağdurlara Yaklaşım ve Toplumsal Projelerde Adli Tıp Uzmanının Yeri" konuları tartışılmıştır.

Adli Tıp Kurumu Başkanlığı; Türkiye genelinde hizmet veren adli tıp şube müdürlükleri ve grup başkanlıkları aracılığıyla kadın ve çocuk, fiziksel şiddet ve cinsel suç mağdurlarını, muayene ve raporlama işlemleri ile birlikte ihtiyaç duyulduğunda uzman doktorlar tarafından gerekli destek, tedbir ve önlemlerin alınabilmesi için ilgili makamlara yönlendirmektedir.

2.2.4.10. Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarının, Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı arasında bilişim sistemleri üzerinden çevrimiçi olarak gönderilmesi ve dosya bilgilerine erişim sağlanması hususunda toplantılar düzenlenmiş olup, söz konusu kanunlar kapsamında yapılması düşünülen entegrasyon çalışmaları devam etmektedir.

2.2.4.11. Adalet Bakanlığı'nın Çalışmaları İle İlgili Genel Değerlendirme

Kadına yönelik şiddet eylemleri, kadınların kadın kimliğine ilişkin algılarını olumsuz şekilde derinden etkilemekte, bazen de hiç arzu edilmeyen şekilde kadınların hayatlarını kaybetmelerine neden olabilmektedir. Aile içi şiddete maruz kalmış kadınlarda, yaşadıkları sürecin psikolojik etkileri çok daha derin ve uzun süreli olabilmektedir. Şiddete maruz kalan kadınlarda ciddi psiko-sosyal problemler ortaya çıkabilmekte ve sosyal hayata katılma, ekonomik özgürlüklerini kazanmada çoğu zaman güçlükler yaşayabilmektedirler. Kadına yönelik aile içi şiddet, bu olayların bir diğer mağduru çocuklar üzerinde de önemli olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bunun yanında şiddete tanık olan çocuklar, sağlık problemleri yanı sıra davranış bozukluğu, duygusal travma ve okul başarısızlığı gibi sorunları da yaşayabilmektedirler.

Kadın sığınma evleri, kadın konuk evleri, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri, ilk adım istasyonları, ya da hastane ve sağlık merkezleri veya ceza infaz kurumu ve denetimli

serbestlik müdürlükleri, yahut aile içi şiddet alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte bu konu üzerinde çalışan tüm paydaşların görevlilerin; aile içi şiddete sıfır tolerans ilkesi ile hareket etmek suretiyle ve mağdurlarla faillelere yönelik çalışmaları etkili şekilde yürütmeleri, süreci takip ederek tıbbî açıdan gereken hizmetleri ve yasal desteği almalarını sağlamaları, gereken psikolojik desteği vermeleri, toplumdaki kaynaklarla bu insanları ilişkilendirmeleri ve bu insanların durumlarına yönelik sürekli gözlem yapar hâlde olmaları zorunludur.

Bu çalışmaların yürütülmesinde, toplumsal algılarla, toplumsal cinsiyet rollerinin getirdiği inançlarla baş etmek, toplumdaki bazı tabuları yıkmak, eğitim eksikliğinin giderilmesinde görev almak, sosyal politikaların geliştirilmesinde etkili olmak ve konuya ilişkin hassasiyetin toplumun tüm kesimlerinde artırılmasını sağlamak için konunun tüm taraflarının koordineli şekilde çalışmaları gerekmektedir. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun “Tanımlar” kenar başlıklı 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde “Bakanlık” olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı gösterilmiştir. Yine Kanunun üçüncü bölümünde şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması görevi anılan Bakanlığa ait olup, tedbir kararlarının uygulanma sonuçlarını ve kişiler üzerindeki etkilerini izleme görevi de şiddet önleme ve izleme merkezlerine verilmiştir.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği de 18/01/2013 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, aynı şekilde bu yönetmelik hükümlerinin de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yürütüleceği öngörülmüştür.

Söz konusu Kanunun uygulama sonuçlarının görülebilmesi ve kadına yönelik şiddete ilişkin mevzuatın yeterli olup olmadığının ya da herhangi bir mevzuat değişikliğine ihtiyaç bulunup bulunmadığının tespit edilebilmesi için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından hâlen çalışmaları sürdürüldüğü belirtilen Kanunun etki analizi sonuçlarının, Adalet Bakanlığı da dâhil tüm paydaşlarla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Adalet Bakanlığı tarafından Kanun ve uygulama yönetmeliğinin hazırlanması aşamasında gerekli katkılar sunulmuş olup, kadına yönelik şiddetin önlenmesine ve

Kanunun etkin şekilde uygulanmasına dair Adalet Bakanlığı birimleri tarafından görev alanları dâhilinde gerekli çalışmalar kararlılıkla devam etmektedir.

Bu kapsamda, aile içi şiddete yönelik mevzuat hakkında uygulama birliğinin sağlanabilmesi açısından hâkim ve Cumhuriyet savcılarında meslek içi eğitim programları ve seminerler düzenlenerek bilgilerinin artırılması sağlanmakta, hâkim ve Cumhuriyet savcısı adaylarına ise meslek öncesi eğitimler verilerek konu hakkındaki farkındalığın artırılması ve bilincin önemszenmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca kadına yönelik şiddet hakkındaki adlî uygulamalara dönük daha detaylı bilgi alınabilmesi için teknik açıdan çalışmalar sürdürülmekte olup, adlî istatistikleri kullanan ulusal ve uluslararası kurumların artan ve değişen taleplerinin karşılanması, genel olarak ihtiyaç duyulabilecek verilerin tespit edilerek veri ambarının geliştirilmesi, bu suretle oluşturulacak veri tabanından gelen bilgilerle 6284 sayılı Kanun ve diğer mevzuat uygulamaları hakkında kapsamlı istatistikler oluşturulabilmesi, süreçte yer alan kurumların bilişim sistemleri üzerinden gerekli bilgilere erişimlerinin sağlanabilmesi amacıyla entegrasyon çalışmaları başlatılmış olup bu çalışmalar hâlen devam etmektedir.

2.2.5. Sağlık Bakanlığı

Kadına yönelik şiddeti önlemede, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerini yürütmede Sağlık Bakanlığına bağlı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu ile Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu sorumlu kurumlardır. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu; 1. basamak sağlık hizmetlerinin yürütülmesinde, aile hekimliklerine başvuran şiddet vakalarını yönlendirme, bilgilendirme ve tedavi ile kadına yönelik şiddetin önlenmesi için yapılacak eğitim, seminer, sempozyum ya da materyal oluşturmak gibi farkındalığı artırıcı politikalar geliştirmede yani koruyucu önlemler ile ilgili hizmetler vermektedir. Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu ise 2. ve 3. basamak sağlık kuruluşlarına(hastaneler) başvuran şiddet mağduru kadınlara tıbbi müdahale ve psikolojik destek verme, yönlendirme gibi konulara bakmaktadır.

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele amacıyla; "Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Sağlık Bakanlığına düşen görev ve

sorumluluklar belirlenmiştir. Bu genelge ile koordinatör kurum olarak belirlenen Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü bir Eylem Planı hazırlamıştır. Eylem Planı kapsamında “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Programı” başlatılmıştır. Yapılan çalışmalar doğrultusunda “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü” 3 Ocak 2008 tarihinde imzalanmıştır.

Söz konusu protokol ile Halk Sağlığı Kurumu Ruh Sağlığı Programlar Daire Başkanlığınca sağlık personeline eğitici eğitimi düzenlenmiştir. Eğitici eğitimlerinde;

- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği,
- Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet,
- Aile İçi Şiddetle İlgili Yasal Düzenlemeler,
- Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Sunulan Hizmetler,
- Şiddete Maruz Kalan ve Şiddet Uygulayanlarla İletişim ve Görüşme

konularının yer aldığı bir eğitim programı uygulanmıştır. 2013 yılı itibarı ile toplam 65.000 sağlık personeli kadına yönelik aile içi şiddeti önleme konusunda eğitilmiştir.

2014 yılında ise kadına yönelik aile içi şiddeti önleme konusunda yapılan hizmet içi eğitimlerde toplam 3.359 personele, ayrıca farkındalık yaratmak amacıyla yapılan halk eğitimlerinde ise 18.112 kişiye ulaşılmıştır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile yapılan Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi kapsamında yukarıda bahsi geçen eğitim modüllerinin yeniden düzenlenmesi ile sağlık personeline farkındalık artışı, özellikle adli süreçlerde müdahale kapasitesini geliştirme, danışmanlık hizmetlerinin 1. basamağı içerecek şekilde yapılandırılması konularını da içeren eğitici eğitimi yapılması çalışmaları devam etmektedir.

Sağlık kurumlarına başvuran şiddet mağduru olan bireylere yönelik hizmetleri sürdürürken, özellikle cinsel şiddete maruz kalmış kadınların sağlık muayeneleri, adli işlemleri ve diğer ihtiyaç duyduğu hizmetlere ulaşımı esnasında oluşabilecek ikincil örselenmeleri en aza indirmek ve var olan hizmetlerden kişiyi en iyi şekilde yararlandırmak amacıyla 2011’de başlatılan çalışmalar sonucunda sağlık kuruluşlarına başvuran şiddet mağduru kadınlara sağlık hizmetleri ve danışmanlık sunma, aile içi ve kadına yönelik şiddete ait veri toplama hizmetleri sürdürülmektedir.

Söz konusu program kapsamında oluşturulan “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Bildirim Formu” hastaneler ve 1. basamak sağlık kuruluşları tarafından doldurulmaktadır. Bu alanda veri tabanı oluşturularak, ihtiyaç tespiti ve hizmet planlaması amacıyla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet verilerinin “Karar Destek Sistemi” adı verilen elektronik ortamda toplanması sağlanmaktadır.

2013-2014 yıllarında sağlık kuruluşlarına şiddet nedeni ile başvuran kadın sayıları te verilmektedir.

Tablo 15'te verilmektedir.

Tablo 15: 2013-2014 Yıllarında Sağlık Kuruluşlarına Şiddet Nedeni İle Başvuran Kadın Sayısı

Yıl	Sağlık Kuruluşlarına Şiddet Nedeni İle Başvuran Kadın Sayısı
2013	12.946
2014	11.915

Ayrıca 6284 sayılı Kanun 08/03/2012 tarihinde yayınlanmış olup, bu Kanunla, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Söz konusu kanuna ilişkin çıkarılan Uygulama Yönetmeliğinin 28 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan “Şiddet uygulayan, illerde Halk Sağlığı Müdürlüğü, varsa Ruh Sağlığı Şubesi tarafından, ilçelerde Toplum Sağlığı Merkezi tarafından kamuya ait sağlık kuruluşuna sevk edilir. İlgilinin tedaviyi sürdürüp sürdürmediği ve yapılan işlemin sonucu bu birimler tarafından ŞÖNİM’e bildirilir.” hükmüne göre işlemler yapılmaktadır.

2013-2014 yıllarında 6284 sayılı kanun gereği önleyici sağlık tedbiri kararı verilen kişi sayıları

Tablo 16’da yer almaktadır:

Tablo 16: 2013-2014 Yıllarında 6284 Sayılı Kanun Gereği Önleyici Sağlık Tedbiri Kararı Verilen Kişi Sayısı

Önleyici Sağlık Tedbiri Kararı Verilen Kişiler	2013	2014
Şiddet uygulayan (yetişkin)	6.230	6.562
Şiddet uygulayan (-18 yaş)	54	62
Alkol/madde bağımlılığı olup tedavisi sağlanan	1.584	2.338

2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinde yer alan “Aile planlaması hizmetleri başta olmak üzere bütün üreme sağlığı hizmetlerinin özellikle birinci basamak sağlık kuruluşlarında kadınlar için ücretsiz, ulaşılabilir ve kaliteli bir şekilde verilmesi sağlanmalıdır.” maddesi gereği; bahsi geçen hizmetlerden, 1. basamak ve ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması hizmetlerinden sadece şiddet mağduru çocuk ve kadınlar değil, tüm kadın ve çocuklar ücretsiz olarak yararlanmaktadır.

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Hasta Çalışan Hakları Ve Güvenliği Daire Başkanlığınca sağlık tesislerine başvuran kadına yönelik “fiziksel ve sözel şiddet” vakalarında; ilgili hekim tarafından “Tıbbi Sosyal Hizmet Birimine” şiddet mağdurunun konsülte edilmesi ve şiddet vakalarına müdahale prosedürü hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur.

Kolluk tarafından sağlık tesisine darp cebir raporu almak için başvuran kadınlarla ilgili;

- Hastayı muayene eden hekim tarafından Tıbbi Sosyal Hizmet Biriminden sorumlu Başhekim Yardımcısına ve Sosyal Hizmet Uzmanına bilgi verilerek, vakanın konsülte edilmesi,
- Şiddet mağduru kadına psiko-sosyal danışmanlık verilerek; Savcılık Makamına sunulmak üzere Sosyal İnceleme Raporunun hazırlanması ve sağlık tesisine kişiyi getiren kolluk kuvvetlerine resmi yazı ve/veya tutanak ile bir nüshasının teslim edilmesi,
- Sosyal İnceleme Raporunun kanaat bölümünde; 6284 sayılı kanun çerçevesinde tedbir kararı talep edilmesi,
- Vakanın izleme ve ilgili kurum/kuruluşlara yerleştirilme süreciyle ilgili olarak Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlüğü ile koordinasyonun sağlanması,

Fiziksel – sözel şiddet sebebiyle sağlık tesislerine bireysel başvuru yapan kişilerle ilgili olarak:

- Tıbbi Sosyal Hizmet Birimi tarafından psiko-sosyal danışmanlığın verilmesi,
- 6284 sayılı Kanun çerçevesinde; koruma kararının, Sosyal İnceleme Raporunun kanaat bölümünde talep edilerek; kolluk kuvvetine, adli koruma ve inceleme makamlarına iletilmesi,
- Şiddet sebebiyle başvuran kişilerin işlemlerinin/yazışmalarının; “gizlilik ve mahremiyet ilkesi” çerçevesinde yapılması,
- Şiddet mağduru kadının şikayetçi olmaması halinde; Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünden; “ikamet adresinde kişinin aile üyeleri ve sosyal çevresi gözlenerek değerlendirilmesi talebiyle” sosyal inceleme talep edilmesi, ihbar niteliği taşıyan bilgiler nedeniyle olası bir ihbar durumunda acil müdahalenin sağlanması ve gerekli tedbirlerin alınması hususunda; Sosyal Hizmet Uzmanının kanaati gereğince ilgili kolluğa dosyanın iletilmesi,

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Başkanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlükleri, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri tarafından 6284 sayılı Kanunun 8 inci Maddesi gereğince “gizlilik” ve “kimlik bilgilerinin gizlenmesi” kararı bulunan vakaların;

- Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterlikleri İdari Hizmetler Başkanlığı, Hasta Çalışan Hakları ve Güvenliği Birimi tarafından değerlendirilerek; sağlık tesislerinin otomasyon sistemine eklenmek üzere iletilmesi,
- Sağlık tesislerinin İdari ve Mali İşler Müdürlüğü tarafından “sağlık bilgi sistemleri” düzenlemesinin yapılması, kimlik bilgilerinin gizlenmesi talep edilen kişilerin bilgilerinin otomasyon sisteminden gizlenmesi ve evraklarının kişinin kendisi ve koruma makamları haricinde kimseyle paylaşılması,
- Şiddet mağduru kadınlara müdahale sürecinde Genel Sekreterlik, İdari Hizmetler Başkanlığı tarafından sağlık tesislerine danışmanlık verilmesi ve ilgili kurumlarla “Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, kolluk, Cumhuriyet Başsavcılıkları” ile iletişim ve koordinasyonun sağlanması talimatları verilmiştir.

Acil Servislerde aile içi şiddet mağdurlarının değerlendirme süreci ise şu şekilde işlemektedir;

- Şiddet mağduru kadının durumu acil olmasa bile, bekleme süresi kısa tutularak en kısa zamanda hekim tarafından değerlendirmeye alınır. Mağdur muayene edilir, vücudundaki travmalar belirlenir ve tedavisi için ilk müdahale yapılır. Gerekli görülen laboratuvar tetkikleri, radyolojik tetkikler yapılır. Krize Müdahale Birimi'ne konsültasyon istenir. Rapor düzenlenerek muayene bulguları kaydedilir. Hastanın yatarak tedavisine karar verilirse uygun servise yatırışı sağlanır.

- Hastanın hastanede yatmasını gerektirecek bir durumu yoksa ve evine dönmek istiyorsa Krize Müdahale Birimi'ne yönlendirilir. Krize Müdahale Biriminde görevli ve kadına yönelik aile içi şiddet eğitimi almış sağlık personeli psikolog yoksa başka bir sağlık personeli ilk olarak "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kayıt Formu" doldurur. Kadına yasal hakları, tekrar şiddet görme riski olması durumunda başvurabileceği kurumlar konusunda bilgilendirme yapılarak taburcu edilir. Daha sonra psikolojik destek alabilecekleri hatırlatılarak görüşmelere gelmeleri konusunda teşvik edilir.

Her ayın sonunda başvuruda bulunan kadınların ne durumda oldukları tekrar soruşturularak bir form doldurulur ve Halk Sağlığı Birimi'ne bağlı Ruh Sağlığı Şubesi'ne ulaştırılır. Eğer şiddet riskinin devam edeceği düşünülüyorsa Sosyal Hizmet Uzmanlarından yardım istenerek kadının kolluk görevlisi refakatinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kurumlara yönlendirilmesi sağlanır.

2.2.6. Milli Eğitim Bakanlığı

Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından ailelerin; aile tutumları, demokratik ilişkiler, iletişim, aile içi şiddetin önlenmesi, yasal koruma, erken çocukluk ve ergenlik döneminde ihmal ve istismar, çocuk-ergen ve anne-baba çatışması, olumlu disiplin yöntemleri, olumsuz disiplin yöntemlerinin çocuk ve ergen üzerindeki zararları, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın sağlığı, üreme sağlığı, aile planlaması, madde bağımlılığını önleme konularının güçlendirilmesi amacıyla Aile Eğitimi Programları yürütülmektedir. Erken yaşta evliliğin; erken yaş gebelik ve doğumları ile boşanma gibi olumsuz yanları, töre ve namus cinayetleri, şiddete uğrayan kadın ve çocukların desteklenmesi gibi konular işlenerek toplumu bilgilendirici eğitimler verilmektedir. Programda işlenen tüm temalar 0-18 yaş arasında çocuğun tüm gelişim alanlarını 0-3, 3-6, 7-11, 12-18 yaş dönemsel özellikleri itibariyle ele alarak, 14 hafta süren eğitimler yoluyla

ailelerde farkındalık yaratma ve davranış değiştirmeye yönelik olarak anne babaların çocuklarını doğru bir biçimde desteklemesini öngörmektedir.

0-3 Yaş Aile Eğitim Programları 14 oturumdan oluşmakta olup bu programlarda; tanışma ve program tanıtımı, kadın olmak, güvenli annelik, doğum ve lohusalık, yeni doğan ve süt çocukluğu, çocuk sağlığı, anne çocuk beslenmesi, motor gelişim, bilişsel gelişim ve dil gelişimi, sosyal duygusal gelişim, öz bakım becerileri, olumlu davranış geliştirme, çocuk hakları / çocuk ihmal ve istismar özel gereksinimli bireylere duyarlılık geliştirme konularına yer verilmektedir. Söz konusu oturumlara ek olarak ayrıca babalara çocuklarının gelişimi ve eğitiminde ne kadar önemli olduklarını fark etmelerini ve çocuklarının gelişim ve eğitimine aktif katılımlarını sağlamak amacıyla babalar için de “Baba Oturumu” hazırlanmıştır.

Aile Eğitimlerinin ilk yaş grubu olan 0-3 Yaş Aile Eğitimi Programı, tanışma ve program tanıtımının ardından “Kadın Olmak” oturumu ile başlamakta olup, aile eğitimlerine merhaba diyen anne-babalar için; “kadının toplumsal rolünü bilir”, “kadının haklarını örneklerle açıklar”, “hakları ve rollere ilişkin yaşanan sorun alanlarını belirler”, “kadına yönelik şiddete karşı alınması gereken önlemleri açıklar” kazanımlarını içermektedir. Bu kazanımlara yönelik olarak kadına toplumda verilen roller, taşıdığı sorumluluklar ve bu bağlamda kadınların yaşadıkları sorunlar çeşitli örnek olaylarla ve etkileşimli olarak ele alınmaktadır. Çeşitli etkinliklerle katılımcı ailelerin kadınların hissettikleri baskıları, toplumdaki kadın algısı ve kadının rolleri, yaşadığı sorunlar ve kadın hakları konularında tartışmalarının ve bilgilenmelerinin sağlanması ve bu eğitime katıldıktan sonra hayatlarında konuya yönelik yapmayı planladıkları değişiklikler konusunda kendilerini ifade etmeleri amaçlanmaktadır. Bu oturumun ardından “Güvenli Annelik” oturumu ile devam eden 0-3 Yaş Aile Eğitimi Programının bu oturumunda, katılımcıların kadın ve erkek üreme sistemlerini tanınması, aile planlaması ve sağlıklı gebelik süreci ile ilgili bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır.

Aile Eğitimi Programları içerisinde tüm yaş gruplarına yönelik her yaş grubunun özelliğine uygun olarak gelişim konularına yer verilmektedir. 0-3 yaşta; yeni doğan ve süt çocukluğu, çocuk sağlığı, anne-çocuk beslenmesi ayrıca yer almak üzere tüm yaş gruplarında motor gelişim, bilişsel gelişim ve dil gelişimi, sosyal duygusal gelişim, öz

bakım becerileri oturumları ile anne babalar; ilgili yaş aralığında bulunan çocuklarının gelişim özellikleri, gelişimin temel ilkeleri ve tüm gelişim alanlarına yönelik olarak çocuklarını her dönemde ne şekilde desteklemeleri gerektiği konularında bilgilendirilmektedir. Gelişim konuları kapsamında ailelere çocuklarının kendi bedenlerini tanımalarının önemi ile cinsel eğitim konularında onların davranış kazanmaları sağlanmaktadır. Program içerisinde tüm yaş aralıklarına dağıtılmış; olumlu davranış geliştirme, istenmeyen davranışları değiştirme, duygu düzenleme, etkili iletişim becerileri, çocukla nitelikli zaman geçirme ve oyun, etkili problem çözme, ergenlikte riskli davranışlar, ergen ve akran iletişimi gibi oturumlar çerçevesinde etkili iletişim yöntemleri konusunda bilgi verilmekte, anne babaların bu yöntemleri deneyimlemeleri ve sonuçları konusunda paylaşımda bulunmalarına fırsat verilmektedir. Bu oturumlar ile anne-babaların; etkin dinlemenin çocukla ve diğer insanlarla ilişkilerine etkisi, etkin dinleme becerisini kullanma, iletişim engelleri, iletişim engellerinin olumsuz etkileri ile ilgili bilgi sahibi olmaları sağlanmakla birlikte çocuğun duygularını tanımada ve ifade etmesinde ana-babaya düşen roller, çocuğa duygularını ifade etmesinde nasıl yardımcı olacakları konusunda da fikir edinmeleri amaçlanmaktadır.

Bununla birlikte yine her yaş grubunda kendi dinamiklerine yönelik işletilen aile sistemi, aile tutumları, ailenin yapısı ve önemi, çocuk gelişiminde ailenin rolü oturumları ile aile içerisinde bulunan roller, sağlıklı/sağlıksız aile modelleri, çeşitli anne-baba tutumları ve bu tutumların doğurduğu sonuçlar ile ilgili etkileşimli eğitimler verilmektedir. Tüm bunların yanı sıra çocuk hakları ihmal, istismar ve şiddet ile özel gereksinimli bireylere duyarlılık geliştirme oturumları, tüm yaş aralıklarına yönelik programlar içerisinde yer almakta olup anne-babalar çocuk hakları, ihmal, istismar ve şiddet kavramlarının anlamını öğrenerek bunların bireyler üzerindeki etkileri konusunda bilinçlendirilmektedir. Ayrıca bu oturumlar kapsamında ailelerde; erken yaşta evliliklerinin temel insan hakları açısından ihmal ve istismara neden olduğu, kadına yönelik şiddet, ihmal, istismar ve şiddetle baş etme yolları ve şiddetin önlenmesi, bildirimde bulunulabilecek makamlar konularında da farkındalık oluşturularak aileler, bu konularda sorumluluk alma ve çocuğunun gelişimi için plan yapma konusunda yönlendirilmektedir.

Aile Eğitimi Programları ile 2014 yılında 5.545 kursla 213.886 kursiyere, bugüne kadar da 3.679 eğitici ile 38.368 kursla 1.807.670 ebeveyn ve çocuğa ulaşılmıştır. Ayrıca 0-18 yaş arasında çocuğu bulunan ailelere çocukları ile iletişim kurmalarına yardımcı olmak amacıyla uygulamaya başlayan 0-18 Yaş Aile Eğitimi Programı Uygulamaları kapsamında yetiştirilen 11.000 rehber öğretmen vasıtasıyla da yaklaşık 450.000 aileye ulaşım sağlanmıştır. Aile Eğitimi Programları, 2012-2014 yılları arasında ailelerden gelen talepler ve toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda güncellenmiştir. Bu amaçla Aile Eğitim Programlarının uygulanmasına ve yaygınlaştırılmasına yönelik 30/08/2014 tarihinde 17 nolu Bakan Genelgesi çıkarılmış olup, Genelge esasları doğrultusunda bu programların uygulanmasına devam edilmektedir.

Hayat boyu öğrenme sisteminin etkinliğini ve verimliliğini artırmaya yönelik olarak hazırlanan 2014-2018 dönemini kapsayan Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Stratejisinde, dezavantajlı grup içinde yer alan kadınların eğitime erişimlerinin desteklenmesi ve bu doğrultuda uzaktan eğitim ve açık öğretim imkanlarının artırılması hedeflenmektedir. Söz konusu 5 yıllık ulusal eylem planının faaliyet düzenlemelerinin toplumsal cinsiyet duyarlılığı gözetilerek belirlenmesine yönelik çalışmalar devam etmekle birlikte, mevcut yaygın eğitim programlarının güncellenmesi sürecinde de toplumsal cinsiyet duyarlılığının yansıtılması planlanmaktadır. Bununla birlikte kadınların becerilerinin geliştirilmesi, istihdam potansiyellerinin desteklenmesi amacıyla bağlı döner sermaye işletmesi bulunan kurumlardaki öğrenci ve kursiyerlerin ürettiği ürünlerin dijital ortamlarda pazarlanması için ürün satış portalı oluşturulmuş ve bu yolla ürettikleri el işlerinin satışına imkan sağlanmıştır. Ayrıca çeşitli işbirlikleri ile kadınlara girişimcilik konusunda eğitimler verilerek ekonomik olarak güçlendirilmeleri de hedeflenmektedir.

“Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin “Eğitim materyallerinde kadın ve erkek eşitliğini yok sayan, görmezden gelen ya da zedeleyen anlayışları ortadan kaldıran öğelerinden ayıklanması gerekmektedir” ve “İlköğretimden başlayarak eğitimin her aşamasında (örgün ve yaygın eğitim de dahil olmak üzere) şiddet ve toplumsal cinsiyet duyarlılığı konularını içeren ve çocuklara kendi bedenlerini tanımayı öğreten eğitim programları hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır”

önerilerinin uygulanmasında Milli Eğitim Bakanlığı sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Bu öneriler doğrultusunda, tüm öğretim programları ve ders kitapları, ayrımcılık içeren ifadelerden arındırılmakla birlikte bu program ve kitaplarda dil, din ve etnik köken açısından farklı millet ve toplulukları küçük düşüren, aşağılayan, açık veya örtük ifadelerle dışlayan bilgi, resim, fotoğraf ya da semboller kullanılmamaktadır. Bunun yanı sıra toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve eşitliği, kadına karşı şiddet konuları eğitim-öğretim programları ve materyallerinde yer alacak şekilde güncellenmiştir. Yetişkin okuma-yazma öğretimi faaliyetlerine yönelik hazırlanan öğretim programları ve eğitim materyallerinde de toplumsal cinsiyet eşitliği gözetilerek ayrımcılık ve şiddet algısına yol açabilecek ifade ve resimler kullanılmamış, bu program ve materyallerde kızgınlık, öfke vb. duygu ve davranışları kontrol edebilme becerisi geliştirilmesi, aile içinde demokrasi, birbirlerinin duygu, düşünce ve inançlarına saygı gösterme gibi konulara yer verilmiştir. Bu çerçevede 2014 yılında Halk Eğitim Merkezlerinde açılan kurs ve yapılan sınavlarda 110.030 kişiye okuma yazma belgesi verilmiştir. Ayrıca yetişkinlere yönelik Halk Eğitim Merkezlerinde düzenlenen kurs programlarında koruyucu/önleyici hizmetlerin yaygınlaştırılması amacıyla şiddet, cinsel taciz, alkol ve madde bağımlılığı gibi konulara yer verilmekle birlikte aynı zamanda ev kadınlarına verilen meslek edindirme kursları ile onların ekonomik hayata katılmaları da desteklenmektedir. Nitekim 2010-2014 yılları arasında 2.474.486 kadına meslek kursları düzenlenmiş ve ayrıca Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen “Yetişkin Öğrenme Projesi” kapsamında 80 ilde düzenlenen “Aile İçi İletişim ve İnternet Bilinci Seminerleri”ne 9018 yetişkinin katılımı sağlanmıştır.

Söz konusu öneriler kapsamında öğretim programlarında kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadın hakları ile ilgili olmak üzere; kadın-erkek eşitliği, toplumsal cinsiyet rolleri, karşılıklı saygı, kişisel ilişkilerde şiddet içermeyen çatışma çözümleri ve kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişisel bütünlük konularına ilişkin birtakım kazanımlar elde edilmiştir. Bu doğrultuda konular disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınmakta ve sadece bir ders kapsamında değil, tüm derslerin ilgili konuları içinde de yer almaktadır. Böylece konunun farklı sınıflar ve yaş seviyelerinde süreklilik arz edecek bir sistematik bütünlük içinde ele alınması sağlanmaktadır. 2011-2014 döneminde yürütülen “Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Projesi” kapsamında ilköğretim ve ortaöğretimde öğretim programları, demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi

ilkelerine uygunluk bakımından taranmış olup, programların güncellenmesinde, ders kitaplarının hazırlanmasında, incelenmesinde ve onaylanmasında program taramasından elde edilen bulgular bu kapsamda değerlendirilmiştir. Proje kapsamında ayrıca öğretmenlerin demokrasi, yurttaşlık, insan hakları ve özellikle şiddet ve bu şiddetle baş etmeyle ilgili konularda bilinçlendirilmelerine yönelik çalışmalar da yürütülmektedir.

Bununla birlikte 12/09/2012 tarih ve 28409 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği kapsamında ders kitapları ve eğitim araçlarının incelenmesi, değerlendirilmesi ve onay süreçlerinde cinsiyet eşitliği, temel hak ve özgürlükler ile ayrımcılık konularında kriterler yeniden düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 6 ncı maddesi uyarınca ders kitaplarının temel insan hak ve özgürlüklerini destekleyen ve her türlü ayrımcılığı reddeden bir yaklaşım sunması öngörülmüştür. Söz konusu Yönetmelik uyarınca ders kitapları, Anayasada ve Milli Eğitim Temel Kanununda açıkça hükme bağlanmış eşitlik ilkesi gözetilerek, temel insan hak ve özgürlüklerini destekleyen ve her türlü ayrımcılığı reddeden bir yaklaşımla hazırlanmakta ve konuların işlenişinde ya da örneklerde insanların ve olayların sunulmasında toplumsal eşitlik ilkesi gözetilmektedir. Ayrıca hazırlanacak kitapların içeriğinde ve görsel öğelerinde bireylerin hak ve özgürlüklerini ihlal edecek unsurların bulunması, insan haklarına aykırı, ayrımcılık ve önyargı niteliği taşıyan ifadelerin kullanılması, toplumun bir kesimini, siyasi görüşü ya da düşünce biçimini küçük düşüren veya önyargı oluşturabilecek anlatımlara yer verilmesi de yasaklanmıştır.

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından öneriler kapsamında cinsiyetler arasındaki biyolojik farklılıklara yüklenmiş kültürel ayrıntıların ve anlamların toplumda yol açtığı cinsiyet rolleri arasındaki olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması, cinsiyet eşitliğine katkı sağlanması, okullarda kız ve erkek çocuklar için cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi ve cinsiyete duyarlı yaklaşımın tüm eğitim sistemine yerleştirilmesi amaçlarıyla "Eğitimde Cinsiyet Eşitliğinin Desteklenmesi Projesi" yürütülmektedir. Projenin pilot illeri Erzurum, Batman, Samsun, İzmir, Malatya, Mardin, Şanlıurfa, Karaman, Trabzon ve Sivas olup, okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde bulunan öğrenci, veli, öğretmen ve eğitim-öğretim sürecinde görev alan tüm personel projenin hedef grubu arasında yer almaktadır.

13/01/2004 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan protokol çerçevesinde, Milli Eğitimin Temel İlkeleri arasında yer alan “Demokrasi Eğitimi” ilkesi çerçevesinde; öğrencilere demokrasi bilincini aşılacak, yerleşik bir demokrasi, seçme, seçilme kültürünün oluşturulmasını sağlanmak ve hoşgörü ve çoğulculuk bilincini geliştirmek amacıyla “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi” uygulamaya konulmuştur. Proje kapsamında her yıl ulusal egemenlik haftasında 81 il öğrenci meclis başkanları toplanarak “Türkiye Öğrenci Meclisi”ni oluşturmaktadır. Bununla birlikte Avrupa Konseyi desteğiyle, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nca gençlerin ve yetişkinlerin demokratik hayatta aktif olarak yer almaları ve toplum içerisinde haklarını kullanmaları, sorumluluklarını yerine getirmeleri için sunulan bir dizi uygulama ve etkinlikten oluşan “Demokratik Yurttaşlık Eğitimi Projesi” (DYE) hayata geçirilmiştir. Söz konusu proje çerçevesinde çeşitli çalışmalar yapılmakta ve hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmektedir.

Temel Eğitim Genel Müdürlüğü’nce geliştirilen “Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Standartları Sistemi” ile okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaokullarda sunulan her türlü eğitimsel hizmete dair minimum yeterlikler belirlenmiş ve bunlar standart ve alt standartlar olarak ifade edilmiştir. Bu alt standart ile ilgili göstergelerde; eğitim-öğretim yılı içerisinde risk alanlarının azaltılmasına ilişkin kamu kurumları ve STK’larla işbirliği yapılacağı, okulun şiddet ve istismarı önlemeye yönelik, yazılı olarak yayımlanmış ve çocuklarla paylaşılmış kuralları olacağı, eğitim öğretim yılı içinde riskli yaşantılar (ihmal, istismar, şiddet, anne baba tutumları gibi) ve önleme konularında çocuklara, velilere, personele eğitim verileceği, şiddet ve istismarı önlemeye yönelik etkinliklerin çocuklarla paylaşılacağı, eğitim öğretim yılı içinde şiddet ve istismar olaylarıyla ilgili gelen şikayet sayısı ile çözümlenmiş ve işlem yapılmış başvuru sayılarının tutulacağı, eğitim öğretim yılı içinde riskli yaşantılar (ihmal, istismar, şiddet, anne baba tutumları gibi) ve önleme konularında verilen eğitimlere katılan çocuk ve veli sayılarının tutulacağı gibi maddelere yer verilmiştir. Bu çerçevede 26/03/2015 tarihinde açılan sisteme 1/07/2015 tarihine kadar veri girişi sağlanması planlanmaktadır.

Temel Eğitim Genel Müdürlüğü’nce, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile 23/05/2013 tarihinde “İlköğretim Öğrencilerinde Medya Okuryazarlığı Bilincinin

Geliştirilmesi ve Medya Okuryazarlığı Dersi”ne yönelik bir işbirliği protokolü imzalanmıştır. Bu kapsamda ilkokul ve ortaokul derslerinin öğretim programlarında medya okuryazarlığı ile ilişkilendirilebilecek kazanımlar temel alınarak, öğrencilerde medya okuryazarlığı bilincinin geliştirilmesi ve ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencileri için seçmeli “Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı”nın güncellenmesi çalışması yapılmış ve öğretim programına uygun olarak hazırlanan “Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Materyali” Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 27/05/2014 tarih ve 2113424 sayılı yazısıyla uygun bulunarak 2014-2015 eğitim öğretim yılında okutulmak üzere öğretmen ve öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. Bununla birlikte ayrıca Medya Okuryazarlığı dersine yönelik yapılan çalışmaların tanıtımı için Radyo ve Televizyon Üst Kurulu işbirliğiyle 23/09/2014 tarihinde yaklaşık 200 kişinin ve basının katılımıyla tanıtım toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’nce kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin çalışmalar kapsamında, kadın ve kız çocuklarının insan haklarını geliştirmek, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı mücadele etmek için uygun bir çevre ve ortam yaratmak, öğretmenlerin, öğrencilerin, velilerin ve tüm paydaşların toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalığını artırarak toplumun güçlendirilmesini sağlamak amaçlarıyla Sabancı Vakfı ile imzalanan protokol kapsamında “Mor Sertifika Programı” uygulanmıştır. Program kapsamında İstanbul, İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve Van’daki lise öğretmenlerinin eleştirel toplumsal cinsiyet bakış açısını geliştirmeye yönelik olarak çalışmalar yürütülmüştür.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nce ayrıca tüm okullar ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde, rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri yürütülmektedir. Bu bağlamda okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında rehberlik programları içeriğinde “Toplumsal Cinsiyet, Kadın Erkek Eşitsizliği, Aile İçi Şiddet” konularında farkındalık ve beceri kazandırılmasına yönelik çok sayıda etkinliğe yer verilmiştir. Okul rehberlik servislerince, öğrenci ve ailelere yönelik “Gelişim Dönemleri ve Özellikleri, Gelişimsel ve Bireysel Farklılıklar, İletişim ve Çatışma Çözme” başlıkları altında düzenli eğitimler verilmektedir. Okul öncesi eğitim programında; sağlıklı iletişim, çatışmaları barışçıl yolla çözüme, öfke kontrolü, stresle baş etme, davranış değişikliği

eğitimi, toplumsal cinsiyet eğitliği, kadına yönelik Şiddet, aile içi Şiddet ve ocuk hakları konuları ünite olarak yer almamakla beraber programın gelişimsel bir program olmasından dolayı ilgili konuları destekleyecek kazanım ve ifadeler yer almaktadır. Ortaokul Türkçe dersi ğretim programında “hak ve özgürlükler”, “iletişim”, “kişisel gelişim” temaları yer almaktadır. Ortaokullarda hukuk ve adalet dersi ğretim programında ise “anlaŐmazlıkların çözümü” adında bir yeterlik alanı bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Ulusal Eylem Planında yer alan kadın konukevinde kalan kadınların çocuklarının, MEB’e bağlı okul öncesi eğitim kurumlarından ücretsiz olarak yararlanmalarının sağlanmasına yönelik olarak 26/07/2014 tarih ve 29072 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Okul ncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği’nin “Okul ncesi eğitim kurumlarında ücretin alınması ve bteninin hazırlanması” başlıklı 68 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında yer alan “Durumlarını belgelendirmeleri kaydıyla Şehit, harp mall ve muharip gazi çocukları ile okul ğrenci kontenjanının 1/10’u oranındaki yoksul aile çocuklarından ücret alınmaz.” hükmü gereğince uygulama yapılmaktadır.

“ocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin nlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin “Kız çocuklarının eğitimlerini tamamlamaları büyük önem taşımaktadır. Özellikle kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılmasına yönelik olarak yapılan kampanyaların sürekliliği sağlanarak, sonuçlarının izlenmesine önem verilmeli ve kızların kesintisiz olarak öğrenimlerine devam etmelerini sağlayıcı önlemler alınmalıdır” önerisinin uygulanmasında Milli Eğitim Bakanlığı sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü’nce “zellikle Kız ocuklarının Okullaşma Oranlarının Artırılması Projesi 1” ve “zellikle Kız ocuklarının Okula Devam Oranlarının Artırılması Projesi 2” yürütülmüştür. Bu projeler kapsamında özellikle kızların; ilk ve ortaöğretim düzeyinde okullaşma oranlarını artırmak, okul terk oranlarını düŐürmek, işgücünün mesleki beceri ve yeterliliklerini artırmak ve ailelerin eğitimin önemi konusunda bilinçlenmelerini sağlamak amacıyla çalışmalar yürütülmüş, formatör öğretmenler eğitilmiş, rehber öğretmenlerin yeterliliklerinin artırılmasına yönelik eğitimler verilmiş, okulu terk etme riski olan çocuklara yönelik olarak “ğrenci Destek Programı” geliştirilmiş

ve uygulanmıştır. Söz konusu projeler ile ayrıca başta mesleki ve teknik eğitim olmak üzere ortaöğretimin kalite ve kapasitesinin artırılması, özellikle kız çocukları ve kadınların mesleki becerileri ve işgücü yeterliliklerinin işgücü piyasasına erişimleri açısından artırılması yoluyla ortaöğretimdeki kız çocukları için okula devam oranlarının yükseltilmesi hedeflenmiştir.

Ülkemizdeki 12 yıllık zorunlu eğitimin ilk 8 yılına yönelik olarak ilkokul ve ortaokul kademesinde okula devam oranlarını artırmak, nitel önlem ve müdahalelerle ilköğretim kurumlarındaki devamsızlığı azaltmak amacıyla Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'nce Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı 2010-IPA I (Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi) kaynaklı, 24 ay (Ekim 2013 – Ekim 2015) süreli “İlköğretim Kurumlarına Devam Oranlarının Artırılması Projesi” başlatılmıştır. Proje ile alınması gereken önlemlerin tanımlanması ve politika tavsiyelerinin geliştirilmesi, “Aşamalı Devamsızlık Yönetim Sistemi”nin yerini alacak ve "Öğrenci İzleme Modülü" olarak tanımlanmakta olan, riskli grupların belirlenmesi ve bu gruplara risk durumlarına göre uygulanacak müdahaleleri belirleyecek sistemin geliştirilmesi, risk gruplarından biri olan yeterli Türkçe dil becerisi olmayan öğrencilerin okula düzenli devam etmelerine destek olmak amacıyla Türkçe dil planının geliştirilmesi ve uygulanması, mevzuatın gözden geçirilmesi ve MEB personel kapasitesinin artırılması ve ilgili taraflarda farkındalık yaratılması amaçlanmaktadır. Proje, 12 pilot ilde (Ağrı, Van, Mardin, Şırnak, Bitlis, Muş, Hakkâri, Şanlıurfa, Diyarbakır, Bingöl, Batman, Siirt) uygulanmakta olup, Van ve Mardin illerinde bölgesel koordinasyon ofisleri kurulmuştur. Projenin bütçesi 320.000 Avrosu T.C. Hükümeti katkısı olmak üzere 3.120.000 Avro'dur.

Proje kapsamında “Uluslararası Dil Eğitimi Konferansı” düzenlenmiş ve devamında yapılan çalışmalar ile ulusal dil öğretimi planı oluşturulmuştur. Bu bağlamda ilk okuma ve yazma eğitimi planı ve öğretmen rehber kitabı hazırlanmış olup, projenin pilot illerinde bahse konu planı uygulayacak öğretmenlere bir haftalık eğitim verilmiştir. Bununla birlikte ADEY sisteminin yerine geçecek olan “Okula Devamı İzleme ve Destek Sistemi” geliştirilmesi çalışmalarına başlanmış ve bu kapsamda farklı risk grupları için müdahaleler geliştirilmiştir. 2014-2015 eğitim öğretim yılı içinde bu müdahalelerin pilotlanması

planlanmaktadır. Ayrıca kamu spotu, broşürler, eğitim gibi yöntemlerle farkındalık artırma çalışmalarına da devam edilmektedir.

2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin yayınlandığı yıldan 2014 yılına kadar kız çocuklarının okullaşma oranları ve cinsiyet paritesinde kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasındaki farkın kapatılmasına yönelik gelişmeler

Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17: Yıllar İtibari ile İlköğretim ve Ortaöğretim Kademesinde Kız Çocuklarının Okullaşma Oranları

Öğretim Yılı	Kız çocukları Okullaşma Oranları			
	İlköğretim		Ortaöğretim	
	Brüt	Net	Brüt	Net
2005/'06	92,24	87,16	74,88	51,95
2006/'07	93,37	87,93	76,66	52,16
2007/'08	102,57	96,14	80,70	55,81
2008/'09	102,71	95,97	72,05	56,30
2009/'10	105,88	97,84	78,97	62,21
2010/'11	107,81	98,22	84,73	63,86
2011/'12	108,65	98,56	89,26	66,14
2012/'13	108,54	98,71	93,77	69,31
2013/'14	111,61	99,23	100,32	76,05

Kız çocuklarının brüt ve net okullaşma oranlarında ilk ve orta öğretimde yıllar itibariyle olumlu yönde gelişme gözlenmektedir. Buna göre, 2013-2014 eğitim öğretim yılı itibariyle kız çocuklarının ilköğretimdeki net okullaşma oranı %99,23'e, ortaöğretimde ise %76,05'e ulaşmıştır. Bununla birlikte kız çocuklarının okullaşma oranlarında ilköğretimde %12, ortaöğretimde ise %25 artış sağlanmıştır.

Tablo 18: Yıllar İtibari İle İlköğretim ve Ortaöğretimde Cinsiyet Oranları (100 Erkek Öğrenciye Karşılık Kız Öğrenci Sayısı)

Öğretim Yılı	İlköğretim	Ortaöğretim
2005/'06	93,33	78,76
2006/'07	94,11	79,65
2007/'08	96,39	85,81
2008/'09	97,91	88,99
2009/'10	98,91	88,59
2010/'11	100,42	89,74
2011/'12	100,41	93,29
2012/'13	100,59	94,15
2013/'14	102,23	94,59

Tablo 18'de de görüldüğü gibi, ülkemizde ilk ve ortaöğretim kademesinde kızların aleyhine olan cinsiyet eşitsizliği yıllar itibariyle kızların lehine olarak gelişme göstermektedir. Ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşma hızı ilköğretimin gerisinde olmakla beraber, yıllar itibariyle düzenli olarak artmakta ve her yıl daha fazla kız çocuğunun okullaşması sağlanmaktadır. 2013-2014 eğitim öğretim yılı itibariyle ilköğretimde cinsiyet oranı %100'ün üzerine çıkmış olup %102,23 ile kız çocukların lehine bir gelişme sağlanmıştır. Ortaöğretimde ise her 100 erkek öğrenciye karşılık kız öğrenci sayısı 2006 yılında %78,76 iken 2014 yılında %94,59'a yükselmiştir. Bununla birlikte sadece kız öğrencilerin devam ettiği liselerin sayısı 374 olup, bu liselerde öğrenim gören öğrenci sayısı ise 218.506'dır. Kız yatılı bölge okulları ve bu okullardaki yatılı öğrenci sayıları Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19: Kız Yatılı Bölge Ortaokulları Yatılı Öğrenci Sayıları

Sıra No	İlçe Adı	Kurum Adı	Öğrenci Sayısı
1	Merkez	Murat Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	140
2	Patnos	Doğansu Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	300
3	Merkez	Cumhuriyet Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	214
4	Güroymak	Gölbaşı Cumhuriyet Yatılı Bölge Ortaokulu	297
5	Hizan	75.Yıl İMKB Abidin İnan Gaydalı Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	972
6	Merkez	Hakkari Çağdaş Yaşam Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	130
7	Atabey	Atabey İslamköy Hacı Yahya Demirel Yatılı Bölge Ortaokulu	28
8	Yahyalı	Mustafabeyli Hacı İzzet Kurmel Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	229
9	Meram	Sare Özkaşıkçı Yatılı Bölge Ortaokulu	67
10	Onikişubat	Hürriyet Yatılı Bölge Ortaokulu	243
11	Merkez	Alparslan Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	243
12	Merkez	Sungu Vakıfbank Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	209
13	Merkez	Merkez Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	612
14	Bulanık	Bulanık Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	478
15	Hasköy	Kadir Rezan Has Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	305
16	Malazgirt	Alparslan Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	564
17	Korkut	Korkut Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	316
18	Bafra	Aktekke Yatılı Bölge Ortaokulu	71
19	Merkez	Merkez İMKB Yatılı Bölge Ortaokulu	69
20	Bahçesaray	Bahçesaray Yatılı Bölge Ortaokulu	203
21	Çaldıran	Hafsa Hatun Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	122
22	Erciş	Münir Tınaztepe Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	199
23	Erciş	Salihye Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	176
24	Gürpınar	Gürpınar Borsa İstanbul Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	235
25	Kozluk	Kozluk Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	308
26	Sason	Karşıyaka Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	141
Toplam			6.871

2011-2016 dönemini kapsayan “Mesleki Becerilerin Geliştirilmesi Projesi” (MESGEp) ile 35 ilde özel politika gerektiren grupların (ortopedik engelliler, zihinsel engelliler, görme engelliler, işitme engelliler, hükümlüler/eski hükümlüler, güvenlik sebebiyle göç edenler, muhtaç durumdaki dul/yetimler, şiddet gördüğü için evinden ayrılmış kadınlar) ilgi ve yetenekleri göz önüne alınarak onların meslek edindirilmesi, bu becerilerini üst seviyelere çıkararak onlara mesleki yeterlilik kazandırılması ve mesleki teknik eğitim kurumlarında insan kaynakları kapasitesinin artırılması amaçlanmaktadır. Proje kapsamında 35 pilot ilde şiddete uğramış kadınların meslek edinmesine yönelik kurslar, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okul ve kurumlarda veya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesindeki kadın sığınma evlerinde açılmaktadır. Söz konusu kurumların ilgili kursları uygulayabilmesi için gerekli altyapıyı oluşturmalarına yönelik bütçe aktarımı Milli Eğitim Bakanlığı’na sağlanmaktadır. 2015 yılında sona ermesi planlanan proje, özel politika gerektiren gruplara yönelik verilen öncelikten dolayı 2016 yılı sonuna kadar uzatılmıştır.

Proje kapsamında 23/03/2015 tarihi itibarıyla 11.179 kişi beceri kazanma ve meslek edinme amacıyla başvuruda bulunmuş ve 2014 yılı itibarıyla başvuruda bulunanlardan 5.700 kişiye eğitimler verilmiştir. Bununla birlikte hayata geçirilen 444 4 632 ücretsiz telefon hattı aracılığı ile başvuruda bulunan kadın konukevlerinde kalan kadınlara yerinde eğitimler de verilmektedir. Ayrıca mağdur kişilerin kurs yerine kendisinin ulaşım sağlayamaması durumlarında, bulunduğu yerden taşıtla alınarak eğitim yerine getirilmesi ve böylece bu kişilere yönelik meslek, beceri kazanma ve sosyalleşme anlamında eğitimlerin verilmesi de sağlanmaktadır.

2.2.7. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

“Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin “Sağlık görevlileri, yargı mensupları, kolluk kuvvetleri, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, çocuk gelişimi uzmanları ve diğer meslek gruplarının lisans ve hizmet içi eğitim programlarında kadına yönelik şiddet konusu yer almalıdır” önerisinin uygulanmasında Üniversitelerarası Eğitim Komisyonu ve Üniversitelerin Eğitim Müfredat Komisyonları sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Bu öneri kapsamında, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’na 2012 yılında toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularının lisans, yüksek lisans ve doktora programlarına entegre edilmesi amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işbirliği protokolü imzalanmış ve bu doğrultuda çalışmalar

yürütülmüştür. Söz konusu protokolün kadın erkek eşitliği, kadına ve çocuğa yönelik şiddet, ihmal, istismar gibi konularda lisans ve lisansüstü öğrencilerinde belirli bir bilinç oluşturulması amacıyla öncelikle siyasal bilgiler, eğitim, hukuk, iletişim ve tıp fakülteleri ile diğer sağlık personeli yetiştiren fakülte ve yüksekokullar olmak üzere ders müfredat programlarında gerekli düzenlemeler için önerilerde bulunulmasına ilişkin 6/2-e maddesine istinaden Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın talebi üzerine 2013 yılında ilgili konuların üniversitelerin tıp, eğitim, iletişim ve hukuk fakültelerinin eğitim programlarına nasıl entegre edilebileceğine ilişkin bazı üniversitelerin ilgili bölümlerinden katılımcılarla çalıştaylar yapılmış ve sözü edilen entegrasyonlar için yöntemler geliştirilerek Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından üniversitelere iletilmiştir.

Bununla birlikte üniversiteler bünyesinde kadın çalışmaları ana bilim dalı başkanlıklarının, uygulama ve araştırma merkezleri ile yüksek lisans programlarının sayısı giderek artmakta ve üniversitelerin bazı bölümlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konuları müfredatlara dahil edilmektedir. Nitekim Anayasa hukuku, ceza hukuku, medeni hukuk ve aile hukuku gibi hukuk alanlarıyla doğrudan ilgili olan aile içi şiddet ya da kadına yönelik şiddet konuları, bu alanlardaki derslerde yer almakta olup ayrıca kadın hakları, hukukta kadın, hukuk ve kadın gibi seçmeli dersler de bazı hukuk fakültelerinde verilmektedir. Ayrıca 2011-2012 güz döneminde bir üniversite bünyesinde "Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Hakları", diğer bir üniversitenin Tıp Fakültesi Dekanlığına bağlı bölümlerde "Toplumsal Cinsiyet ve Kadına Yönelik Şiddet" isimli seçmeli dersler açılmış, bir diğer üniversitenin de Tıp Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sosyoloji Bölümlerinde verilen derslerin içeriğine toplumsal cinsiyet eşitliği kavramları dahil edilmiş ve toplumsal cinsiyet eşitliğine dikkat çeken aylık konferanslar düzenlenmeye başlanmıştır. Bunun yanı sıra Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen Türkiye Üreme Sağlığı Programı kapsamında tıp fakülteleri, hemşirelik ve ebelik sağlık yüksek okullarına yönelik üreme sağlığı konuları ile toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularının yer aldığı müfredat 9 fakülteye entegre edilmiştir.

"Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin "Ülke içinde politika, program geliştirmeyi teşvik edecek bilgilerin daha hızlı üretebilmesi için üniversitelerin Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezleri teşvik edilerek araştırma yapımları ve yayınlamaları sağlanmalıdır." önerisinin uygulanmasında üniversiteler sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, 62 adet üniversite bünyesinde "kadın çalışmaları",

"kadın sorunları", "kadın ve toplum", "kadın ve aile", "kadın ve çocuk", "toplumsal cinsiyet sorunları" ve "kadın araştırmaları" gibi isimlerle uygulama ve araştırma merkezleri oluşturulmuştur. Söz konusu merkezlerde çeşitli bilimsel araştırmalar ve yayınlar yapılmakla birlikte ayrıca seminer, alıştay ve sempozyumlar da düzenlenmektedir. Bununla birlikte 13 üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde kadın çalışmaları ile ilgili anabilim dalı bulunmakta olup, bu Enstitülerde 22 yüksek lisans ve 1 doktora programı ile bu alanda araştırma faaliyetleri yürütölmektedir. Üniversitelerde bu araştırma faaliyetleri rektörlöğe bağlı "Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinatörlükleri" ile TÜBİTAK tarafından desteklenerek teşvik edilmektedir.

Kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet ve erken evlilik konularına yönelik akademisyenlerde farkındalığın artmasına paralel olarak, özellikle 2006 yılından sonraki dönemlerde bu konularda yapılan tez çalışmaları da artış göstermiştir. Nitekim Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi kayıtlarına göre; 2006-2009 yılları arasında 4'ü doktora tezi olmak üzere toplam 33 adet, 2010 yılı ve sonrası dönemde ise 8'i doktora tezi olmak üzere toplam 70 adet tez çalışması yapılmıştır.

Söz konusu öneri kapsamında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından aynı zamanda konu ile ilgili bizzat faaliyetlerde bulunmak amacıyla kadın sorunlarının ve kadına yönelik şiddetin temel alınacağı, üniversitelerin kadın sorunları araştırma ve uygulama merkezi müdürleri ile merkezi bulunmayan üniversitelerden konu ile ilgili uzmanların katılacağı bir alıştay düzenlenmesi planlanmaktadır. Çalıştayda, toplumsal cinsiyet eşitliği kadın sorunları merkezince şiddet olgusunun daha geniş bir perspektifle ele alınması ve katılan uzmanların görüşleri doğrultusunda üniversitelerde uygulamaya yönelik somut çıktıların alınacağı çalışmaların yapılması amaçlanmakla birlikte çalıştaydan elde edilecek öneriler doğrultusunda bir faaliyet raporu oluşturularak bunun Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nca uygulamaya konulması da hedeflenmektedir.

2.3.8. Diyanet İşleri Başkanlığı

Diyanet İşleri Başkanlığı, ölkemizin kadın sorunlarına karşı duyarlı olup bu sorunların çözümünde aktif rol almayı kalıcı bir politika olarak benimsemekte, bu bağlamda kadın sorunlarıyla ilgili çalışmalar yürüten çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde hareket etmektedir.

Bu bağlamda cami içi din hizmetlerine paralel olarak gelişen sosyal ve kültürel içerikli din hizmetleri, Başkanlığın toplumsal sorunlara yönelik duyarlılığının ve çözüm çabalarına

müdahil olma kararlılığının açık ifadesidir. Böyle bir yaklaşımda, insanların hayatında önemli bir referans ağına sahip olan dinin, sosyal hayata dair açmazların çözümünde olumlu rol oynayabileceği düşüncesi temel alınmaktadır. Şiddetle mücadele konusunda Başkanlığın attığı adımlar da bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Ayrıca 2006/17 Sayılı Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirlere Dair Başbakanlık Genelgesinde, Diyanet İşleri Başkanlığı kadın ve çocuğa yönelik şiddetin, töre/namus cinayetlerinin önlenmesi konusunda toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe ve vaazların verilmesi, yazılı ve görsel yayınların hazırlanması ve bu konularda çeşitli etkinliklerin yapılması konusunda sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Camilerde, kadına yönelik şiddet konusunda erkeklere yönelik zihniyet dönüşümünü sağlayacak eğitim programlarının düzenlenmesi, şiddete uğrayan kadınların başvurabilecekleri, rehberlik ve danışmanlık hizmeti alabilecekleri merkezlerin tanıtımı, kadınlara yönelik bilinç yükseltme ve eğitim çalışmaları konusunda ulusal bir bilgilendirme kampanyasının yürütülmesi gibi faaliyetler Başkanlığın sorumlulukları arasında belirtilmiştir.

Töre/namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik olarak yerel düzeyde oluşturulacak komitede il müftülüklerinin yer alması önerilmiştir. 2006/17 Başbakanlık Genelgesi doğrultusunda Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'ne "Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddet İle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi" konusunda üçer aylık periyotlarla rapor gönderilmektedir.

2006 yılı dördüncü döneminden itibaren, Aile İçi İletişim, Kadın Hakları, Kız Çocuklarının Eğitimi, Çocuk Hakları, Çocuk İhmali ve İstismarı, Töre ve Namus Cinayetleri, Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet, Aile İçi Şiddet konularında Başkanlık personeli tarafından toplam 11.504 vaaz verilmiş, 658 hutbe okutulmuştur. İslam ve Kadın, Aile İçi Şiddet, Kadın Hakları, Töre ve Namus Cinayetleri, Çocuk Hakları, Kadın Sorunları konularında ise toplam 2198 konferans, panel, seminer türü sosyal ve dinî faaliyet gerçekleştirilmiştir.

Ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi bağlamında Başkanlığın attığı diğer adımlar, hizmet birimleri ihdas edilmesinden, resmi toplantı ve seminerlerden, yazılı ve görsel materyal ve yayın hazırlıklarından, eğitim çalışmalarından oluşmaktadır.

Aile kurumunun korunmasına katkı sağlanması, toplumumuzun aile hakkında dinî açıdan doğru bilgilendirilmesi ve aile bireylerinin sosyal, ekonomik, kültürel değişimler sonucu karşı karşıya kaldıkları riskler karşısında dinî bilgi ve manevi destek üniteleri ile güçlendirilmesi amacıyla 2011 yılında Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı ihdas edilmiştir. Daire, sosyal hizmet kurumlarında kalan çocuk, genç ve kadınlara yönelik manevî destek temelli projeler üretmekte ve yürütmekte, ilgili birimlerle, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmaktadır. 81 il ve 204 ilçe müftülüğüne bağlı olarak hizmet veren Aile ve Dinî Rehberlik Büroları, bir yandan kendilerine e-posta, telefon ya da yüz yüze başvuru ile yöneltilen fetva ağırlıklı soru ve sorunları cevaplamakla “talep odaklı”, diğer yandan da toplumu bilgilendirmek amacıyla sosyal ve kültürel içerikli faaliyetleriyle “arz odaklı” çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca, sosyal hizmet kurumları bünyesinde kadın konuk evlerinde manevi destek hizmeti sunmak ve başvuran şiddet mağdurlarını ilgili birimlere yönlendirmek Başkanlığın düzenlediği seminerlere katılan büro personelinin görev alanına girmektedir.

Bunun yanı sıra “Kadına Karşı Ayrımcılık ve Şiddetin Durdurulması” Projesi, “Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Bağlamında Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma” Projesi, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Katkısının Sağlanması” Projesi gibi önemli projeler yürütülmüştür. Bu projelerle cinsiyet dâhil her türlü dışlanma ve ayrımcılığın önlenmesi, kadın yoksulluğu ve kadına karşı şiddet gibi alanlarda din görevlilerinin eğitimi yoluyla ailenin korunması ve güçlendirilmesi hususunda çok yönlü bir bilgi akışı temin etmek, aile içi şiddeti önleme konusunda dinin olumlu rolünü ön plana çıkarmak ve bu konuda din görevlilerinin farkındalığını artırmak, aile içi şiddetle mücadele kapsamında sistemli bilgi ve strateji birikimi oluşturmak, özellikle Aile İrşat ve Rehberlik Büroları üzerinden yürütülen aileye yönelik din hizmetlerinin daha geniş kesimlere ulaşmasını sağlamak, din görevlilerinin kadın ve aile konusundaki yasal ve ulusal mevzuat konusunda bilgilendirilmesini sağlamak, kurumlar arası işbirliğini geliştirmek amaçlanmıştır. Son proje kapsamında 524 eğitici ile 51.566 din görevlisinin alan eğitimi yapılmıştır.

2.2.9. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü bünyesinde ülkedeki istihdam hareketlerinin izlenmesi, çocuk işçiliğinin önlenmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi ve dezavantajlı grupların istihdamının artırılması amacıyla 2009 yılında Dezavantajlı Gruplar Dairesi Başkanlığı oluşturulmuş ve bu Başkanlık 2014 yılında İstihdam Politikaları Daire Başkanlığı adını almıştır. Daire Başkanlığı bünyesinde özel

politika gerektiren gruplara yönelik olarak sosyal diyalog anlayışıyla mevzuat, proje ve duyarlılık artırma çalışmaları gerçekleştirilmekle birlikte kadınların istihdamının artırılması amacıyla faaliyetler yürütülmektedir.

İstihdam Politikaları Daire Başkanlığı bünyesinde cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla oluşturulan Cinsiyet Eşitliği Şube Müdürlüğü, cinsiyet temelli ayrımcılığın bütün biçimleriyle mücadele etmek için ve özellikle istihdam, mesleki eğitim ve çalışma koşulları konusunda ayrımcılığın önlenmesine yönelik çalışmalar yapmak, kadın ve erkeğe eşit ücret ödenmesi ilkesinin uygulanmasına yönelik tedbirler alınması ve teşvik edilmesi konusunda duyarlılık artırıcı faaliyetler yapmak, AB uyum çalışmaları kapsamında üye devletlerdeki uygulamaları incelemek, eşit muameleyi teşvik edici ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik olarak projeler yapmak, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordine sağlamak üzere çalışmalar yürütmektedir.

Kadınların çalışma hayatına kazandırılması ve mevcut sorunların giderilmesi hedefi ve buna yönelik çözüm stratejilerinin açıkça ortaya konulması amacıyla 25/05/2010 tarih ve 27591 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “2010/14 sayılı Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması” Başbakanlık Genelgesi¹⁵⁴ uyarınca Çalışma Genel Müdürlüğü bünyesinde Kadın İstihdamı Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. Kurul, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı başkanlığında toplanmakta ve kamu kurum ve kuruluşlarının üst düzey yöneticileri, işçi ve kamu görevlileri konfederasyonları ile STK temsilcilerinden oluşmaktadır. Kurulun sekreteryası İstihdam Politikaları Daire Başkanlığı tarafından yürütülmekte olup, Kurul üyesi kurum ve kuruluşlar, Genelgede yer alan her bir maddeye ilişkin gerçekleştirdikleri faaliyetlerini içeren yıllık raporlarını hazırlamakta ve Kurul tarafından kadın istihdamının artırılması amacıyla çalışmalar yürütmektedir.

Çalışma hayatının en önemli sorunlarından biri olan psikolojik tacizin önlenmesi amacıyla hazırlanan ve 18/03/2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2011/2 sayılı “Psikolojik Tacizin (Mobbing) Önlenmesi” konulu Başbakanlık Genelgesi¹⁵⁵ uyarınca çalışanların uğradığı psikolojik taciz olaylarını izlemek, değerlendirmek ve önleyici politikalar üretmek üzere Çalışma Genel Müdürlüğü bünyesinde Devlet Personel Başkanlığı, sivil toplum kuruluşları ve ilgili tarafların katılımıyla "Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulu"

¹⁵⁴ <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/05/20100525-12.htm>, (Erişim:02.04.2015)

¹⁵⁵ [http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110319.htm](http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110319.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110319.htm) (Erişim: 02.04.2015)

kurulmuştur. Kurul, çalışanların uğradığı psikolojik taciz olaylarını izlemek, değerlendirmek ve önleyici politikalar üretmekle görevlendirilmiştir. Kurul tarafından 2012 yılında, psikolojik tacizin önlenmesi hususunda farkındalık artırmak ve kişilerin bu konuda bilgilendirilmelerini sağlamak amacıyla “İşyerlerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Bilgilendirme Rehberi” hazırlanmıştır. Söz konusu Rehber, 2013 yılında 2000 adet ve 2014 yılında 1000 adet olarak bastırılmış ve dağıtılmıştır. Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulu tarafından 2013 yılında kurul teknik komite üyelerinin eğitici olabilmeleri amacıyla yönelik olarak “Eğiticilerin Eğitimi” ve “İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Eğitimi” olmak üzere iki eğitim düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra işyerlerinde maruz kalınan psikolojik taciz konusuna dikkat çekmek ve farkındalık oluşturmak amacıyla “İşyerlerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Karikatür Yarışması” düzenlenmiştir. Yarışma için yapılan toplam 212 eser arasından Seçici Kurulun değerlendirmesi sonucunda sekiz eser ödüle layık görülmüştür.

06/05/2014 tarihinde Yüksek Planlama Kurulu tarafından kabul edilen ve 30/05/2014 tarih ve 29015 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ulusal İstihdam Stratejisinin “Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması” temel politika eksenini kadınlar, engelliler, gençler ve uzun süreli işsizler başta olmak üzere özel politika gerektiren grupların işgücüne ve istihdama katılımlarının önündeki engellerin kaldırılması amaçlanmaktadır. Bu başlık altında; kadınların işgücüne katılma oranının ve istihdamının artırılması, kayıt dışı istihdamı ile mücadele edilmesi temel politikası ile kadınların işgücüne katılma oranının 2023 yılına kadar %41'e çıkarılması ve 2012 yılı itibarıyla %54,2 düzeyinde gerçekleşen kadın kayıt dışı çalışma oranının 2023 yılında %30'a düşürülmesi hedeflenmektedir.

Ulusal İstihdam Stratejisinin “Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması” temel politika eksenini altında kadınların işgücüne ve istihdama katılımlarının önündeki engellerin kaldırılması amacıyla;

- Mevzuatta yer alan işgücü piyasasında toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeterek düzenlemelerin AB normları ile uyumlaştırılması,
- İstihdam yaratma ve artırmaya yönelik mevzuat çalışmaları, politika belgeleri ve stratejilerde cinsiyete duyarlı yaklaşım ve bütçeleme yapılması,
- İşyerinde psikolojik tacizi önlemeye yönelik yaptırımların etkinleştirilmesi,
- Kırdan kente göç eden kadınların, işgücü piyasasına uyumlarını sağlayıcı programların gerçekleştirilmesi,

- İller bazında yapılacak işgücü piyasası analizlerinden hareketle kadın istihdamı için ön plana çıkan sektörlere yönelik işgücü yetiştirme kurslarına öncelik verilmesi,
- Kadın istihdamının artırılmasına ve çalışanların kayıtlı hale getirilmesine yönelik teşvik düzenlemelerinin tanıtılması ve uygulamanın yaygınlaşması,
- Şiddet mağduru kadınların, konukevinde kalanların, eski hükümlü ile kocası ölmüş veya boşanmış kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılımlarının desteklenmesi,
- Kadınlar üzerindeki bakım yükümlülüklerini azaltmaya yönelik tedbirlerin alınması,
- Çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması konusunda bürokratik engellerin kaldırılması,
- Çocuk sahibi olan kadınların işgücü piyasasından kopmalarının engellenmesine dönük teşvik edici düzenlemelerin yapılması,
- Kadınların işgücüne katılımının ve istihdamının önündeki kültürel engellerin azaltılması amacıyla, toplumun ilgili kesimlerine yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması,
- Kadın girişimciliğinin güçlendirilmesi amacıyla düşük gelir grubundaki kadınların bilinçlendirme çalışmaları ve mikro kredi sistemi ile desteklenmesi

faaliyetlerine yönelik oluşturulan tedbirlerin hayata geçirilmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla çalışmalar sürdürülmektedir.

“Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin “Kadınların istihdam olanakları ve iş kurmak için gereksinim duydukları kredi almalarını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılmalıdır” önerisinin uygulanmasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Kamu ve Özel Sektör Bankaları sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Ulusal İstihdam Stratejisinin “Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması” temel politika eksenini altında hazırlanan Eylem Planının; kadın girişimciliğinin güçlendirilmesi amacıyla düşük gelir grubundaki kadınların bilinçlendirme çalışmaları ve mikro kredi sistemi ile desteklenmesi tedbiri kapsamında sorumlu ve işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlarla çalışmalar sürdürülmektedir.

Ayrıca özellikle kadın istihdamı için olumlu etki yapacağı düşünülen esnek çalışma modellerinden yasal düzenlemesi bulunan ancak yeterli uygulama alanı olmayanların uygulanabilirliğinin artırılması, diğer esnek çalışma biçimleri için ise yasal düzenlemeler

yapılmasına dair tedbirler, “İşgücü Piyasasında Güvence ve Esnekliğin Sağlanması” temel politika eksenli Eylem Planı içinde yer almaktadır.

06/07/2013 tarih ve 28699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 10. Kalkınma Planı (2014-2018) kapsamında, Planın amaçlarına ulaşmasını sağlamak üzere 24 adet “Öncelikli Dönüşüm Programı” hazırlanmıştır. Söz konusu Öncelikli Dönüşüm Programları arasında yer alan “İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi” programının yürütülmesinde genel koordinatör kurum olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı belirlenmiştir. “İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi” programı altında yer alan “Kadınların İşgücüne ve İstihdama Katılımının Artırılması” bileşenine ilişkin Eylem Planı, ilgili kurum ve kuruluşların görüş, öneri ve değerlendirmeleri alınarak Çalışma Genel Müdürlüğü’nce hazırlanmıştır. Söz konusu Eylem Planı içinde kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışının yaygınlaştırılmasına yönelik tedbirler yer almaktadır.

2010-2012 döneminde Çalışma Genel Müdürlüğü’nce Almanya-Avusturya konsorsiyumu ile birlikte yürütülen “Çalışma Hayatında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi” başlıklı AB eşleştirme projesinin çıktılarında biri olarak “Çalışma Hayatında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ödülü” verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu ödül ile genel olarak Türkiye’de çalışma hayatı içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili konulara dair bilinç ve duyarlılığın artırılması daha fazla dikkat çekilmesini ve bu konulara ilişkin hassasiyet oluşturulması hedeflenmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ödülü, 2012 yılından itibaren her yıl Türkiye’de faaliyet gösteren işletmelere; kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına ilişkin çalışma yapma, toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmeyi taahhüt etme ve bu doğrultuda yöneticileri eğitime, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, psikolojik veya cinsel taciz gibi sorunlar karşısında çalışanların başvurabileceği mekanizmalar oluşturma, işe alım, kariyer planlaması ve terfi süreçlerinde toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık yapmama ve kadınlarla ilgili olumlu tedbirler alma, iş ve aile yaşamını uzlaştırma konusunda somut önlemler alma, aynı veya eşdeğer nitelikte iş yapan kadın ve erkek arasında ücret eşitliği sağlama kriterleri doğrultusunda Çalışma Genel Müdürü, işçi ve işveren konfederasyonu temsilcileri ile akademisyenlerden oluşan Seçici Kurul tarafından yapılan değerlendirme sonucu verilmektedir. Bu kapsamda 2012 yılında birincilik ödülü Nevşehir Belediyesi’ne; 2013 yılında Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.’ye verilirken; 2014 yılında ise birincilik ödülüne Turkcell İletişim

Hizmetleri A.Ş., ikincilik ödülüne Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş. ve üçüncülük ödülüne Ford Otomotiv San. A.Ş. layık görülmüştür.

“Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin “İşe alınmada eşitliği sağlayıcı önlemler alınmalı, işyerinde cinsiyete dayalı ayrımcılığın olmaması için işverenlerin ve yöneticilerin gerekirse pozitif ayrımcılık yapmaları gerekmektedir” önerisinin uygulanmasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı sorumlu kurum olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda yapılan yasal düzenlemeler şöyle sıralanabilir:

- 25/02/2011 tarih ve 25857 sayılı mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan 6111 sayılı Kanun ile kadın istihdamı teşvik edilmiş, çalışan kadınların sosyal güvenlik haklarında birtakım iyileştirmeler sağlanmış, iş yaşamında kadınların durumlarının iyileştirilmesi amacıyla doğum ve süt izinleri gibi konularda yeni düzenlemelere gidilmiştir.
- 30/06/2012 tarih ve 28339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 10 uncu maddesi ile iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmakla yükümlü kılınan işverenlerin bu değerlendirmeyi yaparken özel politika gerektiren gruplar ile kadın çalışanların durumunun dikkate alması gerektiği hükme bağlanmıştır. Kanununun 30 uncu maddesi ile de özel politika gerektiren gruplar ile gebe ve emziren kadınların çalışma şartları, emzirme odaları ve çocuk bakım yurtlarının kurulması ve benzeri özel düzenleme gerektirebilecek konulara ilişkin yönetmeliklerin çıkarılması öngörülmüştür.
- 11/04/2012 tarih ve 28261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6289 sayılı Kanununun 19 uncu maddesi ile sendika ve konfederasyonların faaliyetlerde bulunurken kuruluş amaçları doğrultusunda toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetecekleri hüküm altına alınmıştır.
- 07/11/2012 tarih ve 28460 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6356 sayılı Kanununun 26 ncı maddesi ile kuruluşların faaliyetlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeteceği ve faaliyetlerinden yararlanmada üyeleri arasında eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasalarına uymakla yükümlü oldukları hükme bağlanmıştır.
- 07/03/2010 tarihli Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte kadın ve gençlerin istihdamına ilişkin sınırlamalar kaldırılmıştır.

– 16/08/2013 tarih ve 28737 sayılı Resmi Gazetede güncellenerek yayımlanan yönetmelikte gebe, yeni doğum yapmış ve emziren işçinin günde 7,5 saatten fazla çalıştırılmayacağı, kadın çalışanların, gebe olduklarının sağlık raporuyla tespitinden itibaren doğuma kadar geçen sürede gece çalışmaya zorlanamayacağı, gebe çalışanlara gebelikleri süresince periyodik kontrolleri için ücretli izin verileceği düzenlenmiştir.

Özel politika gerektiren kişilerin işgücü piyasasına entegrasyonunu sağlamak ve işgücü piyasasındaki tüm ayrımcılık biçimleri ile mücadele etmek amacı ile Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından “Dezavantajlı Kişilerin Sosyal İçerilmesi ve İstihdam Edilebilirliğinin Artırılması Operasyonel Programı” hazırlanmıştır. Şiddet mağduru kadınlara ek olarak, program kapsamında belirlenen hedef grupların tümünde alt kategori olarak “kadınlar” özellikle hassasiyet gerektiren bir grup olarak düşünülmektedir. Programa ilişkin hibe başvuruları tamamlanmış olup, değerlendirme süreci devam etmektedir

“Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin “Kadına Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar” ana başlığı altında yer alan; “Devlet, kadın ve erkek arasındaki ekonomik eşitsizliğin ortadan kaldırılması için gerekli tedbirleri almalıdır” önerisinin uygulanmasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Söz konusu öneri kapsamında ayrıca Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Ulusal İstihdam Stratejisinin “Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması” temel politika eksenine ve 10. Kalkınma Planı “İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi” programı altında yer alan “Kadınların İşgücüne ve İstihdama Katılımının Artırılması” bileşenine ilişkin hazırlanan Eylem Planlarında kadın ve erkek arasındaki ekonomik eşitsizliğin ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirler yer almaktadır.

2.2.10. Türkiye İş Kurumu

Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin “Kadına Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar” ana başlığı altında yer alan; “Devlet, kadın ve erkek arasındaki ekonomik eşitsizliğin ortadan kaldırılması için gerekli tedbirleri almalıdır” önerisinin uygulanmasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Bilindiği üzere Türkiye İş Kurumu tarafından istihdamın korunmasına ve artırılmasına,

işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere aktif işgücü hizmetleri kapsamında mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları, girişimcilik eğitim programları, toplum yararına programlar ve diğer kurs, program, proje ve özel uygulamalar düzenlenmektedir.

Bu kapsamda; 2014 yılı itibariyle 222.596'sı kadın olmak üzere toplam 701.435 kişi, 2015 Ocak-Mart döneminde ise 72.453'ü kadın olmak üzere toplam 248.623 kişi işe yerleştirilmiştir. 2014 yılında “Toplum Yararına Programlar Genelgesi”nde yapılan değişiklikle kadınların, engellilerin, eski hükümlülerin 35 yaş üstü bireylerin ve terörlere mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananların toplum yararına programlardan öncelikli olarak yararlandırılmaları sağlanmıştır. Nitekim toplum yararına programlardan 2014 yılı itibariyle 80.061'i kadın olmak üzere toplam 216.108 kişi, 2015 Ocak-Mart döneminde ise 10.313'ü kadın olmak üzere toplam 22.698 kişi faydalanmıştır. Bunun yanı sıra aktif işgücü hizmetleri kapsamında uygulanan kurs ve programlara (toplum yararına programlar hariç) 2014 yılında 105.819'u kadın olmak üzere toplam 200.770 kişi, 2015 yılı Ocak- Mart döneminde ise 36.887'si kadın olmak üzere toplam 67.977 kişi katılmıştır. 2015 yılı Ocak-Mart döneminde söz konusu kurs ve programlardan mesleki eğitim kurslarına katılan toplam 4.424 kursiyerin 2.135'i, işbaşı eğitim programlarına katılan 21.839 kursiyerin ise 11.563'ü kadınlardan oluşmaktadır. Ayrıca Kurum tarafından, sunulan aktif işgücü hizmetlerinden yararlanmak isteyen kayıtlı işsizlere Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri/Hizmet Merkezlerinde görev yapan 4.000'e yakın iş ve meslek danışmanı tarafından danışmanlık hizmeti de verilmektedir. İş ve meslek danışmanlığı hizmetleri çerçevesinde 2014 yılında 2.564.353 bireysel görüşmenin 931.072'si ve 2015 yılı Ocak-Mart döneminde ise 833.701 bireysel görüşmenin 281.392'si kadınlar ile gerçekleştirilmiştir.

İş ve meslek danışmanları; öğrencilerin meslek seçimlerine, İŞKUR'a kayıtlı iş arayanların iş bulmalarına, mesleki uyum problemlerini gidermelerine, mesleki becerilerini geliştirmelerine, mesleklerini/işlerini değiştirmelerine, işverenlerin ise mevzuat çerçevesinde bilgilendirilmeleri ile taleplerini karşılamalarına sistemli olarak yardım etmektedir. İş ve meslek danışmanlarının, İŞKUR'a kayıtlı tüm iş arayanlara ve işverenlere daha etkin hizmet verebilmeleri amacıyla her bir danışmana iş arayan ve işveren portföyü atanması, danışmanların bu hizmeti portföy yöntemi yoluyla sunmaları ve böylece her bir işsiz ve işverenin bir danışmanı olması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, ASPB ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında aile ve sosyal destek danışmanları ile iş ve meslek danışmanları

arasında koordinasyonun sağlanması, sosyal yardımlar ile istihdam arasındaki bağlantının etkinleştirilmesi, kadınların ve engellilerin sosyo-ekonomik konularının güçlendirilmesi ve istihdamlarının artırılması, çocuk işçiliğinin önlenmesi hususlarında işbirliğinin sağlanması amacıyla 12/02/2012 tarihinde bir protokol imzalanmıştır. Söz konusu işbirliği protokolü çerçevesinde, “Kadınların Sosyo-Ekonomik Konularının Güçlendirilmesi ve İstihdamının Artırılması” görevinin yürütülmesi esnasında İŞKUR tarafından yürütülen toplum yararına çalışma programlarında kadın konukevlerinde kalan ve şiddet mağduru kadınların öncelikli gruplar arasında değerlendirilmesi” ve “ASP İl Müdürlüğü tarafından İŞKUR’a yönlendirilen kadınların, işgücü piyasasının ihtiyaçlarının da dikkate alınarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmalarının sağlanması” yükümlülükleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı sorumluluğuna verilmiştir.

Bu noktadan hareketle İŞKUR, 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin 3 üncü bölümünde yer alan “Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti” kapsamında 9 uncu maddenin birinci ve üçüncü fıkraları uyarınca ŞÖNİM koordinasyonuna verilen ve “Korunan kişiye, kişinin psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu değerlendirilerek, hakları, destek alabileceği kurumlar, meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmayı da kapsayacak şekilde iş bulma ve benzeri konularda gelişmesi ve uyum sağlanması, gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapması ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazandırmak ve psikolojik destek sağlamak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde gerekli hizmetler verilir.” fıkrasında yer alan işbirliği faaliyetlerine Mart 2013 itibarıyla başlamıştır. Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine gönderilen talimat ile, İl Müdürlükleri bünyesinde görev yapan -tercihen kadın- iş ve meslek danışmanlarının ŞÖNİM’lerde, ŞÖNİM olmadığı takdirde ASP İl Müdürlükleri ile irtibata geçilmesi suretiyle, hizmet alması öngörülen kişilerin danışmanlık faaliyetleri kapsamında belli dönemlerde düzenlenen ziyaretlerde, İŞKUR hizmetlerinden yararlandırılmaları sağlanmaktadır. İş ve meslek danışmanları, söz konusu hedef kitlenin iş arama ve mesleki becerilerini geliştirmeleri, iş bulmaları, mesleki uyum problemlerini gidermeleri, mesleklerini/işlerini değiştirmeleri, mesleki eğitim programlarına yönlendirilmeleri ve bu programlara katılmaları amacıyla rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadırlar. Bu çerçevede, İŞKUR personeli, haftanın belirli günleri ŞÖNİM’de şiddete maruz kalan kadınlarla iş ve meslek danışmanlığı görüşmesi yapmakta; kişilerin özel durumlarını da göz önüne alarak onların çalışma hayatına katılmaları ve adaptasyonları, meslek edindirme kurslarından faydalanmaları, kendilerine uygun işleri bulmaları gibi

konularda danışmanlık hizmetleri vermektedir. Nitekim 2013 yılı itibariyle bu amaçla 916 kadın ile bireysel görüşme gerçekleştirilmiş, görüşme yapılan kadınların 131'i mesleki eğitim programlarına yönlendirilirken 198'i ise iş arama becerileri seminerlerine katılımı sağlanmıştır. Yine aynı yıl görüşme yapılan kadınlardan 460'ı işe yönlendirilirken, 95'i ise işe yerleştirilmiştir. Bu hizmetlerin yanı sıra söz konusu hedef kitlenin işe yerleşip yerleşmedikleri ise kontrol edilmekte, varsa kurs bilgileri takip edilmekte ve kişinin isteği üzerine tekrar ŞÖNİM'de görüşme sağlanmaktadır. ŞÖNİM'de yapılan her bir görüşmenin raporu tutulmakta olup, kişi gizliliği nedeniyle bu raporlar ŞÖNİM'de saklanmaktadır.

Şiddet mağduru kadınlara yönelik aktif işgücü hizmetleri kapsamında İŞKUR İl Müdürlükleri bünyesinde yürütülen ve/veya yürütülmesi planlanan faaliyetler ise şu şekilde sıralanabilir:

– Ankara İl Müdürlüğü tarafından Altındağ Hizmet Merkezi olarak KOZA ŞÖNİM'den gelen talep doğrultusunda haftada bir gün iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunulmaktadır. Sunulan hizmet kapsamında mağdurlar, işe ve İŞKUR tarafından düzenlenen kurslara yönlendirilmekle birlikte bu kişiler, iş arama becerileri hakkında da bilgilendirilmektedirler.

– Şiddet mağduru kadınlarla ilgili Burdur İl Müdürlüğü'nce, sığınma evinde kalan kadınlara yönelik belirli aralıklarla iş arama becerileri seminerleri düzenlenmekte ve bu seminerlerde iş arama kayıt ilkeleri, aktif işgücü hizmetleri gibi içeriklerde sunumlar yapılmaktadır. Sunum içeriğindeki bilgiler, sığınma evinde kalan kadınlara olduğu kadar bu kurumda çalışan kişilere de verilmektedir.

– Çankırı İl Müdürlüğü'nce şiddet mağduru kadınlara yönelik olarak 17/04/2015 tarihinde sona erecek olan hasta ve yaşlı refakatçisi mesleğine yönelik sekiz kişilik bir mesleki eğitim kursu düzenlenmiştir.

– Isparta İl Müdürlüğü'nce kadın sığınma evine ziyarete gidilmiş; sığınma evinde kalan beş kadından durumu çalışmaya müsait iki kadın iş arama becerisi ile ilgili bilgilendirilmiş ve bu kadınlar İŞKUR'a yönlendirilmiştir. Evden ayrılması sakıncalı olan kadınlar için ise sığınma evine parça başı iş verebilecek firmalar tespit edilerek, bu kişilerin çalışma hayatına katılımı sağlanmıştır.

– Kırıkkale İl Müdürlüğü tarafından ASP İl Müdürlüğü ile irtibata geçilerek, kadın sığınma evinde kalan on bir kadına iş arama becerileri ve danışmanlık eğitimleri verilmiş ve ayrıca bu kişiler İŞKUR'un hizmetleri hakkında bilgilendirilmiştir. Kadın sığınma evinde bulunan iki kadın ise yine Kırıkkale ilinde var olan açık işlere yönlendirilmiştir.

- Malatya İl Müdürlüğü tarafından şiddet mağduru kadınlar, özel sektöre yönlendirilmekle birlikte bu kişiler ayrıca özel olarak toplum yararına programlara da yönlendirilmektedir.
- Samsun İl Müdürlüğü tarafından Samsun il sınırları içerisinde bulunan kadın sığınma evinde kalan bütün sosyal kesimden ve her yaştan fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddete uğrayan kadınların meslek edinmelerini sağlamak amacıyla “KAYGI, Kadına Yönelik Güven Işığı” projesi hazırlanmıştır. Proje kapsamında makrome teknikleri modülünde kurs programı düzenlenerek, günümüzde zorunlu olan inşaat iş güvenliği filelerinin yapımının öğretilmesi ve böylece ev dışı çalışmakta sıkıntı yaşayan mağdur kadınlara evde çalışma imkanı sağlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, alana yönelik bir pazar araştırması yapılmış, ihtiyaç olduğu tespit edilmiş ve ürünlere gerekli pazar bulunmuştur. Söz konusu proje ile kursiyerlerin mesleki eğitim programını bitirdiklerinde, evlerinde üretim yapabilmeleri ve ekonomik olarak güçlenmeleri hedeflenmekle birlikte ayrıca mağdur kadınların kendilerini fiziksel olarak korumaları için savunma teknikleri (Judo, aikido) eğitimi alarak kendilerini güvende hissetmeleri ve sosyal hayattaki yerlerinin sağlanması da amaçlanmaktadır.
- Tekirdağ/Çorlu İl Müdürlüğü tarafından Kuruma gelen şiddet mağduru kadınlar, gizlilik ilkesine uygun olarak var olan uygun açık işlere yönlendirilmektedir. Nitekim 2015 yılı içerisinde SYDV ve/veya kadın sığınma evlerinden yönlendirilen dört kişiden bir tanesi işe yerleştirilmiştir.
- Trabzon İl Müdürlüğü tarafından ŞÖNİM’de toplam üç iş ve meslek danışmanı görevlendirilmiş ve ŞÖNİM yetkililerinden gelen talep doğrultusunda iş ve meslek danışmanlarınca şiddet mağduru kadınlara danışmanlık hizmeti verilmektedir. Bunun yanı sıra İl Müdürlüğü’nce ayrıca Trabzon Büyükşehir Belediyesi tarafından şiddet mağduru kadınlar da dahil dezavantajlı grupların istihdam edilebilirliğinin artırılması amacıyla yönelik uygulanan “İstidam İçin Koordinasyon ve Eğitim” projesine de destek sağlanmaktadır. Proje kapsamında söz konusu gruplar, Kurum faaliyetleri hakkında bilgilendirilmekte ve dezavantajlı konumdaki kadınlar evde bakım hizmetlerine yönlendirilmektedir.
- Van İl Müdürlüğü tarafından şiddet mağduru kadınlara yönelik 22/10/2013 ve 11/02/2014 tarihleri arasında 23 kişilik cilt bakım ve güzellik mesleğinde istihdam garantili mesleki eğitim kursu düzenlenmiştir.

İŞKUR tarafından ayrıca 10 uncu Kalkınma Planının 4 üncü bileşeni olan “Sosyal Yardım ile İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi” bileşeni kapsamında sosyal yardım alanlara yönelik birtakım faaliyetler de yürütülmektedir. Bu bağlamda;

- “Sosyal Yardım-İstihdam Bağlantısı Bilgi Sistemi”nin geliştirilmesine yönelik çalışmalar başlatılmış,
- Tüm vakıflarda İŞKUR hizmet noktaları kurulmuş,
- Vakıf görevlilerine İŞKUR portalının kullanımı ve iş arayan kaydı yapabilmeleri için eğitimler verilmiş,
- Ailesinde çalışını olmayan ve 18-45 yaş arasında ferdi bulunan 1,7 milyon hanelik hedef kitlede yer alan sosyal yardım yararlanıcılarından çalışmak isteyenlerin vakıf görevlilerince İŞKUR sistemine kaydedilmesine başlanmış,
- Vakıflardaki görevliler tarafından İŞKUR'a kaydedilen sosyal yardım yararlanıcılarına İŞKUR hizmetleri ile ilgili bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri verilerek bu kişilerin durumlarına uygun işgücü taleplerine ve aktif işgücü programlarına yönlendirilmesine başlanmış,
- Vakıflardaki görevliler tarafından İŞKUR'a kaydedilen sosyal yardım yararlanıcılarına iş görüşmesine gitmeleri halinde 40 ila 100 TL arasında, işe girmeleri ve çalışmaya devam etmeleri halinde ise brüt asgari ücretin 1/3’ü tutarında ilave sosyal yardım verilmeye başlanmış,
- Sosyal yardım alanlardan çalışabilecek durumda olanların geçerli bir sebep olmaksızın teklif edilen işleri kabul etmemesi halinde, merkezi ve aynı yardımlarına dokunulmaksızın başvuru yaptığı nakdi yardımların olumsuz değerlendirilmesi suretiyle aldığı sosyal yardımların azaltılmasına başlanmıştır.

Bahse konu bileşen kapsamında aynı zamanda sosyal yardım alanları istihdam eden özel sektör işverenlerine yönelik teşvik çalışmaları yapılması da planlanmaktadır.

2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinde yer alan kadın ve erkek arasındaki ekonomik eşitsizliğin ortadan kaldırılması önerisi kapsamında ayrıca 2008 yılında 5763 sayılı “İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununda değişikliğe gidilerek kadınların ve 18-29 yaş arası gençlerin sigorta primi işveren paylarının teşvik edilmesi suretiyle Türkiye’de ilk defa dezavantajlı grupların istihdamı için teşvik verilmesi sağlanmıştır. 5763 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle getirilen Geçici 7 nci madde ile son altı aydır işsiz olan kadınları ve 18-29 yaş arası gençleri, işverenin

son 1 yılda çalıştırdığı ortalama işçi sayısına ilave olarak istihdam eden işverenlerin, asgari ücret üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin ilk yıl %100'den başlamak üzere her yıl %20 eksiltilecek, beşinci yılda %20 olmak üzere İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması öngörülmüştür. Söz konusu teşvik 30/06/2015 tarihinde sona erecektir.

Bununla birlikte kadın ve gençlerin istihdamını teşvik etmek amacıyla 2011 yılında 6111 Sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un 74 üncü maddesiyle 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa Geçici 10 uncu madde eklenerek, 31/12/2015 tarihine kadar işe alınan 18-29 yaş arasındaki gençlerle 18 yaşını doldurmuş her yaştaki kadınlar için belirlenen prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarının, işe alındıkları tarihten itibaren yirmi dört ay süreyle İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması öngörülmüştür. Buna göre eğer bu kişiler, İŞKUR’a kayıtlı işsizler arasından seçilirse bu süreye altı ay ilave edilmektedir. Ayrıca bu süreler, mesleki yeterlik belgesi sahibi olmuş kişiler için kırk sekiz aya, mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yükseköğretimi veya İŞKUR’ca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirenler için ise otuz altı aya çıkmaktadır.

2.2.11. Türkiye İstatistik Kurumu

Kadına yönelik şiddete ilişkin veriler TÜİK tarafından doğrudan ve dolaylı olarak çeşitli araştırmalar yoluyla derlenmektedir.

TÜİK tarafından 2003 yılından itibaren her yıl düzenli olarak yürütülen ve 18 ve daha yukarı yaştaki bireylere uygulanan “Yaşam Memnuniyeti Araştırması” ile Türkiye’deki bireylerin öznel mutluluk algılaması, sağlık, sosyal güvenlik, örgün eğitim, çalışma hayatı, gelir, kişisel güvenlik, adalet, ulaştırma hizmetleri, asayiş, kişisel gelişim gibi temel yaşam alanlarındaki memnuniyetleri ölçülmekte ve bunların zaman içindeki değişimi takip edilmektedir. Araştırma kapsamı, Türkiye sınırları dahilinde bulunan tüm yerleşim yerlerindeki hane halklarıdır. Araştırma’da dolaylı olarak 2014 yılında aşağıdaki olaylardan dolayı şahsen mağdur olanların oranı kadın ve erkek olarak ayrı ayrı sorulmuştur.

2006/17 tarihli “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu Başbakanlık Genelgesinde, TÜİK aile içi şiddet ile ilgili toplanacak verilere yönelik standart soru formlarının hazırlanması ve sonuçların tek elde (TÜİK) toplanarak ulusal veri tabanı oluşturulması konusunda sorumlu

kurum olarak belirlenmiştir. Buna bağlı olarak da TÜİK Resmi İstatistik Programı'nda, planlanan çalışmalar kapsamında, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılarak, araştırmalardan ve idari kayıtlardan elde edilen verilerden ulusal düzeyde “Kadına Yönelik Şiddet Veritabanı” oluşturulacaktır.” maddesi yer almaktadır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün gerçekleştirdiği ve Resmi İstatistik Programı'nda yer alan “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” kadına yönelik aile içi şiddeti izlemek ve aile içi şiddetle mücadele etmek için göstergeler belirleyebilmek amacıyla 51 ilde 17 168 hanehalkında 15-59 yaşlarındaki 12 795 kadınla yüzyüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçları 2009 yılında yayınlanmış olup, mikro verisi 2013 yılında TÜİK tarafından oluşturularak kullanıcıların hizmetine sunulmuştur.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından üretilen toplumsal cinsiyet göstergeleri, sosyal, ekonomik ve kültürel konularda cinsiyetler arası farklılığı vurgulayacak analiz çalışmalarını ve toplumsal cinsiyet göstergelerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaları kapsamaktadır. Toplumsal cinsiyet göstergelerinin hesaplanmasında, sayım, anket ve idari kayıtlar ile derlenen veriler kullanılmaktadır. Toplumsal cinsiyet göstergeleri yıllık güncellenerek TÜİK web sayfasında yayımlanmaktadır.¹⁵⁶

İlki 2008 yılında yapılan “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” sonuçlarından hareketle 2009 yılından itibaren, “Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri” veri setinde “Şiddet” başlığı altında yer alan tablolarda araştırma sonuçlarından yararlanılmıştır. Ayrıca, 2012 yılında 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’ne özel yayınlanmaya başlayan “Kadın İstatistikleri”¹⁵⁷ yayınında da “şiddet” verilerine yer verilmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamında Adalet Bakanlığı ile Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) sisteminden alınan veri temelinde Adalet İstatistikleri yayını için işbirliği içinde çalışmaktadır. TÜİK ayrıca yine RİP kapsamında UYAP sisteminden alınan veri temelinde Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri’ni üretmektedir.

¹⁵⁶ http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1068.

¹⁵⁷ 2014 yılında yayının adı ‘Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri’ olarak değiştirilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri kapsamında, yıl içinde ceza infaz kurumuna giren ve ceza infaz kurumundan çıkan hükümlülerin suç türüne göre sınıflaması mevcut olmakla birlikte suç sınıflaması TCK maddelerine dayalı olarak TÜİK tarafından istatistik amaçlı oluşturulan sınıflamaya göre yayımlanmaktadır. Bu sınıflamada kadına yönelik şiddet veya aile içi şiddet başlıkları bulunmamaktadır. Ancak, hükümlülere uygulanan TCK maddelerinden kadına yönelik şiddet veya aile içi şiddet verisinin kapsamının belirlenmesi durumunda üretilebilir bir bilgi olduğu düşünülmektedir.

2.2.12. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

15/02/2011 Tarihinde kabul edilen 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun 03/03/2011 tarih ve 27863 sayı ile Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 6112 sayılı Kanun’da toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda çeşitli düzenlemelere yer verilmiş söz konusu düzenlemelere aykırı yayınlar hakkında müeyyideler öngörülmüştür.

6112 sayılı Kanun ile radyo ve televizyon yayınlarının düzenlenmesi ve denetlenmesi görevi Radyo ve Televizyon Üst Kurulu’na (RTÜK) verilmiştir. RTÜK, programları yayımlandıktan sonra ilgili yasa hükümlerine uygunluk açısından denetlenmektedir. RTÜK’ün medyada karar alma süreçlerine doğrudan müdahale yetkisi bulunmamakta olup, konuyu editoryal bağımsızlık kapsamında değerlendirmektedir.

6112 sayılı Kanun, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin yargı yetkisi altında, her türlü teknik, usul ve araçlarla ve her ne isim altında olursa olsun elektromanyetik dalgalar veya diğer yollarla yapılan radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetleriyle ilgili hususları kapsamaktadır. RTÜK tarafından radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetleri için yayın lisansı verilen şirketler bu işlem öncesi herhangi bir eğitime tabi tutulmamaktadır. Ancak genel müdür, sorumlu müdür ve izleyici temsilcisi gibi görevlere atanacak kişi/kişilerin atanma kriterleri getirilmiştir.

RTÜK, yayın lisansı verilen veya karasal yayın yapma izni verilen medya hizmet sağlayıcı kuruluşlara yönelik “Üst Kurul mevzuatı”, “uluslararası mevzuat”, “yayın içeriği”, “yeni teknolojiler”, “medya okuryazarlığı”, “koruyucu sembol sistemi”, vb. farklı konularda eğitimler vermekte, söz konusu eğitimlerde medya hizmet sağlayıcı kuruluşların temsilcilerine toplumsal cinsiyet eşitliğine hassasiyet gösterilmesi yönünde tavsiyelerde bulunmaktadır.

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 16 ncı maddesi (1) bendinde "Bu Kanun hükümlerinin yerine getirilmesinde kurumlararası koordinasyon Bakanlık tarafından (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı) gerçekleştirilir.",

(2) Bendinde "Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlüdür. Gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanun kapsamında Bakanlık (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı) çalışmalarını desteklemek ve ortak çalışmalar yapmak üzere teşvik edilir.",

(3) Bendinde "Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda Bakanlık tarafından hazırlanan ya da hazırlattırılan bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorundadır. Bu yayınlar, asgari otuz dakikası 17.00-22.00 saatleri arasında olmak üzere 08.00-22.00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmez. Bu süreler Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir. Televizyon kuruluşları ve radyolarda yayınlanacak bilgilendirme materyalleri, Bakanlık birimleri tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri alınarak hazırlanır.",

(4) Bendinde "Bu Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu kurum ve kuruluşlarının personeli Bakanlık görevlilerine yardımcı olurlar." denmektedir.

Radyo Televizyon Üst Kurulu, 6112 sayılı Kanun ve 6284 Sayılı Kanun gereğince kadına yönelik şiddetin medyada temsil edilerek yeniden üretilmesini engellemek amacıyla radyo ve televizyon yayınlarını titizlikle değerlendirmekte ve ilgili kanunlara aykırı yayınlar hakkında gerekli müeyyideleri uygulamaktadır.

Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından bugüne kadar kadına yönelik şiddetle mücadele etkinlikleri kapsamında kamu kurum ve kuruluşları ile STKlar tarafından hazırlanan birçok spot filmin yayınlanmasında kamu yararı bulunduğuna dair tavsiye kararı ihdas edilmiştir.

2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi gereğince Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı koordinatörlüğünde kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının

temsilcilerinin katılımıyla “Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi” oluşturulmuştur. Bu güne kadar komite tarafından 7 toplantı gerçekleştirilmiş olup, Radyo Televizyon Üst Kurulu da bu toplantılara katılım sağlamıştır.

6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’un 8 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (s) bendinde yer alan “Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez” hükmünü ihlal etmesi nedeniyle 2 medya hizmet sağlayıcısına idari para cezası müeyyidesi uygulanmıştır.

Radyo Televizyon Üst Kurulu; Bilgi Edinme, Görüş ve Öneri İzleyici Temsilciliği tarafından, vatandaşların rahatsız olduğu televizyon programları hakkındaki şikayetlerini daha kolay ve ayrıntılı iletebilmesi amacıyla 444 1 178 nolu özel hattı kullanıma açmıştır. Bu hatta uzmanlarla canlı olarak görüşme yapılabilmektedir. İletilen görüş, öneri ve eleştiriler ilgili yayın kuruluşlarının “izleyici temsilcilerine” de iletilerek, kendi bünyelerindeki oto kontrol mekanizmalarının da daha gerçekçi ve düzenli çalışması amaçlanmıştır.

Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından 01/01/2014-31/12/2014 tarihleri arasında cinsiyet ayrımcılığına ilişkin “kadına yönelik şiddet, kadına yönelik baskı ve istismar, ırk, renk, dil, din, taabiyet, cinsiyet, engellilik, siyasi ve felsefi düşünce ve benzeri konularda ayrımcılık yapmak, cinsiyet eşitliğine ters düşen baskı veya istismar konularını da içeren kriterler” doğrultusunda yapılan 11.613 şikayet başvurusu değerlendirilmiştir.

Radyo Televizyon Üst Kurulu 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’un, 10 uncu maddesinin 5 inci fıkrasında yer alan “Ücretsiz yayınlanan ve RTÜK tarafından tavsiye edilen kamu hizmeti duyuruları reklam sürelerine dâhil edilmez.” hükmü doğrultusunda kamu kurum ve kuruluşları ile STK’ların isteği üzerine kendilerince hazırlanan bilgilendirici ve eğitici kamu spotları niteliğindeki filmleri ilgili Kanun hükümleri doğrultusunda inceleyerek yayın ilkelerine uygun olanlar için yayınlanmasında kamu yararı bulunduğu dair karar ihdas etmektedir.

01/01/2010 tarihinden günümüze kadar başta Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olmak üzere, çeşitli STK’lar tarafından kadına yönelik şiddetin önlenmesi, erken yaşta yapılan evliliklerin sakıncaları hakkında kamuoyunun bilinçlendirilmesi, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinlikleri vb. konular kapsamında hazırlanan birçok spot filmin kamu spotu ya da zorunlu yayın olarak Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından, yayın kuruluşlarına tavsiye

edilmesi yönünde kararlar vermiştir. Bu konuda ilgili kuruluşlar tarafından mevzuata uygun olarak hazırlanacak spot filmlerin Radyo Televizyon Üst Kurulu'na gönderilmesi durumunda gerekli tavsiye kararlarının alınmasına devam etmektedir.

RTÜK ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği ile hazırlanan Medya Okuryazarlığı Öğretim Programı'nda derste ele alınacak temel konular yanında "İnsan hakları, sorumluluk, etik, mahremiyet, kişisel güvenlik konularını dikkate alarak etkili ve özgün iletiler oluşturma" da yer almakta, ayrıca öğrencilerin medya çözümleme ve üretimi etkinliklerinde, cinsiyet ayrımcılığı ve kadın-erkek eşitliği gibi güncel konulara öncelik vermeye dikkat etmeleri gerekliliğine dikkat çekmektedir. Bu bağlamda cinsiyet ayrımcılığı ve kadın-erkek eşitliği, söz konusu ders işlenirken medya okuryazarlığının çözümleme, değerlendirme ve üretim aşamalarında üzerinde durulan konulardandır.

Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı bünyesinde, ilgili meslek uzmanlarının katılımı ile "Kadın ve Dezavantajlı Gruplara İlişkin Yayınlar İhtisas Komisyonu" kurulmuştur.

Kadın ve Dezavantajlı Gruplara İlişkin Yayınlar İhtisas Komisyonu tarafından bir programın hangi türde zararlı içerik taşıdığı ve hangi yaş grubunun izlemesinin uygun olduğunu belirleyebilmek için bir soru formu geliştirilmiştir. Bu form, sınıflama sistemine dahil tüm programlar için yayıncı kuruluşların görevlendirdiği ve sistem hakkında önceden eğitilmiş sertifika sahibi kodlayıcılar tarafından elektronik ortamda doldurulmakta, form üzerinde işaretlenen yanıtlara göre sonuç otomatik olarak saptanmaktadır. Bir programın ne tür zararlı içerik taşıdığını ve hangi yaş grubu için önerildiğini belirtmek için semboller kullanılmaktadır. Söz konusu formda "Olumsuz Örnek Oluşturabilecek Davranışlar" ana başlığı altında 'Ayrımcılık' başlığı yer almakta ve "Programda ayrımcı ifadeler ya da davranışlar var mı?" sorusu "Ayrımcılık terimi; ırk, din, renk, milliyet, cinsiyet ve etnik özellikler ya da engellilik gibi nedenlerle herhangi bir kişi ya da grubun aşağılanması ya da dışlanması ifade eder." açıklaması ile birlikte kodlayıcıya sorulmakta ve cevaplandırılması istenmekte, bu cevaplara göre de sistem, kodlayıcıya uygun içerik sembolünü vermektedir. Sonuç olarak RTÜK'ün kullandığı koruyucu sembollerden biri olan "örnek oluşturabilecek olumsuz davranışlar sembolü" ayrımcılığı da içeren bir semboldür ve her türlü ayrımcılığı kapsadığı için yeni bir sembole gerek olmadığı değerlendirilmiştir.

6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un "Yayın hizmeti ilkeleri" başlıklı 8 inci Maddesinin 1 inci fıkrasının (s) bendinde,

yayın hizmetleri ”Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından broşür ve kamu spotu hazırlanmamakta olup, erken yaşta yapılan ve zorla yaptırılan evliliklerin önlenmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşları ve STK’ların isteği üzerine kendilerince hazırlanan bilgilendirici ve eğitici kamu spotları niteliğindeki filmler için yayınlanmasında kamu yararı bulunduğu dair karar ihdas etmektedir. Bu kapsamda, Radyo Televizyon Üst Kurulu 14/01/2015 tarih ve 2015/02 sayılı toplantısında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından, erken yaşta yapılan ve zorla yaptırılan evliliklerin önlenmesi için hazırlanan spot filmin, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un 16 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan hüküm gereğince “zorunlu yayın” olarak yayın kuruluşlarında yayınlanmasının önerilmesi kararını almıştır.

Radyo Televizyon Üst Kurulu, medya hizmet sağlayıcılarıyla yaptığı çeşitli toplantılarda, yayın politikalarının oluşturulması sırasında yayınların birleştirici ve yapıcı rolleri, birlik ve beraberliği teşvik edici, ahlak ve vicdani duyguları ön plana çıkarıcı, yanlışlıkları düzeltici, eğitici ve öğretici yayınlar olması konusunda hassasiyet gösterilmesi yönünde tavsiyelerde bulunmuştur.

2.2.13. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Devlet Tiyatroları her yıl repertuarını hazırlarken toplumun sorunlarını irdeleyen oyunların yer almasına büyük özen göstermektedir. Sergilenen oyunlar içinde kadının mağduriyetini anlatan seçkin eserler özellikle yer almaktadır. Bu şekilde tiyatro sanatıyla toplumun farkındalığının artırılması için çaba sarf edilmektedir. Devlet Tiyatroları, her tiyatro mevsiminde kadının sosyal sorunlarını işleyen eserlerin sergilenmesine dikkat vermekle birlikte ayrıca sahneye taşıdığı oyunların yanı sıra sosyal sorumluluk projeleri geliştirilerek de bunları seyircisiyle buluşturmaktadır. Bu kapsamda örneğin 2014-2015 tiyatro sezonunda engellilere veya cezaevindeki mahkûmlara, uyuşturucu bağımlığına yönelik özel projeler üretilmiştir.

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü tarafından "Kadına Yönelik Şiddet Ulusal Eylem Planı" kapsamında birtakım çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda 2012 yılı içinde Stratejik Plan yenileme çalışmaları tamamlanmış olup, Genel Müdürlüğün 2013-2017 Stratejik Planında; "Ulusal alanda etkinliklerin artırılması" hedefi altında "Temsillerde kadın-

erkek eşitliği mesajı verilmesi, kadın ve çocuklara yönelik şiddet, töre-namus cinayetleri, küçük yaşta evlilik vb. konularda eleştirel mesajlar içeren eserlerin üretilmesi ve sunulması" stratejisine yer verilmiş olup, halen devam etmektedir.

2012-2013 ve 2014-2015 sanat sezonunda, Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım Müdürlüğü Kadın Sığınma Evinde kalan kadınlar için sırasıyla 40 ve 15 kişilik ücretsiz yer tahsisleri sağlanmış ve talepler geldiği sürece Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'nce değerlendirilmeye alınmaktadır. Ayrıca Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ayaş Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğü'nde koruma altında bulunan 13-18 yaş arası genç kızlar için 2012-2013 sanat sezonunda her bir temsil için 15 kişilik ücretsiz yer tahsis edilmiş olup, talep edildiği sürece uygulamaya devam edilecektir. Bununla birlikte Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) ile Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü arasında 2010 yılında imzalanmış olan 5 yıl süreli işbirliği protokolü uyarınca SHÇEK koruması altında bulunan yetenekli çocuk ve gençlere ses, müzik ve bale eğitimi verilmeye devam edilmiştir.

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü ile Ankara Barosu arasında 2012 yılında, kadın ve çocuğa yönelik şiddetle mücadeleyle yönelik "Gelincik Projesi" kapsamında süresiz bir işbirliği protokolü imzalanmıştır. Protokol ile Genel Müdürlüğün Gelincik Projesinin tanıtımına katkı sağlaması ve şiddet mağduru kadın ve çocukların Ankara il sınırlarında yapılacak opera ve bale gösterilerinden ücretsiz yararlandırılmalarına devam edilecektir.

Aile ve Sosyal Politika Uzmanı tarafından 07.11.2014 tarihinde 25 personele eğitim verilmiş ve toplumsal cinsiyet tanımları üzerinden günümüz sorunlarına değinilerek farkındalık yaratılmış; aile içinde eğitime başlanarak kadına yönelik şiddetin kaynağında çözülmesi hususu pekiştirilmiştir.

Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından "Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddet ve Töre Cinayetleri" konusunda 2006 yılında Adana, Şanlıurfa ve Van illerinde bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında hazırlanan soru listeleriyle konuyla ilgili geleneklerin tespiti yönünde kaynak kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Çalışmalar tamamlandıktan sonra rapor hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuştur. Bunun yanı sıra Avrupa Birliği'nin aday ülkeler için uyguladığı "Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA)" programı "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Bileşeni" (IV. Bileşen) kapsamında Türkiye'de kadınların turizm sektöründeki istihdamını arttırmak amacıyla bir proje önerisi hazırlanarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na sunulmuştur. Kadına

yönelik aile içi şiddet konusuna dikkat çekmek amacıyla Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından ayrıca bu konunun hizmet içi eğitim yıllık eğitim planlarına dâhil edilmesi sağlanacaktır.

Sinema Genel Müdürlüğü tarafından 5224 sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanunu kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Destekleme Kurulu'nun 2009/2 sayılı kararı ile senaryo içeriğinde "kadına karşı şiddet ve ayrımcılığın önlenmesi" öğelerini içeren "Ateşin Düştüğü Yer" isimli sinema filmine 225.000 TL destek verilmiştir. Ayrıca, aynı filmin Oscar Akademi Ödülleri Yarışmasına katılması için 2012/7 sayılı Destekleme Komisyonu Kararı ile 200.000 TL destek sağlanmış olup, 2012/9 sayılı Destekleme Komisyonu Kararı ile de yine 200.000 TL ek destek sağlanmıştır.

5224 sayılı Kanunun 5, 6, 8 ve 9 uncu maddeleri ile Geçici 1 inci ve Geçici 3 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan "Sinema Filmlerinin Desteklenmesi Hakkındaki Yönetmelik" in "Destekleme Kurulu İlke Kararları ve Çalışma Usulü" başlıklı 10 uncu maddesinde; "Destekleme Kurulu, her yıl ilk toplantısında, Danışma Kurulunun tavsiye niteliğindeki kararlarını da değerlendirerek; Bakanlıkça sinema filmlerinin desteklenmesi amacıyla ayrılan kaynakların hangi destekleme biçimlerinde ve hangi oran ve limitler içerisinde kullanılacağına ilişkin ilke kararları alabilir" hükmü yer almaktadır. Bu hükümden hareketle; destekleme kurulu tarafından desteklenmesine karar verilen filmlere yönelik çeşitli hususları ihtiva edecek şekilde tavsiye niteliğinde kararlar alınabilmektedir. Bu bağlamda, bundan sonraki dönemler için olmak üzere, Destekleme Kurulu toplantılarında kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın ve şiddetin önlenmesi hususunda dikkat çekebileceği düşünülen projelere yönelik tavsiye niteliğinde kararların da alınabileceği öngörülmektedir.

Milli Kütüphane Başkanlığı tarafından "Kadına Yönelik Şiddet Ulusal Eylem Planı 2012-2015" çerçevesinde 08-13 Mart 2013 tarihleri arasında Milli Kütüphane koleksiyonunda bulunan "kadına ve çocuğa yönelik aile içi şiddet" konusunda yazılmış kitaplardan oluşan Dünya Kadınlar Günü Kitap Sergisi düzenlenmiştir. Söz konusu kitap sergisinin önümüzdeki yıllarda da yeniden düzenlenmesi planlanmaktadır.

Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü tarafından Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015 kapsamında Genel Müdürlüğe bağlı halk kütüphanelerinde ilgili konularda etkinlikler düzenlenmesi, gerçekleştirilecek etkinliklerin "Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği" (11.01.2012 tarihli ve 28170 sayılı Resmi Gazete)

çerçevesinde, çeşitli kişi, kurum ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılarak, kütüphane ile bölge halkı arasında olumlu etkileşim yaratacak nitelik ve zengin bir içerikle gerçekleştirilmesi; düzenlenecek etkinliklerin yerel medya organları aracılığı ile geniş kitlelere duyurulması ve etkinliğe ilişkin verilerin yönetmeliğe uygun olarak Kültürel Faaliyetler Programı'na eklenmesi konusu, bir yazıyla 81 İl Valiliğine olarak bildirilmiştir. Bu kapsamda 2012-2014 yılı içerisinde halk kütüphaneleri tarafından birtakım etkinlikler düzenlenmiştir.

2.2.14. Diğer İlgili Kuruluşlar

2.2.14.1. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu

1969 yılında kurulan Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), 1971 yılından bu yana Türkiye'de üreme sağlığı, toplumsal cinsiyet eşitliği, nüfus ve kalkınma politikaları olmak üzere üç alanda çalışmalarını sürdürmektedir. UNFPA; toplumsal bir sorun olan, dünyanın dört bir köşesinde yaşayan kadınları hedef alan ve temelinde eşitsiz güç ilişkilerini barındıran kadına yönelik şiddetle mücadelede bulunduğu ülkelerin kamu kuruluşlarına, sivil toplum kuruluşlarına, özel sektöre finansal ve teknik destek sağlamaktadır. Bu kapsamda UNFPA, yıllardır farkındalık artırma çalışmaları, veri üretimi, kapasite geliştirme, yasal düzenlemelerin desteklenmesi ve önleme amaçlı çalışmalar yapmaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda 2000'li yılların başında çalışmaya başlayan UNFPA, 2004-2009 yılları arasında o dönemin Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı önderliğinde "Kadına Yönelik Şiddete Son Kampanyası" yürütmüştür. Kampanya ile kadına karşı uygulanan şiddetin en temel insan hakkının ihlali olduğuna ilişkin toplumsal bilincin artırılması; kadınlarda kendi haklarına ilişkin farkındalıklarının artırılması; kadınları desteklemek ve onlara verilecek hizmetlere ilişkin sorumluların konuya ilişkin farkındalıklarının artırılması; mağdurlara hizmet veren kurumların kapasitesini artırma, erkeklerin de konu hakkında bilgilenmelerinin sağlanması amaçlanmıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları arasında, devlet insanlarının da yer aldığı birçok spot film çekilmiştir. Bunun yanı sıra futbolcular haftası düzenlenmiş ve bir hafta sonu tamamıyla 18 takımın hepsi maçlara çıkmadan önce tişört giymiş, pankartlarla maça çıkmış ve televizyon yayınında "Kadına Yönelik Şiddete Son" anonsunu yapmıştır. Başka bir etkinlik ise Devlet Çoksesli Korosu'nun türkülerle Kadına Yönelik Şiddete Son Kampanyası olmuştur. Bu kapsamda İstanbul, Ankara, Amasya, Trabzon, Antep, Urfa

illerinde konserler verilmiş ve halen Devlet Çoksesli Korosu tarafından düzenlenen konserlerde bu tema kullanılmaya devam edilmektedir. Bununla birlikte Türkiye Giyim Sanayicileri Derneğiyle iş birliği yapılmış ve bilinen birçok marka altı ay, bir seneye yakın sattıkları üründe ürün etiketinin yanında bir de “Kadına Yönelik Şiddete Son” etiketi koymuş, mağazalarında bu pankartlarla yayın yapmış ve Billboardlarla destek sağlamıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede çok taraflı bir yaklaşımla hareket etmenin önemli olduğu noktasından hareketle, Hürriyet gazetesinin Aile İçi Şiddete Son Kampanyası’na dört sene boyunca destek verilmiş ve medyayla ortak çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda uluslararası dört adet konferans düzenlenmiş ve Türkiye’ye uluslararası birçok deneyim aktarılmıştır. Özellikle özel sektörün bu işin içine nasıl çekilmesi gerektiği konusundaki bir çalışma Türkiye’ye getirilmiştir. Bunun yanı sıra Beyaz Kurdele Kampanyası’nın kurucuları Türkiye’ye getirilmiş ve özellikle medya içinde nasıl bir dönüşüm ve değişim sağlanabileceği konusunda Hürriyet gazetesi tarafından kendi çalışanlarına aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet haberlerinin nasıl yapılması gerektiğine yönelik eğitimler verilmiştir.

2000’li yılların başından itibaren UNFPA tarafından aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet konusunda parmak basılmayan çeşitli konularda veri üretilmeye ve araştırma yapılmaya başlanmıştır. Bu kapsamda “Türkiye’de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri”, “Dil Dayakları”, “Türkiye’de Ensest Sorununu Anlamak, ALO Şiddet Hattı Raporu”, “2006/17 Başbakanlık Genelgesine İlişkin Rapor”, Özel Sektör KYŞ Araştırması”, “Aile içi Şiddete Karşı İş Dünyası Araştırması” ve “Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddet Konusunda İlköğretim İkinci Kademe ve Lise Öğrencilerinin Tutumu Araştırması”na ilişkin çalışmalar yürütülmüştür.

UNFPA, kapasite geliştirme ve kapasite oluşturma çalışmaları doğrultusunda İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, TSK (Türk Silahlı Kuvvetleri), Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda çeşitli eğitim çalışmaları yürütmüştür. İçişleri Bakanlığı ile yapılan temel çalışmalar Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile de “Sığınma Evleri Projesi” kapsamında yapılmıştır. Sığınma Evleri Projesi ile yasal düzenlemelere ilişkin birçok çalışma yapılmış, eğitim materyalleri hazırlanmış ve sığınma evlerinin kuruluşu, işleyişine ilişkin çeşitli prosedürel metinler çıkarılmıştır. Bununla birlikte Sağlık Bakanlığı bünyesinde 550 kişiye eğitimcilerin eğitimi programı düzenlenmiş ve alanda 65 bin kişiye eğitim verilmiştir. Adalet Bakanlığı’nda 326

aile mahkemesi hakim ve savcısı ile yardımcı yargı personellerine çeşitli eğitimler verilmiş ve 4320 sayılı Kanunun aksaklıkları ile bu eğitimlerden çıkan sonuçlar bir rapor haline getirilerek Adalet Bakanlığı'na sunulmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığı ile yapılan çalışmalar doğrultusunda, 440 din görevlisine eğitim verilmiş ve halen alan eğitimleri devam etmektedir. Bunun yanı sıra çeşitli broşürler hazırlanarak ve Diyanet İşleri Başkanlığı aracılığıyla tüm Türkiye'ye dağıtılmaktadır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü aracılığıyla Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde vatan sevgisi dersi içinde toplumsal cinsiyet eşitliği ve aile içi şiddet konularının bir ders olarak anlatılması, yazımı, posterler ve broşürlerin üretilmesi sağlanmıştır. Bununla birlikte Aile Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı arasında yapılan bir protokol ile eğitici eğitimleri ve uzman eğitici eğitimleri programları düzenlenmeye başlamıştır. Bu kapsamda her sene 440 bin civarında er ve erbaşa aile içi şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda zorunlu eğitim verilmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri ile yapılan bir diğer çalışma ise yaklaşık on iki yıldır devam eden üreme sağlığı eğitimlerine ilişkindir. Er ve erbaşlara yönelik düzenlenen bu eğitimlerde kısa olmakla birlikte aile içi şiddete ilişkin konulara da yer verilmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile yakın işbirliği içinde çalışan UNFPA, insani yardım ihtiyacı doğuran savaş ya da afet dönemlerinde, kadına yönelik şiddetin, aile içi şiddetin çok yoğun bir şekilde arttığı noktadan hareketle, özellikle Suriye krizinden sonra insani yardım ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet konusunda çalışmalar yürütmüş ve konuyla ilgili meslek elemanlarına yönelik eğitimler verilmiştir. Yine, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile "Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi" yürütülmüştür. Bu proje doğrultusunda 1. Ulusal Eylem Planı hayata geçirilmiş ve ayrıca Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün kapasitesinin geliştirilmesine yönelik birçok çalışmalar yapılmıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda UNFPA ayrıca yasal düzenlemelerin yapılması (4320 sayılı kanuna ilişkin eksiklikler raporu, 6284 sayılı kanun çalışmaları), eylem planlarının (1. Ulusal Eylem Planı ve 1. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı) ve sığınma evi yönetmelik taslaklarının hazırlanması noktasında da destek sağlamıştır. Kadına yönelik şiddeti önleme çalışmaları kapsamında ise medya kampanyası, savunuculuk çalışmaları (Farklı uluslararası deneyimlerin Türkiye'ye getirilmesi Beyaz Kurdele, AİŞ önlemek için şiddetler ittifakı vb), uluslararası toplantılar ile gençlere ve çocuklara yönelik çalışmalar (araştırma ve pilot uygulama) yürütülmektedir.

2.2.14.2. Sivil Toplum Kuruluşları

Tarih boyunca her toplumda devlet ve devletin dışında kalan bir işleyiş mutlaka var olmuştur. Bu nedenle sivil toplumun ya da politik toplumun tek başına bir anlam ifade etmesi mümkün değildir. Sivil toplum çoğunlukla demokrasinin beşiği olarak ele alınmaktadır. Çünkü insanların devletten izin almadan aralarındaki sorunları karşılıklı rıza göstererek çözmeleri katılımcı bir yapının doğmasına neden olmuştur. Katılımcılık ise demokratik düzenin vazgeçilmez unsurudur.

Öte yandan toplumda yer alan kişi, grup vb. gibi öğeler birbirlerinden çeşitli bakımlardan farklılık göstermektedirler. Bu farklılıkların bir arada yaşama olanağı bulması, sivil toplum olarak adlandırılan yaşam alanının çoğulcu bir mahiyet taşımasına neden olmuştur. Sivil toplum ve onun örgütlenmiş yapısı olan Sivil Toplum Kuruluşları bir ülkede demokrasiye yaptıkları katkının yanında sosyal alanda da önemli işlevler görmektedir. Sivil Toplum Kuruluşları, devletin yeterince nüfuz edemediği alanlarda faaliyet göstererek aynı zamanda devlet faaliyetlerinin etkinliğine de katkı sağlamaktadırlar. Gelirden veya sosyal güvenceden yoksun kişilerin gıda, sağlık, eğitim gibi ihtiyaçlarını gidererek sosyal hayatın düzenlenmesinde olumlu katkılar sunmaktadırlar. Sivil Toplum Kuruluşları bazen de, toplumun yararına görmedikleri konularda karar alıcıları etkileyerek farklı kararlar almalarına veya kararlarını gözden geçirmeye sevk etmektedirler. Bu yolla siyasal ve dolayısıyla sosyal hayata, ayrı bir güç unsuru olarak katkı sağlamaktadırlar. Türkiye’de sivil toplumla ilgili araştırmalar konusunda bazı tespitler de yapılmıştır. Tespit edilen önemli hususlardan biri; ülkemizde sivil toplumla ilgili istatistiki verilerin yok denecek kadar az olmasıdır.¹⁵⁸

Sivil toplumun sosyal hayata yaptığı katkı önemli olarak görülmeyle beraber, bu alandaki çalışmaların yeterli düzeyde olmaması, ölçülebilirlik noktasında zorlukları da beraberinde getirmiştir. Hedeflerin ve stratejilerin belirlenmesinde somut verilerin önemi düşünüldüğünde, Batı ülkelerinde olduğu gibi, sivil toplumun sosyal ve siyasal hayata yaptığı katkıyı ölçülebilir kılmak önemli bir husus olarak görülmektedir.

Sivil toplum, gönüllü, kendi kendini oluşturan, kendi desteklerine sahip, devletten özerk, özel alan ile devlet arasında aracı niteliğinde örgütlü bir sosyal yapılandırma. Bu yapı, yasal düzen veya ortak kurallar dizisi gibi, özgürlüklerin ve özerkliklerin güvencesi olan kurumsallaşmış bir temele oturur. Bu, hem devlet iktidarını sınırlayıcı, hem de o iktidarı,

¹⁵⁸ Özalp, A., (2008), “Sivil Toplum Örgütlerinin Toplumsal ve Siyasal Bakımdan Önemi”, İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, Dernekler Denetçiliği Yeterlilik Tezi, Ankara, s.X.

hukuka dayandığı sürece, meşrulaştırıcı bir gücü bağrında taşır. Dolayısıyla, sivil toplum devletten özerk olmayı içerir ama ondan yabancılaşmayı zorunlu kılmaz. Başka bir deyişle, sivil toplum devlet iktidarına karşı dikkatli ama saygılıdır.¹⁵⁹

Türkiye’de 1980’li yılların başı sivil toplum örgütlenmesi ve sivil toplumun oluşumu açısından yeni bir başlangıç olarak kabul edilmelidir. Zira dünyadaki gelişmelere paralel olarak 12 Eylül 1980 askeri darbe döneminin arkasından “birey devlet için midir yoksa devlet birey için midir” tartışması bütün toplum kesimlerini tartışmanın içine çekmiş ve sivil toplum alanı genişlemeye başlamıştır. 12 Eylül 1980 sonrası siyasi partilerin yasaklanması ve siyasilere uygulanan yasaklar Sivil Toplum Kuruluşlarının siyasi hayata girmesine neden olmuştur. Açıkta siyasi faaliyet sürdüremeyen siyasi örgütler Sivil Toplum Kuruluşları (sendika, odalar vb.) aracılığı ile seslerini duyurmaya, mevcut boşluğu doldurmaya çalışmıştır. Özal ile başlayan nispi liberal anlayışın sonucu olarak siyasi hayatın renklenmesi ile muhalif oluşumlar da gün yüzüne çıkmaya ve eylemlilikler ortaya koymaya başlamıştır. Türkiye’de 1980 sonrasında siyasal sistemin tıkanmasına bağlı olarak hızla kurumsallaşan Sivil Toplum Kuruluşları, katılımcı demokrasinin önemli bir unsuru olarak, toplumda önemli işlevleri yerine getirmeye adaydılar. Sivil toplumun gelişiminde en önemli etmen olarak, 1995 yılında siyasal partiler, sendikalar, dernekler, vakıflar, meslek odaları ve kooperatifler gibi Sivil Toplum Kuruluşları arasında organik ilişkileri ve işbirliğini yasaklayan Anayasa maddelerinin kaldırılması gösterilebilir. 1990’lardan sonra giderek sivilleşen Türk hukuk sistemi hem bireysel özgürlüklerin gelişmesini hem de sivil toplumun gelişmesinin önündeki engelleri kaldırmıştır. Fakat örgütlenme ve kendi sorunlarını devlet katkısına ihtiyaç duymadan çözüme yeteneği birden bire elde edilecek bir durum değildir. 28 Şubat 1997 süreci sivil toplum alanını daraltmış olsa da dünyadaki gelişmeler ve Türkiye’nin Avrupa Birliğine katılım süreci içine girmesi demokratikleşmenin ve sivil toplum alanının genişleyeceğini göstermektedir.¹⁶⁰

Sivil Toplum Kuruluşlarının toplumsal algıda tanınırlık bakımından zirveye çıktığı dönem, 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi sonrasındaki süreçtir. Bu dönemde Sivil Toplum Kuruluşları, toplumsal dayanışma anlamında son derece nitelikli ve karşılıklı güvene dayalı bir ortam yaratmıştır. Bu dönemde kamuoyunun Sivil Toplum Kuruluşlarına bakışında önemli bir pozitif değişim yaşanmış ve Sivil Toplum Kuruluşları daha meşru bir kurum olarak

¹⁵⁹Sarıbay, A. Y., (2000), “Türkiye’de Demokrasi ve Sivil Toplum”, Türkiye’de Politik Değişim ve Modernleşme, İstanbul, s.448.

¹⁶⁰ Özalp, A., (2008), “Sivil Toplum Örgütlerinin Toplumsal ve Siyasal Bakımdan Önemi”, İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, Dernekler Denetçiliği Yeterlilik Tezi, Ankara, ss.13-14.

algılanmıştır. Bu ortam, hem Sivil Toplum Kuruluşları arasındaki, hem de Sivil Toplum Kuruluşlarıyla sosyal gruplar arasındaki ilişkiler ağını güçlendirirken devlet-sivil toplum ilişkisini kararsızlığa itmiştir. Kutsal devlet algılamasının oldukça güçlü olduğu Türk toplumunda, temel sosyal hizmetler devletten beklenmektedir. Oysa Marmara Depremi'nde kamuoyunda devlet aygıtının ne kadar etkin çalıştığı sorgulanmaya başlanmıştır; diğer taraftan devletten beklenen birçok faaliyetin sivil toplum tarafından gerçekleştirilmesi nedeniyle devletle Sivil Toplum Kuruluşları belirli faaliyet alanlarında kıyaslanmaya başlanmıştır.¹⁶¹

Sivil Toplum Kuruluşlarının demokrasinin kurumsallaşmasında oynadığı roller şu şekilde özetlenebilir;¹⁶²

- Yurttaşlar arasında demokratik değerlerin savunulmasına yardımcı olurlar.
- Temsil edilmeyen grupların güçlendirilmesi için çaba sarf ederler.
- Katılımcı demokrasinin sağlanması için uğraş gösterirler.
- Sivil Toplum Kuruluşları, hükümet ve vatandaşlar arasında arabuluculuk yaparlar. Bunun sonucu olarak, Sivil Toplum Kuruluşları farklı ilgi ve isteklere sahip aktörler arasında köprüler kurarak 'kamusal alan'lar oluşmasına yardımcı olurlar.
- Sivil Toplum Kuruluşları, kurum içi yapılar ve karar alma mekanizmalarının yarattığı örnekler sayesinde bir demokrasi kültürünün oluşmasını sağlarlar.
- Sivil Toplum Kuruluşları içindeki karşılıklı etkileşim sürecinde bireylerin edindikleri hoşgörü, ılımlılık, uzlaşma, kamusal tartışma pratiği, gönüllülük, muhalif düşüncelere saygı gibi demokratik tutumlar demokratik siyasal kültürün gelişmesini ve topluma yayılmasını sağlar. "Kurumsal katılma ve deneyimden doğduklarında oldukça istikrarlı olan" bu demokratik tutumlar ve değerler, demokrasinin de istikrarlı bir gelişme göstermesine yardımcı olur.

Sonuçta, demokratikleşme süreci siyasi bir süreçtir. Sivil Toplum Kuruluşları; toplumun siyasi vizyonunu, bireylerin siyaset yapma becerilerini geliştiren, kamuyu ilgilendiren sorunların daha rahat bir şekilde anlaşılmasını sağlayan ve vatandaşların birlikte hareket etmelerinde öncü rolü oynayan toplumsal araçlar olarak algılandıkları ve işlev gördükleri sürece siyasi demokratikleşme sürecine katkı yapabilirler. Bu açıdan bakıldığında zaman Sivil Toplum Kuruluşları demokratik hayatın geliştirilmesinde, yerelleşmenin

¹⁶¹ Özalp, A., (2008), "Sivil Toplum Örgütlerinin Toplumsal ve Siyasal Bakımdan Önemi", İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, Dernekler Denetçiliği Yeterlilik Tezi, Ankara, s.15

¹⁶² Albayrak, D., "Sivil Toplum, Sivil Toplum Kuruluşları ve Demokrasi", http://insanca.kadikoy.bel.tr/f/Sivil_Toplum-dijanalbayrak.doc (Erişim: 1.02.2008).

sağlanmasında ve yönetişimin hayata geçirilmesinde etkili birer aktör olarak kabul edilebilir.¹⁶³

2.2.14.2.1. Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşlarının Türleri

Toplum içerisinde idarenin bir parçası olmayan ve sivil toplum alanında etkinlik gösteren her örgütlenme Sivil Toplum Kuruluşlarını oluşturmaktadır. Siyasi gruplar, esnaf ve işçi sendikaları, dini kurum ve kuruluşlar, loncalar, spor kulüpleri, sanat ve kültür dernekleri, birlikler, odalar, küçük ve büyük özel sektör girişimleri de sivil toplum kuruluşu kapsamına girmektedir.¹⁶⁴

Her ne kadar sivil toplum alanı ile siyasal toplum alanı içerisinde bu kategorilerin hepsinin uzantıları bulunsa da çağdaş sivil toplum anlayışını bugünkü yasal zeminde yansıtabilen dört ana kategori olarak dernekler, vakıflar, sendikalar ve mesleki kuruluşları ele almanın, günümüz sivil toplumunu değerlendirmenin bir ölçütü olarak Sivil Toplum Kuruluşlarını tanımak açısından önemli ölçüde yeterli olacaktır.¹⁶⁵

2.2.14.2.2. Sivil Toplum Kuruluşlarının İşlevleri ve Özellikleri

Dernek, vakıf, yurttaş girişimi, sendika gibi gönüllü ve ara örgütlenmeleri çağrıştıran Sivil Toplum Kuruluşlarının örgütlenme biçimi ve etkinlik alanları farklılık gösterebilmektedir. Sivil Toplum Kuruluşları yerel boyutta örgütlenebilecekleri gibi, ulusal ve uluslararası bir örgütsel yapılanmaya da gidebilmektedirler. Sivil Toplum Kuruluşlarının etkinlik alanları eğitim, çevre, kentsel-kırsal kalkınma, sağlık, sosyal hizmetler, teknik yardım ve danışmanlık, barışın sağlanması ve insan haklarının korunması gibi geniş bir yelpazeye yayılabilmektedir. Özel hastaneler, spor kulüpleri, okullar gibi kar amacı gütmeyen kuruluşlar ile kooperatifler, ticari birlikler ve yerel toplum kuruluşları ise Sivil Toplum Kuruluşu kapsamına girmemektedir.¹⁶⁶

Sivil Toplum Kuruluşlarının etkinlik alanları dikkate alındığında Sivil Toplum Kuruluşlarının başlıca işlevleri, kamuoyu oluşturma yoluyla bireylerin taleplerinin dile

¹⁶³ Bedük, A., Usta, S. ve Kocaoğlu, M., (2006), “Avrupa Birliği’ne Giriş Sürecinde Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşları ve Demokratikleşme Sürecindeki Misyönleri”, Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi, Haziran, S.10, Yıl.9, s.55

¹⁶⁴ Arslan, O., (2001), “ Kuramsal ve Tarihsel Aşamalarıyla Sivil Toplum ve Türkiye Gerçeği” İstanbul: Bayrak Yayınları., s.120

¹⁶⁵ Özalp, A., (2008),“Sivil Toplum Örgütlerinin Toplumsal ve Siyasal Bakımdan Önemi”, İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, Dernekler Denetçiliği Yeterlilik Tezi, Ankara, s.19

¹⁶⁶ Şahin, A. ve Emini, F. T., Yönetişim Ekseninde Sivil Toplum Kuruluşlarının Politika Belirlemedeki Rolü, <http://tdcif.org/2008/sunulmayanbildiriler/110038.doc>, 05.01.2008.

getirilmesine yardımcı olmak, çoğulcu toplum yapısının sağlanmasına katkıda bulunmak ve devlet tüzel kişiliğinin gerçekleştirdiği uygulamalar ile Pazar ekonomisinin dayattığı bazı mekanizmalara karşı koruyucu tampon işlevi görmek şeklinde sıralanabilir. Sivil Toplum Kuruluşlarının varlığı ayrıca siyasal partiler üzerine baskı kurdukları için siyasal ve toplumsal hayatın zenginlik kazanmasını da sağlamaktadır.¹⁶⁷

Sivil Toplum Kuruluşlarının işlevlerini özetle şu şekilde sıralayabiliriz;

- Toplumsal sorunlara çözüm üretmek amacıyla yasal düzenlemelerin yapılmasını sağlamak.
- Toplum içinde çalışmalarıyla ön plana çıkmış kişilere ve kurumlara maddi ve bilimsel destek yaratmak.
- Kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak projeler yapmak, akademik çevreyle birlikte aydınlatıcı kongre, konferans, seminer, toplantı gibi aktiviteler gerçekleştirmek.
- Ülkenin öncelikli hedeflerine ulaşmasında kamuoyu desteği sağlamak için medya vb. iletişim araçlarıyla gündem oluşturmak. Yayın ve yayımlar yapmak.
- Uluslararası gönüllü kuruluşlarla belirli bir konuda ittifak yaparak insanlık ve tabiat yararına çalışmak. Olağanüstü durumlara hazır olmak, bu durumun asılmasında gerekli kaynakların seferber olmasını mümkün kılmak.
- Dünya Bankası, UNESCO, Birleşmiş Milletler gibi kuruluşların mali kaynaklarından milli platformda yararlanmak için bu kuruluşlarla düzenli ilişkiler yürütmek. Gerektiğinde yapısal reform ve mevzuat uyum çalışmalarını gerçekleştirmek.
- Yurt içi ve yurt dışı fon ve desteklerden yararlanmak için araştırma ve geliştirme merkezi kurarak sürekliliğini sağlamak.

Sivil toplum örgütlerinin amaçları birçok yönden sosyal politikanın amaçlarıyla benzerlikler gösterir. Birçok ülkede sivil toplum örgütlerinin gelişmesi sosyal politikaya önemli katkılar sağlamıştır. Sivil toplum örgütleri sosyal politika açısından o kadar önemli hale gelmiştir ki, geleneksel sosyal politikada devletin sosyal hayata müdahale araçları olarak yasalar ve kamu kuruluşları yanında yer alacak pozisyona ulaşmıştır. Dolayısıyla günümüzde birçok ülkede sivil toplum örgütlerinin sosyal politikanın sosyal yapıya müdahale araçlarından biri haline geldiklerini söylemek mümkündür.¹⁶⁸

¹⁶⁷ Özalp, A., (2008),“Sivil Toplum Örgütlerinin Toplumsal ve Siyasal Bakımdan Önemi”, İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, Dernekler Denetçiliği Yeterlilik Tezi, Ankara, s.31.

¹⁶⁸ A.g.e., s.63

Sivil toplum örgütü hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde sosyal hayata ve sosyal değişime önemli katkılar sağlamaktadırlar. Sosyal refah, sosyal bütünleşme, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddetin önlenmesi gibi sosyal politikaların temel bazı amaçları doğrultusunda faaliyet gösterirler.

2.2.14.2.3. Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Sivil Toplum Kuruluşları

Bütün dünya da olduğu gibi ülkemizde de kadına yönelik şiddetin nedenlerini anlamak ve mücadele etmekte kadın hareketinin deneyim ve birikimi sonucu oluşan kadın odaklı çalışan Sivil Toplum Kuruluşlarının yeri çok önemlidir. Kadına yönelik şiddetin kaynağını kadınlarla erkekler arasındaki fiili eşitsizlik ve kadınların maruz kaldığı her türlü ayrımcılık olarak ortaya koyan Sivil Toplum Kuruluşlarına göre, içinde yaşanılan erkek egemen sistem bu eşitsizliği hem doğurmakta hem de normalleştirmektedir.

Kadına yönelik şiddeti önlemek amacıyla kurulan ve çalışan STK'ların ortak amacı; kadınların sosyo-kültürel, ekonomik ve siyasal hayata aktif katılımlarını sağlayarak, kadınların demokratik haklarının bilincinde olmalarını desteklemek, mesleki gelişimlerine yönelik projeler ve aktiviteler gerçekleştirmek, araştırma, inceleme ve yayın çalışmalarını teşvik etmek, yürütmek ve yaymak, cinsiyetçi sistemin kadın ve çocuklara zarar veren yerel uygulamalarını tespit etmek, alternatiflerini geliştirip uygulanabilir olmalarını sağlamak ve toplumunda kadının statüsünü ve önemini vurgulamak, kadına karşı her türlü ayrımcılığı ve her türlü psikolojik ve fiziksel şiddeti önlemeye çalışmaktır.

Kadına yönelik şiddeti önleme konusunda çalışan Sivil Toplum Kuruluşlarının yapmış oldukları belli başlı çalışmalardan bazıları şunlardır:

Şiddete maruz kalan kadınların haklarını savunmak için çalışan bir baroya kadınlar ulaşip yardım talep edebilmekte, hakları konusunda danışmanlık alabilmekte, Adli Tıp Raporu ve psikolojik yönden yardım almalarında destek hizmetleri verilmektedir. Baronun avukatları tarafından ücretsiz destek verilerek belirlenen fon ile zor durumda olan kadınlara maddi destek sağlamak gibi hizmetleri bulunmaktadır.

Pek çok Sivil Toplum Kuruluşu tarafından; kadına yönelik şiddeti önlemek amacı ile kamu kurum ve kuruluşları ile koordineli bir şekilde bilinçlendirme faaliyetleri yapılmakta, çeşitli eğitimler verilmektedir. Kadın hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve yasal prosedürler hakkında ayrıntılı bilgi verilmekte ve 6284 sayılı kanunun uygulanmasında şiddet mağduru kadınların yönlendirilmesi çalışmaları yapılmaktadır.

Şiddet ve kadın cinayetleri davalarında kabul edilmesi durumunda müdahil olma ve davaların takibi yapılmaktadır.

Ayrıca çeşitli komisyonlar oluşturularak kadına yönelik şiddet hakkında yayın, anket, sosyolojik inceleme, bilimsel araştırma, istatistiki çalışmalar, atölye çalışmaları, kurultaylar, radyo spotları ve videolar yaparak şiddeti önlemeye yönelik çeşitli çalışmalar yürütmektedir.

Dış ülkelerdeki aynı amaca yönelik gönüllü kuruluşlarla, üye derneklerin aracılığıyla veya doğrudan işbirliği ile sosyal sorumluluk projeleri yapılmaktadır.

Mağdurların şiddet sonrasında korunması ve rehabilitasyonuna ilişkin uygun tesisler kurmak veya kurulmuş tesislere yardımcı olmak ile söz konusu tesislerde uzman kişilerin gönüllülük esasını ile çalışmasını sağlamaktadır. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesinde ve erken yaşta evliliklerin önüne geçebilmek için çeşitli sloganlar kullanarak farkındalık kampanyaları yapılmaktadır.

2.2.14.3. Medyanın Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeledeki Rol ve Sorumluluğu

2.2.14.3.1. Medyanın Toplum Üzerindeki Etkileri ve Sorumluluğu

Kitle iletişimi alanında ileri derecede gelişmiş teknolojilerin kullanılması medyaya, çok geniş dinleyici ve izleyici kitlelerine ulaşma olanağı ve fırsatı tanımıştır. Medya ulaştığı bu gücüyle, bireylerin tutum ve davranışlarını etkileyebilmenin, etkilemekle de kalmayıp bunları değiştirebilmenin en etkin yöntem ve araçlarına sahip hale gelmiştir. Bu etki bireyler bazında da sınırlı kalmaz. Toplumun geneli boyutunda da olanca ağırlığıyla gözlemlenebilir. Medya, toplumun yapısını, kurulu düzenini ve bireyler arasında cereyan eden toplumsal ilişkileri yeniden yaratma, yeniden şekillendirme, yeniden üretme ve yorumlama gücüne ve yeteneğine sahiptir. Semboller, işaretler, sayılar, sözcükler ve resimlerden ya da bunların bileşkesinden oluşan iletiler yalnızca mesaj taşımazlar. Aynı zamanda insanların dünyasını yeniden şekillendirip yorumlar, ona yeni boyutlar kazandırırılar.¹⁶⁹

Çoğu gözlem ve deneye dayanan araştırmaların sonuçlarına göre medya durum belirlemede ve gerçeği şekillendirmede çok etkin bir role ve güce sahiptir.¹⁷⁰ Medya, neyin

¹⁶⁹ Arslan, A., Medyanın Toplumsal Gücü, http://www.ilefarsiv.com/id/yazi_8.htm

¹⁷⁰ Arslan, A., (2004), “Medyanın Birey, Toplum ve Kültür Üzerine Etkileri”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, C.1, No:1, s.2, <http://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/162/162>

dikkate değer olduğunu ve toplumun neyi duyması ve görmesi gerektiğini belirleyerek önemli bir işlev üstlenmektedir.¹⁷¹

Mülkiyet olarak özel kişi ya da kuruluşlara ait olan medya kuruluşları yalnızca hedef kitle ve medya patronlarına karşı değil, geniş oranda topluma karşı sorumludur.¹⁷² Toplumsal sorumluluk kuramına göre kitle iletişim araçları yayınlarında, ‘kitle iletişim araçlarının özgürlüğü’, ‘topluma karşı görevleri’ ve ‘bireysel özgürlükler’ maddelerinden oluşan üç prensibi göz önünde bulundurulmalıdır.¹⁷³ Bu kurama göre özgür olmakla birlikte kitle iletişim araçlarının topluma karşı görevleri de mevcuttur.¹⁷⁴ Üç prensibi uzlaştırmaya çalışan kuramın temel ilkeleri şu şekildedir:

- Medya kuruluşları topluma karşı birtakım görevleri olduğunu kabul ederek bunları yerine getirmelidir.
- Bu görevler yapılırken bilgi verici olma, gerçeklik, doğruluk, nesnellik gibi standartlar göz önünde tutulmalıdır.
- Medya kanunlar çerçevesinde kendi kendisini sınırlandırıcı ve düzenleyici olmak durumundadır.
- Medya kuruluşları suçta, şiddete ve toplumsal karışıklığa neden olabilecek ya da azınlıklara saldırı niteliği taşıyan yayınlardan uzak durmalıdır.
- Medya çoğulcu olmalı, toplumsal farklılıkları, farklı görüşlere yer vererek ve aynı zamanda cevap ve düzeltme hakkı tanıyarak ortadan kaldırmalıdır.
- Toplum medyadan yüksek bir çalışma temposu bekleme gücüne sahiptir ve medya beklentileri yerine getirilmez ise kamu yararı için müdahale kaçınılmaz olmaktadır.
- İletişimciler ve medya uzmanları işverenlere ve pazara olduğu gibi topluma karşı da sorumludurlar.¹⁷⁵

¹⁷¹ Erdoğan, M., (2011), “Medyada Cinsiyete Dayalı Ayrımcılıkla Mücadelede Medya İzleme Grupları”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.17

¹⁷² Akdağ, M., “Medya ve Siyaset Üzerine”, s. 7,

http://mediaware.erciyes.edu.tr/tr/medya_ve_siyaset_uzerine.pdf (Erişim: 28.04.2015)

¹⁷³ Mora, N., (2005), “Kitle İletişim Araçlarında Yeniden Üretilen Cinsiyetçilik ve Topluma Yansıması”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Mayıs, C.2, No.1, s.2, <http://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/29> (Erişim: 28.04.2015)

¹⁷⁴ Mutlu, M., (2003), “Savaşlarda Kamuoyu Oluşumu”, Okumuş Adam Yayınları, s. 79

¹⁷⁵ Akdağ, M., “Medya ve Siyaset Üzerine”, s.7,

http://mediaware.erciyes.edu.tr/tr/medya_ve_siyaset_uzerine.pdf (Erişim: 28.04.2015)

2.2.14.3.2. Medyada Şiddet ve Kadın

2.2.14.3.2.1. Medyada Şiddete Genel Bir Bakış

“Kitle iletişim araçlarının toplumda şiddetin artışında merkezi bir etkisi olduğu görüşü, yirminci yüzyılın başından itibaren sürekli tartışılmıştır. Özellikle iletişim alanında egemen olan Anglo- Amerikan ana akım araştırma geleneğinde, şiddet olaylarına medyada sıklıkla yer verilmesinin kişi ve toplum açısından pek çok olumsuz sonuçları olduğunu sergileyen sayısız araştırma yapılmıştır, yapılmaktadır. Söz konusu araştırma külliyatı, medyada şiddetin yoğunlukla temsilinin saldırganlığa karşı hoşgörüyü arttırdığına, şiddetin sorunları çözmeye bir araç gibi algılanmasını güçlendirdiğine, vahşeti izlemenin saldırgan davranışlar üzerinde nedensel bir yardımcı faktör olduğuna vb... dikkat çekmektedir.”¹⁷⁶

“Medya–şiddet ilişkisini inceleyen ve 51.000 katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiş 280 ayrı çalışmanın meta analizini yapan bir çalışma, medyada yer alan şiddete aktif veya pasif olarak maruz kalmadaki artışın dört ana olumsuz etkiye neden olduğunu ortaya koymaktadır.”¹⁷⁷

- Saldırganlığa sevk etkisi (Aggressor Effect): Şiddet içerikli medyanın izlenmesindeki artış gerek çocuklarda gerekse yetişkinlerde saldırganlık seviyesinde artış, şiddete eğilimde artış ve huysuzluk etkileri meydana getirmektedir.
- Mağduriyet korkusu etkisi (Fear of Victimization Effect): Şiddet içerikli medyanın izlenmesindeki artış gerek çocuklarda gerekse yetişkinlerde çevrelerini ve dünyayı daha korkulacak bir ortam olarak algılama ve kendini korumaya yönelik tedbirler alma ve/veya bunların miktarını arttırmaya yönlendirmektedir (örn: silah veya kesici delici alet taşıma; ki bu durum da mağduriyet oranında artışa sebep olmaktadır).
- Duyarsızlaştırıcı etki (Desensitizing / bystander effect): Şiddet içerikli medyanın izlenmesindeki artış gerek çocuklarda gerekse yetişkinlerde çevrelerindeki şiddet olaylarına veya şiddet mağdurlarına karşı duyarsızlaşma ve vurdumduymazlık meydana getirmektedir.
- İştah etkisi (Appetite effect): Şiddet içerikli medyanın izlenmesindeki artış gerek çocuklarda gerekse yetişkinlerde daha çok şiddet içerikli materyale ulaşma ve izleme isteğini

¹⁷⁶ Dursun, Ç., (2010), “Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Haber Etiği”, Fe Dergi 2, S.1, ss.19-32.
<http://cins.ankara.edu.tr/edursun.html> (Erişim: 28.04.2015)

¹⁷⁷ Donnerstein, E., R. G. Slaby ve L. D. Eron, (1994), “The Mass Media And Youth Aggression” - D. Eron, J. H. Gentry, ve P. Schlegel (Ed.) Reason to Hope: A Psychosocial Perspective on Violence And Youth içinde ss.219–250, Washington, DC: American Psychological Association

arttırmaktadır. Tüm bu sonuçlar doğrultusunda bilimsel çalışmalar genel olarak medyada yer alan şiddet içerikli unsurların olumsuz etkiler doğurduğu üzerinde hemfikirdirler.^{178,179}

Gerçekleşen etkinin niteliği ve derecesi kişiden kişiye değişir. Bu durum bireylerin yaş ve cinsiyetlerinin yanı sıra, eğitim ve kültür düzeyleri gibi faktörlerle yakından ilişkilidir.¹⁸⁰ Medyadaki temsiller, özellikle çocuklar, gençler ve aynı zamanda yetişkinler için örnek teşkil etmektedir.¹⁸¹ 10/02/2015 tarihli Komisyon toplantısında Anadolu Ajansı Genel Müdürlüğü Türkiye Haberleri Yayın Yönetmeni Ertuğrul CİNGİL medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri ile ilgili şunları dile getirmiştir; “...Şiddeti özendiren, cinsel istismarı teşvik eden, aile yapısını tehdit eden yayınlara medya organlarında zaman zaman rastlanabilmektedir. Bu noktada, önemli bir boyutsa medyanın çocuklar üzerine olumsuz etkileridir. Çünkü, televizyonlarda işte sevimli kahramanlar aracılığıyla çocuğun hayatına giren şiddet, aslında kadına yönelik şiddeti de besliyor. Çocukların ilişkilerinde yaşadıkları sorunları şiddetle çözebilecekleri örtülü mesajları taşıyan bu tür yapımlar, onların saf ve temiz zihinlerinde şiddetin meşrulaşmasına da neden olabiliyor. Amerikalı iletişim kuramcısı George Gerbner’in araştırmasına göre bir gencin, 18 yaşına gelene kadar TV ekranlarından 32 bin cinayet, 40 bin cinayete teşebbüs olayına tanıklık ettiği tespit edilmiş. Buna benzer, kuşkusuz çeşitli açıklamalar var. Yine, Amerika Psikiyatri Derneğinin araştırmasına göre bir çocuk, 12 yaşına gelene kadar televizyonlarda 100 bin şiddet sahnesi görebiliyor. Bunları çoğaltmak mümkün. ... Çocukların, gençlerin zihinlerine ekilen şiddet tohumları, en yakınlarını, annelerini, eşlerini, kardeşlerini, kız arkadaşlarını hedef almaya kadar gidebiliyor maalesef.”¹⁸²

1992 yılından itibaren özel televizyon yayıncılığıyla birlikte, kanallar izlenirliği sağlamak üzere cinselliğe, şiddet ve sansasyona dayalı popüler çekicilik unsurlarını daha fazla kullanmaya başlamışlardır.¹⁸³ 10/02/2015 tarihli Komisyon toplantısında sunum yapan TRT Genel Sekreteri Sibel Arzu YILMAZ VAROL konuya ilişkin şu ifadeleri dile getirmiştir;

¹⁷⁸ Bushman, B.J., ve C.A. Anderson, (2001), “Media Violence And The American Public: Scientific Facts Versus Media Misinformation”. American Psychologist, C.56, ss.477-489.

¹⁷⁹ Dolu, O., Bükler, H. ve Uludağ, Ş., (2010), “Şiddet İçerikli Video Oyunlarının Çocuklar ve Gençler Üzerindeki Etkileri: Saldırganlık, Şiddet ve Suça Dair Bir Değerlendirme”, Adli Bilimler Dergisi C.9, S.4, ss.58- 59 <http://www.gear.pol.tr/OSMAN%20DOLU/%C5%9E%C4%B0DDET%20%C4%B0C3%87ER%C4%B0KL%C4%B0%20V%C4%B0DEO%20OYUNLARININ.pdf> (Erişim: 28.04.2015)

¹⁸⁰ Arslan, A., “Medyanın Toplumsal Gücü”, http://www.ilefarsiv.com/id/yazi_8.htm (Erişim: 28.04.2015)

¹⁸¹ Erdoğan, M., (2011), “Medyada Cinsiyete Dayalı Ayrımcılıkla Mücadelede Medya İzleme Grupları”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, ss.17,18

¹⁸² http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1221, s.19 (Erişim: 28.04.2015)

¹⁸³ Toker Erdoğan, M., (2010), “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Medya Okuryazarlığının Rolü”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.19

“...Gözetilmesi en elzem ahlaki sınırlar, toplumun belli kesimlerinde kabul edilemez görülüp eleştirilse dahi “her şeye rağmen reyting ve tiraj” anlayışına sahip kurumlarca göz ardı edilmiştir.”¹⁸⁴

2.2.14.3.2.2. Medyada Kadının Tek Tipleştirilmesi

Kadının kitle iletişim araçlarında temsil biçimi, cinsiyetçiliğin yeniden üretilmesi ve toplumsal dolaşıma sokulmasında ya da bu anlayışın değiştirilmesinde çok önemli ve etkili bir rol oynamaktadır.¹⁸⁵ Kadının toplumdaki görevi ve yeri kitle iletişim araçlarında, reklamlardan TV dizilerine, haberlere ve gazete sayfalarına kadar yeniden üreterek, toplumun kolektif bilincinde kadın imgesi sürekli tanımlanmaktadır.¹⁸⁶ Birçok araştırmanın da ortaya çıkardığı gibi medyada erkek ve kadın temsillerinin tek tip ve basmakalıplaştırılmış bir biçimde sunulması toplumdaki geleneksel ve tutucu eğilimleri desteklemektedir.¹⁸⁷ Kitle iletişim araçlarında kadın genellikle; şiddete maruz kalan kadın, zavallı, korunmaya muhtaç kadın, cinsel obje olarak kadın, iyi eş, iyi anne, kötü eş, kötü anne, yuva yıkan kadın, ahlaksız kadın, tüketen kadın ve tükettiren kadın olarak yer bulmaktadır.¹⁸⁸ Kadınların çalışma yaşamına dâhil olmaları da kadınlara uygun iş tanımları temelinde sunulmakta, bu tanımların dışına çıkan kadınlar marjinalleştirilmektedir.¹⁸⁹ Ayrıca ideal izleyicinin erkek olduğu var sayımı ve erkeklerin gururunun okşanması amacı ile kadınlar medyada cinsel obje olarak da sunulmaktadırlar.¹⁹⁰ Kadınlar “bedene” indirgenmekte; ilgi çekme, izlenirliği artırma ve sansasyon yaratma kaygılarıyla kadınlar bedenleri üzerinden sömürülmektedir.¹⁹¹ “Feminist çalışmalar, televizyonun kadını sembolik olarak yok sayan, kadınların ev kadını ya da anne olmadıkça önemli olmadıklarını belirten mesajlar yaydıklarını ortaya koymakta; televizyon programlarında kadın sürekli güçsüz, kendi ayakları üzerinde duramayan, erkeğe bağımlı

¹⁸⁴ http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1221, s.15 (Erişim: 28.04.2015)

¹⁸⁵ Mora, N., (2005), “Kitle İletişim Araçlarında Yeniden Üretilen Cinsiyetçilik ve Topluma Yansımaları”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Mayıs, C.2, No.1, s. 4, <http://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/29> (Erişim: 28.04.2015)

¹⁸⁶ A. g.e., s.6 (Erişim: 28.04.2015)

¹⁸⁷ Erdoğan, M., (2011), “Medyada Cinsiyete Dayalı Ayrımcılıkla Mücadelede Medya İzleme Grupları, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü”, s.19

¹⁸⁸ Kuruoğlu, H. Ş., “Kadın Medyada Nasıl Yer Alıyor”,

<http://www.kazete.com.tr/arsiv/2000/19/yazarlar/huriye.htm> (Mora, N., (2005), “Kitle İletişim Araçlarında Yeniden Üretilen Cinsiyetçilik ve Topluma Yansımaları”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Mayıs, C.2, No.1, ss.5,6, <http://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/29> (Erişim: 28.04.2015)

¹⁸⁹ Toker Erdoğan, M., (2010), “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Medya Okuryazarlığının Rolü”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.16

¹⁹⁰ Berger, J., (2006), “Görme Biçimleri”, İstanbul Metis Yayınları, s. 64

¹⁹¹ Toker Erdoğan, M., (2010), “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Medya Okuryazarlığının Rolü”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.16

imgeler aracılığı ile tanımlanmasını kadının sembolik olarak karalanması olarak görmektedir.”¹⁹²

2.2.14.3.2.3. Haberler, Diziler, Kadın Programları, Reklamlar ve Şiddet İçerikli Video Oyunlarında Kadın ve Şiddet

A. Haberler

A.1. Haberlerde Kadının Yönetici, Haberci ve/veya Uzman Olarak Yer Alması

Kadınların medyada sektöründe, diğer sektörlerde de olduğu gibi, yönetici pozisyonlara yükselmelerinde, örgütsel önyargılar ve kalıplar tarafından yaratılan, kadınların üst düzey yönetim pozisyonlarına gelmelerini engelleyen görünmez, yapay engeller olarak tanımlanan¹⁹³ ‘cam tavan sendromunun’ gözlendiği bir çok uzman görüşünde vurgulanmaktadır.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Çiler DURSUN, 11/02/2015 tarihli Komisyon toplantısında kadın ve erkeklerin habercilik sektöründe nasıl yer bulduklarına ilişkin şunları dile getirmiştir: “*“soft haber” dediğimiz sağlık, kültür, eğlence, magazin, toplum haberlerine kadın muhabirler gönderiliyor ama ekonomi, dış politika, iç politika, gibi ciddi, “hard news” denilen haberlere erkek haberciler gönderiliyor çünkü bu iki haber türünün mesaisi farklı. ... Diğerinde çok ani gelişmeler olabiliyor ve çabucak muhabirlerin intikal etmesi gerekiyor. ...Orada kalabilmek için de kendi özel yaşantınızdan, aile yaşantınızdan feragat etmeniz gerekiyor ... Kadınların aileyle ilgili, çocukla, eşle ya da kendi özel hayatlarıyla ilgili angajmanları bu “hard news” dediğimiz haber üretim pratikleri içerisinde uzun süreli kalabilmelerini zorlaştırıyor. ...Bunun üstesinden gelecek bir takım çalışma koşullarının yeniden gözden geçirilmesi gerekiyor.”*¹⁹⁴

Aynı tarihli Komisyon Toplantısı’nda Radikal Gazetesi yazarı Oral ÇALIŞLAR, medyadaki kadın sayısına ve önemine ilişkin şu tespitlerde bulunmuştur: “*...Medyada kadına şiddetle mücadele edebilmeniz için önce medya kurumlarının gerçekten kadınların temsil edildiği, kadınların etkili olduğu bir hâle getirilmesi gerekir... İkincisi: RTÜK’te hiç kadın*

¹⁹² Erdoğan, M., (2011), “Medyada Cinsiyete Dayalı Ayrımcılıkla Mücadelede Medya İzleme Grupları”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.21

¹⁹³ Örucü, E., Kılıç, R. ve Kılıç, T., (2007), “Cam Tavan Sendromu ve Kadınların Üst Düzey Yönetici Pozisyonuna Yükselmelerindeki Engeller:Balıkesir İli Örneği”, Yönetim ve Ekonomi Dergisi, C.14, S.2, s.118, <http://www2.bayar.edu.tr/yonetimekonomi/dergi/pdf/C14S22007/EORKTK.PDF> (Erişim: 28.04.2015)

¹⁹⁴ http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1215, s.19 (Erişim: 28.04.2015)

yok. Peki, medya sahipleri içinde hiç kadın var mı? Orada da yok. Medya yönetimi içinde ne kadar kadın var? Yüzde 10 ... Medyada çalışan kadınların oranı nedir diye bakarsanız, 2005'ten 2015'e kadar on yıllık süre içinde yüzde 18,5'ten yüzde 19'a çıkmış.”¹⁹⁵

Komisyon'a iletilen sunum notlarında Milliyet Gazetesi yazarı Belma AKÇURA'nın konuyla ilgili “Kadına yönelik şiddet olaylarının medyada neden bu kadar sorunlu olduğu sorusuna yanıt ararken gördük ki medyada bu haberler erkek ağırlıklı yazı işlerinden çıkıyor.” ifadeleri yer almaktadır.¹⁹⁶

Prof. Dr. Çiler DURSUN ise Karen Ross'un “Gazetecinin cinsiyeti, onun eşitliği öne çıkaran duygu ve görüşleri benimsemesi ya da eşitlikçi pratikleri desteklemesini sağlayacak belirli değerler ve inançlar için herhangi bir garanti vermez.” sözünü destekler nitelikte konuya ilişkin farklı bir bakış açısı sunarak, 11/02/2015 tarihli Komisyon toplantısında şunları ifade etmiştir; “Batı’da ve Türkiye’de yapılan araştırmalarla geçersizliği kanıtlanmış önermelerin üzerinde durmak istiyorum. ... Bunlardan bir tanesi şu: Medyada ne kadar çok kadın sayısı artarsa o kadar şiddet dilinden uzaklaşır. Yapılan bütün çalışmalar şunu göstermiştir ki kadın çalışanların sayısının artması alt düzeyden üst düzeye doğru düşündüğümüz zaman hiçbir bir biçimde şiddet dilinin, kadına yönelik, şiddetin dışında onu ikincilleştiren, talileştiren, onun itibarını, kişilik bütünlüğünü, yapısal bütünlüğünü degrade eden hiçbir anlam üretimine engel olmuyor. Neden olmuyor? Çünkü “çalışma ortamı” ya da “haber ofisi” dediğimiz o ortamın kendine has bir iklimi ve kültürü var ve haberin de kendine has bir dili ve anlatım özellikleri var. Onu değiştiremediğiniz sürece en tepeye kadar çıkan kadın yöneticiler bile, genel yayın yönetmenleri bile -açın bakın bütün kadın genel yayın yönetmenleriyle yapılan röportajlara- erkek egemen dil ve anlayış içinde, onların bakış açısı ve onların dünyası içerisinde bakıyorlar habere ve medya ortamına.”¹⁹⁷

Uzman görüşü istendiği zaman yine kadınların değil erkeklerin uzman kişi olarak programlara çağrıldığı ve erkeklerin bilgi ve görüşüne önem verildiği görülmektedir. Programlara kadınlar konuk olduklarında ise sunucusuyla birlikte söyleşiyi ilerletenler erkek konuklar olmaktadır.¹⁹⁸ Prof. Dr. Çiler DURSUN Komisyon toplantısında konu ile ilgili

¹⁹⁵http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1215, s.2, (Erişim: 28.04.2015)

¹⁹⁶ Milliyet Gazetesi Yazarı Belma AKÇURA'nın 11/02/2015 tarihinde Komisyon'a Yaptığı Sunumunun Notlarından

¹⁹⁷http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1215, s.19 (Erişim: 28.04.2015)

¹⁹⁸ Çelik, N. B., (2000), “Giriş: Televizyon, Kadın ve Şiddet” – Çelik, N. B. (Derl.),Televizyon, Kadın ve Şiddet içinde (1-21), Ankara: Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı KİV Yayınları, s.169

şunları dile getirmiştir: “İtibarlı kaynaklar erkeklerdir yani yapılan araştırmalar gösteriyor ki en fazla sözüne itibar edilen haberlerdeki kaynaklar erkeklerdir. ... Çünkü haberin tüketicisi de erkeklerdir aslında. O sırada kadınların genellikle sofrayı hazırladığı veya çocukla, aileyle, ev içindeki birtakım şeylerle ilgilendiği vb. saptanıyor. Erkekler oturur haberin başına, ondan sonra onlara da erkekler tarafından anlatılan bir dünyadan söz ediyoruz haber dediğimiz zaman...”¹⁹⁹

A.2. Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Sunumu

Medyada kadınların temsili ile ilgili yapılan çok sayıda içerik çözümlemesinde, medyada kadınların erkeklere oranla çok az sayıda yer aldığı belirlenmiştir.²⁰⁰ Tüm dünyada kadınlar nüfusun %52’sini oluştururken medya haberlerinin %21’ine konu olabilmektedirler.²⁰¹

MEDİZ temsilcisi Hatice KAPUSUZ 04/03/2015 tarihli Komisyon toplantısında yaptığı sunumda; gazetelerde kadının ya arka sayfa mankeni, şarkıcı ya da güzel kadın olarak ya da üçüncü sayfalarda kurban ya da cani olarak sunulduğunu ifade etmiştir.²⁰² Kitle iletişim araçlarında kadına yönelik şiddet, şiddete maruz kalan kadına yöneltilen ikinci bir şiddet olarak yansıtılmaktadır.²⁰³

Şiddet gören kadın için haberlerde çoğu kez; evini terk eden anne, evli abla, kötü yola düşen kız kardeş, töre kurbanı, gönlünü kaptıran abla, evden kaçan eş gibi ifadeler kullanılmaktadır. Bu türden ifadeler, yapılan eylem ve hareketi kadının toplumsal konumuna aykırı, onunla çelişen veya onu yerinden eden eylem ve hareket olarak işaret etmektedir. Kadın da dolayısı ile toplumsal konumunu yitirmiş gibi belirtilmektedir. Şiddeti uygulayan kişi ise; çılgın koca/baba, işsiz koca/baba, bunalıma giren koca/baba, sakın biri olması, öfkeli ağabey, aile meclisi, akrabaların baskısı, mahallenin dedikodusu gibi ifadeler ile bir arada kullanılmaktadır.²⁰⁴ 10/02/2015 tarihli Komisyon toplantısında TRT Genel Sekreteri Sibel

¹⁹⁹ http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari_goruntule?pTutanakId=1215 , s.20, (Erişim: 28.04.2015)

²⁰⁰ Erdoğan, M., (2011), “Medyada Cinsiyete Dayalı Ayrımcılıkla Mücadelede Medya İzleme Grupları”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.21

²⁰¹ Erdoğan, M., (2011), “Medyada Cinsiyete Dayalı Ayrımcılıkla Mücadelede Medya İzleme Grupları”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.25

²⁰² http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari_goruntule?pTutanakId=1239 , s.26 (Erişim: 28.04.2015)

²⁰³ Mora, N., (2005), “Kitle İletişim Araçlarında Yeniden Üretilen Cinsiyetçilik ve Topluma Yansımaları”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Mayıs, C.2, No.1, s.5, <http://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/29> (Erişim: 28.04.2015)

²⁰⁴ Dursun, Ç., “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet İle İlgili Alternatif Bir Haber Dili Geliştirmek”, 11.02.2015 Tarihli Komisyon Toplantısı Sunum Notları, ss.13, 14

Arzu YILMAZ VAROL konuya ilişkin şunları dile getirmiştir;“...Kadın konulu şiddet haberlerinin dili, hakların korunması noktasında son derece dikkatsiz ve özensizdir. Pek çok haberde şiddete maruz kalan kadına ilişkin, şiddeti uygulayanı mazur görmeye ve gösterme dayalı bir anlatım benimsenmektedir. Kadının hayat biçimine, toplumsal rollerine uyum düzeyine, giyim kuşamına ilişkin vurgular, uygulanan şiddetle illiyet bağı kurularak haberleştirilmektedir. Şiddeti uygulayan taraf, anlatım içinde belirsizleştirilmekte, bir anlık öfke, namus, cinnet, aşk gibi ifadeler ile cinayet meşrulaştırılmakta ve normalleştirilmektedir... Bu bakış açısıyla esas mağdur olan kadın, bir hikayesi ve sebebi olan erkeğin şiddetini bir anlamda hak etmiş konumuna düşürülmektedir...”²⁰⁵.

Kadına yönelik aile içi şiddet haberlerinin %81’i fotoğraflı olarak verilmektedir. Genellikle şiddet gören kadının fotoğraflarına daha çok yer verilmektedir. Bu haberlerde kurban konumundaki kadının geçmişte çektiği fotoğraflar (aile albümünden çıktığı anlaşılan) kullanılmaktadır. Fail erkeğin ise olayın sıcaklığında çekilmiş fotoğrafı kullanılmaktadır.²⁰⁶

Milliyet Gazetesi yazarı Belma AKÇURA’nın 11/02/2015 tarihli toplantıda Komisyon’a yaptığı sunumda bazı haberler üzerinden örnekler verilerek kadına yönelik şiddetin haberlerde nasıl yer aldığı anlatılmıştır.

– 2002 yılında Adana’da A. K. adında bir şahsın imam nikâhlı iki çocuk annesi A. P.’u oğlunun gözleri önünde, sokak ortasında 52 yerinden bıçaklanması olayının haber yapılma biçimi ile ilgili şu eleştiriler dile getirilmiştir; “... Kadının yaşadığı olayın sonrası önemliydi ama sonrasında hiçbir muhabir ve gazeteci takip etmedi. Kadına devlet sahip çıktı mı?, annesi gözleri önünde öldüresiye bıçaklanırken travma geçiren bu çocuk bugün ne durumda?, bu çocuklara bugün ne oldu? Kadının kocasıyla barıştığı yazıldı ama o kadar... Bu hikâyenin sonunu bilmiyoruz. Onlar yaşadıkları travma ile kaldı, medya ise işi magazin haline getirmekle... Türk medyasının hatası burada başladı...”

– 2004 yılında Adana’da H. B. adında bir şahsın on yıl birlikte yaşadığı üç çocuk annesi bir kadını bıçaklayarak öldürmesi olayının haber yapılma biçimi ile ilgili şu eleştiriler dile getirilmiştir: “...Bu haberde de medya inanılmaz hatalar yaptı. Kullandığı dil sorunluymuş, pornografik bir dildi. Öldürülen kadının başka erkeklerle yan yana çektiği fotoğraflar yayınlanmış spota da ‘kucak kucağa’ ifadesi kullanılmıştı. Haberin içeriği (sunumu)

²⁰⁵ http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1221, Sayfa 15 (Erişim: 28.04.2015)

²⁰⁶ Dursun, Ç., “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet İle İlgili Alternatif Bir Haber Dili Geliştirmek”, 11.02.2015 Tarihli Komisyon Toplantısı Sunum Notları, s. 28

sorunluymdu çünkü cinayete gerekçe üretilmişti. Bu fotoğraflarla kadının zaten kötü bir kadın olduğu algısı yaratılmıştı. Bu bir katil adamın iddiasıydı. Ama iddia gerçek gibi verildi. ... Öldürenin fotoğrafı yok ama ölenin üç fotoğrafı var. ... (öldürüldüğünden dolayı) kendini savunamayacak birine yeniden yeniden mağdur ediyoruz... Öldürülen kadın bu çocukların annesidir. “başka erkeklerle kucak kucağa” ifadesini kullanarak bu çocuklara travma yaşatamazsınız.”

– “Manisa’da 38 yaşındaki Ş. E. kocası İ. E. tarafından banyoda sırtından bıçaklanarak öldürüldü. ...Habertürk Gazetesi sürmanşetinde kadının sırtından bıçaklanmış, yarı çıplak halini gösteren fotoğrafı kullandı. Fotoğrafta ‘buzlama’ yapılmamıştı. ... Çarpıcı olsun diye bu tür fotoğrafları kullanmak, kadını istismar etmenin en çirkin yoludur. Şiddet içeren bir görüntü kadına yönelik şiddeti engellenmiyor. Aksine bu tip görüntüler insanları travmatize ediyor, acı, dehşet duygusu yarattığı için çocuk ve ergenlerde ruhsal yaralanmalara sebep oluyor. Daha da önemlisi çocuklarda şiddeti normal olarak algılamaya yol açıyor. Basın şiddet pornografisini seviyor...”²⁰⁷

Haberlerde kadına yönelik şiddetin reyting sağlayıcı unsur olarak görülmesi sorununa ilişkin 10/02/2015 tarihli Komisyon toplantısında sunum yapan TRT Genel Sekreteri Sibel Arzu YILMAZ VAROL konuya dair eleştirisini “...Şiddet olayları verilerken olayın senaryolaştırılıp bölümler halinde işlenmesinin, izleyici kitlesini haberde yahut programda uzun soluklu olarak tuttuğu düşüncesi, üzerinde durulması gereken bir diğer sorundur.” sözleri ile sunmuştur. VAROL, bir diğer eleştiri olarak haber bültenlerinde kadına yönelik şiddet haberlerinin dolgu malzemesi olarak kullanılmasını dile getirmiş ve “Haber bültenlerinde takip edilen akış düşünüldüğünde, şiddet haberlerinin daha az öneme sahip gündem dâhilinde verilmesi, bu büyük gerçeğin magazinsel boyutuyla algılanmasına sebep olmakta ve dolayısıyla bu yaklaşım şiddeti âdeta sıradanlaştırmaktadır.”²⁰⁸ demiştir.

Kadına yönelik şiddet haberlerinin gazetelerde toplumsal olayların sunulduğu birinci sayfada değil, genellikle adli vakaların ve bireysel olayların sunulduğu üçüncü sayfada yer alması da üzerinde durulması gereken bir diğer konudur. Gazetelerde kadına yönelik şiddet olaylarının üçüncü sayfa haberi olarak yansıtılması konun önemini hafifletmekte ve okuyucuların akıllarında bu tür haberlerin münferit, bireysel olaylar olarak yer etmesine neden olmaktadır. Hâlbuki kadına yönelik şiddet olayları çok ciddi toplumsal bir sorundur. Bu

²⁰⁷ http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1215, ss.11-25, (Erişim: 28.04.2015)

²⁰⁸ http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1221, s.15, (Erişim: 28.04.2015)

nedenle gazetelerde siyaset, ekonomi konuları gibi hak ettiği ciddiyeti görmesi ve buna göre yerini bulması gerekmektedir.

B. Diziler

Dizilerde kadınlar daha çok ev, erkekler ise dışarı ve kamusal alan ile özdeşleştirilmektedirler. Bu temsil ile erkekler daha dışa dönük ve girişken olarak gösterilirken kadınlar daha içine kapanık ve iş hayatından soyutlaştırılmış olarak konumlandırılmaktadırlar.

“Şiddet yerli dizilerin kurucu öğelerinden biridir ve şiddet eylemleri daha çok kadınlara yöneliktir. Fiziksel şiddete, çoğunlukla erkekler tarafından başvurulmaktadır.²⁰⁹ Güldürü dizilerinde bile bu durum değişmemekte; kadınlarla karşılaştırıldığında erkekler şiddete daha fazla başvurmaktadır²¹⁰. Televizyon dizi söyleminde kadına yönelik şiddet temsillerini dilsel ve ideolojik açıdan değerlendirme kapsamına alan Şerife ÇAM’a göre, televizyon dizilerinde kadına yönelik şiddet toplumsal bir sorun olarak değil, bireysel bir sorun olarak ele alınmakta; kadınlar “canilerin eline düşmüş kurbanlar” olarak konumlandırılmakta ve güç/iktidar sahibi bir veya birkaç erkeğin yardımı ve yol göstericiliği ile sorunun üstesinden gelebilmektedir. Mücadeleci ve bağımsız kadın tasarımları şu veya bu şekilde kurtarıcı erkek tasarımıyla birlikte inşa edilmektedir.”^{211,212}

Hürriyet Gazetesi’nin 27 Kasım 2014 tarihli haberine göre; Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Burhanettin KAYA, bazı Türk ve yabancı dizilerin ruh sağlığına olumsuz etkileri bulunduğunu, şiddet içeren dizilerin gerçek hayatta yaşanan şiddeti içselleştirdiğini belirtmiştir. Şiddet içeren dizilerin insanları duyarsızlaştırdığını vurgulayan KAYA, “Yine dizilere bakarsanız boyun eğen, sorgulamayan, itiraz etmeyen, şiddeti içselleştiren tipler var. Ciddi şekilde şiddet içeren ve çok izlenen diziler bulunuyor. Özellikle ergenler bazen herhangi bir zihinsel işleme tabi tutmadan bu rol modelleri kopya ediyor. İzleyenlerin eleştirmediği, her eylemi onayladığı bir dramatik anlayışla kurulunca oradaki yanlışlar doğru geliyor, şiddet onaylanıyor.

²⁰⁹ Çelenk, S. ve Timisi N., (2000), “Güldürü Yerli Dramalarda Kadın Temsili ve Şiddet”, Çelik, N. B., (Derl.), “Televizyon, Kadın ve Şiddet” içinde ss.23-64, Ankara: Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı Yayınları. s. 49

²¹⁰ Alankuş, S. ve İnal, A. (2000), “Güldürü Programlarında Kadının Temsili ve Kadına Yönelik Şiddet” Çelik N. B., (Derl.), Televizyon, Kadın ve Şiddet içinde ss.65-109, Ankara: Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı Yayınları, s. 76

²¹¹ Çam, Ş., (2009), “Televizyon Dizilerinin Kadına Yönelik Şiddet Temsillerinde Ataerkil Rejimin İdeolojisi. Kültür ve İletişim”, C.12, S.2, ss. 108, 128

²¹² Toker Erdoğan, M., (2010), “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Medya Okuryazarlığının Rolü”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, ss.20, 21

Dizilerde izliyoruz, bir adam iyilik adına 3 kişiyi öldürüyor ama biz, 'iyi adam kötülere öldürüyor' diye onu onaylıyoruz. Dizilerde şiddet onaylanıyor." diyor. KAYA, "Şiddet sahnelerinin iki önemli etkisi var; bireyi örseliyor ve duyarsızlaştırıyor. Kişi önce diziyi, ardından haberlerde İŞİD şiddetini izliyor fakat film izler gibi, duyarsız. İnsanların öldürülmesi, kafalarının kesilmesi sıradan geliyor. İnsanların ne kadar acı çektiğini hissedemiyoruz, çünkü duyarsızlaştık" sözleri ile durumun ehemmiyetini vurguluyor.²¹³

Uzman Pedagog Sevil YAVUZ, dizilerdeki şiddet ve cinselliğin çocuklara etkileri ile ilgili "Şiddet ve cinsellik içeren görseller çocukların gelişimlerini ve psikolojilerini olumsuz etkiler. Çocuğun yaşına göre bu olumsuz etkiler daha da artabilir. Özellikle küçük yaşlardaki çocuklarda soyut düşünce becerisi gelişmediği için gerçek ile hayal dünyasını ayırt edemezler. Bu dizilerde izledikleri şiddeti model alarak arkadaşlarına uygulayabilirler. Dizi kahramanlarını rol model olarak seçebilir, onların davranışlarını ve kullandıkları argo kelimeleri taklit edebilirler. Dizilerde çocukların yaşlarına uygun olmayan cinsel içerikli görsellere maruz kalması çocukların gelişimlerini olumsuz etkileyecektir. Ebeveynler çocukların bu dizileri izlemelerine engel olmalıdır." demektedir.²¹⁴

C. Kadın Programları

"Kadın programı" öncelikle televizyon kanallarının kullandıkları bir kategoridir. Bu kategoriye sabah ve gündüz kuşağındaki eğlence, tartışma ve konuşma programları dâhildir. Programlar sınıflandırılırken bir cinsiyet kategorisi olarak "kadının" vurgulanması ve "kadın programı" gibi bir türleştirmeye gidilmesi hem olumlu hem de olumsuz yönüyle değerlendirilebilir. Olumsuz yönü medyanın genelinin erkek izleyiciye yönelik tasarlanması ve arta kalan alanların kadınlar (ve çocuklar) için düzenlenmesi anlayışıdır. Önüne "kadın" tanımı getirilerek sunulan seçeneklerle kadınlar eğlence, trajedi, güzellik, mutfak, aile, ev ekonomisi gibi belli temaların içine ve klişelere sıkıştırılmaktadır. Olumlu yönü ise ayrı bir kadın kategorisinin aynı zamanda kadına yönelik bir pozitif ayrımcılık yönünde evrilebilmesi potansiyelidir.²¹⁵

²¹³ <http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/saglik/27662999.asp> (Erişim: 28.04.2015)

²¹⁴ <http://www.milliyet.com.tr/dizilerdeki-siddet-ve-cinsellik-pembekar-yazardetay-aile-1449360/> (Erişim: 28.04.2015)

²¹⁵ Çaylı Rahte, E., (2010), "Aile İçi Şiddet Ve Medya: Gündüz Kuşağı Televizyonunda Şiddetin Görünürlüğü ve Yeniden Üretimi", İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, S. 30, ss.189, 190, http://www.google.com.tr/url?sa=t&rect=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CBwQFjAA&url=http%3A%2F%2Ffilet.gazi.edu.tr%2Fposts%2Fdownload%3Fid%3D13457&ei=LfgWVVeK5A9DgalCagNAB&usq=AFQjCNESvcrUaAoKXy7UrKFu2_2FPDOLiw&bvm=bv.89381419,d.d2s (Erişim: 28.04.2015)

“Yapılan izleme çalışmaları ve stüdyodaki katılımcı gözlemlerden yola çıkarak kadın programlarında şiddetin üretilmesinde kamera önü ve kamera arkası olmak üzere 2 ayrı kategori oluşturulmuştur:

Kategori 1-Kamera Önü:

Şiddet söyleminin üretildiği 4 farklı konumdan söz edilebilir.

1. Sunucular: Programın sunucusunun programı yönetmek, konuyu irdelemek, sorumlu kişileri uyararak ve izleyici ilgisini canlı tutmak için tansiyonu yükseltmesi, sert bir karakter sergilemesi ve yargılayıcı bir tutum takınması. Kurma ve konumlandırma ediminin kendisinin şiddet olduğunu söyleyen Derrida’ya dayanarak (aktaran Çelik, 2000)²¹⁶ sunucuların bu anlamda şiddetin üreticisi oldukları söylenebilir.
2. Konuklar: Programa öz-hikâyeleriyle katılan konukların şiddet dolayımı deneyimlerinin seyirlik hale getirilmesi, dramatize edilmesi.
3. İzleyiciler: Stüdyo izleyicilerinin stüdyoda bulunan, telefon ile yayına katılan ya da yayında bulunmayan kişilere yönelik yargılayıcı ve cezalandırıcı bir tutum içinde olmaları.
4. Dolaylı katılımcılar: Telefon ile yayına bağlanan izleyici ya da programda ele alınan meselenin tarafı konumunda olan kişilerin kendilerini savunma, yorum yapma amacıyla sanık ya da tanık kimliğine bürünmeleri.

Kategori 2- Kamera Arkası:

1. Yapımcılar: Programın yapımcılarının programın dinamizminin artırılması yönünde müdahaleleri ve “adrenalin talepleri”.
2. Prodüksiyon ekibi: Program koordinatörleri, senaristler ve cast sorumlularının dâhil olduğu bu grup, ele alınacak konunun tartışma biçimini belirleyerek, gerek programa çıkacak konuklara verilen taktikler, gerekse canlı yayın bağlantıları öncesi telefonla arayan kişilerle kurulan diyaloglarda şiddetin üretimine katkıda bulunurlar.”²¹⁷

TRT Genel Sekreteri Sibel Arzu YILMAZ VAROL kadın programlarına ilişkin şunları söylemektedir; “...*Hedef kitlesi ev hanımları olan gündüz kuşağı programlarında*

²¹⁶ Çelik, N. B., (2000), “Talk Show’larda Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın İmgesi”, Televizyon Kadın ve Şiddet, Çelik, N. B. (Der.), Ankara: KİV Yayınları

²¹⁷ Çaylı Rahte, E., (2010), “Aile İçi Şiddet ve Medya: Gündüz Kuşağı Televizyonunda Şiddetin Görünürlüğü ve Yeniden Üretimi”, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, S. 30, ss. 194, 195
<http://www.google.com.tr/url?sa=t&rc=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CBwQFjA A> (Erişim: 28.04.2015)

*kadının maruz kaldığı fiziksel ve psikolojik şiddetin, izlenirliği artırdığı düşüncesiyle, yoğun olarak işlenmesi birincil sorun olarak karşımıza çıkmaktadır...*²¹⁸

Gündüz kuşağında gösterilen ve ‘kadın programları’ olarak adlandırılan programlarda şiddet ya istisnai bir vaka gibi sunulmakta ya da ‘haklı bir nedene dayandırılarak’ meşrulaştırılmakta ve olağanlaştırılmaktadır.²¹⁹

D. Reklamlar

Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği tarafından, dernek tarafından kurulan “Yerel Kadın Muhabirler Ağı”na başvuran 600 muhabir için “Demokrasi Yayında/Democracy on Air” Projesi kapsamında ‘ana akım medyaya cinsiyet eşitliği perspektifinden alternatif geliştirmek ve yerel haberciliği güçlendirmek üzerine bilgi ve alıştırmaların’ yer aldığı uzaktan eğitimler gerçekleştirilmektedir. Gerçekleştirilen eğitimlerin sonuçları arasında; reklamlarda kadınların iki grupta temsil edildiği tespiti yer almaktadır. Yapılan tespite göre kadınların reklamlarda temsilinde ilk grubu sürekli temizlik vb. ev işleri ile ilgilenen ve bu nedenle çıkaramadığı lekeler için mutsuz olan ve hediye olarak ev eşyası alınca mutlu olan kadınlar oluştururken, ikinci grubu cinsel obje olarak sunulan, metalaştırılan ve sadece moda, güzellik vb. konuları ile ilgilenen, diğer konulara duyarısız kalan kadınlar oluşturmaktadır.²²⁰

Proje kapsamında gerçekleştirilen eğitime katılan muhabirlerin kendi seçtikleri reklamlara ilişkin tespitleri arasında reklamlarda; övgüyü hak eden davranış kriterlerinin erkeklik ile özdeşleştirdiği, ev işlerinin yalnızca kadınların görevi olarak sunulduğu, kadınların güçsüz ve erkeğe bağımlı olarak gösterildiği, kadınların cinsel obje olarak sunulduğu, evdeki huzurun kadının olumsuzlukları kabul edip susmasına bağlı olduğu gibi örnekler yer almaktadır.²²¹

04/03/2015 tarihli Komisyon toplantısında MEDİZ temsilcisi Hatice KAPUSUZ, kadınların reklamlarda mutfaktan çıkmayan ve olağan üstü yemek yapan kadınlar olarak yer bulduğunu belirtmiştir ve bu durumu “*Bir kadın figürü tanımlanıyor, işte, çantasından*

²¹⁸ http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari_goruntule?pTutanakId=1221, s.15, (Erişim: 28.04.2015)

²¹⁹ Erdoğan, M., (2011), “Medyada Cinsiyete Dayalı Ayrımcılıkla Mücadelede Medya İzleme Grupları”, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s.23

²²⁰ <http://www.ucansupurge.org/TR,671/ucan-supurge-muhabirleri-son-yillarlar-en-cinsiyetci-rek.html> (Erişim: 28.04.2015)

²²¹ <http://www.ucansupurge.org/TR,671/ucan-supurge-muhabirleri-son-yillarlar-en-cinsiyetci-rek.html> (Erişim: 28.04.2015)

çamaşır suyu çıkan, sürekli temizlik yapan. Bu neden önemli? Günün birinde kadının birisi “Sen evi temizlemiyorsun.” diye kocasından şiddet gördüğünde ya da “Yemeği düzgün yapmadın.” diye kocası tarafından öldürüldüğünde aslında bunlar arasında ciddi bir bağlantı olduğunu görüyoruz. Çünkü aslında, birçok kadın cinayetinin altında bu tür “Sen kadınlığını yapmadın, kadınlığını bilmedin, kadın şöyle olur” gibi şeyler söz konusu” sözleri ile değerlendirmiştir.²²²

E. Şiddet İçerikli Video Oyunları (ŞİVO)^{223*}

“Şiddet içerikli video oyunları” (ŞİVO) kavramı daha önce gerçekleştirilen bilimsel araştırmalardan hareketle: içerisinde yer alan karakterlerin kendilerine ve/veya diğer öğelere bilerek ve isteyerek fiziksel ve psikolojik zarar verici nitelikte gerçek veya muhtemel (tehdit içeriği dâhil) davranışlar sergiledikleri video oyunları olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde pek çok popüler video oyununda esas amaç bir başka karaktere şiddet uygulayıp zarar vererek rakibin “işini bitirmek”tir.²²⁴

Gentile ve Anderson (2003) ŞİVO’nun şiddet unsurlarının etkilerinin diğer medya unsurlarına göre daha fazla olabileceğini altı nedene bağlamıştır:

- Video oyunlarında kendini bir saldırganla bağdaştırma ve karakterin kendisi olarak oyunda yer alabilme,
- Video oyunlarında sanal olarak da olsa oyuncunun bir davranışı bizzat aktif olarak gerçekleştirebilmesi/tecrübe edebilmesi,
- Video oyunlarının bir davranışın tüm aşamalarını (tasarı, hazırlık, uygulama) gerçekleştirmeye izin veriyor olması,

²²² http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komision_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1239, s.27 (Erişim: 28.04.2015)

²²³ Dolu, O., Bükler, H. ve Uludağ, Ş., (2010), Adli Bilimler Dergisi C.9, S.4, ss.54-75
<http://www.gear.pol.tr/OSMAN%20DOLU/%C5%9E%C4%B0DDET%20%C4%B0%C3%87ER%C4%B0KL%C4%B0%20V%C4%B0DEO%20OYUNLARININ.pdf>

²²⁴ 1- Anderson, C.A. ve B.J. Bushman (2001). Effects of violent video games on aggressive behavior, aggressive cognition, aggressive affect, physiological arousal, and prosocial behavior: A meta-analytic review of the scientific literature. *Psychological Science*, 12, 353-359. 2- Dünya Sağlık Örgütü (WHO) (2002). World report on violence and health. Erişim adresi:

www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf Erişim tarihi:02 Nisan

2010. 3- Gentile, D. A. ve C. A. Anderson (2003). Violent video games: The newest media violence hazard. Gentile D.A. (Ed.), *Media Violence and Children: A Complete Guide For Parents and Professionals* içinde (131-152). Westport, Conn. [u.a.] Praeger.

*Bu bölüm Osman DOLU, Hasan BÜKER ve Şener ULUDAĞ (Suç Önleme Araştırma Merkezi Polis Akademisi Anıttepe Ankara) tarafından kaleme alınan ve 2010 yılında ‘Adli Bilimler Dergisi’nde yayımlanan, “Şiddet İçerikli Video Oyunlarının Çocuklar ve Gençler Üzerindeki Etkileri: Saldırganlık, Şiddet ve Suça Dair Bir Değerlendirme” adlı makaleden ilgili (Rapor’da yer alan) bölümler direkt alınarak hazırlanmıştır. Bölüm içinde verilen kaynaklar, yazarın makalesindeki kaynakça kısmından doğrudan alınarak, okuyuculara ek bilgi/kaynak vermek amacı ile bu Rapor’da da sunulmuştur.

- Video oyunlarında şiddetin süreklilik arz ediyor olması (bir takım oyunlarda şiddet unsurları oyunun amacını ve başarının gereğini oluşturmaktadır)
- Video oyunlarında şiddet içeren davranışların sürekli tekrar ediliyor olması,
- Video oyunlarında şiddet içeren davranışların ödüllendiriliyor olması.

Son dönemde yapılan içerik analizleri oyunların yaklaşık %89'unun en az bir çeşit şiddet içeren öğeye yer verdiğini²²⁵ ve yarıdan fazlasının da ciddi fiziksel şiddet veya ölüm içeren unsurlar bulundurduğunu ortaya koymuştur.²²⁶ Bununla birlikte, pek çok oyunun cinsel veya etnik ayrımcılık öğeleri içerdiği yapılan çalışmalar ile ortaya konulmuştur.²²⁷ Akgündüz ve arkadaşlarının²²⁸ Türkiye'de bir grup üzerinde yaptığı çalışma en sık oynandığı beyan edilen oyunların büyük ölçüde şiddet içerdiğini ancak bu oyunları oynayan bireylerin bu durumun farkında bile olmadıklarını ortaya koymuştur.²²⁹ Buchman ve Funk²³⁰ ve Funk²³¹ tarafından yapılan çalışmalar ABD'de 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda okuyan öğrencilerin yarısından fazlasının insana karşı veya fantezi düzeyinde şiddet içeren video oyunlarını tercih ettiklerini ortaya koymuştur. ABD'de yapılan bir diğer çalışmada ise çocukların üçte ikisinin şiddet içeren oyunları en sevdikleri oyun olarak belirttikleri ve aynı çocukların anne babalarından sadece %30'unun çocuklarının en sevdiği oyunun ne olduğunu bildiği ortaya konulmuştur.²³² Benzer şekilde 8, 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda okuyan öğrencilerden %90'ı ebeveynlerinin video oyunlarını satın almadan önce bunların uygunluğuna ilişkin derecelendirme işaretlerini kontrol etmediklerini ve %89'u da ebeveynlerinin video oyunları ile geçirdikleri zamanı kısıtlamadıklarını ifade etmişlerdir.²³³ Ülkemizde bu konuda yapılan sınırlı çalışmalardan birinde de savaş oyunlarının en tercih edilen oyunlar olduğu ortaya konulmuştur.²³⁴ Benzer şekilde Çelikkaya²³⁵ tarafından İstanbul'da 100 internet kafe

²²⁵ Children Now (2001). Fair play? Violence, gender and race in video games. Los Angeles, CA: Children Now.

²²⁶ Thompson, K. ve K. Haninger (2001). Violence in e-rated video games. JAMA, 286, 591–598.

²²⁷ 1- Children Now (2001). Fair play? Violence, gender and race in video games. Los Angeles, CA: Children Now. 2- Dietz, T. L. (1998). An examination of violence and gender role portrayals in video games: Implications for gender socialization and aggressive behavior. Sex Roles, 38, 425-443

²²⁸ Akgündüz, H., B. Oral ve Y. Avonoslu (2006). Bilgisayar oyunları ve internet sitelerinde sanal şiddet öğelerinin değerlendirilmesi. Milli Eğitim Dergisi, 35 (171), 67–83

²²⁹ A.g.e.

²³⁰ Buchman, D. D., ve J. B. Funk (1996). Video and computer games in the '90s: children's time commitment and game preference. Children Today, 24, 12-16

²³¹ Funk, J. B. (1993). Reevaluating the impact of video games. Clinical Pediatrics, 32, 86-90

²³² Funk, J., J. Hagan, ve J. Schimming (1999). Children and electronic games: A comparison of parents' and children's perceptions of children's habits and preferences in a United States sample. Psychological Reports, 85, 883–888

²³³ Walsh, D. (2000). Interactive violence and children: Testimony submitted to the committee on commerce, science, and transportation, United States Senate, March 21, 2000 [On-line]. Erişim adresi: <http://www.mediaandthefamily.org/press/senateviolence>.

²³⁴ Akgündüz, H., B. Oral ve Y. Avonoslu (2006). Bilgisayar oyunları ve internet sitelerinde sanal şiddet öğelerinin değerlendirilmesi. Milli Eğitim Dergisi, 35 (171), 67–83

kullanıcısı çocuk üzerinde gerçekleştirilen çalışma bu çocukların %88'inin sıklıkla oynadıkları oyunların şiddet içerdiğini ortaya koymaktadır.

Anderson²³⁶ tarafından gerçekleştirilen bir çalışma ŞİVO'nun etkilerini beş ana başlık altında toplamıştır:

– *ŞİVO oynamak psikolojik uyarılmışlık (psychological arousal) halini arttırmaktadır:* Genel olarak çalışmalar ŞİVO oynama sonucunda şiddet içermeyen oyun oynayanlara oranla kalp ritmi ve kan basıncında artış tespit edilmiştir. Bunun yanında ŞİVO oynamanın beyinde daha fazla dopamin (*dopamine*) hormonu salgılamaya neden olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmalar ŞİVO etkisi öncesi husumet duygularına veya şiddet eğilimine sahip çocuklar ve yetişkinlerde ŞİVO oynama sonrası şiddet içerikli davranışa yönelme ihtimalinin daha büyük olduğunu göstermiştir.

– *ŞİVO oynamak saldırgan bilişselliği (aggressive cognition) arttırmaktadır:* ŞİVO oynama sonrası algı ve bilişsellik düzeyini ölçen deneysel ve korelasyona dayalı bilimsel çalışmalar ŞİVO oynamanın şiddet içermeyen video oyunları oynamaya oranla çalışmalara katılan erkek, kadın, çocuk ve yetişkinlerde saldırgan düşüncelerde artış meydana getirdiği sonucunu ortaya koymuştur.

– *ŞİVO oynamak saldırganlık duygularını (aggressive emotions) arttırmaktadır:* ŞİVO oynama sonrası duygusal tepkileri ölçen deneysel ve korelasyona dayalı bilimsel çalışmalar, ŞİVO oynayan erkek, kadın, çocuk ve yetişkinlerde şiddet içermeyen video oyunu oynayanlara oranla saldırgan duygu ve düşüncelerin daha fazla arttığını göstermiştir.

– *ŞİVO oynamak saldırgan davranışları (aggressive behaviors) arttırmaktadır:* ŞİVO oynama sonrası davranışları ölçen deneysel ve korelasyona dayalı bilimsel çalışmalar, ŞİVO oynayan erkek, kadın, çocuk ve yetişkinlerde şiddet içermeyen video oyunu oynayanlara oranla saldırgan davranışların arttığını göstermiştir. Bu tip bir etkinin uyarılmışlık veya ani ve tepkisel karar verme davranışından bağımsız olarak ortaya çıktığı da belirlenmiştir. Daha spesifik olarak, Gentile ve arkadaşları²³⁷ yaptıkları çalışmada ŞİVO oynamadaki artışın gençlerin öğretmenleri ile sözlü tartışmaya girme ve fiziksel bir kavgaya karışma ile pozitif

²³⁵ Çelikkaya, G. (Yayın tarihi bilinmiyor). Şiddet içeren bilgisayar oyunlarının ergenlik çağındaki gençler üzerindeki etkisi. Kişisel web sitesinde yayınlanan bir yazı. Erişim adresi:

<http://www.guvencelikkaya.com/index.php?paged=2> Erişim tarihi 1 Mart 2010.

²³⁶ Anderson, C. A. (2003). Video games and aggressive behavior. D.Ravitch ve J.P.Viteritti (Ed.), *Kid Stuff: Marketing Sex and Violence to America's Children* içinde (143–167), Baltimore,MD: Johns Hopkins University Press

²³⁷ Gentile, D. A., P. J. Lynch, J. R. Linder ve D. A. Walsh (2004). The effects of violent video game habits on adolescent hostility, aggressive behaviors, and school performance. *Journal of Adolescence*, 27, 5–22

olarak ilişkili bulmuştur. Bununla birlikte Bartholow ve arkadaşları²³⁸ ile Carnagey ve arkadaşları²³⁹ tarafından yapılan çalışmalar ŞİVO'nun şiddete karşı duyarsızlaştırıcı etkisini (*desensitizing effect*) de ortaya koymuştur.

– *ŞİVO oynamak sosyalliği (prosocial behaviors) azaltmaktadır: ŞİVO oynama sonrası tepkileri ölçen deneysel ve deneysel olmayan bilimsel çalışmalar, ŞİVO oynayan bireylerin şiddet içermeyen video oyunu oynayanlara oranla daha az sosyal olduklarını göstermiştir.*

Teknolojik Şiddet (Dijital Şiddet) konusu Rapor'un 1.1.5.5. bölümünde yer almaktadır.

2.2.14.3.3. Medyada Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ile ilgili Yasal Önlemler ve Etik İlkeler

Eşitlik, kadın hakları ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi konuları ile ilgili olarak, medyada yer alan yapımların ulusal ve uluslararası mevzuattaki düzenlemelere uygun olarak hazırlanması ve sunulması gerekmektedir. Ulusal ve uluslararası mevzuatın yanı sıra konuya ilişkin özdenetimi sağlamaya yönelik, gazetecilik meslek örgütleri ve çeşitli basın/yayın kuruluşları tarafından oluşturulan etik ilkeler de bulunmaktadır. Mevzuatımızdaki ve uluslararası mevzuattaki düzenlemeler ile kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen etik ilkelerden bir kaçışa aşağıda sunulmuştur.

2.2.14.3.3.1. Ulusal Düzenlemeler

– **Anayasa**'da kadın-erkek eşitliği ile kadınların çalışma hayatına katılımına ilişkin düzenlemeler Anayasa'nın;

10. maddesinde “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya

²³⁸ Bartholow, B. D., Bushman, B. J. ve Sestir, M. A., (2006), “Chronic Violent Video Game Exposure And Desensitization To Violence: Behavioral And Event-Related Brain Potential Data”. *Journal of Experimental Social Psychology*, C.42, ss.532–539

²³⁹ Carnagey, N. L., Anderson, C.A. ve Bushman, B. J., (2007), “The Effect Of Video Game Violence on Physiological Desensitization To Real-Life Violence”, *Journal of Experimental Social Psychology*, C.43, ss.489–496.

sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde (...) (1) kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

20. maddesinde “Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. (Üçüncü cümle mülga: 3/10/2001-4709/5 md.) (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/2 md.) Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”

26. maddesinde “Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir. Bu hürriyetlerin kullanılması, (Ek ibare: 3/10/2001-4709/9 md.) millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.”

41. maddesinde “Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. (2) Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/4 md.) Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/4 md.) Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.”

50. maddesinde “Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.” hükümleri ile düzenlenmiştir. Ayrıca önemi Rapor’un ilgili bölümlerinde de vurgulanan CEDAW sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin Anayasa’nın 90. maddesindeki

"Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla ulusal kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi durumunda çıkabilecek ihtilaflarda milletlerarası anlaşma hükümleri esas alınır." hükmü de oldukça büyük önem arz etmektedir.

- "TBMM Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler konulu Araştırma Komisyonu Raporu'nu takiben çıkarılan **2006/17** Sayılı Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler Konulu **Başbakanlık Genelgesi**'nde medyaya ilgili yükümlülükler belirlenmiştir. Genelgede, RTÜK, yazılı ve görsel-işitsel medya kuruluşları, haber ajansları, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ile basın meslek örgütleri ve sivil toplum örgütlerine belirli sorumluluklar verilmiştir.

- **5187 Sayılı Basın Kanunu**'na göre cinsel saldırı, cinayet ve intihar olayları hakkında, haber vermenin sınırlarını aşan ve okuyucuyu bu tür fiillere özendirebilecek nitelikte olan yazı ve resim yayımlayanlar para cezasıyla cezalandırılır.

- **5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu**'na göre halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, hapis cezası ile cezalandırılır. Bu madde doğrudan medya ile ilgili olmasa da medyada gerçekleştirilen eylemlerin alenen aşağılama sonucu doğuracağından yer verilmesi uygun görülmüştür.

- **6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'a ve Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'e** göre; yayın hizmetleri, ırk, renk, dil, din, tabiiyet, cinsiyet, özürllük, siyasî ve felsefî düşünce, mezhep ve benzeri nedenlerle ayrımcılık yapan ve bireyleri aşağılayan yayınları içeremez ve teşvik edemez. Ayrıca, yayın hizmetleri, toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez.

- Reklam veren, reklam ajansları, mecra kuruluşları ve reklamcılık ile ilgili tüm kişi, kurum ve kuruluşların uyması gereken ilkeler ile bu ilkeler çerçevesinde yapılacak inceleme esaslarını belirleme amacını taşıyan **Ticari Reklam ve İlanlara İlişkin İlkeler ve Uygulama Esaslarına Dair Yönetmelik'e** göre ticari reklamlar; insan onurunu zedeleyici biçimde yapılmamalıdır, şiddet hareketlerine yol açıcı, göz yumucu, özendirici veya destekleyici unsurlar içeremez, dil, din, ırk, mezhep, felsefî düşünce ve cinsiyete dayalı ayrımcılık üzerine kurulamaz, ayrımcılığı destekleyemez, kötüleme içeremez, istismar edemez."

– **Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevlerine İlişkin Yönerge**'de Genel Müdürlüğe kadın ve medya konusunda çalışmalar yapmak görevi verilmiştir.²⁴⁰

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'na (RTÜK) ilişkin bilgiler Raporun 2.2.12. bölümünde detaylı olarak yer almaktadır.

2.2.14.3.3.2. Türkiye'de Gazetecilik Meslek Örgütleri ve Çeşitli Basın/Yayın Kuruluşları Tarafından Geliştirilen Gazeteciliğe/Haberciliğe İlişkin Etik İlkeler²⁴¹

A. Basın Konseyi Meslek İlkeleri:

- 1.md.)Yayınlarda hiç kimse; ırkı, cinsiyeti, sosyal düzeyi ve inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.
- 4.md.) Kişileri ve kuruluşları, eleştiri sınırlarının ötesinde küçük düşüren, aşağılayan ve iftira niteliği taşıyan ifadelere yer verilemez.
- 5.md.) Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında, yayın konusu olamaz.
- 13.md) Şiddet ve zorbalığı özendirici yayın yapmaktan kaçınılır.

B. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Hak ve Sorumluluk Bildirgesi)

- 3. md.) Gazeteci; başta barış, demokrasi ve insan hakları olmak üzere, insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunur. Milliyet, ırk, etnisite, cinsiyet, dil, din, sınıf ve felsefi inanç ayrımcılığı yapmadan tüm ulusların, tüm halkların ve tüm bireylerin haklarını ve saygınlığını tanır. Gazeteci; her türden şiddeti haklı gösterici, özendirici ve kışkırtan yayın yapamaz.
- 7. md.) Gazeteci, kamuya mal olmuş bir şahsiyet bile olsa, halkın haber alma, bilgilendirme hakkıyla doğrudan bağlantılı olmayan hiç bir amaç için, izin verilmedikçe özel yaşamın gizliliği ilkesini ihlal edemez.

²⁴⁰ TBMM, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Konulu Komisyon Raporu, (2012), Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Yayınları No: 10, ss. 27, 28

²⁴¹ Dursun, Ç., (2010), "Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Haber Etiği," Fe Dergi 2, S.1, ss.19-32. <http://cins.ankara.edu.tr/cdursun.html> (Erişim: 28.04.2015)

B.1. Gazetecinin Doğru Davranış Kuralları:

- Çocuk: Çocuklarla ilgili suçlarda ve cinsel saldırılarda sanık, tanık ya da mağdur (maktul) olsun, 18 yaşından küçüklerin açık isimleri ve fotoğrafları yayınlanmamalıdır. Çocuğun kişiliğini ve davranışlarını etkileyebilecek durumlarda, gazeteci, bir aile büyüğünün veya çocuktan sorumlu bir başkasının izni olmaksızın çocukla röportaj yapmamalı veya görüntüsünü almaya çalışmamalıdır.
- Cinsel saldırılar: Cinsel saldırı mağdurlarının fotoğrafları, görüntüleri veya kimlikleri, açık kamu yararı olmadıkça yayınlanmamalıdır.

B.2. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Medyada Çeşitlilik Kılavuzu

- Cinsiyet ayrımcılığına dayalı şiddet hiçbir biçimde meşru gösterilmemeli, şiddetin toplumsal düzlemdeki önemini azaltacak sansasyonel kullanımlardan ve mizah malzemesine dönüştürme eğilimlerinden uzak durulmalıdır.
- Cinsiyetleri ve cinsel yönelimleri nedeniyle şiddete uğrayanlarla ilgili haberlerde mağdurların onurunun korunmasına gereken özen gösterilmelidir.
- Mağduru küçük düşürücü durumlarda gösteren görsellerin kullanılmasından kaçınılmalıdır.
- Taciz ve tecavüz gibi cinsel suçların haberleştirilmesinde kullanılan dile özen gösterilmelidir. Bu haberlerde kullanılan görsel malzeme ile anlatım biçiminin pornografik ve özendirici çağrışımlar yaratmamasına dikkat edilmelidir.

B.3. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile Televizyon Yayıncıları Derneği Yayıncılık Etik İlkeleri Sözleşmesi

- Şiddeti teşvik etmemeye ve meşrulaştırmamaya özen göstermek, kadınların sorunlarına duyarlı olmak ve kadınları nesneleştirmekten kaçınmak, yayınlarda ırk, renk, dil, din ve cinsiyet ayrımcılığına, aşağılama ve önyargılara yer vermemek

C. Uluslararası Düzenlemeler²⁴²

Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), taraf devletleri “her iki cinsten birinin aşağılığı veya üstünlüğü fikrine veya kadın ile erkeğin kalıplaşmış rollerine dayalı önyargıların, geleneksel ve diğer bütün uygulamaların

²⁴² TBMM, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Konulu Komisyon Raporu, (2012), Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Yayınları No: 10, ss.29-32

ortadan kaldırılmasını sağlamak amacıyla kadın ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarını değiştirmek” için önlem almakla sorumlu tutmuştur.

1995 yılında Pekin’de yapılan **Dördüncü Dünya Kadın Konferansı**’nda kadınlarla ilgili belirlenen 12 kritik alandan biri medyadır. Konferans sonunda kabul edilen **Eylem Platformu**’nda “Medya ve yeni iletişim teknolojileri içinde kadınların karar alma ve kendilerini ifade etme konularına katılımını ve ulaşabilirliğini artırmak”; “Medyada kadınların dengeli ve klişeleşmiş olmayan görüntülerini yaygınlaştırmak” stratejik hedefleri belirlenmiştir. Bu hedefler çerçevesinde hükümetlere ve kadının ilerlemesine yönelik ulusal mekanizmalara sorumluluklar yüklenmiştir.

1995 yılında gerçekleştirilmiş olan Dördüncü Dünya Kadın Konferansından sonraki beş yıllık sürecin değerlendirmesi amacıyla 2000 yılında New York’ta özel bir oturum düzenlenmiştir. Oturum sonrasında oluşturulan **Sonuç Belgesi**’nde “Kadınlar ve Medya” konusu da ele alınmıştır.

Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi, program hizmetlerinin insan onuruna ve temel insan haklarına saygılı olmasından yayıncıyı sorumlu tutmuştur. Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Konvansiyonu Açıklayıcı Raporu’nun 1. paragrafında “aynı zamanda kadın ile erkek arasındaki eşitlik de dâhil olmak üzere tüm insanların doğal saygıdeğerliği ve eşitliğine ilişkin Evrensel İnsan Hakları Bildirisi’nin önsözünde yer alan unsurların da bir yansıması” olduğu belirtilmektedir.

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Kararları da kadın ve medya konusunu çeşitli yönleriyle ele almıştır:

1555 sayılı “Medyada Kadın İmajı” adlı Tavsiye Kararı’nda pek çok Avrupa ülkesinde gözle görülür birçok ilerleme olmasına rağmen, medyada kadın imajının olumsuz, klişeleşmiş ve cinsiyetçi olarak sunumuna devam edildiği belirtilmektedir. Yine 2007 yılında “Reklamda Kadın İmajı” adlı 1557 sayılı bir Karar alınmıştır. Karar’da, reklamlarda kadının, çağdaş toplumun gerçek rollerinden bambaşka bir şekilde sunulduğuna vurgu yapılmaktadır. 1557 sayılı Karara göndermede bulunan 1799 sayılı Tavsiye Kararı’nda Bakanlar Komitesi’nden, reklamlardaki kadın ve erkek imajının derinlemesine çalışmasını yapacak bir uluslararası uzmanlar komitesi tayin etmesi istenmektedir.

2010 yılında Parlamenter Meclisi tarafından alınan 1751 sayılı Karar’da yapılan tespitlere göre kadınlar, kalıplaşmış yargıların kurbanı olarak medyada çok az temsil

edilmektedir. Kadın temsil edildiğinde de ya evdedir ya cinsel bir nesnedir. Buna karşın erkek ise profesyonel ve politik hayatta, yetenekli ve güçlü bir lider olarak temsil edilmektedir. Kadın ve erkeği geleneksel kabul edilmiş rollere hapseden medyadaki bu kalıplaşmış cinsel yargıların sürekliliği, cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına engel olmaktadır.

Avrupa Birliği'nin İlgili Düzenlemeleri'nde de kadın ve medya konusu ele alınmıştır: 14 Ekim 1987'de Avrupa Parlamentosu; kadının siyasi, sosyal ve mesleki hayattaki rollerini geliştiren, fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik medyanın, reklam ajanslarının, hükümetlerin ve sosyo-politik grupların almasına yönelik tavsiyeler içeren Medyada Kadının Durumu ve Tasviri Kararı'nı almıştır. Konsey'in 3 Ekim 1989 tarihli ve 89/552/EEC sayılı Televizyon Yayınlarının İzlenmesine Dair Üye Devletlerde Kanun, Tüzük ve İdari Uygulama ile Getirilen Kurallarının Koordinasyonu Direktifi (Sınır Tanımayan Televizyon Direktifi), televizyon reklamlarının insan haysiyetini zedelememesini ve cinsiyet ayrımcılığını içermemesini öngörmektedir. Ekim 1995 tarihinde Avrupa Birliği tarafından Kadın ve Erkeğin Reklam ve Medyadaki İmajı Konsey ve Konsey Bünyesinde Toplanan Üye Devletler Hükümetlerinin Temsilcileri Sonuç Kararı alınmıştır. Bu karara göre medya ve reklamlardaki cinsel klişeler, kadın erkek eşitliğini olumsuz etkilemekte; reklamcılık ve medya, kadın erkek arasındaki sosyal, mesleki ve ailevi sorumlulukların dengeli paylaşımında önemli rol oynamaktadır. Dolayısıyla reklamcılık ve medya, insan haysiyetine saygıyı zedelememeli ve cinsiyete dayalı ayrımcılık içermemelidir.

Avrupa Birliği çerçevesinde özellikle görsel-işitsel medya alanında kadın temsiline dair bazı düzenlemeler içeren bir metin de Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Yönergesi'dir. Yönerge'de bütün görsel-işitsel medya hizmetlerine uygulanabilecek hükümler arasında "üye devletler, uygun araçlarla kendi yargı yetkileri altındaki sağlayıcılar tarafından sağlanan görsel-işitsel medya hizmetlerinin ırk, cinsiyet, din veya milliyete dayalı nefrete kışkırtma içermemesini sağlayacaklardır" hükmü yer almaktadır.

Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)'nde kadın erkek eşitliği, kalıplaştırılmamış toplumsal cinsiyet rolleri, karşılıklı saygı, kişisel ilişkilerde şiddet içermeyen çatışma çözümleri, kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişisel bütünlük hakkı gibi konuların medyada desteklenmesi amacıyla gerekli adımların atılması gereği belirtilmektedir.

Reklamcılık sektöründe de kararlaştırılan **ilkeler** yoluyla düzenlemelere gidilmiştir. **Avrupa Reklamcılık Standartları Otoritesi** (The European Advertising Standards Alliance - EASA) Avrupa’da reklam özdenetim kurullarının da üyesi olduğu bir üst özdenetim kuruluşudur. Reklamcılık alanında özdenetim ile ilgili olarak belirledikleri 9 temel alandan birisi toplumsal cinsiyettir. EASA’nın kullandığı tüm Avrupa için ortak bir ilkeler bulunmamaktadır. Her ülkenin kendi yerel kültürüne, toplumuna ve ekonomisine uygun kuralları bulunmaktadır. Bununla birlikte bu kurallar genel olarak ICC Reklam Uygulama Esasları’na dayanmaktadır. Buna göre, pazarlama iletişimi ırka, ulusal kökene, dine, cinsiyete, yaşa, zihinsel ya da bedensel özre veya cinsel tercihlere dayalı ayrımcılığı desteklememeli, yapılan ayrımcılığı görmezden gelmemeli, insanlık onuruna saygı göstermelidir.

2.2.14.3.4. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)

TRT; 15 televizyon, 16 radyo kanalı, 3 yazılı, 4 dijital dergisi ve 38 dilde web yayınıyla dünyanın en büyük yayıncı kuruluşları arasında yer almaktadır.

TRT, Türkiye’nin en büyük medya kuruluşu olarak elli yılı aşkın süredir yayınlarını “kamu sorumluluğu” ilkesiyle yerine getirmektedir. Bu sorumluluk bilinciyle ülkemizin en büyük sorunlarından biri olan kadına yönelik şiddet TRT’nin üzerinde durduğu önemli konulardan biridir.

Bir kamu tüzel kişisi olan ve kamu yayıncılığı yapan TRT, bu konuda üzerine düşen görevi fazlasıyla yerine getirmektedir. Gerek kendisine intikal eden kadına şiddeti engelleyen kamu spotlarını TRT’nin tüm kanallarında uygun aralıklarda yayınlayarak gerekse sık aralıklarla kadına şiddet konularında kamuoyunu bilinçlendirici programlar ve tartışma programları yayınlayarak bu toplumsal vakaya dikkatleri çekmektedir.

TRT, kamu yayıncılığının gereğini usule ve ilgili yasal mevzuat hükümlerine uygun bir şekilde yerine getirmektedir.

TRT, kanallarında yayınlanmakta olan dizi ve sinema senaryolarında en ufak bir kadına şiddet ögesinin yer almamasına özellikle dikkat etmektedir.

2.2.14.4. Özel Sektör

Kadına yönelik şiddet, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, STK’lar ve özel sektörün işbirliğini gerektiren çok boyutlu bir sorun alanıdır. Bu anlamda kadına karşı şiddetle mücadelede devlet, STK, yerel yönetimler ve üniversitelerin işbirliğine özel kuruluşlarında

vereceği destek, katkı ve katılım önem taşımaktadır. Nitekim ülkemizde 2007-2010 ve 2012-2015 dönemlerinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planlarında özel sektörle işbirliği çalışmalarına yer verilmekte olup, söz konusu Eylem Planları kapsamında pek çok özel sektörün konuya katkısının bulunduğu bilinmektedir.

Ayrıca 25 Kasım 2004 tarihinden itibaren KSGM ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) işbirliği ile yürütülen “Kadına Karşı Şiddete Son Kampanyası” çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör, medya kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerle işbirliği yapılarak özellikle erkeklerin bilinçlendirilmesi ve farkındalık kazandırılmasına özel önem verilmekte olduğu görülmektedir.

Kadına yönelik şiddetin izlenmesi, devletlerin bu konuda aldıkları önlemlerin takip edilmesi için çeşitli mekanizmalar kurulmuştur. Kadına yönelik şiddet artık sadece bir kadın sorunu değil kadın ya da erkek tüm insan hakları savunucularının üzerinde çalıştıkları bir konudur. Bu nedenle kadına yönelik şiddet konusunun bütüncül bir yaklaşımla ve tüm sektörlerin işbirliği ile ele alınması önem taşımaktadır.

Bununla birlikte 2007-2010 ve 2012-2015 dönemlerinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planlarında da işbirliği yapılacak kurum ve kuruluşlar arasında özel sektöre de yer verilmiştir.

Ülkemizde kadına yönelik şiddete ilişkin özel sektör kapsamında özellikle iletişim ve otomotiv şirketlerinin geliştirdiği farkındalık çalışmaları ile uygulamalar bulunmaktadır. Özel sektör bağlamında kadına yönelik şiddete ilişkin farkındalığın artırılması ve diğer kurumlarla işbirliğine yönelik gerçekleştirilen çalışmalar aşağıda yer almaktadır.

– 2012-2015 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında korunan kişi ile şiddet uygulayan ve uygulama tehlikesi bulunan kişilere yönelik teknik araç ve yöntemler kullanılması, takibinin sağlanması, bunlara ilişkin usul ve esasların belirlenmesine yönelik aktiviteler yer almakta olup, söz konusu aktivitelerin yerine getirilmesinde işbirliği kuruluşları olarak GSM şirketleri belirlenmiştir.²⁴³ Bu kapsamda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Avea İletişim Hizmetleri A.Ş. arasında imzalanan işbirliği protokolleri ile “Elektronik Destek Sistemi Pilot Uygulaması” na Adana ve Bursa illerinde başlanmıştır. Pilot uygulama

²⁴³ Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2012), Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015, s.22

işleyiş sürecine bakıldığında “Teknik Yöntemlerle Takip Kararı” ŞÖNİM’ e gönderilmekte olup, güvenlik butonu cihazları mağdurlara ŞÖNİM ve Emniyet Genel Müdürlüğü personeli tarafından ŞÖNİM’ de teslim edilmektedir. Güvenlik butonu cihazının gerekli hallerde değiştirilmesi ve tedbir kararlarının sona ermesini müteakiben cihazların geri alınması da ŞÖNİM tarafından gerçekleştirilmektedir.²⁴⁴

– Yine 2012-2015 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planında kadına yönelik şiddetle mücadelede Alo 183 hattının kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi ve şiddetle ilgili işlevlerinin tanıtılması aktivitesi bağlamında işbirliği kuruluşları ve acil telefon hatlarına erişilebilirliğin artırılması konusunda GSM şirketleri belirlenmiştir.²⁴⁵ Bu anlamda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Turkcell Global Bilgi’nin işbirliği ile 2012 yılında şiddet gören veya töre ve namus cinayetlerine maruz kalma riski taşıyan kadınlara yönelik çağrılarının alınması, kadın konukevleri, aile danışma merkezleri hizmetleri ve yararlanabilecekleri diğer hizmet modelleri hakkında bilgi verilmesi amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İletişim Merkezi Alo 183 Danışma Hattı açılmıştır. Bu hat üzerinden gelen çağrının aciliyeti göz önünde tutularak, vakanın bulunduğu ilin acil müdahale ekip sorumlusuna yönlendirme yapılmaktadır. Bu kapsamda acil müdahale ekibi vakayı değerlendirdikten sonra emniyet veya jandarma birimleri ile koordinasyon kurup, olaya kısa bir süre içerisinde müdahale etmektedir.²⁴⁶

– Ayrıca toplumda farkındalık kazandırma ve bilinçlendirme çalışmaları kapsamında da Turkcell 2012 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ortaklığında “Kadına Yönelik Şiddete Sıfır Tolerans” kampanyası başlatmıştır. Sloganın tanıtım stratejisi sayesinde toplumun çok büyük bir kesimine ulaşılması sağlanmıştır. Bununla birlikte kamuoyunda farkındalık yaratmak amacıyla Türkiye’nin her kesiminden öncü ve ünlü insanların katıldığı "Beyaz Kurdele" Gala gecesi düzenlenmiştir.²⁴⁷

– Yine Turkcell tarafından toplumda farkındalık sağlamak amacıyla 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü kapsamında ulusal ve yerel gazetelerde kadına yönelik şiddet ve şiddetle mücadele temalı tam sayfa ilanlarının yayınlanması sağlanmıştır. Ayrıca Turkcell abonelerine kadına yönelik şiddetle mücadele temalı SMS’ler gönderilmiştir.²⁴⁸

²⁴⁴ Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2015), Elektronik Destek Sistemi Süreç Değerlendirme Raporu

²⁴⁵ Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2012), Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015, s.29

²⁴⁶ http://medya.turkcell.com.tr/alo183-7-ayda-toplam-1345-siddet-magduru-kadina-yardim-etti-bulten_4098.html ,(Erişim: 27.03.2015)

²⁴⁷ <http://www.turkcell.com.tr/en/aboutus/sosyal-sorumluluk/dezavantajli-gruplara-destek>, (Erişim: 27.03.2015)

²⁴⁸ Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2012), 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi Kapsamında; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne Sorumlu/İlgili Kurum Ve Kuruluşlar Tarafından İletilen Yirmi Altıncı Üç Aylık Döneme İlişkin Faaliyet Raporlarının Özeti

– Vodafone, kozmetik markası Avon ile iş birliği çerçevesinde ‘Kırmızı Işık’ isimli bir telefon uygulaması geliştirmiştir. Söz konusu uygulama ile şiddet gören kadınların acil durumda kolayca yardım isteyebilmesi ve bu durumdan kurtulabilmeleri hedeflenmektedir. Kırmızı Işık uygulaması şiddet uygulayan kişinin fark etmemesi için bir el feneri uygulaması gibi çalışmaktadır. Uygulamanın ana ekranında, şiddet mağduru butonu yukarı kaydırıldığında kolayca ulaşabileceği Alo 183, 155, 112 ve 156 gibi acil durum numaraları yer almaktadır. Şiddet mağduru kadın, isterse acil durumlar için, telefon rehberinden üç kişiyi bu uygulamaya yükleyebilmekte ve istediği zaman tek tuşla ona ulaşabilmektedir. Geliştirilen programda ayrıca ‘Acil SMS Salla Uyar’ özelliğinin devreye sokulmasıyla mağdur sadece telefonunu sallayarak yardıma ihtiyacı olduğunu belirtip, konumunu kısa mesaj (SMS) olarak gönderebilmektedir.²⁴⁹

– Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Avrupa Birliği işbirliğinde şiddet mağduru ve risk altında olan kadınların etkin bir şekilde korunması amacıyla kadın konukevleri ile ŞÖNİM’lerin hizmet sunum kapasitesinin artırılması ve daha etkin şekilde korunması için **IPA- I “Şiddete Maruz Kalan Kadınların Güçlendirilmesi: Elektronik Takip ve Mal Alımı Projesi”** gerçekleştirilmiştir. Söz konusu proje kapsamında Bakanlığa bağlı kadın konukevleri ve ŞÖNİM hizmetlerinde kullanılmak üzere Ford Transit marka 135 adet aracın dağıtımı gerçekleştirilmiştir.²⁵⁰

– Borusan, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı işbirliği ile sanayide kadın istihdamının artırılmasını ve kadının güçlendirilmesini desteklemek amacıyla 2013 – 2017 dönemini kapsayan “Annemin İşi Benim Geleceğim” projesini hayata geçirmiştir. Bu kapsamda 10 ildeki (Adıyaman, Afyonkarahisar, Malatya, Şanlıurfa, Ordu-Fatsa, Karaman, Balıkesir, Çorum, Mardin, Diyarbakır) 10 organize sanayi bölgesinde (OSB) “Borusan Neşe Fabrikası” adıyla, 0-6 yaş grubu çocuklara yönelik kreş ve gündüz bakım evleri açılmaktadır. Borusan Neşe Fabrikaları’nın, çocuklarının bakımı nedeniyle çalışma imkanı bulamayan kadınların hayatını kolaylaştırması ve bu çerçevede Türkiye ekonomisinde nitelikli kadın işgücünün katkısının artırılması hedeflenmektedir.²⁵¹

– Kadın yoksulluğunun önlenmesi, kadın istihdamının artırılması, kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi, toplumsal dışlanma ile mücadele, kendine güvenli genç kadınlar, sivil toplum/kamu/özel sektör ortak çalışmalarının artırılması amacıyla Boyner Holding; Aile ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), Türkiye

²⁴⁹ <http://www.webtekno.com/vodafone/vodafone-kirmizi-isik-h3898.html>, (Erişim: 27.03.2015)

²⁵⁰ <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/faaliyetler/projelerimiz/ab-projeleri> (Erişim: 30.03.2015)

²⁵¹ http://www.borusan.com.tr/Contribution_AnneminIsi.aspx (Erişim: 30.03.2015)

Personel Yönetimi Derneği (PERYÖN), ortaklığında 2009 yılında yetiştirme yurtlarında yetişmiş 18–24 yaş arası genç kadınlara yönelik “Nar Taneleri Güçlü Genç Kadınlar Mutlu Yarınlar Projesi” başlatılmıştır. Söz konusu proje kapsamında Kadın Dayanışma Vakfı, Sosyal Kalkınma ve Cinsiyet Eşitliği Politikaları Merkezi, Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği, Sağlık Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı’ndan uzman desteği de alınmıştır. Projenin hedefleri arasında Kamu, Özel Sektör, STK ortaklığı ve bu ortaklığın yaratacağı sosyal diyalog, genç kadınların eğitime devam etmeleri ve istihdama katılmaları, yoksulluk, erken evlilik ve çocuk annelikle mücadele, genç kadınların insan kaynakları yöneticileri başta olmak üzere özel sektör yöneticilerinde ayrımcılık yapmama yer almaktadır. Proje faaliyetlerini eğitim çalışmaları, rol modeli sistemi, toplumsal farkındalık çalışmaları ile meslek elemanlarının eğitimi oluşturmaktadır.²⁵²

– Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Intel Teknoloji Hizmetleri Limitet Şirketi ve Türkiye Kadın Girişimciler Derneği arasında 27 Aralık 2012 tarihinde “Genç Fikirler Güçlü Kadınlar Projesi” işbirliği Protokol imzalanmıştır. Türkiye’de kadınların konularının güçlendirilmesi ve bölgesel ekonomik kalkınmaya katılımlarına yönelik bilinç ve fırsat yaratmayı amaçlayan proje kapsamında; 18-30 yaş arası kadınlar aracılığıyla özellikle kaynaklara erişimin sınırlı olduğu kesimlerde kadınların konularının güçlendirilmesi ve kadına karşı ayrımcılığın önlenmesine yönelik olarak teknoloji kullanımı ile yenilikçi çözüm önerileri ve/veya sosyal girişimcilik projelerinin üretilmesi öngörülmektedir. Proje kapsamında Kütahya, Erzurum, Gaziantep, Sakarya, Trabzon ve Adana’da 18-30 yaş arası gençlerin katılımı ile “Fikir Kampları” gerçekleştirilmiştir.

²⁵² http://www.nartaneleri.com/tr/nar_taneleri.asp,(Erişim: 30.03.2015)